

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان

طرح توسعه پایدار منظومه های روستایی شهرستان ابهر

جلد اول

فصل نخست: شناخت و تحلیل ویژگی های ساختاری-کارکردی منظومه

ویرایش مقدماتی- غیر قابل استناد

معاونت برنامه و بودجه

معاونت عمران روستایی

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
بخش نخست: شناخت و تحلیل ویژگی های ساختاری-کارکردی منظومه.....	۱
۱-۱- موقعیت منظومه.....	۱
۱-۲- شناسایی مسائل کلیدی منظومه از نگاه جامعه محلی.....	۷
۱-۳- ویژگی های ساختاری و عملکردی نظام محیطی-بوم شناختی.....	۸
۱-۳-۱- ساختار زمین و اشکال ناهمواری.....	۸
۱-۳-۲- ویژگی های آب و هوایی با تأکید بر آسایش اقلیمی.....	۴۷
۱-۳-۳- ویژگی ها و قابلیت های منابع آب سطحی و زیر زمینی.....	۵۷
۱-۳-۴- خصوصیات و پراکنش انواع خاک ها و قابلیت استفاده از اراضی.....	۷۴
۱-۳-۵- خصوصیات و پراکنش پوشش گیاهی و قابلیت استفاده از آنها.....	۸۰
۱-۳-۶- عرصه های بارزش زیست محیطی (حفاظت شده و قابل حفاظت).....	۸۲
۱-۳-۷- سوانح طبیعی (سیل، زلزله، طوفان، خشکسالی و...).....	۸۴
الف- لرزه خیزی (زلزله، رانش، لغزش و...).....	۸۵
ب- جریان و شدت بادهای و عوارض آن.....	۸۵
ج- جریان رواناب سطحی و سیل.....	۸۵
د- خشکی و خشکسالی.....	۸۵
ه- شناسایی سکونتگاه های واقع در محدوده ی سوانح و خطرات طبیعی.....	۸۵
۱-۳-۸- مسائل زیست محیطی.....	۸۵
الف- نحوه دفع فاضلاب.....	۸۵
ب- دفع زباله.....	۸۵
ج- بهداشت محیط.....	۸۵
د- نحوه برخورد و حفاظت از منابع طبیعی.....	۸۵
۱-۳-۹- پوشش زمین.....	۸۵
۱-۳-۱۰- پهنه بندی محیطی - بوم شناختی منظومه.....	۸۵
جمع بندی :.....	۸۵
۱-۴- ویژگی های نظام کالبدی در سطح سکونتگاهها و منظومه.....	۸۵
۱-۴-۱- تعداد وسعت و پراکنش مکانی سکونتگاهها (اعم از شهری و روستایی و عشایری).....	۹۱
۱-۴-۲- شبکه ارتباطی درون منظومه ای (بین سکونتگاههای منظومه) و برون منظومه ای.....	۹۱
۱-۴-۳- کمیت و کیفیت کاربری های مختلف در سطح منظومه.....	۹۱
۱-۴-۴- پراکنش و کیفیت خدمات در سطح منظومه.....	۹۱
۱-۴-۴-۱- زیرساخت ها (آب، برق، گاز، راه و...).....	۹۱
۱-۴-۴-۲- خدمات عمومی (شامل: خدمات آموزشی، بهداشتی درمانی، ارتباطی، حمل و نقل و رفاهی فراغتی و...).....	۹۵
۱-۴-۴-۵- پهنه بندی کالبدی منظومه.....	۹۵
۱-۵- ساختار و عملکرد اجتماعی- فرهنگی در سطح سکونتگاهها و منظومه.....	۹۵
۱-۵-۱- ساختار و ترکیب جمعیت.....	۹۵
۱-۵-۱-۱- ساختار سنی و جنسی.....	۹۶
۱-۵-۱-۲- رشد جمعیت.....	۱۲۵
۱-۵-۱-۳- تحرک جمعیت و مهاجرت.....	۱۴۵

۱۵۴	۱-۵-۲- ساختارهای آموزشی.....
۱۵۴	۱-۵-۲-۱- امکانات آموزش تحصیلی، مذهبی و حرفه ای.....
۱۵۴	۱-۵-۲-۲- سطح آموزش و سواد(با تاکید بر ساخت های سنی و جنسی).....
۱۷۱	۱-۵-۳- مهارت های فردی و گروهی.....
۱۷۱	۱-۵-۴- طایفه بندی سطح سکونتگاه های منظومه.....
۱۷۱	۱-۵-۵- روابط و مناسبات فردی و گروهی.....
۱۷۱	۱-۵-۵-۱- مشارکت و همیاری.....
۱۷۱	۱-۵-۵-۲- اعتماد جمعی.....
۱۷۱	۱-۵-۵-۳- انسجام اجتماعی در سطح روستاها.....
۱۷۱	۱-۵-۶- ارزش ها، باورها و هنجارهای اجتماعی - فرهنگی (دینی، مذهبی و...).....
۱۷۱	۱-۵-۷- پهنه بندی اجتماعی - فرهنگی (با تاکید بر همگرایی و واگرایی).....
۱۷۱	جمع بندی: قابلیت ها و محدودیت های ساختار اجتماعی - فرهنگی.....
۱۷۱	۱-۶- ساختار اقتصادی در سطح سکونتگاه ها و منظومه.....
۱۷۲	۱-۶-۱- منابع اقتصادی منظومه های روستایی ابهر و روستاهای آن.....
۱۷۲	۱-۶-۱-۱- منابع طبیعی تولید (آب، خاک و ...).....
۱۷۷	۱-۶-۱-۲- کیفیت و کمیت منابع انسانی(نیروی کار، مهارت ها و...).....
۱۸۵	۱-۶-۱-۳- منابع انرژی و سوخت.....
۱۹۲	۱-۶-۲-۱- مالکیت و ساختار حقوقی بهره برداری از منابع آب.....
۱۹۲	۱-۶-۲-۲- مالکیت زمین و انواع آن(ابعاد، وسعت زمینهای روستایی و...).....
۱۹۳	۱-۶-۳- ساختار تولید و تأسیسات تولیدی.....

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۲	جدول شماره ۱: مساحت استان زنجان در مقایسه با سایر استان های کشور.....
۲	جدول ۲: تقسیمان استان زنجان به تفکیک بخش و دهستان و شهرستان.....
۴	جدول شماره ۳: مشخصات جغرافیایی، موقعیت ریاضی و نسبی شهرستان ابهر.....
۵	جدول شماره ۴: مشخصات عمومی، سیاسی، اداری شهرستان ابهر ۱۳۹۵.....
۶	جدول شماره ۵: جهت های جغرافیایی، نوع راه ارتباطی و فاصله استان زنجان با استان های همجوار آن.....
۷	جدول شماره ۶: مسایل کلیدی منظومه از نگاه جامعه محلی.....
۲۶	جدول شماره ۷: مشخصات معادن شهرستان ابهر.....
۳۰	جدول شماره ۸: نوع کاربری ارضی و زاویه شیب مجاز.....
۳۱	جدول شماره ۹: طبقات شیب اراضی استان زنجان و شهرستان ابهر.....
۳۵	جدول شماره ۱۰: مساحت جهت های شیب استان زنجان.....
۳۶	جدول شماره ۱۱: جهات شیب شهرستان ابهر.....
۴۰	جدول شماره ۱۲: طبقات ارتفاعی استان زنجان.....
۴۰	جدول شماره ۱۳: طبقات ارتفاعی شهرستان ابهر.....
۴۴	جدول شماره ۱۴: طبقات شیب اراضی استان زنجان.....
۴۵	جدول شماره ۱۵: طبقات ارتفاعی استان زنجان.....
۴۵	جدول شماره ۱۶: جهات شیب اراضی استان زنجان.....

- جدول شماره ۱۷: ایستگاه های سینوپتیک استان زنجان ۴۸
- جدول شماره ۱۸: ایستگاه های سینوپتیک فرودگاهی استان زنجان ۴۸
- جدول شماره ۱۹: ایستگاه های اقلیم شناسی استان زنجان ۴۹
- جدول شماره ۲۰: ایستگاه های اتوماتیک جاده ای استان زنجان ۴۹
- جدول شماره ۲۱: ایستگاه های بارانسنجی استان زنجان ۵۰
- جدول شماره ۲۲: ایستگاه های سینوپتیک کشاورزی استان زنجان ۵۰
- جدول شماره ۲۳: طبقه بندی اقلیمی براساس روش دومارتن ۵۴
- جدول شماره ۲۴: طبقه بندی ایستگاه های استان بر اساس روش کوپن ۵۵
- جدول شماره ۱-۲۴: بررسی آب رودهای حوضه ی آبریز قزل اوزون از نظر کشاورزی و شرب در شهرستان ابهر ۶۱
- جدول شماره ۲۵: وضعیت سیستم دفع و جمع آوری زباله و فاضلاب روستاهای منظومه ۶۸
- جدول شماره ۲۶: وضعیت منابع تامین یا تولید منابع آب آبادی های منظومه ۷۱
- جدول شماره ۲۷: تیپ های اراضی استان زنجان و مساحت هریک ۷۴
- جدول شماره ۲۸: کمیت درصدی استقرار و وضع طبیعی روستاهای منظومه ۸۸
- جدول شماره ۲۹: طول راه های حوزه استحفاظی کشور و استان زنجان (کیلومتر) ۹۱
- جدول شماره ۳۰: مشخصات و وضعیت شبکه آب شهری منظومه ابهر ۹۴
- جدول شماره ۳۱: وضعیت آب آشامیدنی روستاهای منظومه ابهر ۹۴
- جدول شماره ۳۲: آمار جمعیتی استان زنجان ۹۸
- جدول شماره ۳۳: آمار جمعیتی منظومه به تفکیک دهستان ۹۸
- جدول شماره ۳۴: آمار جمعیتی منظومه ابهر به تفکیک روستا، دهستان ابهرود ۹۸
- جدول شماره ۳۵: روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر در دهستان ابهرود ۹۹
- جدول شماره ۳۶: روستاهای دارای نسبت جنسی نامتعادل در دهستان ابهرود ۹۹
- جدول شماره ۳۷: مقایسه تطبیقی نسبت جنسی دهستان ابهرود با استان و کشور ۹۹
- جدول شماره ۳۸: آمار جمعیتی منظومه ابهر به تفکیک روستا، دهستان حومه ۱۰۰
- جدول شماره ۳۹: روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر در دهستان حومه، ۱۳۹۵ ..... ۱۰۱
- جدول شماره ۴۰: روستاهای دارای نسبت جنسی نامتعادل در دهستان حومه، ۱۳۹۵ ..... ۱۰۱
- جدول شماره ۴۱: مقایسه تطبیقی نسبت جنسی دهستان حومه با استان و کشور ۱۰۱
- جدول شماره ۴۲: آمار جمعیتی منظومه به تفکیک روستا، دهستان درسجین، ۱۳۹۵ ..... ۱۰۲
- جدول شماره ۴۳: روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر در دهستان درسجین ۱۰۲
- جدول شماره ۴۴: مقایسه تطبیقی نسبت جنسی دهستان درسجین با استان و کشور ۱۰۲
- جدول شماره ۴۵: آمار جمعیتی منظومه به تفکیک روستا، دهستان دولت آباد، ۱۳۹۵ ..... ۱۰۳
- جدول شماره ۴۶: روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر در دهستان دولت آباد، ۱۳۹۵ ..... ۱۰۳
- جدول شماره ۴۷: مقایسه تطبیقی نسبت جنسی دهستان درسجین با استان و کشور، ۱۳۹۵ ..... ۱۰۴
- جدول شماره ۴۸: آمار جمعیتی منظومه به تفکیک روستا، دهستان صایینقلعه ۱۰۴
- جدول شماره ۴۹: روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر در دهستان صایین قلعه ۱۰۵
- جدول شماره ۵۰: مقایسه تطبیقی نسبت جنسی دهستان درسجین با استان و کشور، ۱۳۹۵ ..... ۱۰۵
- جدول شماره ۵۱: آمار جمعیتی دهستان ابهر رود به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد) سال ۹۵ ..... ۱۰۶
- جدول شماره ۵۲: آمار جمعیتی دهستان ابهر رود به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۹۵ ..... ۱۰۶
- جدول شماره ۵۳: گروه های سنی ۵ ساله (مرد و زن) تعداد و درصد کل ۱۰۷
- جدول شماره ۵۴: توزیع درصد سنی جمعیت روستایی دهستان ابهرود نسبت به ضایطه جوانی جمعیت ۱۰۸

- جدول ۵۵: آمار جمعیتی دهستان حومه به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد) سال ۹۵..... ۱۰۸
- جدول ۵۶: آمار جمعیتی دهستان حومه به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۹۵..... ۱۰۹
- جدول شماره ۵۷: گروه های سنی ۵ ساله (مرد و ن) تعداد و درصد کل..... ۱۱۱
- جدول شماره ۵۸: توزیع درصد سنی جمعیت روستایی دهستان حومه نسبت به ضایطه جوانی جمعیت..... ۱۱۱
- جدول ۵۹: آمار جمعیتی دهستان در سجن به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد) سال ۹۵..... ۱۱۲
- جدول ۶۰: آمار جمعیتی دهستان در سجن به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۹۵..... ۱۱۲
- جدول شماره ۶۱: گروه های سنی ۵ ساله (مرد و ن) تعداد و درصد کل..... ۱۱۴
- جدول شماره ۶۲: توزیع درصد سنی جمعیت روستایی دهستان در سجن نسبت به ضایطه جوانی جمعیت..... ۱۱۴
- جدول ۶۳: آمار جمعیتی دهستان دولت آباد به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد) سال ۹۵..... ۱۱۵
- جدول ۶۴: آمار جمعیتی دهستان دولت آباد به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۹۵..... ۱۱۵
- جدول شماره ۶۵: گروه های سنی ۵ ساله (مرد و ن) تعداد و درصد کل..... ۱۱۶
- جدول شماره ۶۶: توزیع درصد سنی جمعیت روستایی دهستان دولت آباد نسبت به ضایطه جوانی جمعیت..... ۱۱۷
- جدول ۶۷: آمار جمعیتی دهستان صایین قلعه به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد) سال ۹۵..... ۱۱۷
- جدول ۶۸: آمار جمعیتی دهستان صایین قلعه به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۹۵..... ۱۱۸
- جدول شماره ۶۹: گروه های سنی ۵ ساله (مرد و ن) تعداد و درصد کل..... ۱۱۹
- جدول شماره ۷۰: توزیع درصد سنی جمعیت روستایی دهستان صایین قلعه نسبت به ضایطه جوانی جمعیت..... ۱۲۰
- جدول شماره ۷۱: رده بندی سکونتگاه های روستایی (نواحی غیر صنعتی) استان زنجان..... ۱۲۰
- جدول ۷۲: میانگین سنی کشور به تفکیک استان و مناطق شهری و روستایی و سن و جنس: ۱۳۹۵..... ۱۲۱
- جدول شماره ۷۳: جمعیت بر حسب سن، جنس و وضع سکونت زنجان (نقاط شهری و روستایی)..... ۱۲۲
- جدول ۷۴: نسبت روستا نشینی بر حسب جنس زنجان..... ۱۲۲
- جدول شماره ۷۵: مقایسه تطبیقی نسبت شهرنشینی در شهرستان با استان و کشور..... ۱۲۳
- جدول شماره ۷۶: نسبت روستانشینی منظومه ابهر طبق آمار ۱۳۹۵..... ۱۲۳
- جدول ۷۷: نسبت روستانشینی منظومه روستایی ابهر به تفکیک منظومه و دهستان سال ۱۳۹۵..... ۱۲۴
- جدول شماره ۷۸: تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد دهستان ابهرود در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۲۷
- جدول شماره ۷۹: تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد دهستان حومه در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۲۸
- جدول شماره ۸۰: تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد دهستان در سجن در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۲۹
- جدول شماره ۸۱: تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد دهستان دولت آباد در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۳۰
- جدول شماره ۸۲: تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد دهستان صاینقلعه در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۳۲
- جدول شماره ۸۳: تعداد جمعیت و خانوار استان زنجان..... ۱۳۴
- جدول شماره ۸۴: تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان ابهرود در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۳۵
- جدول شماره ۸۵: رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان ابهرود بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵ - ۱۳۹۵..... ۱۳۵
- جدول ۸۶: متوسط بعد خانوار در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۳۶
- جدول شماره ۸۷: تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان حومه در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۳۷
- جدول شماره ۸۸: رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان حومه بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵ - ۱۳۹۵..... ۱۳۸
- جدول ۸۹: متوسط بعد خانوار در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۳۹
- جدول شماره ۹۰: تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان در سجن در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۳۹
- جدول شماره ۹۱: رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان در سجن بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵ - ۱۳۹۵..... ۱۴۰
- جدول ۹۲: متوسط بعد خانوار در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۴۱
- جدول شماره ۹۳: تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان دولت آباد در دوره های مختلف سرشماری..... ۱۴۱

- جدول شماره ۹۴: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان دولت آباد بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵ ..... ۱۴۲
- جدول ۹۵ متوسط بعد خانوار در دوره‌های مختلف سرشماری..... ۱۴۳
- جدول شماره ۹۶: تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان صایین قلعه در دوره‌های مختلف سرشماری..... ۱۴۳
- جدول شماره ۹۷: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان صایین قلعه بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵ ..... ۱۴۴
- جدول ۹۸: متوسط بعد خانوار در دوره‌های مختلف سرشماری ۱۴۵
- جدول شماره ۹۹: مهاجران وارد شده طی ۱۰ سال گذشته بر حسب استان محل اقامت قبلی و علت مهاجرت (نفر)..... ۱۴۷
- جدول شماره ۱۰۰: تعداد مهاجرین دهستان ابهررود..... ۱۴۸
- جدول شماره ۱۰۱: تعداد مهاجرین دهستان حومه ۱۴۹
- جدول شماره ۱۰۲: تعداد مهاجرین دهستان درسجین..... ۱۵۰
- جدول شماره ۱۰۳: تعداد مهاجرین دهستان درسجین..... ۱۵۰
- جدول شماره ۱۰۴: تعداد مهاجرین دهستان صایین قلعه..... ۱۵۱
- جدول شماره ۱۰۵: تعداد مهاجرین دهستان الوند..... ۱۵۲
- جدول شماره ۱۰۶: تعداد مهاجرین دهستان خرمدره..... ۱۵۳
- جدول ۱۰۷: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان ابهررود..... ۱۵۵
- جدول ۱۰۸: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان حومه..... ۱۵۶
- جدول ۱۰۹: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان درسجین..... ۱۵۷
- جدول ۱۱۰: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان دولت آباد..... ۱۵۸
- جدول ۱۱۲: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان صایین قلعه..... ۱۵۹
- جدول شماره ۱۱۳: جمعیت، مساحت و تراکم جمعیت به تفکیک دهستان..... ۱۶۰
- جدول شماره ۱۱۴: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان ابهررود، ۱۳۹۵..... ۱۶۱
- جدول شماره ۱۱۵: بررسی نرخ باسوادی دهستان ابهررود..... ۱۶۲
- جدول شماره ۱۱۷: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان حومه، ۱۳۹۵..... ۱۶۳
- جدول شماره ۱۳۸: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان حومه، ۱۳۹۵..... ۱۶۴
- جدول شماره ۱۰۹: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان درسجین، ۱۳۹۵..... ۱۶۵
- جدول شماره ۱۱۰: نرخ باسوادی منظومه، دهستان درسجین، ۱۳۹۵..... ۱۶۶
- جدول شماره ۱۱۱: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان دولت آباد، ۱۳۹۵..... ۱۶۷
- جدول شماره ۱۱۲: نرخ باسوادی منظومه، دهستان دولت آباد، ۱۳۹۵..... ۱۶۷
- جدول شماره ۱۱۳: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان صایین قلعه، ۱۳۹۵..... ۱۶۹
- جدول شماره ۱۱۴: نرخ باسوادی منظومه، دهستان صایین قلعه، ۱۳۹۵..... ۱۶۹
- جدول شماره ۱۰۵: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان خرمدره، ۱۳۹۵..... ۱۷۰
- جدول ۱۰۶: تعداد بهر برداران استفاده کننده از منابع آب های سطحی..... ۱۷۳
- جدول ۱۰۷: تعداد آبادی‌های استفاده کننده از منابع آب‌های زیر زمینی و آب بندان و سایر منابع آب..... ۱۷۵
- جدول شماره ۱۰۸: منابع خاکی کشاورزی در شهرستان ابهر..... ۱۷۵
- جدول شماره ۱۳۹: منابع خاکی دیم و آبی شهرستان ابهر..... ۱۷۶
- جدول (۱۱۰): نیروی کار فعال در نواحی روستایی دهستان ابهررود منظومه ابهر..... ۱۷۹
- جدول شماره ۱۱۲: نیروی کار فعال در نواحی روستایی دهستان حومه منظومه ابهر..... ۱۸۰
- جدول شماره ۱۱۳: نیروی کار فعال در نواحی روستایی دهستان درسجین منظومه ابهر..... ۱۸۱
- جدول شماره ۱۱۴: نیروی کار فعال در نواحی روستایی دهستان دولت آباد منظومه ابهر..... ۱۸۲
- جدول شماره ۱۱۵: نیروی کار فعال در نواحی روستایی دهستان صایین قلعه منظومه ابهر..... ۱۸۳

- جدول شماره ۱۱۶: مهارت‌های انسانی در شهرستان ابهر ۱۸۴
- جدول شماره ۱۱۷: منابع انرژی و سوخت دهستان ابهررود ۱۸۶
- جدول شماره ۱۱۸: منابع انرژی و سوخت دهستان حومه ۱۸۷
- جدول شماره ۱۱۹: منابع انرژی و سوخت دهستان درسجین ۱۸۸
- جدول ۱۲۰: منابع انرژی و سوخت دهستان دولت‌آباد ۱۸۹
- جدول شماره ۱۲۱: منابع انرژی و سوخت دهستان صایین قلعه ۱۹۰
- جدول ۱۱۳: کاربری‌های موقوفه و امور خیریه در شهرستان ابهر ۱۹۳
- جدول ۱۱۴: وضعیت و ساختار اشتغال در بخش‌های اقتصادی ۱۹۴
- جدول ۱۱۵: وضعیت تأسیسات تولیدی در بخش کشاورزی در شهرستان ابهر ۱۹۶
- جدول ۱۱۶: تعداد واحدهای خدماتی و پشتیبانی ماشین‌های کشاورزی و تجهیزات آبیاری تحت فشار بر حسب دهستان ۱۹۶
- جدول ۱۱۷: تأسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان ابهررود ۱۹۷
- جدول ۱۱۸: تأسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان حومه ۱۹۷
- جدول ۱۱۹: تأسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان حومه ۱۹۸
- جدول شماره ۱۲۰: تأسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان دولت‌آباد ۱۹۹
- جدول شماره ۱۲۱: تأسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان صایین قلعه ۱۹۹
- جدول شماره ۱۲۲: میزان و سطح تولیدات غلات و حبوبات در دهستان ابهررود ۲۰۱
- جدول شماره ۱۲۳: میزان و سطح تولیدات صنعتی و سبزیجات در دهستان ابهررود ۲۰۳
- جدول شماره ۱۲۴: میزان و سطح تولیدات محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای در دهستان ابهررود ۲۰۴
- جدول شماره ۱۲۵: میزان تولید و سطح کشت تولیدات باغی دهستان ابهررود ۲۰۵
- جدول شماره ۱۲۶: میزان و سطح تولیدات غلات و حبوبات در دهستان حومه ۲۰۷
- جدول شماره ۱۲۷: میزان و سطح تولیدات صنعتی و سبزیجات در دهستان حومه ۲۰۹
- جدول شماره ۱۲۸: میزان و سطح تولیدات محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای در دهستان حومه ۲۱۱
- جدول شماره ۱۲۹: وضعیت سطح زیرکشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات باغی روستاهای دهستان حومه ۲۱۳
- جدول شماره ۱۳۰: میزان تولید و سطح زیر کشت غلات و حبوبات در دهستان درسجین ۲۱۵
- جدول شماره ۱۳۱: وضعیت سطح زیرکشت و تولیدات محصولات صنعتی و سبزیجات روستاهای دهستان درسجین ۲۱۶
- جدول شماره ۱۳۲: وضعیت سطح زیرکشت و تولیدات محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای روستاهای شهرستان ابهر ۲۱۸
- جدول شماره ۱۳۳: وضعیت سطح زیرکشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات باغی روستاهای دهستان درسجین ۲۲۰
- جدول شماره ۱۳۴: میزان تولید و سطح زیر کشت غلات و حبوبات در دهستان درسجین ۲۲۲
- جدول شماره ۱۳۵: میزان تولید و سطح زیر کشت غلات و حبوبات در دهستان صایین قلعه ۲۲۳
- جدول شماره ۱۳۶: وضعیت سطح زیرکشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات صنعتی و سبزیجات دهستان صایین قلعه ۲۲۵
- جدول شماره ۱۳۷: وضعیت سطح زیرکشت و تولیدات محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای در دهستان صایین قلعه ۲۲۶
- جدول شماره ۱۳۸: وضعیت سطح زیرکشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات باغی در دهستان صایین قلعه ۲۲۸
- جدول شماره ۱۳۹: شهرک‌های صنعتی فعال و در دست احداث شهرستان ابهر ۲۳۰
- جدول شماره ۱۴۰: صنایع کارگاهی موجود در شهرستان ابهر ۲۳۱
- جدول شماره ۱۴۱: معادن شهرستان ابهر در سال ۱۳۹۵ ..... ۲۳۳
- جدول شماره ۱۴۲: تسهیلات روستایی پرداختی کمیته امداد امام خمینی (ره) از سال ۱۳۹۲ الی ۷ ماهه سال ۱۳۹۷ بر اساس گروه فعالیت در شهرستان ابهر ۲۳۴

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
۱۰	تصویر شماره ۱: نمایی شماتیک از یک فرو نشست.....
۱۰	تصویر شماره ۲: نمایی شماتیک از یک فرازمین.....
۱۱	تصویر شماره ۳: نقشه هیپتومتريک استان زنجان.....
۱۲	تصویر شماره ۴: نقشه ژئوفيزيک هوایی استان زنجان به روش مغناطيس سنجشی.....
۱۲	تصویر شماره ۵: نقشه زمین شناسی پوششی کل استان زنجان.....
۱۷	تصویر شماره ۶: نقشه زمین شناسی کوه‌های شمالی استان زنجان.....
۱۹	تصویر شماره ۷: موقعیت گسل سلطانیه تبریز.....
۱۹	تصویر شماره ۸: موقعیت تکنونیکي شمال غرب کشور.....
۲۰	تصویر شماره ۹: موقعیت گسله های اصلی شمال کشور به همراه موقعیت استان زنجان.....
۲۰	تصویر شماره ۱۰: موقعیت گسله‌های اصلی و فرعی شمال کشور به همراه موقعیت استان زنجان.....
۲۱	تصویر شماره ۱۱: نمایی شماتیک از زلزله و فرآیند پس از آن.....
۵۷	تصویر شماره ۱۲: اقلیم آسایش را در منطقه البرز جنوبی (طرح فرادست: طرح ناحیه ابهر).....
۵۸	تصویر شماره ۱۳: ریزحوضه های حوضه ابهر.....
۱۵۳	تصویر شماره ۱۴: درخت علل و پیامدهای مهاجرت.....
۱۹۱	تصویر شماره ۱۵: پتانسیل تابش انرژی خورشیدی در ایران.....
۱۹۲	تصویر شماره ۱۶: پتانسیل انرژی بادی در ایران (مأخذ: سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا)، ۱۳۹۷).....
۲۳۶	تصویر شماره ۱۷: نمایی از آبشار گله خانه.....
۲۳۷	تصویر شماره ۱۸: نمایی از سد کینه‌ورس.....
۲۳۸	تصویر شماره ۱۹: نمایی از بقعه امامزاده یحیی.....
۲۳۹	تصویر شماره ۲۰: نمایی از بقعه پیراحمد زهرنوش.....

فهرست نمودار

صفحه	عنوان
۵۶	نمودار شماره ۱: وضعیت آسایش اقلیمی ماه‌های مختلف سال در شهرستان ابهر.....
۵۶	نمودار شماره ۲: مسیر حرکت خورشید در عرض جغرافیایی شهرستان ابهر (نمودار استریوگرافیک).....
۵۶	نمودار شماره ۳: جدول زست اقلیمی ساختمانی شهرستان ابهر.....
۵۶	نمودار شماره ۴: بهترین جهت ساخت و ساز در شهرستان.....
۶۰	نمودار شماره ۵: کموگراف کیفی معرف آب‌خوان دشت ابهر.....
۸۹	نمودار شماره ۵: کمیت درصدی استقرار و وضع طبیعی روستاهای منظومه.....
۱۰۷	نمودار شماره ۱۶: هرم سنی دهستان ابهرود به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن).....
۱۱۰	نمودار شماره ۱۷: هرم سنی دهستان حومه به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن).....
۱۱۳	نمودار شماره ۱۸: هرم سنی دهستان درسجین به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن).....
۱۱۶	نمودار شماره ۱۹: هرم سنی دهستان دولت آباد به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن).....
۱۱۹	نمودار شماره ۱۹: هرم سنی دهستان صابین قلعه به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن).....
۱۲۸	نمودار شماره ۱۹: نرخ رشد سالانه دهستان ابهرود.....

۱۲۹	نمودار شماره ۲۰: نرخ رشد سالانه دهستان حومه.....
۱۳۰	نمودار شماره ۲۱: نرخ رشد سالانه دهستان درسجین؛.....
۱۳۱	نمودار شماره ۲۲: نرخ رشد سالانه دهستان دولتآباد.....
۱۳۳	نمودار شماره ۲۳: نرخ رشد سالانه دهستان صایینقلعه؛.....
۱۳۶	نمودار شماره ۲۴: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان ابهر رود بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵.....
۱۳۹	نمودار شماره ۲۵: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان حومه بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵.....
۱۴۱	نمودار شماره ۲۶: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان درسجین بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵.....
۱۴۳	نمودار شماره ۲۷: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان دولت آباد بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵.....
۱۴۴	نمودار شماره ۲۸: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان صایین قلعه بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵.....
۱۴۸	نمودار شماره ۲۹: تعداد مهاجرین خروجی دهستان ابهررود.....
۱۴۹	نمودار ۳۰: تعداد مهاجران دهستان حومه.....
۱۵۰	نمودار ۳۱: تعداد مهاجران دهستان درسجین.....
۱۵۱	نمودار ۳۲: تعداد مهاجران دهستان دولت آباد.....
۱۵۲	نمودار ۳۳: تعداد مهاجران دهستان صایین قلعه.....
۱۵۲	نمودار ۳۴: تعداد مهاجران دهستان الوند.....
۱۵۳	نمودار ۳۵: تعداد مهاجران دهستان خرمدره.....
۱۵۵	نمودار شماره ۳۶: نرخ باسوادی روستاهای دهستان ابهررود.....
۱۵۷	نمودار شماره ۳۷: نرخ باسوادی روستاهای دهستان حومه.....
۱۵۸	نمودار ۳۸: نرخ باسوادی روستاهای دهستان درسجین.....
۱۵۹	نمودار ۳۹: نرخ باسوادی دهستان دولت آباد.....
۱۶۰	نمودار ۴۰: نرخ باسوادی دهستان صایین قلعه.....
۱۶۰	نمودار ۴۱: جمعیت شهرها و دهستان های شهرستان ابهر.....
۱۶۲	نمودار شماره ۴۲: نرخ باسوادی دهستان ابهررود.....
۱۶۵	نمودار شماره ۴۳: نرخ باسوادی دهستان حومه.....
۱۶۶	نمودار شماره ۴۴: نرخ باسوادی دهستان درسجین.....
۱۶۸	نمودار شماره ۴۵: نرخ باسوادی دهستان دولت آباد.....
۱۷۰	نمودار شماره ۴۶: نرخ باسوادی دهستان صایین قلعه.....
۱۷۱	نمودار شماره ۴۷: نرخ باسوادی منظومه ابهر.....
۱۷۶	نمودار ۴۸: منابع خاکی دیم و آبی شهرستان ابهر.....
۱۹۴	نمودار ۴۹: وضعیت و ساختار اشتغال در بخش‌های اقتصادی.....
۱۹۵	نمودار شماره ۵۰: ساختار تولید در نواحی روستایی شهرستان ابهر.....
۲۰۲	نمودار ۵۷: میزان تولید غلات و حبوبات در دهستان ابهررود.....
۲۰۴	نمودار ۵۸: میزان تولید محصولات صنعتی و سبزیجات در دهستان ابهررود.....
۲۰۵	نمودار ۵۹: میزان تولید محصولات جالیزی و نباتات علوفه ای دهستان ابهررود.....
۲۰۸	نمودار ۶۱: میزان تولید غلات و حبوبات دهستان حومه.....
۲۱۰	نمودار ۶۲: میزان تولید محصولات صنعتی و سبزیجات دهستان حومه.....
۲۱۲	نمودار ۶۳: میزان تولید محصولات جالیزی و نباتات علوفه ای در دهستان حومه.....
۲۱۴	نمودار ۶۴: میزان تولید محصولات باغی در دهستان حومه.....
۲۱۶	نمودار ۶۵: میزان تولید غلات و حبوبات در دهستان درسجین.....

- نمودار ۶۷: میزان تولید محصولات جالیزیو نباتات علوفه ای در دهستان درسجین ۲۲۰
- نمودار ۶۸: میزان تولید محصولات باغی دهستان درسجین ۲۲۱
- نمودار ۶۹: میزان تولید غلات و حبوبات در دهستان صایین قلعه ۲۲۴
- نمودار ۷۰: میزان تولید محصولات صنعتی و سبزیجات دهستان صایین قلعه ۲۲۶
- نمودار ۷۱: تولیدات (تن) محصولات جالیزی و نباتات علوفه ای در دهستان صایین قلعه ۲۲۷
- نمودار ۷۲: میزان تولید محصولات باغی در دهستان صایین قلعه ۲۲۹

فهرست نقشه ها

عنوان	صفحه
نقشه ۱: موقعیت استان زنجان در کشور.....	۲
نقشه ۲: تقسیمات سیاسی استان زنجان به تفکیک شهرستان و جایگاه محدوده منظومه در آن.....	۷
نقشه شماره ۳: طبقات شیب استان زنجان.....	۳۲
نقشه شماره ۴: طبقات شیب شهرستان ابهر.....	۳۲
نقشه شماره ۵: طبقات شیب دهستان ابهرود.....	۳۳
نقشه شماره ۶: طبقات شیب دهستان حومه.....	۳۳
نقشه شماره ۷: طبقات شیب دهستان درسجین.....	۳۴
نقشه شماره ۸: طبقات شیب دهستان دولت آباد.....	۳۴
نقشه شماره ۹: طبقات شیب دهستان صایین قلعه.....	۳۵
نقشه شماره ۱۰: جهات شیب استان زنجان.....	۳۶
نقشه شماره ۱۱: جهات شیب شهرستان ابهر.....	۳۷
نقشه شماره ۱۲: جهات شیب دهستان ابهرود.....	۳۷
نقشه شماره ۱۳: جهات شیب دهستان حومه.....	۳۸
نقشه شماره ۱۴: جهات شیب دهستان درسجین.....	۳۸
نقشه شماره ۱۵: جهات شیب دهستان دولت آباد.....	۳۹
نقشه شماره ۱۶: جهات شیب دهستان صایین قلعه.....	۳۹
نقشه شماره ۱۷: طبقات ارتفاعی استان زنجان.....	۴۱
نقشه شماره ۱۸: طبقات ارتفاعی شهرستان ابهر.....	۴۱
نقشه شماره ۱۹: طبقات ارتفاعی دهستان ابهرود.....	۴۲
نقشه شماره ۲۰: طبقات ارتفاعی دهستان حومه.....	۴۲
نقشه شماره ۲۱: طبقات ارتفاعی دهستان درسجین.....	۴۳
نقشه شماره ۲۲: طبقات ارتفاعی دهستان دولت آباد.....	۴۳
نقشه شماره ۲۳: طبقات ارتفاعی دهستان صایین قلعه.....	۴۳
نقشه شماره ۲۴: لندفرم استان زنجان.....	۴۶
نقشه شماره ۲۵: لندفرم شهرستان زنجان.....	۴۶
نقشه شماره ۲۶: لندفرم دهستان ابهرود.....	۴۶
نقشه شماره ۲۷: لندفرم دهستان حومه.....	۴۶
نقشه شماره ۲۸: لندفرم دهستان درسجین.....	۴۶
نقشه شماره ۲۹: لندفرم دهستان دولت آباد.....	۴۶
نقشه شماره ۳۰: لندفرم دهستان صایین قلعه.....	۴۶
نقشه شماره ۳۱: ایستگاه های مختلف هواشناسی تاپایان مطالعه طرح منظومه.....	۵۰

- نقشه شماره ۳۲: طبقه بندی اقلیمی استان زنجان..... ۵۵
- نقشه شماره ۳۳: آب های سطحی منظومه ابهر..... ۶۱
- نقشه شماره ۳۴: تیپ بندی پوشش گیاهی در سطح استان زنجان..... ۸۱
- نقشه شماره ۳۵: تیپ بندی پوشش گیاهی در سطح شهرستان..... ۸۱
- نقشه شماره ۳۶: پراکنش زیستگاه های جانوری در سطح استان..... ۸۱
- نقشه شماره ۳۷: پراکنش زیستگاه های جانوری در سطح شهرستان..... ۸۱
- نقشه شماره ۳۸: پهنه بندی مناطق تحت مدیریت زیست محیطی سازمان حفاظت محیط زیست..... ۸۳
- نقشه شماره ۳۹: نقشه مراتع و جنگل های استان زنجان..... ۸۳
- نقشه شماره ۴۰: نقشه مراتع و جنگل های شهرستان ابهر و دهستان ها به تفکیک..... ۸۳
- نقشه شماره ۴۱: نقشه گرایش پوشش گیاهی استان زنجان..... ۸۳
- نقشه شماره ۴۲: نقشه گرایش پوشش گیاهی شهرستان ابهر و دهستان ها به تفکیک..... ۸۳
- نقشه شماره ۴۴: ساختار استقرار روستاها در شهرستان ابهر..... ۹۰
- نقشه شماره ۴۵: ساختار استقرار روستاها در دهستان ابهر رود..... ۹۰
- نقشه شماره ۴۶: ساختار استقرار روستاها در دهستان حومه..... ۹۱
- نقشه شماره ۴۷: ساختار استقرار روستاها در دهستان درسجین..... ۹۱
- نقشه شماره ۴۸: ساختار استقرار روستاها در دهستان دولت آباد..... ۹۱
- نقشه شماره ۴۹: ساختار استقرار روستاها در دهستان صائین قلعه..... ۹۱
- نقشه شماره ۵۰: پراکندگی واحد های صنعتی در شهرستان ابهر..... ۹۱
- نقشه شماره ۵۱: پراکندگی شهرک ها و نواحی صنعتی استان و شهرستان ابهر..... ۹۱
- نقشه شماره ۵۲: توزیع فضایی و تراکم صنایع استان بر محور زنجان - ابهر..... ۹۱
- نقشه شماره ۵۳: شبکه راه های ارتباطی..... ۹۱
- نقشه شماره ۵۴: نسبت جنسی منظومه به تفکیک دهستان..... ۹۸
- نقشه شماره ۵۵: نسبت جنسی دهستان ابهر رود..... ۹۹
- نقشه شماره ۵۶: نسبت جنسی دهستان حومه..... ۱۰۱
- نقشه شماره ۵۷: نسبت جنسی دهستان درسجین..... ۱۰۳
- نقشه شماره ۵۸: نسبت جنسی دهستان دولت آباد..... ۱۰۴
- نقشه شماره ۵۹: نسبت جنسی دهستان صائین قلعه را نشان می دهد..... ۱۰۵
- نقشه شماره ۶۰: نقشه بعد خانوار منظومه..... ۱۴۵
- نقشه شماره ۶۲: منابع آب های سطحی در شهرستان ابهر..... ۱۷۴
- نقشه شماره ۶۳: منابع خاک شهرستان ابهر..... ۱۷۷

بخش نخست

شناخت و تحلیل ویژگی های ساختاری - کارکردی منظومه

۱-۱- موقعیت منظومه

۱-۲- شناسایی مسائل کلیدی منظومه از نگاه جامعه محلی

۱-۳- ویژگی های ساختاری و عملکردی نظام محیطی بوم شناختی

۱-۴- ویژگی های نظام کالبدی در سطح سکونتگاه ها و منظومه

۱-۵- ساختار و عملکرد اجتماعی - فرهنگی در سطح سکونتگاه ها و منظومه

۱-۶- ساختار و عملکرد اقتصادی در سطح سکونتگاه ها و منظومه

۱-۷- ویژگی ساختارها و عملکرد های سیاسی - مدیریتی در سطح سکونتگاه ها و منظومه

۱-۸- ساختار و عملکرد نظام فضایی شبکه ی سکونتگاهی منظومه

بخش نخست: شناخت و تحلیل ویژگی های ساختاری-کارکردی منظومه

۱-۱ موقعیت منظومه

موقعیت به طور کلی بیانگر وضعیت خاص یک محل در سطح زمین است و مفاهیم گوناگونی دارد، اما معمولاً از موقعیت مطلق (ریاضی) و یا موقعیت نسبی سخن گفته می شود. موقعیت مطلق همان مفهوم رایج موقعیت است که بر اساس مقادیر طول و عرض جغرافیایی مشخص می شود. در این مفهوم، با در دست داشتن یک نقشه و یا اطلاع از مقادیر فوق می توان محل دقیق نقطه را تعیین کرد. در مقابل، موقعیت نسبی بر اساس ویژگی های خاص طبیعی (توپوگرافی، منابع معدنی و مانند آن) یا برمبنای روابط درونی و بیرونی یک واحد سکونتگاهی مشخص می شود و به ترتیب موقعیت طبیعی (موقعیت جغرافیایی) و موقعیت کارکردی را شکل می دهد. موقعیت طبیعی یک سکونتگاه با عوامل طبیعی، همچون پستی و بلندی، منابع آب و پوشش گیاهی، ارتباط مستقیم دارد. بنابراین با توجه به استقرار یک سکونتگاه در روی کوه یا تپه، دامنه، دره، ساحل و پایکوه موقعیت های گوناگون طبیعی به ترتیب عبارت است از موقعیت کوهستانی، موقعیت دامنه ای، موقعیت دره ای، موقعیت ساحلی و موقعیت پایکوهی.^۱

تبیین موقعیت ریاضی و طبیعی

استان زنجان:

این استان با وسعتی بیش از ۲۲ هزار کیلومترمربع در منطقه شمال غرب کشور بین ۳۵ درجه و ۳۲ دقیقه تا ۳۷ درجه و ۱۵ دقیقه و ۳۷ درجه عرض جغرافیایی شمالی و ۴۷ درجه و ۱۰ دقیقه تا ۴۹ درجه و ۲۶ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار دارد. میانگین ارتفاع استان بیش از ۱۵۰۰ متر از سطح دریا است. پست ترین نقطه داخل استان با ارتفاع ۳۰۰ متر در منطقه طارم و بلندترین قله آن با ارتفاع ۲۹۰۰ متر در کوه های تخت سلیمان از ارتفاعات شهرستان ماهنشان قرار دارد. استان زنجان به لحاظ طبیعی منطقه ای کوهستانی است که فلات زنجان نیز نامیده می شود و یکی از استان های کوهستانی کشور به شمار می آید. استان زنجان از شمال به استان های گیلان (شهرستان رودبار)، اردبیل (شهرستان خلخال)، آذربایجان شرقی (شهرستان میانه)، از شرق به استان قزوین (شهرستان های تاکستان، بویین زهرا و قزوین)، از جنوب به استان همدان (شهرستان کبودرآهنگ)، از جنوب غرب به استان کردستان (شهرستان بیجار) و از غرب به آذربایجان غربی (شهرستان تکاب)، محدود است.

^۱ سعیدی، ۱۳۸۸: ۴۴

جدول ۲: تقسیمان استان زنجان به تفکیک بخش و دهستان و شهرستان

منطقه	شهر / دهستان	بخش	شهرستان	منطقه	شهر / دهستان	بخش	شهرستان
دهستان	چایپاره بالا	زنجانرود	زنجان	دهستان	ابهررود	مرکزی	ابهر
دهستان	زنجانرود پایین	زنجانرود		دهستان	حومه		
دهستان	چایپاره پایین	زنجانرود		دهستان	درسجین		
دهستان	غنی بیگلو	زنجانرود		دهستان	دولت آباد		
شهر	نیک پی	زنجانرود		دهستان	صایین قلعه		
دهستان	بناب	مرکزی		شهر	ابهر		
دهستان	بوغداکندی	مرکزی		شهر	صایین قلعه		
دهستان	تهم	مرکزی		شهر	هیدج		
دهستان	زنجانرود بالا	مرکزی		دهستان	شیوانات	افشار	
دهستان	معجزات	مرکزی		دهستان	قشلاقات افشار	افشار	
دهستان	قلتوق	مرکزی		شهر	گرماب	افشار	
شهر	زنجان	مرکزی		دهستان	بزینه رود	بزینه رود	
دهستان	قره پشتلوبالا	قره پشتلو		دهستان	زربینه رود	بزینه رود	
دهستان	قره پشتلو پایین	قره پشتلو		شهر	زرین رود	بزینه رود	
دهستان	سهرین	قره پشتلو	دهستان	حومه	مرکزی		
شهر	ارمغانخانه	قره پشتلو	دهستان	خرارود	مرکزی		
دهستان	ایجرود پایین	حلب	ایجرود	دهستان	سهرورد	مرکزی	خدا بند
شهر	حلب	حلب		دهستان	کرسف	مرکزی	
دهستان	ایجرود بالا	مرکزی		شهر	قیدار	مرکزی	
دهستان	گلابر	مرکزی		شهر	سهرورد	مرکزی	
دهستان	سعید آباد	مرکزی		شهر	کرسف	مرکزی	
شهر	زرین آباد	مرکزی		شهر	نوربهار	مرکزی	
دهستان	الوند	مرکزی		دهستان	آق بلاغ	سجاس رود	
دهستان	خرمدره	مرکزی	دهستان	سجاس رود	سجاس رود		
شهر	خرمدره	مرکزی	شهر	سجاس	سجاس رود		
دهستان	چورزق	چورزق	طارم	دهستان	انگوران	انگوران	ماه نشان
دهستان	دستجوده	چورزق		دهستان	قلعه جوق	انگوران	
شهر	چورزق	چورزق		شهر	دندی	انگوران	
دهستان	آب بر	مرکزی		دهستان	اوریاد	مرکزی	
دهستان	درام	مرکزی		دهستان	قزل گچیلو	مرکزی	
دهستان	گیلوان	مرکزی		دهستان	ماه نشان	مرکزی	
شهر	آب بر	مرکزی		شهر	ماه نشان	مرکزی	
			دهستان	سنبل آباد	مرکزی	سلطانیه	
			دهستان	سلطانیه	مرکزی		
			شهر	سلطانیه	مرکزی		
			دهستان	گوزل دره	باغ حلی		
			دهستان	قره بلاغ	باغ حلی		

ماخذ: آمار سازمان برنامه و بودجه-۱۳۹۷

شهرستان ابهر

شهرستان ابهر در ۴۹ درجه و ۲۶ دقیقه تا ۴۷ درجه و ۱۰ دقیقه طول شرقی و ۳۷ درجه و ۱۵ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۳۲ دقیقه عرض شمالی خط استوا قرار گرفته است. این شهرستان در قسمت شرق استان زنجان، با مساحت ۱۹۱۲ کیلومتر مربع با میانگین ارتفاعی ۱۵۶۵ متر از سطح دریا واقع شده است. مرکز آن شهر ابهر در ۴۹ درجه و ۱۵ دقیقه طول شرقی و ۳۶ درجه و ۱۱ دقیقه عرض شمالی قرار دارد. شهرستان ابهر از شمال به شهرستان طارم و قزوین، از شمال شرقی به شهرستان زنجان، از شرق به شهرستان ایجرود، از جنوب شرق به شهرستان خداآبنده، از جنوب به شهرستان بویین زهرا (استان قزوین)، از جنوب شرقی به شهرستان تاکستان (استان قزوین)، از شرق به شهرستان خرمدره و از شمال شرق به شهرستان قزوین، محدود می شود. این شهرستان در فاصله ۹۰ کیلومتری از مرکز استان زنجان در مسیر ترانزیت تهران - زنجان، در منطقه کوهستانی به صورت دره ای از شمال غرب به جنوب شرق کشیده شده است.

بر اساس نتایج سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ این شهرستان ۱۵۱۵۲۸ نفر جمعیت و ۴۷۲۳۹ خانوار داشته است که از این تعداد ۹۹۲۸۵ نفر با تعداد ۳۰۹۳۲ خانوار در شهر ابهر، مرکز این شهرستان زندگی می کنند. براساس آخرین تقسیمات کشوری سال ۱۳۹۵ شهرستان ابهر از یک بخش (مرکزی)، پنج دهستان ابهرود، حومه، درسجین، دولت آباد و صابین قلعه تشکیل شده است و سه شهر ابهر، صابین قلعه، هیدج در این شهرستان مستقر شده اند.

جدول شماره ۳: مشخصات جغرافیایی، موقعیت ریاضی و نسبی شهرستان ابهر

همجواری				مختصات جغرافیایی								شهرستان				
از جانب غرب		از جانب جنوب		از جانب شرق		از جانب شمال		طول شرقی					عرض شمالی			
								تا		از			تا		از	
استان	شهرستان	استان	شهرستان	استان	شهرستان	استان	شهرستان	درجه	دقیقه	درجه	دقیقه		درجه	دقیقه	درجه	دقیقه
شهرستان زنجان - خداآبنده	زنجان	بویین زهرا	قزوین	تاکستان	قزوین	قزوین - تاکستان	قزوین	۴۹	۲۶	۴۸	۳۳	۳۶	۴۳	۳۵	۵۲	ابهر

مآخذ: محاسبات مشاور ۱۳۹۷

تبیین موقعیت سیاسی اداری

استان زنجان: ایران پیش از دوره مشروطه، فاقد قانون تقسیمات کشوری بوده است و برای اولین بار در سال ۱۲۸۵ ه. ش قانون تقسیمات کشوری در ایران وضع شده است. براساس آن قانون، ایران به چهار ایالت بزرگ به نام های آذربایجان، فارس، خراسان، بلوچستان و کرمان تقسیم و هر ایالت، به چند ولایت حاکم نشین و هر ولایت، به چند بلوک نایب الحکومه نشین تفکیک گردیده است. با اجرای نخستین قانون تقسیمات کشوری ایران در سال ۱۲۸۷ ه. ش، کشور به چهار ایالت بزرگ، ۳۸ ولایت و ۱۳۷ بلوک تقسیم و در این تقسیم بندی زنجان یکی از ولایت های

مستقل بود. در سال ۱۳۱۶ ه. ش، قانون تقسیمات کشوری تغییرات اساسی پیدا کرد و قانون جدیدی جایگزین آن شد. طبق قانون جدید، ایران به ۱۰ استان و ۳۹ شهرستان تقسیم و شهرستان زنجان به همراه بخش های خدابنده و ابهر تابع استان یکم گردید، همچنین قزوین، رشت، ساوه، اراک نیز تابع استان یکم، بودند. با تغییرات مختصری که از سال ۱۳۱۶ ه. ش، در قانون تقسیمات کشوری صورت پذیرفت، ایران به ۱۰ استان و یک استان مرکزی تقسیم و زنجان با نام خمسه، تابع استان مرکزی شد. پس از گذشت ۲۴ سال، بار دیگر در سال ۱۳۴۰ ه. ش، قانون قبلی مورد بازبینی قرار گرفت و ایران به ۱۳ استان و ۵ فرمانداری تقسیم گردید و در آن تقسیمات، زنجان، اراک، رشت، طوالش، لاهیجان و بندر انزلی ضمیمه گیلان گردید. در مرداد ماه سال ۱۳۴۸ بخش های ابهر و خدابنده همزمان به شهرستان، تغییر وضعیت دادند و در سال ۱۳۴۹، شهرستان زنجان و همچنین دو شهرستان ابهر و خدابنده از گیلان منتزع و به فرمانداری کل تبدیل گردیدند. بالاخره با تغییر قانون تقسیمات کشوری به سال ۱۳۵۱، فرمانداری کل زنجان به استان درجه ۳ ارتقاء پیدا کرد و در سال ۱۳۵۶، شهرستان قزوین از استان مرکزی جدا و به استان زنجان ملحق گردید و در سال ۱۳۵۸، بخش ضیاء آباد به مرکزیت شهر تاکستان به شهرستان تاکستان تبدیل و از قزوین منتزع و به استان زنجان الحاق گردید. پس از پیروزی انقلاب اسلامی در دی ماه سال ۱۳۵۸، واحدهای تقسیمات کشوری ایران عبارت است از: ۲۴ استان، ۴۷۵ بخش و ۴۳۹ شهر و استان زنجان در همان سال شامل ۵ شهرستان، ۱۴ بخش و ۱۰ شهر بوده است. در سال ۱۳۷۰، استان زنجان از میان ۲۴ استان، ۲۲۹ شهرستان، ۶۱۷ بخش و ۵۲۰ شهر در کل کشور؛ دارای ۵ شهرستان، ۲۰ بخش، ۱۶ شهر، ۲۹ دهستان و ۱۹۳۸ آبادی بوده است. بعد از انتزاع شهرستان قزوین در دوم مهر ماه سال ۱۳۷۳، واحدهای تقسیماتی استان زنجان به ۴ شهرستان، ۱۳ بخش، ۹ شهر، ۲۹ دهستان و ۱۱۲۳ آبادی، تقلیل یافت. هرچند طبق تقسیمات کشوری سال ۱۳۷۵، استان زنجان دارای ۴ شهرستان، ۱۶ بخش، ۱۳ شهر، ۵۱ دهستان و ۱۱۱۳ آبادی بود، در فاصله آبان ماه سال ۱۳۵۷ تا تیر ماه سال ۱۳۷۶، تغییرات دیگری در تقسیمات اداری استان زنجان صورت گرفت، در آبان سال ۱۳۷۵ بخش ماهنشان به شهرستان ماهنشان ارتقاء یافت، در خرداد ۱۳۷۶ شهرستان تاکستان از زنجان تفکیک و به استان قزوین ملحق شد، در شهریور سال ۱۳۷۶ بخش های طارم علیا به مرکزیت آب بر، ایجرود به مرکزیت زرین آباد، به شهرستان تبدیل شدند و در مرداد ماه سال ۱۳۷۶، بخش خرمدره از ابهر جدا و به شهرستان مستقلی، تغییر وضعیت داد. به استناد آخرین تقسیمات سیاسی و اداری کشور در سال ۱۳۹۵، این استان مشتمل بر تعداد ۸ شهرستان، ۲۱ کانون شهری، ۱۷ بخش، ۴۸ دهستان، ۹۲۶ آبادی دارای سکنه، ۲۵۹ آبادی خالی از سکنه است.

جدول شماره ۴ : مشخصات عمومی، سیاسی، اداری شهرستان ابهر ۱۳۹۵

شرح	مساحت (کیلومتر مربع)	تعداد بخش	تعداد شهر	تعداد دهستان	تعداد آبادی		
					جمع	دارای سکنه	خالی از سکنه
کل استان	۲۲۱۶۴	۱۷	۲۱	۴۸	۱۱۸۵	۹۲۶	۲۵۹
ابهر	۱۹۱۲	۱	۳	۵	۹۸	۷۱	۲۷

مآخذ: سالنامه آماری استان ۱۳۹۵

با بررسی تغییرات مشخصات عمومی، سیاسی اداری، استان زنجان شاهد دگرگونی های زیادی از نظر حدود و مساحت و نوع تقسیمات سیاسی اداری هستیم که این تغییرات خود سبب بروز مشکلات در جامعه می شود.

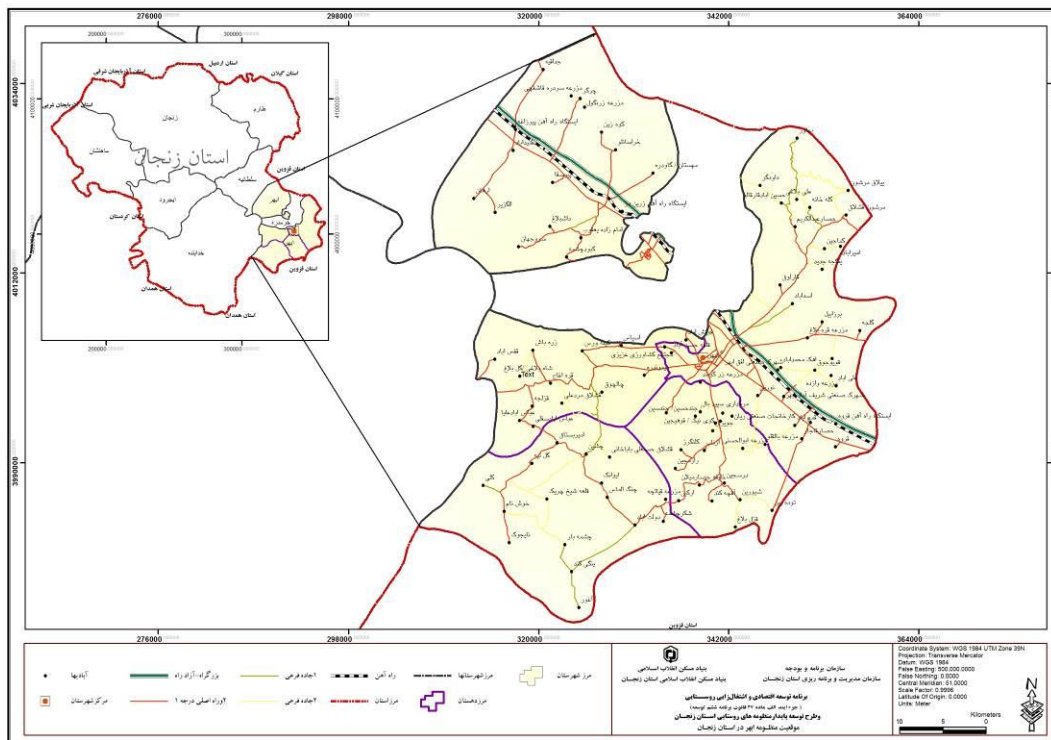
همجواری های متعدد این استان، با استان های یادشده دربندهای فوق توان و ظرفیت مناسبی را برای ایفای نقش های منطقه ای و مرکزیت ارتباطی برای استان زنجان پدید آورده است. استان زنجان به سبب قرارگیری در حد وسط شمال، مرکز و شمال غرب کشور این ویژگی بسیار ممتاز را دارد که نقش توقفگاهی و منزلگاهی مناسبی برای بار و مسافر در این قسمت از کشور را داشته باشد.

جدول شماره ۵: جهت های جغرافیایی، نوع راه ارتباطی و فاصله استان زنجان با استان های همجوار آن

ردیف	استان های همسایه	جهت جغرافیایی	نوع راه ارتباطی	مسیر ارتباطی	فاصله با مراکز استان (KM)	موقعیت استان های همسایه
۱	گیلان	شمال و شمال شرقی	راه اصلی و ترانزیت و آزادراه	زنجان-قزوین-رشت	۳۵۳	مرزی
			راه اصلی و فرعی	زنجان، گیلوان، رودبار، رشت	۲۰۰	
۲	اردبیل	شمال	راه اصلی و در دست احداث ارتباطی به آزاد راه	زنجان-آقکند-کوثر اردبیل	۲۳۵	مرزی
			راه اصلی	زنجان-بستان آباد سراب- اردبیل	۳۳۷	
۳	آذربایجان شرقی	شمال غرب	آزاد راه	زنجان - تبریز	۲۲۵	مرزی
			راه اصلی (ترانزیتی)	زنجان-میانه- بستان آباد-تبریز	۲۹۵	
۴	آذربایجان غربی	غرب	آزادراه و ترانزیت	زنجان، تبریز، ارومیه	۵۸۸	مرزی
			جاده ترانزیت و راه اصلی	زنجان، میانه، مراغه، ارومیه	۵۱۶	
۵	کردستان	غرب	راه اصلی	زنجان، بیجار، سنندج	۲۸۷	مرزی
۶	همدان	جنوب	راه اصلی و ترانزیت و آزادراه	زنجان، تاکستان، همدان	۳۲۹	غیر مرزی
			راه اصلی و راه فرعی	زنجان، خدابنده، همدان	۲۵۹	
۷	قزوین	شرق و جنوب	آزاد راه	زنجان، قزوین	۱۷۰	غیر مرزی
			جاده ترانزیت	زنجان، ابهر، قزوین	۱۷۵	

مأخذ: محاسبات مشاور ۱۳۹۷

نقشه ۲: تقسیمات سیاسی استان زنجان به تفکیک شهرستان و جایگاه محدوده منظومه در آن

۱-۲- شناسایی مسائل کلیدی منظومه از نگاه جامعه محلی

نواحی روستایی در سرتاسر جهان تمایل به ارائه خصوصیات مشابهی را دارند. جمعیت‌ها به طور فضایی پراکنده هستند. کشاورزی اغلب وجه غالب و مسلط بوده و در پاره‌ای از مواقع بخش اقتصادی و فرصت‌های لازم برای بسیج منابع با محدودیت روبه‌رو می‌باشند. این خصوصیات بدان معنی است که مردمی که در نواحی روستایی زندگی می‌کنند، با مجموعه‌ای از عواملی که چالش‌های اساسی برای توسعه است مواجه می‌باشند. برای حصول به جامعه‌ای منطبق با نیازهای امروزین یک جامعه توسعه یافته، راهی جز استفاده و بکارگیری جدی امکانات و استعداد‌های انسانی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی وجود ندارد. فرایندهای اقتصادی، اجتماعی، اکولوژیکی، سیاسی، مدیریتی، فضایی و کالبدی به عنوان مهم‌ترین ابعاد مسائل توسعه روستایی در جهت حصول به توسعه از طریق مدیریت و کنترل محیط‌های روستایی هستند. جدول زیر مسائل کلیدی منظومه در منظومه ابهر را نشان می‌دهد. این مسایل به بخش‌های اقتصادی، محیطی، سیاسی، اجتماعی، کالبدی و مدیریتی تقسیم شده است و با بهره‌گیری از نظرات دهیاران، مردم محلی، ریش‌سفیدان به بررسی مسائل اساسی موجود در روستاهای منظومه ابهر پرداخته شده است.

جدول شماره ۶: مسایل کلیدی منظومه از نگاه جامعه محلی

بخش	مسائل کلیدی	اولویت	بخش	مسائل کلیدی	اولویت

^۱ (Varga, ۲۰۰۸: ۲)

۱-۳- ویژگی های ساختاری و عملکردی نظام محیطی - بوم شناختی

موضوع پایداری زیست محیطی طی سه دهه پایانی قرن ۲۰م به طور ویژه ای مورد توجه بسیاری از افراد بخصوص محققین و دولت ها بوده و از دلایل لزوم ارزیابی های محیطی، ضرورت تحلیل هزینه و فایده فعالیت اقتصادی است و توجه و تأکید بر توسعه پایدار از دلایل دیگر توجه به ارزیابی های محیطی می باشد. از آنجا که هرگونه فعالیتی برای ارتقای کیفیت زندگی و توسعه انسانی در محیط زیست تحقق می یابد، لذا وضعیت محیط زیست و منابع آن از نظر پایداری یا ناپایداری بر فرآیند توسعه تأثیرگذار خواهد بود. بر این اساس، هر بحثی درباره توسعه بدون توجه به مفهوم پایداری زیست محیطی، ناتمام تلقی می شود. با این اوصاف اگر توسعه پایدار هدف نهایی ما به شمار رود و پایداری زیست محیطی شرط لازم برای تحقق توسعه پایدار باشد، در این صورت ما نیازمند ابزار و روش هایی هستیم تا به کمک آنها بتوانیم حرکت به سوی پایداری زیست محیطی را اندازه بگیریم. ۱ برای نیل به این مقصود، ارزیابی پایداری زیست محیطی در وضع موجود، به عنوان مهم ترین ابزار در فرآیند برنامه ریزی توسعه پایدار قابل طرح و بررسی است. این ارزیابی، نوعی ارزیابی بوم شناختی است که در سطوح مختلف به طور متوالی انجام می شود و به دنبال ارائه چارچوبی است که در آن ارزیابی اثرات برنامه ها، راهبردها و سیاست ها بر محیط زیست به صورت جامع مورد ارزیابی، سنجش و تحلیل قرار گرفته و در نهایت راهکارهایی را برای کاهش فشار بر محیط زیست ارائه دهد. لذا فراهم سازی بستری مناسب جهت ارزیابی و سنجش پایداری زیست محیطی در فرآیند برنامه ریزی و توسعه لازم و ضروری می باشد. یکی از مهم ترین مسایل روستاییان را آب و خاک تشکیل می دهد و وابستگی روستاییان به این بخش از محیط طبیعی، چنان شدید می شود که غالباً نه تنها تکامل شرایط مادی و معنوی آنان را با ارزش و چگونگی خود تحت الشعاع قرار می دهد، بلکه حتی بعضاً بقای اجتماعات روستایی نیز به ارزش و کیفیت همین بخش از محیط طبیعی مربوط می شود. آب و خاک و کیفیت دسترسی به آن، زیربنای اقتصاد روستا را تشکیل می دهد که با فعالیت های کشاورزی و سپس دامداری روستاییان شکل می گیرد. اینگونه فعالیت ها در روستا، محور اصلی اشتغال روستاییان به شمار می رود، به طوری که ناحیه روستا را معمولاً با توجه به درصد جمعیتی تعریف می کنند که در امور زراعت و دامداری مشغول اند. با عنایت به مسائل فوق، در این قسمت به بررسی ساختار زمین و اشکال ناهمواری، ویژگی ها و قابلیت های منابع آب، ویژگی ها و خصوصیات خاک ها، ویژگی های پوشش گیاهی، عرصه های با ارزش زیست محیطی (با تأکید بر منابع و گونه های گیاهی و جانوری)، سوانح طبیعی (سیل و زلزله، طوفان و غیره) و در نهایت به جمع بندی قابلیت ها و محدودیت های محیطی - بوم شناختی منظومه های روستایی شهرستان ابهر پرداخته می شود؛

۱-۳-۱- ساختار زمین و اشکال ناهمواری

از نگاه زمین شناسی ساختمانی و پهنه های ساختاری - رسوبی ایران، در استان زنجان در قلمروی متفاوت تکتونیکی، حاکم است. بخش شمال، خاوری استان (کوه های طارم)، قسمت کوچکی از دامنه های جنوبی البرز باختری است در حالی که گستره های وسیعی از نواحی مرکزی و جنوب استان متعلق به ورق ایران مرکزی، است. شواهد زمین شناسی موجود نشانگر آن است که مرز بین دو پهنه ی مزبور از دشت قزوین، ابهر، زنجان، عبور می کند. ارتفاعات شمال شهرستان زنجان به عنوان بخشی از البرز باختری مورفولوژی

^۱ بریمانی، ۱۳۸۹:

کوه ساز دارد. بخش عمده‌ی هرز آب‌های این ارتفاعات از طریق رودخانه قزل اوزن و سفیدرود به دریای خزر تخلیه می‌شود. مع هذا بخش ناچیزی از آن به دریاچه‌ی «حوض سلطان» منتهی می‌شود. بخش بیشتر رخنمون‌های شمال استان زنجان مجموع‌های پیروکلاستیک ائوسن (سازند کرج) است که به دو عضو «آمند و کردکند» تقسیم شده است. لیتولوژی چیره ردیف‌های آذر آواری بخش شمالی استان، همانند سایر نواحی البرز، از نوع توف‌های سبز به همراه میان لایه‌های شیلی و گاهی آهکی است که سیمای یک کمربند خمیده به سمت جنوب را دارد. جدا از ردیف‌های آذر آواری، در این مجموعه همراهانی از گدازه‌های آندزیتی، آندزی بازالتی، ریوداسیت پورفیری و غیرپورفیری، وجود دارد که هم به صورت زیردریایی و هم در سطح خشکی تشکیل شده‌اند.

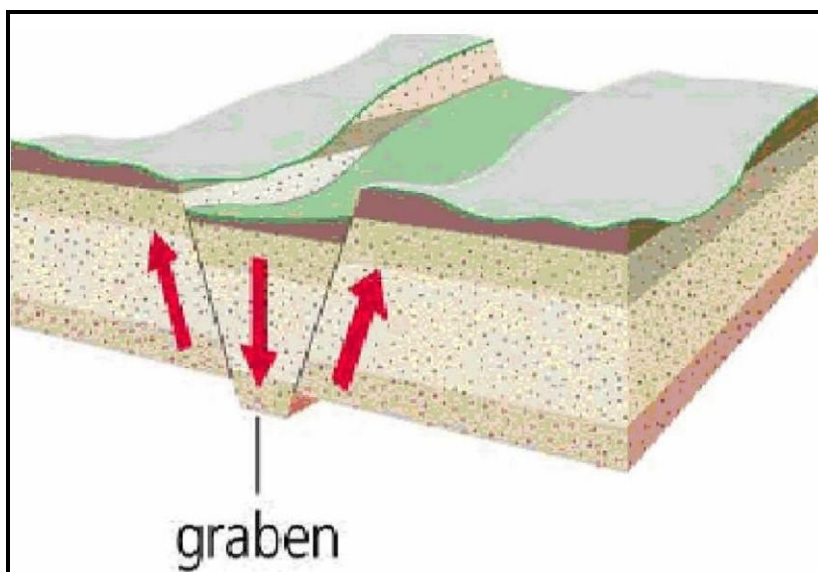
اشکال رسوبی موجود در پیروکلاستیک‌ها و ولکانی کلاستیک‌ها نظیر لایه بندی دانه بندی تدریجی لایماناسیون خمیده، فلوت کاست، لغزش‌های ثقلی نه تنها حکایت از انباشتگی در محیط دریایی دارد بلکه به نوعی جریان‌های آشفته و نا آرامی‌های تکتونیکی زمان رسوب گذاری را تداعی می‌کند. تکامل شیمیایی این مجموعه ماگمایی نشانگر یک کمان ماگمایی سیالیک است که در دامنه‌ی جنوب غرب البرز مرکزی، در طول زمان سنوزوئیک، شکل گرفته است. از ویژگی‌های بارز زمین شناسی ارتفاعات ماگمای شمال استان زنجان، توده‌های نفوذی گرانیتی و گرانودیوریتی درشت دانه، است که به مجموعه‌های آذر آواری ائوسن (سازند کرج)، تزریق شده‌اند به همین لحاظ این توده‌ها سن بعد از ائوسن دارند و با توجه به شواهد منطقه‌ای بخشی از توده‌های نفوذی فاز کوهزایی پیرنین هستند که در امتداد ساختار و گسل‌های طولی و عمیق بلندی‌های طارم تزریق شده‌اند یکی از مشخصه‌های توده‌های نفوذی بعد از ائوسن " ایجاد هاله‌های دگرسانی در این آذر آواری‌های ائوسن است که به طور عموم فازهای هیدروترمالی آن با تشکیل عناصری نظیر طلای اپی ترمال، مس، سرب و روی و کائولن و... همراه بوده است. در دامنه‌ی شمالی کوه‌های طارم، در یک روند شمال باختری- جنوب خاوری و به موازات رودخانه قزل اوزن، ردیفی از نهشته‌های مارنی، کنگلومرای، ماسه سنگی وجود دارد که گاهی عدسی‌هایی از گچ دارند و به طور دگرشیب پیروکلاستیک‌های ائوسن را می‌پوشانند. رخساره عمومی این ردیف‌های قاره‌ای همانند مجموعه‌های نئوژن سایر نواحی ایران است. شواهد موجود نشان می‌دهد که رسوب‌های نئوژن مورد نظر در یک فرو نشست تکتونیکی موجود بین کوه‌های تالش در شمال و کوه‌های طارم در جنوب، انباشته شده‌اند. در استان زنجان، نواحی واقع در جنوب کوه‌های طارم، بخشی از ورق ایران مرکزی هستند که در نتیجه‌ی عملکرد گسل‌های شمال خاوری جنوب باختری به چند بلوک تکتونیکی محدود به زون‌های گسلی تبدیل شده‌اند که مهم‌ترین آنها عبارتند از:

فرو نشست زنجان - ابهر

دشت کم‌عرض زنجان ابهر که با پوشش آبرفتی کواترنر، پوشیده شده است نوعی فرونشست تکتونیکی است که با توجه به شواهد موجود در حاشیه آن دشت با توالی ضخیم توف‌های سازند کرج به سن ائوسن

پوشیده شده است. ولی در شمال باختری زنجان می توان رخنمون هایی از سنگ های اولیگو- میوسن منطقه ی میانه و ردیف های چین نخورده ی پلیو - پلیستوسن را نیز دید.

تصویر شماره ۱: نمایی شماتیک از یک فرو نشست

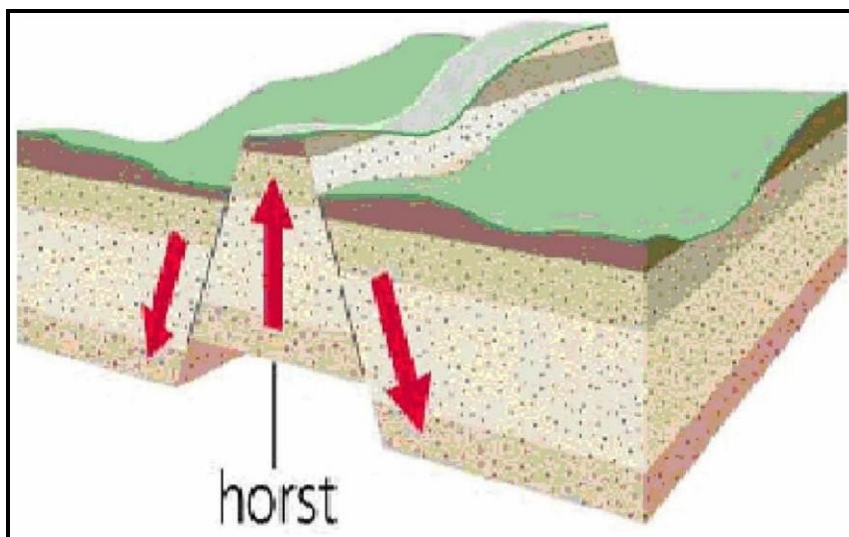

مأخذ: پایگاه داده های علوم زمین

فرازمین سلطانیه

فرازمین سلطانیه رشته کوه باریکی است، که در یک روند شمال باختری - جنوب خاوری، سرتاسر استان از زنجان تا ابهر را زیرپوشش دارد و در شکل گیری آن عملکرد ادامه جنوب خاوری گسل تبریز و همزادهای آن نقش به سزایی دارد.

تصویر شماره ۲: نمایی شماتیک از یک فرازمین

مأخذ: پایگاه داده های علوم زمین

توالی دریایی ژوراسیک میانی-کرتاسه بالا: این توالی مجموعه ای از نهشته های مارنی و آهکی است که شباهت کامل به ردیف همزمان در سایر نواحی ایران دارند و اگرچه در واحد ساختاری ایران مرکزی قرار دارند ولی با واحدهای سنگ چینه ای البرز مقایسه شده اند.

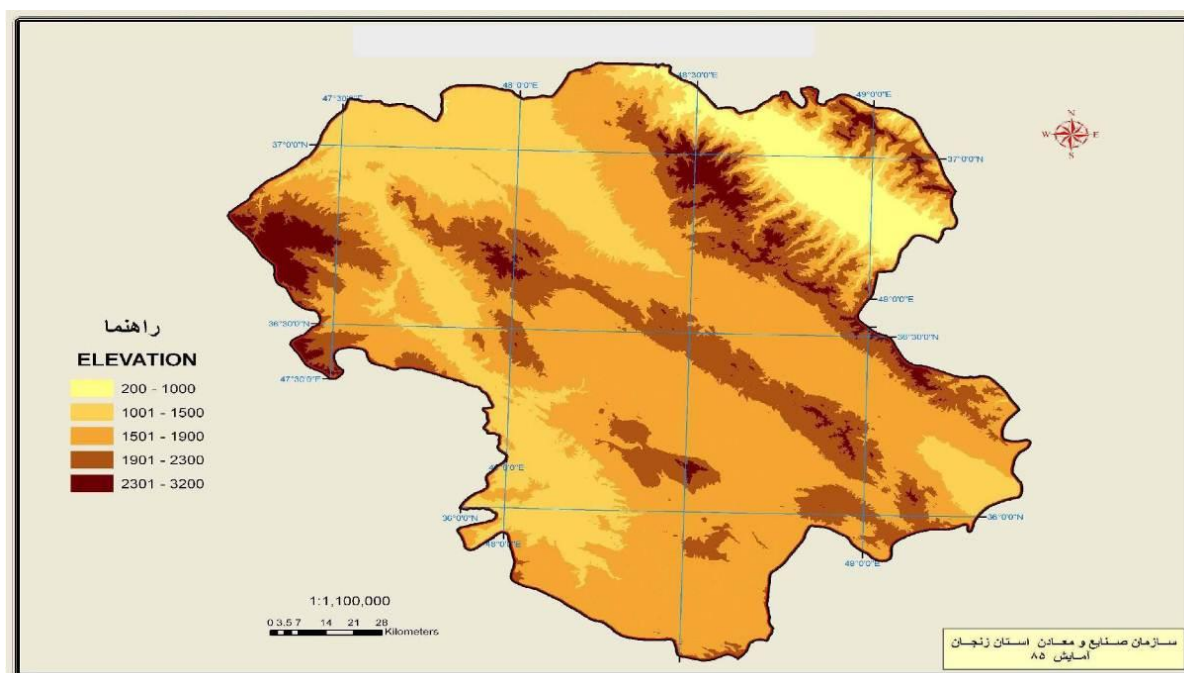
توالی ماگمایی سنوزوئیک

این توالی با ردیف‌های کم ضخامت کنگلومرا (سازند فجن) و سنگ آهک‌های نومولیت‌دار (سازند زیارت)، آغاز و با انباشت پیروکلاستیک‌های سبز رنگ ائوسن و گدازه‌های وابسته پوشیده می‌شود. دگرسانی‌های محلی سبب گردیده تا به‌طور محلی پدیده‌های کانی‌زایی به مقیاس اقتصادی باشد. در فرا زمین سلطانیه سنگ‌های جوان ترائوسن برونزد محدود دارند و به نظر می‌رسد که رویداد کوهزایی پیرنئن در شکل‌گیری این فرازمین مؤثر بوده است. رشته‌کوه‌های سلطانیه الگوی پیچیده‌ای از قطعات متعدد حاصل از گسل را نمودار می‌سازد و یک منطقه گسلی طولی و مهمی را دنبال می‌کند که در آن سنگ‌هایی تا سن پرکامبرین روی واحدهای سنگی دوران سوم، رانده شده‌اند.

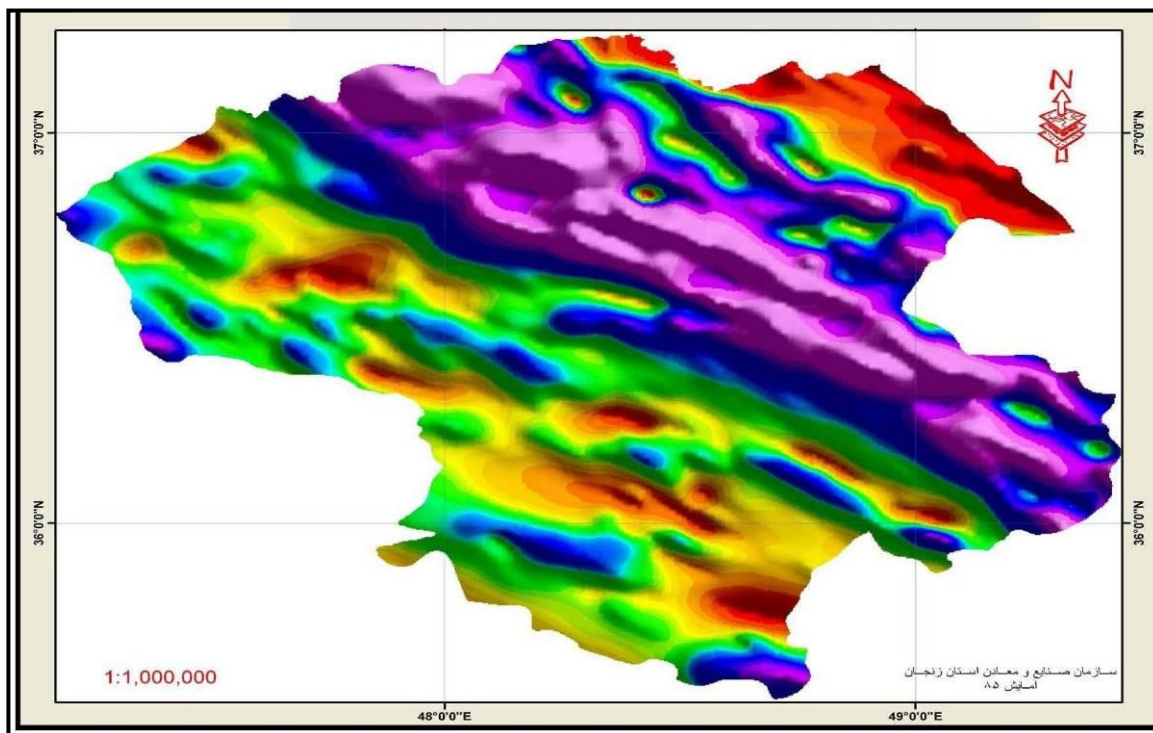
فرونشست کاوند - دوتپه: فرونشست کاوند-دوتپه به موازات حاشیه جنوب باختری کوه‌های سلطانیه قرار دارد و با نهشته‌های آبرفتی پوشیده شده است. در دره‌های بریده این دشت برونزدهایی از کنگلومرای چین‌خورده پلیو-پلیوسن و نهشته‌های آب شیرین دیده می‌شود. با توجه به شواهد زمین‌شناسی موجود، دشت کاوند-دوتپه نوعی ناودیس ملایم است که با سنگ‌های کرتاسه و ترشیاری پر شده است.

تپه‌های سعیدآباد-کرسف: تپه‌های سعیدآباد-کرسف بخشی از نواحی واقع در میان زون سنندج-سیرجان و فرازمین سلطانیه، است که به نظر می‌رسد ادامه‌ی شمال باختری نواحی کاشان-قم-ساوه، باشد. در این نواحی، از نگاه ساختاری تفاوت‌های آشکاری بین ردیف‌های ترشیاری و سنگ‌های قدیمی‌تر از ترشیاری وجود دارد. به طوری که سنگ‌های قدیمی‌تر از ائوسن به شدت دگرشکل شده و با نفوذی‌های کوچک و بزرگ، بریده شده‌اند. فراوانی سنگ‌های ولکانیکی در مجموعه‌های کرتاسه با داشتن رخساره فلیشی، جایگاه ساختاری والگوی دگرشکلی این تپه‌ها (سعیدآباد-کرسف)، نشانه‌ی قرابت آنها با زون سنندج-سیرجان، است.

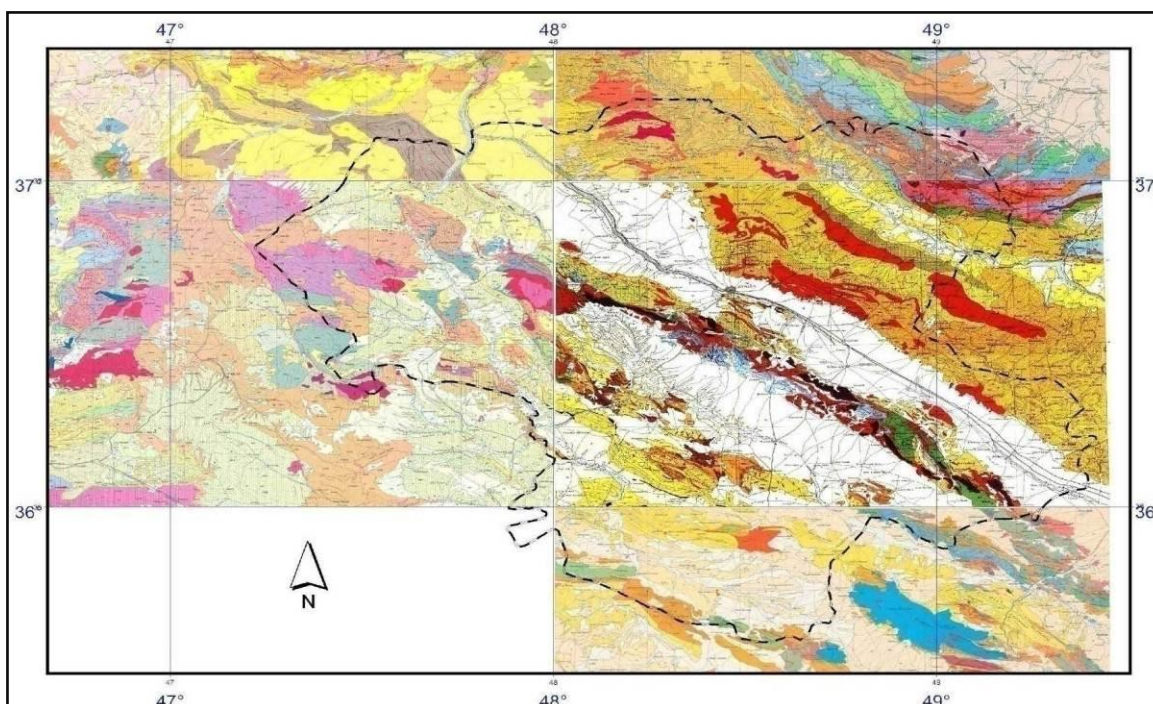
تصویر شماره ۳: نقشه هیپتومتریک استان زنجان

تصویر شماره ۴ : نقشه ژئوفیزیک هوایی استان زنجان به روش مغناطیس سنجشی

تصویر شماره ۵ : نقشه زمین شناسی پوششی کل استان زنجان

مآخذ: سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور،

تحلیل سازندها و دوران ها

زمین شناسی کوه های شمالی (کوه های طارم-طالش)

کهن ترین واحد سنگی طارم شامل سنگ های آهکی با سن دونین است که در بخش شمال خاوری ورقه رخنمون محدودی دارد. نوشته های رسوبی با دگرگونی ضعیف و سن احتمالی تریاس ژوراسیک و همچنین نهشته ای تخریبی

ژوراسیک کمتر دگرگون شده همچنین در بخش شمال خاوری طارم گسترش درخور توجهی دارد. سری ائوسن با گسترش وسیع باقاعده کنگلومرایی به طور ناپیوسته (گاه دگرشیب)، بر روی سازندهای قدیمی تر، از جمله سازندهای ژوراسیک، نشسته است. نهشته های ائوسن در محیط رسوبی کم عمق و گاه قاره ای تشکیل یافته و مشتمل بر سنگ های آذرآواری، رسوبی و آتشفشانی، است که اغلب توسط توده های نفوذی قطع شده اند. واحدهای سنگی از پایین به بالا به شرح زیر است:

الف) پالئوزوئیک

رخنمون نهشته های پالئوزوئیک محدود و منحصر به سنگ های آهکی دونین تپه به شرح زیر است:

واحد 1D: این واحد شامل سنگ های آهکی به رنگ خاکستری روشن و تاحدودی بلورین است که با رخنمون بسیار محدود در بخش شمال خاوری ورقه طارم، لایه بندی ضخیم تا توده های دارد. توده های نفوذی دیوریتی به رنگ خاکستری مایل به سبز آنها را قطع کرده است. در حاشیه های توده نفوذی دیوریتی سنگ های آهکی این واحد بر اثر دگرگونی مجاورتی مرمی شده اند. سنگ های کمی دگرگون شده واحد Sch، بر روی آن نشسته است.

ب) مزوزوئیک

واحد Sch: این واحد در گوشه ی شمال خاوری ورقه طارم رخنمون دارد و مشتمل است بر، شیل بیتومین و گرافیت دار، فیلیت سربیسیت - کوارتز شیست و گاه همراه با رگه های کوارتزی به رنگ خاکستری تا سبز روشن که دگرگونی ضعیفی را تحمل کرده و با ضخامتی نزدیک به ۸۰۰ متر، بر روی سنگ های دگرگون نشده سازند شمشک، رانده شده است. با توجه به این که نهشته ها یا ئوسن دگرگون نشده اند، سن دگرگون شدن سنگ های این واحد را می توان به فازهای تکتونیک هم ارز با لارامید (Laramide)، نسبت داد. در نقشه ی زمین شناسی زنگان با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰، سن آنها پرکامبرین در نظر گرفته شده است. لیکن با توجه به وجود شیل های بیتومین و گرافیت دار در بخش هایی از این واحد همسان بودن قسمت هایی از آن با سازند شمشک مشخص می شود. سنگ های این واحد از دگرگونی مجموعه رسوبی تخریبی همراه با توف های اسیدی حاصل شده اند. کانی های کلریت، سربیسیت، کوارتز پاراژنز، کانی شناسی دگرگونی سنگ های این واحد را مشخص می سازند.

واحد JS: این واحد شامل تناوب شیل و ماسه سنگ به رنگ خاکستری تیره است که ضخامت ظاهری حدود ۵۰۰ متر، دارد. بخش های ماسه سنگی مقاوم تر از بخش های شیلی است و به صورت برجسته تر می نمایاند. رسوبات تخریبی این واحد در امتداد سطوح گسله راندگی و معکوس بر روی نهشته های ائوسن و یا نئوژن، رانده شده اند. در بخش های بالایی مجموعه سنگ های دگرگونی با سن تریاس - ژوراسیک بر روی آنها رانده شده اند. بر اثر فشارهای تکتونیک چین خورده بوده و در بسیاری موارد شیب لایه های برگشته است.

واحد JI:

این واحد که رخنمون بسیار محدودی در بخش جنوب باختری دارد از نوع سنگ های آهکی ضخیم لایه است که به طور عادی و پیوسته بر روی رسوبات شیلی و ماسه سنگی تیره رنگ ژوراسیک نشسته و با توجه به تشابه چینه ای به سازند لار منسوب است.

ج - سنوزوئیک

اٲوسن: بخش اصلی رخنمون های سنگی این ناحیه را نهشته های آذرآورای، جریان های گدازه ولایه هایرسوبی اٲوسن، تشکیل داده است. توده های نفوذی با سن الیگوسن ویا جوان ترسری اٲوسن را قطع کرده اند. رسوبات اٲوسن چین خورده اند وراستای محور آنها شمال باختری - جنوب خاوری تا خاوری - باختری، است و محور چینها اغلب شیب دار است. در امتداد رودخانه قزل اوزن نوشته های نئوژی و کواترنری دریک ساختمان ناودیسی و به طور ناپیوسته و دگر شیب بر روی سری اٲوسن، نشسته اند. ۱ سری اٲوسن رشته کوه های البرز را در منطقه طارم به دوعضو «کردکندو امند» تقسیم کرده اند. عضو کردکند، بخش زیرین سازندهی کرج را تشکیل داده و امتداد عمومی لایه ها W۶۰N و ضخامت کلی آن ۱۴۰۰ متر، است. عضو امند، به طور عادی بر روی نهشته های کردکند قرار گرفته است. واحدهای سنگی مختلف اٲوسن از پایین به بالا به شرح زیر است:

واحد E (سازنده ی فجن): این واحد شامل کنگلومرا و ماسه سنگ قرمز، است که با ضخامتی حدود ۲۰۰ متر، در بخش جنوب باختری ورقه طارم رخنمون دارد و به طور ناپیوسته و دگر شیب بر روی سازندهای قدیم تر، از جمله لار نشسته است. در گوشه ی جنوب باختری نقشه لایه های آهکی نومولیت دار سازند زیارت به طور عادی بر روی کنگلومرا و ماسه سنگ این واحد نشسته است. در برخی موارد لایه های آهکی به شکل عدسی مانند در داخل لایه های کنگلومرایی و یا ماسه سنگی قرمز رنگ، قرار گرفته است.

واحد EZ (سازند زیارت): سازند زیارت با رخنمون کم در ساختمان ناودیسی با محور شیب دار در گوشه ی جنوب باختری ناحیه رخنمون دارد و شامل لایه های آهکی نومولیت دار همراه با میان لایه های کنگلومرا به رنگ خاکستری نسبتا روشن است که با ضخامتی حدود ۸۰ متر به طور عادی بر روی لایه های کنگلومرایی سازند فجن قرار گرفته است. لایه های توفی و ماسه سنگ توفی واحد ETS، به طور عادی بر روی آنها قرار گرفته است.

واحد ETS: لیتولوژی این واحد شامل خاکستر توف، لیتیک توف به رنگ سبز و گاه مایل به زرد خاکستری و در بخش های بالاتر شامل سیلتستون و ماسه سنگ توفی متناوب با توف سبز است که لایه بندی متوسط و سطوح هوازده مایل به قهوه ای دارد. ضخامت آنها ۸۰۰ متر، برآورد می گردد. سازند شمشک با رنگ خاکستری تیره در امتداد گسل راندگی بر روی نهشته های این واحد رانده شده است.

واحد Est: این واحد شامل تناوب سیلتستون و ماسه سنگ توفی با توف به رنگ خاکستری و سبز، است که لایه بندی متوسط تا نازک دارد. بخش های توفی به رنگ مایل به سبز است. این واحد با بخش های بالایی واحد E st، هم ارز است. نهشته های ضخامت رسوبات این واحد به حدود ۳۰۰ متر، می رسد.

واحد E vt: این واحد شامل آندزیت با بافت پورفیریتیک و به شدت اکسید شده به رنگ بنفش-خاکستری تیره، همراه با بخش های توفی و توفیقی، است که با بخش های زیرین واحد با گسل قطع شده است و ضخامت ظاهری آن به حدود ۲۰۰ متر می رسد. واحدهای جوان تر اٲوسن (هم ارز با بخش جوان تر سازند کرج)، در جنوب باختری ورقه واحد E در بخش جنوب باختری ورقه طارم این واحد با ضخامتی نزدیکی به ۱۵۰۰ متر، گسترش دارد و شامل

^۱ هیرایاما و همکاران (۶۶).

کریستال - لیتیک توف، خاکستر توف و توف شیشه ای به رنگ سبز، زرد و خاکستری همراه با ماسه سنگ توفی، سیلتستون و شیل، است. بخش های بیشتر گدازه های داخل این واحد به صورت واحد E v، جدا شده است. این واحد با بخش های بالایی سازند کرج در البرز مرکز هم ارز، است. از شرایط تشکیل نهشته های ائوسن در بخش جنوب باختری با بخش کوهستانی کوه های طارم کمی متفاوت، است. تنوع نهشته های آذرآواری و گدازه ها در بخش جنوب خاوری کمتر بوده و در مجموع ضخامت کمتری دارند. واحدهای ائوسن قدیمی تر از Et در بخشهای مختلف ورقه طارم از نظر ضخامت و نوع رسوبات تشابه زیادی دارند.

واحد E v: این واحد شامل گدازه های آندزیتی به رنگ خاکستری مایل به سبز است که در برخی موارد در لابه لای گدازه ها بخش های توفی و توفیقی، دیده می شود. گدازه ها در برخی موارد حفره دار بوده و به صورت گدازه ی برشی در آمده اند. این گونه گدازه ها به صورت مکرر درون Et، ظاهر شده اند. بخش های آنها بسیار متفاوت است و روند عمومی شمال باختری - جنوب خاوری نشان می دهند.

واحد E b: این واحد بخش های باریک تر واحدا شامل گشته و از نوع گدازه های بازالتی و اسپلیتی به رنگ خاکستری تیره مایل به سبز، است که با گسترش بسیار کم در بخش های جنوب باختری ورقه رخمون دارد. کوه های طارم که از شمال غرب تا جنوب شرق زنجان امتداد دارد، انتهای غربی سلسله جبال البرز را تشکیل می دهد و ادامه ی روند ماگمایی است که از آذربایجان شروع و به سوی دامنه جنوبی رشته کوه های البرز، امتداد می یابد. این کوه ها در قسمت شمال به رسوبات تخریبی نئوژن که در طول رودخانه قزل اوزن به صورت یک سینکینال با شیب ملایم و روند شمال غربی، جنوب شرقی می باشد، محدود می گردد.

رسوبات نئوژن نیز با عملکرد یک زون گسل های معکوس در کنار رسوبات پالئوژن و ژوراسیک مربوط به کوه های طالش با روند شمال غرب جنوب شرق، قرار گرفته است. "هیرایاما"، "حقی پور" و "حاجیان" توف های سبز البرز را در ناحیه ی شمال و شمال شرق زنجان و در کوه های طارم که ضخامت آنها بالغ بر ۳۸۰۰ متر، است به دو بخش زیرین و بالایی تقسیم بندی کرده اند. بخش زیرین به نام عضو کردکند دارای ضخامت ۲۴۰۰ متر و بخش بالایی به نام عضو آمند دارای ۱۴۰۰ متر، ضخامت می باشد. عضو کردکند را به هشت واحد و عضو آمند را به نه واحد کوچکتر تقسیم کرده اند. هیرایاما و دیگران دو عضو کردکندی و آمند را در سیکل اصلی از یک دوره ی فعالیت آتشفشانی در نظر گرفته اند در منطقه ی طارم فعالیت آتشفشانی ابتدا در آب (به علت وفور فور ترفیت)، و سپس در خشکی (به علت حضور اینگنم بریت)، در یک دریای کم عمق و ساحلی به وقوع پیوسته است. سنگ های آتشفشانی ائوسن در منطقه ی طارم و کوه های طالش از ریوداسیت تا بازالت در تغییر است این سنگ ها به صورت گدازه، توف و توفیت، دیده می شوند در افق های بالا داسیت به صورت اینگنمیریت نیز مشاهده می گردد. اکثر سنگ های منطقه ی طارم، طالش آلکان پتاسیک و بعضا آلکان سدیک و گاهی کالکوالکلن هستند و اکثر آندزیت ها شوشونیت است. به نظر زارعی ماگماتیسیم منطقه ای طارم از نظر ژئوشیمیایی بیشتر به ماگماتیسیم جزایر قوسی و حاشیه ای قاره ها مشابهت دارد تا به یک ریفت قاره ای، منشأ ماگماهای بازالتی این منطقه، ذوب بخشی گوشته ای متاسوما توز نیز بوده که در اثر تفریق اولیوین ترمه ای حد وسط را به وجود آورده است. به علاوه پدیده ی آرایش این ماگماها با پوسته قاره ای را نیز نباید نادیده گرفت این پدیده از بالا بودن مقادیر عناصر کمیاب به خصوص Sr, Rb, Ba و پراکندگی نامنظم این

عناصر در ترم های مختلف مشهود است. در این منطقه نیز مانند سایر مناطق ایران عدم ارتباط ژئوشیمیایی بعضی از سنگ‌های اسیدی با سنگ‌های حد وسط و باریک نشانه‌ی منشأ پوسته‌ای سنگ‌های اسیدی، است. در منطقه‌ی طارم و شمال ابهر چند توده پلوتونیک بعد از ائوسن به داخل سنگ‌های آتشفشانی، نفوذ کرده اند. جایگزینی توده‌های نفوذی در منطقه‌ی طارم- ابهر آخرین فعالیت‌های ماگمایی منطقه بوده و بعد از فاز کمپرسیون پیرنین (الیگوسن تحتانی)، به وجود آمده‌اند. این توده‌های پلوتونیک شامل، گرانیت آلکالن، گرانیت معمولی، گرانودیوریت، موتزنیت کوارتزار، مونزودیوریت کوارتزار، سینیت آلکالن کوارتزار دار و سینیت معمولی کوارتزار دار، است. سنگ‌های نفوذی منطقه‌ی ابهر - طارم، آلکالن پتاسیک (شوشونیتی) و فوق اشباع از سیلیس هستند. دیوریت کوارتزار دار برخلاف سایر سنگ‌های نفوذی منطقه، فقیر از پتاسیم و غنی از سدیم است. این گرانیت‌ها از نوع تیپ ۱ بوده و از گوشته و یا پوسته تحتانی سرچشمه گرفته‌اند و براساس مقایسه‌ی ترکیب شیمیایی و کانی شناسی پلوتونیک‌های منطقه‌ی ابهر با توده‌های نفوذی سایر نقاط جهان توده‌های نفوذی این منطقه را از انواع (IAG + CCG) و یک نمونه از نوع POG، میدانند.

CCG = گرانیتوئیدهای تصادم قاره ای

IAG = گرانیتوئیدهای جزایر قوسی

POG = گرانیتوئیدهای بعد از کوه‌زایی

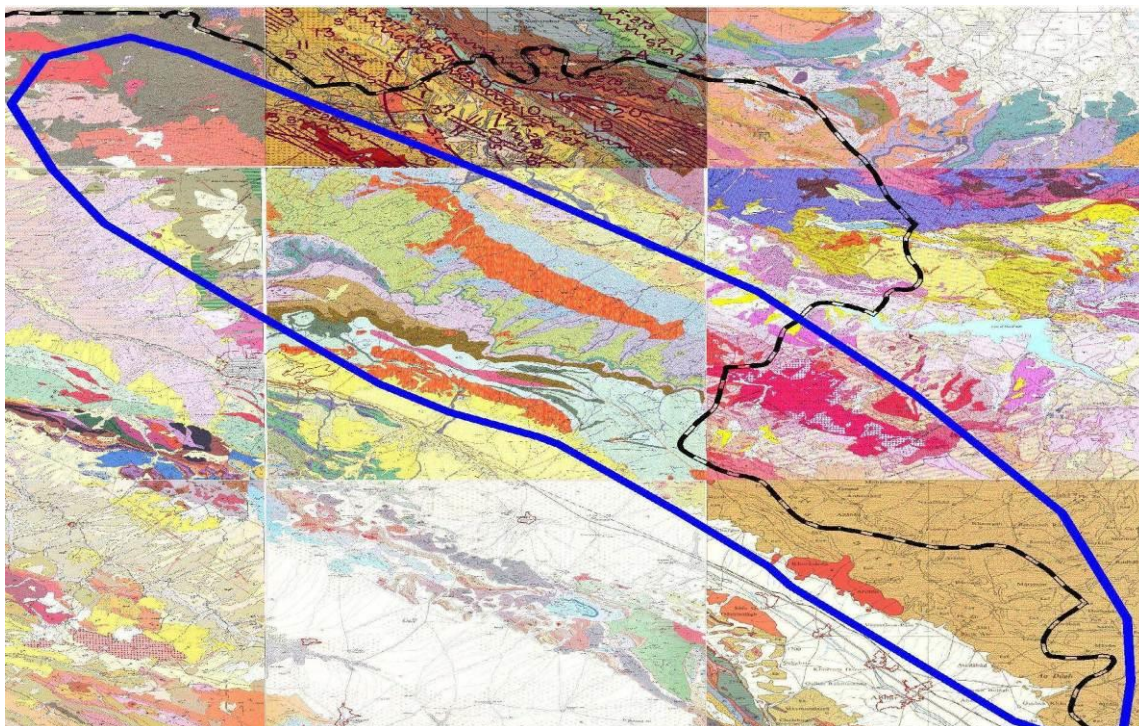
شبهات ترکیب شیمیایی پلوتونیک‌های ابهر - طارم با ولکانیک‌های این منطقه این احتمال را به وجود می‌آورد که شاید ماگمای سنگ‌های پلوتونیک با ماگمای سنگ‌های ولکانیک هم منشأ باشند. حضور کانی‌های آبدار در سنگ‌های نفوذی نشانه آبدار بودن ماگمای آنها و منشأ گرفتن این سنگ‌ها از یک ماگمای آبدار است. به عقیده‌ی دکتر معین وزیری، مجموعه پلوتونیک ابهر، دو گروه جدا اما شبیه هم شامل موارد ذیل است:

الف: (گرانیت آلکالن، گرانیت، گرانودیوریت، مونزودیوریت تا دیوریت کوارتزار) که یک سری پیوسته را می‌سازند و ماگمای مادر آنها احتمالاً یک مونزودیوریت کوارتزار دار، بوده و در اثر تفریق و تبلور بخشی نرم‌های باریک‌تر، شامل موتزویت کوارتزار تا گابرو کوارتزار و نرم‌های اسیدی تر، شامل گرانودیوریت - گرانیت و آلکالن را به وجود آورده است. منشأ چنین ماگمایی می‌تواند گوشته فوقانی و یا پوسته تحتانی باشد که در اثر آگیری از یک پوسته‌ی اقیانوسی فرو رانده متحمل ذوب، شده باشد. این موضوع را مطالعه رادیومتری نسبت استرانسیوم بهتر می‌تواند، روشن کند.

ب: سینیت آلکالن کوارتزار دار و سینیت سری دیگری از سنگ‌های منطقه‌ی ابهر را تشکیل می‌دهند که ماگمای این توده‌های نفوذی احتمالاً مایعات متوالی حاصل از ذوب متعادل و چند مرحله‌ای سنگ‌های فلسیک و کوارتزار دار پوسته تحتانی، است.

^۱ نظر پیروانی و همکاران، ۱۳۷۹

تصویر شماره ۶: نقشه زمین شناسی کوه های شمالی استان زنجان

مآخذ: سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور

تحلیل گسل های منطقه

گسل های بنیادی، فعال و کوتاه تر گستره ی البرز

شکستگی های پوسته جامد زمین که در راستای آنها جابه جا شدگی نسبی روی می دهد، "گسل" نامیده می شوند. جنبش برشی (Shear)، در هر دو سوی گسل که از سطح زمین تا ژرفای زیاد (گاهی تا ۳۰ کیلومتر یا بیشتر)، ادامه می یابد و به سبب انباشتگی تنش های ناشی از جنبش قاره ها نسبت به یکدیگر و جنبش درون گوشته ی بالایی زمین (Upper mantle)، روی می دهد. بسیاری از گسل های شناخته شده، در سال های دور جنبش داشته اند و ممکن است امروزه فعال (Active)، نباشد. در حالی که دست های دیگر از گسل ها در کوتاه تر نی نیز جنبش دارند. ۱ گسل هایی که برخوردار از یک یا چند ویژگی زیر باشند، گسل فعال یا گسل هایی با توانایی جنبش (Capable Fault)، به حساب می آیند. رویداد زمین لرزه های تاریخی (پیش از سده ی بیستم)، در بخشی از درازای گسل.

مرکز یابی زمین لرزه های بزرگ با خطای کم در سده ی بیستم نقطه ای از درازای گسل های راستالغز و یا در فرا دیواره گسل های فشاری (Reverse) و یا کششی (Normal)

گسلش در رسوبات کوتاه تر نرسین، یک جنبش در ۳۵۰۰۰ سال و یا دو جنبش یا بیشتر در ۵۰۰۰۰ سال گذشته.

دیواره گسلی فرسایش نیافته

رویداد که لرزه های زیاد هم بسته با رویه ی گسل که به وسیله شبکه کامل و بسته لرزه نگاری محلی با خطای کم در مرکز و کانون زمین لرزه، و زمان گیری یکنواخت برداشت می شوند.

داشتن هم بستگی زمین ساختی به یک گسل شناخته شده جنبه.

^۱ بربریان و همکاران، ۱۳۷۵

گسل های فعال در ایران به سه رده ی گسل زمین لرزه های، گسل لرزه زا و گسل کواترنر تقسیم شده اند^۱ گسل زمین لرزه ای گسیختگی های سطح زمین که در طی زمین لرزه های ۵۰۰ ساله اخیر در مناطق مختلف ایران ایجاد شده اند، به این گروه تعلق دارند. بیشتر گسیختگی های شناسایی شده در طول گسل های فعال روی داده اند که به کرات در طی زمان کواترنر جابه جا شده اند. این واقعیت گویای آن است که این گسل های زمین لرزه ای، پتانسیل فعالیت مجدد در آینده را دارا می باشند.

ب) گسل لرزه زا: گسل های پنهانی که باعث ایجاد زمین لرزه می شوند، ولی با گسیختگی سطحی همراه نمی باشند، "گسل لرزه زا" نامیده می شوند تا بدین وسیله از گسل زمین لرزه های متمایز شوند. لرزه خیزی معیار شناخت این گسل ها می باشد.

ج) گسل کواترنر: تشخیص فعالیت این گروه از گسل ها بر پایه مشاهده جابه جایی عوارض سطحی کواترنر استوار است. شاهدهی مبنی بر لرزه خیزی این گسل ها در دست نیست. این موضوع می تواند ناشی از دوره ی بازگشت بسیار طولانی زمین لرزه یا خزش بر روی این گسل ها باشد. بیشتر گسل های زمین لرزه های شناخته شده ی ایران، طولی بیش از ۴۰ کیلومتر، دارند و همه آنها با زلزله های مخرب با بزرگای بیشتر از هفت، همراه اند. در تمام حالت ها، جهت گسل های زمین لرزه های ایران گویای جهت فشاری در راستای SSW - NNE، است که با جهت حرکت شمال خاوری ورقه عربستان هماهنگی دارد. ۲. لرزه خیزی گستره ی البرز نمایانگر وقوع زمین لرزه های مخرب در اثر جنبایی روندهای بنیادی لرزه زمین ساختی و همچنین محل های تلاقی این روندها باهم می باشد. به طور کلی روندهای شمال باختر - جنوب خاور سیستم کپه داغ، روندهای خاور - شمال خاوری، باختر - جنوب باختری تا باختر - شمال باختری، خاور - جنوب خاوری البرز مرکزی و روندهای شمال باختری - جنوب خاوری البرز باختری و آذربایجان، روندهای بنیادی لرزه زمین ساختی البرز خاوری سبب لرزه خیزی بالای این پهنه گردیده است که خود عامل بروز زمین لرزه های تاریخی دستگاهی ویرانگری در این گستره بوده است. منطقه ی استان زنجان به لحاظ فعالیت شدید تکتونیک که در طی دوران های زمین شناسی در آن رخ داده است دارای گسل های فراوانی است مهم ترین گسل موجود در منطقه، گسل بزرگ فشاری سلطانیه - تبریز، است. این گسل به موازات کوه های سلطانیه و در حاشیه بخش شرقی آن قرار دارد و ارتفاعات کوه های سلطانیه (پرکامبرین، پالئوزوئیک و مزوزوئیک)، را از نوار آتشفشانی شمال شرقی مجزا می سازد. رونداین گسل شمال غرب - جنوب شرق و طول آن بیش از صدها کیلومتر و شیب آن به سمت جنوب غربی، است در طول این گسل، فازهای پیش از ترسیری کوه های سلطانیه (هورست)، مجدداً گسل خوردگی پیدا کرده اند و بخشی از آن بر روی سنکلینال زنجان - ابهر، رورانده شده است. گسل مزبور طی فاز پلیوسن نیز مجدداً فعال شده است ۳ (درویش زاده ۱۳۷۰). عموماً امتداد این گسل با حد جنوب غربی کوه های طارم را از کوه های سلطانیه جدا می کند و احتمالاً زمین لرزه سال ۱۸۰۳ میلادی سلطانیه با بزرگی $M_s < 3.5$ و شدت $IO > VII$ ، بر اثر جنبش این گسل رویداده باشد. این گسل با گسل تبریز یکسان بوده و گسل سلطانیه - تبریز، نامیده می شود.

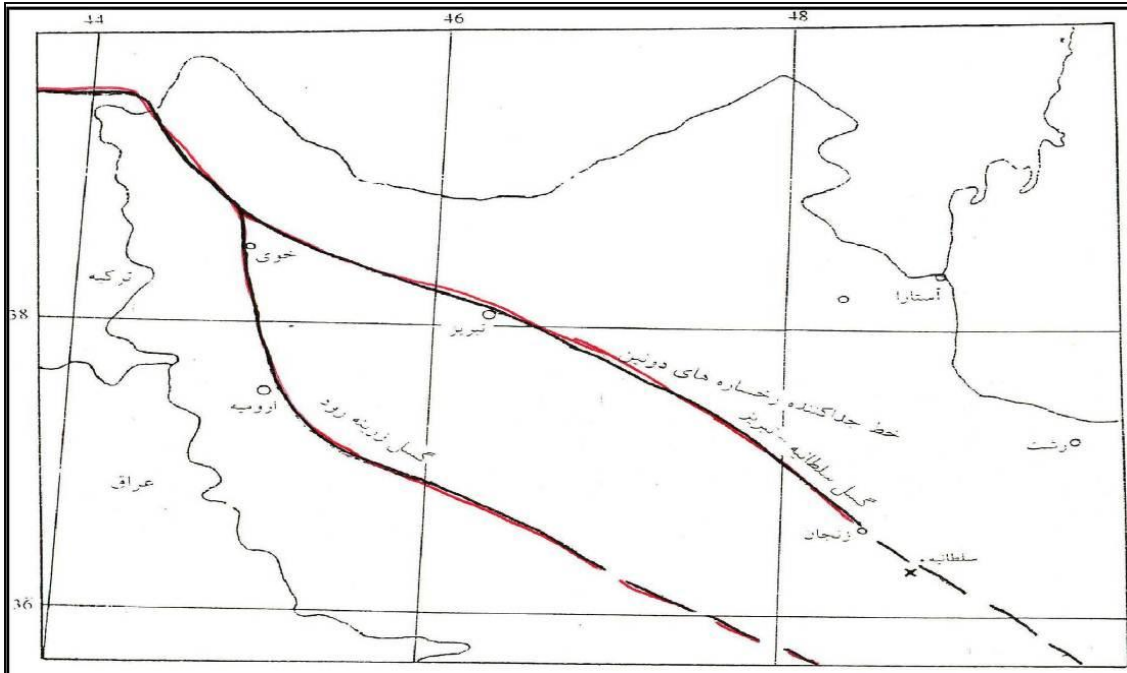
۱ حسامی، جمالی و طبسی، (۱۳۸۲ الف)

۲ نگاهی بر کانسارانگوران، نیاتی ۱۳۸۴

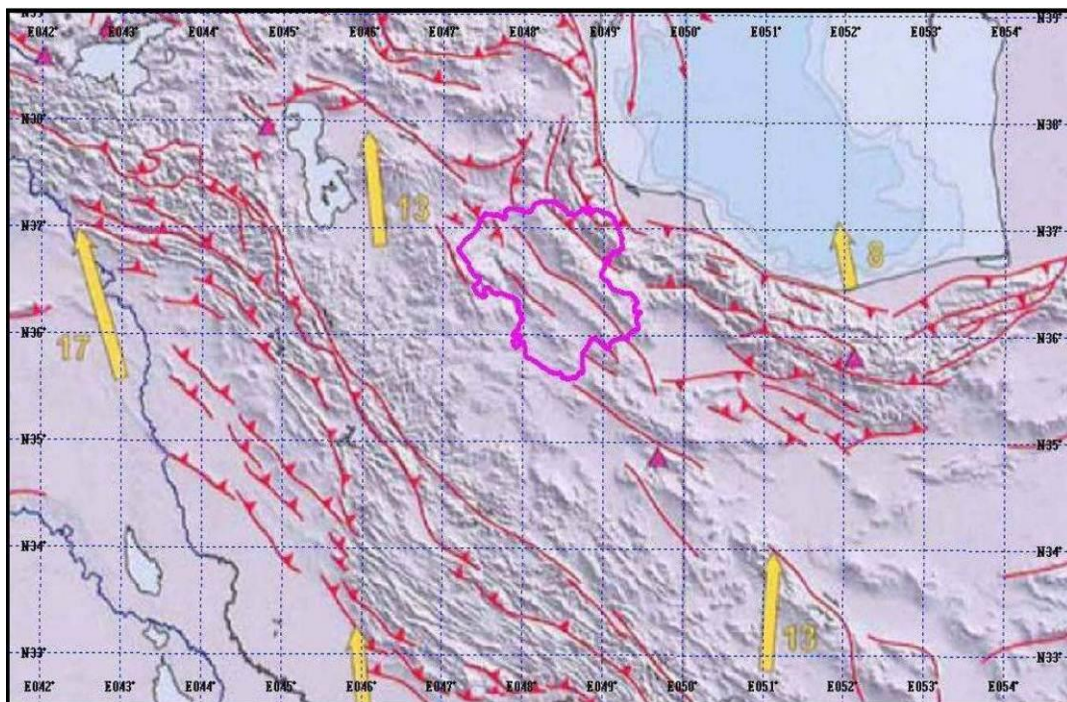
۳ درویش زاده ۱۳۷۰

پدیده‌ی تکتونیکی اوایل دونین با شکستگی توأم بوده است و شکستگی مزبور از سنکلینال زنجان - ابهر شروع شده و با امتداد شمال غرب تا رشته کوه های شمال تبریز (میشو - مورو) و از آنجا تا شمال غرب آذربایجان و قفقاز ادامه می‌یابد. با توجه به گسل رانده سلطانیه می‌توان این گونه نتیجه گرفت که این گسل‌های شرقی - غربی اکثرا دارای مؤلفه چپ گرد می‌باشند.

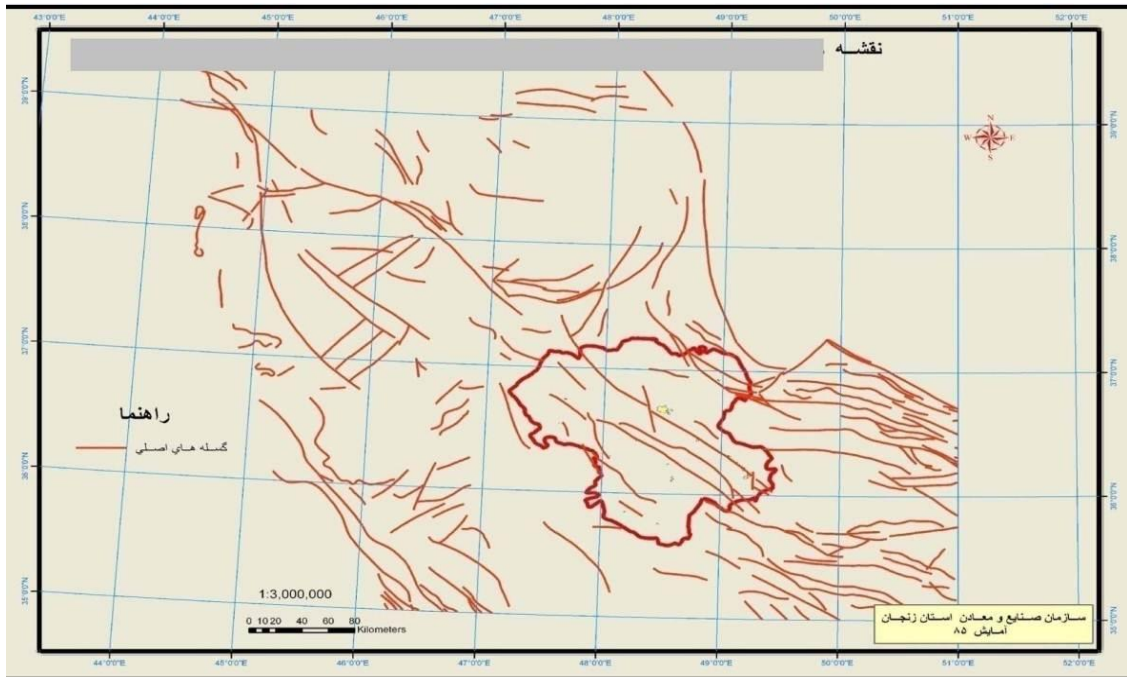
تصویر شماره ۷ : موقعیت گسل سلطانیه تبریز

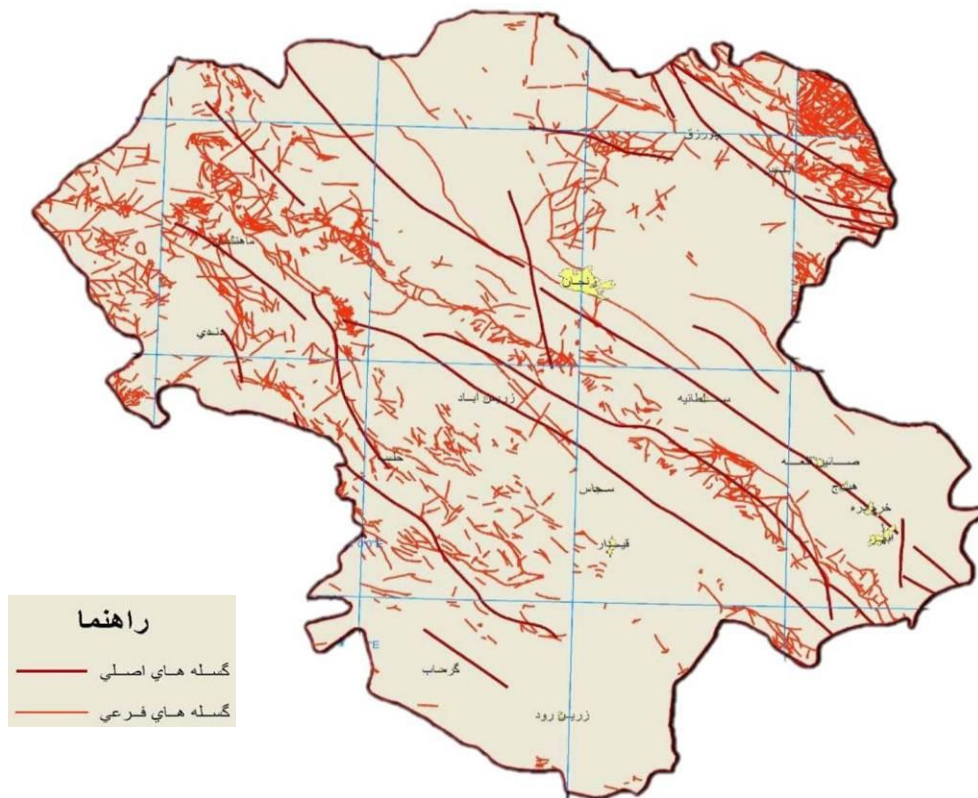
تصویر شماره ۸ : موقعیت تکتونیکی شمال غرب کشور

تصویر شماره ۹: موقعیت گسله های اصلی شمال کشور به همراه موقعیت استان زنجان

تصویر شماره ۱۰: موقعیت گسله های اصلی و فرعی شمال کشور به همراه موقعیت استان زنجان

تحلیل لرزه خیزی و لرزه زمین ساخت

زلزله حالت خاصی از تغییر شکل توده های سنگی است که در آن پدیده های گسیختگی در مقیاس متفاوت رخ می دهد. یا هر نوع لرزش زمین در اثر عبور امواج لرزه های زلزله است. عامل ایجاد امواج لرزه های پاسخ زمین به انرژی های اندوخته است. اجسام در برابر نیرو تا حد الاستیک مقاومت کرده و انرژی را در خود ذخیره می کنند اما با

افزایش تنش در بیش از حد لاستیک، سنگ می شکنند و امواج لرزه‌ای را آزاد می کنند و بعد به شکل اولیه خود برمی گردند. اگر این نیرو در اعماق به سنگ وارد شوند سنگ خاصیت شکل پذیر از خود نشان می دهند. عمقی که در آن زمین لرزه رخ می دهد "زون لرزه زا" (Schismosphere)، نامیده می شود. کانون ژرفی یا مرکز (Hypocenter)، یا (Focus): جایی است که در اثر گسیختگی در پوسته امواج لرزه‌ای آزاد می شود. کانون سطحی زلزله (Epicenter): نزدیک ترین فاصله ی کانون به سطح زمین است که به طور طبیعی دارای بیشترین شدت لرزش است.

ژرفای زلزله (FocaDepth): فاصله بین کانون ژرفی زلزله تا سطح زمین است.

فاصله زلزله : فاصله بین مرکز سطحی تا ایستگاه ثبت زلزله است.

زلزله‌ها بر پایه ژرفا به انواع زیر تقسیم میشوند:

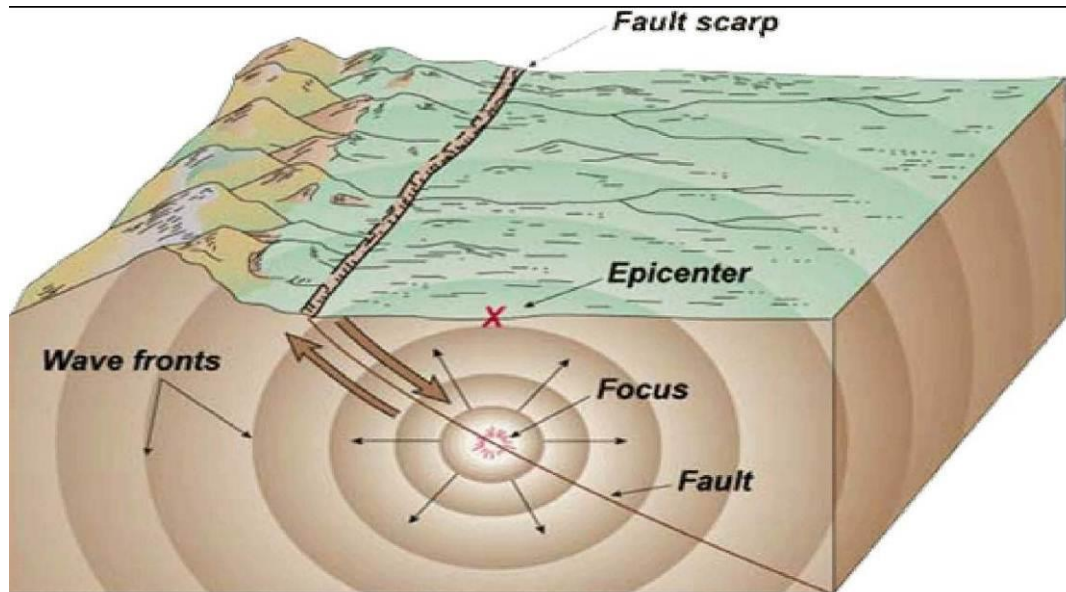
زلزله‌های کم ژرفا: با عمق کمتر از ۷۰ کیلومتر.

زلزله های با ژرفا متوسط: عمق ۱۰۰-۳۰۰ کیلومتر.

زلزله های با ژرفای بیشتر از ۳۰۰ کیلومتر.

گروه زلزله (Earthquake group) زلزله یک لرزش واحد نیست بلکه به صورت دسته ای از لرزش‌هاست. اگر نمودار گروه زلزله را در طول زمان رسم وجود دارد که بزرگترین لرزش است. زمین لرزه هایی قبل از لرزش اصلی Main Shock، کنیم یک لرزه شاخص یا را "پیش لرزه" و لرزه بعد از زلزله اصلی را "پس لرزه" گویند. معمولاً پس لرزه‌ها فراوان تر هستند. ۱

تصویر شماره ۱۱: نمایی شماتیک از زلزله و فرآیند پس از آن

^۱ پایگاه داده های علوم زمین

موقعیت کانسارهای معدنی در سطح استان زنجان و محدوده منظومه

استان

در استان زنجان بالغ بر ۱۷۳ اندیس معدنی شناسایی و مورد اکتشاف قرار گرفته که نوع و میزان ذخیره ی قطعی و احتمالی آن بالغ بر ۴۲۷۳۰۶۵۳۳ تن برآورد و تایید شده است. تنوع مواد معدنی ۲۷ فقره می باشد که این تنوع در شهرستان طارم کمترین و در حد ۳ نوع ماده معدنی و در شهرستان ماهنشان بیشترین و در ۲۳ نوع می باشد. انواع ماده معدنی موجود استان به ترتیب اهمیت شامل: سرب و روی، سیلیس، براسیت، پتاس، گرانیت، فلدسپات، خاک های صنعتی، کائولن، آلومیت، مس، نمک، گچ، منگنز، منیزیت، پرلیت، دولومیت سنگ چینی، تالک، آنتی موئن، تراورتن، مرمریت سنگ چینی، آهک و سنگ لاشه، طلا، مس می باشند. تنوع و میزان ذخایر و موقعیت معادن فعال و غیر فعال شهرستان ابهر در جداول و بند زیر تشریح گردیده است :

شهرستان ابهر

تنوع معدنی این شهرستان در ۱۱ نوع شامل سیلیس (کلیه ی معادن سیلیس استان در این شهرستان قرار گرفته است، گرانیت، خاک صنعتی، آهن، کائولن، سنگ لاشه و تراورتن، طلا و مس، منگنز، مگنتیتی، می باشد. بیشترین ذخیره ی شهرستان در رتبه ی اول سیلیس و پس از آن گرانیت می باشد. مواد معدنی موجود در معادن غیر فعال نیز شامل باریتین، دولومیت و مرمریت، آهک، سیلیس می باشد. تنها ذخایر دولومیت در این شهرستان واقع شده و بالغ بر ۳۳٪ معادن گرانیت استان نیز در شهرستان ابهر، قرار گرفته است. میزان ذخیره قطعی معادن فعال ۵۰۶۱۶۸۱۳ تن و معادن غیر فعال ۳۱۸۲۴۰۰۰ تن یعنی جمعا ۸۲۴۴۰۸۱۳ تن ذخیره در این شهرستان وجود دارد. ویژگی هایی که موقعیت معدنی استان را ممتاز و برجسته می نماید، عبارتند از: تنوع مواد معدنی قریب ۸۵ تا ۸۰ درصد، از انواع مواد معدنی که از معادن کشور استخراج می گردد، از معادن استان نیز استخراج و بهره برداری می گردد. تنوع مواد معدنی استان به صورتی است که علاوه بر معادن فلزی سرب، روی، سرب و نقره معادن غیر فلزی شامل انواع خاک های صنعتی، سیلیس، کائولن، فلدسپات، بر و همچنین نمک طعام و سنگ های ساختمانی، گچ، آهک و زغال سنگ نیز در حال استخراج و بهره برداری می باشد.

موقعیت مکانی

امروزه حمل مواد معدنی از محل معدن به بازار مصرف یکی از فاکتورهای عمده در هزینه ی تولید محسوب می شود. از آن جایی که تعداد زیادی از واحدهای تولیدی که مواد اولیه آنها معدنی است، در استان زنجان به ویژه در شهر صنعتی قزوین و یا در استان های مجاور مانند تهران، همدان و گیلان واقع شده اند، اهمیت موقعیت مکانی استان زنجان بهتر نمایان می گردد.

معادن نادر و کمیاب

در این استان بعضی از مواد معدنی وجود دارند (با استخراج می گردند که در سطح کشور منحصر به فرد می باشند مانند بر، الونیت و .... به طور کلی معادن استان زنجان را می توان در ۳ گروه به شرح زیر طبقه بندی کرد:

۱. معادن فلزی ۲. معادن غیر فلزی صنعتی ۳. معادن غیر فلزی ساختمانی

الف - معادن غیر فلزی ساختمانی

معادن سنگ‌های تزئینی ساختمانی، خصوصیات سنگ‌های تزئینی خصوصیات کیفی: عواملی که در تعیین کیفیت یک نوع سنگ دخالت دارند عبارتند از:

الف) امکان تهیه بلوک از سنگ مورد نظر. ب) امکان انجام پردازش سطح. ج) ارزش زیبایی شناختی خصوصیات فنی: جرم حجمی ظاهری، ضریب جذب (اشباع)، مقاومت در برابر فشار تراکمی/کششی ساده (یا مقاومت تراکمی)، مقاومت در برابر فشار تراکمی/کششی ساده به دنبال چرخه‌های انجماد گرمایش (مقاومت دردمای پایین)، مقاومت در برابر کششی ناشی از خمش غیرمستقیم (مقاومت خمشی)، قدر مطلق نرمال کشسانی، مقاومت ضربه‌ای، ضریب انبساط حرارتی خطی، مقاومت در برابر فرسایش شعاعی اصطکاکی، مقاومت خرد، سختی نوپ، آزمون تعیین خصوصیات معدنی، سنگ نگاری، در استان زنجان نزدیک ۳۰ معدن سنگ گرانیات تزئینی در حال بهره برداری و استخراج می‌باشند که بیش از ۲۰ فقره در آن در کوه‌های شمالی شهرستان ابهر و خرمدره واقع شده‌اند. (محدوده منظومه مورد مطالعه) و ۱۰ فقره آن نیز در منطقه قره پشتلوی فعال می‌باشد.

ب- معادن غیر فلزی صنعتی

معادن فلدسپات سدیک: به طور کلی، معادن فلدسپات سدیک استان زنجان از تجزیه و تخریب فیزیکی کناره‌های توده‌گرانیات دوران، است که این توده‌ی گرانیات در استان زنجان گسترش زیادی دارد. به همین لحاظ تعداد معادن فلدسپات سدیک در حال بهره برداری ۱۵ فقره، می‌باشد و تعدادی نیز دارای گواهی نامه (حداقل ۱ فقره)، هستند که در شرف بهره‌برداری و استخراج، می‌باشند.

معادن سیلیس: بطور کلی ذخایر سیلیس اکتشاف شده و در دست بهره برداری در استان زنجان ۲۵ میلیون تن و کل ذخیره‌ی افزونه بر ۲۰۰ میلیون تن، تخمین زده می‌شود.

جدول شماره ۷: مشخصات معادن شهرستان ابهر

ردیف	نام معدن	مدت بهره برداری	نوع ماده معدنی	وضعیت معدن		موقعیت جغرافیایی معدن	مساحت محدوده معدن	ذخیره معدن		مواد خام صادر شده مناطق روستایی
				فعال	غیر فعال			ذخیره قطعی	ذخیره احتمالی	
۱	گرانیت خراسانلو یک	۱۰	گرانیت	۱		خرمدره - خیابان جانبازان شرقی - پلاک ۲۱	۱,۶۵۳	۱۱۵۱۹۹۶	۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۲	گرانیت خراسانلو ۲	۱۰	گرانیت	۱	۰	۷۸ کیلومتری جنوبشرق زنجان	۱,۸۶۸	۱۴۸۷۶۹۹۶	۳۹۶۳۰۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۳	گرانیت خراسانلو ۳	۱۰ سال	گرانیت	۱	۰	۷۳ کیلومتری جنوبشرق زنجان	۱,۱۵	۳۵۱۶۳۹,۰۰	۲۸۰۰۰۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۴	گرانیت خراسانلو چهار	۱۰	گرانیت خراسانلو چهار	۱		۷۶ کیلومتری جنوبشرق زنجان	۱,۵۷	۷۴۷۱۴	۲۰۰۰۰۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۵	گرانیت گوادر		گرانیت	۰	۱	۷۵ کیلومتری جنوبشرق زنجان	۰,۵۶۵	۱۵۰۰۰۰		داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۶	گرانیت گوادر ۱	۱۵ سال	گرانیت	۱	۰	۵۵ کیلومتری جنوبشرق زنجان	۲,۱۰	۲۲۳۵۸۸۴,۰۰		داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۷	گرانیت گوادر ۲	۱۰	گرانیت	۱	۰	۸۰ کیلومتری جنوبشرق زنجان	۱,۰۴	۲۴۵۶۷۵		داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۸	گرانیت گوادر ۳	۱۰	گرانیت	۱	۰	۸۰ کیلومتری جنوبشرق زنجان	۰,۳۷۱	۱۰۰۰۰۰	۹۵۰۰۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۹	گرانیت گوادر ۴		گرانیت	۰	۱	۷۷ کیلومتری جنوبشرق زنجان		۹۵۰۰۰,۰۰		داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۱۰	گرانیت گل‌سنگ	۱۰	گرانیت	۱		ابهر - صائین قلعه - روستای خراسانلو	۱,۴۸	۱۰۵۹۸۵	۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۱۱	گرانیت کوه زین ۲	۱۰ سال	گرانیت	۱	۰	۶۷ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۱,۵۸	۴۰۰۰۰۰,۰۰	۸۰۰۰۰۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۱۲	گرانیت شمال کوه زین		گرانیت	۰	۱	۷۸ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰,۷۵	۲۰۰۰۰,۰۰		داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۱۳	گرانیت پالاس دو	۱۰	گرانیت	۱		۸۵ کیلومتری جنوبشرق زنجان	۰,۷۸	۱۰۰۰۰۰		داخل استان - خارج استان و

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

صادرات به خارج از کشور									
داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور	۱۵۰۰۰۰ ۰۰۰	۵۰۰۰۰,۰۰	۱,۸۷	۸۵ کیلومتری روستای والایش	۱	۰	گرانیت		گرانیت والایش
داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور		۳۶۸۰۸	۰,۵۳	۷۴ کیلومتری جنوب شرق زنجان		۱	گرانیت	۷	گرانیت امیر یک
داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور	۲۵۰۰۰۰	۱۱۸۷۰۰	۰,۳۵۲	ابهر - روستای گوادر		۱	سنگ گرانیت	۱۰	گرانیت امیر دو
خارج استان	۰,۰۰	۲۰۳۱۷۲۹,۰۰	۱۹,۷۵	۱۲۲ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	خاک صنعتی	۱۵ سال	خاک صنعتی مرشون
خارج استان	۲۴۰۰۰۰ ۰,۰۰	۱۲۰۰۰۰۰,۰۰	۳,۰۷	۸۵ کیلومتری جنوب شرق زنجان (جاده زنجان خرمدره روستای خراسانلو)	۰	۱	خاک صنعتی	۱۰ سال	خاک صنعتی خراسانلو
خارج استان	۱۰۰۰۰۰ ۰,۰۰	۵۰۰۰۰۰,۰۰	۱۰,۰۰	۱۲۷ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	خاک صنعتی	۱۰ سال	خاک صنعتی بهاور
خارج استان	۱۵۰۰۰۰ ۰,۰۰	۷۰۰۰۰۰,۰۰	۹,۵۶	۱۲۶ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	خاک صنعتی	۱۰ سال	خاک صنعتی قشلاق
خارج استان	۵۶۶۰۰۰	۳۴۰۰۰۰	۵,۶۲۵		۱		خاک صنعتی		خاک صنعتی اسلام آباد
خارج استان		۱۲۰۰۰۰,۰۰	۲,۹۷	۶۷ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	خاک صنعتی	۱۰ سال	خاک صنعتی ویر
خارج استان	۱۰۰۰۰۰ .	۳۰۰۰۰۰	۱۲,۲۸	بخش صائین قلعه-روستای جداییه-فاصله تا روستای عمید آباد	۰	۱	خاک صنعتی کائولینیتی	۱۰ سال	خاک صنعتی جداییه
خارج استان	۵۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۷,۵۲	ابهر-صائین قلعه-روستای دوستگان-فاصله تا ابهر ۴۰ کیلومتر	۰	۱	خاک کائولینیتی درجه ۳	۱۰ سال	خاک صنعتی دوستگان
خارج استان	۶۰۰۰۰۰, .	۴۵۰۰۰۰,۰۰	۱,۵۸	۷۰ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	کائولن	۱۰ سال	کائولن خراسانلو
خارج استان		۳۶۰۰۰۰,۰۰	۷,۵۰	۳۹ کیلومتری جنوب شرق زنجان (جاده زنجان تهران ،سه راه نیماور ،روستای گوزلدره)	۰	۱	دولومیت	۱۵ سال	دولومیت گوزلدره
خارج استان	۳۰۰۰۰۰ ۰۰۰	۱۵۰۰۰۰,۰۰	۴,۳۹	۱۰۰ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	خاک صنعتی درجه ۳	۱۰ سال	خاک صنعتی داودگر
خارج استان	۶۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۷,۷۵	۱۱۰ کیلومتری شرق زنجان		۱	خاک صنعتی	۱۰	خاک صنعتی امیر آباد
خارج استان	۶۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۳,۸۳	۱۵ کیلومتری شرق ابهر		۱	خاک صنعتی	۱۰	خاک صنعتی علی آباد
داخل استان و خارج استان		۲۴۵۰۰,۰۰	۱,۹۷	۸ کیلومتری جنوب شرق ابهر	۰	۱	تراورتن	۵ سال	تراورتن درسجین

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

خارج استان	۱۰۰۰۰۰ ۰,۰۰	۶۸۲۵۰۰,۰۰			۱	۰	مرمریت		مرمریت خوشنام	۳۱
داخل استان و خارج استان	۰	۳۱۴۰۰۰	۱,۳۷	ابهر - کیلومتر ۱۵ جاده قیدار - روستای چالچوق		۱	سیلیس	۱۰	سیلیس چالچوق	۳۲
داخل استان و خارج استان	۱۲۵۰۰۰ ۰,۰۰	۶۰۰۰۰۰,۰۰	۱۰,۴۷	۱۲۰ کیلومتری جنوب زنجان	۰	۱	سیلیس	۱۰ سال	سیلیس چالچوق ۲	۳۳
صادرات به خارج از کشور		۴۹۴۸۰۰۰,۰۰	۳,۱۸	۱۰۷ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	سیلیس	۱۰ سال	سیلیس کلنگرز	۳۴
صادرات به خارج از کشور	۳۸۰۰۰۰ .	۱۹۰۰۰۰۰	۸,۷۵	۱۱۵ کیلومتری جنوب شرق زنجان		۱	سیلیس	۱۵	سیلیس قزاجه شاهبلاغی	۳۵
صادرات به خارج از کشور		۳۵۵۰۰۰,۰۰	۱,۳۰	۱۱۵ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	سیلیس	۱۰ سال	سیلیس شکر چشمه	۳۶
صادرات به خارج از کشور		۶۰۰۰۰۰	۲,۲۵	۱۱ کیلومتری جنوب ابهر	۰	۱	سیلیس	۱۰ سال	سیلیس ازناپ	۳۷
صادرات به خارج از کشور		۲۱۹۰۷۳۲,۰۰	۹,۱۶	۱۵۳ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	سیلیس	۱۰ سال	سیلیس اورنه	۳۸
صادرات به خارج از کشور	۱۰۰۰۰۰ ۰,۰۰	۸۰۰۰۰۰,۰۰	۹,۴۸	۹۸ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	سیلیس	۱۵ سال	سیلیس قوهجین	۳۹
صادرات به خارج از کشور	۰	۳۴۷۱۲۵	۲,۲۶	۱۰۵ کیلومتری جنوب شرق زنجان		۱	سیلیس	۱۰	سیلیس شیورین	۴۰
صادرات به خارج از کشور		۱۰۰۰۰۰۰,۰۰	۰,۵۲	واقع در ۱۱۵ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	سیلیس	۱۰ سال	سیلیس چشین	۴۱
صادرات به خارج از کشور	۲۰۰۰۰۰ ۰,۰۰	۱۰۰۰۰۰,۰۰	۲,۳۵	ابهر - بخش مرکزی - روستای خلیفه حصار - فاصله تا ابهر ۸ کیلومتر	۰	۱	سیلیس	۵ سال	سیلیس خلیفه حصار	۴۲
صادرات به خارج از کشور	۲۰۰۰۰۰ .	۷۴۰۰۰۰	۲۰,۰۷	ابهر - روستای چالچوق - ۲۰ کیلومتری غرب ابهر		۱	سیلیس	۱۰	سیلیس قوهجین چالچوق	۴۳
صادرات به خارج از کشور	۲۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۹,۸۳	ابهر صائین قلعه - روستای ارهان ۶۸ کیلومتری شرق جنوب شرق زنجان		۱	سیلیس	۱۰	سیلیس و خاک صنعتی ارهان	۴۴
صادرات به خارج از کشور	۷۰۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰	۳,۷۸	ابهر - روستای چشین		۱	سیلیس	۱۰	سیلیس شمال چشین	۴۵
صادرات به خارج از کشور	۱۰۰۰۰۰ ۰,۰۰	۵۰۰۰۰,۰۰	۳,۹۳	۱۳۰ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	سیلیس	۵ سال	سیلیس غرب ازناپ	۴۶
خارج استان	۵۰۰۰۰, ۰۰	۱۷۰۰۰,۰۰	۳,۹۰	۱۲۵ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	باریت	۵ سال	باریت اردلان	۴۷
داخل استان	۰	۲۸۹۰۸۳۰	۱,۳۳	ابهر صائین قلعه - روستای خراسانلو		۱	سنگ لاشه	۱۰	لاشه خراسانلو	۴۸
داخل استان	۵۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲,۸۳	۷۳ کیلومتری جنوب شرق زنجان		۱	سنگ لاشه	۱۰	سنگ لاشه کوه زین	۴۹
داخل استان	۳۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰,۰۰	۰,۴۰	۹۵ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	شن و ماسه	۱۰ سال	سنگ لاشه ویستان	۵۰

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

	۰,۰۰								
داخل استان	۶۰,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰ لاشه و ۳۰۰,۰۰۰ تن وکوپ	۱,۹۷	سلطانیه - جاده قیدار - روستای کبود گنبد	۱	۰	لاشه و سنگ تزئینی مرمریتی	سنگ تزئینی و لاشه کبود گنبد	۵۱
داخل استان	۶۰,۰۰۰,۰۰	۳۰۰,۰۰۰,۰۰	۰,۱۱	۷۰ کیلومتری غرب زنجان	۰	۱	شن و ماسه کوهی	شن و ماسه کوهی هیدج	۵۲
داخل استان	۲۰,۰۰۰,۰۰	۴۲۰,۰۰۰,۰۰	۰,۳۴	جاده قدیم ابهر - کیلومتر ۴۰ - روستای عمید اباد		۱	شن و ماسه	شن و ماسه کوهی عمید آباد	۵۳
داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	۶۰۰,۰۰۰,۰۰	۲۰۰,۰۰۰,۰۰	۳,۳		۰	۱	آهن	آهن با شکند	۵۴
داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	۳۰۰,۰۰۰,۰۰	۱۳۰,۰۰۰,۰۰	۰,۸		۰	۱	آهن	آهن علی آباد	۵۵
داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	۱۰۰,۰۰۰,۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰	۱۶/۳۲	ابهر - روستای سرخه دیزج		۱	سنگ آهن	سرخه دیزج دو	۵۶
داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور		۱۵۰,۰۰۰,۰۰	۹,۵	۹۸ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۰	۱	مگنتیتی	سیلیس و آهن قوهجین	۵۷
خارج استان	۱۰,۰۰۰,۰۰	۱۲,۰۰۰,۰۰	۱۶,۳	۸۰ کیلومتری شرق زنجان - شمال چرگر	۰	۱	منگنز	منگنز دهنج	۵۸
داخل استان	۶۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۸,۸۴۹	ابهر - صائین قلعه - روستای چرگر		۱	طلا	طلای چرگر دو	۵۹
داخل استان و خارج استان	۷۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۷,۳	ابهر - روستای چرگر - فاصله تا ابهر ۳۵ کیلومتر	۰	۱	طلا و مس	طلا و مس چرگر	۶۰

مآخذ: سازمان صنایع و معادن ۱۳۹۷

تحلیل های ژئوفورمولوژی

باتوجه به اینکه موقعیت و محدوده منظومه مورد مطالعه دقیقاً برابر با کل محدوده شهرستان ابهر می باشد، از این روستاهای مباحث و معیارهای بررسی و مطالعه در این خصوص ابتدا در سطح استان و سپس در سطح شهرستان و جهت بیان هرچه واضح و شفاف تر نقشه ها در سطح دهستان پرداخته و مطالعه شده است.

شیب و جهت شیب

شناخت دقیق اوضاع جغرافیایی برای برنامه ریزی و بهره برداری بهتر از منابع و امکانات موجود به منظور پیشبرد اهداف عمرانی، ضرورت و اهمیت نقشه های شیب را مشخص می کند. به منظور تصمیم گیری در مورد توزیع کاربری ها، لازم است شیب منطقه مورد بررسی، تعیین گردد. زوایای مختلف شیب هر کدام، معانی و کاربردهای مختلفی برای توسعه دارد. اگر زمین برای ساختمان سازی مورد استفاده قرار گیرد در این صورت شیب می تواند تأثیر عمده ای در هزینه ساختمان سازی داشته باشد. در اراضی با شیب زیاد، شکست شیب و تراس بندی زمین مستلزم صرف هزینه است. ۱.

جدول شماره ۸: نوع کاربری ارضی و زاویه شیب مجاز

زاویه شیب مجاز		نوع کاربری
حداقل	حداکثر	
۱	۸	خیابان ها و معابر
۱	۵	توقفگاه ها
۵	۱۴	مسیر پیاده فرعی
۱	۵	چمنزارها
-	۵۰	شیب های درختکاری شده
-	۳۳	سواحل علفزار و رودخانه

مآخذ: ۱۱:

بنابراین تجزیه و تحلیل شیب، بخش بسیار مهمی از اطلاعات حیاتی برای فرایند برنامه ریزی و استفاده از زمین است. امروزه اهمیت نقشه های شیب به حدی است که متخصصان بسیاری از علوم ناگزیر می باشند در طرح های خود این نقشه ها را مورد استفاده قرار دهند به عنوان نمونه به علت حساس بودن زمین های زراعی در مقابل شیب، اهمیت میزان شیب از جنس خاک (قابلیت خاک) بیشتر می باشد، لذا استفاده از نقشه های شیب برای تشخیص میزان شیب در نواحی مختلف زراعی ضروری به نظر می رسد به طور کلی باید گفت زمین هایی که شیب بیشتر از ۲۰ درصد دارند، برای زراعت قابل استفاده نمی باشند. اساسی ترین کاربرد نقشه های شیب را می توان در موارد زیر خلاصه نمود:

فعالیت های آموزشی و پژوهشی: تحقیقات زمین شناسی، جغرافیایی، خاک شناسی، معدن.

فعالیت های کشاورزی و امور اجرایی: زراعت، مرتعداری، حفاظت خاک و آبخیزداری، جنگل کاری و آبیاری، مهار و پخش سیلاب، تغذیه آب های زیرزمینی، شبکه انتقال آب و نیرو، ایجاد شبکه های بار تباطی. ۲.

^۱ برنامه ریزی محیطی برای توسعه زمین، انتشارات دانشگاه تهران، بیهیر و هگینیز، ترجمه بحرینی و کریمی ۱۳۸۱
^۲ اطلس شیب ایران و نتایج مساحی آن، شماره ۲۷، سال بیست و سوم، پژوهش های جغرافیایی

میزان شیب اراضی استان

زمین تاثیر قابل ملاحظه ای بر شدت و سرعت جریان، میزان نفوذپذیری، حجم سیلاب، میزان فرسایش و کاربری اراضی دارد. به عبارت دیگر شیب حوضه، از عوامل بسیار موثر در توان آبدهی حوضه می باشد، زیرا با افزایش شیب، سرعت حرکت آب افزایش پیدا می کند و در نتیجه میزان انرژی آن افزایش می یابد. با افزایش شیب، میزان نفوذ کاهش و حجم رواناب افزایش پیدا می کند، این مساله محدودیت ها و مشکلات زیادی را در کاربری اراضی به دنبال دارد. شیب، از نسبت اختلاف ارتفاع بین دو نقطه به فاصله افقی همان دو نقطه بدست می آید که معمولاً برحسب درصد یا درجه بیان می شود. برای بررسی وضعیت شیب استان ابتدا نقشه رقومی شیب با استفاده از نرم افزار GIS، تهیه و سپس نقشه به هشت طبقه شیب تقسیم می شود:

جدول شماره ۹: طبقات شیب اراضی استان زنجان و شهرستان ابهر

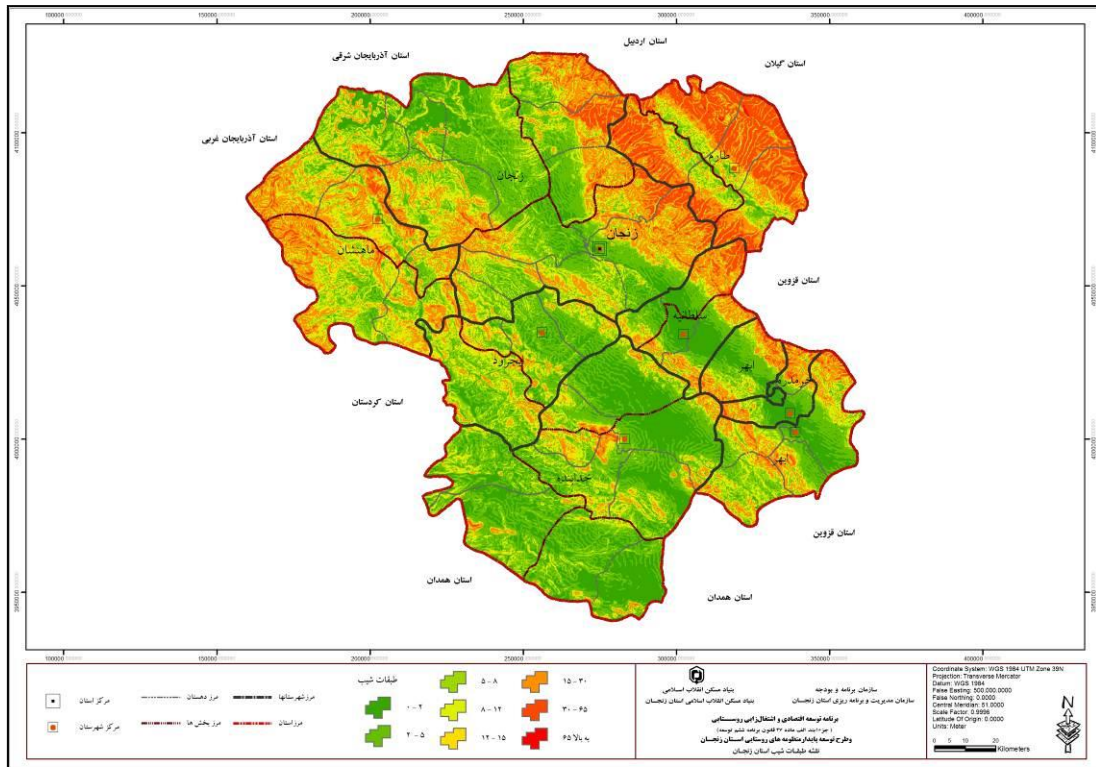
شهرستان ابهر		استان زنجان				
مساحت (هکتار)	طبقه شیب (درصد)	درصد تراکمی	درصد	مساحت (هکتار)	طبقه شیب (درصد)	ردیف
۸۹۹۴۲	۰-۲	۳۱	۳۱	۶۸۵۹۵۳	۰-۲	۱
۶۶۹۵۰	۲-۵	۵۲٫۵	۲۱٫۵	۴۷۹۱۱۴	۲-۵	۲
۳۰۷۹۶	۵-۸	۶۲٫۵	۱۰	۲۱۹۳۶۲	۵-۸	۳
۲۳۵۰۳	۸-۱۲	۷۰٫۳	۷٫۸	۱۷۲۸۹	۸-۱۲	۴
۱۲۷۰۷	۱۲-۱۵	۷۴٫۴	۴٫۱	۹۲۸۰۹	۱۲-۱۵	۵
۴۰۴۵۱	۱۵-۳۰	۸۷٫۹	۱۳٫۵	۲۹۹۱۲۸	۱۵-۳۰	۶
۳۳۲۹۹	۳۰-۶۵	۹۹٫۳	۱۱٫۴	۲۵۲۳۵۷	۳۰-۶۵	۷
۱۲۶۱	بیشتر از ۶۵	۱۰۰	۰٫۷	۱۴۱۷۰	بیشتر از ۶۵	۸
		-	۱۰۰	۲۲۱۵۷۸۹	-	کل

مأخذ: مشاور

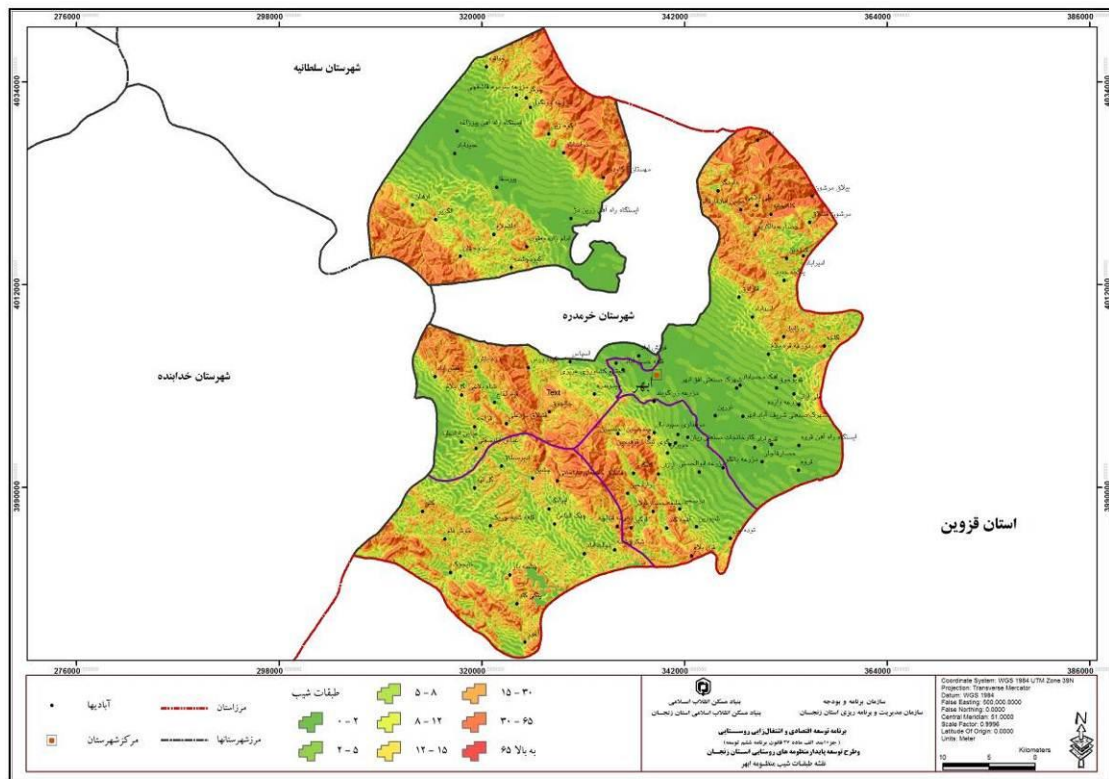
طبقه شیب ۰-۲ درصد، ۳۱ درصد سطح استان را پوشش می دهد که معادل ۶۸۵۹۵۳ هکتار است و بیشترین سطح استان را شامل می شود. در مرحله بعد طبقه شیب ۲-۵ درصد با مساحت ۴۷۹۱۱۴ هکتار، ۲۱٫۵ درصد سطح کل استان را پوشش می دهد. به عبارت دیگر ۵۲٫۵٪ سطح استان دارای شیبی کمتر از ۵٪ است. عمده این مناطق در اراضی حاشیه رودخانه ها و دشت های: زنجان، سلطانیه، سهرین، قیدار، زرین آباد واقع شده است. از سوی دیگر شیب بیش از ۶۵ درصد کمترین مساحت استان را در بر می گیرد. به طوری که حدود ۰٫۷٪ از سطح استان در این طبقه قرار می گیرد. ذکر این نکته ضروری است که این نقشه بر اساس خطوط توپوگرافی بیست متر تهیه شده و برای رسیدن به دقت بالا، می باید از نقشه توپوگرافی با فاصله های خطوط میزان کمتر استفاده نمود. در مرحله بعد محدوده های طبقه های شیب استان با مرز شهرستان ابهر برش داده شده و نتیجه در جدول زیر ارائه شده است:

در محدوده شهرستان ابهر بیشترین سطح مربوط به طبقه شیب ۰-۲ درصد، معادل ۲۷۵۷۰۳ هکتار است و سطح مناطقی که دارای شیب کمتر از ۸ درصد است، ۴۴۸۴۸۸ هکتار می باشد. در محدوده شهرستان ابهر مناطق دارای شیب بیشتر از ۳۰ درصد، ۷۵۱۵ هکتار است که در جهت های شمال و جنوب شهرستان واقع شده است.

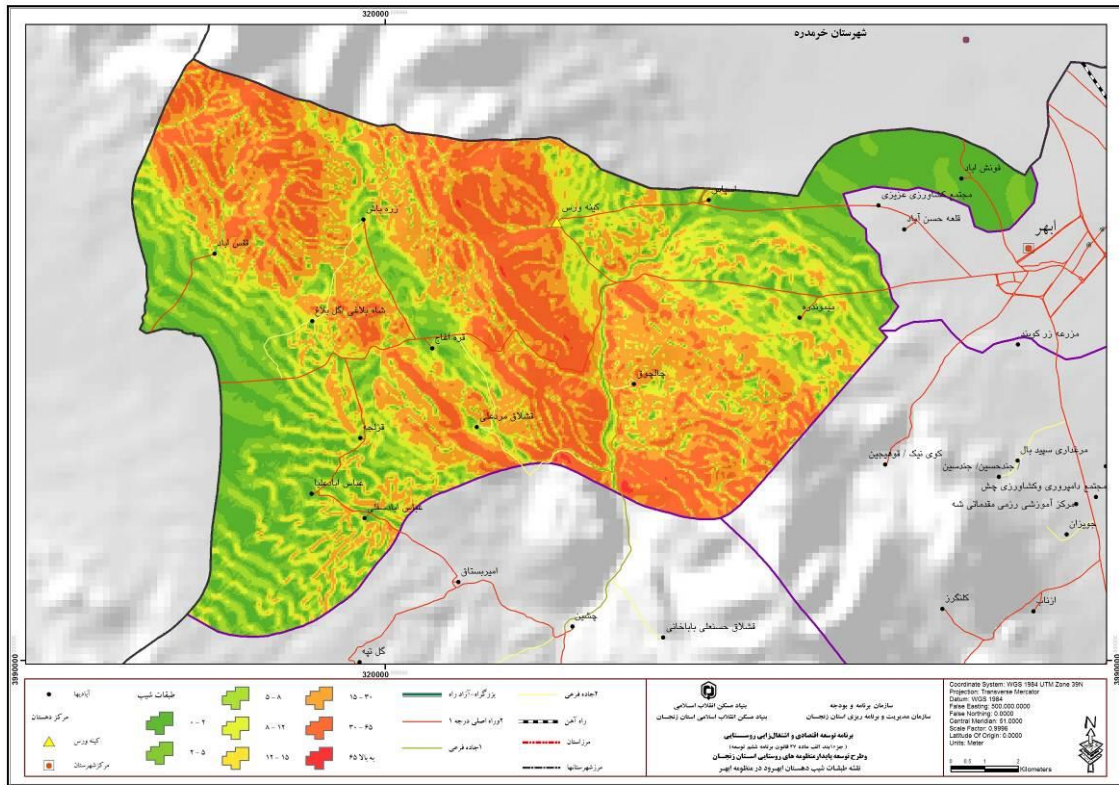
نقشه شماره ۳: طبقات شیب استان زنجان

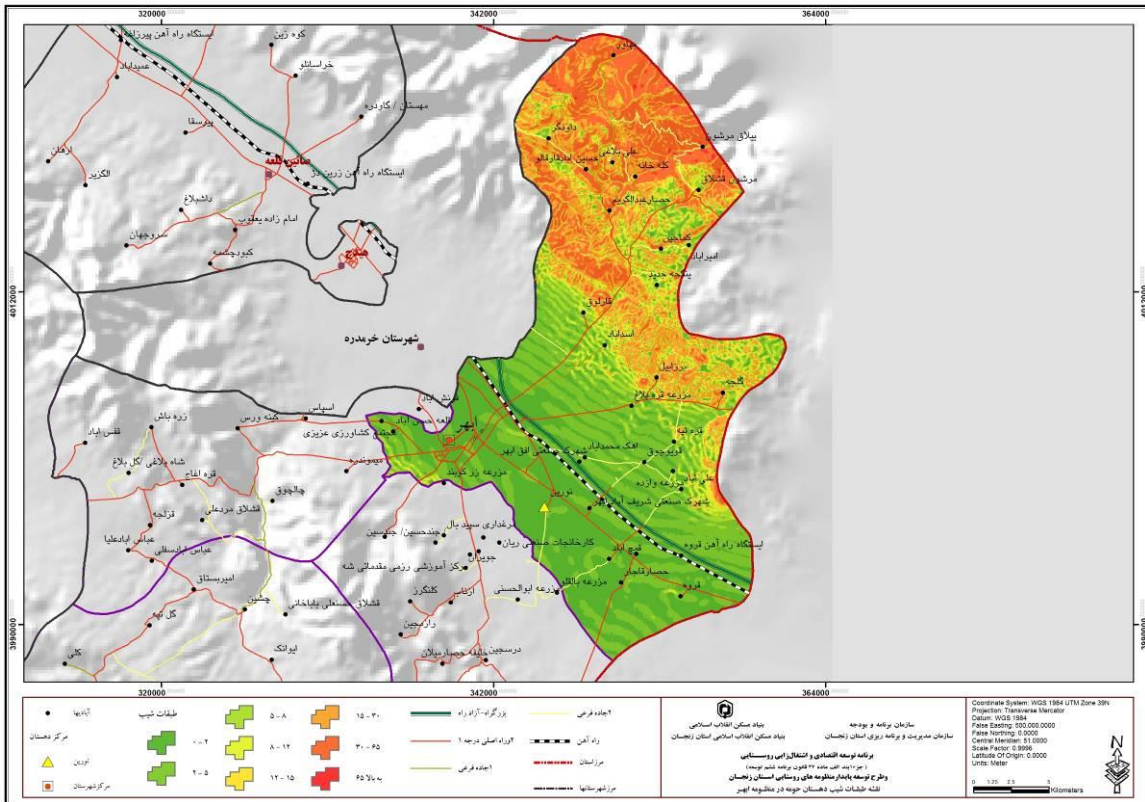
نقشه شماره ۴: طبقات شیب شهرستان ابهر

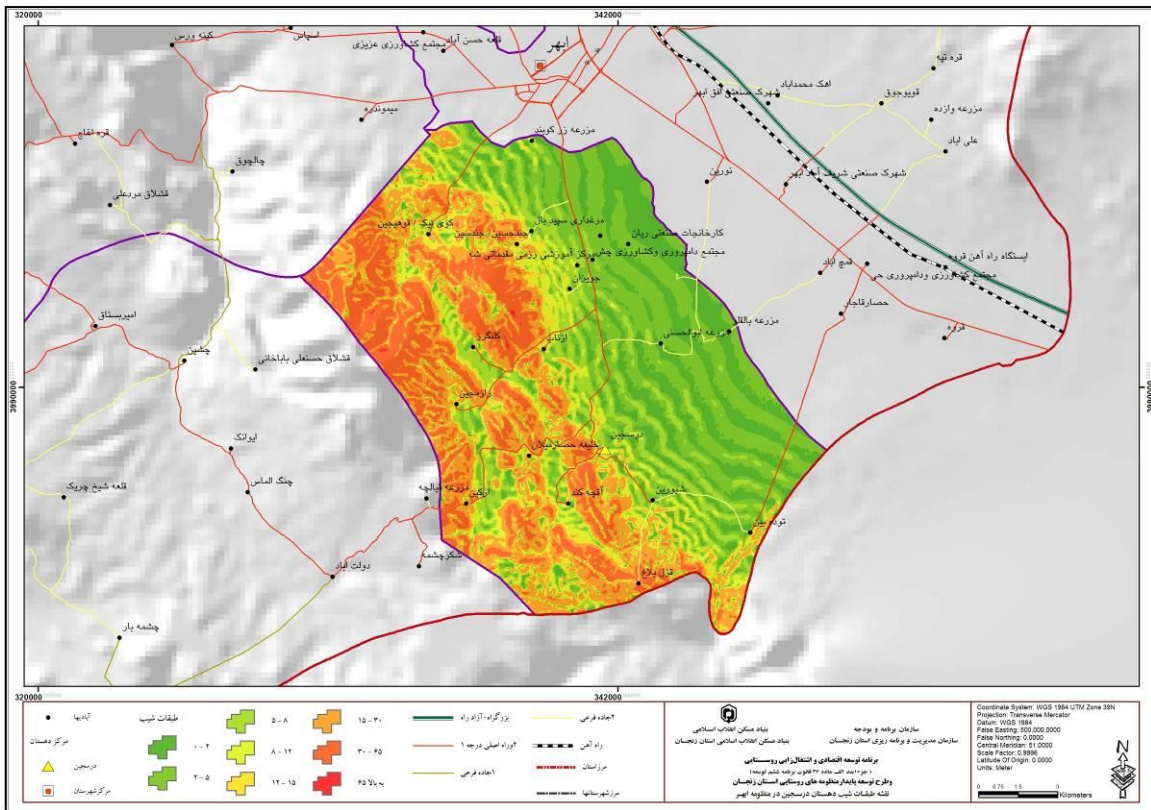
نقشه شماره ۵ : طبقات شیب دهستان ابهر رود

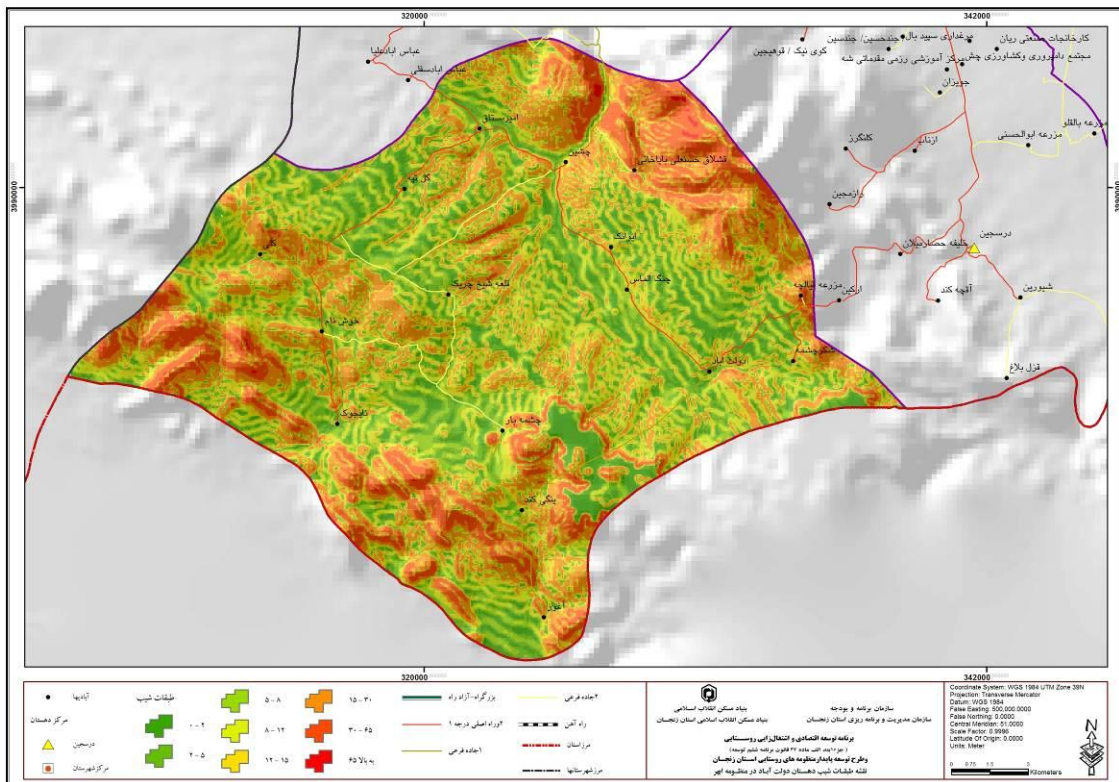
نقشه شماره ۶ : طبقات شیب دهستان حومه

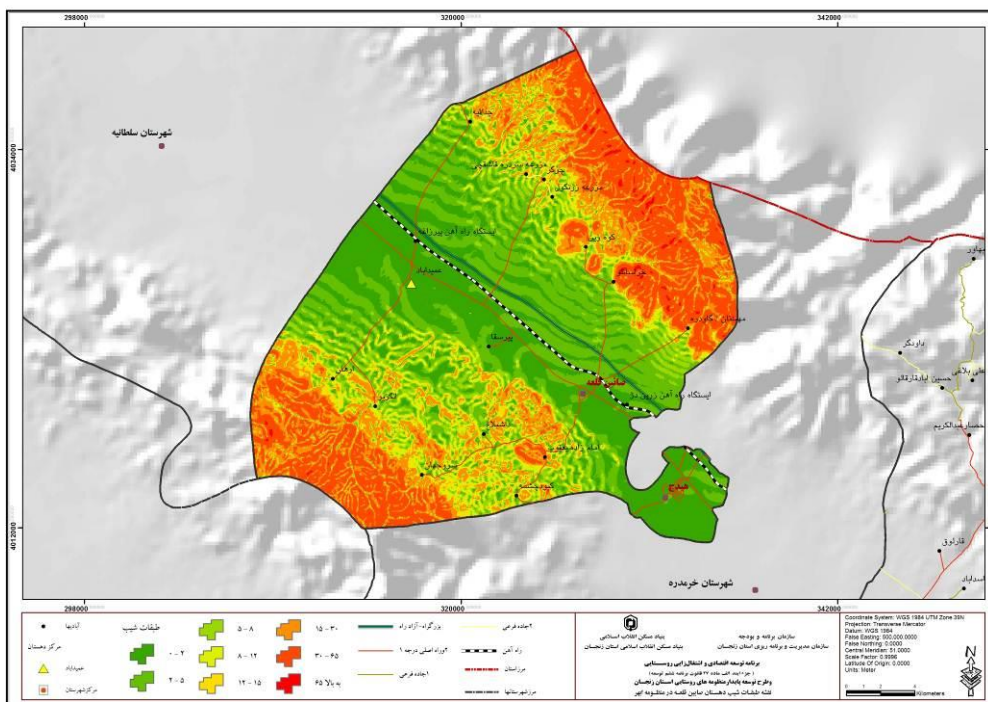
نقشه شماره ۷ : طبقات شیب دهستان درسجین

نقشه شماره ۸ : طبقات شیب دهستان دولت آباد

نقشه شماره ۹: طبقات شیب دهستان صابین قلعه

جهت های شیب اراضی استان

در این بخش، جهت های چهارگانه شیب و همچنین اراضی بدون جهت که شامل اراضی با شیب کمتر از ۱۰٪ می باشد مورد مطالعه قرار گرفته است. ابتدا نقشه جهت های شیب با استفاده از نقشه های توپوگرافی ۱:۲۵۰۰۰۰۰ رقمی شده سازمان مدیریت و برنامه ریزی و با استفاده از نرم افزار Arc map تهیه شده و سپس مناطق با شیب کمتر از ۱۰٪ به عنوان مناطق بدون جهت شیب به این نقشه افزوده شدند. جهت های شیب تأثیری مستقیم در ذوب برف ناشی از تفاوت درجه حرارت، رطوبت خاک، پوشش گیاهی، عمق خاک و همچنین نوع فرسایش دارد. در نیم کره ی شمالی ذوب برف در دامنه های روبه جنوب سریع تر از دامنه های رو به شمال انجام می شود و فرسایش غالباً به صورت شیاری و خندقی است. در حالی که در جهت های شمالی نوع فرسایش بیشتر به صورت حرکت های توده ای مانند لغزش و سولیفلوکسیون است. بررسی نقشه جهت شیب استان مؤید این نکته اساسی است که جهت شیب غالب استان را، جهت شمالی (N) تشکیل داده است که سطحی معادل، ۳۰۷۸۰۸ هکتار در ۱۳٫۹ درصد مساحت استان را پوشش می دهد. در مقابل مناطق بدون جهت (P) که شامل اراضی با شیب کمتر از ۱۰٪ می باشند معادل، ۴۷۶۵۶۹ هکتار، حدود ۶۷ درصد کل استان را شامل می شود که عمده ی این مناطق شامل اراضی دیم و آبی است.

جدول شماره ۱۰: مساحت جهت های شیب استان زنجان

ردیف	جهت های شیب	مساحت (هکتار)	درصد
۱	P	۱۴۷۶۵۶۶۹	۶۶٫۶
۲	E	۱۵۰۴۸۹	۶٫۸
۳	N	۳۰۷۸۰۹	۱۳٫۹
۴	S	۱۴۶۰۴۸	۶٫۶
۵	W	۱۳۴۹۹۳	۶٫۱
	جمع	۲۲۱۵۹۰۸	۱۰۰

مأخذ: محاسبات مشاور

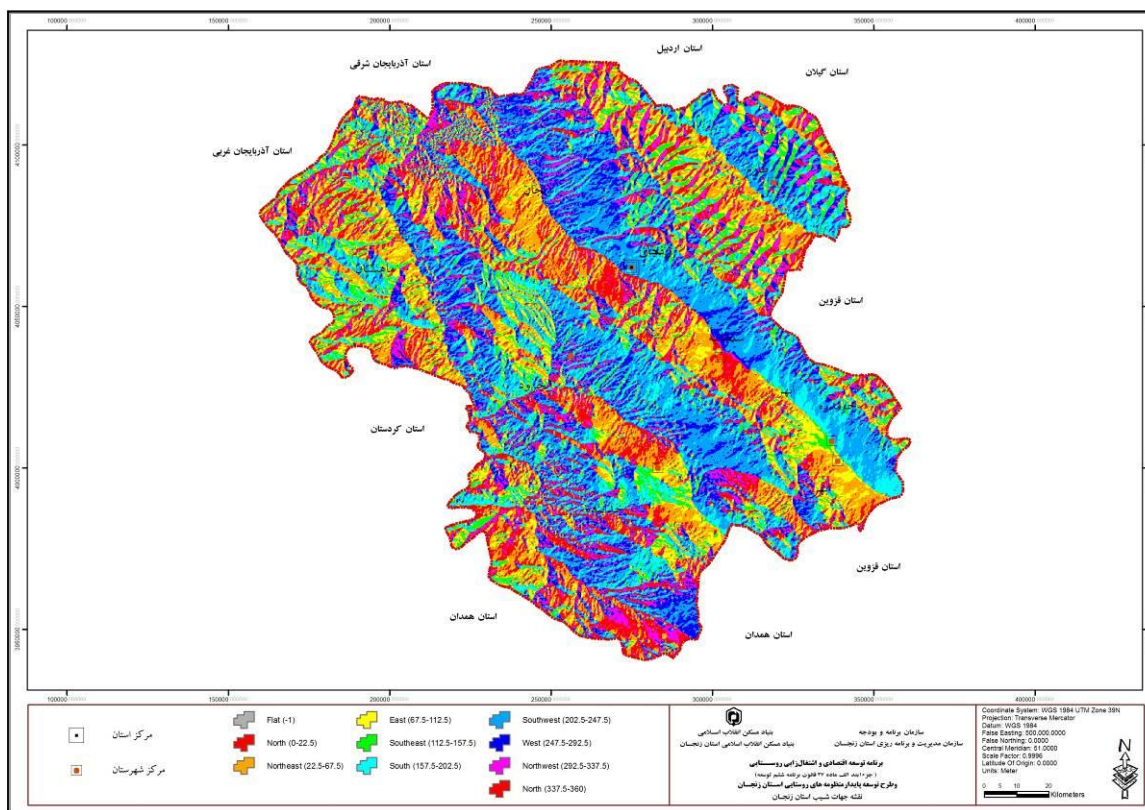
با بررسی جدول ونموداری که از طریق برش مرز شهرستان ابهر از استان و با نقشه جهت های شیب این محدوده به دست آمده، نتایج زیر قابل توجه است: در محدوده ی شهرستان ابهر اراضی با شیب کمتر از ۱۰ درصد، بیشترین سطح، به میزان ۲۰۰۰۹۷ هکتار از مساحت شهرستان را به خود اختصاص داده است. جهت شیب شمالی با ۴۲۲۹۸ هکتار، و جهت های دیگر تقریباً با مساحت مساوی در رده های بعدی قرار می گیرند.

جدول شماره ۱۱: جهات شیب شهرستان ابهر

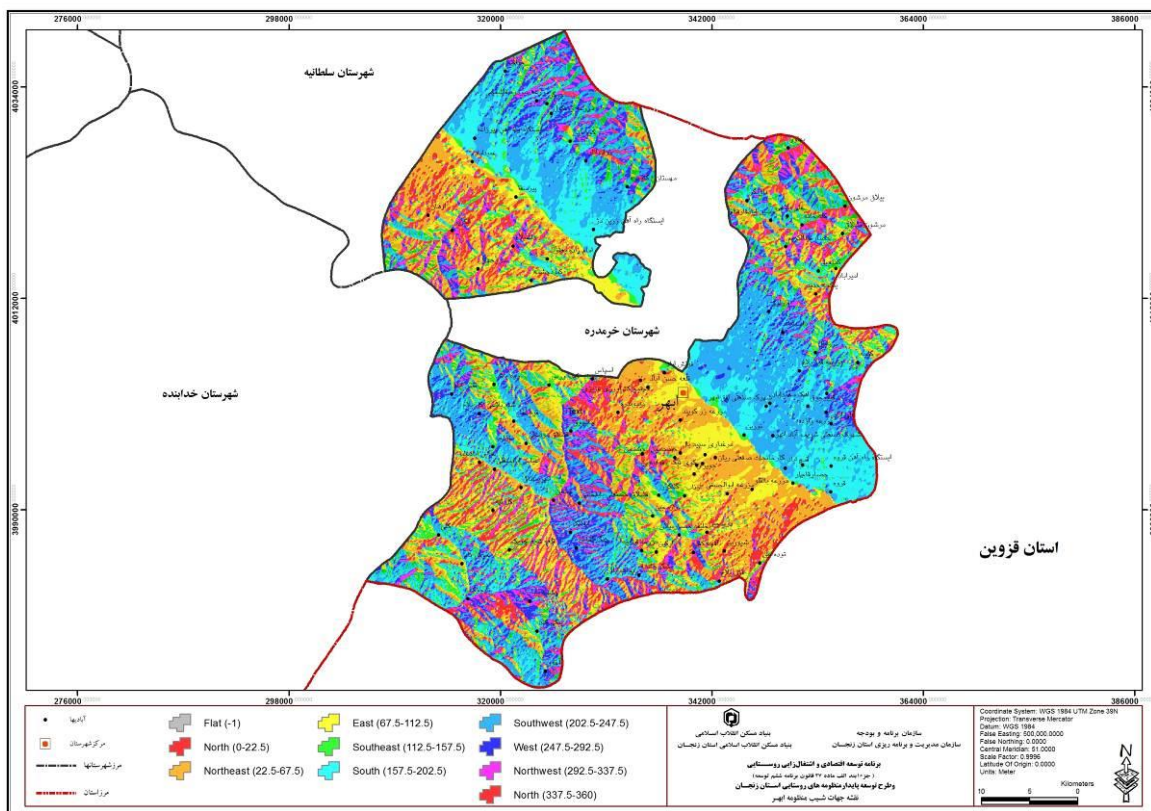
ردیف	جهت های شیب	مساحت (هکتار)
۱	P	۲۰۰۰۹۷
۲	E	۱۹۰۴۴
۳	N	۴۲۲۹۸
۴	S	۱۹۵۴۹
۵	W	۱۷۹۵۱

مأخذ: محاسبات مشاور

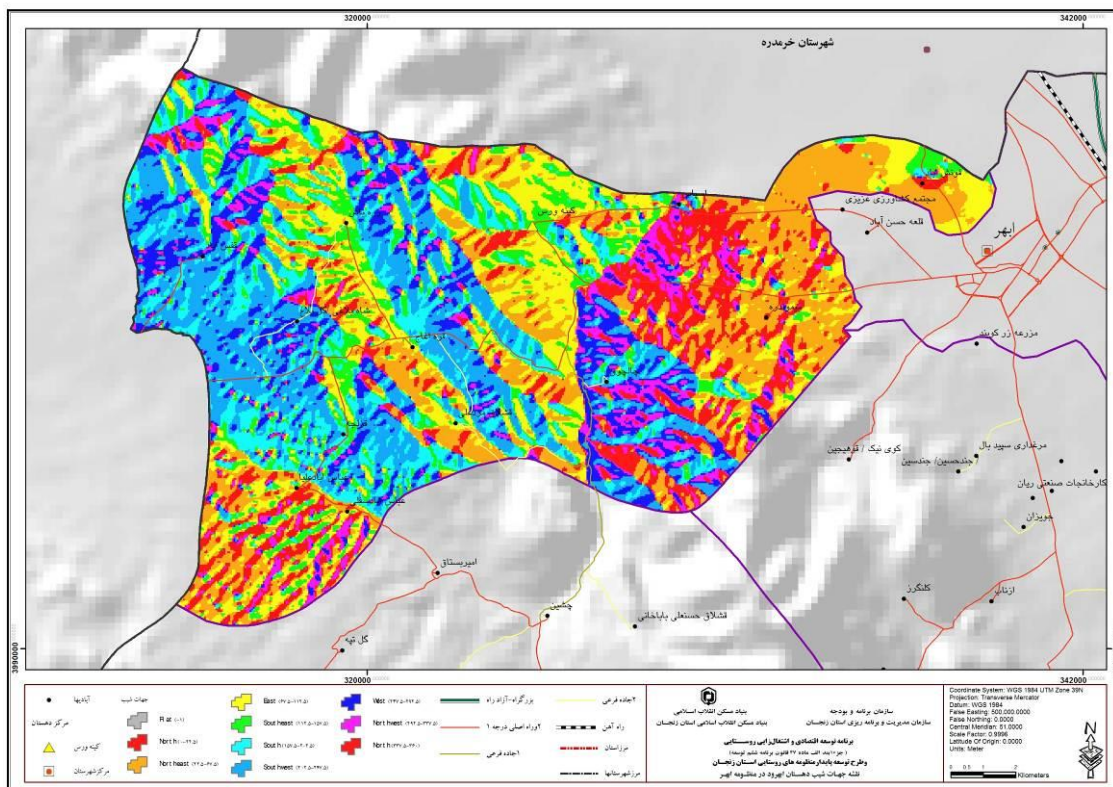
نقشه شماره ۱۰: جهات شیب استان زنجان

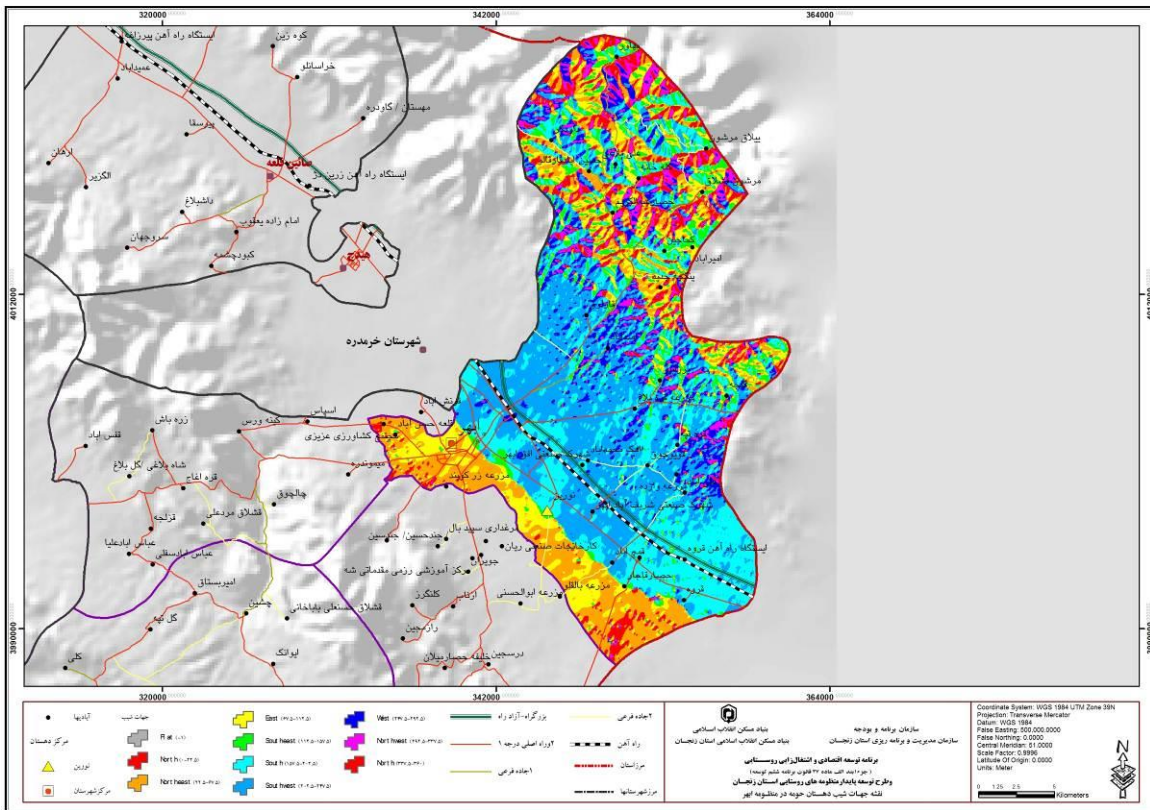
نقشه شماره ۱۱: جهات شیب شهرستان ابهر

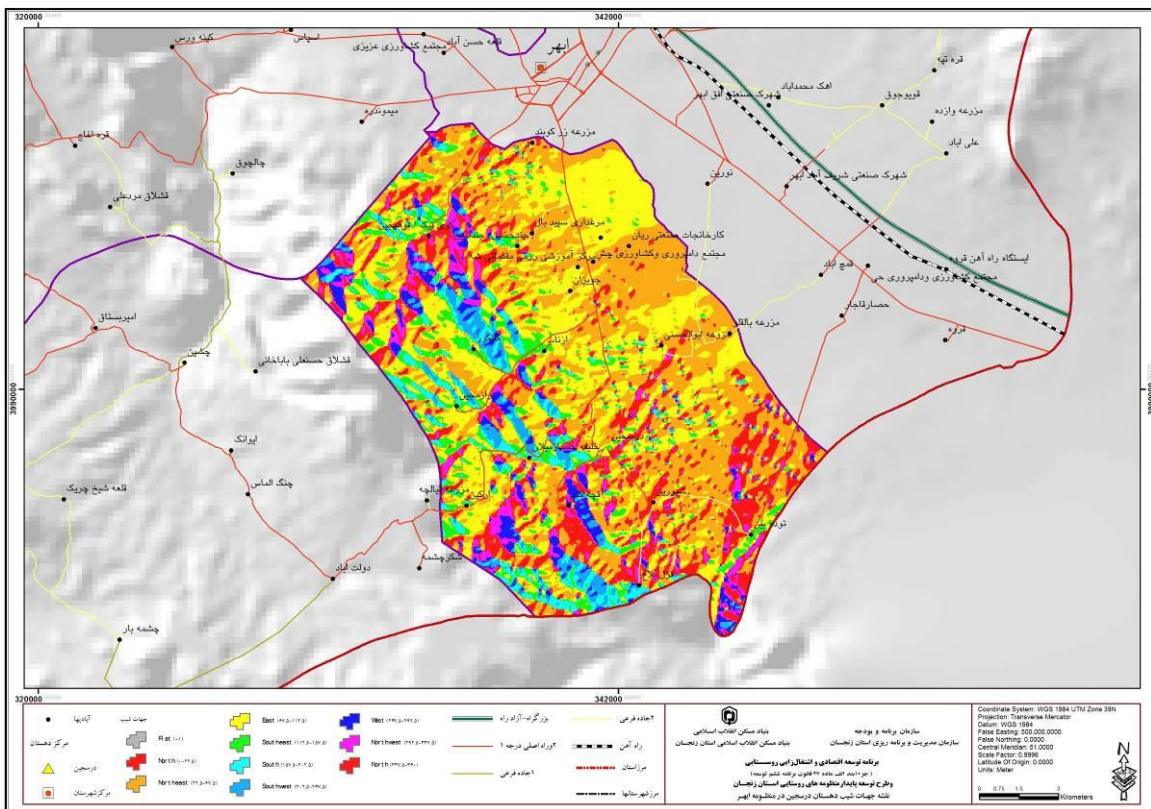
نقشه شماره ۱۲: جهات شیب دهستان ابهرود

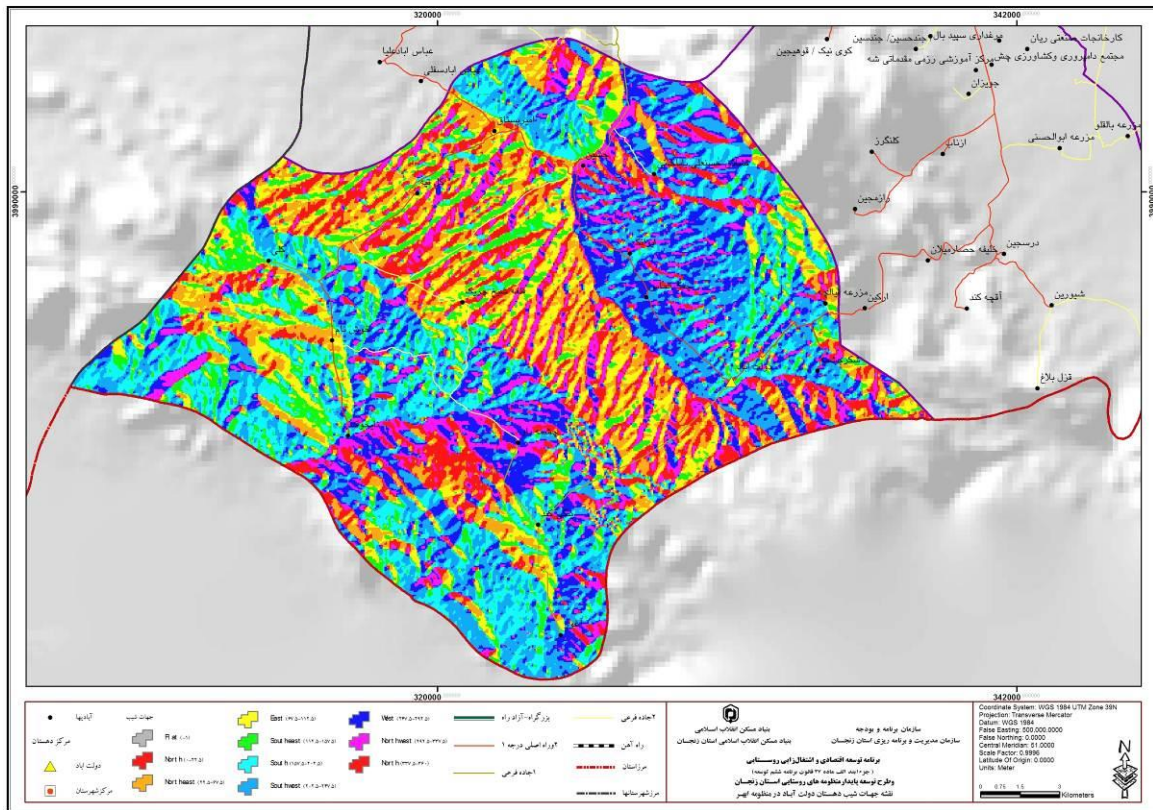
نقشه شماره ۱۳: جهات شیب دهستان حومه

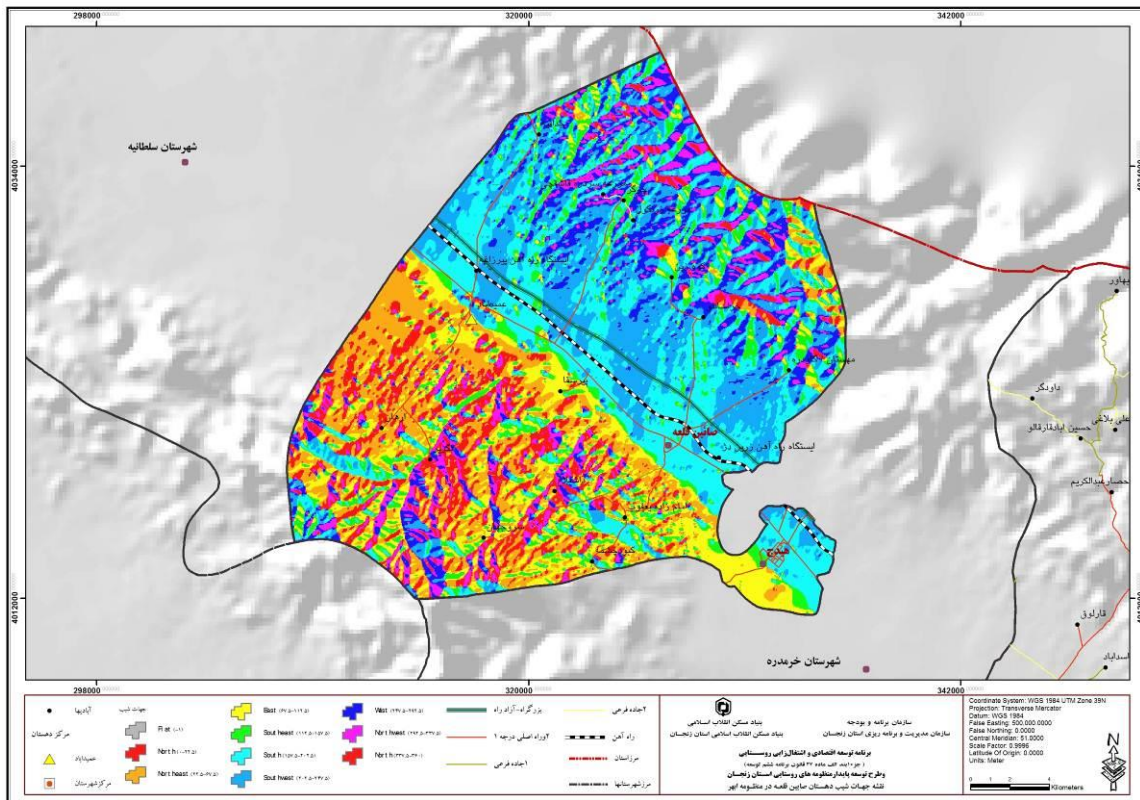
نقشه شماره ۱۴: جهات شیب دهستان درسجین

نقشه شماره ۱۵ : جهات شیب دهستان دولت آباد

نقشه شماره ۱۶ : جهات شیب دهستان صابین قلعه

مدل رقومی زمین DTM و طبقه‌های ارتفاعی

خصوصیات پستی و بلندی هر منطقه جغرافیایی تأثیر بسزایی بر وضعیت پوشش گیاهی و موقعیت آب و هوایی آن منطقه دارد. برای بررسی خصوصیات توپوگرافی استان نقشه‌ی رقومی شده طبقه‌های ارتفاعی به فاصله طبقه ۴۰۰ متر تهیه و اولین طبقه آن کمتر از ۱۰۰۰ متر از سطح دریا، و آخرین طبقه بیش از ۳۰۰۰ متر از سطح دریا، انتخاب گردید. بدین ترتیب در مجموع ۷ طبقه ارتفاعی برای استان مشخص شده و سپس مساحت هر طبقه، درصد میزان سطح و درصد تجمعی و کاهش میزان سطح محاسبه و در نهایت منحنی هیستومتری آن ترسیم گردید. با برش نقشه طبقه‌های ارتفاعی با مرز محدوده شهرستان ابهر همین روند برای شهرستان تهیه و در نهایت منحنی هیستومتری شهرستان (محدوده منظومه) نیز ترسیم گردید. بررسی جدول طبقه‌های ارتفاعی استان مؤید این نکته اساسی است که بیشترین سطح استان در طبقه ارتفاعی ۲۲۰۰-۱۸۰۰ متر قرار دارد که مساحتی برابر به مساحت ۸۶۹۰۷۳ هکتار، معادل ۳۹٫۲ درصد کل سطح استان را دربر گرفته است. طبقه ارتفاعی ۱۴۰۰-۱۸۰۰ متر با مساحت ۸۳۴۵۳۵ هکتار، معادل ۳۷٫۷ درصد از سطح استان را به خود اختصاص داده است و کمترین سطح ارتفاعی مربوط به طبقه بیش از ۳۰۰۰ متر با مساحت ۱۳۶۴ هکتار، می‌باشد که تنها ۰٫۰۶ درصد از مساحت استان را در بر گرفته است.

جدول شماره ۱۲: طبقات ارتفاعی استان زنجان

ردیف	درصد کاهشی	درصد تجمعی	مساحت	درصد	طبقه ارتفاعی (متر)
۱	۱۰۰	۴٫۴۸	۹۹۲۰۳٫۶۲	۴٫۴۸	۰-۱۰۰۰
۲	۹۵٫۵۲	۱۲٫۹۴	۱۸۷۴۹۱٫۷۹	۸٫۴۶	۱۰۰۰-۱۴۰۰
۳	۸۷٫۰۶	۵۰٫۶۰	۸۳۴۵۳۵٫۷۹	۳۷٫۶۶	۱۴۰۰-۱۸۰۰
۴	۴۹٫۴	۸۹٫۸۲	۸۶۹۰۷۳٫۵۹	۳۹٫۲۲	۱۸۰۰-۲۲۰۰
۵	۱۰٫۱۸	۹۸٫۵۸	۱۹۴۲۲۹٫۵۸	۸٫۷۷	۲۲۰۰-۲۶۰۰
۶	۱٫۴۲	۹۹٫۹۴	۳۰۰۰۹٫۵	۱٫۳۵	۲۶۰۰-۳۰۰۰
۷	۰٫۰۶	۱۰۰	۱۳۶۴٫۵	۰٫۰۶	۳۰۰۰-۳۴۰۰

مأخذ: محاسبات مشاور

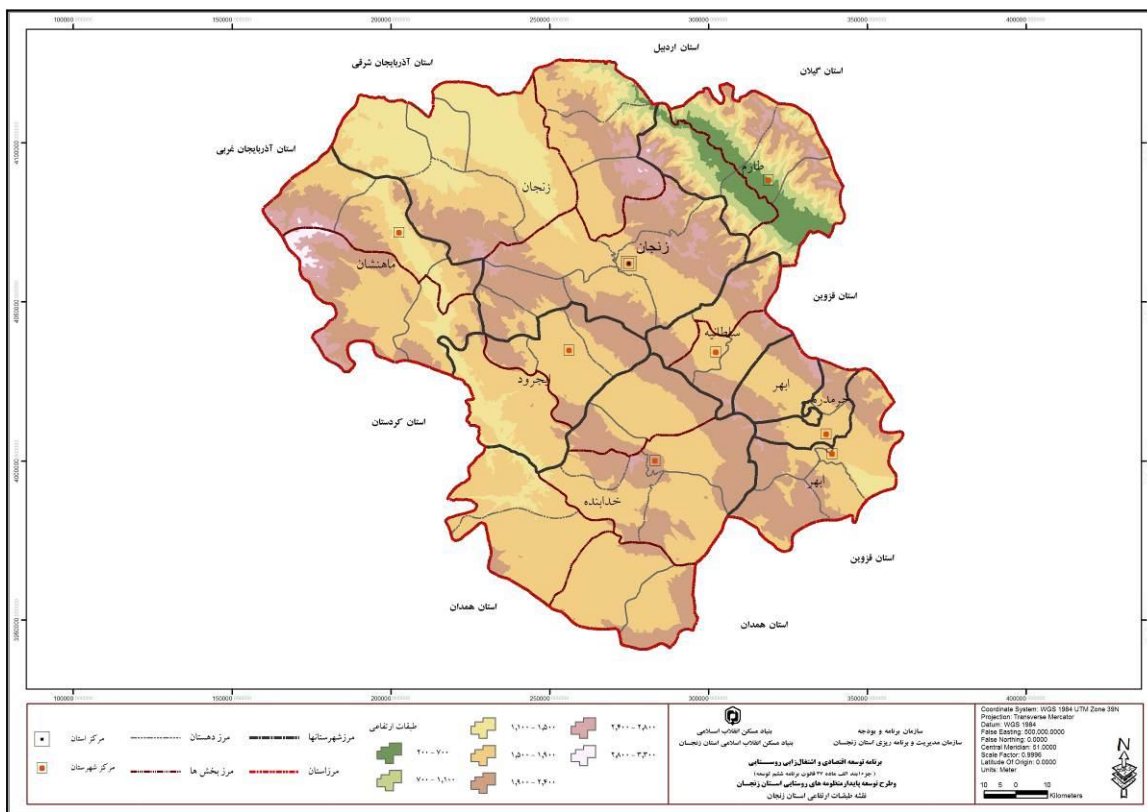
در محدوده‌ی شهرستان ابهر بیشترین سطح مربوط به طبقه ارتفاعی ۲۲۰۰-۱۸۰۰ به مساحت ۱۷۳۷۵۰ هکتار است و کمترین سطح در طبقه ارتفاعی کمتر از ۱۰۰۰ متر به مساحت ۴۷ هکتار، واقع شده است. در محدوده این شهرستان ۶ طبقه‌ی ارتفاعی به شرح جدول زیر واقع شده است.

جدول شماره ۱۳: طبقات ارتفاعی شهرستان ابهر

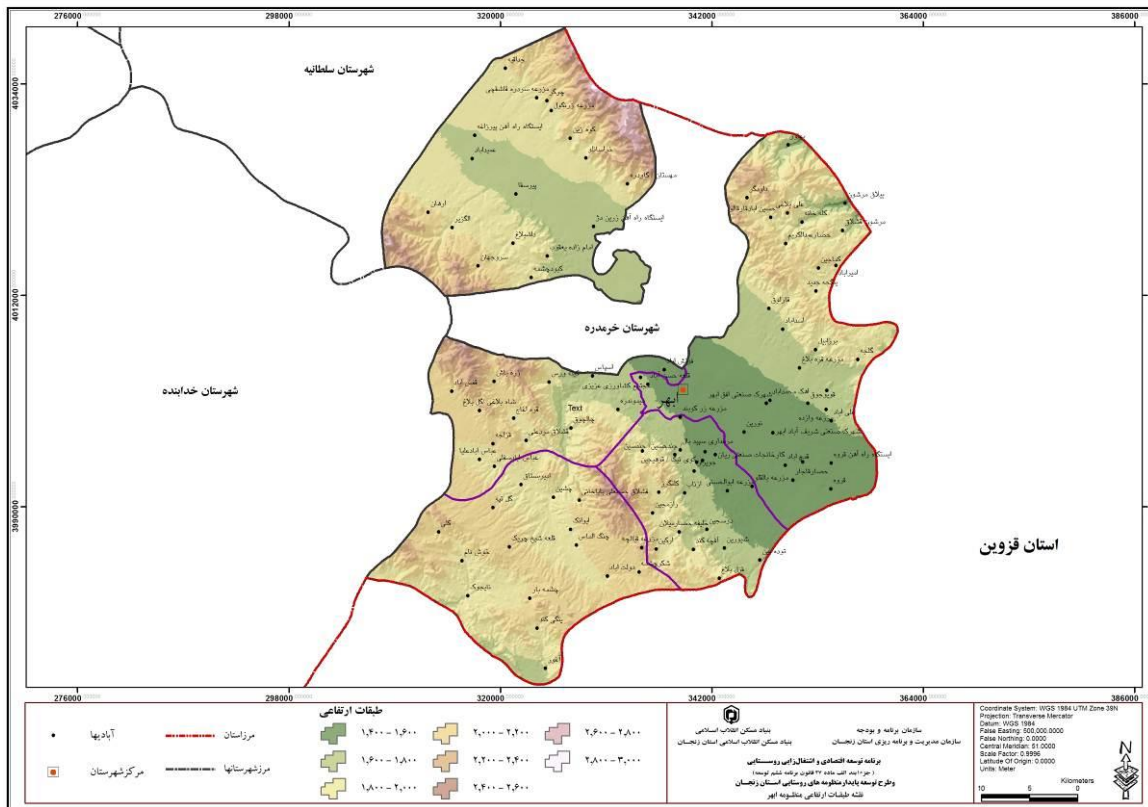
ردیف	درصد کاهشی	درصد تجمعی	مساحت	درصد	طبقه ارتفاعی (متر)
۱	۱۰۰	۴٫۴۸	۹۹۲۰۳٫۶۲	۴٫۴۸	۰-۱۰۰۰
۲	۹۵٫۵۲	۱۲٫۹۴	۱۸۷۴۹۱٫۷۹	۸٫۴۶	۱۰۰۰-۱۴۰۰
۳	۸۷٫۰۶	۵۰٫۶۰	۸۳۴۵۳۵٫۷۹	۳۷٫۶۶	۱۴۰۰-۱۸۰۰
۴	۴۹٫۴	۸۹٫۸۲	۸۶۹۰۷۳٫۵۹	۳۹٫۲۲	۱۸۰۰-۲۲۰۰
۵	۱۰٫۱۸	۹۸٫۵۸	۱۹۴۲۲۹٫۵۸	۸٫۷۷	۲۲۰۰-۲۶۰۰
۶	۱٫۴۲	۹۹٫۹۴	۳۰۰۰۹٫۵	۱٫۳۵	۲۶۰۰-۳۰۰۰
۷	۰٫۰۶	۱۰۰	۱۳۶۴٫۵	۰٫۰۶	۳۰۰۰-۳۴۰۰

مأخذ: محاسبات مشاور

نقشه شماره ۱۷: طبقات ارتفاعی استان زنجان

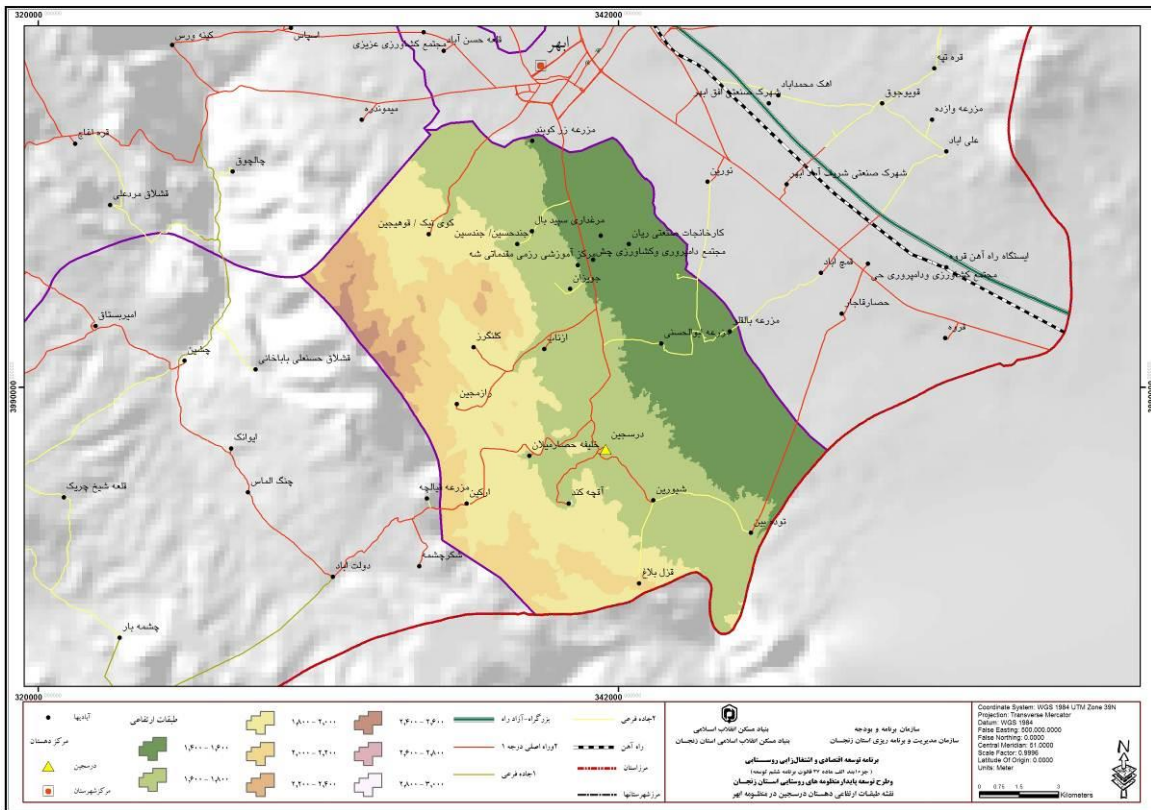

نقشه شماره ۱۸: طبقات ارتفاعی شهرستان ابهر

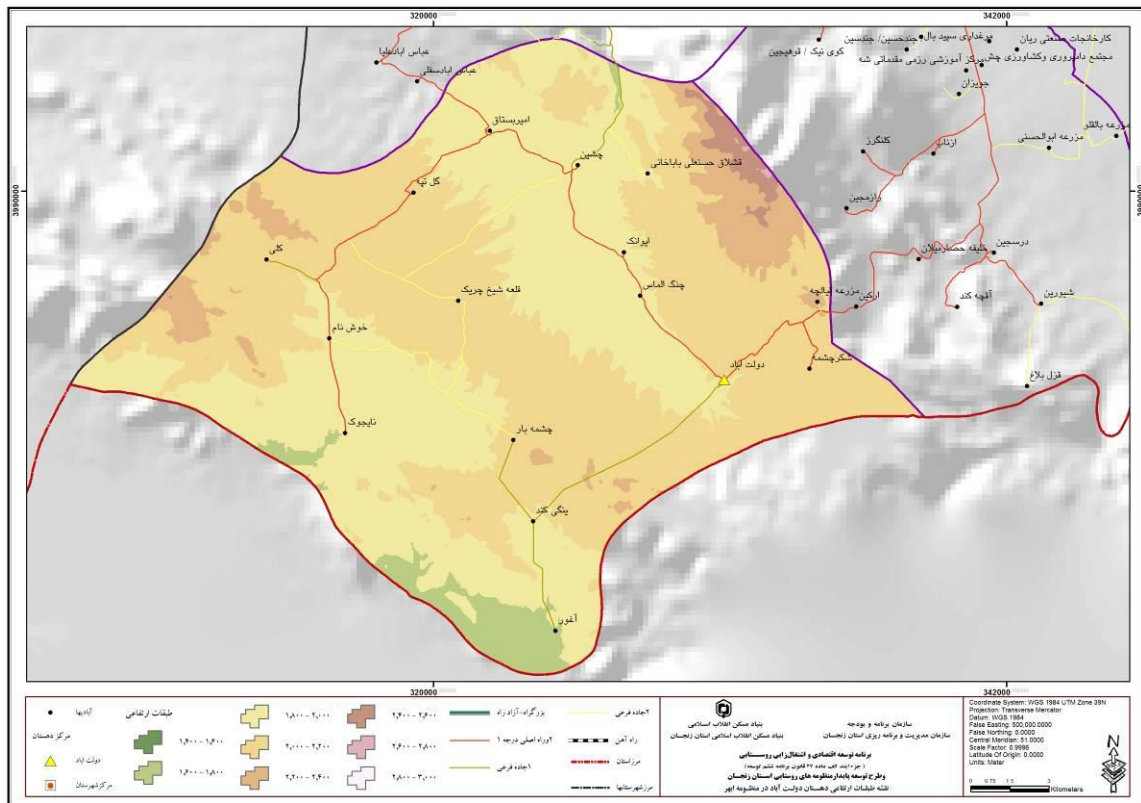

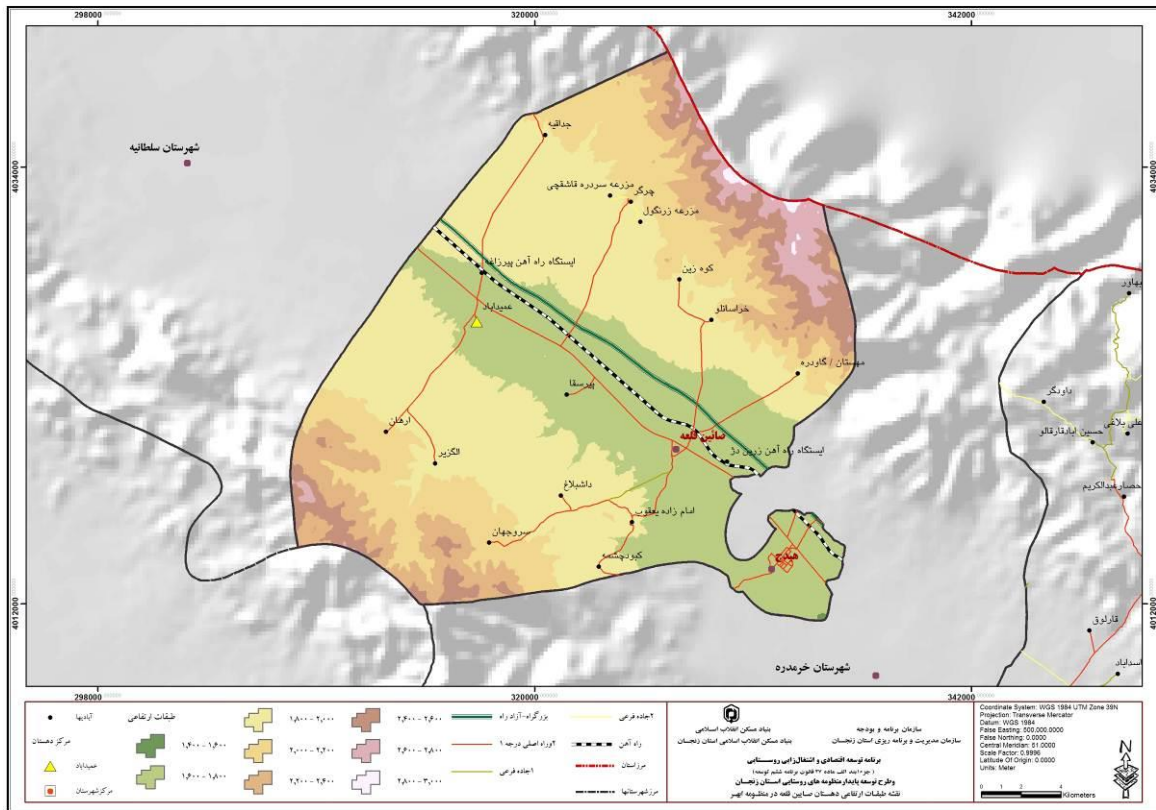
نقشه شماره ۲۱: طبقات ارتفاعی دهستان درسجین

نقشه شماره ۲۲: طبقات ارتفاعی دهستان دولت آباد

نقشه شماره ۲۳: طبقات ارتفاعی دهستان صابین قلعه

واحدهای شکل زمین (Landform)

شکل مقدماتی زمین براساس تلفیق لایه طبقه های ارتفاعی و نقشه‌ی شیب بدست می‌آید، با توجه به مطالب ارائه شده دربندهای پیشین درخصوص طبقات ارتفاعی، طبقات شیب، و نقشه‌های رقومی تهیه شده‌جداول زیر ارائه گردیده است:

جدول شماره ۱۴: طبقات شیب اراضی استان زنجان

ردیف	طبقه شیب (درصد)	مساحت (هکتار)	درصد	درصد تراکمی
۱	۰-۲	۶۸۵۹۵۳	۳۱	۳۱
۲	۲-۵	۴۷۹۱۱۴	۲۱,۵	۵۲,۵
۳	۵-۸	۲۱۹۳۶۲	۱۰	۶۲,۵
۴	۸-۱۲	۱۷۲۸۹	۷,۸	۷۰,۳
۵	۱۲-۱۵	۹۲۸۰۹	۴,۱	۷۴,۴
۶	۱۵-۳۰	۲۹۹۱۲۸	۱۳,۵	۸۷,۹
۷	۳۰-۶۵	۲۵۲۳۵۷	۱۱,۴	۹۹,۳
۸	بیشتر از ۶۵	۱۴۱۷۰	۰,۷	۱۰۰
کل	-	۲۲۱۵۷۸۹	۱۰۰	-

مأخذ: مشاور

جدول شماره ۱۵: طبقات ارتفاعی استان زنجان

ردیف	درصد کاهشی	درصد تجمعی	مساحت	درصد	طبقه ارتفاعی (متر)
۱	۱۰۰	۴,۴۸	۹۹۳۰۳,۶۲	۴,۴۸	۰-۱۰۰۰
۲	۹۵,۵۲	۱۲,۹۴	۱۸۷۴۹۱,۷۹	۸,۴۶	۱۰۰۰-۱۴۰۰
۳	۸۷,۰۶	۵۰,۶۰	۸۳۴۵۳۵,۷۹	۳۷,۶۶	۱۴۰۰-۱۸۰۰
۴	۴۹,۴	۸۹,۸۲	۸۶۹۰۷۳,۵۹	۳۹,۲۲	۱۸۰۰-۲۲۰۰
۵	۱۰,۱۸	۹۸,۵۸	۱۹۴۲۲۹,۵۸	۸,۷۷	۲۲۰۰-۲۶۰۰
۶	۱,۴۲	۹۹,۹۴	۳۰۰۰۹,۵	۱,۳۵	۲۶۰۰-۳۰۰۰
۷	۰,۰۶	۱۰۰	۱۳۶۴,۵	۰,۰۶	۳۰۰۰-۳۴۰۰

مأخذ: محاسبات مشاور

جدول شماره ۱۶: جهات شیب اراضی استان زنجان

ردیف	طبقه شیب (درصد)	مساحت (هکتار)	درصد	درصد تراکمی
۱	۰-۲	۶۸۵۹۵۳	۳۱	۳۱
۲	۲-۵	۴۷۹۱۱۴	۲۱,۵	۵۲,۵
۳	۵-۸	۲۱۹۳۶۲	۱۰	۶۲,۵
۴	۸-۱۲	۱۷۲۸۹	۷,۸	۷۰,۳
۵	۱۲-۱۵	۹۲۸۰۹	۴,۱	۷۴,۴
۶	۱۵-۳۰	۲۹۹۱۲۸	۱۳,۵	۸۷,۹
۷	۳۰-۶۵	۲۵۲۳۵۷	۱۱,۴	۹۹,۳
۸	بیشتر از ۶۵	۱۴۱۷۰	۰,۷	۱۰۰
کل	-	۲۲۱۵۷۸۹	۱۰۰	-

مأخذ: مشاور

دستیابی به شکل نهایی زمین، نقشه های رقومی طبقه های ارتفاعی با شیب، براساس کدهای مربوطه تلفیق و سپس این نقشه بانقشه ی جهت های شیب تلفیق داده شده که نقشه ی بدست آمده، نقشه شکل نهایی زمین می باشد. در مرحله بعدی با استفاده از روش دکتر مخدوم و براساس فرمول:

$$E = J(I-1) + J_i$$

E= کدویا شماره ی واحد ترکیب شده

J_i= شماره ی نقشه زیرین

J= تعداد کل کلاس های نقشه زیرین

I= شماره ی طبقه نقشه رویی

کدهای شکل نهایی زمین محاسبه و در نتیجه ۴۴۷۱۵۲ پلیگون شناسایی، شکل نهایی زمین در محدوده استان زنجان مشخص گردید. پس از انجام جمع بندی های نهایی در محیط نرم افزار Arc GIS تعداد ۲۷۰ نوع Land form مختلف شناسایی گردید. عدد حاصله از ۳۱۵ تا ۱ متغیر می باشد. که عدد مربوط به اراضی با طبقه ارتفاعی ۰-۱۰۰۰ متر و شیب ۰-۲ درصد و جهت (p) می باشد. رقم ۳۱۵ مربوط به اراضی واقع در طبقه ارتفاعی بیش از ۳۰۰ متر، شیب بیشتر از ۶۵ درصد و جهت غربی است.

نقشه شماره ۲۴: لندفرم استان زنجان

نقشه شماره ۲۵: لندفرم شهرستان زنجان

نقشه شماره ۲۶: لندفرم دهستان ابهررود

نقشه شماره ۲۷: لندفرم دهستان حومه

نقشه شماره ۲۸: لندفرم دهستان درسجین

نقشه شماره ۲۹: لندفرم دهستان دولت آباد

نقشه شماره ۳۰: لندفرم دهستان صابین قلعه

۱-۳-۲- ویژگی های آب و هوایی با تأکید بر آسایش اقلیمی

پس از جمع اوری داده ها و اطلاعات مورد نیاز روند انجام شناخت و مطالعه ویژگی های آب و هوایی و اقلیمی محدوده منظومه به شرح زیر خواهد بود:

شناخت ایستگاه های مختلف هواشناسی استان؛ این شناخت شامل کلیه اطلاعات مربوط به آن ایستگاه می باشد که در اصطلاح به عنوان «شناسنامه ی ایستگاه» یاد می شود. آمار و اطلاعات مربوط به عناصر جوی زیر که بسته به نوع ایستگاه و دوره ی آماری آن، به صورت ماهانه و سالانه برای تمامی ایستگاه های استان جمع اوری گردید: متوسط حداکثر رطوبت نسبی. - میانگین بارندگی - متوسط حداقل رطوبت نسبی. - متوسط رطوبت نسبی. - میانگین حداکثر دما. - میانگین حداقل دما. - حداکثر مطلق دما. - حداقل مطلق دما. - متوسط دما. - حداکثر روزانه بارندگی - میانگین ساعات آفتابی - میانگین روزهای یخبندان. - سمت شدیدترین باد. - سرعت شدیدترین باد. - میانگین تبخیر. - ابرناکی در سه دسته ی صاف، پاره های ابری و ابری. در مرحله ی بعد از این اطلاعات جهت انجام تحلیل های مورد نیاز در سامانه ی GIS استفاده شد. تمامی اطلاعات در قالب پایگاه داده مکانی و در محیط GIS و بر روی اطلاعات پایه استانی منطبق و تحلیل های لازم صورت پذیرفت. داده های استخراج شده برای تحلیل های اقلیمی از ایستگاه های هواشناسی موجود در یک منطقه ی اقلیمی می باشد و در هر تحقیق اقلیمی می بایست شناخت کافی از مشخصات و انواع ایستگاه های هواشناسی و ادواتی که این اطلاعات را اندازه گیری کرده اند در دسترس باشد تا بتوان با دیدی بهتر نسبت به تحلیل های اقلیمی پرداخت. بنابراین در گام اول، تاریخچه و ایستگاه های موجود هواشناسی استان معرفی می شود

تاریخچه ی هواشناسی استان زنجان :

اولین ایستگاه هواشناسی در سال ۱۳۳۷، در زنجان در چهار راه انقلاب در ساختمانی استیجاری تأسیس شد. ادوات نصب شده عبارت بودند از: ترمومترهای چهارگانه، بادنما و باران سنج و دستگاه مخابراتی آن موریس MORS بود، که به علت کوچک بودن محوطه مذکور، در سال ۱۳۳۹، ایستگاه از چهار راه انقلاب به کوچه بیمارستان شهید بهشتی (شهناز سابق)، معروف به کوچه آتش نشانی، انتقال یافت. تا این که در سال ۱۳۴۶، دستگاه مخابراتی تبدیل به بی سیمی به نام S . S . B ، شد. قبل از سال ۱۳۴۵، هواشناسی و هواپیمایی وظیفه مشترک داشتند و ساختمان آن دو نیز در کنار هم بود. تا قبل از سال ۱۳۴۸، از آمار تهیه شده در زنجان نگهداری نمی شد و همه ی اطلاعات به تهران مخابره و بایگانی می شد و تا این زمان آمار در زنجان موجود نبود و از سال ۱۳۵۰، به صورت مرتب نسخه ای از آمار تهیه شده و در ایستگاه زنجان نگهداری شد. ادوات موجود نیز عبارت بودند از:

ترمومترهای چهارگانه، بادنما، باران سنج، فشارسنج و فشارنگار، گزارشات تهیه و به وسیله ی دستگاه S . S . B ، به تبریز و فرودگاه مهرآباد مخابره می شد تا این که در سال ۱۳۵۳، توسط مأمورین اعزامی از تهران دستگاه باران نگار و ترمومترهای خاک (۱۰۰ cm و ۲۰ cm ، ۵۰ cm)، در محوطه ی ایستگاه نصب شد. در سال ۱۳۵۴ با اضافه شدن دستگاه آفتاب نگار به ادوات موجود، آماربرداری از ساعات آفتابی نیز شروع شد لازم به توضیح است که ایستگاه های کلیماتولوژی و باران سنجی آمار تهیه شده را مستقیماً به اداره ی آمار تهران ارسال می کردند و آمار باران سنجی ها در مرکز استان وجود نداشت که پس از مکاتبات زیاد با تهران ترتیبی داده شد که ایستگاه های باران

سنجی آمار را از طریق مرکز استان پس از کپی برداری به تهران ارسال نمایند. دستگاه تشعشع سنجی نیز در سال ۱۳۶۰، به ادوات موجود ایستگاه اضافه شده و آمار برداری از آن شروع شد پس از پیروزی انقلاب اسلامی استاندارد شدن زمین های هواشناسی در سال ۱۳۶۲، شروع شد که پس از پیگیری های زیاد در مرکز استان، نسبت به تهیه زمین فعلی هواشناسی در ضلع شرقی صدا و سیما از منابع طبیعی استان، زمینی حدود یک هکتار اقدام شد که با احداث ساختمان از طریق سازمان مرکزی و پلاتفرم ۲۶ × ۲۶ متر، در آبان ماه ۱۳۶۲، با کمترین امکانات و زیر نظر هواشناسی منطقه آذربایجان آمار برداری در محل جدید شروع شد و دستگاه مخابراتی نیز S . S . B ، بود که ایستگاه مذکور رسماً در ۲۲ بهمن ۱۳۶۲، افتتاح شد و در ایستگاه قبلی نیز به مدت ۶ ماه، جهت تطبیق دادن آمار در ایستگاه قدیم و جدید، آمار برداری شد.

در سال ۱۳۷۴، ادارات هواشناسی استان ها به اداره کل ارتقاء یافت و گزارشات به طور منظم و ۲۴ ساعته به صورت سینوپ و متار تهیه و مخابره شده است.^۱ ایستگاه های هواشناسی موجود در استان ایستگاه هایی که در سطح استان تازمان مطالعه طرح منظومه روستایی شهرستان ابهر موجود می باشند مطابق با لیست جدول زیر می باشند:

جدول شماره ۱۷: ایستگاه های سینوپتیک استان زنجان

ردیف	نام ایستگاه	شهرستان	سال تاسیس	ارتفاع از سطح دریا (متر)	طول شرقی			عرض شمالی		
					ثانیه	دقیقه	درجه	ثانیه	دقیقه	درجه
۱	زنجان	زنجان	۱۳۳۵	۱،۶۵۹	۱۸	۳۱	۴۸	۳۵	۳۹	۳۶
۲	خرمدره	خرمدره	۱۳۶۳	۱،۵۷۸	۳۹	۱۲	۴۹	۴۲	۱۱	۳۶
۳	قیدار	خدابنده	۱۳۷۲	۱،۸۹۸	۲۱	۳۵	۴۸	۳۸	۸	۳۶
۴	ماهانشان	ماهانشان	۱۳۷۹	۱،۲۸۵	۰	۴۱	۴۷	۲۳	۴۴	۳۶
۵	آبیر	طارم	۱۳۸۱	۶۲۵	۲۶	۵۶	۴۸	۴	۵۶	۳۶
۷	گرماب	خدابنده	۱۳۷۵	۱،۵۵۵	۳۹	۱۲	۴۸	۵۷	۵۰	۳۵
*۸	زنجان	زنجان	۱۳۸۷	۱۶۵۹	۱۸	۳۱	۴۸	۳۵	۳۹	۳۶
*۹	فرودگاه زنجان	زنجان	۱۳۸۴	۱۶۴۱	۱۶	۲۲	۴۸	۱۷	۴۶	۳۶
*۱۰	خیرآباد	خدابنده	۱۳۷۴	۱۷۶۰	۳۱	۴۵	۴۸	۵۳	۳۱	۳۶

توضیح: سینوپتیک مجهز به ایستگاه اتوماتیک میباشند. مأخذ: اسناد اداره کل هواشناسی استان زنجان

جدول شماره ۱۸: ایستگاه های سینوپتیک فرودگاهی استان زنجان

ردیف	نام ایستگاه	شهرستان	سال تاسیس	ارتفاع از سطح دریا (متر)	طول شرقی			عرض شمالی		
					ثانیه	دقیقه	درجه	ثانیه	دقیقه	درجه
۱	فرودگاه زنجان	زنجان	۱۳۷۹	۱۶۴۱	۱۶	۲۲	۴۸	۱۷	۴۶	۳۶

^۱ اداره کل هواشناسی استان زنجان

جدول شماره ۱۹: ایستگاه های اقلیم شناسی استان زنجان

ردیف	نام ایستگاه	شهرستان	سال تاسیس	ارتفاع از سطح دریا (متر)	طول شرقی			عرض شمالی		
					ثانیه	دقیقه	درجه	ثانیه	دقیقه	درجه
۱*	قره چریان	زنجان	۱۰۳۸۲	۱۰۸۴۴	۵۸	۲۰	۴۸	۲۸	۵۶	۳۶
۲*	فیله خاصه	زنجان	۱۰۳۷۱	۱۰۳۲۵	۱۱	۲	۴۸	۱۵	۴	۳۷
۳	زرین آباد	ایجرود	۱۰۳۸۲	۱۰۷۴۴	۳۱	۱۶	۴۸	۳۷	۲۵	۳۶
۴	گیلوان	طارم	۱۰۳۸۳	۳۰۱	۴	۶	۴۹	۵۲	۴۷	۳۶
۵	هیدج	خرمدره	۱۰۳۸۵	۱۰۶۳۰	۲	۸	۴۹	۳۴	۱۵	۳۶
۶	پری	ماهانشان	۱۰۳۸۶	۵۰۷۳۱	۲۹	۲۵	۴۷	۲۵	۵۲	۳۶
۷	سجاس	خدابنده	۱۰۳۸۶	۱۰۷۷۹	۱۸	۳۳	۴۸	۳۳	۱۴	۳۶
۸	زرین رود	خدابنده	۱۰۳۸۶	۱۰۷۵۱	۴۶	۲۸	۴۸	۵	۴۵	۳۶
	ابهر	ابهر	۱۰۳۸۶	۱۰۵۵۲	۲۷	۱۲	۴۹	۳۷	۸	۳۶
۹	حلب	ایجرود	۱۰۳۸۶	۱۰۴۸۲	۱۳	۴	۴۸	۵۴	۱۷	۳۶
۱۰	نیک پی	زنجان	۱۰۳۸۶	۱۰۴۱۵	۹	۱۱	۴۸	۵۷	۵۰	۳۶
۱۱	دندی	ماهانشان	۱۰۳۸۶	۱۰۵۸۴	۱۸	۳۷	۴۷	۴	۳۳	۳۶
۱۲	چورزق	طارم	۱۰۳۸۶	۴۸۷	۵۱	۴۶	۴۸	۲۰	۵۹	۳۶
۱۳	ارمغانخانه	زنجان	۱۰۳۸۷	۱۰۹۴۱	۴	۲۲	۴۸	۱۹	۵۸	۳۶
۱۴	سهرورد	خدابنده	۱۰۳۸۷	۱۰۹۳۳	۱۸	۲۶	۴۸	۳۷	۴	۳۶
۱۵	دستجرده	طارم	۱۰۳۸۷	۴۵۵	۳۸	۵۶	۴۸	۴۰	۵۰	۳۶
۱۶	سعیدآباد	ایجرود	۱۰۳۸۷	۱۰۹۴۳	۵۳	۶	۴۸	۲۸	۲۳	۳۶
۱۷	اردجین	خرمدره	۱۰۳۸۷	۱۰۸۷۹	۳	۱	۴۹	۲۶	۱۳	۳۶
۱۸	هللیل آباد	ایجرود	۱۰۳۸۷	۲۰۰۳۰	۴۱	۱۹	۴۸	۴۱	۱۴	۳۶
۱۹	اغولبیک سفلی	ایجرود	۱۰۳۸۷	۱۰۹۵۰	۸	۲۸	۴۸	۹	۲۶	۳۶
۲۰	صائین قلعه	ابهر	۱۰۳۸۸	۱۰۷۲۰	۳۹	۳	۴۹	۸	۱۹	۳۶
۲۱	اندآباد	زنجان	۱۰۳۸۸	۱۰۶۷۵	۳۲	۵۹	۴۷	۲۵	۴۸	۳۶
۲۲	بوغداکندی	زنجان	۱۰۳۸۸	۱۰۹۵۸	۲۳	۸	۴۸	۳۲	۳۴	۳۶
۲۳	بادامستان	زنجان	۱۰۳۸۸	۲۰۰۸۶	۳۹	۴۸	۴۸	۴۹	۴۵	۳۶
۲۴	دانشگاه زنجان	زنجان	۱۰۳۸۸	۱۰۵۷۹	۵۰	۲۳	۴۸	۱۶	۴۱	۳۶
۲۵	باش قشلاق	خدابنده	۱۰۳۸۸	۱۰۵۸۰	۰	۵	۴۸	۴۰	۲	۳۶
۲۶	فیله خاصه	زنجان	۱۰۳۸۸	۱۰۳۲۵	۱۱	۲	۴۸	۱۵	۴	۳۷
۲۷	حصار مشمپا	زنجان	۱۰۳۸۸	۱۰۱۶۱	۲	۴۳	۴۷	۱	۵۹	۳۶
۲۸	قره بوته	زنجان	۱۰۳۹۱	۱۰۱۴۸	۱۳	۴۶	۴۷	۲۰	۳	۳۷
۲۹	سلطانیه	سلطانیه	۱۰۳۸۵	۱۰۷۸۵	۲۴	۴۷	۴۸	۱۵	۲۶	۳۶

توضیح*: به جز ۱۲ ایستگاه علامت گذاری شده بقیه ایستگاهها مجهز به ایستگاه اتوماتیک میباشند. مأخذ: اسناد اداره کل هواشناسی استان زنجان

جدول شماره ۲۰: ایستگاه های اتوماتیک جاده ای استان زنجان

ردیف	نام ایستگاه	شهرستان	سال تاسیس	ارتفاع از سطح دریا (متر)	طول شرقی			عرض شمالی		
					ثانیه	دقیقه	درجه	ثانیه	دقیقه	درجه
۱	جاده ای غزال خرمدره	خرمدره	۱۰۳۹۱	۱۰۶۶۲	۸	۱۲	۴۹	۸	۱۵	۳۶
۲	جاده ای پاپایی	ایجرود	۱۰۳۹۱	۱۰۹۵۲	۳۱	۲۱	۴۸	۳۵	۲۹	۳۶

مأخذ: اسناد اداره کل هواشناسی استان زنجان

جدول شماره ۲۱: ایستگاه های بارانسنجی استان زنجان

ردیف	نام ایستگاه	شهرستان	سال تاسیس	ارتفاع از سطح دریا (متر)	طول شرقی			عرض شمالی		
					ثانیه	دقیقه	درجه	ثانیه	دقیقه	درجه
۱	خندقلو	ماهانشان	۱۳۵۱	۱۶۵۹	۴۶	۲۶	۴۷	۱۶	۵۳	۳۶
۲	حصار مشمپا	زنجان	۱۳۵۱	۱۰۵۳	۲	۴۳	۴۷	۳۲	۵۹	۳۶
۳	نیماور	زنجان	۱۳۵۱	۱۰۷۶۳	۳۵	۴۰	۴۸	۱۸	۳۳	۳۶
۴	ذاکر	زنجان	۱۳۵۱	۱۰۸۹۰	۱۰	۴۳	۴۸	۴۵	۳۸	۳۶
۵	کرسف	خدابنده	۱۳۷۷	۱۰۸۶۷	۳۰	۳۰	۴۸	۳۴	۲	۳۶
۶	علی آباد	خدابنده	۱۳۷۷	۱۰۷۵۴	۴۲	۴۳	۴۸	۴	۱	۳۶
۷	درام	طارم	۱۳۷۷	۴۸۰	۲۷	۴۶	۴۸	۴	۱	۳۷
۸	قوجوق	خدابنده	۱۳۷۷	۱۰۶۳۱	۲۲	۵۳	۴۷	۵۵	۵۵	۲۵
۹	والایش	خدابنده	۱۳۷۷	۱۰۹۹۹	۱	۵۹	۴۸	۳۵	۲۷	۳۶
۱۰	دوتپه	خدابنده	۱۳۷۸	۱۰۸۹۸	۱۱	۴۹	۴۸	۱۵	۸	۳۶
۱۱	حاج سیران	زنجان	۱۳۷۹	۱۰۷۷۱	۱۰	۱۳	۴۸	۵۸	۱۰	۳۷
۱۲	دوزکند	ماهانشان	۱۳۸۰	۱۰۵۳۰	۴۰	۵۳	۴۷	۵۱	۳۰	۳۶
۱۳	دولت آباد	ابهر	۱۳۸۰	۲۰۰۴	۴۶	۷	۴۸	۳۲	۵۸	۳۶
۱۴	کسیک	خدابنده	۱۳۸۰	۱۰۶۷۷	۱۴	۲۳	۴۸	۵	۵۷	۳۵
۱۵	کهلا	خدابنده	۱۳۸۰	۱۰۸۸۸	۳۸	۴۰	۴۸	۵۳	۳۹	۳۵
۱۶	برون قشلاق	ماهانشان	۱۳۸۰	۱۰۳۲۲	۶	۴۷	۴۷	۱۱	۳۸	۳۶
۱۷	حبش	زنجان	۱۳۸۰	۲۰۹۴	۵۳	۴۶	۴۷	۱۲	۴۶	۳۶
۱۸	قره ناس	ماهانشان	۱۳۸۰	۲۰۴۱	۱۸	۲۸	۴۷	۴۹	۴۰	۳۶
۱۹	هیرآباد	خدابنده	۱۳۸۱	۱۰۸۰۲	۳۴	۴۰	۴۸	۴۹	۵۲	۳۵
۲۰	حاج آرش	زنجان	۱۳۸۱	۱۰۷۹۹	۴۵	۹	۴۸	۴	۴۱	۳۶
۲۱	گوگجه بیلاق	خدابنده	۱۳۸۱	۲۰۰۸	۵۷	۳۳	۴۸	۴۲	۵۵	۳۵
۲۲	عمیدآباد	ابهر	۱۳۸۱	۱۰۷۸۰	۳۵	۵۷	۴۸	۷	۲۲	۳۶
۲۳	قره	ابهر	۱۳۸۱	۱۰۴۳۹	۳	۲۳	۴۹	۴۷	۳	۳۶
۲۴	رجعین	زنجان	۱۳۸۱	۱۰۱۴۰	۴۳	۴۹	۴۷	۱۵	۸	۳۷

مأخذ: اسناد اداره کل هواشناسی استان زنجان

جدول شماره ۲۲: ایستگاه های سینوپتیک کشاورزی استان زنجان

ردیف	نام ایستگاه	شهرستان	سال تاسیس	ارتفاع از سطح دریا (متر)	طول شرقی			عرض شمالی		
					ثانیه	دقیقه	درجه	ثانیه	دقیقه	درجه
۱	خیرآباد	سلطانیه	۱۳۷۴	۱۰۷۶۰	۳۱	۴۵	۴۸	۵۳	۳۱	۳۶

مأخذ: اسناد اداره کل هواشناسی استان زنجان

نقشه شماره ۳۱: ایستگاه های مختلف هواشناسی تا پایان مطالعه طرح منظومه

پارامترهای جوی که بر اساس داده های اخذ شده از ایستگاهها فوق مورد بررسی و مطالعه قرار خواهد گرفت عبارتند از:

متوسط حداکثر رطوبت نسبی ، متوسط حداقل رطوبت نسبی، متوسط رطوبت نسبی، میانگین حداکثر دما میانگین، حداقل دما، حداکثر مطلق دما، حداقل مطلق دما ، متوسط دما حداکثر روزانه بارندگی، میانگین بارندگی، میانگین ساعات آفتابی، میانگین روزهای یخبندان ، سمت شدیدترین باد، سرعت شدیدترین باد، میانگین تبخیر.

❖ تحلیل جریانات جوی:

استان زنجان بین جریان شمال شرق غالب در تابستان و بادهای باران زای غربی، در زمستان قرار دارد. اثرات اقلیمی این حالت که در نتیجه جابه جایی فصلی کمربند فشار در نیمکره شمال به وجود می آید، شدیداً توسط عوارض و ناهمواریها و نیز پراکندگی آبهاو خشکیها تغییر و تبدیل می یابد.

❖ جریانات جوی زمستانه:

در زمستان، تفاوت بین هوای سرد قاره های سیبری و آسیای مرکزی و نفوذ پی در پی توده های هوای گرم و مرطوب مدیترانه، وضع آب و هوای استان را تعیین می کند. توده های هوای قطبی که در فصل زمستان وارد کشور می شود، اگر چنانچه از شمال غرب وارد کشور شود آب و هوای این استان را تحت تأثیر خود قرار می دهد. ورود این نوع توده هوا در پشت جبهه سرد سیکلون های مدیترانه ای و به صورت فرابادهای دینامیک صورت می گیرد این توده هوا خیلی معتدل تر و مرطوب تر از توده هوایی است که از شمال شرق کشور وارد می شود. مخصوصاً اگر چنانچه از روی مدیترانه و دریای سیاه عبور کرده باشد، رطوبت زیادی با خود همراه خواهد داشت.

منشاء تشکیل آن اروپای شمال شرقی و یا اقیانوس اطلس شمالی می باشد. استان زنجان معمولاً از حدود آذر تا اوایل اسفند ماه، به طور متناوب تحت تأثیر این توده هوا که از غرب وارد کشور می گردد قرار گرفته و باعث ریزش باران و برف شده و همچنین دمای هوا را پایین و عموماً به زیر صفر می آورد. توده های هوای دیگری که کشور ایران و استان را تحت تأثیر قرار می دهد توده های قطبی اقیانوسی می باشد که خیلی مرطوب بوده و از طرف شمال و شمال غرب وارد کشور می شود. این توده هوا منشاء اصلی عمده بارشها می باشد.

در فصل زمستان، این استان تا حدی از رطوبت توده های مذکور بهره مند شده ولی در بهار و پاییز سبب رگبارهای نسبتاً شدید و رعد و برق می شود.

❖ جریانات جوی تابستانه:

در تابستان نیز منطقه تحت تأثیر توده های مداری قاره ای قرار گرفته که در این فصل به جزء سواحل خزر در کل کشور گسترده می شود. این توده هوا معمولاً از شمال آفریقا یا عربستان منشاء گرفته و یا این که در خود ایران در فصل تابستان تشکیل می گردد و اگر آن همراه با سیکلون ها باشد به جای بارش، طوفان و گرد و غبار ایجاد می کند. هر چند اغلب نقاط استان در ارتفاع بالاتری از سطح دریا واقع شده ولی گرمی و خشکی هوا در تابستان کاملاً تحت تأثیر توده های هوای مذکور ایجاد می شود. البته در بعضی موارد توده های مرطوب خزری با عبور از ارتفاعات شمالی وارد منطقه شده و ایجاد بارشهای خفیف می نماید. در مواقعی که ابرهای باران آور در بالای ارتفاعات شمالی منطقه قرار گیرند، آن روز بلا استثنا هوا خنک می باشد. با توجه به توضیحات مذکور به نظر می رسد که استان در محل تلاقی ۳ توده های مهم آب و هوایی یعنی توده های هوای غربی- توده مرطوب خزر - توده گرم و خشک ایران مرکزی،

بوده و برحسب توان ورودی این توده‌ی هوایی به منطقه، آب و هوای روزانه استان را تنظیم و تعیین می‌نمایند که البته با تغییر فصول دچار تغییرات کلی نیز می‌شوند. نکته ای را که در اینجا باید یادآوری نمود این است که کم و کیف ورود این توده ها معمولا با جریانات هوایی صورت می‌گیرد که در سطح منطقه بعضا به صورت باد نمایان می‌گردد^۱

جریانات باران زا در استان عمدتا غربی بوده و آن‌ها را می‌توان به سه نوع عمده تقسیم بندی کرد: دسته ی اول بیشترین باران حاصل توده‌ی هوای مرطوب مدیترانه ای می‌باشد که عموما در طول سال استان را تحت تأثیر قرار می‌دهند گرچه اثر این جریانات در زمستان و بهار بیشتر می‌باشد. دسته ی دو سامانه‌های شکل گرفته بر روی دریای سیاه می‌باشند که در بعضی اوقات و بلاخص در زمستان، موجب ایجاد بارندگی در زمستان می‌گردند. دسته‌ی آخر جریانات جنوب غربی نشأت گرفته از دریای سرخ می‌باشند که عموما در بهار و به ندرت در تابستان به منطقه نفوذ کرده و بارش ایجاد می‌کنند.

❖ تحلیل دما و تعداد روزهای یخبندان (سرمايش و گرمایش)

...در حال جمع آوری داده های مورد نیاز

❖ تحلیل رطوبت ، بارش ، تبخیر و تعرق و پوشش ابر و تابش خورشید:

رطوبت نسبی سالیانه ، تحلیل بارندگی سالیانه ، تبخیر، ابرناکی ، ساعت آفتابی (تابش خورشید)

❖ تحلیل باد:

علی‌رغم این که باد غالب زنجان در اکثر ماه‌های سال شرقی بوده و سرعت متوسط آن ۳ متر بر ثانیه ۱۱۰ کیلومتر بر ساعت می‌باشد. شدیدترین بادهای معمولاً غربی و جنوب غربی است. در منطقه‌ی خرمدره سمت باد غالب شمال غربی و سرعت متوسط آن ۳ متر بر ثانیه ۱۱۰ کیلومتر بر ساعت می‌باشد. شدیدترین باد ثبت شده در استان با سرعت ۲۸ متر بر ثانیه و در شهر زنجان و از جنوب غربی بوده است. شدیدترین باد در خرمدره ۲۰ متر بر ثانیه و شمالی، خدابنده ۱۹ متر بر ثانیه و جنوب غربی، آبر ۲۵ متر بر ثانیه و شرقی و ماهنشان ۲۲ متر بر ثانیه و جنوب غربی، ثبت شده است. در منطقه ی خدابنده سمت باد غالب جنوب غربی تا جنوب شرقی و سرعت متوسط آن ۵ متر بر ثانیه ۱۸۰ کیلومتر بر ساعت « می‌باشد و حداکثر سرعت باد ثبت شده از سمت جنوب غربی و با سرعت ۱۹ متر بر ثانیه « ۶۸ کیلومتر بر ساعت » بوده است.

❖ رژیم بادهای منطقه (بررسی ویژگی سالانه باد)

جهت باد غالب سالانه در زنجان، شرقی بوده و در اولویت دوم، جهت شرق جنوب شرق می‌باشد که البته در صد بادهایی با سرعت ۱ - ۳ متر بر ثانیه در جهت شرقی، بیشتر می‌باشد. میانگین سرعت باد سالانه منطقه ۳,۴ متر بر ثانیه و درصد باد آرام نیز حدود ۵۳ درصد می‌باشد. سرعت باد نیز از ۲,۸ متر بر ثانیه به ۳,۷ متر بر ثانیه در موقع عصر افزایش می‌یابد. در این ارتباط درصد باد آرام نیز در موقع صبح ۷۲، ظهر ۳۹، عصر ۴۵ درصد می‌باشد که حاکی از تغییرات دمایی از حیث اختلاف در میزان جذب انرژی از یک طرف و همچنین تأثیر عوامل توپوگرافی و ورود جریانات هوایی از طرف دیگر (در نتیجه اختلاف فشار)، موجبات تغییر در جهت و سرعت باد می‌گردد. به عبارت دیگر در ابتدای روز به دلیل کمی اختلاف فشار و همچنین کمبود انرژی، سرعت باد پایین بوده و عمدتاً باد ملایم

پروژه تحقیقاتی اطلس باد شهرستان زنجان - اداره کل آب و هوا شناسی^۱

می باشد، ولی در موقع ظهر به دلیل تغییر عوامل مذکور روند سرعت باد افزایش می یابد.^۱ در خرمدره ۵۳ درصد از صبح های سال شاهد وزش باد هستتیم و سرعت متوسط این باد نزدیک به ۳ متر بر ثانیه است. بیشترین وزش باد در جهت شمال غربی می باشد. در حالی که بیشترین احتمال وزش باد در جهت شمال غربی با ۱۵٫۵ درصد می باشد. کمترین احتمال وزش باد در جهت جنوب و ۰٫۳ درصد می باشد. به طور کلی در صبح وزش باد را می توان غالباً در جهت های بین غرب تا شمال دانست و در سایر جهت ها احتمال وزش باد بسیار پایین است.

میانگین باد در مواقعی که باد می وزد. سریع ترین باد وزیده شده سرعتی بین ۲۱ تا ۱۶ متر بر ثانیه، داشته است و در طول دوره آماری مورد بررسی تنها یک مورد اتفاق افتاده است و جهت آن نیز شمال شمال شرقی بوده است. با بررسی فراوانی وزش باد در صبح می توان به این نکته پی برد که بادهای سریع غالباً از همین جهت شمال شمال شرقی وزیده اند. وضعیت باد سالانه خرمدره در بعد از ظهر مانند صبح منظم نیست و وزش باد در تمامی جهت ها انتظار می رود، ولی به طور کلی می توان باد غالب را در جهت جنوب شرقی دانست. احتمال وزش باد با سرعت بیش از ۲۱ متر بر ثانیه در این زمان نیز حدود صفر می باشد و ۲ مورد باد بین ۲۱ تا ۱۶ متر بر ثانیه از بین ۵۳۷۲، مشاهده به ثبت رسیده است. ۱۳٫۵ درصد مواقع باد نمی وزد، ولی در سایر مواقع با سرعت متوسط ۴٫۵۳ متر بر ثانیه خواهد وزید. در اوایل شب به طور قابل توجهی احتمال وزش باد از شمال شمال غرب زیاد می باشد و کمترین احتمال وزش باد در جهت جنوبی است. بعد از باد غالب شمال، شمال غرب می توان توقع داشت که باد در سایر جهت ها به خصوص شمال غربی، غربی، غربی جنوب غربی بوزد.

به طور کلی ۷ مورد از ۴۸۸۷ مورد مشاهده باد، سرعتی بین ۲۱ تا ۱۶ متر بر ثانیه داشته است که ۶ مورد آن در جهت شمال-شمال شرقی، می باشد. بنابراین اگر بادی با سرعت بالا در اوایل شب بوزد باید انتظار داشت که جهت آن شمال شمال شرقی، باشد. در اوایل شب نزدیک به ۷۹ درصد مواقع باد با سرعت متوسط ۴٫۸۹ متر بر ثانیه، می وزد. به طور کلی در خرمدره باد غالب را در طول سال می توان شمال غربی با ۸ / ۸ درصد احتمال وزش دانست. پراکندگی وزش باد در جهت های مختلف خیلی زیاد است. پس از جهت شمال غربی وزش باد از جهت شمال شمال شرقی با ۲ / ۸ درصد، بیشترین احتمال وزش را دارد. به طور کلی کمترین احتمال وزش بین جهت های جنوب تا جنوب غربی و شرق شمال شرقی تا شرق است و بیشترین احتمال بین جهت های غرب جنوب غربی تا شمال شمال شرقی است.

احتمال وزش باد با سرعت ۲۱ تا ۱۶ متر بر ثانیه بسیار پایین است ولی جالب توجه است که این باد غالباً از جهت شمال شمال شرق می وزد. لازم به ذکر است که در آمار مورد بررسی باد بیش از ۲۱ متر بر ثانیه به ثبت، نرسیده است. بیشترین سرعت باد ثبت شده ۲۰ متر بر ثانیه و ۶ مورد می باشد که ۵ مورد آن در تیر و مرداد سال ۱۳۶۹، اتفاق افتاده است. متوسط سرعت باد در طول سال با احتساب زمانی که باد نمی وزد ۲٫۸۵ متر بر ثانیه است که چگالی توان باد قابل استحصال به طور میانگین ۰٫۳ / ۶۱ وات بر متر مربع است و این بدان معنی است که منطقه به طور کلی بادخیز محسوب نمی شود و متوسط چگالی هوا در سال ۱٫۳، محاسبه شده است. جهت بردار باد ۹۸٫۹۲ نسبت به محور طول ها و اندازه آن ۰٫۸۱ متر بر ثانیه، می باشد. میانگین سرعت باد فقط در زمانی که باد می وزد در طول سال ۴٫۱۸ متر بر ثانیه، است. ۳۰٫۵۸ درصد از اوقات سال، باد نمی وزد (به عبارت دیگر سرعت باد صفر ثبت شده است و بیشترین بادهای با سرعت ۳ تا ۶ متر بر ثانیه، وزیده است.^۲

^۱ پروژه تحقیقاتی اطلس باد شهرستان زنجان - اداره کل آب و هوا شناسی
^۲ پروژه تحقیقاتی اطلس های شهرستان های استان زنجان

❖ رژیم بادهای محلی^۱

تحلیل پهنه های اقلیمی:

اقلیم، عملکرد ویژگی های غالب یک منطقه در دراز مدت می باشد که خود تحت تأثیر عواملی از قبیل، عرض جغرافیایی-دوری و نزدیکی به منابع بزرگ آب - پستی و بلندی - ارتفاع از سطح دریاها و واقع شدن در مسیر جریان های عظیم رطوبتی قرار می گیرد. برای استان زنجان اقلیم های بسیار متفاوتی را می توان، مشخص کرد. اوضاع جوی و شرایط اقلیمی منطقه بر حسب پستی و بلندی ها سخت متغیر است. به طور کلی ارتفاعات دارای آب و هوای سرد کوهستانی، زمستان های پر برف و سرد و در تابستان معتدل و خشک، می باشد. در این میان دره های قزل اوزن دارای آب و هوای معتدل تر بوده و دارای زمستان های معتدل و تابستان های نسبتاً گرم، است. جلگه های مابین ارتفاعات نظیر جلگه سجاس، منطقه قشلاقات افشار و قسمت سفلی زنجان رود، دارای آب و هوای معتدل تری هستند،

❖ طبقه بندی اقلیمی:

روش های گوناگونی برای طبقه بندی اقلیمی وجود دارد. در این جا روش دومارتن^۲ جهت تعیین اقلیم مناطق مختلف استان انتخاب گردیده و نتایج حاصل از آن بر اساس محاسبات صورت گرفته در جدول زیر آمده است:

جدول شماره ۲۳ : طبقه بندی اقلیمی براساس روش دومارتن

ردیف	ایستگاه	نوع اقلیم
۱	زنجان	نیمه خشک فراسرد
۲	خرمدره	نیمه خشک سرد
۳	خدابنده	مدیترانه ای سرد
۴	باروت آغاچی	نیمه خشک فراسرد
۵	فیله خاصه	خشک و سرد
۶	خیرآباد	نیمه خشک فراسرد
۷	ایجرود	نیمه خشک فراسرد
۸	طارم	خشک متعادل
۹	ماه نشان	خشک و سرد

ماخذ: اداره کل استان هواشناسی استان زنجان

۱در حال نگارش

۲هوا و اقلیم شناسی، دانشگاه تهران عزیزانده کمالی وهمکاران ۱۳۷۴،

نقشه شماره ۳۲: طبقه بندی اقلیمی استان زنجان

باتوجه به جدول فوق ۵ نوع اقلیم متفاوت، در استان قابل تمایز و تشخیص میباشد، روش دمارتن برای تشخیص این اقلیم ها بکار رفته است، و این روش مبتنی بر بارش و دما می باشد. بنابراین تشخیص خشک یا مرطوب بودن یک منطقه بر اساس بارش آن منطقه صورت می گیرد، بجز منطقه ی طارم که دارای اقلیم خشک و معتدل می باشد. وجه مشترک سایر مناطق استان سرد بودن یا فراسرد بودن این نقاط می باشد.

❖ طبقه بندی اقلیمی کوپن:

اساس این طبقه بندی، بر میانگین ماهانه و سالانه دما و بارندگی و رژیم بارندگی و ارتباط بین رویش های طبیعی و شرایط دما و بارندگی پایه گذاری شده است. در این سیستم تجربی، اقلیم های جهان به ۵ گروه عمده و ۲۴ نوع اقلیمی، تقسیم می شوند.

گروه های عمده اقلیمی با توجه به اجتماعات گیاهی با حروف بزرگ A , B , C , D و E، نشان داده می شوند.

A- اقلیم حاره ای.

B- اقلیم های خشک.

C- اقلیم های معتدل گرم.

D- اقلیم های جنگلی سرد برفی.

E- اقلیم های قطبی

انواع اقلیمی با حروف دوم و سوم و بعضا چهارمی که به این حروف بزرگ اضافه می شوند، مشخص می گردند. در اقلیم های A , C , D حروف دوم بیانگر رژیم بارندگی و حروف سوم خصوصیات دما، می باشد و حروف چهارم در شرایط ویژه ای مورد استفاده قرار می گیرد.

جدول شماره ۲۴: طبقه بندی ایستگاه های استان بر اساس روش کوپن

ردیف	ایستگاه	شاخص کوپن	طبقه بندی
۱	زنجان	Csa	زمستان سرد و مرطوب، تابستان گرم و خشک (اقلیم مدیترانه ای - داخلی)
۲	خرمدره	Csa	زمستان ملایم و مرطوب، تابستان گرم و خشک (اقلیم مدیترانه ای - داخلی)
۳	خداپنده (قیدار)	Csa	زمستان سرد و مرطوب، تابستان گرم و خشک (اقلیم مدیترانه ای - داخلی)
۴	ماهانشان	Bsk	استپ عرض میانی، نیمه خشک، سرد
۵	آببر	Bsk	استپ عرض میانی، نیمه خشک، خنک
۶	گرماب	Bsk	استپ عرض میانی، نیمه خشک، سرد
۷	خیرآباد	Dsb	زمستان سرد و سخت، تابستان خنک و خشک
۸	ایچرود	Csa	زمستان سرد و مرطوب، تابستان گرم و خشک (اقلیم مدیترانه ای - داخلی)
۹	فیله خاصه	Bsk	استپ عرض میانی، نیمه خشک، سرد
۱۰	باروت آغاجی	Dsa	زمستان سرد و سخت، تابستان بلند و گرم، تابستان خشک (اقلیم مدیترانه ای عرض های بالا)

ماخذ: اداره کل استان هواشناسی استان زنجان

❖ آسایش اقلیمی^۱

با یک مرور کلی در شرایط عمومی عناصر اقلیمی حاکم در شهرستان ابهر (برابر باکل محدوده منظومه روستایی مورد مطالعه) از جمله؛ فراوانی بالای پدیده یخبندان، پدیده گرمایش، نقش برجسته عنصر باد و طوفان های شدید و نوسان

^۱دیتا بیس ها و معیار های برآورد و تحلیل این گزینه در حال جمع آوری و پردازش میباشد.

درجه حرارت شبانه روز و فصلی، لزوم طراحی اقلیمی باهدف فراهم نمودن شرایط آسایش با بهره‌گیری بهینه از عناصر اقلیمی و کالبدی را دوچندان می‌نماید. امروزه با مطرح‌شدن مقولاتی چون کارایی انرژی (Energy Efficiency)، لزوم طراحی اقلیمی بیش از هر چیز مورد تأکید است. ایجاد تعادل حرارتی بین بدن و محیط اطراف، از جمله نیازهای اولیه برای تأمین سلامتی و آسایش انسان است.

بر اساس مطالعات صورت گرفته در ایران نیاز به وسایل گرمایشی و سرمایشی در دماهای بین ۱۸ تا ۲۰ درجه سانتی‌گراد، در اکثریت موارد به حداقل می‌رسد. هوای گرم و مرطوب (شرجی)، به دلیل این‌که از تعرق و تبخیر روی پوست جلوگیری می‌کند، باعث ناراحتی می‌شود. به همان نسبت هوای گرم و خشک نیز باعث خشکی لب‌ها و مخاط تنفسی شده و ایجاد ناراحتی می‌کند که در حالت اول، در یک دمای ثابت، افزایش سرعت باد باعث افزایش میزان مجاز و قابل‌قبول رطوبت نسبی هوا می‌شود. در چنین شرایطی می‌توان گفت که ترکیب سه عنصر **درجه حرارت، رطوبت نسبی و جریان هوا** با آسایش فیزیکی انسان، ارتباطی پیوسته دارند. اگر سرعت هوا را ثابت فرض کنیم و تابش آفتاب را نادیده بگیریم (فضای بسته)، بیشتر افراد در دمای ۲۱ تا ۲۶ درجه سانتی‌گراد و رطوبت نسبی ۳۰ تا ۶۰ درصد از نظر فیزیکی راحت هستند. بنابراین نسبت درجه حرارت و رطوبت نسبی هوا در ایجاد احساس آسایش انسان تأثیر دارد. اگر حدود تغییرات این ارقام را در جدولی که رطوبت نسبی در محور افقی و درجه حرارت نیز در محور عمودی آن مشخص شده ترسیم کنیم، محدوده‌ای به دست می‌آید که به آن منطقه آسایش می‌گویند.

نمودار شماره ۱: وضعیت آسایش اقلیمی ماه‌های مختلف سال در شهرستان ابهر

نمودار شماره ۲: مسیر حرکت خورشید در عرض جغرافیایی شهرستان ابهر (نمودار استریوگرافیک)

نمودار شماره ۳: جدول زست اقلیمی ساختمانی شهرستان ابهر

نمودار شماره ۴: بهترین جهت ساخت و ساز در شهرستان

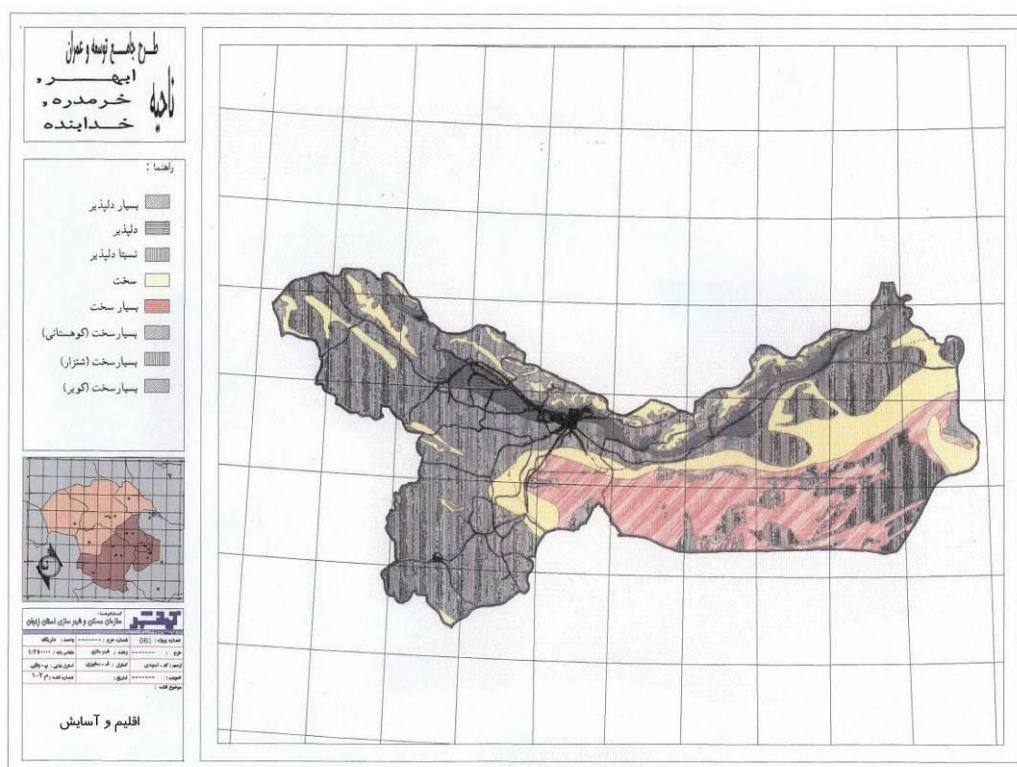
بررسی آسایش اقلیمی در طرح های فرادست (نمونه موردی طرح ناحیه ابهر)

در طرح ناحیه ابهر آسایش اقلیم را با دنبال کردن دو هدف مبنای مطالعه قرار داده است،

یک: تعیین عرصه های خوش آب و هوا و در نتیجه سکوت پذیر

دو: امکان سازگار کردن ساختمان‌ها با وضع آب و هوایی نواحی گوناگون که معماری همساز با اقلیم نامیده شده است. پهنه بندی البرز جنوبی برحسب اقلیم آسایش در منطقه البرز جنوبی از ۱۸۷۱۲ هزار هکتار زمین، ۵۲٫۶ درصد آن دارای آب و هوای مناسب (۱۱۲۶ هزار هکتار یا ۶٪ آن با اقلیم دلپذیر و ۸۷۲۴ هزار هکتار یا ۴۶٫۶ درصد آن با اقلیم نسبتاً دلپذیر) و در مجموع ۴۷٫۴ درصد آن دارای آب و هوای نامناسب (۳۳۸۳ هزار هکتار یا ۱۸٫۱ درصد آن با اقلیم سخت و ۳۲۰۳ هزار هکتار یا ۱۷ درصد آن با اقلیم بسیار سخت، و علاوه بر گروه اخیر ۲۵۹ هزار هکتار یا ۱٫۴ درصد از نواحی کوهستانی، ۱۹۲۹ هزار هکتار یا ۱۰/۳ درصد شن‌زار و ۸۸ هزار هکتار یا ۰٫۵ درصد کویرها دارای اقلیم بسیار سخت می‌باشد. با توجه به نقشه اقلیم آسایش در منطقه البرز جنوبی، استان زنجان فاقد اقلیم بسیار سخت می‌باشد و بیش از ۸۰ درصد آن از شرایط اقلیمی مناسب برخوردار است.

تصویر شماره ۱۲: اقلیم آسایش را در منطقه البرز جنوبی (طرح فرادست: طرح ناحیه ابهر)

مأخذ: طرح ناحیه ابهر

۱-۳-۳- ویژگی ها و قابلیت های منابع آب سطحی و زیر زمینی

ایران سرزمینی نیمه خشک است به طوری که اگر میانگین بارندگی سالانه در سطح کره ی زمین که حدود ۸۵۰ میلیمتر تخمین زده شده را با متوسط بارندگی سالانه ایران که حدود ۲۵۰ میلی متر است، مقایسه کنیم، ملاحظه می گردد که مقدار بارندگی در ایران حتی کمتر از یک سوم بارندگی دنیا است. علاوه بر این، توزیع زمانی و مکانی ریزش های جوی با نیازهای کشاورزی که مصرف کننده اصلی آب است، مطابقت ندارد. شهرهای بزرگ ایران نیز در مناطقی واقع هستند که دسترسی آنها به منابع آب سطحی کم است. خشکی در ایران یک واقعیت اقلیمی است و باید راهکارهای سازگار با آن را جستجو نمود. یکی از مهم ترین راهکارها، استفاده مفید از منابع آب است، این مهم جزء با شناخت دقیق و علمی پدیده های هیدرولوژی و هیدروژئولوژی میسر نخواهد شد. به طوری که مطالعه و بررسی نقش عواملی مانند: باران، دما و یا تأخیر در میزان آب تولید شده در حوضه ها، توزیع زمانی و مکانی آن و تعیین حجمی که به طور اجتناب ناپذیر از دسترس خارج می شود و همچنین ارتباط متقابل با منابع آب سطحی و زیرزمینی اجتناب ناپذیر می نماید. استان زنجان با توجه به موقعیت جغرافیایی در کشور و همچنین تقسیمات حوضه های آبریز آن، در دو حوضه آبریز دریای خزر با ۱۸۵ زیرحوضه آبریز درجه ۲ و حوضه آبریز فلات مرکزی با ۳۷۲ حوضه آبریز درجه ۲، قرار گرفته است. لازم به ذکر است، بخش بسیار کوچک (۲ واحد هیدرولوژیکی)، در حوضه آبریز فلات مرکزی واقع است.

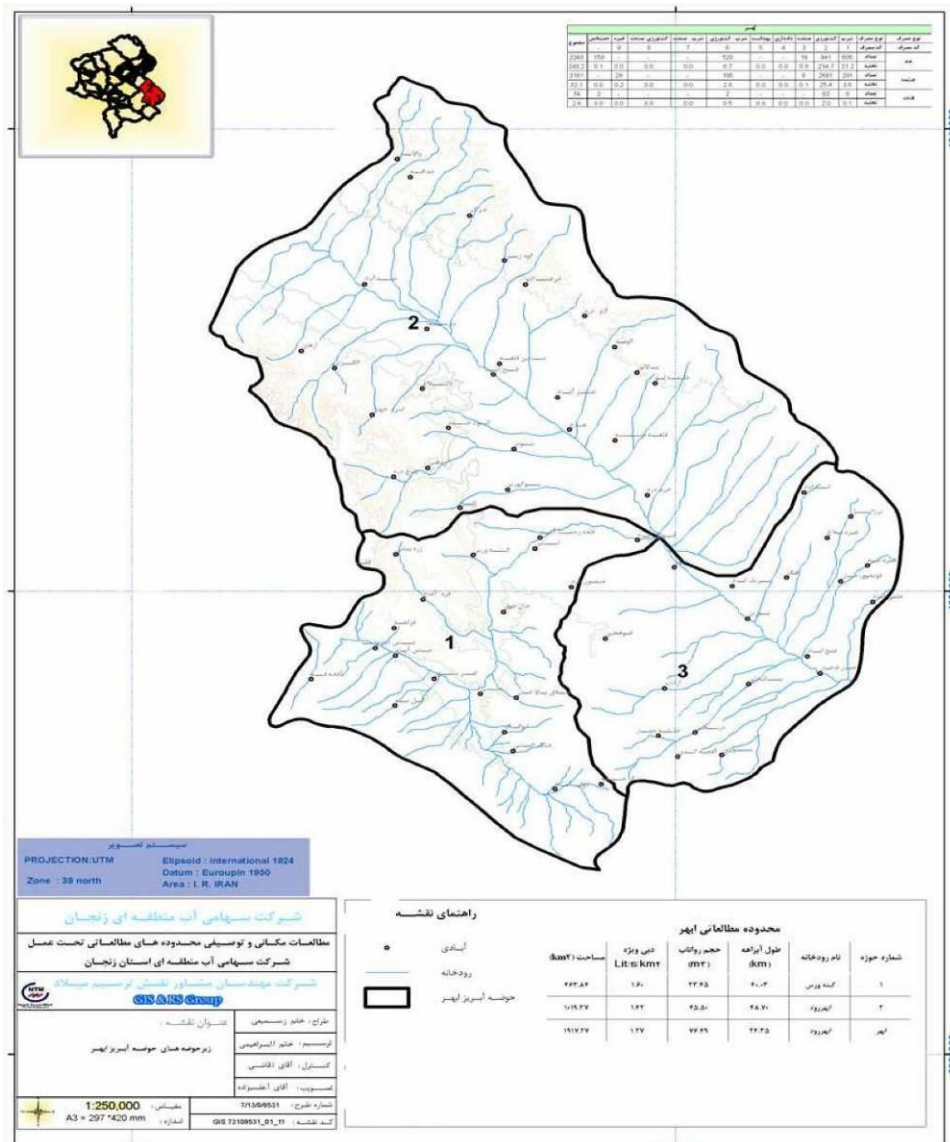
حوزه های آبریز واقع در استان زنجان شامل قسمتی از محدوده های زیرحوضه های آبریز دریای خزر و حوضه های آبریز درجه ۲ سفیدرود بزرگ و حوضه های آبریز فلات مرکزی و حوضه های آبریز درجه ۲ دریاچه نمک می باشد. لازم به ذکر است قسمت عمده ی این استان از نظر تقسیمات حوضه های در حوضه آبریز سفیدرود بزرگ، واقع شده است.

محدوده مطالعاتی ابهرود

ابهرود با موقعیت جغرافیایی ۴۸ درجه و ۴۸ دقیقه و ۴۵ ثانیه تا ۴۹ درجه و ۳۰ دقیقه طول شرقی و ۳۵ درجه و ۵۷ دقیقه تا ۳۶ درجه و ۳۶ ثانیه عرض شمالی در استان زنجان واقع شده و

یکی از دشت‌های زیرحوضه آبریز شور و جاجرود از حوضه آبریز فلات مرکزی و زیرحوضه دریاچه نمک است. این دشت از ۵۰ کیلومتری شرق زنجان شروع شده و در جهت جنوب شرقی به طرف شهرستان تاکستان امتداد می‌یابد. از طرف شمال به حوضه آبریز قزل اوزن، از جنوب به رودخارود و از غرب به زنجان محدود می‌شود. وسعت کل منطقه مورد مطالعه ۱۹۶۰ کیلومتر مربع، می‌باشد که از این میان ۸۹۱ کیلومتر مربع را دشت و بقیه را ارتفاعات تشکیل می‌دهد. شهر ابهر با وسعتی معادل ۱۴ کیلومتر مربع در ارتفاع ۱۵۵۰ متری از سطح دریا در این محدوده مطالعاتی واقع است. آب این رودخانه از نظر طبقه بندی در C۳S۱ قرار می‌گیرد و آب با کیفیت متوسط از نظر شوری برای آبیاری محسوب می‌شود.^۱

تصویر شماره ۱۳: ریزحوضه های حوضه ابهر

حوضه آبریز سفیدرود

رود زنجانرود:

این رود از رودهای اصلی محدوده مطالعاتی زنجان می‌باشد که از چمن‌های سلطانیه در شرق زنجان، سرچشمه گرفته و پس از دریافت شاخه های متعددی نظیر بوبین زهرا، ویر، ذاکر، بولاماجی، تهم،

طبقه بندی و ارزیابی تناسب اراضی استان زنجان ۱۳۸۴^۱

سهرین، رامین، ارمغان خانه، مهتر و قزل تپه و... در شمال غرب روستای سرچم به رود قزل اوزن می‌ریزد. این رود از شهرهای سلطانیه و زنجان می‌کند، بنابراین قسمتی از حوضه آبریز این رود، در شهرستان ابهر و قسمتی از آن نیز در شهرستان زنجان قرار دارد. طول این رود در حدود ۱۲۰ کیلومتر، مساحت حوضه آبریز آن تا محل ایستگاه سرچم ۴۵۷۷ کیلومتر مربع، می‌باشد. حداکثر ارتفاع حوضه آبریز این رود ۳۲۰۰ متر و حداقل آن ۱۱۳۰ متر، از سطح دریا است.

حوضه آبریز دریاچه نمک

حوضه آبریز اصلی دیگری که بخشی از استان زنجان را شامل می‌شود، حوضه آبریز دریاچه نمک است. حوضه آبریز دریاچه نمک از حوضه آبریز اصلی فلات مرکزی است که شامل محدوده‌های ابهر و خرمدره و قیدار می‌باشد. رودهای شاخص و مهم این شهرستان‌ها ابهررود و خرابود است که در مشخصات آنها مورد بررسی قرار گرفته است:

رود ابهررود:

این رود از رودهای اصلی محدوده شهرستان ابهر است که از غرب شهرستان و ارتفاعات و الایش سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از شهرهای صائین قلعه، هیدج، خرمدره و ابهر در محل روستای قروه از استان خراسان وارد استان قزوین می‌گردد. طول شاخه اصلی این رود حدود ۶۲ کیلومتر مربع، مساحت حوضه آبریز آن تا محل ایستگاه قروه ۱۹۶۰ کیلومتر مربع، می‌باشد.

تحلیل منابع آب سطحی و زیرسطحی

آب‌های زیرزمینی (زیرسطحی)

شهرستان ابهر

کیفیت آب‌های زیرزمینی این شهرستان از نظر شوری خوب تا متوسط ارزیابی می‌گردد که ۴۰ درصد مناسب آبیاری و شرب بوده و در طبقه $C2S1$ قرار می‌گیرد و ۶۰ درصد نیز دارای کیفیت متوسط بوده و جزء آب‌های طبقه $C3S1$ طبقه بندی می‌شود. حدود ۵۰ درصد آب نمونه‌های این شهرستان از نظر میزان کلرید برای آبیاری بدون محدودیت و ۵۰ درصد بقیه دارای محدودیت کم است. میزان نیترات محدودیتی ایجاد نمی‌کند و ۹۵ درصد آنها از نظر میزان بر بدون محدودیت و تنها ۵ درصد دارای محدودیت کم می‌باشند. بی‌کربنات موجود در کلیه نمونه‌ها دارای محدودیت کم برای آبیاری می‌باشد.^۱

کیفیت آب‌های زیرزمینی:

بررسی کیفیت شیمیایی آب در مصرف شرب به کمک دیاگرام شولر (کیفیت آب شرب)، امکان تقسیم‌بندی آب زیرزمینی از لحاظ شرب میسر می‌گردد با توجه به غلظت املاح محلول موجود در آب زیرزمینی دشت ابهر، تغییرات این املاح در محدوده ۳۷۵ تا ۰٫۵ میلی‌گرم در لیتر متغییر است که برای مصارف شرب در زون خوب قرار دارد. سختی ۴۰٪ نمونه آب‌ها در گروه نسبتاً سنگین - کیفیت خوب و ۶۰٪ بقیه جزء آب‌های سخت با کیفیت نامناسب طبقه بندی می‌شوند. عمدتاً آب‌های سخت با کیفیت نامناسب در جنوب شرقی دشت قرار دارند.

بررسی کیفیت شیمیایی آب در مصارف کشاورزی:

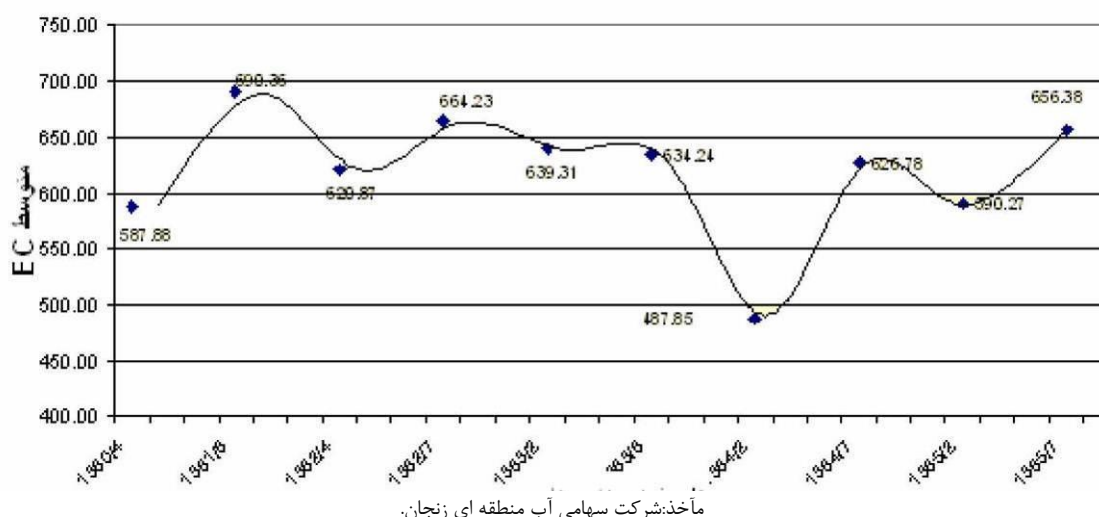
^۱ طبقه بندی و ارزیابی تناسب اراضی استان زنجان، مرکز تحقیقات جهاد کشاورزی

آب های مورد استفاده جهت فعالیت کشاورزی در دشت ابهر شامل: آب چاه ها و آب رود، می باشد که در طبقه بندی در دو طبقه $C2S1$ و $C3S1$ قرار می گیرند. د طبقه $C2S1$ ، آب ها کمی شور و برای کشاورزی تقریباً مناسب است و آب های طبقه $C3S1$ ، از نظر شوری دارای محدودیت و برای مصرف آبیاری در خاک های با نفوذ پذیری بالا و زهکش خوب توصیه می شود.

بررسی میانگین شوری با استفاده از کموگراف:

در سال ۱۳۸۰، میانگین شوری آب آبیاری ۵۸۷،۵ میکرو زیمنس بر سانتی متر بوده که در سال ۱۳۸۱ به ۶۹۰،۳۶ میکرو زیمنس بر سانتی متر و در سال ۱۳۸۲ به ۶۶۴،۲۳ میکرو زیمنس بر سانتی متر رسیده است که مطابق نمودار و جداول، محاسبه میانگین شوری به روش تیسن بوده که این روند تقریباً به صورت ملایم ادامه داشته؛ به طوری که در سال ۱۳۸۴، میزان شوری در اردیبهشت ۴۸۷،۸۵ میکرو زیمنس بر سانتی متر و در مهر ماه به ۶۲۶،۷۸ میکرو زیمنس بر سانتی متر رسیده است. بدیهی است تغییرات متناوب میانگین شوری آب به دلیل تفاوت استفاده از استحصال آب های زیرزمینی و تغییرات بارش در محدوده های مطالعاتی می تواند باشد.

نمودار شماره ۵: کموگراف کیفی معرف آبخوان دشت ابهر

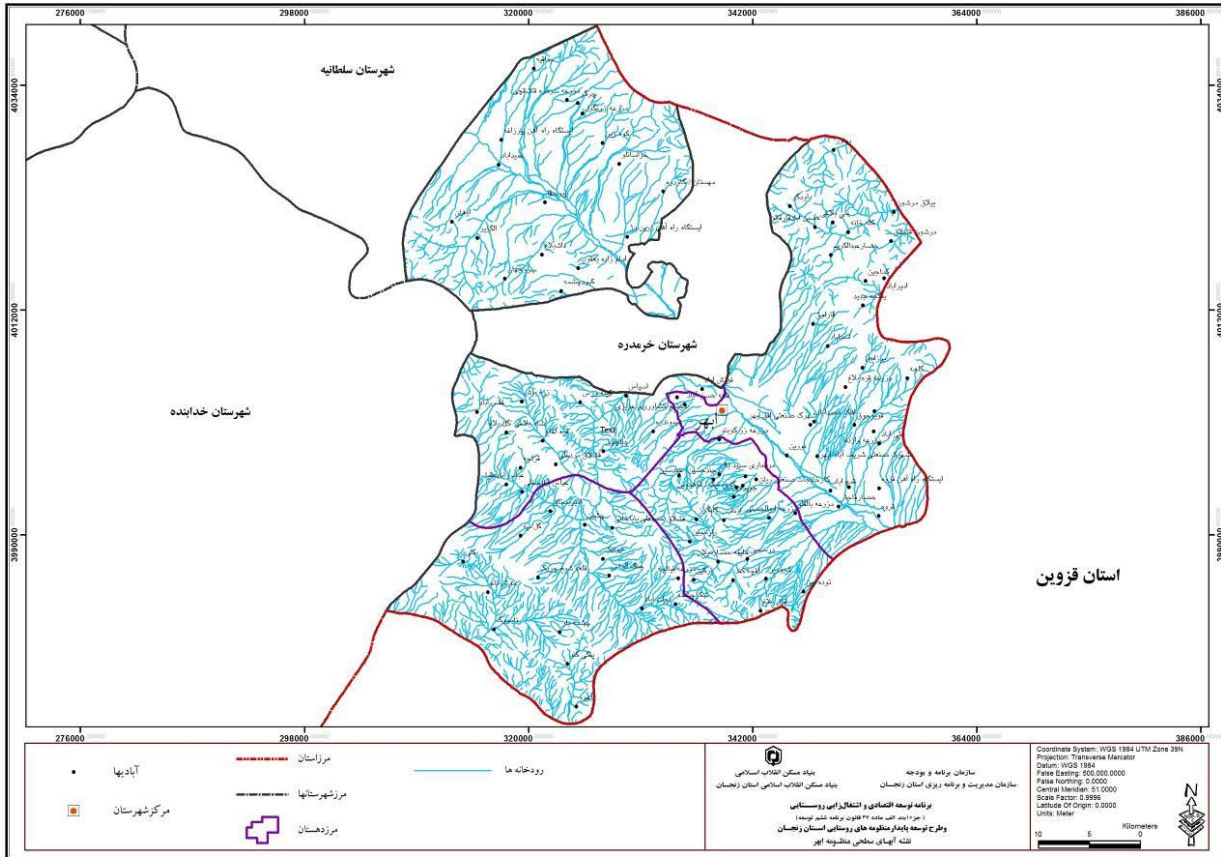
تحلیل کیفی منابع آب سطحی

همان طور که گفته شد با در اختیار داشتن اطلاعات صحیح و جامع از کیفیت آب می توان با اطمینان بیشتر در مورد تخصیص آب به بخش های کشاورزی، شرب و صنعت تصمیم گیری کرد. به این منظور از آمار و اطلاعات نتایج آنالیز شیمیایی نمونه های اندازه گیری آزمایشگاهی آب موجود برای هر یک از ایستگاه های هیدرومتری مستقر در محدوده مورد مطالعه استفاده شده است. مهم ترین عوامل مشخص کننده کیفیت شیمیایی آب از نظر نوع مصرف در زمینه شرب، کشاورزی و صنعت پارامترهای SAR، PH، TD-CEC، آنیون ها و کاتیون ها می باشد. در این مطالعات با توجه به نیاز برای تعیین میزان مناسب بودن کیفیت آب در رود های استان به منظور استفاده در بخش های شرب و کشاورزی از دیگرام های شولر و ویلکوکس استفاده شده است.

جدول شماره ۱-۲۴: بررسی آب رودهای حوضه آبریز قزل اوزون از نظر کشاورزی و شرب در شهرستان ابهر

ردیف	محدوده مطالعاتی	نام ایستگاه	نام رود	کشاورزی	شرب
۱	ابهر رود	کینه ورس	ابهر رود	خوب تا متوسط	قابل قبول
۱	ابهر رود	دشتک	خراورد	نامناسب	قابل قبول تا نامناسب

نقشه شماره ۳۳: آبهای سطحی منظومه ابهر

جدول شماره ۲۵ : وضعیت سیستم دفع و جمع اوری زباله وفاضلاب روستاهای منظومه

دهستان	ردیف	کد روستا	روستا	وضعیت برخورداری روستا				تحت پوشش شرکت		تحت پوشش فاضلاب		تبدیل شده به شهر	سیستم جمع آوری، تصفیه و دفع فاضلاب	
				بر خوردار سطح ۱	بر خوردار سطح ۲	راکد	فاقد	بلی	خیر	بلی	خیر	بلی	ندارد	دارد
ابهرود	۱	۲۳۳۱۸۰	اسپاس	*				*						
	۲	۲۳۳۰۷۷	چالچوق		*				*					
	۳	۲۳۳۰۸۷	زره باش	*				*						
	۴	۲۳۳۰۹۱	عباس ابادسفلی	*				*						
	۵	۲۳۳۰۹۲	عباس ابادعلیا				*		*					
	۶	۲۳۳۲۰۰	فونش اباد	*				*						
	۷	۲۳۳۰۹۶	قره اغاج		*			*						
	۸	۲۳۳۰۹۹	قرلجه		*			*						
	۹	۲۳۳۱۰۲	ققس اباد	*				*						
	۱۰	۲۳۳۱۰۹	کینه ورس	*				*						
	۱۱	۲۳۳۱۱۷	میموندره	*				*						
	۱۲	۲۲۱۳۲۸۱	بیلاق مرشون	*				*						
حومه	۱	۲۸۴۹۴	کماجین				*		*					
	۲	۲۳۳۰۶۸	اسداباد		*				*					
	۳	۲۳۳۹۱۱	امیراباد				*		*					
	۴	۲۳۳۰۷۵	برزابیل				*		*					
	۵	۲۳۸۲۹۲	بهاور				*		*					
	۶	۲۳۳۱۸۸	حسین ابادقارقالو		*				*					
	۷	۲۳۳۱۸۹	حصار عبدالکریم				*		*					
	۸	۲۳۳۰۸۱	حصار قاجار		*			*						
	۹	۲۳۳۱۹۲	داودگر				*		*					
	۱۰	۲۳۳۰۹۳	علی اباد				*		*					
	۱۱	۲۳۳۰۹۴	قارلوق		*				*					

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

دهستان	ردیف	کد روستا	روستا	وضعیت برخورداری روستا				تحت پوشش شرکت		تحت پوشش فاضلاب		تبدیل شده به شهر	سیستم جمع آوری، تصفیه و دفع فاضلاب	
				بر خوردار سطح ۱	بر خوردار سطح ۲	راکد	فاقد	بلی	خیر	بلی	خیر	بلی	ندارد	دارد
دهستان	۱۲	۲۳۸۴۵	قره تپه			*			*					
	۱۳	۲۳۳۰۹۵	قروه	*				*						
	۱۴	۲۳۳۹۷۲	قشلاق مرشون			*			*					
	۱۵	۲۳۳۱۰۴	قمچ آباد	*				*						
	۱۶	۲۳۳۱۰۶	قویوجوق				*		*					
	۱۷	۲۳۳۹۸۲	کله خانه				*		*					
	۱۸	۲۳۳۱۱۱	گلجه				*		*					
	۱۹	۲۳۳۱۱۹	نورین	*				*						
	۲۰	۲۳۴۰۲۶	پنگجه جدید				*		*					
	درسجین	۱	۲۳۳۰۶۶	ارکین		*				*				
۲		۲۳۳۰۶۷	ازناب		*			*						
۳		۲۳۳۰۷۰	اقچه کند	*				*						
۴		۲۳۳۷۶۱	توده بین	*				*						
۵		۲۳۳۰۸۲	خلیفه حصار/خلیفه حصار و میلان		*			*						
۶		۲۳۳۰۸۴	درسجین		*			*						
۷		۲۳۳۰۸۶	رازمجین		*				*					
۸		۲۳۳۷۷۵	شیورین	*				*						
۹		۲۳۳۱۰۵	قوهجین		*				*					
۱۰		۲۳۳۱۰۸	کلنگرز		*			*						
دولت آباد	۱	۲۳۳۰۶۵	اغور	*				*						
	۲	۲۳۳۰۷۱	امیربستاق		*				*					
	۳	۲۳۳۰۷۴	ایوانک	*				*						
	۴	۲۳۳۰۷۸	چشمه بار		*			*						
	۵	۲۳۳۰۷۹	چشین	*				*						

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

دهستان	ردیف	کد روستا	روستا	وضعیت بر خورداری روستا				تحت پوشش شرکت		تحت پوشش فاضلاب		تبدیل شده به شهر	سیستم جمع آوری، تصفیه و دفع فاضلاب		
				بر خوردار سطح ۱	بر خوردار سطح ۲	راکد	فاقد	بلی	خیر	بلی	خیر	بلی	ندارد	دارد	
دهستان	۶	۲۳۳۰۸۰	چنگ الماس	*				*							
	۷	۲۳۳۰۸۳	خوشنام		*				*						
	۸	۲۳۳۰۸۵	دولت اباد	*				*							
	۹	۲۳۳۰۹۰	شکرچشمه				*		*						
	۱۰	۲۳۳۰۹۸	قشلاق حسنعلی باباخانی				*		*		*			*	
	۱۱	۲۳۳۱۱۰	گل تپه		*				*						
	۱۲	۲۳۳۱۱۲	گلی		*				*						
	۱۳	۲۳۳۱۱۸	نایچوک	*				*							
	۱۴	۲۳۳۱۲۱	ینگگی کند				*		*						
	صائین قلعه	۱	۲۳۲۹۸۹	ارهان	*				*						
		۲	۲۳۲۹۹۱	الگزیر	*				*						
		۳	۲۳۳۲۵۷	پیرزاغه	*				*						
		۴	۲۳۳۲۵۸	جداقیه	*				*						
		۵	۲۳۳۲۵۹	چرگر		*			*						
۶		۲۳۳۲۶۰	خراسانلو	*				*							
۷		۲۳۳۲۶۱	داشبلاغ	*				*							
۸		۲۳۳۲۶۳	سروجهان	*				*							
۹		۲۳۳۲۶۴	عمیداباد		*			*							
۱۰		۲۳۳۲۶۶	کبودچشمه	*				*							
۱۱		۲۳۳۲۶۷	کوه زین	*				*							
۱۲		۲۳۳۲۶۸	مهستان	*				*							

مآخذ: اداره آب فاضلاب روستایی ۱۳۹۷

جدول شماره ۲۶: وضعیت منابع تامین یا تولید منابع آب آبادی های منظومه

دهستان	روستا - مجتمع	منابع تامین - منابع تامین	شرح
صایین قلعه	سروجهان	منابع تولید	دریافت از خط انتقال مجتمع امامزاده یعقوب
	ارهان	منابع تولید	دریافت از خط انتقال آب مجتمع ارهان - الگزیر
	دashedبلاغ	منابع تولید	دریافت از خط انتقال آب مجتمع امامزاده یعقوب
	عمیدآباد	منابع تولید	چاه عمیدآباد
	پیرسقا	منابع تولید	چاه عمیق پیرسقا
	چرگر	منابع تولید	چاه چرگر
			چشمه چرگر
	کوه زین	منابع تولید	دریافت از خط انتقال آب مجتمع خراسانلو
	الگزیر	منابع تولید	چشمه شماره ۱ الگزیر
			چشمه شماره ۲ الگزیر
			دریافت از خط انتقال آب مجتمع ارهان - الگزیر
	خراسانلو	منابع تولید	چشمه ی خراسانلو
			دریافت از خط انتقال مجتمع خراسانلو
			چشمه کبودچشمه
	کبودچشمه	منابع تولید	دریافت از خط انتقال آب مجتمع اردجین
چاه مجتمع ارهان و الگزیر			
مجتمع ارهان والگزیر	منابع تامین	چاه مجتمع خراسانلو	
مجتمع خراسانلو	منابع تامین	دریافت از خط انتقال آب مجتمع والایش	
چداقیه	منابع تولید	چشمه نایجوک	
نایجوک	منابع تولید	چاه چنگ الماس	
چنگ الماس	منابع تولید	چشمه بالای چنگ الماس	
		چشمه پایینی (بارپوزبلاغ)	
		چاه دستی ایوانک	
ایوانک	منابع تولید	چاه عمیق آغور	
آغور	منابع تولید		

دهستان	روستا - مجتمع	منابع تامین - منابع تامین	شرح	
حومه	دولت اباد	منابع تولید	چشمه آغور	
			چاه دستی دولت اباد	
	نورین	منابع تامین	چشمه ثقلی آغ بلاغ دولت اباد	
			چاه نورین-شهرک	
			چاه نورین وسط	
	قمچ آباد	منابع تامین	چاه قمچ آباد	
			منابع تامین	چاه عمیق قدیم (شماره ۱) قروه
				چاه عمیق جدید (شماره ۲) قروه
	قروه	منابع تامین	چاه عمیق (شماره ۳) قروه	
			منابع تامین	چشمه شماره ۱ مرشون
بیلاق مرشون	منابع تامین	چشمه شماره ۲ مرشون		
		حصار قاجار	منابع تامین	چاه حصار قاجار
عباس آبادسفلی	منابع تامین			چشمه بالایی عباس آباد
		چشمه پایین عباس آباد		
		قنات عباس آباد		
ابهرود	قره اغاج	منابع تامین	چشمه قره اغاج	
	قزلجه	منابع تامین	چشمه ثقلی قزلجه	
			چشمه پمپاژ قزلجه	
	قفس اباد	منابع تامین	چشمه قفس اباد	
	زره باش	منابع تامین	چشمه ازره باش	
			چشمه ۲ زره باش	
	کینه ورس	منابع تامین	چشمه شماره ۱ (کنار مخزن) کینه ورس	
			چشمه شماره ۲ (بالای روستا) کینه ورس	
			دریافت از خط انتقال آب مجتمع اسپاس کینه ورس	
	میمندره	منبع تامین	چاه جدید میمندره	

دهستان	روستا - مجتمع	منابع تامین - منابع تامین	شرح
	اسپاس	منابع تامین	چاه قدیمی (خشک شده) میموندره
	فونش آباد	منابع تامین	دریافت از خط انتقال آب مجتمع اسپاس کینه ورس
	مجتمع اسپاس-کینه ورس	منابع تامین	چاه عمیق فنوش آباد
درسجین	درسجین	منابع تامین	قنات درسجین
	توده بین	منابع تامین	دریافت از خط انتقال آب مجتمع درسجین
	شیورین	منابع تامین	چشمه توده بین
	ازناب	منابع تامین	دریافت از خط انتقال آب مجتمع درسجین
	آقچه کند	منابع تامین	چشمه متروکه قدیمی ازناب
	خلیفه حصارمیلان	منابع تامین	دریافت از خط انتقال آب مجتمع درسجین
	کلنگرز	منابع تامین	چشمه متروکه آقچه کند
	مجتمع درسجین	منابع تامین	دریافت از خط انتقال آب مجتمع درسجین
			چشمه کلنگرز
			چاه مجتمع درسجین

مآخذ: آب فاضلاب روستایی

۱-۳-۴- خصوصیات و پراکنش انواع خاکها و قابلیت استفاده از اراضی

منابع خاک براساس مطالعات انجام شده توسط موسسه تحقیقات خاک و آب و نقشه منابع و قابلیت اراضی استان زنجان تهیه شده توسط این موسسه، اراضی استان زنجان به هفت تیپ مشخص و یک تیپ به نام مجموعه تیپها تقسیم می گردد. بررسی تیپهای اراضی استان زنجان نشان میدهد که بیش از یک سوم سطح استان توسط کوهها اشغال گردیده است که در مقایسه با سایر تیپهای اراضی بیشترین سطح را شامل می گردد. پس از کوهها اراضی فلاتها و تراس های فوقانی با اشغال ۲۹,۴۸ درصد از اراضی استان بیشترین سهم از اراضی استان را دارا بوده و تیپ تپه ها با ۲۳,۸۱ درصد رتبه سوم را دارا می باشد. دشت های دامنه ای، واریزه های بادبزنی شکل سنگریزه دار و اراضی پست از دیگر تیپهای اراضی استان می باشند که به ترتیب ۸,۲۵، ۰,۶۶، ۰,۲۵، ۰,۰۹، ۰,۰۳ درصد از اراضی استان را تشکیل داده اند.

جدول شماره ۲۷: تیپ های اراضی استان زنجان و مساحت هر یک

ردیف	تیپ اراضی	مساحت (هکتار)	درصد
۱	کوهها	۸۴۱۰۰۸	۳۷,۴۴
۲	تپه ها	۵۳۵۰۱۳	۲۳,۸۱
۳	فلاتها و تراس های فوقانی	۶۶۲۴۶۶	۲۹,۴۸
۴	دشت های دامنه ای	۱۸۵۳۸۴	۸,۲۵
۵	اراضی پست	۸۱۵	۰,۰۳
۶	واریزه های بادبزنی شکل سنگریزه دار	۱۴۹۰۹	۰,۶۶
۷	آبرفت های بادبزنی شکل سنگریزه دار	۲۱۴۰	۰,۰۹
۸	مجموعه تیپها (اراضی کمپلکس)	۵۶۲۵	۰,۲۵
۹	جمع تیپهای اراضی	۲۲۴۶۵۴۵	۱۰۰

ماخذ: مطالعه توسعه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی استان زنجان - جلد اول

همچنین هر یک از تیپهای اراضی استان از تعدادی واحدهای اراضی تشکیل گردیده که مشخصات هر یک در زیر ارائه می گردد.

الف) تیپ کوهها: این تیپ شامل مرتفع ترین اراضی منطقه است که در اثر چین خوردگی های سطح زمین ایجاد شده و دارای شیب زیاد (معمولا بیش از ۲۵ درصد) و در جهات مختلف می باشد و اصولا بدون خاک بوده و یا دارای خاک کم عمق سنگریزه دار می باشد. این تیپ اراضی که ۳۷,۴۴ درصد از اراضی استان را تشکیل داده و در استان زنجان به ۵ واحد مختلف تفکیک گردیده است. این واحدها عبارتند از:

واحد اراضی ۱,۱:

این واحد اراضی با وسعت ۲۵۲۲۹۶ هکتار در سطح استان، از نظر زمین شناسی متشکل از سنگهای آذرین خروجی و یاسنگهای سخت آهکی است. از نظر توپوگرافی دارای وضعیت بسیار ناهموار و به صورت کوههای مرتفع با قله تیز و کشیده است. این اراضی دارای شیب تند ۴۰ تا بیش از ۱۰۰ درصد و به ارتفاع ۱۰۰۰ الی ۳۰۱۰ متر، خاکهای کم عمق و دارای فرسایش ورقه ای بوده و بعضی از قسمت ها به صورت برون زدگی های سنگی است. قابلیت کاربری این اراضی از دیدگاه حفاظت آب و خاک و حفظ پایداری اکوسیستم های مرتعی، بهره برداری اصولی و علمی از تولید علوفه سالانه پوشش گیاهی (مراتع) می باشد.

واحد اراضی ۱،۲:

این واحد اراضی با وسعت ۲۲۷۹۹۶ هکتار در سطح استان، از نظر زمین شناسی غالباً متشکل از سنگ‌های آهکی و دگرگونی می باشد. از نظر توپوگرافی دارای وضعیت ناهموار به صورت کوه‌های نسبتاً فرسایش یافته با قله مدور است که دارای شیب‌های تند بین ۲۵ تا بیش از ۱۰۰ درصد با ارتفاع ۱۴۰۰ الی ۲۷۰۰ متر، خاک‌های کم عمق نسبتاً عمیق با بافت سبک و سنگریزه دار و نوع فرسایش ورقه‌ای و شیاری می‌باشد و بعضی قسمت‌ها به صورت برون‌زدگی سنگی است. این اراضی در حال حاضر برای زراعت‌های پراکنده دیم و چرای دام مورد استفاده قرار می‌گیرد و قابلیت کاربری آن از حفاظت آب و خاک و حفظ پایداری اکوسیستم‌های مرتعی و جنگلی، بهره برداری اصول و علمی از تولید علوفه سالانه پوشش گیاهی (مرتعی) می‌باشد.

واحد اراضی ۱-۳:

این اراضی با وسعت ۱۰۶۴۱۱ هکتار در سطح استان از نظر زمین شناسی متشکل از سنگ‌های آهکی، دگرگونی و آذرین می باشد. از نظر توپوگرافی دارای وضعیت ناهموار و به صورت کوه‌های نسبتاً مرتفع با قله‌های تیز و دره‌های کم عمق سنگلاخی در دامنه‌ها و نوع فرسایش ورقه‌ای، شیاری و خندقی است. این اراضی در حال حاضر برای زراعت‌های پراکنده دیم و چرای دام مورد استفاده قرار می‌گیرد و قابلیت کاربردی آن از دیدگاه حفاظت آب و خاک و حفظ پایداری اکوسیستم‌های مرتعی، بهره برداری اصولی و علمی از تولید علوفه سالیانه و پوشش گیاهی (مراتعی) می‌باشد.

واحد اراضی ۱-۴:

این واحد با وسعت ۱۶۳۰۵۵ هکتار در سطح استان از نظر زمین شناسی متشکل از مارن‌های گچی و نمکی با لایه‌هایی از ماسه سنگ می‌باشد. از نظر توپوگرافی دارای وضعیت ناهموار به صورت کوه‌های شدیداً فرسایش یافته و بریده بریده است. این اراضی دارای شیب ۳۰ تا ۸۰ درصد، ارتفاع ۱۵۰۰ الی ۲۷۰۰ متر، خاک‌های کم عمق تا نسبتاً عمیق با بافت متوسط تا سنگین و انواع فرسایش‌های ورقه‌ای، شیاری، خندقی، سولیفلاکسون و لغزشی است. این اراضی در حال حاضر برای زراعت‌های پراکنده دیم و چرای دام مورد استفاده قرار می‌گیرد و قابلیت کاربردی آن از دیدگاه حفاظت آب و خاک پایداری اکوسیستم‌های گیاهی حفاظت کامل اراضی و جلوگیری مطلق از چرای دام است.

واحد اراضی ۱-۸:

این واحد اراضی با وسعت ۹۱۲۵۰ هکتار در سطح استان زنجان، از نظر زمین شناسی غالباً متشکل از سنگ‌های آهکی و صخره‌ای دگرگونی است و از نظر توپوگرافی دارای وضعیت ناهموار و به صورت کوه‌های بسیار مرتفع و اغلب با قله مدور می‌باشد. این اراضی دارای شیب‌های تند بین ۴۰ تا بیش از ۱۰۰ درصد با ارتفاع ۲۸۰۰ الی ۳۲۰۰ متر، خاک‌های کم عمق تا نسبتاً عمیق، با بافت سنگین که بر روی مواد آهکی متراکم قرار دارد و در حال حاضر به صورت چراگاه فصلی، در دامنه و بعضی قسمت‌ها به صورت دیم کاری غلات مورد استفاده قرار می‌گیرد. قابلیت کاربری آن از دیدگاه حفاظت آب و خاک و حفظ پایداری اکوسیستم‌های مرتعی و جنگلی و بهره برداری اصولی و علمی با اعمال کنترل چرا و حفاظت خاک و جلوگیری از شخم در شیب‌ها برای چرای تحت کنترل می‌باشد.

ب) تیپ اراضی تپه ها:

این تیپ که ۲۳,۸۱ درصد از اراضی استان را شامل می گردد نیز معمولاً در اثر چین خوردگی ها و یا فرسایش سطوح قدیمی تشکیل شده اند و معمولاً بدون خاک و یا دارای خاک کم عمق سنگریزه دار می باشند. این تیپ اراضی در نقشه منابع اراضی با شماره ۲ مشخص گردیده و در استان زنجان شامل ۳ واحد اراضی می باشد. این واحدها عبارتند از:

واحد اراضی ۱-۲:

این واحد اراضی با وسعت ۱۲۵۷۱۶ هکتار در سطح استان، از نظر زمین شناسی متشکل از سنگ های سخت آهکی و دگرگونی و آذرین است. از نظر توپوگرافی دارای وضعیت ناهموار و به صورت تپه های نسبتاً مرتفع با قله با نسبت تیز است. این اراضی دارای شیب ۲۰ الی ۱۰۰ درصد، ارتفاع ۱۸۰۰ الی ۲۴۰۰ متر، با برون زدگی های سنگ مادر، خاک های کم عمق سنگلاخی با بافت سبک و انواع فرسایش های ورقه ای و شیبی می باشد. در حال حاضر برای زراعت های پراکنده دیم و چرای دام مورد استفاده قرار گرفته است و قابلیت کاربری آن از دیدگاه حفاظت آب و خاک، بهره برداری اصولی و علمی از تولید علوفه سالانه و پوشش گیاهی (مرتع) می باشد.

واحد اراضی ۲-۲:

این واحد اراضی با وسعت ۱۲۲۳۲۳ هکتار در سطح استان از نظر زمین شناسی متشکل از سنگ های آهک، دگرگونی و خاکسترهای آتشفشانی می باشد. از نظر توپوگرافی دارای وضعیت نسبتاً ناهموار و به صورت تپه هایی با قله مدور و فرسایش متوسط است. این اراضی دارای شیب ۱۲ الی ۵۰ درصد، ارتفاع ۱۶۰۰ الی ۱۸۰۰ متر، خاک های کم عمق تا نسبتاً عمیق سنگریزه دار بر روی تجمعی از مواد آهکی و انواع فرسایش های ورقه ای و شیبی می باشد، که در حال حاضر برای زراعت های دیم و چرای دام مورد استفاده قرار می گیرد و قابلیت کاربری آن از دیدگاه حفاظت آب و خاک، بهره برداری اصولی و علمی از تولید علوفه سالانه پوشش گیاهی و انجام عملیات بهینه شخم و شیار برای انجام زراعت های دیم در دامنه های با شیب کمتر (کمتر از ۲۰ درصد) می باشد.

واحد اراضی ۴-۲:

این واحد اراضی با وسعت ۲۸۶۹۷۴ هکتار در سطح استان از نظر زمین شناسی متشکل از سنگ های نرم رسوبی یعنی مارن های گچی و نمکی می باشد. از نظر توپوگرافی از وضعیت ناهموار و به صورت تپه های شدیداً فرسایش یافته و بریده بریده برخوردار می باشد. این اراضی دارای شیب ۲۰ الی ۷۰ درصد، ارتفاع ۱۳۰۰ الی ۱۶۰۰ متر، خاک های بسیار کم عمق تا کم عمق با بافت سنگین و انواع فرسایش های ورقه ای، شیبی، خندقی، سولیفکسیون و لغزشی است، که در حال حاضر برای زراعت های پراکنده دیم و چرای دام مورد استفاده قرار می گیرد و قابلیت کاربری آن از دیدگاه حفاظت آب و خاک، حفاظت و قرق کامل اراضی و جلوگیری از چرای دام می باشد.

پ) تیپ اراضی فلات ها و تراس های فوقانی:

این تیپ شامل سطوح قدیمی و اراضی نسبتاً مرتفع با شیب نسبتاً کم می باشد و متشکل از مواد رسوبی قدیمی هستند. این تیپ روی نقشه منابع اراضی با شماره ۳ مشخص گردیده و با توجه به میزان فرسایش، درجه پستی و

بلندی، شیب و موقعیت قرار گرفتن آنها در دشت های دامنه ای یا آبرفت های قدیمی به ۴ واحد اراضی تقسیم شده اند که عبارتند از:

واحد اراضی ۱-۳:

این اراضی با وسعت ۵۲۷۵۵۶ هکتار در سطح استان متشکل از فلاتها و تراس های فوقانی مرتفع با پستی و بلندی متوسط بوده و جزو دوره چهارم زمین شناسی (کواترنر) می باشد. از نظر توپوگرافی نسبتا هموار با شیب عمومی ۳ تا ۸ درصد و شیب های جانبی ۵ الی ۱۲ درصد است. دارای خاک های نسبتا عمیق تا عمیق با بافت سنگین بر روی تجمعی از مواد آهکی و سنگریزه و انواع فرسایش های ورقه ای، شیاری و خندقی است. عموما زراعت دیم غلات با آیش و در بعضی از دره ها زراعت آبی نباتات یک ساله و ایجاد باغ ها و در بعضی قسمت ها چرای دام صورت می گیرد. قابلیت کاربری این اراضی با رعایت اصول حفاظت آب و خاک، مساعد برای انجام زراعت های دیم و مرتعداری است.

واحد اراضی ۲-۳:

این واحد با وسعت ۴۰۳۹۰ هکتار در سطح استان متشکل از فلاتها و تراس های فوقانی با پستی و بلندی کم تا متوسط بوده و جزو دوره چهارم زمین شناسی (کواترنر) می باشد. از نظر توپوگرافی تا حدودی هموار با شیب عمومی ۲ تا ۵ درصد و شیب های جانبی ۵ تا ۸ درصد است. دارای خاک های نسبتا عمیق تا عمیق با بافت سنگین و انواع فرسایش های ورقه ای و شیاری است. عموما برای زراعت دیم غلات با آیش، زراعت آبی توام با درختکاری و در بعضی از قسمت ها به صورت مرتع مورد استفاده قرار می گیرد. قابلیت کاربری این اراضی با رعایت اصول حفاظت آب و خاک، مساعد برای انجام زراعت های دیم و مرتعداری است

واحد اراضی ۳-۳:

این واحد اراضی با وسعت ۸۳۲۵۵ هکتار در سطح استان، متشکل از فلاتها و تراس های فوقانی با پستی و بلندی زیاد بوده و جزو دوره چهارم زمین شناسی (کواترنر) می باشد. از نظر توپوگرافی ناهموار، با شیب عمومی ۳ تا ۸ درصد و شیب جانبی تا ۳۵ درصد می باشد. دارای خاک های کم عمق تا نسبتا عمیق، با بافت های سبک تا متوسط. بر روی تجمعی از مواد آهکی و سنگریزه و انواع فرسایش های ورقه ای، شیاری و خندقی است. در بعضی قسمت ها زراعت دیم غلات در آنها معمول است و در دیگر قسمت ها، به صورت مرتع برای چرای دام مورد استفاده می باشد. قابلیت کاربری این اراضی با رعایت اصول حفاظت آب و خاک برای مرتع داری است و دارای قابلیت کم برای زراعت دیم می باشند.

واحد اراضی ۳-۴:

این واحد اراضی با وسعت ۱۱۲۶۵ هکتار در سطح استان، متشکل از فلاتها و تراس های فوقانی با پستی و بلندی زیاد است. از نظر توپوگرافی ناهموار و دارای شیب ۶ تا ۲۰ درصد بوده و دارای خاک های نسبتا کم عمق و سنگلاخی بر روی سنگریزه و مواد گچی و انواع فرسایش های سطحی، شیاری و خندقی است و عموما برای چرای دام مورد استفاده قرار می گیرند. این اراضی با رعایت اصول علم مرتعداری دارای قابلیت کاربری متوسط با بهره برداری از رشد پوشش گیاهی سالانه است.

ت) تیپ اراضی دشت‌های دامنه‌ای:

این تیپ که ۸,۲۵ درصد از اراضی استان را تشکیل داده است معمولاً بعد از واریزه‌ها و مخروط افکنه‌ها واقع شده و متشکل از مواد رسوبی ریزدانه می‌باشد. این تیپ با توجه به پستی و بلندی، شیب، مواد تشکیل دهنده، درجه فرسایش و میزان شوری به واحدهای مختلفی تقسیم شده است. این تیپ در منطقه مطالعاتی دارای دو واحد اراضی به شرح زیر می‌باشد:

واحد اراضی ۱-۴:

این واحد اراضی با وسعت ۱۲۷۹۹۰ هکتار در سطح استان متشکل از دشت‌های دامنه‌ای با شیب ملایم می‌باشد و عموماً از نظر زمین‌شناسی جزو دوره کواترنر هستند. از نظر توپوگرافی همواره، با شیب ۲ تا ۵ درصد می‌باشند. دارای خاک‌های عمیق با بافت ریز و عموماً بدون سنگریزه بر روی تجمعی از مواد آهکی و انواع فرسایش ورقه‌ای و خندقی در کنار آبراه‌ها است. زراعت‌های دیم غلات، زراعت‌های آبی، کشت صیفی و درختکاری بر روی این اراضی معمول است. قابلیت کاربری این اراضی با رعایت روش‌های صحیح آبیاری و جلوگیری از شستشوی خاک برای انجام زراعت‌های آبی می‌باشد.

واحد اراضی ۲-۴:

این واحد اراضی با وسعت ۵۷۳۹۴ هکتار در سطح استان متشکل از دشت‌های دامنه‌ای با شیب ملایم و تراس‌های پایین حاشیه رودخانه‌ای نسبتاً مسطح با شیب ۲ تا ۵ درصد است و از نظر زمین‌شناسی جزو دوره کواترنر می‌باشد. دارای خاک‌های نسبتاً عمیق تا عمیق با بافت متوسط تا ریز بر روی شن و سنگریزه و تا حدودی فرسایش‌های ورقه‌ای است. زراعت‌های آبی، کشت صیفی و درختکاری بر روی این اراضی معمول می‌باشد و قابلیت کاربری این اراضی با احداث شبکه‌های آبیاری به منظور انجام زراعت‌های آبی می‌باشد.

ث) تیپ اراضی پست:

این اراضی کمترین سطح از اراضی استان را شامل شده و در استان تنها شامل یک واحد اراضی می‌باشد. و مشخصات این تیپ به قرار زیر است:

واحد اراضی ۱-۶:

این اراضی با وسعت ۸۱۵ هکتار در سطح استان متشکل از زمین‌های پست و شور و گود با شیب کمتر از ۱ درصد می‌باشد و دارای خاک‌های عمیق و سنگین با شوری متوسط تا زیاد، زهکش نامناسب بوده و عمق آب زیرزمینی بالا و شور است. این اراضی در حال حاضر در بعضی قسمت‌ها به کشت آبی اختصاص داده شده است و یا به صورت مرتع برای چرای دام مورد استفاده قرار می‌گیرد. قابلیت کاربری این اراضی تا حدودی برای مرتع‌داری مناسب بوده و برای انجام بهره‌برداری‌های کشاورزی می‌بایست مورد مطالعه بیشتر قرار گیرند.

ج) تیپ واریزه‌های بادبزی شکل سنگریزه دار:

این تیپ ۱۴۹۰۹ هکتار از اراضی استان را تشکیل داده و شامل آن بخش از اراضی است که از انتقال واریزه‌ها به وسیله آبراه‌های کوچک فصلی تشکیل شده است. گردیده و از ۲ واحد اراضی به شرح زیر تشکیل شده است:

واحد اراضی ۱-۸:

این واحد اراضی با وسعت ۲۳۸۸ هکتار در سطح استان متشکل از واریزه های بادبزنی شکل سنگریزه دار با شیب ملایم ۲ تا ۶ درصد است. این اراضی دارای خاک های عمیق با سنگریزه زیاد و بافت سبک تا متوسط و سنگین بر روی تجمیع سنگریزه، سنگ و گاهی اوقات لایه های آهکی می باشد و در حال حاضر برای زراعت های آبی، باغ ها و چرای دام مورد استفاده قرار می گیرد. واحد اراضی مزبور دارای مسیل های زیاد توام با خطر سیل گیری است و با عنایت به محدودیت عمق خاک، سنگریزه زیاد و مسیل ها، قابلیت کاربری آن با رعایت اصول مرتع داری برای مرتع خوب و برای باغداری و درختکاری در قسمت های مسطح در حد متوسط است

واحد اراضی ۲-۸:

این اراضی با وسعت ۱۱۷۰۶ هکتار در سطح استان متشکل از واریزه های بادبزنی شکل سنگریزه دار پایین و شیب ملایم ۱ الی ۵ درصد است. این اراضی دارای خاک های نسبتا عمیق با سنگریزه متوسط و بافت متوسط تا سنگین بر روی سنگریزه و مواد آهکی و گچی می باشد و در حال حاضر برای چرای دام، زراعت دیم و باغ ها مورد استفاده قرار می گیرد. واحد اراضی مزبور دارای محدودیت عمق خاک، خطر سیل گیری و فرسایش خندقی است و قابلیت کاربری آن با رعایت اصول حفاظت خاک و آب و حفاظت از اراضی برای درختکاری و مرتعداری مناسب می باشد.

چ) تیپ آبرفت های بادبزنی شکل سنگریزه دار:

این تیپ اراضی که از رسوبات رودخانه های بزرگ فصلی یا دایمی تشکیل شده است در نقشه منابع اراضی با شماره ۹ مشخص گردیده و در استان زنجان شامل یک واحد اراضی می باشد که مشخصات آن در زیر ارایه می گردد:

واحد اراضی ۲-۹:

این واحد اراضی با وسعت ۲۱۴۰ هکتار در سطح استان متشکل از آبرفت های بادبزنی شکل سنگریزه دار و عموما هموار، با شیب متوسط حدود ۱ الی ۳ درصد است. این اراضی دارای خاک های کم عمق تا نسبتا عمیق با بافت متوسط تا ریز بر روی سنگریزه های مدور می باشد و در حال حاضر برای زراعت های آبی و چرای دام مورد استفاده قرار می گیرد. با عنایت به محدودیت عمق خاک، سنگریزه زیاد و خطر سیل گیری قابلیت کاربری آن با رعایت اصول علم مرتعداری برای مرتع و بهره برداری از پوشش گیاهی مناسب می باشد.

ح) تیپ اراضی کمپلکس (مجموعه تیپ ها):

اراضی این تیپ از نوع تیپ های اصلی می باشد لیکن با توجه به مقیاس نقشه امکان تفکیک آنها وجود ندارد. این اراضی بر روی نقشه منابع اراضی با حرف C نشان داده شده و در استان زنجان دارای یک مجموعه می باشد که عبارت است از:

واحد اراضی ۱.۰C:

این اراضی با وسعت ۵۶۲۶ هکتار در سطح استان متشکل از مجموعه فلات ها و تپه هایی با قله مدور خاک دار (۱-۳، ۲-۳، ۲-۲) است و ویژگی های خاک، متناسب با واحدهای تشکیل دهنده تغییر می نماید. این اراضی در حال حاضر برای چرای دام و زراعت های دیم پراکنده، مورد استفاده قرار می گیرد و دارای محدودیت های توپوگرافی، عمق

خاک و فرسایش است. در صورت رعایت اصول حفاظت آب و خاک و علم مرتعداری دارای قابلیت مناسب، به منظور مرتع و دیم کاری می باشد. بررسی قابلیت اراضی استان نشان میدهد که با توجه به واحدهای اراضی مشخص شده و قابلیت هریک از این واحدها در مجموع ۱۸۵۳۸۴ هکتار از اراضی استان که شامل واحدهای اراضی ۱-۴ و ۲-۴ می باشد، دارای قابلیت مناسب برای زراعت های آبی می باشند. هر چند که این سطح از اراضی در حال حاضر مورد استفاده قرار نمی گیرد، لیکن در صورت وجود آب، دارای قابلیت مناسب برای این منظور خواهند بود. همچنین ۵۷۳۵۷ هکتار از اراضی استان که شامل واحدهای اراضی ۱-۳، ۲-۳ و ۱-۳ C می باشد و ۲۵،۵۳ درصد از اراضی استان را شامل می گردد، دارای قابلیت مناسب برای زراعت دیم می باشند. واحدهای اراضی ۱-۲، ۱-۱، ۲-۲، ۳-۲، ۳-۳، ۴-۳، ۶-۴، ۱-۸، ۲-۸، ۲-۹ که در مجموع دارای ۵۵۳۱۳۸ هکتار مساحت می باشند و ۲۴،۶۲ درصد از اراضی استان را تشکیل می دهند، قابلیت مناسب برای تبدیل به مرتع را دارا می باشند. برای این منظور لازم است از شخم زدن و کشت و کار در این اراضی خودداری گردد. به جز قابلیت های مذکور سایر واحدهای اراضی استان با ۹۳۴۴۵۲ هکتار مساحت که بیشترین سطح اراضی استان را شامل می گردد برای هیچ یک از عملکردهای فوق قابلیت نداشته و به عنوان اراضی حفاظتی و بایر تعریف می شوند. در این اراضی باید به منظور جلوگیری از فرسایش و لخت شدن اراضی و متعاقباً عوارض بعدی نظیر پر شدن مخزن سدها و جاری شدن سیل های مخرب با اعمال روش های اصلاحی حفاظت می شوند. این اراضی به خصوص در شهرستان زنجان و در کنار رودخانه قزل اوزن مشاهده می گردد.

۱-۳-۵- خصوصیات و پراکنش پوشش گیاهی و قابلیت استفاده از آنها

لیست فلورستیک گیاهی براساس مطالعات مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان تعداد ۱۱۰۰ گونه گیاهی در استان شناسایی گردیده است که عمده ای این گیاهان، گونه های مرتعی می باشند. از مهم ترین تیره های مرتعی موجود می توان به تیره های گندمیان **Poaceae**، کاسنی **Compositae**، پروانه آسا **Papilionaceae** نعنای **Labiatae** اسفناجیان **Chenopodiaceae** اشاره کرد که بیشترین سهم را در فلور استان زنجان دارند. از مهم ترین گونه های گیاهی مراتع استان می توان به علف گوسفند **Festuca ovina**، انواع آگروپایرون، **Agropyron sp**، جاشیر **Prangos ferulaceae**، انواع گون **Astragalus sp**، درمنه دشتی **Artemisia sieberi**، کلاه میر حسن **Acantholimon** و... اشاره کرد که علاوه بر تولید علوفه، نقش مهمی در جلوگیری از فرسایش خاک، کنترل رواناب و... بازی می کنند.

مراتع استان علاوه بر تولید علوفه دام های وابسته به مرتع، از نظر تولید گیاهان دارویی، صنعتی و محصولات فرعی دارای اهمیت بوده و سهم به سزایی در اقتصاد بهره برداران دارند که از جمله می توان به گونه های گیاهی مانند، آویشن **Thymus kotschyanus** باریجه **Ferula gummosa sp**، انواع بابونه **Anthemis sp**، انواع گل راعی **Hypericum**، علف چای **Stachys lavandulifolia**، کنگر **Gundelia tournefortii**، ریواس **Rheum ribes** و... اشاره کرد.

بخش جنگل

استان زنجان که از آن به عنوان " فلات زنجان " نیز نام برده شده، و با هفت استان به نام های اردبیل، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، کردستان، همدان، قزوین و گیلان هم مرز می باشد. استان زنجان در ناحیه ی رویشی ایران- تورانی واقع شده، به دلیل موقعیت خاص از نظر جغرافیایی و با توجه به وجود یازده نوع اقلیم از ترکیب گیاهی متنوعی برخوردار می باشد. بدین صورت که از شمال با رشته کوه های البرز هم مرز است و از طریق دره سفید رود و کوه های جنوبی گیلان تحت تأثیر آب و هوای خزری قرار می گیرد و گونه های گیاهی موجود در این ناحیه به خصوص پوشش جنگلی در این ناحیه متأثر از این نوع آب و هوا می باشد و از طرف جنوب و جنوب غربی با رشته کوه های زاگرس هم مرز بوده و تنوع گونه های گیاهی آن بخش، از فلور این رشته کوه می باشد و منطقه مرکزی و بین این دو ناحیه ی شمال و جنوب به دلیل واقع شدن در بین دو رشته کوه البرز و زاگرس و همچنین وجود خاک های آهکی و شور در بعضی مناطق، پوشش گیاهی موجود، نیمه بیابانی است. از مساحت ۲۲۱۶۴۰۰ هکتاری، استان، ۱۲۹۲۶۰۰ هکتار یعنی ۵۸٪ آن شامل اراضی منابع ملی است و از این اراضی ملی ۹۷۳۷۷،۹ هکتار آن شامل جنگل های طبیعی استان می باشد. به عبارت دیگر ۷،۵٪ عرصه های ملی و ۴،۱۴٪ مساحت کل استان را مناطق جنگل طبیعی تشکیل می دهد و با احتساب مساحت ۱۲۰۰۰ هکتاری جنگل های دست کاشت، سرانه جنگل در استان زنجان ۰،۱۲ هکتار برای هر نفر می باشد.

مناطق جنگلی استان زنجان با مساحت ۹۷۳۵۵ هکتار در ارتفاعات شمالی و جنوبی رودخانه قزل اوزن در شهرستان طارم، ارتفاعات شمال غربی شهرستان زنجان، ارتفاعات شمال شرقی شهرستان ماهنشان و ارتفاعات شمال شرقی شهرستان های ابهر و خرمدره واقعند. این جنگل ها به مساحت حدود ۲۷،۵ هکتار جنگل انبوه، ۳۳۵۰ هکتار جنگل نیمه انبوه، ۵۷۷۰۰ هکتار جنگل تنک و ۳۶۴۴۰ هکتار بیشه زار و درختچه زار می باشد. لازم به ذکر است جنگل های این استان از نوع جنگل های مخروطی و توان اکولوژیکی آنها حفاظتی می باشد. گونه های غالب این جنگل ها، ارس، بنه، زالک، سیاه تلو، بادام کوهی، گیلان وحشی و شیر خشت می باشد.^۱

دذقسمت شمال شرقی شهرستان های ابهر و خرمدره از ارتفاع ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ متری از امیرآباد تا انجلین ولکه ای بین چشین و قشلاق مردعلی و چالچوق: بادام کوهی، زالک، نسترن وحشی، گیلان وحشی، آلبالو، بصورت پراکنده ارس و بنه.

نقشه شماره ۳۴ : تیپ بندی پوشش گیاهی در سطح استان زنجان

نقشه شماره ۳۵ : تیپ بندی پوشش گیاهی در سطح شهرستان

نقشه شماره ۳۶ : پراکنش زیستگاه های جانوری در سطح استان

نقشه شماره ۳۷ : پراکنش زیستگاه های جانوری در سطح شهرستان

اداره کل منابع طبیعی^۱

۱-۳-۶- عرصه های باارزش زیست محیطی (حفاظت شده و قابل حفاظت)

در سطح استان سه منطقه دارای استعدادهای بالقوه و بالفعل از نظر حفظ و احیاء رستنی‌ها و حفظ، تکثیر و پرورش جانوران وحشی بوده و دارای پدیده ها و ویژگی‌های خاصی از نظر آثار طبیعی می باشند. این مناطق که از نظر قانونی جزو مناطق چهارگانه تحت حفاظت سازمان محیط زیست قرار گرفته اند عبارتند از:

الف - منطقه‌ی حفاظت شده سرخ آباد با وسعت ۱۲۰۰۰۰ هکتار.

ب - منطقه‌ی حفاظت شده انگوران با وسعت ۹۲۱۸۰ هکتار.

ج - منطقه‌ی پناهگاه حیات وحش انگوران در شرق منطقه حفاظت شده بالغ بر ۲۹۸۱۲ هکتار.

منطقه‌ی حفاظت شده سرخ آباد با وسعت ۱۲۰۰۰۰ هکتار، در غرب زنجان واقع شده و دشت سهرین که در بخشی از این منطقه قرار گرفته است، زیستگاه آهوان منطقه با تعداد ۱۸۲۰ رأس آهو، می باشد. این منطقه از غرب به منطقه‌ی شکار ممنوع فیله خاصه، از جنوب به مسیرهای ترددی زنجان به میانه، از شمال به رشته کوه قافلانکوه و سپس در برخی نقاط تا حاشیه رودخانه قزل اوزن و از شرق به دره رودخانه سارمساقلو، منتهی می شود.

با عنایت به هموار بودن اراضی این منطقه بالاخص در ضلع جنوبی و دارا بودن چهار دشت مهم باعث گستردگی فعالیت‌های کشاورزی، احداث چاه های عمیق، نهالستان ها و... و طبعاً بروز تعارضات فراوان بین بشر امروزی و سایر عناصر زیستگاه شده است. که این خود لزوم بررسی بیشتر این منطقه و تخصیص کاربری های مناسب جهت حل این تعارضات را باعث می شود. با عنایت به این موضوع که مرز منطقه‌ی مذکور در حاشیه ی غربی منطبق با مرز سیاسی استان زنجان می باشد. می توان عنوان کرد این منطقه با سه استان آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی و کردستان هم‌مرز است که این خود عامل در تعارضات گسترده در این منطقه را باعث شده است.

مناطق شکار ممنوعه در سطح استان شامل مناطق خراسانلو، قیدار، فیله خاصه و خرمنه سر، است که عمدتاً به مدت ۵ سال محدودیت شکار دارند. مناطق امن تحت اختیار محیط زیست شامل منطقه‌ی امن پیلایلی بلقیس به مساحت ۳۰۰۰ هکتار، دو منطقه امن گرده تاج کلا به وسعت ۹۰۰۰ هکتار، می باشد. براساس آخرین آمار مندرج در آمار نامه سال ۸۰ مساحت جنگل کاری شده در بخش دولتی ۵۴ هکتار و در بخش خصوصی ۱۱۰۰۰ هکتار است. میزان فضای جنگلی موجود فعلی بالغ بر ۹۲۰۰۰ هکتار می باشد جنگل های عمده استان در شهرستان های طارم و ماهنشان واقع گردیده و از نوع جنگل های مناطق نیمه خشک، سرد و مدیترانه ای است.

از تالاب های مهم استان می توان به تالاب های خندقلو و قمیشلو و باکلور اشاره کرد.

مجوز شکار در بعضی از فصول سال برای شکار آهوان دشت سهرین، دسترسی کافی و قرار گرفتن در مسیر جاده های اصلی برای اکثر مناطق قید شده، امکانات محیط زیست طبیعی اداره کل از قبیل پاسگاه‌های محلی، محیط بانان تربیت شده به عنوان راهنمای توریستی را می توان از امکانات بالفعل اکوتوریستی نام برد که با اتخاذ سیاست های لازم و حمایت مسؤولین می توان امکانات دیگری نظیر اقامتی، حمل و نقل و... را در اختیار توریست ها قرار داد. میزان مراتع استان ۱۲۰۰۰۰۰ هکتار، بوده که میزان تولید آن ۱۸۳۰۰۰ تن در سال می باشد. در حال حاضر ظرفیت واحد دامی که در حال بهره برداری از میزان تولید مذکور بوده ۶۳۳۰۰۰ واحد دامی برای مدت ۷ ماه (براساس نیاز غذایی)، می باشد. هم اکنون میزان دام موجود دو برابر ظرفیت مراتع بوده و بر این اساس میزان بهره برداری از مراتع

استان ۸ برابر ظرفیت می‌باشد. با عنایت به بررسی مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست در سطح استان زنجان و توجه به این مناطق در قالب مناطق حساس اکولوژیکی می‌توان آنها را تحت عنوان زیست بوم های مهم استان معرفی نمود، این مناطق دارای گستردگی جالب توجه و همچنین وضعیت توپوگرافی و اقلیمی گوناگونی بوده که خود مسبب به وجود آمدن پوشش غنی گیاهی و جانوری در این مناطق، شده است. لزوم توجه و حفظ و نگهداری زیست بوم ها به همراه کلیه ی عناصر سازنده ی آن به عنوان بانک های ذخیره طبیعی ژن و تداوم بخش نسل جانداران مختلف بر کسی پوشیده نمی باشد. بر این اساس تخصیص کاربری های مناسب و سازگار با این مناطق جهت حفظ و بهره برداری پایدار از آنها امری بدیهی است. با توجه به حساسیت این مناطق و طولانی بودن و در بعضی موارد غیر ممکن بودن خود پالایی و بازگشت زیستگاه‌ها به حالت اولیه و با توجه به نقصان طبیعی به وجود آمده در جمعیت جانداران مناطق طی دهه های اخیر ظرفیت قابل تحمل زیادی را نمی‌توان برای این مناطق متصور شد. وجود پوشش های مختلف گیاهی و جانوری و به طبع آن تشکیل زنجیره های پیچیده غذایی این مناطق را می‌توان به عنوان مناطق پایه ای تشکیل حیات در نظر گرفت. از سوی دیگر وجود منابع غنی معدنی و مناطق بکر و مساعد از نظر دارا بودن منابع زیستی و نظیر خاک مناسب و منابع آبی غنی آب و... باعث شده تا تقاضای زیادی جهت استقرار صنایع و معادن گوناگون در سطح این مناطق مطرح گردد.

فقر آگاهی‌های عمومی در زمینه ی حفاظت از منابع زیستی نیز به نوبه خود به این مسأله دامن زده است، وجود این درخواست‌ها و تعارضات بالاخص در منطقه‌ی حفاظت شده سرخ آباد، مشهود است. با عنایت به مطالب عنوان شده اجرای محدودیت در استقرار صنایع و ایجاد محدودیت در بهره برداری های معدنی و سوق دادن زندگی اهالی این مناطق به سوی بهره برداری های پایدار از منابع طبیعی از ملزومات موردنیاز این مناطق می باشد.

نقشه شماره ۳۸: پهنه بندی مناطق تحت مدیریت زیست محیطی سازمان حفاظت محیط زیست

نقشه شماره ۳۹: نقشه مراتع و جنگل های استان زنجان

نقشه شماره ۴۰: نقشه مراتع و جنگل های شهرستان ابهر و دهستان ها به تفکیک

نقشه شماره ۴۱: نقشه گرایش پوشش گیاهی استان زنجان

نقشه شماره ۴۲: نقشه گرایش پوشش گیاهی شهرستان ابهر و دهستان ها به تفکیک

۱-۳-۷- سوانح طبیعی (سیل، زلزله، طوفان، خشکسالی و...)

سیل

در طی تاریخ، دره های رودخانه ها مملو از جمعیت شده اند، ولی انسان ها همچنان با بلایایی نظیر، سیل و فرسایش رودخانه‌ای روبه رو هستند. این پهنه ها بنا به دلایلی، بسیار توسعه یافته اند. در نواحی کوهستانی و تپه ای، دره های رودخانه ها اغلب تنها سرزمین های مسطح موجود برای توسعه بزرگراه ها و راه های آهن به شمار می‌روند. انسان ها از زمین های حاصل خیز جلگه های سیلابی رودخانه ها که محل هایی مناسب برای کشاورزی هستند، استفاده می کنند. رودخانه ها، آب آشامیدنی کافی و فراوان برای مصرف انسان، جانوران اهلی و حتی وحشی، آبیاری زمین ها و دیگر استفاده های انسان در صنعت، فراهم می کند.

موفقیت در حمل آب، دلیل دیگری برای توسعه دره رودخانه است. حمل کالا از راه رودخانه، روش کم هزینه ای است که بین سواحل و داخل قاره ها رواج دارد. زغال سنگ یکی از این کالاهاست.

حمل و نقل در رودخانه نقش مهمی در توسعه بسیاری از شهرها دارد. سیل فاجعه آمیز حوضه های رودخانه ای در بسیاری از پهنه های کره زمین قابل بحث و بررسی است. شهرنشینی در دره های، رودخانه ها، این مورد را افزایش داده است؛ زیرا در این دره ها، سیل به صورت دوره ای اتفاق می افتد. بیشتر سیل ها بلایی با منشأ طبیعی محسوب می شود، ولی تغییرهایی که انسان در کانال های رودخانه ها و شهرنشینی در کف دره ها ایجاد کرده به نوسان و شدت بسیاری از سیل ها، افزوده است، به عبارت دیگر، این بلایا با عامل انسانی نیز مطرح اند. آمار موجود بلایای طبیعی سابقه ثبت بلایای تاریخی در استان زنجان از سال ۱۳۷۷ می باشد. از جمله ی این بلایا:

- زلزله - رانش زمین - سیل - تگرگ - خشکسالی - آفت کشاورزی - سرمازدگی - آتش سوزی - صاعقه

متأسفانه میزان خسارات وارده از بلایای جوی و اقلیمی استان نیز در همان سال های ۱۳۸۲ تا ۱۳۷۷ به خوبی مشخص نگردیده و به صورت پراکنده و موردی، ثبت گردیده اند. از ۹ بلایای ثبت شده در سال های ۱۳۸۲ تا ۱۳۷۷ فقط بلایای زیر که ارتباط بیشتری با مسایل جوی دارند و ناشی از آن می باشند مورد بررسی قرار گرفته است. این بلایا عبارتند از :

- سیل - تگرگ - خشکسالی - سرمازدگی - صاعقه.

این پنج بلایا جوی را می توان تنها بلایای جوی یا به عبارت دیگر رایج ترین بلایای موجود در استان بیان نمود. در آمار ثبت نشده و آنچه در اذهان قدیمیان نیز باقی مانده است، غیر از بلایای جوی فوق، بلایای دیگری نیست. البته می توان به پدیده های مخرب رایج در استان مانند: کولاک برف، برف های سهمگین و وزش بادهای تند نیز، اشاره نمود که آنچه در آمار شش ساله آمده خساراتی از این پدیده ها به ثبت نرسیده است. می توان برای دو مورد اول این فرضیه را بیان نمود، "بدلیل آنکه منطقه سردسیر می باشد معمولاً تمهیدات لازم برای مقابله با این نوع پدیده ها در بین عموم مردم در نظر گرفته می شود. به عبارت دیگر مدیریت ریسک به صورت سنتی در مقابله با این نوع پدیده های هواشناسی رایج صورت گرفته است. وزش بادهای سهمگین نیز در استان به ندرت گزارش گردیده است و

با توجه به خصوصیات ویژه پارامتر باد وزش باد در استان در غالب دو پروژه تحقیقاتی و در اداره کل هواشناسی استان زنجان به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است.^۱

بنابراین در این تحقیق به بررسی باد پرداخته نشده است. قابل ذکر است که حتی در فاصله ساهای ۱۳۸۲ تا ۱۳۷۷ که آمار نسبتاً مدونی جمع آوری گردید. بعید به نظر میرسد که کل آنچه در اثر بلایای جوی موجب خسارت در استان گردیده است، ثبت شده باشد، زیرا که غالباً مواردی ثبت شده است که توسط اهالی آن محل خسارت دیده گزارش شده باشد یا اینکه منجر به پرداخت خسارت از جانب نهادهای دولتی استان شده باشد.

الف- لرزه خیزی (زلزله، رانش، لغزش و...)

ب- جریان و شدت بادهای و عوارض آن

ج- جریان رواناب سطحی و سیل

د- خشکی و خشکسالی

ه- شناسایی سکونتگاه‌های واقع در محدوده‌ی سوانح و خطرات طبیعی

۱-۳-۸- مسائل زیست محیطی

الف- نحوه دفع فاضلاب

ب- دفع زباله

ج- بهداشت محیط

د- نحوه برخورد و حفاظت از منابع طبیعی

۱-۳-۹- پوشش زمین

۱-۳-۱۰- پهنه بندی محیطی - بوم شناختی منظومه

جمع بندی :

۱-۴- ویژگی های نظام کالبدی در سطح سکونتگاهها و منظومه

در تعریف مورفولوژی شهری می توان گفت: مورفولوژی شهری مطالعه ی نظام یافته (سیستماتیک)، از فرم، شکل و طرح حوزه‌های شهری است که در بعضی موارد به این تعریف رشد و کارکرد شهر نیز افزوده می‌شود.

مهم ترین عامل تأثیرگذار در مورفولوژی شهری زیرساخت مکانی و نشستگاه شهر است، چرا که به رغم رشد اقتصادی و فناوری، هنوز جایگاه عوامل و شرایط طبیعی در ساخت، بافت و شکل پذیری شهرها، تعیین کننده است و بی شک هر عارضه‌ی جغرافیای طبیعی، اعم از کوه، دشت، رود و جنگل و آب و ..... در مورفولوژی شهری یک منطقه، تأثیرگذار است. امر مهم دیگر در مورفولوژی شهری کیفیت کاربری زمین، است، بدین سان که تراکم کاربری مسکونی و نحوه‌ی پراکنش آن در گستره‌ی شهر کاربری های صنعتی، بخش ویژه انبارها، عمده فروشی، هسته های فرعی شهر، مراکز خرید، خیابان ها، پارک‌ها، دریاچه ها، ساختمان‌های دولتی، زمین های بایر شهری، خطوط آهن شهری، مساجد، کلیساها، گورستان ها، ورزشگاه ها و پادگان از عوامل عمده‌ی تأثیرگذار در مورفولوژی شهرها، است.

حیدری اطلس باد شهرستان زنجان، و صادق ضیائی‌ان اطلس باد شهرستان خرمدره، هر دو در اداره کل هواشناسی استان زنجان^۱

عوامل فرهنگی، مذهبی، اقتصاد شهر، کارکرد و عملکرد شهر و نظام اجتماعی حاکم بر شهرها از دیگر عوامل مؤثر در مورفولوژی هر شهر می باشد. از آن جا که عوامل یاد شده در کشورهای مختلف دنیا و حتی در مناطق مختلف یک کشور یکسان عمل نمی کند. از این رو مورفولوژی شهرها در نواحی مختلف دنیا زاینده محیط جغرافیایی، شرایط فرهنگی و تکنولوژی و ایدئولوژی حاکم بر کشورهاست. در واقع مورفولوژی شهری از عوامل مختلف طبیعی یا انسانی، اجتماعی و فرهنگی به طور هم زمان تأثیر می پذیرد. عوامل طبیعی دیگری که در شهرهای زنجان مشهود می باشد، تأثیر منابع آب سطحی بر مورفولوژی شهری استان است، به نحوی که مورفولوژی شهرهای زرین رود، ابهر، خرمدره، هیدج و زنجان به میزان قابل ملاحظه ای از این عامل تأثیر پذیرفته است.

تحلیل مورفولوژی شهرهای شهرستان ابهر

شهر ابهر در دشت ابهر، واقع شده است و ابهر رود از داخل آن میگذرد. سلسله کوههای قارلوق، آق داغ و شترکوه در شمال شهر و سلسله کوه های ملاداگی و چال چالادرنجوب شهر، قرار گرفته است. هر چه از شهر ابهر به سمت شمال و جنوب از ارتفاع کاسته می شود. در واقع شمال و جنوب شهر ابهر ارتفاع بیشتری نسبت به محور شرقی و غربی شهر در مسیر رودخانه دارد و همچنین هر چه از غرب به شرق حرکت می کنیم، ارتفاع شهر کاسته می شود. بنابراین شهر دارای شیب دو جهت می باشد. شیب از شمال و جنوب به سمت محور میانی (در امتداد رودخانه) و شیب غرب به شرق (شیب ملایم در راستای حرکت رودخانه). بستر شهر اهر در راستای حرکت جوی هایی که معمولاً از جهت شیب و تفکیک مالکیت ها تبعیت می کند و هم راستای معابر می باشد، شکل گرفته است. بنابراین تأثیر رود در مورفولوژی شهر ابهر بسیار مهم و تعیین کننده است. به عبارتی اولین عامل مورفولوژیکی در شهر ابهر عامل رودخانه و باغ های موجود در اطراف آن، می باشد. دومین عامل مورفولوژیکی شهر را می توان راه آهن، بزرگراه و جاده ترانزیت ابهر زنجان، تذکر نمود. شکل کلی شهر ابهر را می توان خطی نامنظم دانست، شناط که قسمت شمالی ابهر را تشکیل می دهد، کاملاً خطی است و کاملاً در راستای خیابان شهید بهشتی توسعه یافته است. اگر شناط از ابهر جدا شود، دیگر نمی توان به شهر عنوان خطی داد. بلکه فرم بخش جنوبی ترکیبی از شعاعی و شطرنجی، خواهد بود. در حقیقت فرم شهر ابهر را مسیل های آب، تشکیل می دهد و معابر نیز به تبعیت از آن شکل گرفته است. شریف آباد، نیز به صورت زاینده ای به شهر ابهر چسبیده است، این زاینده با یک گسست به وسیله باغ های و کمربند سبز از بدنه ی شهر، جدا افتاده است. کارکرد صنعتی شهر در مورفولوژی این شهر بی تأثیر نبوده است. مراکز صنعتی که قبلاً در پیرامون شهر واقع شده بودند با رشد شهر به درون آن کشیده شده اند. در ضلع جنوبی و شرقی شهر به سمت شهر تهران این ویژگی به خوبی مشهود است. مسأله ای خاص مورفولوژیکی که در مورد شهر ابهر می توان مطرح کرد، آشفتگی نسبی بافت جدید شهر است که دلیل این موضوع انطباق قطعات ساختمانی بر محل باغ های سابق می باشد که تبدیل به ساختمان مسکونی شده و بلوک های شهری را شکل داده است. اولین عامل مورفولوژیکی در شهر ابهر، رودخانه و باغ های موجود در اطراف آن و دومین عامل مورفولوژیکی نیز راه آهن، بزرگراه و جاده ترانزیت ابهر - زنجان، می باشد.

تحلیل نحوه‌ی استقرار روستاها (کوهپایه ای، کوهستانی، جلگه‌ای، ساحلی، جنگلی و...)

استقرارگاه‌های روستایی منظومه ابهر برآیند و تبلوری از خصوصیات مکانی - فضایی و همچنین حاصل پیوندهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و کالبدی، می‌باشند که در بستر محیط جغرافیایی استان نسبت به یکدیگر و محیط طبیعی و فعالیت‌های اجتماعی - اقتصادی آن در چارچوب روابط متقابل انسان و محیط شکل و سازمان یافته اند. از پستی و بلندی، موقعیت آب‌های دائمی و فصلی استان، دسترسی به توان‌های محیطی در فضاهای وسیع دشتی و جلگه ای از نوع کشت و کار... از مهم ترین عوامل تأثیرگذار در استقرار سکونتگاه‌های روستایی منظومه، بوده است. وضعیت توپوگرافی محدوده مطالعاتی را به صورت سطوحی کشیده در جهت شمال غربی - جنوب شرقی که تقریباً یکی دشت و یکی کوه می باشد، شکل داده است. همچنین می‌توان تصور کرد که کوه‌ها سرچشمه رودهای پر آبی هستند که در دشت‌ها جاری می‌باشند، بنابراین با توجه به شکل ظاهری که متشکل از دو منطقه‌ی کوهستانی و دشتی می‌باشد، ساختار قلمرو طبیعی فاقد هرگونه فضایی با مشخصات جغرافیای طبیعی از نوع جنگلی و یا ساحلی باشد.

چگالی آبادی‌ها از سمت فضاهای صاف و دشتی به سوی مناطق ناهموار و بلند کاسته شده و معمولاً در بالاتر از ارتفاعات ۲۵۰ متر، کمتر روستایی پیدا می‌شود که از نظر حجم جمعیت و کالبد بزرگ و وسیع باشد. چگونگی پراکنش آبادی‌های دشتی براساس نوع منابع آب از جمله چاه‌های عمیق و نیمه عمیق و در کوهپایه‌ها با توجه به رودخانه‌ها، قنات و چشمه سارها است که به صورت خطی در امتداد جریان‌های آبی، شکل می‌گیرند. همچنین نحوه‌ی قرارگیری و استقرار مکانی سکونتگاه‌های روستایی، استقرار جمعیتی و فعالیت‌های آن عمدتاً در داخل دره‌ها و در حاشیه رودخانه‌ها به شکل خطی است. از طرفی دسترسی به خدمات و امکانات شهرها باعث استقرار و تراکم مکانی و جمعیتی روستاها در حول کانون‌های شهری منظومه است که به عنوان نمونه می‌توان به آبادی‌های بزرگ پیرامون شهر، اشاره نمود. استقرار آبادی‌های بزرگ با جمعیت فشرده در پهنه دشت‌ها، با تکیه بر منابع آب رودخانه‌ها، چشمه سارها و آبخوانها و وجود استعداد و توان مناسب فعالیت‌های کشاورزی (به طور عمده زراعت و باغداری)، از ویژگی‌های بارز آبادی‌نشینی است. بدین ترتیب در قلمرو منظومه، الگوی زیست و فعالیت، متأثر از شرایط طبیعی، اقلیمی، منابع آب و خاک و ... به دو گونه روستانشینی و شهرنشینی بروز می‌کند.

منابع آب به عنوان عامل اصلی شکل‌گیری و استقرار سکونتگاه‌های روستایی قلمداد می‌گردند. نقاطی که دارای آب فراوان و همچنین زمین‌های مناسب برای فعالیت کشاورزی باشند، بالطبع از تراکم جمعیت بیشتری برخوردارند. همچنین وجود خدمات و تسهیلات زیر بنایی علاوه بر دسترسی به شبکه‌های ارتباطی مناسب نیز نقش مهمی در تمرکز جمعیت و نحوه‌ی شکل‌گیری و استقرار روستایی، است. قرارگیری و استقرار شهرستان‌های ابهر، خرمدره در دو دشت زنجان - سلطانیه و ابهر - خرمدره، باعث تراکم مکانی و استقرار بالای جمعیتی گردیده است.

دشت زنجان - سلطانیه در قسمت شرقی رودخانه قزل اوزن، قرار گرفته و اصلی‌ترین رودخانه این دشت با امتداد و جهت شرقی - غربی آن، زنجان رود است که در نهایت به قزل اوزن، می‌پیوندد.

همچنین دشت ابهر - خرمدره دره‌ای کشیده و کم‌عرضی است که دارای امتدادی شمال غربی - جنوب شرقی بوده و رودخانه‌ی ابهر مهم‌ترین رودخانه در این دشت است. بخش وسیعی از فضای جغرافیایی استان زنجان را

شهرستان های ابهر و خرمدره، شکل داده است. این گستره در جنوب شرقی استان، با ارتفاع حدودی ۲۰۰۰-۱۵۰۰ متر از سطح دریا، از چهره‌ای دشتی تا نیمه کوهستانی برخوردار است. ارتفاعات این محدوده در امتداد شمالی از زنجان تا نواحی شرقی این منطقه کشیده شده و کوه چرگر در انتهای ترین وضعیت بلندی آن جای گرفته است. بخش جنوبی آن در جنوب رشته کوهی این شهرستان ها را از شهرستان خدابنده و بخش آوج از شهرستان قزوین، جدا می کند و دره‌ی حاصل خیز ابهر و خرمدره که حوزه‌ی آبخیز رودخانه ابهر و خرمدره است، در بین این ارتفاعات قرار دارد. دره‌ی ابهر - خرمدره بخش وسیعی از این شهرستان ها را با خاک عمیق و شیب ملایم و جریان دائمی رودخانه های شهرستان‌ها در میان دو رشته کوه به موازات هم که از شمال غربی به جنوب شرقی کشیده شده است، قرار داده است. عمده آبادی ها و شهرهای این شهرستان‌ها در مسیر دره‌ی ابهر رود و شاخه های آن به صورت خطی استقرار یافته اند و آبادی های مستقر در شمال و جنوب این دره در قلمرو کوهستانی و دامنه کوهپایه ای، قرار گرفته اند. ارتفاعات شمالی و جنوبی مانع از نفوذ جریان های سرد زمستانی از ناحیه ی شمال و بادهای گرم تابستانه از سمت جنوب به دره‌ی ابهر رود، است.

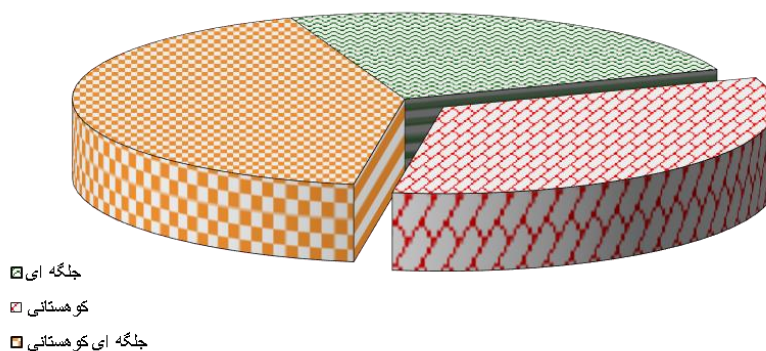
در محدود شهرستان خدابنده وجود سه دشت هموار و حاصلخیز گرماب - زرین آباد - گل تپه، سجاجس - حلب و دشت قیدار حاکی از انباشت و استقرار بالای سکونتگاه های روستایی و جمعیتی در این منطقه، است. دشت گرماب - زرین آباد - گل تپه در قسمت جنوب شرقی سر شاخه قزل اوزن قرار گرفته است. رودخانه های متعدد و مسیل های فراوانی وجود دارند که مهم ترین آنها رودخانه ی شور و بزینه رود (آبی چای)، است که پس از گرماب به هم پیوسته و به نام رودخانه شور به قزل اوزن می ریزد، سپس دشت سجاجس - حلب در قسمت شرق سر شاخه قزل اوزن، قرار گرفته و مهم ترین رودهایی که در این دشت جریان دارند، سجاجس رود و اوزن دره می باشند که پس از به هم پیوستن در پایین دشت قره گونی به رودخانه قزل اوزن، می ریزند. هم چنین دشت قیدار در جنوب استان زنجان و در حوزه ی آبریز دریاچه‌ی نمک و زیرحوزه‌ی رودخانه شور، قرار گرفته است. شهرستان ابهر که بعد از دو شهرستان خدابنده و زنجان، بیشترین جمعیت روستایی در آن ساکن است، حدود ۳,۴ درصد از وسعت استان را فراگرفته است. کوچک ترین شهرستان استان، شهرستان خرمدره با اختصاص ۱,۸ درصد از وسعت استان، تنها ۳ درصد از جمعیت روستایی استان را در خود جای داده است. تراکم جمعیت روستایی در سطح استان زنجان معادل ۱۸۰۴ نفر در کیلومتر مربع است. بالاترین تراکم جمعیت روستایی در شهرستان خرمدره با ۳۰,۷ نفر در کیلومتر مربع، مشاهده می شود. بعد از شهرستان خرمدره، شهرستان های خدابنده، ابهر به ترتیب با ۲۴,۱ ، ۲۰ نفر در کیلومتر مربع از بیشترین تراکم جمعیت روستایی برخوردارند. بیشترین آبادی های پر جمعیت استان در شهرستان خدابنده استقرار یافته است. از مجموع ۱۱۸۵ آبادی استان، ۹۲۶ آبادی دارای سکنه و ۲۵۹ آبادی های خالی از سکنه، می باشد.

جدول شماره ۲۸: کمیت درصدی استقرار و وضع طبیعی روستاهای منظومه

شرح	کل	جلگه	کوهستان	جلگه ای کوهستانی	جلگه ای جنگلی	کوهستانی جنگلی
ابهر	۱۰۰	۲۵,۲	۳۲,۹	۴۱,۸	۰	۰
استان	۱۰۰	۲۱,۵	۳۳,۶	۴۴,۹	۰,۴	۰,۱

مآخذ: مطالعات مشاور ۱۳۹۷

نمودار شماره ۵: کمیت درصدی استقرار و وضع طبیعی روستاهای منظومه

نظام استقرار روستاها در دو قلمرو متمایز کوهستانی و دشتی به تبع شرایط فیزیکی دارای ویژگی های متفاوتی، است. قلمرو کوهستانی در مجموعه دارای تعداد بیشتری از آبادی‌ها است، هرچند به دلیل محدودیت‌های طبیعی فضاهای کوهستانی از قبیل ناهمواری و شیب زیاد، معمولاً محدوده های مناسبی برای اسکان جمعیت و فعالیت به شمار نمی‌آیند و عمدتاً در این فضاها آبادی های کوچک و پراکنده ای در امتداد دره ها و کوهپایه ها، شکل گرفته‌اند. الگوی استقرار جمعیت در قلمرو کوهستانی و فضاهای مرتفع کما بیش به صورت خطی در راستای دره‌ها و حاشیه‌ی رودخانه ها، است. همچنین در ملتقای کوه و دشت در دامنه ی ارتفاعات و قسمت علیای دشت‌ها نیز آبادی هایی به صورت خطی، استقرار یافته است. به همین ترتیب، آبادی‌های کوهستانی با شمار جمعیت محدود، پراکنده‌اند. این آبادی‌ها به دلیل محدودیت منابع آب و خاک، جمعیت محدودی را می‌توانند، در خود جای دهند. به همین لحاظ کل جمعیت این نوع آبادی‌ها کمتر از جمعیت آبادی های دشتی، است.

علاوه بر محدودیت جغرافیایی و طبیعی و پراکندگی آبادی‌های کوهستانی، کمبود امکانات و تسهیلات اجتماعی و اقتصادی مانند: شبکه راه ها و ارتباطات، موجب تشدید مهاجرت جمعیت از آنها شده است. آبادی‌های پر جمعیت با بیش از ۵۰۰ نفر سکنه، محدود به ۳۲٪ از آبادی های استان است که عمدتاً در گستره‌ی دشت های هموار استقرار یافته و از امکانات آب و خاک زیر بناها و شبکه های دسترسی بالنسبه مناسب برخوردارند. در این آبادی‌ها، قریب ۷۰٪ از جمعیت روستایی استان تمرکز یافته است. روی هم رفته ارتباط میان پستی و بلندی ها والگوی استقرار، حاکی از کاهش چگالی آبادی‌ها به تناسب ارتفاع در گستره استان، است. در فضاهای مرتفع استان، آبادی های بزرگ و پر جمعیت به ندرت استقرار یافته است. شرایط اقلیمی نیز یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار بر نظام استقرار سکونتگاه‌های روستایی، به شمار می‌آید. گستره های کوهستانی و ارتفاع های استان در تکوین الگوی حرارتی، نقش بارزی داشته و فضاهای روستایی استان را غالباً از شرایطی مشابه، مناطق سردسیری برخوردار کرده است. ارتفاع های استان، واقع در گستره های شمال، شمال شرقی، جنوب غربی، همانند دیواری مانع ورود سیستم های باران زا با منشأ شمالی و غربی به استان شده اند. به همین جهت بارندگی های ممکنه در گستره‌ی استان، توزیع نامتعادلی دارند، به طوری که از حدود ۱۰۰۰ میلی متر در فضاهای روستایی گستره های شمالی شهرستان طارم تا حدود ۳۰۰ میلی متر در فضاهای روستایی قلمرو جنوبی استان متغیر است.

بر اساس نقشه‌ی پهنه بندی اقلیمی، استان زنجان دارای طیفی از اقلیم های خشک بیابانی گرم، نیمه مرطوب گرم، مدیترانه‌ای گرم، خشک بیابانی معتدل، نیمه مرطوب، مرطوب و خیلی مرطوب معتدل، مرطوب سرد، نیمه

خشک سرد و خیلی مرطوب سرد، است. وضعیت اقلیمی سرد و خشک در فضاهای روستایی استان موجب کوتاهی طول دوره رشد برای گیاهان زراعی است که محدودیتی برای استفاده بهینه از منابع آب و خاک توسط روستاییان استان به شمار می آید. روستائینی در استان زنجان همانند سایر استانهای کشور متکی به آب است، کم و کیف این منبع نقش بارزی در تراکم و تجمع آبادیها، دارد. ارتباط میان استقرار آبادیها و کاربری اراضی و آبراهه ها، حاکی از همبستگی تراکم جمعیت روستایی با فضاهای دارای قابلیت کشاورزی و تبعیت الگوی استقرار از نحوه ی استحصال آب، است. در گستره ی آب خانه های استان که فضاهایی بالنسبه هموار است، آبادیها اکثر پرجمعیت و به گونه ای مجتمع استقرار یافته و تمرکز اراضی زراعی آبی به صورت لکه های تحت کاربری، در این فضاها چشم گیر است. در سایر گستره های استان، آبادی کوچک و بزرگ در حاشیه ی رودخانه ها، به صورت خطی استقرار یافته و یا با ابعادی بسیار کوچک، به صورت پراکنده در دیم زارها و یا فضاهای مرتفع و نیمه مرتفع، استقرار یافته اند.

ابهر رود از رودهای مهم شهرستان ابهر و خرمدره میباشد که تمرکز فعالیت های صنعتی و خدماتی عمدتاً در کانون های شهری و پیرامون این کانونها است. به همین دلیل نیز نظام استقرار در این فضاها تا حدودی متأثر از گسترش فعالیت های صنعتی و خدماتی است. بی شک گرایش جمعیت به تمرکز در این کانونها و شکل گیری الگوی استقرار بالنسبه متراکم در این فضاها ناشی از توسعه فعالیت های خدماتی و صنعتی در این فضاها و گرایش به تمرکز این گونه فعالیتها در فضاهای مزبور است. همچنین پهنه ای از فضاها اختصاص به فعالیت های کشاورزی که ترکیبی از زراعت، باغداری و دامداری روستایی است، داشته که عمدتاً در دشتها و فضاهای هموار است. عمده ی کانون های پر جمعیت روستایی نیز در این فضاها استقرار یافته است.

ساختار اجتماعی حاکم در این فضاها دهقانی است. سایر فضاها که به عنوان فضاهای دامداری تلقی شده، عرصه های مرتعی است که گستره ی فعالیت دامداری عشایری، قلمداد می شود که از دیر باز زمینه اصلی فعالیت سنتی در استان بوده است. نظام استقرار در این فضاها به صورت چادرنشینی و تلفیقی از چادرنشینی و آبادی نشینی، است.

به اقتضای ضرورت های دامداری عشایری که بر تعلیف دام از مراتع استوار است، عشایر همراه با دام و رویش مرتع در قلمرو استان طبق قاعده و قراری مشخص جابه جا می شوند. بخشی از سرزمین ییلاقی است که محل استقرار تابستانه عشایر است و بخشی از این فضاها قشلاقی است و محل استقرار زمستانه عشایر است. الگوی استقرار عشایر در فضاهای ییلاقی عمدتاً پرپناه های موقت و سیاه چادر است، گرچه در سال های اخیر آبادی های کوچک و پراکنده ای در این فضاها پدید آمده است. در فضاهای قشلاقی الگوی غالب استقرار عشایر در سر پناه های دائم و ساختمان است، گرچه بخشی از عشایر به ویژه عشایری که از خارج از استان می آیند از سر پناه های موقت و سیاه چادر، استفاده می کنند. بدین ترتیب شیوه ی تولید و فعالیت های اقتصادی تأثیر بارز و متأثر از عواملی مانند: موقعیت جغرافیایی، موقعیت مکانی و فضایی، شکل زمین (توپو گرافی) و سایر عوامل طبیعی به قلمروهای کوهستانی و دشتی، تفکیک شده است.

نقشه شماره ۴۴ : ساختار استقرار روستاها در شهرستان ابهر

نقشه شماره ۴۵ : ساختار استقرار روستاها در دهستان ابهر رود

نقشه شماره ۴۶ : ساختار استقرار روستاها در دهستان حومه

نقشه شماره ۴۷ : ساختار استقرار روستاها در دهستان درسجین

نقشه شماره ۴۸ : ساختار استقرار روستاها در دهستان دولت آباد

نقشه شماره ۴۹ : ساختار استقرار روستاها در دهستان صائین قلعه

۱-۴-۱- تعداد وسعت و پراکنش مکانی سکونتگاهها (اعم از شهری و روستایی و عشایری)

۱-۴-۲- شبکه ارتباطی درون منظومه ای (بین سکونتگاههای منظومه) و برون منظومه ای

۱-۴-۳- کمیت و کیفیت کاربری های مختلف در سطح منظومه

نقشه شماره ۵۰: پراکندگی واحد های صنعتی در شهرستان ابهر

نقشه شماره ۵۱: پراکندگی شهرک ها و نواحی صنعتی استان و شهرستان ابهر

نقشه شماره ۵۲: توزیع فضایی و تراکم صنایع استان بر محور زنجان - ابهر

نقشه شماره ۵۳ : شبکه راههای ارتباطی

۱-۴-۴- پراکنش و کیفیت خدمات در سطح منظومه

۱-۴-۴-۱- زیرساختها (آب، برق، گاز، راه و..)

شبکه ترابری

شبکه ارتباطات، مجموعه پیوسته ای از دسترسی ها است که پیوند افقی و عمودی بین سلسله مراتب فضاهای کارکردی را برقرار می کند. این شبکه ارتباطات از جاده ها، خطوط راه آهن، خطوط هوایی و فرودگاهها راه های آبی و بنادر تشکیل می شود.

راه های زمینی (حمل و نقل جاده ای)

راهها و وسایل حمل و نقل علاوه بر تاثیر مستقیم در تولید و توزیع، بر پراکندگی بهینه جمعیت، مهاجرتها، ارتقاء سطح آگاهی و فرهنگ جامعه تاثیری قاطع دارد. راه مناسب همراه با وسایل حمل و نقل کافی، امکان عرضه تولیدات را به بازار فراهم آورده و در مقابل، تامین نهاده های مورد نیاز را نیز سهولت می بخشد و این موضوع در بخش کشاورزی و صناعی که دارای تولیدات فاسدشدنی هستند اهمیت زیادی دارد.

شبکه حمل و نقل جاده ای استان زنجان شامل: آزادراه ها، بزرگراه های اصلی، راه های فرعی و روستایی از.....

جدول شماره ۲۹: طول راه های حوزه استحفاظی کشور و استان زنجان (کیلومتر)

شرح	جمع	آزاد راه	راه اصلی	راه فرعی	راه های روستایی	سایر راهها
کل کشور						
استان زنجان						
شهرستان ابهر						

مأخذ: ..

الف - آزادراه

آزادراه، راهی است با روسازی آسفالت یا بتن برای عبور سریع وسایل نقلیه موتوری، که دارای معابر رفت و برگشت جدا از هم و شامل حداقل ۲ خط عبور در هر جهت است. ورود به آن و خروج از آن، فقط در محل های معینی که برای این منظور اختصاص یافته و تحت شرایط خاص از نظر زاویه ورود و خروج امکان پذیر است. تقاطع (همسطح) در آزادراه وجود ندارد و مسیرهای متلاقی دارای تقاطع غیر همسطح هستند.

ب- راه های اصلی راه اصلی،

راهی است با روسازی آسفالت یا بتنی که برای عبور و مرور وسایل نقلیه موتوری و به ندرت وسایل نقلیه غیرموتوری و پیاده در نظر گرفته می شود و جزیی از شبکه سراسری و ملی است. راه اصلی در بسیاری از حالت ها، به صورت دو خطه دو طرفه عمل می کند ولی در مواردی می تواند به چهار خط پیوسته و یا مجزا توسعه یابد. در راه های اصلی، تقاطع ها معمولاً هم سطح هستند و این گونه راه ها مراکز بزرگ جمعیتی و مراکز عمده اقتصادی را به هم مرتبط می کند و در ضمن راه های اصلی نقش هدایت ترافیکی را از شبکه اصلی کشور به استان بر عهده دارند.

- راه اصلی چهار خطه (بزرگراه): راهی است با روسازی آسفالت یا بتنی برای عبور سریع وسایل نقلیه موتوری، و دارای معابر رفت و برگشت جدا از هم است. هر کدام از جهت های رفت و برگشت شامل حداقل دو خط عبور است. تقاطع های مهم بزرگراه معمولاً از نوع غیر همسطح بوده و ورود به بزرگراه و خروج از آن با محدودیت نسبی انجام میشود.

- راه اصلی عریض: این گونه راه های دو طرفه با حداقل دو خط به عبور سواره رو به عرض ۳,۶۵ متر برای هر خط عبور است و عرض شانه های طرفین نیز حداقل ۱,۸۵ متر است.

راه اصلی معمولی: راهی است که عرض آن در حدود ۷ متر و عرض شانه های طرفین آن حداقل یک متر است.

ب - راه های فرعی

راه فرعی، ارتباط مراکز جمعیت و تولید داخل یک منطقه را برقرار می کند و جزیی از شبکه داخل آن است. راه فرعی عموماً به صورت دو طرفه عمل می کند. راه های فرعی را می توان بر حسب پهنای آن به سه نوع تقسیم کرد:

راه فرعی عریض

راه فرعی درجه یک: راهی با حداقل دو خط عبور با سواره روی روسازی شده با عرض ۳,۲۵ متر برای هر خط به اضافه شانه های طرفین است.

راه فرعی درجه دو: به راهی گفته می شود که دارای دو خط عبور سواره رو به عرض ۵ / ۵ متر به اضافه شانه های طرفین است.

ت - راه های روستایی

به راهی اطلاق می شود که ارتباط مرکز تولید روستایی و اتصال آنها به راه های فرعی و اصلی کشور را برقرار می کند. این گونه راه ها ارتباط روستاهای مختلف یک دهستان و یا مرکز دهستان ها با یکدیگر را برقرار می سازد.

حمل و نقل ریلی (راه آهن)

حمل و نقل هوایی

ارتباطات تلفنی، پستی و صدا و سیما

ارتباطات نیز همانند شبکه راهها و حمل و نقل دارای نقش اساسی در تولید و توزیع کالاها و خدمات و رشد و شکوفایی اقتصادی هر جامعه دارند. گسترش ارتباطات به دلیل تسهیل انتقال اطلاعات اعم از اطلاعات مربوط به تولید و توزیع و اطلاعات اجتماعی و سیاسی نقش مهمی در توسعه عام اقتصادی و اجتماعی حتی با وجود فواصل زیاد بین مراکز جمعیتی یک کشور ایفا می کند. وسایل ارتباطی امکانات گسترده ای را در اختیار مدیریت و گردانندگان امور اجتماعی و اقتصادی سیاسی می گذارد و گسترش شبکه ارتباطی صرفه جویی های قابل توجهی را در انرژی مصرفی و سایر هزینه ها موجب می شود. پست و مخابرات و صدا و سیما از جمله فعالیت هایی هستند که به منظور جابجایی اطلاعات و پیام به وجود آمده اند که هر یک از این سیستم های ارتباطی در سطح منظومه (شهرستان ابهر) به طور جداگانه مورد بررسی قرار می گیرند

پست

فعالیت های پستی در مکان ها و فضاهایی انجام می شود که از طریق این مکان ها، محموله - هایی که حاوی کالا و اطلاعات هستند، جابجا می شوند. فعالیت های پستی در استان از طریق مکان های پستی زیر انجام می شده است.

اداره کل یا اداره:

واحد پستی اصلی مستقر در مرکز استان یا شهرستان است که در آن کلیه خدمات و عملیات پستی انجام می گیرد. تعداد ادارات پستی استان در سال اداره بوده است که در حدود درصد از ادارات پستی کشور است.

دفتر شهری:

واحد پستی است که در کلیه نقاط شهری وجود دارد و عملیات مربوط به قبول مرسولات، آماده سازی، ارسال و توزیع آنها و نیز فروش اوراق بهادار پستی انجام می گیرد. تعداد دفاتر شهری در سطح شهرستان ابهر مورد بوده است. سهم استان از کل دفاتر شهری کشور معادل درصد است.

دفتر پست روستایی:

در برخی از نقاط روستایی که شرایط لازم برای عرضه خدمات پستی وجود دارد، واحدهایی به نام دفتر پست روستایی دایر میشود و به طور معمول تعدادی از روستاهای همجوار خود را نیز تحت پوشش قرار می دهد.

وضعیت نقاط روستایی از نظر پست و تلفن:

صدا و سیما:

برق:

صنعت برق به عنوان یک صنعت زیربنایی جایگاه بسیار مهمی در توسعه دارد و کلیه فعالیت های اجتماعی، اقتصادی به طور مستقیم و یا غیرمستقیم وابسته به صنعت می باشند تولید و استفاده بهینه از انرژی برق لازمه پیشرفت و توسعه اقتصادی است و از طرف دیگر توسعه اقتصادی موجب ارتقاء و ضرورت توسعه بخش برق را در پی دارد.

برق رسانی به روستاها:.....

نفت و گاز:

گاز طبیعی:

ایران از نظر برخورداری از ذخایر گاز طبیعی بسیار غنی است و پس از روسیه مقام دوم را در بین کشورهای جهان دارا است. تولید گاز طبیعی در ایران از ماه مه سال ۱۹۰۸ میلادی همزمان با بهره برداری از اولیه چاه نفت در مسجد سلیمان آغاز شده است، در آن زمان و تا سالهای بعد مقدار ناچیزی از گاز حاصله صرف تامین سوخت تاسیسات نفتی می گردید و بقیه سوزانده می شد و در خلال سالهای گذشته با توسعه امر گازرسانی در مناطق مختلف کشور به منظور تامین گاز مصارف داخلی، توسعه میادین مستقل گازی و احداث پالایشگاهها و خطوط انتقال گاز، با جدیت دنبال گردیده است.

تاسیسات و تامین انتقال آب:

جدول شماره ۳۰: مشخصات و وضعیت شبکه آب شهری منظومه ابهر

شرح	منبع تامین آب	تعداد مخازن	حجم مخازن (مترمکعب)	طول خطوط انتقال (متر)
منظومه ابهر				
شهرستان ابهر				
شهر ابهر				
شهر صائین قلعه				
شهر هیدج				

مآخذ: شرکت آب و فاضلاب شهری شهرستان ابهر

آب شرب روستایی:

جدول شماره ۳۱: وضعیت آب آشامیدنی روستاهای منظومه ابهر

شرح	کل روستا		تعداد خانوار		تعداد روستاهای آبرسانی شده		تعداد خانوار بهره مند		درصد آبرسانی	
	بالاتر	کمتر از	بالاتر	کمتر از	بالاتر از	کمتر از	بالاتر از	کمتر از	روستا	خانوار
منظومه ابهر	از ۲۰ خانوار	۲۰ خانوار	از ۲۰ خانوار	۲۰ خانوار	بالاتر از ۲۰ خانوار	کمتر از ۲۰ خانوار	بالاتر از ۲۰ خانوار	کمتر از ۲۰ خانوار		
شهرستان ابهر										
دهستان ابهر رود										
دهستان حومه										
دهستان درسچین										
دهستان دولت آباد										
دهستان صائین قلعه										

مآخذ: شرکت آب و فاضلاب شهری شهرستان ابهر

۱-۴-۲- خدمات عمومی (شامل: خدمات آموزشی، بهداشتی درمانی، ارتباطی، حمل و نقل و رفاهی فراغتی و..)

خدمات بهداشتی درمانی: خدمات آموزشی: خدمات فرهنگی، اجتماعی تفریحی: کتابخانه سالن ورزشی - مسجد و حسینیه - شورای اسلامی روستا - تعاونی روستایی - مرکز خدمات جهاد کشاورزی
۱-۴-۵- پهنه بندی کالبدی منظومه

جمع بندی

۱-۵- ساختار و عملکرد اجتماعی - فرهنگی در سطح سکونتگاهها و منظومه

مبحث ساختار اجتماعی، از کلیدی ترین مباحث جامعه شناسی، به خصوص جامعه شناسی کلان است که در قالب حوزه واقعیت اجتماعی، همواره مورد توجه عالمان علوم اجتماعی بوده است. (ریویر، ۱۳۷۹: ۸۲). «اسپنسر» و «دورکیم» هر یک به گونه ای خاص مفهوم ساخت را در تحلیل های جامعه شناسی خود مورد استفاده قرار داده اند. اسپنسر به دنبال تشریح ساختارهای اجتماعی گوناگونی بود که تصور می کرد عناصر تشکیل دهنده همه جامعه ها هستند. او این ساختارها را ساختارهای پایدار، توزیع کننده و تنظیم کننده ارگانیک اجتماعی می نامید. مظاهر جمعی از نظر دورکیم بعد دوم و مهم ساخت اجتماعی را می سازند. آن ها پدیده هایی ذهنی اند و دورکیم آن ها را جزء واقعیات اجتماعی قلمداد می کرد. این مظاهر جمعی عبارت از عقاید، آراء، ارزش ها، نمادها و انتظاراتی است که هر چند در ذهن افراد وجود دارد اما می تواند از فردی به فرد دیگر منتقل شود و رفتار آنان را تنظیم و نظارت کند (موسوی، ۱۳۸۷: ۸۸). ساختار اجتماعی به روابط و مناسبات نسبتاً ثابت و تقریباً پایداری می گویند که میان افراد یا گروه های اجتماعی یک جامعه که تحت مجموعه مشترکی از ارزش ها و هنجارهای فرهنگی گردآمده اند، برقرار باشد. در واقع، ساختار اجتماعی مجموعه روابط و پیوندهایی است که میان افراد، گروه ها و طبقات مختلف یک جامعه برقرار است و نهادها و رفتارهای اجتماعی یا فرهنگی در آن جامعه بر اساس این روابط ترتیب و تنظیم می یابد. در طرح توسعه پایدار استان زنجان ساختار اجتماعی؛ ساختار جمعیت و اشتغال (سواد، جنس، نرخ رشد جمعیت، نرخ اشتغال و ...) و گروه بندی اجتماعی (طایفه بندی، قشر بندی اجتماعی و ...) و همچنین عواملی چون دین و نظام باورها، آداب و رسوم، زبان و ... عناصری هستند که در جهت پرداختن به ساختار اجتماعی - فرهنگی مورد توجه قرار دارند.

۱-۵-۱- ساختار و ترکیب جمعیت

ترکیب جمعیت به لحاظ لغوی معادل (Population Structure) است که به معنای ساختمان، ساخت و یاساختار جمعیت می باشد و به لحاظ مفهومی مجموعه عناصر و ویژگی ها و روابط نسبتاً پایدار جمعیت است که در طول زمان در ارتباط با یکدیگر دارای شکل و ترکیب خاصی شده اند، به نحوی که تغییر آن در مدت زمان کوتاه بسیار دشوار است (عطوفی کاشانی، ۱۳۹۳: ۱). ترکیب سنی و جنسی جمعیت؛ به عنوان مشخصه اصلی ترکیب جمعیت است. آگاهی از خصوصیات کمی و کیفی جمعیت از نظر ترکیب سنی و جنسی، چه از نظر تأمین نیروی انسانی و خدمات مورد نیاز هر یک از دو جنس زن و مرد در سنین مختلف لازم است. چراکه بدون توجه به آن، هرگونه برنامه ریزی جمعیتی ممکن نخواهد بود (همان: ۳). امروزه ساختار سنی و جنسی جمعیت از اهمیت

کمی و کیفی بسیاری برخوردار است و یکی از مشغله‌های ذهنی عمده متصدیان امور اجرایی در تمام کشورهای دنیا محسوب می‌شود. از جمله روش‌های ارزیابی درجه توسعه‌یافتگی، مطالعه ساختارهای سنی و جنسی جمعیت آن‌ها است. از نظر جمعیت‌شناختی، سن و جنس، اصلی‌ترین مؤلفه‌های تفاوت بین افراد و تقریباً مهم‌ترین ویژگی جمعیت‌های انسانی هستند. اهمیت این دو متغیر در این واقعیت نهفته است که ساختار سنی و جنسی یک جمعیت متأثر از تعامل فرآیندهای جمعیت‌شناختی (باروری، مرگ‌ومیر و مهاجرت) است و تحت تأثیر عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی قرار می‌گیرد. تفکیک جمعیت‌ها برحسب جنس به خاطر کارکردها و نقش‌های متفاوتی است که زن و مرد با توجه به عوامل زیستی، اجتماعی و فرهنگی بر عهده‌دارند. ترکیب سنی جمعیت نیز دارای اهمیت بوده، زیرا هر سنی شرایط و اقتضات خاص خود را دارد و افراد در سنین مختلف نیازها، توانایی‌ها و قابلیت‌های متفاوت دارند. به‌طور کلی، ساختار سنی و جنسی یک جمعیت الزامات مهمی را برای توسعه اقتصادی، اجتماعی و جمعیت‌شناختی و همین‌طور مشارکت نیروی کار و تعاملات جنسیتی دارد. به همین دلیل است که جمعیت‌شناسان ویژگی‌های جمعیت را اغلب برحسب سن و جنس تحلیل می‌کنند. در واقع سن و جنس دو متغیر کلیدی در جمعیت‌شناسی محسوب می‌شوند.

اهمیت مطالعه ترکیب جمعیت

میزان جمعیت، تراکم و ترکیب جمعیت از اهمّ مباحث دانش اجتماعی است؛ به‌طور کلی می‌توان گفت، هیچ‌یک از شاخه‌های این دانش بدون مطالعه جمعیت به‌هدف نمی‌رسد. دنیای امروز از یک سو با تراکم بیش‌ازحد و غیرمتعارف انسان‌ها و در فضاهای کوچک جغرافیایی و ازسویی دیگر، با افزایش چشم‌گیر جمعیت مواجه است که پدیده شهرهای غول‌آسا منبث از آن است (ساروخانی، ۱۳۸۵: ۵۵۲). بر این اساس جمعیت‌شناسان، برای مطالعه پدیده‌های جمعیتی بر شناخت ساختار جمعیت تأکید دارند؛ چرا که در غیر این صورت، آمار به تنهایی بیانگر واقعیت‌های موجود نخواهد بود. ازسوی دیگر، شناخت ساختار جمعیت‌ها در رفاه و فرصت‌های اجتماعی و اقتصادی در چارچوب برنامه‌های کلان توسعه جوامع امری ضروری است (تمنا: ۱۱) به‌علاوه در تقسیم کار، قابلیت تولید، افزایش یا کاهش سطح زندگی موثر است و درمقیاس بین‌المللی نیز موجب اعتبار سیاسی و تجاری می‌گردد. علاوه بر اهمیت رقم کلی جمعیت، اهمیت ساختار داخلی آن به مراتب بیشتر است. (میرزایی، ۱۳۸۱: ۱۰۸).

۱-۱-۵-۱- ساختار سنی و جنسی

ساختار سنی

هرگاه در بررسی و طبقه‌بندی جمعیت یک جامعه سن افراد را ملاک عمل قرار دهیم جمعیت را توزیع سنی نموده‌ایم (صادقی، ۱۳۹۰: ۷). ترکیب سنی جمعیت ۱، همان نحوه پراکندگی جمعیت برحسب سن است. سن یکی از متغیرهای اصلی جمعیت است و توزیع آن در گروه‌های مختلف سنی از نظر اقتصادی و اجتماعی حائز اهمیت است. ورتهام^۲ جامعه‌شناس و جمعیت‌شناس هلندی برای مقایسه ترکیب سنی کشورها با جمعیت تقریباً یکسان، اندیشه‌ای را پایه‌ریزی کرد که بر مبنای آن حداقل ۴۰٪ از جمعیت کشورهای توسعه‌نیافته در سنین کمتر از ۱۵ سال قرار دارند

$$\sum_0^{14} P \geq \%40 \sum_0^w P$$

^۱. Age Structure
^۲. Wertheim

و بدین سان این مقیاس اندازه گیری را «آزمون ورتهم» نامیدند. نماد ریاضی این آزمون به صورت زیر نشان داده می شود: با این اوصاف، برای آنکه بتوان تحلیل دموگرافیک کرد، توزیع سنی جمعیت را سه دسته می کنند:

ساخت سنی جوان (۱۵-۰ سال)، ویژه کشورهای توسعه نیافته؛

ساخت سنی روبه سالخوردگی (۶۴-۱۵ سال) مخصوص کشورهای در حال توسعه؛

ساخت سنی سالخورده (۶۵ سال به بالا) ویژه کشورهای توسعه یافته (عطوفی کاشانی، ۱۳۹۳: ۴-۳). همچنین در هرم های سنی گروه های سنی را بیشتر به صورت گروه های سنی پنج ساله تقسیم بندی می کنند مثلاً ۰-۴، ۵-۹، ۱۰-۱۵ و... (صادقی، ۱۳۹۰: ۷).

برای تشخیص جوانی جمعیت همچنین می توان از شاخص ورنه استفاده کرد. به نظر ورنه جمعیت شناس فرانسوی، جمعیت سرزمینی جوان است که مصادیق زیر در آن جاری است:

افراد ۲۰ سال به پایین آن بیش از ۳۵ درصد کل جمعیت را تشکیل بدهد که اگر این نسبت تا ۳۳ درصد تقلیل یابد باز هم جمعیت جوان است و اگر به ۳۰ درصد تقلیل یابد پیری جمعیت را تهدید نمی کند ولی اگر به کمتر از ۳۰ درصد کاهش یابد جمعیت، جوانی خود را از دست داده و رو به پیری است.

افراد ۴۰ ساله و کمتر حدود ۶۵ درصد کل جمعیت را تشکیل دهد و اگر این رقم به ۶۰ درصد تقلیل یابد هنوز خطر پیری برای جامعه وجود ندارد ولی اگر به پایین تر از ۶۰ درصد برسد خطر پیری جمعیت را تهدید می کند.

نسبت افراد بیشتر از ۶۰ ساله به افراد کمتر از ۲۰ ساله باید کمتر از ۰/۴ باشد.

نسبت درصد افراد ۶۰ ساله به بالا بر کل جمعیت نباید از ۱۲ درصد کل جمعیت تجاوز نماید (جوان، ۱۳۶۷: ۹۴).

ساختار جنسی

ترکیب جنسی جمعیت (Sex Structure) همان نحوه پراکندگی جمعیت بر اساس جنس می باشد که نسبت جنسی مهم ترین معیار آن است. برای آنکه از حد تعادل این شاخص مطلع شویم، باید به دو عامل توجه کنیم، نسبت جنسی به هنگام تولد و نسبت جنسی منطقه یا کشور؛ چراکه به خاطر افزایش مرگومیر پسران نسبت به دختران این شاخص تغییر می کند. همچنین دو عامل مرگومیر و مهاجرت می تواند بر تغییرات نسبت جنسی مؤثر باشد (عطوفی کاشانی، ۱۳۹۳: ۳). این شاخص در هر سنی قابل محاسبه بوده و با افزایش سن نسبت جنسی کاهش می یابد. نسبت موالید پسر به دختر را نسبت جنسی زمان تولد می نامند. در مجموع نسبت جنسی با تقسیم کردن تعداد مردان یک جمعیت بر تعداد زنان همان جمعیت محاسبه می شود. بنابراین نسبت جنسی بر حسب تعریف عبارت است از تعداد مردان در مقابل ۱۰۰ نفر زن که با رابطه شماره ۱ محاسبه می شود.

$$100 \cdot \text{sex ratio} = \text{male/female} *$$

نسبت جنسی یک جمعیت تا حد زیادی بستگی به مرگ و میر نسبی مردان و زنان و در مناطقی که مهاجرت زیادی دارد بستگی به توزیع نسبی و جنسی مهاجرین به داخل و یا خارج دارد. معمولاً جنگ های بزرگ نسبت جنسی را به علت مرگومیر بالای مردان پایین می آورد. نسبت جنسی در اغلب کشورها حدود ۱۰۵ مولود پسر در مقابل ۱۰۰ مولود دختر است (صادقی، ۱۳۹۰: ۶).

جدول شماره ۳۲: آمار جمعیتی استان زنجان

استان	خانوار	جمعیت	زن	مرد	نسبت جنسی
زنجان	۳۲۱۹۸۳	۱۰۵۷۴۶۱	۵۲۲۶۱۲	۵۳۴۸۴۹	۱۰۲/۳

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج سرشماری ۱۳۹۵ مرکز آمار ایران، آمار جمعیتی استان زنجان در سال ۱۳۹۵ معادل ۱۰۵۷۴۶۱ نفر شامل ۵۳۴۸۴۹ مرد و ۱۷۵۴۸۰ زن و دارای ۹۷۱۴۷ خانوار می باشد.

جدول شماره ۳۳: آمار جمعیتی منظومه به تفکیک دهستان

استان	شهرستان	بخش	دهستان	خانوار	جمعیت	زن	مرد	نسبت جنسی
زنجان	ابهر	مرکزی	ابهرود	۱۴۹۲	۴۷۳۴	۲۳۰۴	۲۴۳۰	۱۰۵/۵
			حومه	۱۹۸۲	۶۰۴۵	۲۹۶۱	۳۰۸۴	۱۰۴/۲
			درسجین	۴۵۵	۱۱۹۷	۶۰۷	۵۹۰	۹۷/۲
			دولت آباد	۷۳۹	۲۶۰۵	۱۳۴۲	۱۲۶۱	۹۳/۹۷
			صایین قلعه	۳۳۷۲	۱۰۸۲۳	۵۳۲۹	۵۵۰۴	۱۰۳/۳

ماخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

بررسی های انجام شده در این استان نشان می دهد که در شهرستان ابهر دهستان صایین قلعه با ۱۰۸۲۳ نفر جمعیت، ۳۳۷۲ نفر خانوار و با نسبت جنسی ۱۰۳/۳ دارای بیشترین تعداد جمعیت از بین ۵ دهستان می باشد. در مقابل دهستان درسجین با ۱۱۹۷ جمعیت نفر و ۴۵۵ خانوار دارای کمترین تعداد جمعیت در شهرستان ابهر می باشد. همچنین در بین دهستان های استان زنجان دهستان ابهرود با ۱۰۵/۵ نسبت جنسی دارای متعادل ترین نسبت جنسی می باشد.

نقشه شماره ۵۴: نسبت جنسی منظومه به تفکیک دهستان

در ادامه آمار جمعیتی دهستان ابهر رود در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول شماره ۳۴: آمار جمعیتی منظومه ابهر به تفکیک روستا، دهستان ابهرود

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
اسپاس	۸۷	۲۸۱	۱۴۰	۱۴۱	۹۹,۳
چالچوق	۹	۳۱	۱۲	۱۹	۶۳,۲
زره باش	۹۱	۲۹۳	۱۵۸	۱۳۵	۱۱۷
عباس ابادسغلی	۱۰۷	۳۳۸	۱۶۰	۱۷۸	۸۹,۹
عباس ابادعلیا	۷	۱۸	۸	۱۰	۸۰
فونش اباد	۵۸۲	۱۷۶۲	۹۲۴	۸۳۸	۱۱۰,۳
قره اغاج	۳۶	۱۰۱	۵۵	۴۶	۱۱۹,۶
قرلجه	۴۸	۱۶۶	۸۳	۸۳	۱۰۰
قشلاق مردعلی	۰	۰	۰	۰	۰
قفس اباد	۱۲۹	۴۳۵	۲۱۳	۲۲۲	۹۵,۹۵
کینه ورس	۲۰۰	۶۴۷	۳۳۰	۳۱۷	۱۰۴,۱
گل بلاغ / شاه بلاغ	۰	۰	۰	۰	۰
میموندره	۱۹۶	۶۶۲	۳۴۷	۳۱۵	۱۱۰,۲
جمع دهستان	۱۴۹۲	۴۷۳۴	۲۴۳۰	۲۳۰۴	۱۰۵,۵

ماخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

طبق نتایج بدست آمده دهستان ابهرود با مجموع ۴۷۳۴ نفر جمعیت دارای ۱۴۹۲ خانوار و ۱۳ روستا می باشد که روستای فونش آباد با ۱۷۶۲ خانوار و تعداد ۵۸۲ نفر جمعیت بزرگ ترین روستا از لحاظ تعداد جمعیتی می باشد. در این دهستان تعداد ۲ روستا کمتر از ۱۰۰ نفر جمعیت، تعداد ۶ روستا جمعیتی بین ۱۰۰-۵۰۰ نفر، ۲ روستای جمعیتی بین ۵۰۰-۱۰۰۰ نفر و ۱ روستای بالای ۱۰۰۰ نفر جمعیت می باشند. همچنین روستاهای چالچوق، عباس ابادسفلی، عباس ابادعلیا، اسپاس، قفس اباد، کینه ورس، قزلجه داراب نسبت جنسی پایین تر از نسبت ۱۰۵ هستند و روستاهای زره باش، فونش اباد، میموندره، قره اغاج دارای نسبت جنسی مساوی و بالاتر از نسبت ۱۰۵ می باشد. نسبت روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل به کل برابر ۲۱/۲۱ درصد می باشد. همچنین جدول زیر، روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر را نشان داده است.

جدول شماره ۳۵: روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر در دهستان ابهرود

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
فونش اباد	۵۸۲	۱۷۶۲	۹۲۴	۸۳۸	۱۱۰٫۳
قزلجه	۴۸	۱۶۶	۸۳	۸۳	۱۰۰
کینه ورس	۲۰۰	۶۴۷	۳۳۰	۳۱۷	۱۰۴٫۱
میموندره	۱۹۶	۶۶۲	۳۴۷	۳۱۵	۱۱۰٫۲

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۵

در ادامه در جدول زیر روستاهای دارای نسبت جنسی نامتعادل در دهستان ابهرود نشان داده شده است.

جدول شماره ۳۶: روستاهای دارای نسبت جنسی نامتعادل در دهستان ابهرود

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
چالچوق	۹	۳۱	۱۲	۱۹	۶۳٫۲
عباس ابادسفلی	۱۰۷	۳۳۸	۱۶۰	۱۷۸	۸۹٫۹
عباس ابادعلیا	۷	۱۸	۸	۱۰	۸۰

جدول زیر به مقایسه تطبیقی بین دهستان ابهرود با استان و کشور و شهرستان بر حسب میزان نسبت جنسی پرداخته است.

جدول شماره ۳۷: مقایسه تطبیقی نسبت جنسی دهستان ابهرود با استان و کشور

محدوده/ سال	۱۳۹۵
کشور	۱۰۲٫۷
استان زنجان	۱۰۲
شهرستان ابهر	۱۰۲
دهستان	۱۰۵٫۵

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول فوق، نسبت جنسی دهستان ابهرود (۱۰۵٫۵) در مقایسه با نسبت جنسی کشور، استان و شهرستان دارای نسبت جنسی بالایی بوده و این در حالی است که نسبت جنسی این دهستان ۱۰۵٫۵ بوده و دارای نسبت متعادل تری است.

نقشه شماره ۵۵: نسبت جنسی دهستان ابهرود

در ادامه آمار جمعیتی دهستان حومه در جدول ... نشان داده شده است.

جدول شماره ۳۸: آمار جمعیتی منظومه ابهر به تفکیک روستا، دهستان حومه

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
اسداباد	۲۱	۶۱	۲۹	۳۲	۹۰,۶
امیرآباد	۴	۱۸	۱۰	۸	۱۲۵
برزابیل	۱۰	۳۰	۱۲	۱۸	۶۶,۷
بهاور	۱۳	۴۴	۲۵	۱۹	۱۳۱,۶
حسین ابادقارقالو	۷	۳۱	۱۵	۱۶	۹۳,۸
حصار عبدالکریم	۷	۱۸	۱۰	۸	۱۲۵
حصار قاجار	۵۵	۱۲۷	۶۶	۶۱	۱۰۸,۲
داودگر	۲۶	۶۳	۳۴	۲۹	۱۱۷,۲
علی اباد	۱۱	۲۳	۱۳	۱۰	۱۳۰
قارلوق	۳۵	۱۲۳	۶۰	۶۳	۹۵,۲
قره تپه	۹	۳۲	۱۸	۱۴	۱۲۸,۶
قروه	۸۷۱	۲۶۸۶	۱۳۶۶	۱۳۲۰	۱۰۳,۵
قشلاق مرشون	۶	۱۴	۹	۵	۱۸۰
قمچ اباد	۱۱۳	۳۲۸	۱۵۱	۱۷۷	۸۵,۳
قویوجوق	۵	۱۸	۱۱	۷	۱۵۷,۱
کله خانه	۸	۲۶	۱۶	۱۰	۱۶۰
کماجین	۱۶	۵۵	۲۸	۲۷	۱۰۳,۷
گلجه	۱۵	۴۷	۲۵	۲۲	۱۱۳,۶
مرکز انتقال نفت ابهر	۱۰	۲۹	۱۴	۱۵	۹۳,۳
نورین	۶۵۰	۱۹۶۱	۱۰۲۳	۹۳۸	۱۰۹,۱
ییلایق مرشون	۸۵	۲۹۷	۱۴۲	۱۵۵	۹۱,۶
جمع دهستان	۱۹۷۷	۶۰۳۱	۳۰۷۷	۲۹۵۴	۱۰۴,۲

ماخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

همچنان که جدول شماره ۳۳ نشان می دهد دهستان حومه دارای ۲۱ روستا می باشد که شامل ۱۹۷۷ خانوار و ۶۰۳۱ نفر جمعیت می باشد. نتایج نشان می دهد این دهستان دارای ۲ روستای بالای ۱۰۰۰ نفر جمعیت، تعداد ۲ روستا جمعیتی بین ۲۰۰ تا ۵۰۰ نفر، تعداد ۲ روستای جمعیتی بین ۱۰۰ تا ۲۰۰، و تعداد ۱۵ روستای زیر ۱۰۰ نفر جمعیت می باشد. همچنین در بررسی نسبت جنسی روستاهای این دهستان به این نتیجه می رسیم که روستا امیرآباد، بهاور، حصار عبدالکریم، حصار قاجار، داودگر، علی اباد، قره تپه، قشلاق مرشون، نورین، کله خانه، گلجه، قویوجوق نسبت جنسی بالاتر از حد نرمال این شاخص (معادل ۱۰۵) می باشد و یک روستای شیورین (۱۰۲/۱) دارای نسبت جنسی نزدیک به حد نرمال می باشد. حدود ۹۶ درصد روستاهای این دهستان دارای نسبت جنسی پایین تر از حد نرمال (۱۰۵) می باشند. نسبت جنسی نیز در این دهستان ۱۰۴,۲ می باشد. جدول زیر، روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر را نشان داده است.

جدول شماره ۳۹: روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر در دهستان حومه، ۱۳۹۵

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
حصار قاجار	۵۵	۱۲۷	۶۶	۶۱	۱۰۸,۲
قروه	۸۷۱	۲۶۸۶	۱۳۶۶	۱۳۲۰	۱۰۳,۵
کماجین	۱۶	۵۵	۲۸	۲۷	۱۰۳,۷
نورین	۶۵۰	۱۹۶۱	۱۰۲۳	۹۳۸	۱۰۹,۱

ماخذ: مرکز آمار ایران، یافته های تحقیق، ۱۳۹۷

در ادامه در جدول زیر روستاهای دارای نسبت جنسی نامتعادل در دهستان حومه نشان داده شده است.

جدول شماره ۴۰: روستاهای دارای نسبت جنسی نامتعادل در دهستان حومه، ۱۳۹۵

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
اسداباد	۲۱	۶۱	۲۹	۳۲	۹۰,۶
برزابیل	۱۰	۳۰	۱۲	۱۸	۶۶,۷
بهاور	۱۳	۴۴	۲۵	۱۹	۱۳۱,۶
حسین اباد قارقالو	۷	۳۱	۱۵	۱۶	۹۳,۸
حصار عبدالکریم	۷	۱۸	۱۰	۸	۱۲۵
داودگر	۲۶	۶۳	۳۴	۲۹	۱۱۷,۲
علی اباد	۱۱	۲۳	۱۳	۱۰	۱۳۰
قارلوق	۳۵	۱۲۳	۶۰	۶۳	۹۵,۲
قره تپه	۹	۳۲	۱۸	۱۴	۱۲۸,۶

ماخذ: مرکز آمار ایران، یافته های تحقیق، ۱۳۹۷

جدول زیر به مقایسه تطبیقی بین دهستان حومه با استان و کشور و شهرستان بر حسب میزان نسبت جنسی پرداخته است.

جدول شماره ۴۱: مقایسه تطبیقی نسبت جنسی دهستان حومه با استان و کشور

محدوده/ سال	۱۳۹۵
کشور	۱۰۲,۷
استان زنجان	۱۰۲
شهرستان ابهر	۱۰۲
دهستان	۱۰۴,۲

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول فوق، نسبت جنسی دهستان حومه (۱۰۴,۲) در مقایسه با نسبت جنسی کشور، استان و شهرستان دارای نسبت جنسی بالایی بوده و این در حالی است که نسبت جنسی این دهستان ۱۰۴,۲ بوده و دارای نسبت جنسی متعادل تری است.

نقشه شماره ۵۶: نسبت جنسی دهستان حومه

در ادامه آمار جمعیتی دهستان درسجین در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول شماره ۴۲: آمار جمعیتی منظومه به تفکیک روستا، دهستان درسجین، ۱۳۹۵

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
ارکین	۳۰	۹۱	۵۲	۳۹	۱۳۳,۳
ازناب	۲۶	۶۱	۲۷	۳۴	۷۹,۴
آقچه کند	۴۱	۱۲۲	۶۳	۵۹	۱۰۶,۸
توده بین	۵۸	۱۲۶	۵۸	۶۸	۸۵,۳
خلیفه حصار میلان	۳۷	۷۷	۳۷	۴۰	۹۲,۵
درسجین	۱۲۵	۳۲۰	۱۵۷	۱۶۳	۹۶,۳
رازمجین	۳۲	۹۷	۴۸	۴۹	۹۸
شیورین	۳۶	۱۰۳	۵۲	۵۱	۱۰۲,۱
کلنگرز	۳۰	۹۱	۴۳	۴۸	۸۹,۶
کوی نیک	۴۰	۱۰۹	۵۳	۵۶	۹۴,۶
جمع دهستان	۴۵۵	۱۱۹۷	۵۹۰	۶۰۷	۹۷,۲

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

همچنان که جدول شماره؟؟؟ نشان می دهد دهستان درسجین دارای ۱۰ روستا می باشد که شامل ۴۵۵ خانوار و ۱۱۹۷ جمعیت می باشد. نتایج نشان می دهد این دهستان دارای ۵ روستای بالای ۱۰۰ نفر جمعیت و تعداد ۵ روستای زیر ۱۰۰ نفر جمعیت می باشد. همچنین در بررسی نسبت جنسی روستاهای این دهستان نتایج نشان می دهد که روستای ارکین و آقچه کند نسبت جنسی مساوی و بالاتر از عدد نرمال این شاخص (معادل ۱۰۵) می باشد که ۲۰ درصد از کل روستاهای دهستان را شامل می شود. در حالی که ۸۰ درصد روستاهای این دهستان دارای نسبت جنسی پایین تر از نسبت ۱۰۵ می باشند. نسبت جنسی نیز در این دهستان ۹۷,۲ می باشد. جدول زیر، روستاهای دارای نسبت جنسی متعادلتر را نشان داده است.

جدول شماره ۴۳: روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر در دهستان درسجین

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
آقچه کند	۴۱	۱۲۲	۶۳	۵۹	۱۰۶,۸
شیورین	۳۶	۱۰۳	۵۲	۵۱	۱۰۲,۱

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول زیر به مقایسه تطبیقی بین دهستان درسجین با استان و کشور و شهرستان بر حسب میزان نسبت جنسی پرداخته است.

جدول شماره ۴۴: مقایسه تطبیقی نسبت جنسی دهستان درسجین با استان و کشور

محدوده/ سال	۱۳۹۵
کشور	۱۰۲,۷
استان زنجان	۱۰۲
شهرستان ابهر	۱۰۲
دهستان	۹۷,۲

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول فوق، نسبت جنسی دهستان درسجین (۹۷,۲) در مقایسه با نسبت جنسی کشور، استان و شهرستان پایین می باشد و این در حالی است که نسبت جنسی این دهستان از نسبت

۱۰۵ هم پایین تر است. به طور کلی علت پایین بودن نسبت جنسی در این دهستان را می توان در پایین بودن سطح بهداشت و طول عمر و بالا بودن میزان باروری زنان (که باعث مرگ و میر شدید دوران زایمان آنها و در نتیجه کاهش تعداد زنان می شده)، همچنین مهاجرت مردان روستایی به این شهر، دانست.

نقشه شماره ۵۷: نسبت جنسی دهستان درسجین

در ادامه آمار جمعیتی دهستان دولت آباد در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول شماره ۴۵: آمار جمعیتی منظومه به تفکیک روستا، دهستان دولت آباد، ۱۳۹۵

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
اغور	۵۷	۲۶۰	۱۲۴	۱۳۶	۹۱,۲
امیربستاق	۴۱	۱۴۴	۷۴	۷۰	۱۰۵,۷
ایوانک	۶۸	۲۴۲	۱۱۷	۱۲۵	۹۳,۶
چشمه بار	۶۰	۱۹۲	۹۲	۱۰۰	۹۲
چشین	۷۲	۲۳۶	۱۱۲	۱۲۴	۹۰,۳
چنگ الماس	۱۲۰	۴۲۶	۲۱۱	۲۱۵	۹۸,۱
خوشنام	۷۲	۲۸۸	۱۳۸	۱۵۰	۹۲
دولت آباد	۷۹	۲۵۲	۱۱۷	۱۳۵	۸۶,۷
شکر چشمه	۷	۳۱	۱۴	۱۷	۸۲,۴
کلی	۲۹	۸۸	۴۳	۴۵	۹۵,۶
گل تپه	۲۷	۹۹	۵۱	۴۸	۱۰۶,۳
نایجوک	۷۹	۲۵۸	۱۲۷	۱۳۱	۹۶,۹
ینگی کند	۲۶	۸۷	۴۱	۴۶	۸۹,۱
جمع دهستان	۷۳۷	۲۶۰۳	۱۲۶۱	۱۳۴۲	۹۳,۷

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

همچنان که جدول شماره ... نشان می دهد دهستان دولت آباد دارای ۱۳ روستا می باشد که شامل ۷۳۷ خانوار و ۲۶۰۳ نفر جمعیت می باشد. نتایج نشان می دهد این دهستان دارای ۷ روستای بالای ۲۰۰ نفر جمعیت، تعداد ۲ روستای بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ نفر و تعداد ۴ روستا زیر ۱۰۰ نفر می باشد. همچنین در بررسی نسبت جنسی روستاهای این دهستان نتایج نشان می دهد که تعداد ۲ روستا شامل روستاهای امیر بستاق و گل تپه دارای نسبت جنسی مساوی و بالاتر از عدد نرمال این شاخص (معادل ۱۰۵) می باشد. نسبت روستاهای دارای نسبت جنسی نرمال به کل دهستان مقدار ۱۵/۳۹ درصد می باشد. حدود ۸۴/۶۱ درصد روستاهای این دهستان دارای نسبت جنسی پایین تر از حد نرمال (۱۰۵) می باشند. میانگین نسبت جنسی نیز در این دهستان ۹۳,۷ می باشد که از حد نرمال پایین تر است. جدول زیر، روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر را نشان داده است.

جدول شماره ۴۶: روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر در دهستان دولت آباد، ۱۳۹۵

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
امیربستاق	۴۱	۱۴۴	۷۴	۷۰	۱۰۵,۷
گل تپه	۲۷	۹۹	۵۱	۴۸	۱۰۶,۳

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول زیر به مقایسه تطبیقی بین دهستان درسجین با استان و کشور و شهرستان بر حسب میزان نسبت جنسی پرداخته است.

جدول شماره ۴۷: مقایسه تطبیقی نسبت جنسی دهستان درسجین با استان و کشور، ۱۳۹۵

محدوده/ سال	۱۳۹۵
کشور	۱۰۲۰۷
استان زنجان	۱۰۲
شهرستان ابهر	۱۰۲
دهستان	۹۳/۷

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول فوق، نسبت جنسی دهستان درسجین (۹۳/۷) در مقایسه با نسبت جنسی کشور، استان و شهرستان پایین می باشد و این در حالی است که نسبت جنسی این دهستان از نسبت ۱۰۵ هم پایین تر است. به طور کلی علت پایین بودن نسبت جنسی در این دهستان را می توان در پایین بودن سطح بهداشت و طول عمر و بالا بودن میزان باروری زنان (که باعث مرگ و میر شدید دوران زایمان آنها و در نتیجه کاهش تعداد زنان می شده)، همچنین مهاجرت مردان روستایی به این شهر، دانست.

نقشه شماره ۵۸: نسبت جنسی دهستان دولت آباد

در ادامه آمار جمعیتی دهستان صایین قلعه در جدول ... نشان داده شده است.

جدول شماره ۴۸: آمار جمعیتی منظومه به تفکیک روستا، دهستان صایین قلعه

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
ارهان	۳۰۸	۱۰۱۷	۵۲۰	۴۹۷	۱۰۴٫۶
الگزیر	۵۷۹	۱۹۵۷	۱۰۰۰	۹۵۷	۱۰۴٫۵
پیر سقا	۵۸۴	۱۸۷۸	۹۵۳	۹۲۵	۱۰۳
جداقیه	۱۷۲	۵۳۷	۲۶۲	۲۷۵	۹۵٫۳
چرگر	۲۷۸	۸۶۶	۴۳۱	۴۳۵	۹۹٫۱
خراسانلو	۱۲۶	۳۹۶	۲۰۳	۱۹۳	۱۰۵٫۲
داشبلاغ	۵۹	۱۹۳	۹۳	۱۰۰	۹۳
سروجهان	۵۲	۲۱۹	۱۲۱	۹۸	۱۲۳٫۵
عمیدآباد	۷۲۴	۲۱۴۷	۱۰۹۱	۱۰۵۶	۱۰۳٫۳
کبودچشمه	۲۶۰	۸۵۹	۴۳۸	۴۲۱	۱۰۴
کوه زین	۱۳۸	۴۵۳	۲۳۲	۲۲۱	۱۰۵
مهستان	۹۱	۳۰۹	۱۵۸	۱۵۱	۱۰۴٫۶
جمع دهستان	۳۳۷۱	۱۰۸۳۱	۵۵۰۲	۵۳۲۹	۱۰۳٫۳

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

همچنان که جدول شماره ... نشان می دهد دهستان صایین قلعه دارای ۱۲ روستا می باشد که شامل ۳۳۷۱ خانوار و ۱۰۸۳ نفر جمعیت می باشد. نتایج نشان می دهد این دهستان دارای ۱ روستای بالای ۲۰۰۰ نفر جمعیت، تعداد ۳ روستای بین ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰، تعداد ۳ روستا بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر جمعیت و تعداد ۵ روستای زیر ۵۰۰ نفر جمعیت می باشد. همچنین در بررسی نسبت جنسی روستاهای این دهستان نتایج نشان می دهد که خراسانلو، سرو

جهان و کوه زین دارای نسبت جنسی مساوی و بالاتر از عدد نرمال این شاخص (معادل ۱۰۵) می باشد. روستاهای ارهان (۱۰۴/۶)، الگزیر (۱۰۴/۵)، پیر سقا (۱۰۳)، عمید آباد (۱۰۳/۳)، کبود چشمه (۱۰۴) و مهستان (۱۰۴/۶) دارای نسبت های نزدیک به عدد نرمال هستند. حدود ۷۵ درصد روستاهای این دهستان دارای نسبت جنسی پایین تر از حد نرمال (۱۰۵) می باشند. میانگین نسبت جنسی نیز در این دهستان ۱۰۳/۳ می باشد. جدول زیر، روستاهای دارای نسبت جنسی متعادلتر را نشان داده است.

جدول شماره ۴۹: روستاهای دارای نسبت جنسی متعادل تر در دهستان صایین قلعه

روستا	خانوار	جمعیت	مرد	زن	نسبت جنسی
ارهان	۳۰۸	۱۰۱۷	۵۲۰	۴۹۷	۱۰۴/۶
الگزیر	۵۷۹	۱۹۵۷	۱۰۰۰	۹۵۷	۱۰۴/۵
پیر سقا	۵۸۴	۱۸۷۸	۹۵۳	۹۲۵	۱۰۳
خراسانلو	۱۲۶	۳۹۶	۲۰۳	۱۹۳	۱۰۵/۲
عمیدآباد	۷۲۴	۲۱۴۷	۱۰۹۱	۱۰۵۶	۱۰۳/۳
کبودچشمه	۲۶۰	۸۵۹	۴۳۸	۴۲۱	۱۰۴
کوه زین	۱۳۸	۴۵۳	۲۳۲	۲۲۱	۱۰۵
مهستان	۹۱	۳۰۹	۱۵۸	۱۵۱	۱۰۴/۶

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول زیر به مقایسه تطبیقی بین دهستان صایین قلعه را با استان و کشور و شهرستان بر حسب میزان نسبت جنسی پرداخته است.

جدول شماره ۵۰: مقایسه تطبیقی نسبت جنسی دهستان در سنین با استان و کشور، ۱۳۹۵

محدوده/ سال	۱۳۹۵
کشور	۱۰۲/۷
استان زنجان	۱۰۲
شهرستان ابهر	۱۰۲
دهستان	۱۰۳/۳

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول فوق، نسبت جنسی دهستان صایین قلعه (۱۰۳/۳) در مقایسه با نسبت جنسی کشور، استان و شهرستان بالا می باشد لازم به ذکر است نسبت جنسی این دهستان با (۱۰۳/۳) در حالت متعادل تری نسبت به بقیه دهستان ها قرار دارد. به طور کلی علت پایین بودن نسبت جنسی در این دهستان را می توان در پایین بودن سطح بهداشت و طول عمر و بالا بودن میزان باروری زنان (که باعث مرگ و میر شدید دوران زایمان آنها و در نتیجه کاهش تعداد زنان می شده)، همچنین مهاجرت مردان روستایی به شهر، دانست.

نقشه شماره ۵۹: نسبت جنسی دهستان صایین قلعه را نشان می دهد

در ادامه به بررسی و تحلیل ساختار جمعیت (هرم سنی) دهستان های منظومه پرداخته شده است. در ابتدا به بررسی جوانی جمعیت دهستان ابهر رود پرداخته شده است؛ به همین منظور در ابتدا برای ترسیم هرم سنی، آمار جمعیتی دهستان به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد و زن) در جدول نشان داده شده است.

جدول ۵۱: آمار جمعیتی دهستان ابهر رود به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد) سال ۹۵

ردیف	آبادی	۰ تا ۴ سال	۵ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۱	فونش اباد	۸۵	۷۷	۵۷	۴۱	۶۹	۱۰۷	۱۰۹	۹۵	۷۸	۴۹	۵۵	۳۱	۳۱	۸	۱۴	۱۸	۹۲۴
۲	چالچوق	۰	۰	۰	۱	۱	۳	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۳	۰	۱	۲	۱۲
۳	میموندره	۲۱	۳۰	۲۲	۲۳	۴۱	۲۷	۳۴	۲۵	۱۹	۱۸	۱۶	۸	۲۰	۱۰	۱۰	۲۳	۳۴۷
۴	اسپاس	۱۵	۱۲	۸	۶	۱۴	۱۰	۱۲	۱۳	۱۲	۱۲	۷	۳	۷	۰	۳	۶	۱۴۰
۵	زره باش	۹	۱۳	۲	۸	۲۹	۲۰	۱۲	۴	۸	۸	۷	۱۴	۶	۲	۳	۱۳	۱۵۸
۶	قره اغاج	۲	۴	۳	۱	۹	۱۲	۶	۲	۲	۱	۱	۶	۱	۲	۱	۲	۵۵
۷	قشلاق مردعلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۸	کینه ورس	۲۸	۱۱	۲۱	۲۶	۲۵	۳۰	۳۰	۱۹	۳۰	۲۰	۱۳	۱۵	۸	۷	۲۳	۲۴	۳۳۰
۹	گل بلاغ / شاه بلاغی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	عباس ابادسقلی	۱۴	۹	۷	۱۰	۱۴	۲۱	۱۴	۸	۱۱	۲	۷	۱۵	۱۳	۸	۴	۳	۱۶۰
۱۱	عباس ابادعلیا	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۲	۱	۰	۱	۸
۱۲	قزلجه	۸	۵	۶	۲	۱۴	۱۳	۴	۴	۵	۱	۵	۶	۳	۱	۱	۵	۸۳
۱۳	قفس اباد	۲۳	۱۴	۶	۱۲	۲۴	۲۷	۲۹	۱۶	۱۲	۱۶	۸	۹	۵	۴	۴	۱۵	۲۱۳
	جمع	۲۰۵	۱۷۵	۱۳۲	۱۳۰	۲۴۱	۲۷۰	۲۵۱	۱۸۶	۱۷۷	۱۱۷	۱۲۰	۱۰۸	۹۹	۴۳	۶۴	۱۱۲	

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

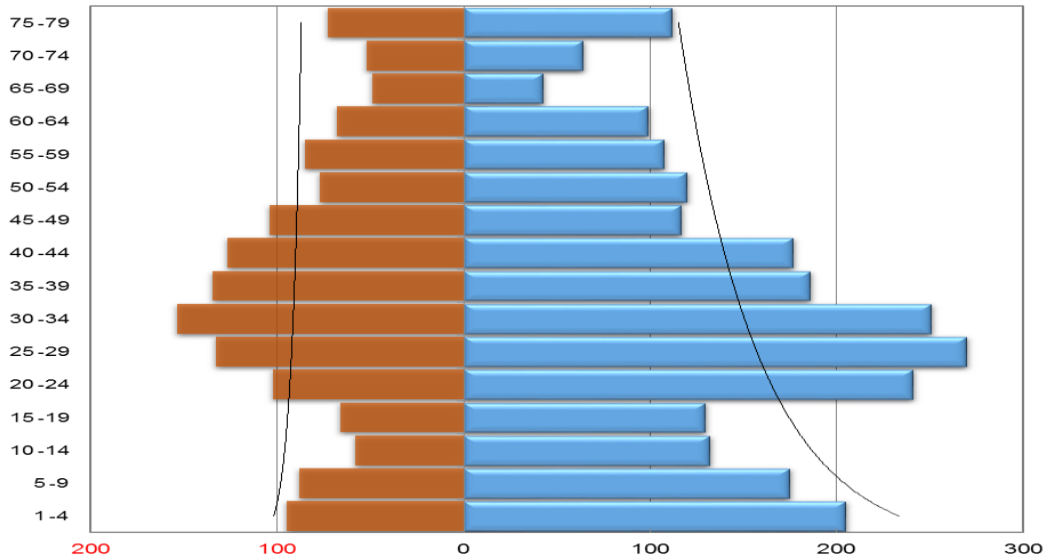
در جدول ذیل آمار جمعیتی دهستان ابهر رود به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۱۳۹۵ نشان داده شده است.

جدول ۵۲: آمار جمعیتی دهستان ابهر رود به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۹۵

ردیف	آبادی	۰ تا ۴ سال	۵ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۱	فونش اباد	۶۶	۷۱	۶۰	۴۲	۷۲	۱۱۴	۱۰۵	۷۵	۵۹	۳۳	۳۵	۳۰	۳۰	۱۱	۱۵	۲۰	۸۴۸
۲	چالچوق	۰	۰	۰	۱	۰	۲	۲	۳	۱	۲	۱	۲	۱	۱	۱	۲	۱۹
۳	میموندره	۱۷	۱۸	۱۹	۱۴	۲۲	۳۶	۳۷	۲۷	۲۸	۱۷	۱۴	۲۰	۱۰	۹	۱۱	۱۶	۳۱۵
۴	اسپاس	۱۰	۱۳	۴	۸	۸	۱۱	۱۶	۱۳	۱۴	۱۴	۷	۷	۳	۴	۳	۶	۱۴۱
۵	زره باش	۵	۷	۳	۵	۸	۱۰	۲۳	۷	۱۳	۱۴	۵	۱۴	۸	۴	۶	۳	۱۳۵
۶	قره اغاج	۰	۳	۲	۳	۲	۷	۴	۴	۵	۲	۳	۲	۶	۱	۰	۲	۴۶
۷	قشلاق مردعلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۸	کینه ورس	۱۹	۱۴	۱۳	۱۵	۲۰	۲۴	۲۴	۳۲	۳۲	۲۸	۲۳	۱۷	۱۰	۱۳	۱۹	۲۹	۳۱۷
۹	گل بلاغ / شاه بلاغی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	عباس ابادسقلی	۱۱	۸	۷	۱۲	۱۳	۱۵	۱۳	۲۴	۱۲	۹	۱۱	۱۲	۱۵	۷	۰	۹	۱۷۸
۱۱	عباس ابادعلیا	۰	۰	۱	۰	۳	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۲	۰	۰	۰	۱۰
۱۲	قزلجه	۸	۵	۱	۲	۱۱	۸	۸	۷	۷	۴	۳	۴	۳	۲	۶	۱	۸۳
۱۳	قفس اباد	۲۵	۲۰	۸	۱۲	۲۱	۲۱	۲۷	۱۷	۱۴	۱۳	۹	۶	۱۰	۸	۶	۵	۲۲۲
	جمع	۹۵	۸۸	۵۸	۶۶	۱۰۲	۱۳۳	۱۵۴	۱۳۵	۱۲۷	۱۰۴	۷۷	۸۵	۶۸	۴۹	۵۲	۷۳	

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

بر اساس داده‌های همین جدول، درصد کل هر یک از گروه‌های سنی ۵ ساله استخراج و در ادامه هرم سنی آن نشان داده شده است.

نمودار شماره ۱۶: هرم سنی دهستان ابهرود به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن)
در ادامه با استفاده از نتایج حاصل از نمودار به بررسی جوانی جمعیت در جدول پرداخته شده است.

جدول شماره ۵۳: گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن) تعداد و درصد کل

گروه‌های سنی	مرد	درصد	زن	درصد	کل	درصد
۱-۴	۲۰۵	۵,۱۱	۹۵	۶,۴۸	۲۱۱,۴۸	۵,۱۵
۵-۹	۱۷۵۴	۴۳,۷۵	۸۸	۶	۱۷۶۰	۴۲,۸۳
۱۰-۱۴	۱۳۲	۳,۲۹	۵۸	۳,۹۶	۱۳۵,۹۶	۳,۳۱
۱۵-۱۹	۱۳۰	۳,۲۴	۶۶	۴,۵	۱۳۴,۵	۳,۲۷
۲۰-۲۴	۲۴۱	۶,۰۱	۱۰۲	۶,۹۶	۲۴۷,۹۶	۶,۰۳
۲۵-۲۹	۲۷۰	۶,۷۳	۱۳۳	۹,۰۷	۲۷۹,۰۷	۶,۷۹
۳۰-۳۴	۲۵۱	۶,۲۶	۱۵۴	۱۰,۵	۲۶۱,۵	۶,۳۶
۳۵-۳۹	۱۸۶	۴,۶۴	۱۳۵	۹,۲۱	۱۹۵,۲۱	۴,۷۵
۴۰-۴۴	۱۷۷	۴,۴۲	۱۲۷	۸,۶۶	۱۸۵,۶۶	۴,۵۲
۴۵-۴۹	۱۱۷	۲,۹۲	۱۰۴	۷,۰۹	۱۲۴,۰۹	۳,۰۲
۵۰-۵۴	۱۲۰	۲,۹۹	۷۷	۵,۲۵	۱۲۵,۲۵	۳,۰۵
۵۵-۵۹	۱۰۸	۲,۶۹	۸۵	۵,۸	۱۱۳,۸	۲,۷۷
۶۰-۶۴	۹۹	۲,۴۷	۶۸	۴,۶۴	۱۰۳,۶۴	۲,۵۲
۶۵-۶۹	۴۳	۱,۰۷	۴۹	۳,۳۴	۴۶,۳۴۲	۱,۱۳
۷۰-۷۴	۶۴	۱,۶	۵۲	۳,۵۵	۶۷,۵۴۷	۱,۶۴
بیشتر از ۷۵	۱۱۲	۲,۷۹	۷۳	۴,۹۸	۱۱۶,۹۸	۲,۸۵
جمع	۴۰۰۹	۱۰۰	۱۴۶۶	۱۰۰	۴۱۰۹	۱۰۰

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۵۴: توزیع درصد سنی جمعیت روستایی دهستان ابهرورد نسبت به ضایطه جوانی جمعیت

گروه سنی	تعداد	درصد
افراد کمتر از ۲۰ سال	۹۴۹	۱۷,۷
افراد کمتر از ۴۰ سال	۲۴۵۱	۴۵,۷۱
افراد ۶۰ سال به بالا	۵۶۰	۱۰,۴۴
کل جمعیت	۵۳۶۲	۷۳,۸۵
نسبت افراد بیش از ۶۰ سال به افراد کمتر از ۲۰ سال		۰,۵۹

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با استفاده از داده‌های جدول در دهستان ابهرورد و با استفاده از شاخص ورنه برای تدقیق مسئله: افراد ۲۰ سال به پایین آن ۱۷/۷۰ درصد یعنی کم تر از ۳۵ درصد کل جمعیت را تشکیل داده است که پیری جمعیت را تهدید می کند و جمعیت دهستان، پیر می‌باشد؛ افراد ۴۰ ساله و کمتر ۴۵/۷۱ درصد کل جمعیت را تشکیل می‌دهد که کم تر از ۶۰ درصد می باشد بنابراین خطر پیری جمعیت را تهدید می کند، نسبت افراد بیش از ۶۰ ساله به افراد کمتر از ۲۰ ساله برابر ۰/۵۹ است که بیشتر از ۰/۴ بوده و خطر پیری برای جامعه وجود دارد و جمعیت، پیر است؛ و-نسبت درصد افراد ۶۰ ساله به بالا بر کل جمعیت از ۱۲ درصد کل جمعیت تجاوز ننموده است. در ادامه به بررسی و تحلیل جوانی جمعیت دهستان حومه پرداخته شده است؛ به همین منظور در ابتدا برای ترسیم هرم سنی، آمار جمعیتی دهستان به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن) در جدول نشان داده شده است.

جدول ۵۵: آمار جمعیتی دهستان حومه به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد) سال ۹۵

ردیف	آبادی	۰ تا ۴ سال	۵ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه‌سنی هر آبادی
۱	اسداباد	۰	۰	۱	۲	۰	۵	۵	۱	۱	۲	۴	۵	۴	۰	۰	۰	۲۹
۲	اهک محمداباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	برزابیل	۲	۰	۱	۰	۰	۰	۳	۴	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۱۲
۴	قارلوق	۴	۳	۴	۴	۵	۷	۵	۵	۳	۳	۳	۳	۱	۲	۷	۶۰	۶۰
۵	مزرعه قره بلاغ	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۰
۶	قره تپه	۴	۰	۰	۰	۲	۴	۲	۲	۰	۰	۲	۱	۰	۱	۰	۱۸	
۷	قویوچوق	۱	۲	۱	۰	۲	۰	۱	۰	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۱	۱۱	
۸	گلجه	۲	۱	۱	۰	۱	۴	۱	۱	۲	۱	۰	۲	۳	۱	۶	۲۵	
۹	مزرعه وازده	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
۱۰	حسین ابادقارقالو	۰	۰	۱	۲	۲	۲	۲	۰	۰	۱	۰	۲	۱	۱	۱	۱۵	
۱۱	حصار عبدالکریم	۲	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۲	۱	۰	۱	۲	۰	۰	۱	۱۰	
۱۲	داودگر	۴	۲	۰	۱	۶	۷	۵	۱	۰	۱	۱	۲	۱	۲	۱	۳۴	

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

ردیف	آبادی	۷ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۱۳	علی بلاغی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۴	قلعه حسن آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	امیرآباد	۰	۰	۲	۰	۰	۱	۲	۱	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۲	۱۰
۱۶	قشلاق مرشون	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۰	۲	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۹
۱۷	کله خانه	۰	۱	۰	۰	۴	۱	۱	۰	۱	۲	۰	۱	۰	۱	۲	۱۶
۱۸	کماجین	۱	۳	۰	۱	۱	۴	۱	۴	۲	۲	۰	۰	۰	۱	۲	۲۸
۱۹	ینگجه جدید	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۰
۲۰	بیلاق مرشون	۳	۳	۶	۱۰	۱۴	۹	۱۱	۷	۷	۱۸	۱۴	۷	۱	۶	۱۴	۱۴۲
۲۱	بهاور	۰	۱	۱	۱	۱	۲	۱	۰	۱	۲	۱	۳	۱	۱	۳	۲۵
۲۲	نورین	۶۶	۸۹	۶۱	۷۳	۹۵	۹۵	۹۰	۸۷	۷۴	۶۰	۳۴	۲۹	۱۸	۲۵	۴۰	۱۰۲۳
۲۳	حصار قاجار	۳	۱	۲	۶	۶	۶	۷	۱	۵	۴	۴	۳	۲	۵	۱۱	۶۶
۲۴	علی آباد	۰	۰	۰	۰	۱	۴	۱	۰	۲	۰	۲	۱	۰	۰	۱	۱۳
۲۵	قمچ آباد	۱۲	۸	۸	۷	۱۰	۱۶	۱۱	۱۰	۱۶	۱۰	۷	۹	۶	۲	۱۴	۱۵۱
۲۶	مرکز انتقال نفت ابهر	۱	۰	۲	۰	۰	۱	۲	۴	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۱۴
۲۷	قره	۱۰۶	۱۰۰	۹۷	۹۸	۷۱	۱۶۳	۹۹	۱۲۳	۷۹	۶۴	۵۸	۴۲	۲۵	۲۵	۶۶	۱۳۶۶
	مجموع	۲۱۱	۲۱۴	۲۱۲	۱۹۱	۲۰۰	۳۳۸	۳۱۰	۲۴۳	۲۵۰	۱۹۱	۱۶۸	۱۴۰	۱۰۸	۵۵	۷۴	۱۷۲

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

در جدول ذیل آمار جمعیتی دهستان حومه به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (زن) سال ۱۳۹۵ نشان داده شده است.

جدول ۵۶: آمار جمعیتی دهستان حومه به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۹۵

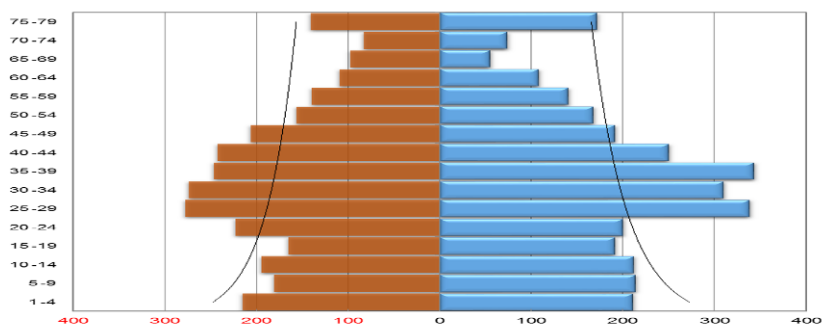
ردیف	آبادی	۷ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۱	اسداباد	۱	۱	۱	۲	۵	۴	۱	۴	۲	۰	۲	۲	۱	۵	۲	۴۲
۲	اهک محمدآباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	برزابیل	۳	۱	۳	۰	۱	۴	۲	۱	۰	۱	۰	۰	۱	۱	۱	۱۸
۴	قارلوق	۳	۶	۵	۴	۲	۴	۷	۶	۵	۴	۴	۱	۴	۵	۶	۶۴
۵	مزرعه قره بلاغ	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۰
۶	قره تپه	۰	۱	۰	۵	۲	۲	۰	۰	۱	۲	۱	۰	۰	۰	۰	۱۴
۷	قویوجوق	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۱	۷

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

ردیف	آبادی	سال ۴ تا ۰	سال ۹ تا ۵	سال ۱۴ تا ۱۰	سال ۱۹ تا ۱۵	سال ۲۴ تا ۲۰	سال ۲۹ تا ۲۵	سال ۳۴ تا ۳۰	سال ۳۹ تا ۳۵	سال ۴۴ تا ۴۰	سال ۴۹ تا ۴۵	سال ۵۴ تا ۵۰	سال ۵۹ تا ۵۵	سال ۶۴ تا ۶۰	سال ۶۹ تا ۶۵	سال ۷۴ تا ۷۰	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۸	گلجه	۲	۱	۱	۱	۴	۱	۱	۲	۲	۰	۰	۴	۲	۴	۰	۰	۲۲
۹	مزرعه وازده	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	حسین اباد قارقالو	۰	۰	۰	۱	۱	۵	۱	۲	۱	۰	۱	۱	۱	۲	۰	۰	۱۶
۱۱	حصار عبدالکریم	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۲	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۸
۱۲	داودگر	۱	۲	۱	۲	۸	۱	۳	۱	۰	۱	۴	۱	۱	۴	۰	۱	۲۹
۱۳	علی بلاغی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۴	قلعه حسن آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	امیرآباد	۲	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۰	۱	۸
۱۶	قشلاق مرشون	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۱	۵
۱۷	کله خانه	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۲	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱۰
۱۸	کماجین	۱	۲	۲	۱	۳	۲	۲	۴	۲	۱	۳	۰	۰	۳	۱	۰	۲۷
۱۹	ینگجه جدید	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۰
۲۰	بیلاق مرشون	۷	۶	۴	۱۰	۹	۱۲	۱۵	۱۶	۱۵	۱۶	۱۴	۴	۹	۸	۳	۷	۱۵۵
۲۱	بهاور	۰	۰	۰	۲	۳	۲	۰	۰	۲	۲	۱	۴	۱	۱	۰	۱	۱۹
۲۲	نورین	۵۹	۵۶	۶۴	۶۴	۶۶	۸۹	۹۴	۷۶	۷۷	۸۳	۴۳	۴۰	۳۱	۳۲	۲۸	۳۶	۹۳۸
۲۳	حصار قاجار	۴	۰	۱	۲	۵	۳	۵	۵	۱	۷	۳	۲	۷	۲	۴	۱۰	۶۱
۲۴	علی آباد	۱	۲	۰	۰	۰	۱	۲	۰	۱	۰	۰	۱	۱	۱	۰	۰	۱۰
۲۵	قمج آباد	۱۷	۹	۱۵	۱۰	۷	۱۳	۱۶	۱۷	۱۶	۹	۱۳	۵	۷	۳	۱۵	۱۷۷	
۲۶	مرکز انتقال نفت ابهر	۲	۱	۱	۱	۲	۱	۲	۲	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵
۲۷	قروه	۱۱۲	۹۳	۱۰۱	۶۳	۱۰۳	۱۳۷	۱۲۰	۱۰۶	۱۱۵	۷۳	۷۲	۶۲	۴۴	۲۹	۳۲	۵۸	۱۳۲۰
	مجموع	۲۱۵	۱۸۱	۱۹۵	۱۶۵	۲۲۳	۲۷۸	۲۷۴	۲۴۷	۲۴۳	۲۰۶	۱۵۶	۱۴۰	۱۰۹	۹۸	۸۳	۱۴۱	

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

بر اساس داده‌های همین جدول، درصد کل هر یک از گروه‌های سنی ۵ ساله استخراج و در ادامه هرم سنی آن نشان داده شده است.

نمودار شماره ۱۷: هرم سنی دهستان حومه به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن)

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نمودار شماره(؟؟؟): هرم سنی دهستان حومه به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن) در ادامه با استفاده از نتایج حاصل از نمودار به بررسی جوانی جمعیت در جدول پرداخته شده است.

جدول شماره ۵۷: گروه های سنی ۵ ساله (مرد و زن) تعداد و درصد کل

گروه‌های سنی	مرد	درصد	زن	درصد	کل	درصد
۱-۴	۲۱۱	۶,۸۶	۲۱۵	۷,۲۸	۴۲۶	۷,۰۰۶
۵-۹	۲۱۴	۶,۹۵	۱۸۱	۶,۱۳	۳۹۵	۶,۰۵۵
۱۰-۱۴	۲۱۲	۶,۸۹	۱۹۵	۶,۰۶	۴۰۷	۶,۰۷۵
۱۵-۱۹	۱۹۱	۶,۲۱	۱۶۵	۵,۵۹	۳۵۶	۵,۰۹
۲۰-۲۴	۲۰۰	۶,۰۵	۲۲۳	۷,۵۵	۴۲۳	۷,۰۰۱
۲۵-۲۹	۳۳۸	۱۰,۹۸	۲۷۸	۹,۴۱	۶۱۶	۱۰,۰۲۱
۳۰-۳۴	۳۱۰	۱۰,۰۷	۲۷۴	۹,۲۸	۵۸۴	۹,۰۶۸
۳۵-۳۹	۲۴۳	۷,۰۹	۲۴۷	۸,۳۶	۴۹۰	۸,۰۱۲
۴۰-۴۴	۲۵۰	۸,۱۲	۲۴۳	۸,۲۳	۴۹۳	۸,۰۱۷
۴۵-۴۹	۱۹۱	۶,۲۱	۲۰۶	۶,۹۷	۳۹۷	۶,۰۵۸
۵۰-۵۴	۱۶۸	۵,۴۶	۱۵۶	۵,۲۸	۳۲۴	۵,۰۳۷
۵۵-۵۹	۱۴۰	۴,۵۵	۱۴۰	۴,۷۴	۲۸۰	۴,۰۶۴
۶۰-۶۴	۱۰۸	۳,۵۱	۱۰۹	۳,۶۹	۲۱۷	۳,۰۶
۶۵-۶۹	۵۵	۱,۷۹	۹۸	۳,۳۲	۱۵۳	۲,۰۵۴
۷۰-۷۴	۷۴	۲,۰۴	۸۳	۲,۸۱	۱۵۷	۲,۰۶
بیشتر از ۷۵	۱۷۲	۵,۵۹	۱۴۱	۴,۷۷	۳۱۳	۵,۰۱۹
جمع	۳۰۷۷	۱۰۰	۲۹۵۴	۱۰۰	۶۰۳۱	۱۰۰

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۵۸: توزیع درصد سنی جمعیت روستایی دهستان حومه نسبت به ضایطه جوانی جمعیت

گروه سنی	تعداد	درصد
افراد کمتر از ۲۰ سال	۱۸۵۴	۳۰,۷۴
افراد کمتر از ۴۰ سال	۳۶۹۷	۶۱,۳
افراد ۶۰ سال به بالا	۸۴۰	۱۳,۹۳
کل جمعیت	۶۰۳۱	۱۰۵,۹۷
نسبت افراد بیش از ۶۰ سال به افراد کمتر از ۲۰ سال		۰,۴۵

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با استفاده از داده‌های جدول در دهستان حومه و با استفاده از شاخص ورنه برای تدقیق مسئله: -افراد ۲۰ سال به پایین آن ۳۰/۷۴ درصد یعنی کم تر از ۳۵ درصد کل جمعیت را تشکیل داده است. با توجه به اینکه اگر درصد افراد ۲۰ سال به پایین تا ۳۰ درصد هم تقلیل یابد پیری جمعیت را تهدید نمی کند، بنابراین پیری جمعیت دهستان حومه را تهدید نمی کند و جمعیت دهستان، جوان می‌باشد؛ افراد ۴۰ ساله و کمتر ۶۱/۳۰ درصد کل جمعیت را تشکیل می‌دهد که بیشتر از ۶۰ درصد می باشد بنابراین خطر پیری جمعیت را تهدید می کند. نسبت افراد بیش از ۶۰ ساله به افراد کمتر از ۲۰ ساله برابر ۰/۴۵ است که کمی بیشتر از ۰/۴ بوده و خطر پیری برای جامعه وجود ندارد و جمعیت، جوان است؛ و نسبت درصد افراد ۶۰ ساله به بالا بر کل جمعیت از ۱۲ درصد کل

جمعیت تجاوز نموده است. در ادامه به بررسی و تحلیل جوانی جمعیت دهستان درسجین پرداخته شده است؛ به همین منظور در ابتدا برای ترسیم هرم سنی، آمار جمعیتی دهستان به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن) در جدول نشان داده شده است.

جدول ۵۹: آمار جمعیتی دهستان در سنین به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد) سال ۹۵

ردیف	آبادی	تا ۴ سال	۵ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه‌سنی هر آبادی
۱	اچچه کند	۶	۴	۵	۲	۶	۶	۴	۶	۲	۰	۲	۱	۲	۵	۵	۶	۶۴
۲	درسجین	۸	۹	۷	۸	۱۲	۱۲	۱۵	۱۰	۹	۱۱	۴	۵	۱۰	۱۰	۹	۱۸	۱۵۷
۳	توده بین	۱	۲	۲	۲	۳	۴	۶	۱	۱	۰	۴	۰	۳	۴	۸	۱۷	۵۸
۴	شیورین	۲	۴	۳	۳	۴	۴	۲	۷	۳	۲	۰	۲	۲	۳	۳	۶	۵۲
۵	قزل بلاغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۶	ارکین	۵	۸	۶	۰	۴	۴	۴	۳	۵	۴	۳	۰	۱	۲	۲	۲	۵۲
۷	ازناب	۱	۱	۰	۳	۱	۱	۲	۱	۴	۱	۳	۱	۱	۱	۲	۴	۲۷
۸	جندحسین/	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	خلیفه حصار میلان	۲	۰	۲	۱	۴	۳	۰	۲	۱	۲	۰	۳	۴	۴	۲	۷	۳۷
۱۰	رازمجین	۳	۵	۳	۳	۱	۳	۶	۵	۳	۱	۰	۱	۱	۲	۱	۱۰	۴۸
۱۱	کوی نیک	۳	۶	۱	۲	۲	۳	۶	۲	۸	۲	۰	۱	۲	۱	۱	۱۳	۵۴
۱۲	کلنگرز	۵	۰	۲	۲	۳	۱۰	۲	۲	۱	۲	۲	۳	۲	۴	۴	۴	۴۴
۱۳	جوبزان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	مجموع	۳۶	۳۹	۳۱	۲۶	۴۰	۵۲	۴۷	۳۹	۳۷	۲۴	۱۸	۱۷	۲۹	۳۱	۳۷	۸۷	

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

در جدول ذیل آمار جمعیتی دهستان حومه به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (زن) سال ۱۳۹۵ نشان داده شده است.

جدول ۶۰: آمار جمعیتی دهستان در سنین به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (زن) سال ۹۵

ردیف	آبادی	تا ۴ سال	۵ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه‌سنی هر آبادی
۱	اچچه کند	۶	۵	۱	۱	۵	۸	۶	۲	۴	۰	۲	۴	۶	۲	۲	۵	۵۹
۲	درسجین	۶	۸	۷	۶	۳	۱۳	۱۲	۱۶	۱۰	۷	۱۰	۱۱	۱۱	۱۴	۱۰	۲۰	۱۶۴
۳	توده بین	۱	۳	۰	۱	۲	۳	۲	۱	۶	۴	۳	۵	۱۰	۱۲	۵	۱۰	۶۸
۴	شیورین	۲	۴	۷	۲	۰	۱	۶	۸	۲	۱	۱	۴	۶	۴	۰	۳	۵۱
۵	قزل بلاغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۶	ارکین	۵	۳	۰	۱	۴	۵	۳	۷	۲	۳	۰	۱	۰	۲	۱	۱	۴۹
۷	ازناب	۰	۲	۱	۲	۰	۱	۲	۴	۲	۲	۲	۲	۳	۴	۱	۶	۳۴

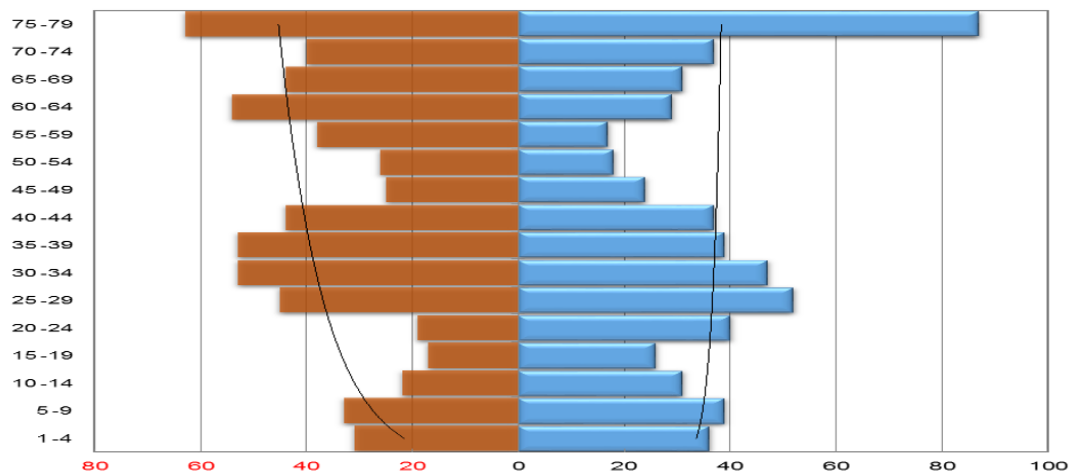
طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

ردیف	آبادی	۰ تا ۴ سال	۵ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۹	خلیفه حصار میلان	۰	۱	۰	۰	۰	۲	۴	۴	۲	۱	۱	۵	۴	۲	۵	۱۰	۴۰
۱۰	رازمجین	۵	۲	۱	۱	۲	۴	۵	۵	۷	۳	۱	۲	۲	۱	۴	۴	۴۹
۱۱	کوی نیک	۲	۴	۳	۱	۱	۱	۵	۳	۶	۱	۲	۳	۴	۴	۶	۳	۵۶
۱۲	کلنگرز	۴	۱	۲	۲	۲	۳	۶	۳	۳	۳	۴	۱	۰	۵	۱	۱	۴۸
۱۳	جویزان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	مجموع	۳۱	۳۳	۲۲	۱۷	۱۹	۴۵	۵۳	۵۳	۴۴	۲۵	۲۶	۳۸	۵۴	۴۴	۴۰	۶۳	

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

بر اساس داده‌های همین جدول، درصد کل هر یک از گروه‌های سنی ۵ ساله استخراج و در ادامه هرم سنی آن

نشان داده شده است.

نمودار شماره ۱۸: هرم سنی دهستان درسجین به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن)

در ادامه با استفاده از نتایج حاصل از نمودار به بررسی جوانی جمعیت در جدول پرداخته شده است.

جدول شماره ۶۱: گروه های سنی ۵ ساله (مرد و زن) تعداد و درصد کل

گروههای سنی	مرد	درصد	زن	درصد	کل	درصد
۱-۴	۳۶	۶,۱	۳۱	۵,۱	۶۷	۵,۶
۵-۹	۳۹	۶,۶	۳۳	۵,۴	۷۲	۶,۰۲
۱۰-۱۴	۳۱	۵,۳	۲۲	۳,۶	۵۳	۴,۴۳
۱۵-۱۹	۲۶	۴,۴	۱۷	۲,۸	۴۳	۳,۵۹
۲۰-۲۴	۴۰	۶,۸	۱۹	۳,۱	۵۹	۴,۹۳
۲۵-۲۹	۵۲	۸,۸	۴۵	۷,۴	۹۷	۸,۱
۳۰-۳۴	۴۷	۸	۵۳	۸,۷	۱۰۰	۸,۰۳۵
۳۵-۳۹	۳۹	۶,۶	۵۳	۸,۷	۹۲	۷,۶۹
۴۰-۴۴	۳۷	۶,۳	۴۴	۷,۲	۸۱	۶,۷۷
۴۵-۴۹	۲۴	۴,۱	۲۵	۴,۱	۴۹	۴,۰۹
۵۰-۵۴	۱۸	۳,۱	۲۶	۴,۳	۴۴	۳,۶۸
۵۵-۵۹	۱۷	۲,۹	۳۸	۶,۳	۵۵	۴,۵۹
۶۰-۶۴	۲۹	۴,۹	۵۴	۸,۹	۸۳	۶,۹۳
۶۵-۶۹	۳۱	۵,۳	۴۴	۷,۲	۷۵	۶,۲۷
۷۰-۷۴	۳۷	۶,۳	۴۰	۶,۶	۷۷	۶,۴۳
بیشتر از ۷۵	۸۷	۱۴,۷	۶۳	۱۰,۴	۱۵۰	۱۲,۵۳
جمع	۵۹۰	۱۰۰	۶۰۷	۱۰۰	۱۱۹۷	۱۰۰

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۶۲: توزیع درصد سنی جمعیت روستایی دهستان در سنجین نسبت به ضایطه جوانی جمعیت

گروه سنی	تعداد	درصد
افراد کمتر از ۲۰ سال	۲۳۵	۱۹,۶۳
افراد کمتر از ۴۰ سال	۵۸۳	۴۸,۷۱
افراد ۶۰ سال به بالا	۳۸۵	۳۲,۱۶
کل جمعیت	۱۱۹۷	۱۰۰,۰۵
نسبت افراد بیش از ۶۰ سال به افراد کمتر از ۲۰ سال		۱,۰۶۴

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با استفاده از داده‌های جدول در دهستان در سنجین و با استفاده از شاخص ورنه برای تدقیق مسئله: -افراد ۲۰ سال به پایین آن ۱۹/۶۳ درصد یعنی کم تر از ۳۵ درصد کل جمعیت را تشکیل داده است بنابراین پیری جمعیت دهستان در سنجین را تهدید می کند و جمعیت دهستان، پیر می‌باشد؛ افراد ۴۰ ساله و کمتر ۴۸/۷۱ درصد کل جمعیت را تشکیل می‌دهد که کم تر از ۶۰ درصد می باشد بنابراین خطر پیری جمعیت را تهدید می کند. نسبت افراد بیش از ۶۰ ساله به افراد کمتر از ۲۰ ساله برابر ۱/۶۴ است که بیشتر از ۰/۴ بوده و خطر پیری برای جامعه وجود و جمعیت، پیر است؛ و نسبت درصد افراد ۶۰ ساله به بالا بر کل جمعیت از ۱۲ درصد کل جمعیت تجاوز نموده است. در ادامه به بررسی و تحلیل جوانی جمعیت دهستان دولت آباد پرداخته شده است؛ به همین منظور در ابتدا برای ترسیم هرم سنی، آمار جمعیتی دهستان به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن) در جدول نشان داده شده است.

جدول ۶۳: آمار جمعیتی دهستان دولت آباد به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد) سال ۹۵

ردیف	آبادی	۰ تا ۴ سال	۵ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۱	امیربستاق	۱۱	۵	۷	۳	۶	۷	۷	۵	۴	۵	۲	۲	۲	۱	۲	۵	۷۴
۲	خوشنام	۱۲	۱۴	۴	۳	۲۱	۱۵	۱۲	۱۲	۶	۶	۱۲	۳	۵	۳	۴	۷	۱۳۸
۴	گل تپه	۴	۱	۲	۲	۱۰	۶	۲	۲	۳	۷	۴	۴	۱	۱	۰	۲	۵۱
۵	کلی	۴	۴	۱	۳	۶	۴	۲	۲	۳	۴	۳	۲	۲	۰	۰	۱	۴۳
۶	نایجوک	۱۴	۱۳	۱	۱۰	۱۳	۱۶	۷	۱۱	۱۰	۵	۵	۷	۵	۵	۱	۴	۱۲۷
۷	ایوانک	۱۰	۷	۴	۵	۱۸	۱۴	۹	۵	۳	۵	۷	۹	۱۰	۲	۱	۸	۱۱۷
۸	چشین	۱۰	۵	۸	۵	۱۲	۱۲	۵	۵	۵	۶	۴	۱۱	۷	۲	۱	۷	۱۱۲
۹	چنگ الماس	۱۸	۱۲	۱۳	۱۰	۳۰	۲۴	۱۷	۱۵	۶	۸	۸	۱۳	۱۰	۷	۳	۱۷	۲۱۱
۱۱	اغور	۱۲	۷	۷	۵	۱۳	۱۷	۶	۶	۴	۳	۸	۳	۱۲	۴	۱	۸	۱۲۴
۱۲	چشمه بار	۹	۱۳	۵	۵	۱۰	۱۱	۵	۵	۵	۱	۵	۴	۷	۲	۱	۱	۹۲
۱۳	دولت آباد	۵	۷	۵	۲	۱۴	۱۸	۷	۱۰	۳	۱	۹	۱۵	۱۰	۳	۲	۶	۱۱۷
	شکرچشمه	۱	۲	۰	۱	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۲	۰	۱۴
	ینگی کند	۲	۳	۱	۰	۳	۶	۵	۳	۲	۱	۵	۳	۴	۰	۱	۲	۴۱
	مجموع	۱۱۲	۹۳	۵۸	۵۴	۱۵۹	۱۵۰	۱۰۶	۸۲	۵۴	۵۲	۷۴	۷۶	۷۵	۳۰	۱۸	۶۸	

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

در جدول ذیل آمار جمعیتی دهستان حومه به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۱۳۹۵ نشان داده شده است.

جدول ۶۴: آمار جمعیتی دهستان دولت آباد به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۹۵

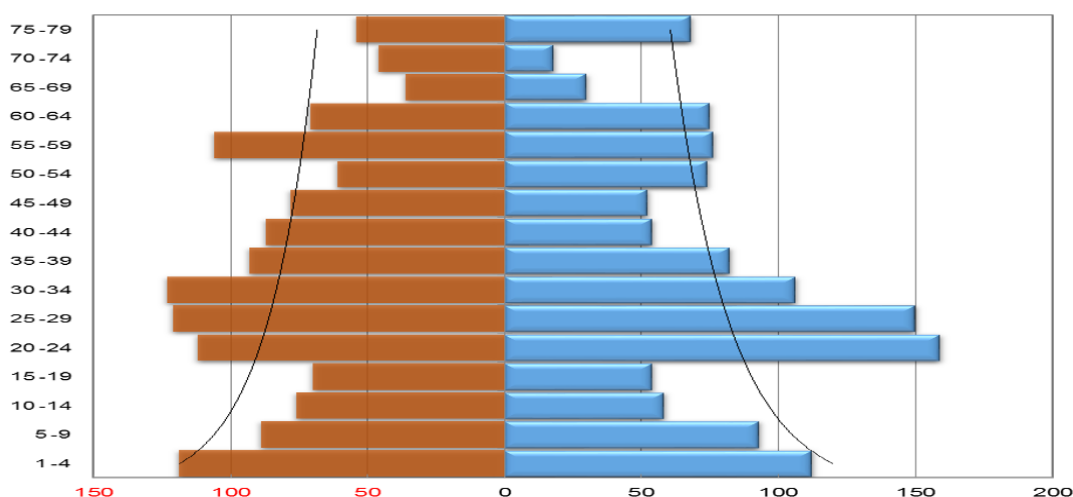
ردیف	آبادی	۰ تا ۴ سال	۵ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۱	امیربستاق	۹	۳	۵	۵	۵	۱۰	۶	۷	۰	۷	۲	۱	۴	۱	۴	۳	۷۰
۲	خوشنام	۲۴	۱۰	۲۰	۱۲	۱۲	۹	۱۱	۹	۵	۹	۴	۱۱	۷	۱	۴	۲	۱۵۰
۳	قلعه شیخ چریک	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴	گل تپه	۳	۵	۲	۱	۴	۵	۱	۵	۷	۱	۴	۷	۰	۰	۴	۱	۴۸
۵	کلی	۳	۴	۴	۴	۵	۳	۱	۱	۳	۱	۶	۷	۰	۱	۰	۲	۴۵
۶	نایجوک	۱۰	۱۱	۴	۸	۹	۱۳	۱۲	۱۲	۱۷	۶	۷	۸	۴	۲	۵	۳	۱۳۱
۷	ایوانک	۸	۳	۷	۶	۷	۱۰	۱۶	۷	۹	۷	۱۱	۱۱	۸	۳	۷	۷	۱۲۵
۸	چشین	۴	۷	۲	۲	۸	۲	۲۰	۹	۸	۸	۷	۹	۵	۶	۹	۷	۱۲۴
۹	چنگ الماس	۶	۱۵	۱۰	۱۲	۲۲	۱۲	۲۳	۱۶	۱۵	۱۶	۱۱	۱۵	۱۳	۱۰	۷	۱۵	۲۱۵
۱۰	قشلاق حسنعلی باباخانی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۰

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

ردیف	آبادی	تا ۴ سال	۵ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۱۱	اغور	۱۷	۹	۷	۸	۱۵	۱۵	۸	۷	۱۰	۶	۵	۱۱	۵	۷	۲	۴	۱۴۶
۱۲	چشمه بار	۱۴	۸	۵	۸	۱۱	۱۲	۶	۹	۲	۳	۵	۶	۸	۱	۰	۲	۱۰۰
۱۳	دولت آباد	۱۴	۹	۸	۲	۹	۱۳	۱۰	۱۱	۵	۶	۶	۱۳	۱۴	۳	۶	۶	۱۳۵
	شکرچشمه	۱	۰	۱	۰	۲	۴	۳	۰	۱	۰	۱	۱	۲	۱	۰	۰	۱۷
	مزرعه قیالیجه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	پنگی کند	۶	۵	۱	۲	۳	۶	۶	۱	۲	۳	۲	۵	۲	۰	۰	۲	۴۶
	مجموع	۱۱۹	۸۹	۷۶	۷۰	۱۱۲	۱۲۱	۱۲۳	۹۳	۸۷	۷۸	۶۱	۱۰۶	۷۱	۳۶	۴۶	۵۴	

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

بر اساس داده‌های همین جدول، درصد کل هر یک از گروه‌های سنی ۵ ساله استخراج و در ادامه هرم سنی آن نشان داده شده است.

نمودار شماره ۱۹: هرم سنی دهستان دولت آباد به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن) در ادامه با استفاده از نتایج حاصل از نمودار به بررسی جوانی جمعیت در جدول پرداخته شده است.

جدول شماره ۶۵: گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن) تعداد و درصد کل

گروه‌های سنی	مرد	درصد	زن	درصد	کل	درصد
۱-۴	۱۱۲	۸,۸۸	۱۱۹	۹,۵۸	۲۳۱	۹,۲۳
۵-۹	۹۳	۷,۳۸	۸۹	۷,۱۷	۱۸۲	۷,۲۷
۱۰-۱۴	۵۸	۴,۶	۷۶	۶,۱۲	۱۳۴	۵,۳۵
۱۵-۱۹	۵۴	۴,۲۸	۷۰	۵,۶۴	۱۲۴	۴,۹۵
۲۰-۲۴	۱۵۹	۱۲,۶۱	۱۲	۰,۹۷	۱۷۱	۶,۸۳
۲۵-۲۹	۱۵۰	۱۱,۹	۱۲۱	۹,۷۴	۲۷۱	۱۰,۸۳
۳۰-۳۴	۱۰۶	۸,۴۱	۱۲۳	۹,۹	۲۲۹	۹,۱۵
۳۵-۳۹	۸۲	۶,۵	۹۳	۷,۴۹	۱۷۵	۶,۹۹
۴۰-۴۴	۵۴	۴,۲۸	۸۷	۷	۱۴۱	۵,۶۳

گروه های سنی	مرد	درصد	زن	درصد	کل	درصد
۴۵-۴۹	۵۲	۴,۱۲	۷۸	۶,۲۸	۱۳۰	۵,۱۹
۵۰-۵۴	۷۴	۵,۸۷	۶۱	۴,۹۱	۱۳۵	۵,۳۹
۵۵-۵۹	۷۶	۶,۰۳	۱۰۶	۸,۵۳	۱۸۲	۷,۲۷
۶۰-۶۴	۷۵	۵,۹۵	۷۱	۵,۷۲	۱۴۶	۵,۸۳
۶۵-۶۹	۳۰	۲,۳۸	۳۶	۲,۹	۶۶	۲,۶۴
۷۰-۷۴	۱۸	۱,۴۳	۴۶	۳,۷	۶۴	۲,۵۶
بیشتر از ۷۵	۶۸	۵,۳۹	۵۴	۴,۳۵	۱۲۲	۴,۸۷
جمع	۱۲۶۱	۱۰۰	۱۲۴۲	۱۰۰	۲۵۰۳	۱۰۰

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۶۶: توزیع درصد سنی جمعیت روستایی دهستان دولت آباد نسبت به ضایطه جوانی جمعیت

گروه سنی	تعداد	درصد
افراد کمتر از ۲۰ سال	۶۷۱	۲۶,۸۱
افراد کمتر از ۴۰ سال	۱۵۱۷	۶۰,۶۱
افراد ۶۰ سال به بالا	۳۹۸	۱۵,۵۹
کل جمعیت	۲۵۰۳	۱۰۳,۳۲
نسبت افراد بیش از ۶۰ سال به افراد کمتر از ۲۰ سال		۰,۵۹

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با استفاده از داده های جدول در دهستان دولت آباد و با استفاده از شاخص ورنه برای تدقیق مسئله:

-افراد ۲۰ سال به پایین آن ۲۶/۸۱ درصد یعنی کم تر از ۳۵ درصد کل جمعیت را تشکیل داده است بنابراین پیری جمعیت دهستان در سنین را تهدید می کند و جمعیت دهستان، پیر می باشد؛ افراد ۴۰ ساله و کمتر ۶۰/۶۱ درصد کل جمعیت را تشکیل می دهد که تقریباً برابر با ۶۰ درصد می باشد. نسبت افراد بیش از ۶۰ ساله به افراد کمتر از ۲۰ ساله برابر ۰/۵۹ است که بیشتر از ۰/۴ بوده و خطر پیری برای جامعه وجود و جمعیت، پیر است؛ و نسبت درصد افراد ۶۰ ساله به بالا بر کل جمعیت از ۱۲ درصد کل جمعیت تجاوز نموده است. در ادامه به بررسی و تحلیل جوانی جمعیت دهستان صایین قلعه پرداخته شده است؛ به همین منظور در ابتدا برای ترسیم هرم سنی، آمار جمعیتی دهستان به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد و زن) در جدول نشان داده شده است.

جدول ۶۷: آمار جمعیتی دهستان صایین قلعه به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (مرد) سال ۹۵

ردیف	آبادی	۴ تا ۵ سال	۵ تا ۹ سال	۱۰ تا ۱۴ سال	۱۵ تا ۱۹ سال	۲۰ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۲۹ سال	۳۰ تا ۳۴ سال	۳۵ تا ۳۹ سال	۴۰ تا ۴۴ سال	۴۵ تا ۴۹ سال	۵۰ تا ۵۴ سال	۵۵ تا ۵۹ سال	۶۰ تا ۶۴ سال	۶۵ تا ۶۹ ساله	۷۰ تا ۷۴ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۱	ارهان	۶۱	۵۱	۳۳	۲۷	۳۹	۵۸	۶۲	۳۷	۳۵	۱۱	۱۹	۲۳	۳۰	۹	۷	۱۸	۵۲۰
۲	عمیدآباد	۸۰	۱۰۱	۷۰	۴۲	۸۳	۱۱۴	۱۱۳	۱۰۷	۹۹	۵۷	۳۸	۶۴	۳۰	۲۹	۱۸	۴۶	۱۰۹۱
۳	الگزیر	۱۰۰	۸۹	۷۸	۶۳	۱۰۶	۱۱۶	۹۰	۷۳	۷۱	۳۴	۳۹	۳۸	۲۱	۳۰	۱۹	۳۳	۱۰۰۰
۴	داشبلاغ	۷	۸	۶	۲	۸	۱۲	۶	۵	۱۱	۴	۵	۶	۲	۲	۴	۵	۹۳
۵	سروجهان	۶	۹	۵	۵	۱۹	۱۹	۱۵	۸	۶	۳	۷	۸	۵	۲	۲	۲	۱۲۱

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

ردیف	آبادی	تا ۴ سال	تا ۹ سال	تا ۱۰ سال	تا ۱۵ سال	تا ۲۰ سال	تا ۲۵ سال	تا ۳۰ سال	تا ۳۵ سال	تا ۴۰ سال	تا ۴۵ سال	تا ۵۰ سال	تا ۵۵ سال	تا ۶۰ سال	تا ۶۵ ساله	تا ۷۰ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۶	مهستان	۱۶	۱۱	۱۵	۷	۱۴	۲۰	۱۲	۱۰	۱۴	۱۲	۹	۴	۴	۲	۵	۴	۱۵۸
۷	کبودچشمه	۴۴	۴۰	۴۵	۱۶	۴۲	۴۴	۴۲	۳۶	۳۸	۱۴	۱۴	۲۱	۲۲	۵	۱	۱۴	۴۳۸
۸	جداقیه	۳۳	۲۳	۹	۱۱	۲۵	۲۷	۳۰	۱۵	۲۰	۱۵	۸	۲۱	۴	۶	۳	۱۲	۲۶۲
۹	چرگر	۴۱	۴۳	۳۴	۲۱	۲۳	۳۸	۴۰	۴۰	۲۶	۲۷	۲۵	۱۹	۹	۷	۱۲	۲۶	۴۴۱
۱۰	خراسانلو	۱۹	۱۵	۲۲	۷	۲۴	۱۶	۷	۲۲	۱۷	۱۷	۵	۷	۶	۱۴	۲	۱۰	۲۰۳
۱۱	کوه زین	۳۰	۲۱	۱۷	۱۲	۲۵	۲۳	۱۹	۲۱	۱۶	۱۱	۷	۹	۸	۲	۰	۱۱	۲۳۲
۱۲	پیر سقا	۹۴	۷۶	۷۵	۳۸	۶۹	۹۱	۹۴	۸۹	۷۹	۵۷	۴۹	۴۱	۲۰	۳۰	۲۱	۳۰	۹۵۳
	مجموع	۵۳۱	۴۸۷	۴۰۹	۲۵۱	۴۷۷	۵۷۸	۵۳۰	۴۶۳	۴۳۲	۳۵۵	۲۲۵	۲۶۱	۱۶۱	۱۳۸	۹۴	۲۱۰	

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

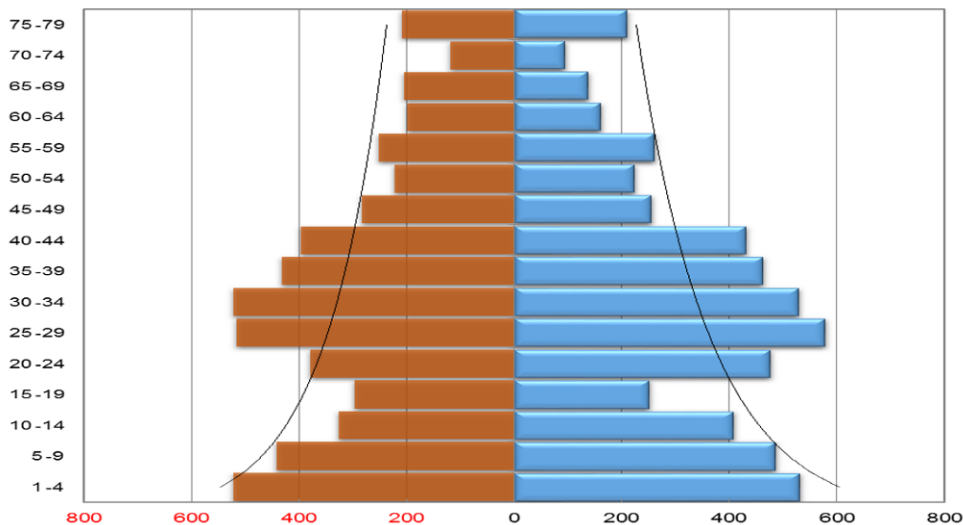
در جدول ذیل آمار جمعیتی دهستان صابین قلعه به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۱۳۹۵ نشان داده شده است.

جدول ۶۸: آمار جمعیتی دهستان صابین قلعه به تفکیک گروه های سنی ۵ ساله (زن) سال ۹۵

ردیف	آبادی	تا ۴ سال	تا ۹ سال	تا ۱۰ سال	تا ۱۵ سال	تا ۲۰ سال	تا ۲۵ سال	تا ۳۰ سال	تا ۳۵ سال	تا ۴۰ سال	تا ۴۵ سال	تا ۵۰ سال	تا ۵۵ سال	تا ۶۰ سال	تا ۶۵ ساله	تا ۷۰ ساله	۷۵+	مجموع گروه سنی هر آبادی
۱	ارهان	۶۶	۳۸	۲۹	۲۸	۳۱	۵۹	۴۵	۳۸	۳۰	۱۹	۱۹	۲۷	۱۳	۳۲	۵	۱۸	۴۹۷
۲	عمیدآباد	۹۱	۷۱	۶۳	۵۸	۷۰	۱۰۸	۱۰۸	۹۹	۷۶	۵۲	۴۰	۴۸	۴۵	۴۸	۳۱	۴۸	۱۰۵۶
۳	الگزیر	۱۱۰	۸۵	۵۹	۵۱	۸۴	۸۷	۹۰	۷۲	۶۰	۵۶	۴۷	۴۱	۳۹	۲۸	۱۹	۲۹	۹۵۷
۴	داشبلاغ	۸	۶	۵	۶	۶	۱۱	۱۱	۵	۱۲	۴	۵	۵	۳	۴	۳	۶	۱۰۰
۵	سروجهان	۶	۶	۴	۳	۹	۱۳	۹	۱۰	۸	۵	۱۱	۵	۱	۴	۳	۱	۹۸
۶	مهستان	۱۳	۲۰	۸	۶	۸	۱۲	۱۲	۲۲	۱۳	۱۱	۶	۵	۷	۲	۱۰	۳	۱۵۱
۷	کبودچشمه	۳۳	۳۶	۳۲	۲۷	۳۲	۴۷	۳۹	۳۸	۲۳	۲۳	۱۷	۲۵	۱۵	۱۴	۳	۱۷	۴۲۱
۸	جداقیه	۳۶	۲۲	۸	۱۲	۲۱	۳۴	۱۹	۱۶	۲۴	۱۵	۱۰	۱۸	۱۵	۷	۵	۱۳	۲۷۵
۹	چرگر	۳۱	۳۵	۳۰	۲۴	۳۲	۳۵	۳۶	۴۰	۴۵	۲۲	۱۹	۲۲	۱۲	۱۹	۱۲	۲۱	۴۳۵
۱۰	خراسانلو	۱۱	۱۹	۱۹	۱۲	۱۴	۱۰	۲۰	۱۵	۱۴	۱۲	۶	۸	۶	۱۱	۵	۱۱	۱۹۳
۱۱	کوه زین	۲۷	۲۳	۱۴	۱۸	۱۴	۲۰	۲۱	۱۳	۱۶	۱۱	۶	۱۰	۵	۱۰	۴	۹	۲۲۱
۱۲	پیر سقا	۹۱	۸۲	۵۶	۵۲	۵۸	۸۱	۱۰۲	۸۱	۷۷	۵۴	۳۶	۳۸	۳۹	۲۶	۱۹	۳۳	۹۲۵
	مجموع	۵۲۳	۴۴۳	۳۲۷	۲۹۷	۳۷۹	۵۱۷	۵۲۲	۴۳۲	۳۹۸	۲۸۴	۲۲۲	۲۵۲	۲۰۰	۲۰۵	۱۱۹	۲۰۹	

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

بر اساس داده‌های همین جدول، درصد کل هر یک از گروه‌های سنی ۵ ساله استخراج و در ادامه هرم سنی آن نشان داده شده است.

نمودار شماره: ۱۹: هرم سنی دهستان صابین قلعه به تفکیک گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن) در ادامه با استفاده از نتایج حاصل از نمودار به بررسی جوانی جمعیت در جدول پرداخته شده است.

جدول شماره ۶۹: گروه‌های سنی ۵ ساله (مرد و زن) تعداد و درصد کل

گروه‌های سنی	مرد	درصد	زن	درصد	کل	درصد
۱-۴	۵۳۱	۹,۶۵	۵۲۳	۹,۸۱	۱,۰۵۴	۹,۷۳
۵-۹	۴۸۷	۸,۸۵	۴۴۳	۸,۳۱	۹۳۰	۸,۵۹
۱۰-۱۴	۴۰۹	۷,۴۳	۳۲۷	۶,۱۴	۷۳۶	۶,۰۸
۱۵-۱۹	۲۵۱	۴,۵۶	۲۹۷	۵,۵۷	۵۴۸	۵,۰۶
۲۰-۲۴	۴۷۷	۸,۶۷	۳۷۹	۷,۱۱	۸۵۶	۷,۰۹
۲۵-۲۹	۵۷۸	۱۰,۵۱	۵۱۷	۹,۰۷	۱,۰۹۵	۱۰,۱۱
۳۰-۳۴	۵۳۰	۹,۶۳	۵۲۲	۹,۰۸	۱,۰۵۲	۹,۷۱
۳۵-۳۹	۴۶۳	۸,۴۲	۴۳۲	۸,۱۱	۸۹۵	۸,۲۶
۴۰-۴۴	۴۳۲	۷,۸۵	۳۹۸	۷,۴۷	۸۳۰	۷,۶۶
۴۵-۴۹	۲۵۵	۴,۶۳	۲۸۴	۵,۳۳	۵۳۹	۴,۹۸
۵۰-۵۴	۲۲۵	۴,۰۹	۲۲۲	۴,۱۷	۴۴۷	۴,۱۳
۵۵-۵۹	۲۶۱	۴,۷۴	۲۵۲	۴,۷۳	۵۱۳	۴,۷۴
۶۰-۶۴	۱۶۱	۲,۹۳	۲۰۰	۳,۷۵	۳۶۱	۳,۳۳
۶۵-۶۹	۱۳۸	۲,۵۱	۲۰۵	۳,۸۵	۳۴۳	۳,۱۷
۷۰-۷۴	۹۴	۱,۷۱	۱۱۹	۲,۲۳	۲۱۳	۱,۹۷
بیشتر از ۷۵	۲۱۰	۳,۸۲	۲۰۹	۳,۹۲	۴۱۹	۳,۸۷
جمع	۵۵۰۲	۱۰۰	۵۳۲۹	۱۰۰	۱۰,۸۳۱	۱۰۰

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۷۰: توزیع درصد سنی جمعیت روستایی دهستان صایین قلعه نسبت به ضایطه جوانی جمعیت

گروه سنی	تعداد	درصد
افراد کمتر از ۲۰ سال	۳۲۶۸	۳۰,۱۷
افراد کمتر از ۴۰ سال	۷۱۶۶	۶۶,۱۶
افراد ۶۰ سال به بالا	۱۳۳۶	۱۲,۳۳
کل جمعیت	۱۰۸۳۱	۱۰۸,۶۷
نسبت افراد بیش از ۶۰ سال به افراد کمتر از ۲۰ سال		۰,۴۱

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با استفاده از داده‌های جدول در دهستان صایین قلعه و با استفاده از شاخص ورنه برای تدقیق مسئله: -افراد ۲۰ سال به پایین آن ۳۰/۱۷ درصد یعنی کم تر از ۳۵ درصد کل جمعیت را تشکیل داده است. با توجه به اینکه اگر درصد افراد ۲۰ سال به پایین تا ۳۰ درصد هم تقلیل یابد پیری جمعیت را تهدید نمی کند، بنابراین پیری جمعیت دهستان صایین قلعه را تهدید نمی کند و جمعیت دهستان، جوان می‌باشد؛ افراد ۴۰ ساله و کمتر ۶۶/۳۰ درصد کل جمعیت را تشکیل می‌دهد که بیشتر از ۶۰ درصد می باشد بنابراین خطر پیری جمعیت را تهدید می کند. نسبت افراد بیش از ۶۰ ساله به افراد کمتر از ۲۰ ساله برابر ۰/۴۱ است که تقریباً برابر با ۰/۴ بوده و خطر پیری برای جامعه وجود ندارد و جمعیت، جوان است؛ و نسبت درصد افراد ۶۰ ساله به بالا بر کل جمعیت تقریباً برابر با ۱۲ درصد کل جمعیت بوده است.

جدول شماره ۷۱: رده‌بندی سکونتگاه‌های روستایی (نواحی غیر صنعتی) استان زنجان

عنوان	تعداد جمعیت (نفر)	خانوار	نام شهرستان	نام دهستان	سکونتگاه‌های روستایی (نام آبادی)	تعداد روستا	درصد
رباط یا آبادی	کمتر از ۱۰۰ نفر	کمتر از ۲۰	ابهر	حومه	چالچوق - عباس اباد علیا	۳۰	۲۳/۸
					اسدآباد - برزائیل - قره تپه - قویوجوق - گلجه - حسین - ابادقارقالو - حصار عبدالکریم - داودگر - امیرآباد - قشلاقمرشون - کله خانه - کماجین - بهاور - علی آباد - مرکز انتقال نفت ابهر		
					درسجین		
					دولت آباد		
				خرمدره	الوند		
					خرمدره		
					ویستان پایین - خلیج		
روستای کوچک	۱۰۰ تا ۲۴۹	۲۰ تا ۴۹	ابهر	حومه	قره اغاج - قزلجه	۱۷	۱۳/۵
					قارلوق - حصارقاجار		
					کوی نیک - شیورین - توده بین - اقچه کند		
					چشمه‌بار - امیربستاق - ایوانک - چشین		
					دولت آباد		
				صایین قلعه - داشبلاغ - سروجهان			
				خرمدره	الوند		
خرمدره							
روستای متوسط	۲۵۰ تا ۴۹۹	۵۰ تا ۹۹	ابهر	حومه	اسپاس - زره باش - عباس ابادسفلی - قفس اباد	۱۵	۱۱/۹
					قمچ اباد		
					درسجین		

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

عنوان	تعداد جمعیت (نفر)	خانوار	نام شهرستان	نام دهستان	سکونتگاه های روستایی (نام آبادی)	تعداد روستا	درصد
				دولت آباد	خوشنام- نایجوک- چنگ الماس- دولت آباد- اغور		
				صایین قلعه	کوه زین- خراسانلو- مهستان		
				خرمدره	الوند		
روستای بزرگ	۵۰۰ تا ۹۹۹	۱۰۰ تا ۱۹۹	ابهر	ابهرود	میموندره - کینه ورس	۷	۵/۶
				صایین قلعه	جداقیه- چرگر- کیود چشمه		
				خرمدره	فلج- رحمت آباد		
روستای مرکزی	۱۰۰۰ تا ۲۴۹۹	۲۰۰ تا ۴۹۹	ابهر	ابهرود	فونش اباد	۹	۷/۱
				حومه	نورین		
				صایین قلعه	ارهان- عمیداباد- الگزیر- پیرسقا		
				خرمدره	شویر- اردجین- نصیرآباد		
روستا- شهر	بیش از ۲۵۰۰	بیش از ۵۰۰ خانوار	ابهر	حومه	قره	۳	۲/۴
				خرمدره	قلعه حسینیه- سوکهریز		

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

از شاخص مهم در بررسی ساختار سنی جمعیت کشور میانگین و میانه سنی جمعیت است. بررسی میانگین و میانه سنی جمعیت، تصویر واضح تری از جوانی جمعیت را نمایش می دهد.

الف- میانگین سنی

میانگین سنی، متوسط سن افراد یک جامعه است و از تقسیم مجموعه حاصل ضرب های هریک از سنین منفرد در فراوانی افراد در آن سن، به کل جمعیت حاصل می شود. میانگین سنی جمعیت ایران در سال ۱۳۹۵ برابر ۳۱،۱ سال محاسبه شده که در مقایسه با سال ۱۳۹۰، ۳،۱ سال افزایش را نشان می دهد. در سال ۱۳۹۵ میانگین سنی مردان برابر ۳۰،۹ و زنان ۳۱،۳ سال بوده است. برای هر دو جنس این میانگین در نقاط شهری به مراتب بیشتر از نقاط روستایی است. میانگین سنی مردان و زنان در نقاط شهری به ترتیب برابر ۳۱،۳ و ۳۱،۶ سال و در نقاط روستایی ۲۹،۷ و ۳۰،۵ سال است. نکته قابل توجه این است که میانگین سنی زنان اندکی از میانگین سنی مردان بالاتر است. این موضوع به دلیل بالاتر بود امیدزندگی زنان در مقایسه با مردان می باشد. انتظار می رود در سال های آتی با افزایش شکاف امیدزندگی بین زنان و مردان و زنانه شدن سالمندی جمعیت، میانگین سنی زنان از میانگین سنی مردان همچنان سرعت بیشتری به خود بگیرد (فتحی و همکاران، ۱۳۹۶: ۲۷). در جدول زیر میانگین سنی کل کشور و استان زنجان مقایسه شده و نشان داده شده است.

جدول ۷۲: میانگین سنی کشور به تفکیک استان و مناطق شهری و روستایی و سن و جنس: ۱۳۹۵

شرح	کل			شهری			روستایی		
	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن
کل کشور	۳۱/۱	۳۰/۹	۳۱/۳	۳۱/۵	۳۱/۳	۳۱/۶	۳۰/۱	۲۹/۷	۳۰/۵
استان زنجان	۳۱/۲	۳۰/۹	۳۱/۵	۳۱/۲	۳۱/۰	۳۱/۴	۳۱/۳	۳۰/۸	۳۱/۹

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

توزیع جمعیت شهری و روستایی

شهرنشینی و رشد شهری معلول عوامل چندی است. عموماً ۴ مورد را به عنوان عوامل موثر در رشد جمعیت شهرنشینی در نظر می گیرند: ۱- رشد طبیعی جمعیت شهری ۲- مهاجرت به شهرها ۳- طبقه بندی مجدد شهرها (تبدیل نقاط روستایی به شهر) ۴- الحاق و ضمیمه کردن قلمروهای جدید به شهرهای موجود که اغلب نقاط روستایی حاشیه شهرها می باشد. میزان روستانشینی ۱ کسری است که صورت آن شمار جمعیت ساکن در مناطق روستایی یک کشور یا منطقه در یک مقطع زمانی معین و مخرج آن کل جمعیت همان کشور یا منطقه زمانی است. در ادامه به بررسی نسبت روستانشینی در منظومه های روستایی ابهر و خرمدره پرداخته می شود. در ابتدا در جدول جمعیت بر حسب سن، جنس و وضع سکونت زنجان (نقاط شهری) بر اساس آمار ۱۳۹۵ نشان داده شده است.

جدول شماره ۷۳: جمعیت بر حسب سن، جنس و وضع سکونت زنجان (نقاط شهری و روستایی)

سن	جمع			نقاط شهری			نقاط روستایی		
	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن
تمامی سنین	۱۰۵۷۴۶۱	۵۳۴۸۴۹	۵۲۲۶۱۲	۷۱۱۱۷۷	۳۵۹۳۰۹	۳۵۱۸۶۸	۳۴۶۲۸۳	۱۷۵۵۳۹	۱۷۰۷۴۴
۰-۴	۹۶۶۵۵	۴۹۷۹۹	۴۶۸۵۶	۶۳۲۲۱	۳۲۳۵۹	۳۰۸۶۲	۳۳۴۳۴	۱۷۴۴۰	۱۵۹۹۴
۵-۹	۸۳۸۵۶	۴۲۹۰۱	۴۰۹۵۵	۵۴۸۹۵	۲۸۰۵۳	۲۶۸۴۲	۲۸۹۶۱	۱۴۸۴۸	۱۴۱۱۳
۱۰-۱۴	۷۲۴۱۳	۳۷۱۱۳	۳۵۳۰۰	۴۷۷۳۴	۲۴۳۷۴	۲۳۳۶۰	۲۴۶۷۹	۱۲۷۳۹	۱۱۹۴۰
۱۵-۱۹	۶۹۰۰۸	۳۴۹۴۲	۳۴۰۶۶	۴۷۰۱۶	۲۴۰۴۴	۲۲۹۷۲	۲۱۹۹۲	۱۰۸۹۸	۱۱۰۹۴
۲۰-۲۴	۸۷۸۳۳	۴۴۵۰۹	۴۳۳۲۴	۵۴۵۸۰	۲۶۶۷۶	۲۷۹۰۴	۳۳۳۰۳	۱۷۸۸۳	۱۵۴۲۰
۲۵-۲۹	۱۱۲۲۳۰	۵۷۱۵۰	۵۵۰۸۰	۷۶۲۸۹	۳۷۹۹۹	۳۸۲۹۰	۳۵۹۴۱	۱۹۱۵۱	۱۶۷۹۰
۳۰-۳۴	۱۰۸۸۸۰	۵۵۴۶۸	۵۳۴۱۲	۷۸۷۰۳	۴۰۱۱۴	۳۸۵۸۹	۳۰۱۷۷	۱۵۳۵۴	۱۴۸۲۳
۳۵-۳۹	۹۳۷۳۶	۴۷۹۴۷	۴۵۷۸۹	۶۶۵۷۶	۳۴۱۶۵	۳۲۴۱۱	۲۷۱۶۰	۱۳۷۸۲	۱۳۳۷۸
۴۰-۴۴	۷۷۰۳۷	۳۹۲۲۵	۳۷۸۱۲	۵۴۰۲۱	۲۷۷۸۲	۲۶۲۳۹	۲۳۰۱۵	۱۱۴۴۲	۱۱۵۷۳
۴۵-۴۹	۶۱۸۳۳	۳۱۰۷۷	۳۰۷۵۶	۴۳۵۶۷	۲۲۴۱۱	۲۱۱۵۶	۱۸۲۶۶	۸۶۶۶	۹۶۰۰
۵۰-۵۴	۴۷۹۲۹	۲۴۲۸۵	۲۳۶۴۴	۳۳۱۱۵	۱۷۰۱۱	۱۶۱۰۴	۱۴۸۱۴	۷۲۷۴	۷۵۴۰
۵۵-۵۹	۴۲۶۰۰	۲۱۱۴۲	۲۱۴۵۸	۲۸۱۸۲	۱۴۱۵۳	۱۴۰۲۹	۱۴۴۱۸	۶۹۸۹	۷۴۲۹
۶۰-۶۴	۳۲۸۳۷	۱۵۵۶۵	۱۷۲۷۲	۲۰۶۹۴	۱۰۰۹۳	۱۰۶۰۱	۱۲۱۴۳	۵۴۷۲	۶۶۷۱
۶۵ و بیشتر	۷۰۶۱۴	۳۳۷۲۶	۳۶۸۸۸	۴۲۵۸۴	۲۰۰۷۵	۲۲۵۰۹	۲۸۰۳۰	۱۳۶۵۱	۱۴۳۷۹

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول ۷۴: نسبت روستا نشینی بر حسب جنس زنجان

سن	جمعیت کل	جمعیت کل روستایی	نسبت روستانشینی (مرد)	نسبت روستانشینی (زن)	نسبت روستانشینی
تمامی سنین	۱۰۵۷۴۶۱	۳۴۶۲۸۳	۳۲،۸۲	۳۲،۶۷	۳۲،۷۵
۰-۴	۹۶۶۵۵	۳۳۴۳۴	۳۵،۰۲	۳۴،۱۳	۳۴،۵۹
۵-۹	۸۳۸۵۶	۲۸۹۶۱	۳۴،۶۱	۳۴،۴۶	۳۴،۵۴
۱۰-۱۴	۷۲۴۱۳	۲۴۶۷۹	۳۴،۳۲	۳۳،۸۲	۳۴،۰۸
۱۵-۱۹	۶۹۰۰۸	۲۱۹۹۲	۳۱،۱۹	۳۲،۵۷	۳۱،۸۷
۲۰-۲۴	۸۷۸۳۳	۳۳۳۰۳	۴۰،۱۸	۳۵،۵۹	۳۷،۹۲
۲۵-۲۹	۱۱۲۲۳۰	۳۵۹۴۱	۳۳،۵۱	۳۰،۴۸	۳۲،۰۲

^۱ Rate Ruralization

سن	جمعیت کل	جمعیت کل روستایی	نسبت روستائیشینی (مرد)	نسبت روستائیشینی (زن)	نسبت روستائیشینی
۳۰-۳۴	۱۰۸۸۸۰	۳۰۱۷۷	۲۷,۶۸	۲۷,۷۵	۲۷,۷۲
۳۵-۳۹	۹۳۷۳۶	۲۷۱۶۰	۲۸,۷۴	۲۹,۲۲	۲۸,۹۷
۴۰-۴۴	۷۷۰۳۷	۲۳۰۱۵	۲۹,۱۷	۳۰,۶۱	۲۹,۸۸
۴۵-۴۹	۶۱۸۳۳	۱۸۲۶۶	۲۷,۸۹	۳۱,۲۱	۲۹,۵۴
۵۰-۵۴	۴۷۹۲۹	۱۴۸۱۴	۲۹,۹۵	۳۱,۸۹	۳۰,۹۱
۵۵-۵۹	۴۲۶۰۰	۱۴۴۱۸	۳۳,۰۶	۳۴,۶۲	۳۳,۸۵
۶۰-۶۴	۳۲۸۳۷	۱۲۱۴۳	۳۵,۱۶	۳۸,۶۲	۳۶,۹۸
۶۵ و بیشتر	۷۰۶۱۴	۲۸۰۳۰	۴۰,۴۸	۳۸,۹۸	۳۹,۶۹

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نتایج حاصل از جدول نشان می‌دهد نسبت روستائیشینی مرد برای تمام سنین ۳۲,۸۲ بوده و همچنین نسبت روستائیشینی زن برای تمام سنین ۳۲,۶۷ می‌باشد. نسبت روستائیشینی کل برای استان زنجان ۳۲,۷۵ می‌باشد. در بین گروه‌های سنی، دو گروه سنی ۶۰-۶۴ و ۶۵ و بیشتر دارای بیشترین رقم روستائیشینی می‌باشد. پایین‌ترین نرخ روستائیشینی نیز در گروه‌های سنی ۴۹-۴۵ دیده می‌شود. استان زنجان از نظر شاخص شهرنشینی در جایگاه؟؟؟ ام در بین استان‌های کشور قرار دارد. از جمعیت ۱۰۵۷۴۶۱ نفری استان، تعداد روستائیان ۳۴۶۲۸۳ نفر (۳۲,۷۵ درصد) و از جمعیت ۷۹۹۲۶۲۷۰ نفری کشور تعداد روستائیان ۲۰۷۳۰۶۲۵ نفر (۲۵,۹۳) می‌باشد. بدین ترتیب ۱,۹۷ درصد از جمعیت روستائیان کشور در استان زنجان سکونت دارند.

جدول شماره ۷۵: مقایسه تطبیقی نسبت شهرنشینی در شهرستان با استان و کشور

محدوده/ سال	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
کشور	۶۸,۵	۷۱,۴	۷۴
استان زنجان	۵۷,۹۹		۶۷,۲۵
شهرستان ابهر	۶۲,۲۳		۸۲,۲۳
شهرستان خرمدره	۸۰		۸۱,۴۸

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج حاصل نسبت شهرنشینی در استان نسبت به کل کشور پایین می‌باشد. همچنین نسبت شهرنشینی در شهرستان ابهر و خرمدره بیشتر از استان می‌باشد. در مقایسه این نسبت بین شهرستان و کل کشور، شاهد بالا بودن نسبت شهرنشینی در این شهرستان‌ها هستیم به طوری که بین نسبت شهرنشینی در شهرستان ابهر و کل کشور ۸,۲۳ و شهرستان خرمدره و کل کشور ۷,۴۸ درصد اختلاف وجود دارد. در ادامه به بررسی نسبت روستائیشینی در منظومه روستایی پرداخته شده است.

جدول شماره ۷۶: نسبت روستائیشینی منظومه ابهر طبق آمار ۱۳۹۵

نام دهستان	خانوار	جمعیت	مرد	زن
ابهررود	۱۴۹۲	۴۷۳۴	۲۴۳۰	۲۳۰۴
حومه	۱۹۸۲	۶۰۴۵	۳۰۸۴	۲۹۶۱
درسجین	۴۵۵	۱۱۹۷	۵۹۰	۶۰۷
دولت آباد	۷۳۹	۲۶۰۵	۱۲۶۳	۱۳۴۲
صایین قلعه	۳۳۷۲	۱۰۸۳۳	۵۵۰۴	۵۳۲۹
جمع		۲۵۴۱۴		

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

نام دهستان	خانوار	جمعیت	مرد	زن
نسبت روستانشینی				
۱۶,۷۷				
ابهر	۳۰,۹۳۲	۹۹,۲۸۵	۵۰,۱۱۸	۴۹,۱۶۷
صایین قلعه	۴۰,۴۸	۱۲۹,۸۹	۶۷,۰۶	۶۲,۸۳
هیدج	۴۳,۰۹	۱۳۸,۴۰	۶۹,۸۳	۶۸,۵۷
جمع جمعیت شهری	۳۹,۲۸۹	۱۲۶,۱۱۴	۶۳,۸۰۷	۶۲,۳۰۷
جمع جمعیت روستایی				
۲۵,۴۱۴				
کل جمعیت				
۱۵۱,۵۲۸				
نسبت روستانشینی کل منظومه				
۱۶,۳۷				

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نتایج جدول نشان می دهد نسبت روستانشینی کل در استان زنجان ۳۲,۷۵ می باشد که این نسبت در منظومه ابهر ۱۶,۳۷ نسبت روستانشینی منظومه ابهر نسبت به روستانشینی کل استان (۳۲,۷۵) حدود ۱۶,۳۸ درصد کم تر می باشد. این در حالی است که به علت پایین بودن نسبت روستانشینی در شهرستان ابهر، وجود سه شهر ابهر، صایین قلعه و هیدج در مقابل جمعیت کم روستایی این شهرستان می باشد که باعث شده است نسبت روستانشینی در این شهرستان ۱۶,۳۷ درصد باشد. در ادامه در جدول به بررسی نسبت روستا نشینی در منظومه های روستایی ابهر پرداخته شده است.

جدول ۷۷: نسبت روستانشینی منظومه روستایی ابهر به تفکیک منظومه و دهستان سال ۱۳۹۵

نام دهستان	۲۰ تا ۲۴ سال		۲۵ تا ۲۹ سال		۳۰ تا ۳۴ سال		۳۵ تا ۳۹ سال		۴۰ تا ۴۴ سال		۴۵ تا ۴۹ سال		۵۰ تا ۵۴ سال		۵۵ تا ۵۹ سال		۶۰ تا ۶۴ سال		۶۵ تا ۶۹ سال		۷۰ تا ۷۴ سال		۷۵+		
	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن			
ابهرود	۲۰۵	۱۶۱	۱۷۵	۱۵۹	۱۳۲	۱۱۸	۱۳۰	۱۰۸	۲۴۱	۱۷۴	۲۷۰	۲۴۷	۲۵۱	۲۱۰	۱۸۶	۱۷۷	۱۱۷	۱۳۷	۱۱۲	۱۱۵	۹۸	۶۷	۶۴	۱۱۲	
حومه	۲۱۱	۲۱۵	۲۱۴	۱۸۱	۲۱۲	۱۹۵	۱۹۱	۱۶۵	۲۰۰	۲۲۳	۲۷۸	۲۴۷	۳۱۰	۲۴۷	۲۴۳	۲۵۰	۱۹۱	۲۰۶	۲۴۳	۲۴۷	۱۶۸	۱۴۰	۷۴	۱۷۲	
درسجین	۳۶	۳۹	۳۹	۳۱	۳۱	۳۹	۲۶	۱۷	۴۰	۴۰	۵۲	۴۷	۴۷	۳۷	۳۹	۲۴	۱۸	۳۷	۲۴	۲۴	۱۷	۳۱	۳۷	۸۷	
دولت آباد	۱۱۲	۱۱۹	۹۳	۱۱۹	۲۲	۹۳	۱۷	۷۸	۱۹	۳۳	۴۵	۱۰۶	۵۳	۱۵۰	۸۲	۲۵	۷۴	۴۴	۵۴	۵۴	۷۶	۷۵	۴۰	۶۳	
صایین قلعه	۵۳۱	۵۲۳	۴۸۷	۴۴۳	۴۰۹	۳۲۷	۲۵۱	۲۹۷	۴۷۷	۳۷۹	۵۷۸	۵۱۷	۵۳۰	۵۱۷	۴۳۲	۲۵۵	۲۲۲	۲۸۴	۴۳۲	۴۳۲	۲۶۱	۲۲۵	۹۴	۲۱۰	
جمع روستایی	۲۱۴۴	۱۹۱	۱۵۸	۱۹۱	۱۳۰	۳۲۷	۲۰۲	۲۵۹	۲۰۲	۲۴۷۵	۲۵۹	۲۰۲	۲۴۷۵	۲۵۹	۲۰۲	۲۱۴	۱۹۰	۲۱۴	۲۴۷۵	۲۵۹	۱۲۵	۱۱۸	۴	۲۵۹۱	
جمع شهری																									
جمعیت شهری و روستایی																									
نسبت روستانشینی																									

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

۱-۵-۲-۱- رشد جمعیت

در محاسبات جمعیتی، به جای ارقام مطلق افزایش یا کاهش جمعیت، از میزان یا نرخ افزایش یا کاهش (رشد جمعیت) استفاده می شود. نرخ رشد که مقدار افزایش یا کاهش جمعیت یک منطقه را در یک سال نسبت به صد نفر از همان جمعیت نشان می دهد، معمولاً به دو نوع رشد جمعیت تقسیم بندی می شود که عبارتند از، افزایش طبیعی و افزایش مطلق جمعیت. در ذیل به هر یک از این موارد پرداخته می شود:

افزایش طبیعی

افزایش طبیعی جمعیت ۱ از مفاهیم مربوط به حرکات جمعیت ۲ است که از تفاوت موالید و مرگ و میر (شاخص های حیاتی) ناشی می شود. افزایش طبیعی جمعیت حاصل موازنه جمعیت ۳ است و آن عبارت است از فزونی (یا کاستی) موالید به مرگ های یک سال در جامعه معین. اگر جمعیتی بسته باشد، یعنی درون کوچی و برون کوچی نداشته باشد، عواملی که در افزایش یا کاهش آن تاثیر می گذارند عبارت خواهند بود از تولد و مرگ. از این رو افزایش جمعیت بسته همیشه از نوع افزایش طبیعی است. در تغییرات جمعیت، اگر تعداد موالید بیشتر از مرگ باشد، جمعیت رو به فزونی می رود (افزایش) و در صورت عکس، کمتر می شود (کاهش). در حالت اول صحبت از رشد مثبت و در وضعیت دوم سخن از رشد منفی خواهد بود. آمارهای جمعیتی نشان می دهد که معمولاً در اکثریت قریب به اتفاق کشورها تعداد موالید بر رقم مرگ فزونی دارد و همه ساله بر جمعیت آن ها افزوده می شود. (تقوی، ۱۳۷۸).

نرخ افزایش طبیعی

نرخ افزایش طبیعی جمعیت عبارت است از اختلاف نرخ های موالید و مرگ و میر جمعیت در یک جامعه و یا نسبت تفاضل موالید و مرگ جمعیت یک سال به جمعیت میانه آن سال (کاظمی پور، ۱۳۸۶):

فرمول ۲)

$$r = \frac{B - D}{P} \times 1000$$

r = میزان خام موالید - میزان خام مرگ و میر؛

B = تعداد موالید در یک سال؛

D = تعداد مرگ های اتفاق افتاده در یک سال؛

P = جمعیت میانه سال .

لازم به یادآوری است که در محاسبه نرخ افزایش طبیعی جمعیت از نرخ موالید واقعی (زنده متولد شده) و مرگ و میرهای پس زادی یا نرخ مرگ و میر عمومی استفاده می کنند. نرخ افزایش طبیعی در یک جمعیت ثابت را «میزان

۱ Natural Increase .

۲ Population Mobility

۳ population balance

لوتکا^۱ گویند زیرا ضریب افزایش سالیانه جمعیت را در میان جمعیت ثابت، برای نخستین بار جمعیت‌شناسی به نام آلفرد لوتکا محاسبه کرده است (امانی، ۱۳۵۵).

افزایش مطلق

در افزایش و کاهش جمعیت یک منطقه تنها موالید و مرگ و میر تاثیر ندارند بلکه درون کوچی و برون کوچی جمعیت نیز در این امر نقش مهمی ایفا می‌کنند. از این رو اگر در محاسبه افزایش جمعیت یک منطقه هر چهار عامل را دخالت دهیم، سخن از افزایش مطلق جمعیت ۲ در میان خواهد بود. همچنان که پیداست، افزایش مطلق در مورد «جمعیت باز» قابل طرح است. از این رو افزایش مطلق را به عنوان افزایش یک جمعیت باز نیز تعریف می‌کنند. افزایش مطلق جمعیت در سطح قاره، منطقه و کشور محاسبه می‌شود.

نرخ افزایش مطلق

موازنه جمعیتی تولد و مرگ، و همچنین درون کوچی و برون کوچی جمعیت را «افزایش مطلق» و نسبت افزایش خام به جمعیت میانه سال را در صد یا هزار نفر از جمعیت «نرخ افزایش مطلق» جمعیت گویند و از رابطه زیر به دست می‌آید (کلانتری، ۱۳۸۷):

$$r = \frac{(N + I) - (M + E)}{P} \times 100$$

N = تعداد موالید ؛

I = تعداد درون کوچان ؛

M = تعداد مرگ و میر در یکسال معین ؛ و

E = تعداد برون کوچان .

رشد جمعیت

میزان افزایش مطلق جمعیت را میزان رشد جمعیت ۳ نیز می‌گویند. در سطح جامعه، برای محاسبه رشد جمعیت معمولاً دو عامل طبیعی (موالید و مرگ) را در نظر می‌گیرند، مگر اینکه عامل مهاجرت نقش مهمی در افزایش یا کاهش جمعیت یک منطقه داشته باشد. در این صورت لازم است حجم مهاجرت و موازنه آن را در محاسبات وارد کرد. در محاسبات جمعیتی، به جای ارقام مطلق افزایش جمعیت، از میزان یا نرخ افزایش (رشد جمعیت) استفاده می‌شود. نرخ رشد مقدار افزایش جمعیت یک منطقه را در یکسال نسبت به هزار یا صد نفر از جمعیت نشان می‌دهد.

نرخ رشد مطلق جمعیت را به دو طریق محاسبه می‌کنند:

۱- اگر ارقام مربوط به موالید، مرگ و میر، درون کوچی و برون کوچی مشخص باشد نرخ رشد جمعیت را بر اساس فرمول فوق محاسبه می‌کنند.

۲- اگر ارقام مربوط به تولد، مرگ، درون کوچی و برون کوچی مشخص نباشد و فقط تعداد جمعیت جامعه در دو زمان مختلف در دست باشد (از طریق سرشماری یا آمارگیری‌های نمونه‌ای) در این صورت نرخ رشد جمعیت توسط فرمول ذیل محاسبه می‌شود (تقوی، ۱۳۷۸):

Lotka ۱

Absolute Increase ۲

Population Growth ۳

$$P_t = P_0(1+r)^n$$

که در آن P_t جمعیت سال مقصد (سال بعد)، P_0 جمعیت سال مبداء (سال قبل) و t فاصله زمانی دو سال مزبور را نشان می دهد. در این رابطه فرمول زیر هم می تواند مورد استفاده قرار گیرد:

$$PG = r = \frac{\lg np_t - \lg np_0 \times n}{100}$$

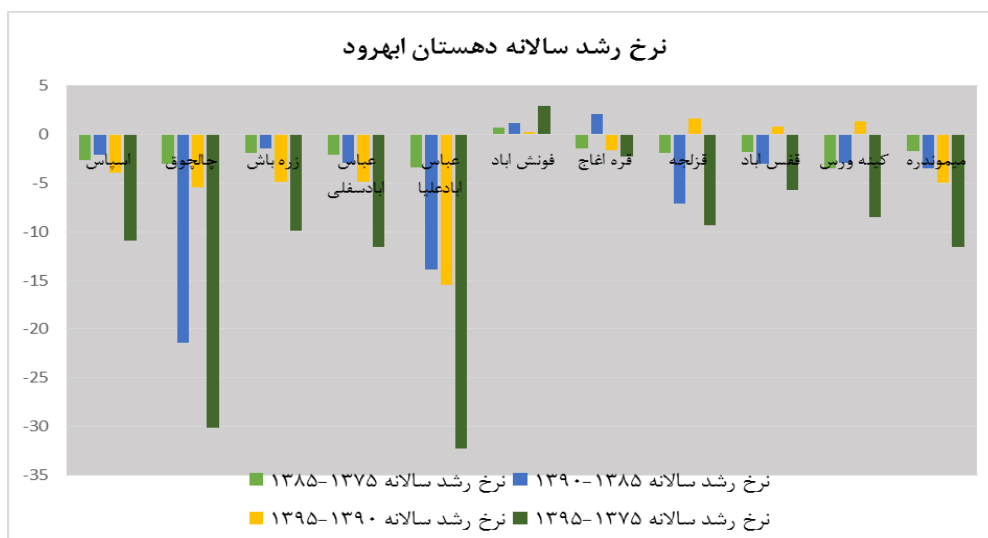
در ادامه در جدول شماره ۵- ۳۸ تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد منظومه ابهر دهستان ابهرود در دوره های مختلف سرشماری نشان داده شده است.

جدول شماره ۷۸: تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد دهستان ابهرود در دوره های مختلف سرشماری

نرخ رشد سالانه							میزان جمعیت							آبادی
۱۳۷۵-۱۳۹۰	۱۳۸۵-۱۳۹۰	۱۳۷۵-۱۳۸۵	۱۳۶۵-۱۳۷۵	۱۳۵۵-۱۳۶۵	۱۳۴۵-۱۳۵۵	۱۳۳۵-۱۳۴۵	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵	
-۱۰,۹	-۳,۹	-۲,۱	-۲,۶	-۰,۲۷	۲,۰۳	۱,۴۹	۲۸۱	۳۴۴	۳۸۳	۵۰۲	۵۱۶	۴۲۲	۳۶۴	
-۳۰,۱	-۵,۴	-۲۱,۴	-۳,۰	-۶,۰۷	۱۹,۴۲	-۱۹,۸۸	۳۱	۴۱	۱۳۷	۱۸۶	۳۴۸	۵۹	۵۴۱	
-۹,۹	-۴,۹	-۱,۴	-۱,۹	۰,۹۱	-۱,۰۵	۰,۶۴	۲۹۳	۳۷۷	۴۰۶	۴۹۴	۴۵۱	۵۰۱	۴۷۰	
-۱۱,۶	-۴,۹	-۲,۹	-۲,۱	-۰,۷۳	۱,۵۲	۰,۶۰	۳۳۸	۴۳۵	۵۰۵	۶۲۹	۶۷۷	۵۸۲	۵۴۸	
-۳۲,۳	-۱۵,۵	-۱۳,۹	-۳,۴	۰,۴۹	-۱,۰۹	۰,۱۵	۱۸	۴۲	۸۹	۱۲۷	۱۲۱	۱۳۵	۱۳۳	
۲,۹	۰,۲	۱,۲	۰,۷	۲,۲۰	۲,۶۰	۲,۰۶	۱۷۶۲	۱۷۴۰	۱۶۳۷	۱۵۲۱	۱۲۲۴	۹۴۷	۷۷۲	
-۲,۳	-۱,۶	۲,۱	-۱,۴	۴,۴۲	-۱۶,۵۹	۰,۵۲	۱۰۱	۱۱۰	۹۹	۱۱۴	۷۴	۴۵۴	۴۳۱	
-۹,۳	۱,۶	-۷,۱	-۱,۹	۱,۷۹	۱,۸۰	-۵,۴۶	۱۶۶	۱۵۳	۲۲۲	۲۷۱	۲۲۷	۱۹۰	۳۳۳	
-۵,۷	۰,۸	-۳,۰	-۱,۸	۰,۲۸	-۰,۷۱	-۱,۵۳	۴۳۵	۴۱۸	۴۸۷	۵۸۶	۵۷۰	۶۱۲	۷۱۴	
-۸,۵	۱,۳	-۲,۹	-۳,۵	-۱,۴۹	-۰,۹۵	۲,۳۹	۶۴۷	۶۰۶	۷۰۳	۱۰۱۱	۱۱۷۵	۱۲۹۳	۱۰۲۱	
-۱۱,۶	-۵,۰	-۳,۵	-۱,۷	-۴,۳۷	۴,۶۲	۱,۹۷	۶۶۲	۸۶۰	۱۰۲۸	۱۸۲۱	۱۹۲۵	۱۲۲۶	۱۰۰۹	

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول ۷۸ در دهستان ابهرود: نرخ رشد دوره ۱۳۷۵-۱۳۸۵: با توجه به نتایج بدست آمده، تمام روستاهای این دهستان به جز روستای فونش آباد (۰,۷) دارای نرخ رشد منفی می باشند؛ علت این امر بالا بودن تعداد مهاجرت، مرگ و میر و ... می باشد. نرخ رشد دوره ۱۳۸۵-۱۳۹۰: با توجه به نتایج حاصل، تعداد ۹ روستا شامل روستاهای سپاس، چالچوق، زره باش، عباس ابادسفلی، عباس ابادعلیا، قزلجه، قفس آباد، کینه ورس، میموندردارای نرخ رشد منفی بوده و تعداد ۲ روستا شامل فونش آباد، قره اغاج دارای نرخ رشد مثبت هستند. نرخ رشد دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۰: با توجه به نتایج جدول، روستاهای فونش آباد، قفس آباد، قزلجه، کینه ورس دارای نرخ رشد مثبت هستند و تعداد ۷ روستا شامل: اسپاس، چالچوق، زره باش، عباس ابادسفلی، عباس ابادعلیا، قره اغاج، میموندردارای نرخ رشد منفی هستند. نرخ رشد دوره ۱۳۹۵-۱۳۷۵: با توجه به نتایج حاصل، تمام روستاهای این دهستان صابین قلعه به جز روستای فونش آباد (۲,۹) دارای نرخ رشد منفی هستند، و روستاهای عباس آباد علیا، چالچوق به ترتیب با نرخ رشد ۳۲,۳- و ۳۰,۱- درصد بالاترین نرخ رشد منفی به خود اختصاص داده است. نمودار زیر نرخ رشد سالانه دهستان ابهرود را نشان داده است.

نمودار شماره ۱۹: نرخ رشد سالانه دهستان ابهرود

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

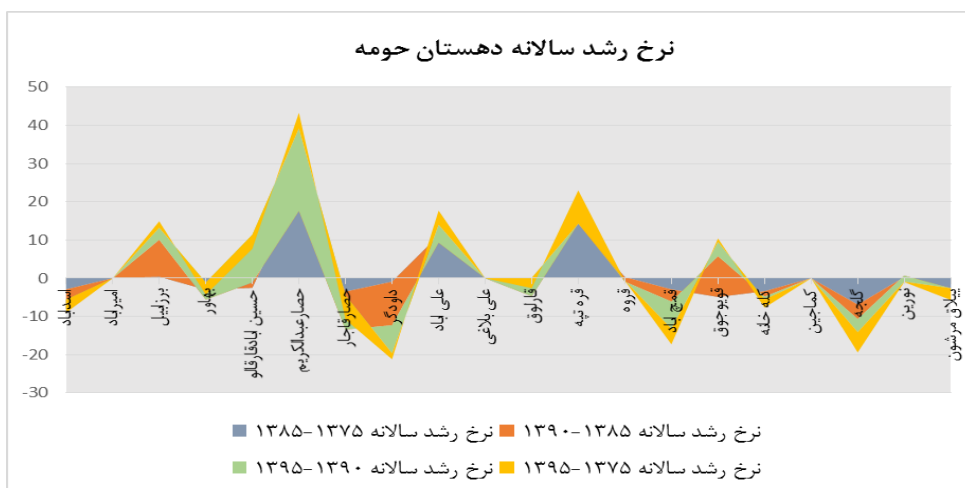
جدول شماره ۷۹: تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد دهستان حومه در دوره های مختلف سرشماری

آبادی	نرخ رشد سالانه							میزان جمعیت						
	۱۳۷۵-۱۳۹۵	۱۳۸۵-۱۳۹۵	۱۳۸۵-۱۳۹۰	۱۳۷۵-۱۳۸۵	۱۳۶۵-۱۳۷۵	۱۳۵۵-۱۳۶۵	۱۳۴۵-۱۳۵۵	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵
اسداباد	-۳,۴	۲,۴	-۵,۱	-۲,۹	-۲,۱۳	-۰,۱	۱,۷۱	۶۱	۶۹	۹۰	۱۲۲	۳۰,۵	۳۰,۸	۲۶۰
امیرآباد	۰	۰	۰	۰	-۲۷,۰۲	-۷,۶	۰,۶۰	۱۸	۰	۱۶	۰	۲۱۰	۴۶۵	۴۳۸
برزابیل	۱,۷	۳,۱	۹,۷	۰,۴	-۱۴,۱۹	-۴,۱	-۳,۹۳	۳۰	۳۵	۲۲	۲۱	۹۷	۱۴۸	۲۲۱
بهاور	-۳,۲	۴,۵	-۲,۶	-۳,۰	-۰,۵۶	-۱۱,۲	۱,۹۶	۴۴	۵۵	۶۳	۸۶	۹۱	۳۰۰	۲۴۷
حسین آبادقارقالو	-۳,۷	۱۲,۵	۱,۴	-۲,۵	-۰,۵۸	-۲,۵	-۱۲,۷۳	۳۱	۵۶	۵۲	۶۷	۷۱	۹۲	۳۵۹
حصار عبدالکریم	۴,۱	۲۱,۶	-۵,۵	۲۳,۱	-	-	-۵,۶۱	۱۸	۴۸	۶۴	۸	۰	۲۲۵	۴۰۱
حصار قاجار	-۶,۳	۸,۹	-۹,۹	-۳,۵	-۲,۶	-۰,۶۴	۰,۲۳	۱۲۷	۱۹۵	۳۳۰	۴۷۲	۶۱۹	۶۶۰	۶۴۵
داودگر	-۱,۶	-۷,۳	-۱۱,۴	-۰,۹	۱,۵	۲۵,۰۸	-۲۹,۳۴	۶۳	۴۳	۷۹	۸۷	۷۵	۸	۲۵۸
علی آباد	۳,۷	۴,۷	-۱,۹	۱۱,۲	-۱۲,۳	-۱۲,۵۶	-۶,۷۶	۲۳	۲۹	۳۲	۱۱	۴۱	۱۵۷	۳۱۶
قارلوق	-۲,۷	۴,۸	-۳,۴	-۱,۳	۰,۲	-۳,۸۲	۱,۱۴	۱۲۳	۱۵۶	۱۸۶	۲۱۳	۲۰۸	۳۰۷	۲۷۴
قره تپه	۸,۷	۰	۰	۱۴,۳	-۱۸,۹	-۸,۵۷	-۸,۰۲	۳۲	۰	۲۳	۶	۴۹	۱۲۰	۲۷۷
قروه	-۰,۰۸	۰,۳	-۱,۲	۰,۳	۱,۲	۴,۰۵	۱,۵۶	۲۶۸۶	۲۶۴۰	۲۸۱۸	۲۷۳۱	۲۴۱۳	۱۶۲۲	۱۳۸۹
قمج آباد	-۴,۱	-۷,۱	-۳,۲	-۲,۹	-۰,۱	۳,۲۴	-۱,۴۲	۳۲۸	۴۷۵	۵۶۱	۷۵۹	۷۷۰	۵۶۰	۶۴۶
قویوجوق	۰,۹	۳,۷	۱۰,۷	-۴,۹	-۶,۳	-۱,۸۶	۴,۲۹	۱۸	۱۵	۹	۱۵	۲۹	۳۵	۲۳
کله خانه	-۲,۲	-۰,۷	-۱,۴	-۳,۴	-۱,۷	۱۶,۱۱	۲۶,۳۱	۲۶	۲۷	۲۹	۴۱	۴۹	۱۱	۲۳۳
کماجین	-	-	-	-	-	-۲۱,۱	-۴,۶۳	۵۵	۰	۲۰	۰	۱۳	۱۴۰	۲۲۵
گلجه	-۵,۳	-۳,۴	-۳,۸	-۶,۹	-۴,۱	-۰,۱۹	-۱,۷۵	۴۷	۵۶	۶۸	۱۴۰	۲۱۳	۲۱۷	۲۵۹
نورین	-۰,۱	-۱,۶	۰,۴	۰,۳	۱,۸	۲,۳۷	۱,۲۴	۱۹۶۱	۲۱۳۳	۲۰۸۸	۲۰۱۲	۱۶۷۶	۱۳۲۶	۱۰۸۴
بیلاق مرشون	-۳,۱	۰	۰	-۲,۶	۱,۰	-۰,۱۷	۰,۶۴	۲۹۷	۰	۴۳۲	۵۶۷	۵۱۱	۵۲۰	۴۸۸

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول شماره ۷۹؟؟ در دهستان حومه: نرخ رشد دوره ۱۳۷۵-۱۳۸۵: با توجه به نتایج حاصل از بین ۲۰ روستا دهستان حومه تعداد ۶ روستا شامل برزابیل، حصار عبدالکریم، علی آباد، نورین، قروه، قره تپه، دارای نرخ رشد مثبت هستند، و بقیه روستاها شامل: بیلاق مرشون، بهاور، حسین آبادقارقالو، حصارقاجار، داودگر، قارلوق،

اسداباد، گلجه، قمچ آباد، قویوجوق، کله خانه دارای نرخ رشد منفی هستند. نرخ رشد دوره ۱۳۸۵-۱۳۹۰: با توجه به نتایج بدست آمده از جدول بالا روستاهای نورین، قویوجوق، برزابیل، حسین آباد قارقالو دارای نرخ رشد مثبت هستند. در بین روستاهایی که دارای نرخ رشد مثبت، تعداد ۲ روستای شامل برزابیل، قویوجوق دارای نرخ رشد بالاتر از ۲ می باشند. نرخ رشد دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۰: با توجه به نتایج حاصل ۵ روستای این دهستان شامل روستاهای نورین، گلجه، کله خانه، قمچ آباد، داودگر دارای نرخ رشد منفی هستند و بقیه روستاها دارای نرخ رشد مثبت هستند که در بین این روستاها، روستاهای برزابیل، بهاور، قویوجوق، علی آباد، قارلوق، حصارقاجار دارای نرخ رشد مثبت و بالاتر از ۳ می باشند. نرخ رشد دوره ۱۳۷۵-۱۳۹۵: با توجه به نتایج بدست آمده از جدول بالا از بین ۲۰ روستای دهستان حومه ۱۲ روستا دارای نرخ رشد منفی هستند که شامل روستاهای اسداباد، کله خانه، گلجه، نورین، ییلاق مرشون، قمچ آباد، قره، قارلوق، داودگر، حصارقاجار، بهاور، حسین آباد قارقالو و بقیه روستاها شامل قره تپه، برزابیل، حصار عبدالکریم، علی آباد، قویوجوق دارای نرخ رشد مثبت هستند.

نمودار شماره ۲۰: نرخ رشد سالانه دهستان حومه

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور،

جدول شماره ۸۰: تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد دهستان در سنین در دوره های مختلف سرشماری

نرخ رشد سالانه							میزان جمعیت							آبادی
۱۳۷۵-۱۳۹۵	۱۳۸۵-۱۳۹۰	۱۳۸۵-۱۳۹۰	۱۳۷۵-۱۳۸۵	۱۳۶۵-۱۳۷۵	۱۳۵۵-۱۳۶۵	۱۳۴۵-۱۳۵۵	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵	
-۳,۴	۰	-۳,۷	-۴,۹	-۵,۳۷	-۱,۸۲	-۰,۵۶	۹۱	۹۱	۱۱۰	۱۸۳	۲۲۰	۳۸۲	۴۰۴	ارکین
-۸,۲	-۱۴,۸	-۰,۱	-۸,۷	-۴,۹۱	-۱,۹۰	-۲,۰۲	۶۱	۱۳۶	۱۳۷	۳۴۱	۵۶۴	۶۸۳	۸۳۸	ازناب
-۳,۰	-۲,۲	-۱,۱	-۴,۳	-۲,۱۱	-۰,۵۲	-۱,۰۸	۱۲۲	۱۳۷	۱۴۵	۲۲۷	۲۸۱	۲۹۶	۳۳۰	اقچه کند
-۵,۸	-۴,۴	-۱۳,۹	-۲,۳	-۴,۷۷	-۰,۳۱	۰,۲۰	۱۲۶	۱۵۸	۳۳۵	۴۲۴	۶۹۱	۷۱۳	۶۹۹	توده بین
-۶,۸	-۹,۹	-۷,۵	-۴,۸	-۴,۴۰	-۰,۴۰	-۰,۷۵	۷۷	۱۳۰	۱۹۲	۳۱۵	۴۹۴	۵۱۴	۵۵۴	خلیفه حصار میلان
-۴,۹	-۶,۰	-۴,۴	-۴,۶	-۲,۲۸	۱,۲۶	۰,۷۶	۳۲۰	۴۳۷	۵۴۹	۸۸۰	۱۱۰۸	۹۷۸	۹۰۷	درسجین
-۲,۶	-۱,۱	-۴,۱	-۲,۶	-۳,۰۴	-۳,۶۳	۰,۶۷	۹۷	۱۰۳	۱۲۷	۱۶۶	۲۲۶	۳۲۷	۳۰۶	رازمجین
-۲,۶	-۰,۳	-۳,۲	-۳,۴	-۵,۹۸	-۱,۶۵	-۰,۱۵	۱۰۳	۱۰۵	۱۲۴	۱۷۶	۳۲۶	۳۸۵	۳۹۱	شیورین
-۴,۷	-۸,۲	-۶,۲	-۲,۱	۱,۴۹	-۶,۳۵	۱,۲۳	۹۱	۱۴۰	۱۹۳	۲۴۰	۲۰۷	۳۹۹	۳۵۳	کلنگرز

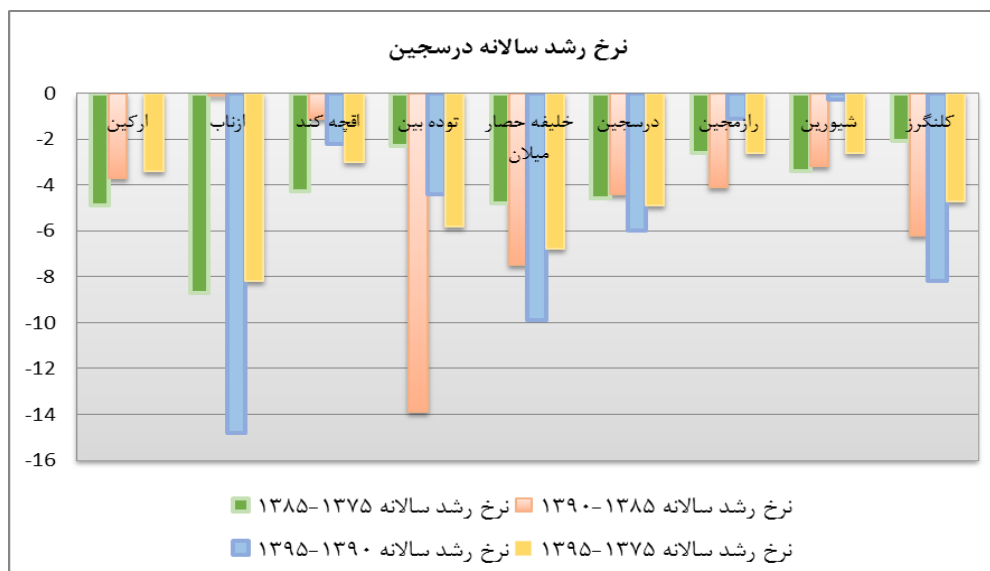
مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نرخ رشد دوره ۱۳۷۵ - ۱۳۸۵: با توجه به نتایج حاصل، تمام روستاهای دهستان درسجین دارای نرخ رشد منفی می باشند که روستای ازنا ب با نرخ رشد ۸/۷- دارای بالاترین نرخ رشد منفی می باشد. لازم به ذکر است که در این روستا حدود ۴۰ خانوار وجود دارد که دارای خانه دوم هستند و تنها در فصول گرم سال و مواقعی که آب و هوا برای گردشگری مناسب است و همچنین جهت انجام فعالیت های کشاورزی بخصوص باغداری به این روستا مراجعه می کنند.

نرخ رشد دوره ۱۳۸۵-۱۳۹۰: با توجه به نتایج حاصل، تمام روستاهای دهستان درسجین دارای نرخ رشد منفی می باشند همچنین در بین روستاهای دهستان درسجین روستای توده بین با نرخ رشد ۱۳/۹- دارای بالاترین نرخ رشد منفی می باشد.

نرخ رشد دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۰: با توجه به نتایج حاصل، تمام روستاهای این دهستان دارای نرخ رشد منفی می باشند و همانند دوره ی سال ۷۵ بالاترین نرخ رشد منفی متعلق به روستای ازنا ب می باشد

نرخ رشد دوره ۱۳۹۵-۱۳۷۵: با توجه به نتایج حاصل، تمام روستاهای این دهستان دارای نرخ رشد منفی بوده و روستای ازنا ب با نرخ رشد ۸,۲- بیشترین نرخ رشد منفی را دارد.

نمودار شماره ۲۱: نرخ رشد سالانه دهستان درسجین؛

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۸۱: تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد دهستان دولت آباد در دوره های مختلف سرشماری

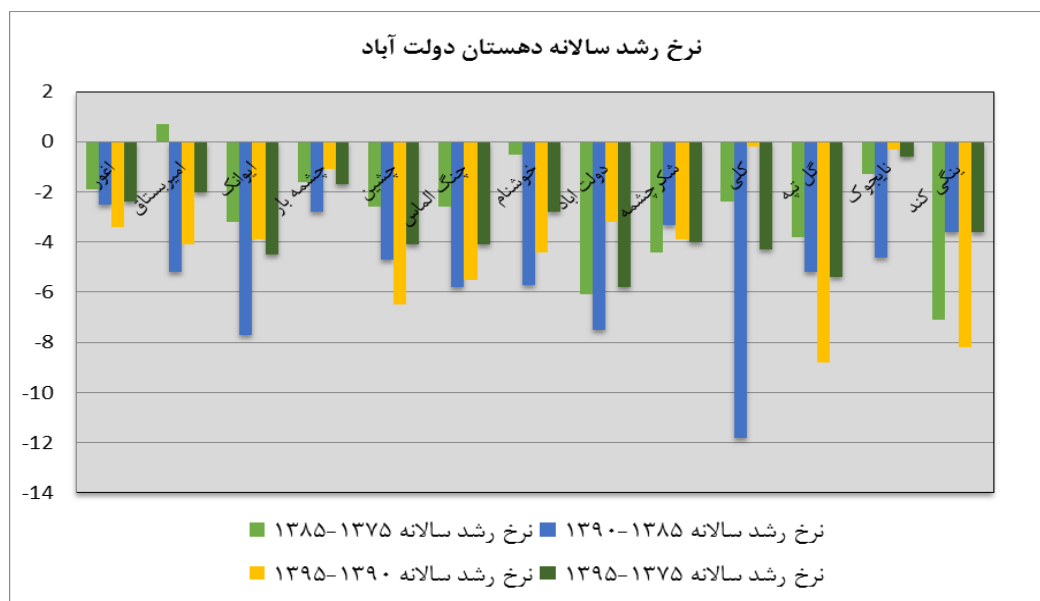
روستا	میزان جمعیت							نرخ رشد سالانه						
	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵
اغور	۲۰۷	۲۷۲	۳۷۲	۴۲۷	۳۵۲	۳۱۰	۲۶۰	۲.۰۷	۳.۱۰	۳.۵۲	۴.۲۷	۳.۷۲	۳.۱۰	۲.۶۰
امیرستاق	۴۶۵	۱۵۴	۲۱۶	۲۱۶	۲۳۳	۱۷۸	۱۴۴	-۱.۰۴	-۰.۴۶	-۱.۰۴	-۰.۴۶	-۰.۴۶	-۱.۰۴	-۰.۴۶
ایوانک	۷۵۴	۷۱۸	۶۶۹	۶۱۶	۴۴۴	۲۹۶	۲۴۲	-۰.۴۹	-۰.۴۹	-۰.۴۹	-۰.۴۹	-۰.۴۹	-۰.۴۹	-۰.۴۹
چشمه بار	۲۶۴	۲۶۷	۲۷۰	۲۷۶	۲۳۴	۲۰۳	۱۹۲	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۱۱
چشین	۷۸۲	۷۱۱	۶۲۱	۵۵۰	۴۲۲	۳۳۱	۲۳۶	-۰.۹۵	-۰.۹۵	-۰.۹۵	-۰.۹۵	-۰.۹۵	-۰.۹۵	-۰.۹۵
چنگ الماس	۶۲۵	۷۶۶	۹۷۲	۹۹۹	۷۶۷	۵۶۷	۴۲۶	۲.۰۶	۲.۰۶	۲.۰۶	۲.۰۶	۲.۰۶	۲.۰۶	۲.۰۶
خوشنام	۵۴۸	۵۵۰	۴۱۶	۵۱۳	۴۸۷	۳۶۲	۲۸۸	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴

روستا	میزان جمعیت							نرخ رشد سالانه						
	۱۳۴۵	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵	۱۳۴۵	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
دولت آباد	۸۵۵	۸۳۱	۹۹۹	۸۳۴	۴۴۰	۲۹۷	۲۵۲	-۰,۲۸	۱,۸۶	-۱,۷۹	-۶,۱	-۷,۵	-۳,۲	-۵,۸
شکرچشمه	۸۶	۶۰	۷۳	۷۱	۴۵	۳۸	۳۱	-۳,۵۴	۱,۹۸	-۰,۲۸	-۴,۴	-۳,۳	-۳,۹	-۴,۰
کلی	۴۲۵	۴۹۲	۱۹۹	۲۱۴	۱۶۷	۸۹	۸۸	۱,۴۷	-۸,۶۵	۰,۷۳	-۲,۴	-۱۱,۸	-۰,۲	-۴,۳
گل تپه	۳۲۰	۳۶۱	۱۶۸	۳۰۶	۲۰۶	۱۵۷	۹۹	۱,۲۱	-۷,۳۶	۶,۱۸	-۳,۸	-۵,۲	-۸,۸	-۵,۴
نایجوک	۵۴۴	۴۸۸	۳۴۱	۳۸۰	۳۳۳	۲۶۲	۲۵۸	-۱,۰۸	-۳,۵۲	۱,۰۹	-۱,۳	-۴,۶	-۰,۳	-۰,۶
ینگی کند	۲۷۶	۲۶۲	۳۹۷	۳۳۷	۱۶۱	۱۳۴	۸۷	-۰,۵۲	۴,۲۴	-۱,۶۳	-۷,۱	-۳,۶	-۸,۲	-۳,۶

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول شماره ۵-۴۴ در دهستان دولت آباد :

نرخ رشد دوره ۱۳۷۵-۱۳۸۵: با توجه به نتایج حاصل، روستاهای این دهستان اغور، ایوانک، چشمه بار، چشین، چنگ الماس، خوشنام، دولت آباد، شکرچشمه، کلی، گل تپه، ایجوک، ینگی کند دارای نرخ رشد منفی می باشند و فقط روستای امیربستاق (۰,۷) در این دهستان دارای نرخ رشد مثبت می باشد. نرخ رشد دوره ۱۳۸۵-۱۳۹۰: با توجه به نتایج حاصل، تمام روستاهای دهستان دولت آباد دارای نرخ رشد منفی می باشند همچنین در بین روستاهای دهستان دولت آباد روستای کلی با نرخ رشد ۱۳/۹- دارای بالاترین نرخ رشد منفی می باشد. نرخ رشد دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۰: با توجه به نتایج حاصل، تمام روستاهای این دهستان همانند دوره سال ۸۵-۹۰ دارای نرخ رشد منفی می باشد. نرخ رشد دوره ۱۳۷۵-۱۳۹۵: با توجه به نتایج بدست آمده از جدول بالا، تمام روستاهای دهستان دولت آباد دارای نرخ رشد منفی است، و روستای دولت آباد با نرخ رشد ۵,۸ درصد نرخ رشد به خود اختصاص داده است.

مأخذ: محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۸۲: تحولات جمعیتی و میزان نرخ رشد دهستان صایین قلعه در دوره های مختلف سرشماری

آبادی	میزان جمعیت							نرخ رشد سالانه						
	۱۳۴۵	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵	۱۳۴۵	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
ارهان	۷۸۰	۹۳۰	۱۱۶	۱۱۷۴	۱۰۷۷	۱۰۸۲	۱۰۱۷	۱،۷۷	-۱۸،۸	۲۶،۰۴	-۱۳،۹	۰،۰۹	-۱،۲	-۰،۷
الگزیر	۱۰۷۲	۱۴۴۳	۱۹۹۶	۲۲۰۶	۲۰۹۵	۲۰۱۸	۱۹۵۷	۳،۰۲	۳،۳	۱،۰۱	-۲۳،۸	-۰،۷	-۰،۶	-۰،۵
پیر سقا	۱۱۸۰	۱۳۲۶	۱۷۱۲	۱۸۷۵	۱۸۹۵	۲۰۰۶	۱۸۷۸	۱،۱۷	۲،۵۹	۰،۹۱	-۱۸،۵	۰	-۱،۳	۰
جداقیه	۵۹۳	۶۴۰	۶۸۹	۶۶۹	۵۶۰	۴۷۵	۵۳۷	۰،۷۷	۰،۷۴	-۰،۲۹	-۹،۸	-۳،۲	۲،۴	-۱،۰
چرگر	۱۵۲۲	۱۴۷۲	۱۲۹۰	۹۷۹	۸۵۳	۷۶۰	۸۶۶	-۰،۳۳	-۱،۳۱	-۲،۷۲	-۷،۹	-۲،۲	۲،۶	-۰،۶
خراسانلو	۶۳۸	۶۲۳	۶۳۵	۵۷۴	۴۹۲	۴۵۵	۳۹۶	-۰،۲۴	۰،۱۹	-۱،۰۰	-۶،۶	-۱،۵	-۲،۷	-۱،۸
داشبلاغ	۳۴۰	۴۰۷	۴۶۹	۴۳۹	۳۵۵	۳۱۷	۱۹۳	۱،۸۱	۱،۴۳	-۰،۶۶	-۵،۳	-۲،۲	-۹،۴	-۴،۰
سروجهان	۴۸۸	۴۸۹	۵۷۷	۵۰۶	۴۳۶	۳۵۵	۲۱۹	۰،۰۲	۱،۶۷	-۱،۳۰	-۲۴،۳	-۴،۰	-۹،۲	-۴،۱
عمیدآباد	۱۷۲۶	۱۸۹۰	۲۵۳۴	۲۵۸۳	۲۴۸۲	۲۴۸۳	۷۲۴	۰،۹۱	۲،۹۸	۰،۱۹	-۱۸،۵	۰،۰۰۸	-۲۱،۸	-۶،۱
کیودچشمه	۶۸۲	۸۵۶	۹۹۱	۱۰۹۵	۱۰۱۵	۹۷۷	۲۶۰	۲،۳۰	۱،۴۸	۱،۰۰	-۱۷،۴	-۰،۷	-۲۳،۲	-۹،۸
کوه زین	۳۶۱	۴۱۲	۳۷۳	۴۲۰	۴۰۲	۳۸۴	۱۳۸	۱،۳۳	-۰،۹۹	۱،۱۹	-۰،۴	-۰،۹	-۱۸،۵	-۵،۴
مهستان	۴۹۵	۴۸۶	۵۴۳	-	-	-	۳۰۹	-۰،۱۸	۱،۱۲	-۰،۹۶	-	-	-	-

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

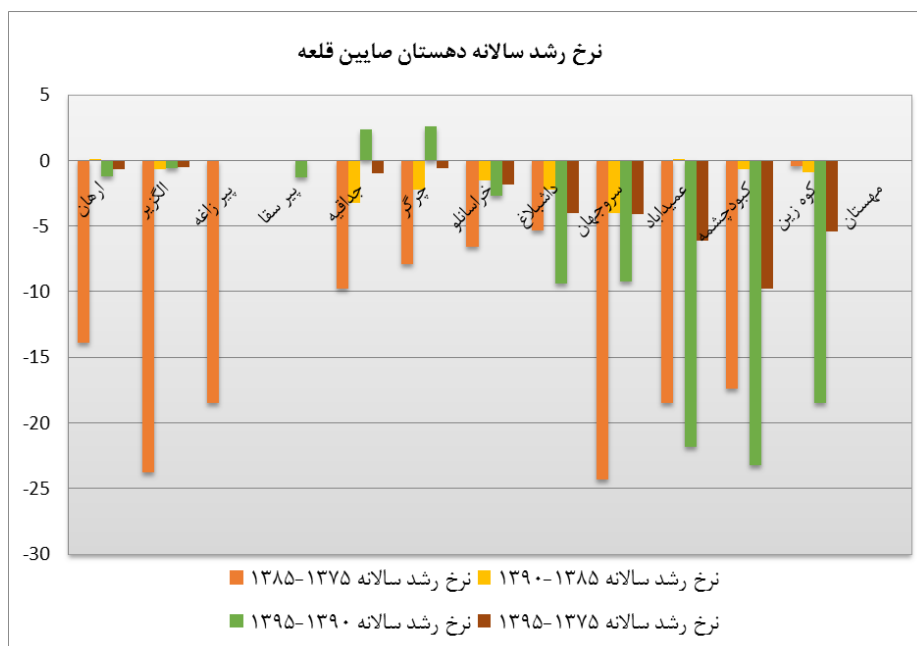
با توجه به نتایج جدول شماره ۸۲؟؟ در دهستان صایین قلعه :

نرخ رشد دوره ۱۳۷۵-۱۳۸۵: با توجه به نتایج حاصل، تمامی روستاهای دهستان صایین قلعه دارای نرخ رشد منفی بوده، همچنین در بین روستاهای این دهستان روستای الگزیر با نرخ رشد ۲۳،۸- دارای بالاترین نرخ رشد منفی می باشد.

نرخ رشد دوره ۱۳۸۵-۱۳۹۰: با توجه به نتایج حاصل، تمامی روستاهای این دهستان به جز روستای عمیدآباد (۰،۸) دارای نرخ رشد منفی هستند. همچنین در بین روستاهایی دارای نرخ رشد منفی اند، روستای سروجهان با ۰،۴- درصد بالاترین نرخ رشد منفی در این دوره را به خود اختصاص داده است.

نرخ رشد دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۰: با توجه به نتایج حاصل، تعداد ۲ روستا شامل روستاهای جداقیه، چرگر دارای نرخ رشد مثبت هستند، و بقیه روستاها شامل: ارهان، الگزیر، پیر سقا، خراسانلو، داشبلاغ، سروجهان، عمیدآباد، کیودچشمه، کوه زین دارای نرخ رشد منفی هستند.

نرخ رشد دوره ۱۳۷۵-۱۳۹۵: با توجه به نتایج حاصل، تمامی روستاهای دهستان صایین قلعه شامل روستاهای: ارهان، الگزیر، جداقیه، چرگر، خراسانلو، داشبلاغ، سروجهان، پیر زاغه، پیر سقا، عمیدآباد، کیودچشمه، کوه زیندر، مهستان دارای نرخ رشد منفی هستند.

نمودار شماره ۲۳: نرخ رشد سالانه دهستان صابین قلعه؛

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

ساختار خانواده و خانوار

خانواده پیوندی درازمدت بین بزرگسالان است که هدف اصلی آن داشتن و بزرگ کردن فرزندان و انتقال فرهنگ از یک نسل به نسل دیگر است. به نظر مک ایور ۱ "خانواده در سطح جهانی مفهومی گسترده و جامع دارد و عبارت است از روابط جنسی معین و بادوام که تولید اطفال و پرورش آن‌ها را به عهده دارد." مالینوفسکی ۲ در تعریف خانواده می‌گوید: ازدواج و خانواده واحدی است مرکب از پدر و مادر که از طریق پیمانی و قانونی با هم وصلت کرده‌اند و توسط آئین‌های دینی که خانواده را به صورت یک واحد اخلاقی درمی‌آورد، محاط شده‌اند. در هر صورت خانواده عبارت است از: گروهی که شامل پدر و مادر و فرزندان که در مکان واحد زندگی می‌کنند، اقتصاد مشترکی دارند و مبتنی بر حقوق، مناسبات و تکالیف فردی و جمعی است (اعزازی، ۱۳۷۶: ۱۰).

تعریف خانوار با خانواده متفاوت است. خانوار واحد آماری است که دارای مشخصات اجتماعی و اقتصادی خاصی می‌باشد و از افرادی تشکیل می‌شود که در یک کانون زندگی می‌کنند. زیر یک سقف می‌خوابند و سر یک سفره و یا میز غذا می‌خورند، اقتصاد مشترک دارند یا ندارند، روابط جنسی دارند یا ندارند. بدین جهت شخص مجردی هم که به تنهایی زندگی می‌کند، تشکیل خانوار می‌دهد، هرچند که ممکن است خدمتکاری در خانه با او زندگی کند. از انواع دیگر آن، دانشجویانی هستند که در یک خوابگاه زیر یک سقف زندگی می‌کنند و یا سربازانی که در یک سربازخانه به سر می‌برند (همان: ۱۰). در تفاوت خانواده و خانوار می‌توان گفت: خانواده از زن و شوهر و فرزند یا فرزندان تشکیل شده، در حالی که افراد خانوار الزاماً زن و شوهر نیستند. خانواده حداقل از دو نفر که از دو جنس هستند تشکیل می‌شود در حالی که خانوار می‌تواند از یک نفر هم تشکیل گردد. اقتصاد خانواده مشترک است در حالی که

۱ . McIver

۲ . Malinowski

ممکن است هزینه اقتصادی خانوار مشترک نباشد و این مهمترین تفاوت بین خانواده و خانوار است. در خانواده روابط خویشاوندی وجود دارد. در حالی که این شرط در خانوار ممکن است وجود نداشته باشد و افرادی که باهم زندگی می کنند هیچ گونه رابطه خویشاوندی نداشته باشند. بنابراین مفهوم خانوار کلی تر از خانواده است و آن را در برمی گیرد. به همین جهت است که در سرشماری از اصطلاح خانوار استفاده می شود (همان: ۱۱). در ادامه در جدول شماره ؟؟؟؟ تعداد جمعیت و خانوار استان زنجان در دوره های مختلف سرشماری نشان داده شده است.

جدول شماره ۸۳: تعداد جمعیت و خانوار استان زنجان

استان	۱۳۷۵			۱۳۸۵			۱۳۹۰			۱۳۹۵		
	جمعیت	خانوار	بعد خانوار	جمعیت	خانوار	بعد خانوار	جمعیت	خانوار	بعد خانوار	جمعیت	خانوار	بعد خانوار
زنجان	۹۰۰۸۹۰			۹۴۲۸۱۸	۲۳۵۷۷۱	۳,۹۹	۱۰۱۵۷۳۷	۲۸۶۸۰۶	۳,۵۴	۱۰۵۷۴۶۱	۳۲۱۹۸۳	۳,۲۸

ماخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

بررسی وضعیت خانوار و بعد خانوار

در روستاهای شهرستان ابهر و خرمدره نشان می دهد روستاهای این دو بخش از حیث بعد خانوار از وضعیت متفاوتی تحت تأثیر عواملی از قبیل، عوامل اجتماعی - فرهنگی، دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی، بعد مسافت و وضعیت اقتصادی و ... برخوردار می باشند. به نحوی که به طور متوسط بعد خانوار در روستاهای این دو شهرستان از متوسط روستایی کشورمان در تمامی دوره های سرشماری به طور آشکار پایین تر می باشد. ضمن آنکه این مهم در سطح روستاهای بخش و در دوره های مختلف آماری نیز به صورت یکسان توزیع نشده است. گروه بندی روستاهای بخش از حیث بعد خانوار در سال ۱۳۹۵ نشان می دهد روستاهای منظومه زنجان به ۴ گروه عمده ذیل تقسیم می شوند:

گروه اول: روستاهایی که دارای بعد خانوار کمتر از ۳ نفر هستند؛

گروه دوم: روستاهایی که دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ نفر هستند؛

گروه سوم روستاهایی که دارای بعد خانوار بین ۴ تا ۴/۹۹ نفر هستند؛

گروه چهارم: روستاهایی که دارای بعد خانوار بالاتر از ۵ نفر هستند.

که در ادامه به تفکیک دهستان، به بررسی هر کدام پرداخته شده است.

در ادامه در جدول شماره ؟؟؟؟ تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان ابهرود در منظومه روستایی ابهر در دوره های مختلف سرشماری نشان داده شده است.

جدول شماره ۸۴: تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان ابهرود در دوره های مختلف سرشماری

۱۳۹۵		۱۳۹۰			۱۳۸۵			۱۳۷۵			آبادی
جمعیت	بعد خانوار	خانوار	بعد خانوار	جمعیت	خانوار	بعد خانوار	جمعیت	خانوار	بعد خانوار		
۲۸۱	۳,۸	۸۷	۳,۴	۳۴۴	۱۰۱	۳,۲	۳۸۳	۱۰۲	۵۰۲	اسپاس	
۳۱	۵,۷	۹	۴,۱	۴۱	۱۰	۳,۴	۱۳۷	۲۴	۱۸۶	چالچوق	
۲۹۳	۴,۵	۹۱	۳,۸	۳۷۷	۹۹	۳,۲	۴۰۶	۹۰	۴۹۴	زره باش	
۳۳۸	۵,۲	۱۰۷	۳,۴	۴۳۵	۱۲۷	۳,۲	۵۰۵	۹۸	۶۲۹	عباس ابادسفلی	
۱۸	۵,۹	۷	۴,۲	۴۲	۱۰	۲,۶	۸۹	۱۵	۱۲۷	عباس ابادعلیا	
۱۷۶۲	۴,۴	۵۸۲	۳,۵	۱۷۴۰	۵۰۲	۳	۱۶۳۷	۳۷۰	۱۵۲۱	فونش اباد	
۱۰۱	۵,۵	۳۶	۴,۲	۱۱۰	۲۶	۲,۸	۹۹	۱۸	۱۱۴	قره اغاج	
۱۶۶	۴,۶	۴۸	۴,۱	۱۵۳	۳۷	۳,۵	۲۲۲	۴۸	۲۷۱	قزلجه	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	۳۰	قشلاق مردعلی	
۴۳۵	۴,۹	۱۲۹	۳,۵	۴۱۸	۱۲۰	۳,۴	۴۸۷	۹۹	۵۸۶	قفس اباد	
۶۴۷	۳,۸	۲۰۰	۳,۲	۶۰۶	۱۸۹	۳,۲	۷۰۳	۱۸۴	۱۰۱۱	کینه ورس	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	گل بلاغ	
۶۶۲	۴,۱	۱۹۶	۳,۸	۸۶۰	۲۲۸	۳,۴	۱۰۲۸	۲۵۲	۱۲۳۱	میموندره	

مأخذ: مرکز آمار ایران، محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۹۴؟؟ رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان ابهرود را بر اساس تعداد خانوار بین سال های ۷۵-۹۵ نشان می دهد.

جدول شماره ۸۵: رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان ابهرود بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵

گروه	بعد خانوار	تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
اول	روستاهای با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر	۲	-	-	-	-	-	-	-
دوم	روستاهای با بعد خانوار ۳ تا ۳/۹۹ نفر	۹	۶۳,۶۴	۷	۶۳,۶۴	۷	۶۳,۶۴	۷	۶۳,۶۴
سوم	روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴/۹۹ نفر	-	۳۶,۳۶	۴	۳۶,۳۶	۴	۳۶,۳۶	۴	۳۶,۳۶
چهارم	روستاهای با بعد خانوار ۵ نفر به بالا	-	-	-	-	-	-	-	-

مأخذ: یافته های تحقیق

با توجه به نتایج جدول شماره ... :
در سال ۱۳۷۵ ، ..... در حال تدوین

در سال ۱۳۸۵ هیچ روستایی با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر وجود نداشته و روستای گل بلاغ/شاه بلاغ خالی از سکنه بوده است. تعداد ۷ روستا شامل عباس آباد سفلی، قفس آباد، زره باش، کینه ورس، میموندره، اسپاس، فونتش آباد دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. همچنین تعداد ۴ روستا شامل عباس آباد علیا، قره آقاج، قزلجه، چالجوق در گروه در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹ نفر قرار دارند. در گروه روستاهای با بعد خانوار ۵ نفر به بالا نیز روستایی قرار نگرفته است. در سال ۱۳۹۰ هیچ روستایی با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر وجود نداشته و روستای گل بلاغ/شاه بلاغ خالی از سکنه بوده و روستای قشلاق مردعلی کم تر از سه خانوار بوده است. تعداد ۷ روستا شامل عباس آباد سفلی، قفس آباد، زره باش، کینه ورس، میموندره، اسپاس، فونتش آباد دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. همچنین تعداد ۴ روستا شامل عباس آباد علیا، قره آقاج، قزلجه، چالجوق در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹ نفر قرار دارند. در گروه روستاهای با بعد خانوار ۵ نفر به بالا نیز روستایی قرار نگرفته است. در سال ۱۳۹۵ علاوه بر روستای گل بلاغ/شاه بلاغ که خالی از سکنه بوده، روستای قشلاق مردعلی نیز خالی از سکنه شده است. دو روستای قره آقاج و عباس آباد علیا در گروه روستاهای با بعد خانوار کم تر از ۳ نفر قرار دارند. تعداد ۹ روستا شامل فونتش آباد، چالجوق، میموندره، اسپاس، زره باش، کینه ورس، عباس آباد سفلی، قزلجه، قفس آباد دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ و ۵ نفر به بالا نیز روستایی قرار نگرفته است. نمودار (....) رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان ابهرورد بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۹۵ - ۱۳۷۵ - ۱۳۹۵ را نشان داده است. نمودار شماره ۲۴: رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان ابهر رود بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۹۵ - ۱۳۷۵

در ادامه به بررسی متوسط بعد خانوار منظومه در مقایسه با استان و کشور پرداخته شده است. جدول زیر متوسط بعد خانوار در استان زنجان را در دوره های مختلف نشان داده است.

جدول ۸۶: متوسط بعد خانوار در دوره های مختلف سرشماری

دهستان	ابهر	استان زنجان		کشور	سال	شرح
		رتبه	مقدار			
۴,۳۸	۳,۸۴	۱۷	۴	۴,۳	۱۳۸۵	متوسط بعد خانوار
۳,۵۴	۳,۴۲	۲۰	۳,۵۴	۳,۵۵	۱۳۹۰	
۳,۱۷	۳,۲	۲۱	۳,۲۸	۳,۳	۱۳۹۵	

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

بعد خانوار در کل کشور در سال ۱۳۹۵ برابر با ۳,۳ بوده که این نسبت در استان زنجان کم تر بوده و به رقم ۳,۲۸ رسیده است. این در حالی است که در شهرستان ابهر بعد خانوار ۳,۲ بوده و نسبت به بعد خانوار استانی و کشوری کم تر بوده که بر اساس محاسبات مشاور این دهستان با دارا بودن بعد خانوار ۳,۱۷، دارای بعد خانوار کمتری نسبت به شهرستان، استان و کشور می باشد. سیاست های جمعیتی، کنترل زادوولد، توسعه بهداشت، دلایلی است که می توان نام برد. در ادامه در جدول تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان حومه در منظومه روستایی ابهر در دوره های مختلف سرشماری نشان داده شده است.

جدول شماره ۸۷: تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان حومه در دوره های مختلف سرشماری

آبادی	۱۳۷۵			۱۳۸۵			۱۳۹۰			۱۳۹۵		
	جمعیت	خانوار	بعد خانوار	جمعیت	خانوار	بعد خانوار	جمعیت	خانوار	بعد خانوار	جمعیت	خانوار	بعد خانوار
اسداباد	۱۲۲			۹۰	۲۱	۴,۲۹	۶۹	۲۱	۳,۲۹	۶۱	۲۱	۲,۹
اهک محمدآباد	۰			۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
برزابیل	۲۱			۲۲	۸	۲,۷۵	۳۵	۱۱	۳,۱۹	۳۰	۱۰	۳
قارلوق	۲۱۳			۱۸۶	۳۷	۵,۰۳	۱۵۶	۳۸	۴,۱	۱۲۳	۳۵	۳,۵۱
مزرعه قره بلاغ	۴			۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳	۲
قره تپه	۶			۲۳	۷	۳,۲۹	۰	۰	۰	۳۲	۹	۳,۵۶
قویوجوق	۱۵			۹	۴	۲,۲۵	۱۵	۴	۳,۷۵	۱۸	۵	۳,۶
گلجه	۱۴۰			۶۸	۱۹	۳,۵۸	۵۶	۱۷	۳,۲۹	۴۷	۱۵	۳,۱۳
مزرعه وارده	۰			۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
حسین ابادقارقالو	۶۷			۵۲	۱۰	۵,۲	۵۶	۱۱	۵,۰۹	۳۱	۷	۴,۴۳
حصار عبدالکریم	۸			۶۴	۱۶	۴	۴۸	۱۲	۴	۱۸	۷	۲,۵۷
داودگر	۸۷			۷۹	۱۲	۶,۵۸	۴۳	۱۰	۴,۳	۶۳	۲۶	۲,۴۲
علی بلاغی	۱۹			۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قلعه حسن آباد	۰			۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
امیرآباد	۰			۱۶	۶	۲,۶۷	۰	۰	۰	۱۸	۴	۴,۵
قشلاق مرشون				۱۵	۴	۳,۷۵	۴۰۳	۹۳	۴,۳۳	۱۴	۶	۲,۳۳
کله خانه	۴۱			۲۹	۱۳	۲,۲۳	۲۷	۸	۳,۷۵	۲۶	۸	۳,۲۵
کماجین	۰			۲۰	۶	۳,۳۳	۰	۰	۰	۵۵	۱۶	۳,۴۴
ینگجه جدید	۰			۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸	۲	۴
بیلاق مرشون	۵۶۷			۴۳۲	۷۷	۵,۶۱	۰	۰	۰	۲۹۷	۸۵	۳,۴۹
بهاور	۸۶			۶۳	۱۰	۶,۳	۵۵	۱۴	۳,۹۲	۴۴	۱۳	۳,۳۸
نورین	۲۰۱۲			۲۰۸۸	۵۵۰	۳,۸	۲۱۳۳	۶۲۵	۳,۲۴	۱۹۶۱	۶۵۰	۳,۰۲
حصار قاجار	۴۷۲			۳۳۰	۹۴	۳,۵۱	۱۹۵	۶۱	۳,۱۹۷	۱۲۷	۵۵	۲,۳۱
علی آباد	۱۱			۳۲	۵	۶,۴	۲۹	۸	۳,۶۲۵	۲۳	۱۱	۲,۰۹
قمچ آباد	۷۵۹			۵۶۱	۱۵۴	۳,۶۴	۴۷۵	۱۳۸	۳,۴۴	۳۲۸	۱۱۳	۲,۹
قروه	۲۷۳۱			۲۸۱۸	۷۲۰	۳,۹۱	۲۶۴۰	۷۸۱	۳,۳۸	۲۶۸۶	۸۷۱	۳,۰۸
شریف آباد	۵۰۳۰			۵۶۸۷۶	۱۴۶۷	۳,۸۸	*	*	*	*	*	*

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۹۴؟ رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان حومه را بر اساس تعداد خانوار بین سال های ۷۵-

۹۵ نشان می دهد.

جدول شماره ۸۸: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان حومه بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵

گروه	تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
	۱۳۷۵		۱۳۸۵		۱۳۹۰		۱۳۹۵	
اول	۳	۱۹,۰۴	۳	۱۹,۰۴	۳	۱۹,۰۴	۳	۱۹,۰۴
دوم	۳ تا ۳/۹۹ نفر	۹	۴۲,۸۵	۱۱	۶۸,۷۵	۱۱	۵۲,۳۸	
سوم	۴ تا ۴/۹۹ نفر	۲	۹,۵۲	۴	۲۵	۳	۱۴,۲۹	
چهارم	۵ نفر به بالا	۶	۲۸,۵۷	۱	۶,۲۵	-	-	

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول شماره ۵-۴۷:

در سال ۱۳۷۵ ....

در سال ۱۳۸۵ تعداد ۴ روستای برازین، قویوجوق، امیر آباد، کله خانه در گروه روستاهایی با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر قرار داشتند و تعداد ۶ روستا شامل روستاهای آهک محمد آباد، مزرعه قره بلاغ، مزرعه وارده، علی بلاغی، قلعه حسن آباد، امیر آباد و ینگجه جدید خالی از سکنه بوده است. تعداد ۱۰ روستا شامل قره تپه، گلجه، قشلاق مرشون، کماجین، نورین، حصار قاجار، قمچ آباد، شریف آباد و قروه دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. همچنین تعداد ۲ روستا شامل اسد آباد و حصار عبدالکریم، در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ نفر قرار دارند و روستاهای علی آباد، بهاور، ییلاق مرشون، داودگر، حسین آباد قارقالو و قارلوق در گروه روستاهای با بعد خانوار ۵ نفر به بالا قرار گرفته اند.

در سال ۱۳۹۰ هیچ روستایی با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر وجود نداشته و تعداد ۱۰ روستا شامل روستاهای آهک محمد آباد، مزرعه قره بلاغ، قره تپه، مزرعه وارده، علی بلاغی، قلعه حسن آباد، امیر آباد، کماجین، ینگجه جدید، ییلاق مرشون خالی از سکنه بوده است. تعداد ۱۱ روستا شامل اسد آباد، برازیل، قویوجوق، گلجه، کله خانه، بهاور، نورین، حصار قاجار، علی آباد، قمچ آباد و قروه دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. همچنین تعداد ۴ روستا شامل قشلاق مرشون، داودگر، حصار عبدالکریم، قارلوق در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴/۹۹ نفر قرار دارند و روستای حسین آباد قارقالو در گروه روستاهای با بعد خانوار ۵ نفر به بالا قرار گرفته است. لازم به ذکر است که آمار روستای شریف آباد از آمار مرکز آمار سال ۹۰ حذف شده است.

در سال ۱۳۹۵ در تعداد ۶ روستا شمال روستاهای ییلاق مرشون، ینگجه جدید، کماجین، امیرآباد، قره تپه، مزرعه قره بلاغ که در سال ۹۰ خالی از سکنه بودند، دارای سکنه شده اند. ۸ روستای اسد آباد، مزرعه قره بلاغ، حصار عبدالکریم، داودگر، قشلاق مرشون، حصار قاجار، علی آبا و قمچ آباد در گروه روستاهای با بعد خانوار کم تر از ۳ نفر قرار دارند. تعداد ۱۱ روستا شامل نورین، بهاور، ییلاق مرشون، کماجین، کله خانه، گلجه، قویوجوق، قره تپه، قارلوق، قروه و برازین دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ سه روستا شامل

حسین آباد قارقالو، امیر آباد و ینگجه جدید قرار دارند و در گروه روستاهای ۵ نفر به بالا نیز روستایی قرار نگرفته است. لازم به ذکر است که آمار روستای شریف آباد از آمار مرکز آمار حذف شده است. نمودار (....) رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان حومه بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۹۵-۱۳۷۵-۱۳۹۵ را نشان داده است. نمودار شماره ۲۵: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان حومه بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۹۵-۱۳۷۵

در ادامه به بررسی متوسط بعد خانوار منظومه در مقایسه با استان و کشور پرداخته شده است. جدول زیر متوسط بعد خانوار در استان زنجان را در دوره‌های مختلف نشان داده است.

جدول ۸۹: متوسط بعد خانوار در دوره‌های مختلف سرشماری

دهستان	ابهر	استان زنجان		کشور	سال	شرح
		رتبه	مقدار			
۳,۹۱	۳,۸۴	۱۷	۴	۴,۳	۱۳۸۵	متوسط بعد خانوار
۳,۴۷	۳,۴۲	۲۰	۳,۵۴	۳,۵	۱۳۹۰	
۳۰,۵	۳,۲	۲۱	۳,۲۸	۳,۳	۱۳۹۵	

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

بعد خانوار در کل کشور در سال ۱۳۹۵ برابر با ۳,۳ بوده که این نسبت در استان زنجان کم تر بوده و به رقم ۳,۲۸ رسیده است. این در حالی است که در شهرستان ابهر بعد خانوار ۳,۲ بوده و نسبت به بعد خانوار استانی و کشوری کم تر بوده که بر اساس محاسبات مشاور این دهستان با دارا بودن بعد خانوار ۳,۰۵، دارای بعد خانوار کمتری نسبت به شهرستان، استان و کشور می‌باشد. سیاستهای جمعیتی، کنترل زادوولد، توسعه بهداشت، از عمده ترین دلایلی است که می‌توان نام برد. در ادامه در جدول تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان درسجین در منظومه روستایی ابهر در دوره‌های مختلف سرشماری نشان داده شده است.

جدول شماره ۹۰: تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان درسجین در دوره‌های مختلف سرشماری

۱۳۹۵			۱۳۹۰			۱۳۸۵			۱۳۷۵			آبادی
بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	
۲,۹۸	۴۱	۱۲۲	۲,۷۴	۵۰	۱۳۷	۳,۳۷	۴۳	۱۴۵			۲۲۷	آقچه کند
۲,۵۶	۱۲۵	۳۲۰	۲,۹۱	۱۵۰	۴۳۷	۳,۲۷	۱۶۸	۵۴۹			۸۸۰	درسجین
۲,۱۷	۵۸	۱۲۶	۲,۵	۶۳	۱۵۸	۲,۵	۹۴	۲۳۵			۴۲۴	توده بین
۲,۸۶	۳۶	۱۰۳	۳,۰۸	۳۴	۱۰۵	۳,۵۴	۳۵	۱۲۴			۱۷۶	شیورین
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰			۰	قزل بلاغ
۳,۰۳	۳۰	۹۱	۳,۵	۲۶	۹۱	۳,۷۹	۲۹	۱۱۰			۱۸۳	ارکین
۲,۳۵	۲۶	۶۱	۲,۰۹	۶۵	۱۳۶	۲,۳۶	۵۸	۱۳۷			۳۴۱	ازناب
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰			۰	جند حسین
۲,۰۸	۳۷	۷۷	۲,۸۳	۴۶	۱۳۰	۳,۷۶	۵۱	۱۹۲			۳۱۵	خلیفه حصار میلان
۳,۰۳	۳۲	۹۷	۳,۴۳	۳۰	۱۰۳	۴,۳۸	۲۹	۱۲۷			۱۶۶	رازمجین
۲,۷۳	۴۰	۱۰۹	*	*	*	*	*	*			*	کوی نیک
۳,۰۳	۳۰	۹۱	۳,۶۸	۳۸	۱۴۰	۴,۴۹	۴۳	۱۹۳			۲۴۰	کلنگرز
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰			۰	مزرعه بالغلو
۰	*	*	۲,۸۷	۵۵	۱۵۸	۳,۱۲	۵۹	۱۸۴			۴۰۲	قوهجین

۱۳۹۵			۱۳۹۰			۱۳۸۵			۱۳۷۵			آبادی
بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰			۰	مزرعه زرکوبند
۰	۰	۰	*	*	*	*	*	*			*	جویزان
۰	۰	۰	*	*	*	*	*	*			*	مزرعه ابوالحسنی

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۹۹: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان درسجین را بر اساس تعداد خانوار بین سال‌های

۷۵-۹۵ نشان می‌دهد.

جدول شماره ۹۱: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان درسجین بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵

گروه	بعد خانوار	تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
		۱۳۹۵		۱۳۹۰		۱۳۸۵		۱۳۷۵	
اول	روستاهای با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر	۷	۷۰	۶	۶۰	۲	۲۰		
دوم	روستاهای با بعد خانوار ۳ تا ۳/۹۹ نفر	۳	۳۰	۴	۴۰	۶	۶۰		
سوم	روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴/۹۹ نفر	-	-	-	-	۲	۲۰		
چهارم	روستاهای با بعد خانوار ۵ نفر به بالا	-	-	-	-	-	-		

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول شماره ۵-۴۷:

در سال ۱۳۷۵ ....

در سال ۱۳۸۵ روستاهای توده بین و ازنا ب در گروه روستاهایی با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر قرار گرفتند و تعداد ۴ روستا شامل روستاهای مزرعه بالغلو، جند حسین، قزل بلاغ و مزرعه زرکوبند خالی از سکنه بوده است. تعداد ۷ روستا شامل آنچه کند، درسجین، شیورین، ارکین، خلیفه حصار میلان و قوهجین دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. همچنین روستاهای کنگرز و رازمجین در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ نفر قرار دارند لازم به ذکر است که در گروه روستاهای ۵ نفر به بالا هیچ روستایی قرار گرفته است. در سال ۱۳۹۰ شش روستایی آنچه کند، درسجین، توده بین، ازنا ب، خلیفه حصار میلان و قوهجین در گروه روستاهایی با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر گرفتند و تعداد ۴ روستا شامل روستاهای مزرعه بالغلو، جند حسین، قزل بلاغ و مزرعه زرکوبند خالی از سکنه بوده است. تعداد ۴ روستا شامل کلنگرز، رازمجین، ارکین، شیورین دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. لازم به ذکر است که در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ نفر و روستاهای با بعد خانوار ۵ نفر به بالا هیچ روستایی قرار گرفته است.

در سال ۱۳۹۵ هفت روستای آنچه کند، درسجین، توده بین، شیورین، ازنا ب، خلیفه حصار میلان و کوی نیک در گروه روستاهای با بعد خانوار کم تر از ۳ نفر قرار دارند و ۳ روستای ارکین، رازمجین و کلنگرز دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ و روستاهای ۵ نفر به بالا نیز روستایی قرار نگرفته است. لازم به ذکر است که در سرشماری ۹۵ سه روستای کوی نیک، جویزان و مزرعه ابوالحسنی به آمار مرکز آمار اضافه

شده و آمار روستای قوهجین از آمار مرکز آمار حذف شده است. نمودار(....) رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان درسجین بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۹۵-۱۳۷۵-۱۳۹۵ را نشان داده است.

نمودار شماره ۲۶: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان درسجین بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۹۵-۱۳۷۵

در ادامه به بررسی متوسط بعد خانوار منظومه در مقایسه با استان و کشور پرداخته شده است. جدول زیر متوسط بعد خانوار در استان زنجان را در دوره‌های مختلف نشان داده است.

جدول ۹۲: متوسط بعد خانوار در دوره‌های مختلف سرشماری

دهستان	ابهر	استان زنجان		کشور	سال	شرح
		رتبه	مقدار			
۳,۲۸	۳,۸۴	۱۷	۴	۴,۳	۱۳۸۵	متوسط بعد خانوار
۲,۸۶	۳,۴۲	۲۰	۳,۵۴	۳,۵۵	۱۳۹۰	
۲,۶۳	۳,۲	۲۱	۳,۲۸	۳,۳۰	۱۳۹۵	

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

بعد خانوار در کل کشور در سال ۱۳۹۵ برابر با ۳,۳ بوده که این نسبت در استان زنجان کم تر بوده و به رقم ۳,۲۸ رسیده است. این در حالی است که در شهرستان ابهر بعد خانوار ۳,۲ بوده و نسبت به بعد خانوار استانی و کشوری کم تر بوده که بر اساس محاسبات مشاور این دهستان با دارا بودن بعد خانوار ۲,۶۳، دارای بعد خانوار کمتری نسبت به شهرستان، استان و کشور می‌باشد. سیاست‌های جمعیتی، کنترل زادوولد، توسعه بهداشت و مهاجرت از عمده ترین دلایلی است که می‌توان نام برد. در ادامه در جدول تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان دولت آباد در منظومه روستایی ابهر در دوره‌های مختلف سرشماری نشان داده شده است.

جدول شماره ۹۳: تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان دولت آباد در دوره‌های مختلف سرشماری

۱۳۹۵			۱۳۹۰			۱۳۸۵			۱۳۷۵			آبادی
بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	
۴,۵۶	۵۷	۲۶۰	۳,۵۶	۸۷	۳۱۰	۴,۸۲	۷۳	۳۵۲			۴۲۷	اغور
۳,۵۱	۴۱	۱۴۴	۳,۳۵	۵۳	۱۷۸	۴,۷۶	۴۹	۲۳۳			۲۱۶	امیرستاق
۳,۵۶	۶۸	۲۴۲	۳,۳۲	۸۹	۲۹۶	۴,۴۸	۹۹	۴۴۴			۶۱۶	ایوانک
۳,۲	۶۰	۱۹۲	۳,۳۲	۶۱	۲۰۳	۴,۰۳	۵۸	۲۳۴			۲۷۶	چشمه بار
۳,۲۸	۷۲	۲۳۶	۴,۴۱	۷۵	۳۳۱	۵,۷۸	۷۳	۴۲۲			۵۵۰	چشین
۳,۵۵	۱۲۰	۴۲۶	۳,۵۸	۱۵۸	۵۶۷	۴,۷۱	۱۶۳	۷۶۷			۹۹۹	چنگ الماس
۴	۷۲	۲۸۸	۳,۷۷	۹۶	۳۶۲	۴,۸۷	۱۰۰	۴۸۷			۵۱۳	خوشنام
۳,۱۹	۷۹	۲۵۲	۳,۳۳	۸۹	۲۹۷	۴,۱۱	۱۰۷	۴۴۰			۸۳۴	دولت اباد
۴,۴۳	۷	۳۱	۳,۸	۱۰	۳۸	۵	۹	۴۵			۷۴	شکرچشمه
۳,۰۳	۲۹	۸۸	۳,۷	۲۴	۸۹	۵,۷۶	۲۹	۱۶۷			۲۱۴	کلی
۳,۶۷	۲۷	۹۹	۳,۷۳	۴۲	۱۵۷	۴,۷۹	۴۳	۲۰۶			۳۰۶	گل تپه
۳,۲۷	۷۹	۲۵۸	۳,۶۳	۷۲	۲۶۲	۳,۷۴	۸۹	۳۳۳			۳۸۰	نایجوک
۳,۳۵	۲۶	۸۷	۳,۲۶	۴۱	۱۳۴	۳,۵۸	۴۵	۱۶۱			۳۳۷	ینگی کند
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰			۰	قلعه شیخ چریک
۰	*	*	۱	۱	۱	۰	۰	۰			۲۶	قشلاق حسنعلی باباخانلو

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

۱۳۹۵			۱۳۹۰			۱۳۸۵			۱۳۷۵			آبادی
بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰			۰	مزرعه قالیچه

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۹۴؟؟ رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان دولت آباد را بر اساس تعداد خانوار بین سال‌های ۷۵-۹۵ نشان می‌دهد.

جدول شماره ۹۴: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان دولت آباد بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵

گروه	بعد خانوار	تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
		۱۳۷۵		۱۳۸۵		۱۳۹۰		۱۳۹۵	
اول	روستاهای با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر			-	-	۱		-	-
دوم	روستاهای با بعد خانوار ۳ تا ۳/۹۹ نفر			۲		۱۲		۱۰	
سوم	روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴/۹۹ نفر			۸		۱		۳	
چهارم	روستاهای با بعد خانوار ۵ نفر به بالا			۳		-		-	

با توجه به نتایج جدول شماره ۵-۴۷:

در سال ۱۳۷۵ ، ....

در سال ۱۳۸۵ هیچ روستایی در گروه روستاهایی با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر قرار نگرفت و تعداد ۳ روستا شامل روستاهای قلعه شیخ چریک، قشلاق حسنعلی بابا خانلو و مزرعه قالیچه خالی از سکنه بوده است. ۲ روستای آقچه کند، ینگگی کند و نایجوک دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. همچنین تعداد ۸ روستا شامل روستاهای آغور، امیر بستاق، ایوانک، چشمه یار، چنگ الماس، خوشنام، دولت آباد و گل تپه در گروه روستاهایی با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ قرار گرفته است و ۳ روستای کلی، شکر چشمه و چشین در گروه روستاهای ۵ نفر به بالا قرار گرفته است. در سال ۱۳۹۰ روستای قشلاق حسنعلی بابا خان لو در گروه روستاهایی با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر قرار گرفت و روستاهای قلعه شیخ چریک و مزرعه قالیچه خالی از سکنه بوده است. تعداد ۱۲ روستا شامل آغور، امیر بستاق، ایوانک، چشمه یار، گل تپه، چنگ الماس، خوشنام، دولت آباد، شکر چشمه، کلی، نایجوک، ینگگی کند دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. همچنین روستای چشین در گروه روستاهایی با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ نفر قرار گرفته است. لازم به ذکر است که در گروه روستاهای با بعد خانوار ۵ نفر به بالا هیچ روستایی قرار گرفته است. در سال ۱۳۹۵ هیچ روستایی در گروه روستاهای با بعد خانوار کم تر از ۳ نفر قرار گرفتند و سه روستای قلعه شیخ چریک، قشلاق حسنعلی بابا خانلو و مزرعه قالیچه خالی از سکنه بوده است. تعداد ۱۰ روستا شامل روستاهای امیر بستاق، ایوانک، چشمه یار، چشین، چنگ الماس، دولت آباد، کلی، گل تپه، نایجوک و ینگگی کند دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ سه روستای آغور، خوشنام و شکر چشمه قرار گرفتند و در گروه روستاهای ۵ نفر به بالا نیز

هیچ روستایی قرار نگرفته است. نمودار(....) رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان دولت آباد بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۹۵ - ۱۳۷۵ - ۱۳۹۵ را نشان داده است.

نمودار شماره ۲۷: رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان دولت آباد بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۹۵ - ۱۳۷۵ - ۱۳۹۵ در ادامه به بررسی متوسط بعد خانوار منظومه در مقایسه با استان و کشور پرداخته شده است. جدول زیر متوسط بعد خانوار در استان زنجان را در دوره های مختلف نشان داده است.

جدول ۹۵ متوسط بعد خانوار در دوره های مختلف سرشماری

دهستان	ابهر	استان زنجان		کشور	سال	شرح
		رتبه	مقدار			
۴,۵۸	۳,۸۴	۱۷	۴	۴,۳	۱۳۸۵	متوسط بعد خانوار
۳,۵۹	۳,۴۲	۲۰	۳,۵۴	۳,۵۵	۱۳۹۰	
۳,۵۳	۳,۲	۲۱	۳,۲۸	۳,۳۰	۱۳۹۵	

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

بعد خانوار در کل کشور در سال ۱۳۹۵ برابر با ۳,۳ بوده که این نسبت در استان زنجان کم تر بوده و به رقم ۳,۲۸ رسیده است. این در حالی است که در شهرستان ابهر بعد خانوار ۳,۲ بوده و نسبت به بعد خانوار استانی و کشوری کم تر بوده که بر اساس محاسبات مشاور این دهستان با دارا بودن بعد خانوار ۳,۵۳، دارای بعد خانوار بیشتری نسبت به شهرستان، استان و کشور می باشد. سیاستهای جمعیتی، کنترل زادوولد، توسعه بهداشت و مهاجرت از عمده ترین دلایلی است که می توان نام برد. در ادامه در جدول تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان صابین قلعه در منظومه روستایی ابهر در دوره های مختلف سرشماری نشان داده شده است.

جدول شماره ۹۶: تعداد جمعیت و خانوار روستاهای دهستان صابین قلعه در دوره های مختلف سرشماری

۱۳۹۵			۱۳۹۰			۱۳۸۵			۱۳۷۵			آبادی
بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	بعد خانوار	خانوار	جمعیت	
۳,۳	۳۰۸	۱۰۱۷	۳,۱۵	۳۴۳	۱۰۸۲	۴,۵۳	۲۳۸	۱۰۷۷			۱۱۷۴	ارهان
۳,۲۸	۵۷۹	۱۹۵۷	۳,۵۵	۵۶۸	۲۰۱۸	۵,۰۷	۴۱۳	۲۰۹۵			۲۲۰۶	الگزیر
۳,۲۲	۵۸۴	۱۸۷۸	۳,۵۷	۵۶۲	۲۰۰۶	۴,۰۳	۴۷۰	۱۸۹۵			۱۸۷۵	پیر سقا/ پیر زاغه
۳,۱۲	۱۷۲	۵۳۷	۳,۱	۱۵۳	۴۷۵	۳,۷۱	۱۵۱	۵۶۰			۶۶۹	جداقیه
۳,۱۲	۲۷۸	۸۶۶	۳,۲۱	۲۳۷	۷۶۰	۳,۵۸	۲۳۸	۸۵۳			۹۷۹	چرگر
۳,۱۴	۱۲۶	۳۹۶	۳,۳	۱۳۸	۴۵۵	۳,۵۴	۱۳۹	۴۹۲			۵۷۴	خراسانو
۳,۲۷	۵۹	۱۹۳	۳,۹۱	۸۱	۳۱۷	۴,۳۸	۸۱	۳۵۵			۴۳۹	داشبلاغ
۴,۲۱	۵۲	۲۱۹	۴,۶۱	۷۷	۳۵۵	۴,۷۴	۹۲	۴۳۶			۵۰۶	سروجهان
۲,۹۷	۷۲۴	۲۱۴۷	۳,۱۸	۷۸۱	۲۴۸۳	۳,۸۷	۶۴۱	۲۴۸۲			۲۵۸۳	عمیدآباد
۳,۳	۲۶۰	۸۵۹	۳,۵۵	۲۷۵	۹۷۷	۴,۱۸	۲۴۳	۱۰۱۵			۱۰۹۵	کبودچشمه
۲,۴۸	۱۸۳	۴۵۳	۳,۲۸	۱۱۷	۳۸۴	۴,۰۶	۹۹	۴۰۲			۴۲۰	کوه زین
*	*	*	۳,۱	۱۰۷	۳۳۲	۴,۰۶	۹۵	۳۸۶			۴۹۳	مِهستان/گاوه دره

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

جدول شماره ۹۷: رتبه بندی و گروه بندی روستاهای دهستان صابین قلعه را بر اساس تعداد خانوار بین سال های

۷۵-۹۵ نشان می دهد.

جدول شماره ۹۷: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان صابین قلعه بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵

گروه	تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها		تعداد و درصد روستاها	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
	۱۳۷۵		۱۳۸۵		۱۳۹۰		۱۳۹۵	
اول			-	-	-	-	۲	
دوم			۴		۱۱		۸	
سوم			۷		۱		۱	
چهارم			۱		-		-	

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول شماره ۵-۴۷:

در سال ۱۳۷۵ ...

در سال ۱۳۸۵ هیچ روستایی در گروه روستاهایی با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر قرار نگرفت. تعداد ۴ روستا شامل روستاهای جداقیه، چرگر، خراسانلو و عمید آباد دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. همچنین ۷ روستای ارهان، پیر زاغه، داشبلاغ، سرو جهان، کبود چشمه، کوه زین و مهستان در گروه روستاهایی با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ قرار گرفتند و روستای الگزیر داری بعد خانوار بیش از ۵ نفر است. در سال ۱۳۹۰ هیچ روستایی در گروه روستاهایی با بعد خانوار کمتر از ۳ نفر قرار نگرفت. تعداد ۱۱ روستا شامل ارهان، الگزیر، پیر سقا، جداقیه، چرگر، خراسانلو، داشبلاغ، عمید آباد، کبود چشمه، کوه زین و مهستان، دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. همچنین روستای سرو جهان در گروه روستاهایی با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ قرار گرفته است. لازم به ذکر است که در گروه روستاهای با بعد خانوار ۵ نفر به بالا هیچ روستایی قرار گرفته است. در سال ۱۳۹۵ روستاهای کوه زین و عمید آباد در گروه روستاهای با بعد خانوار کم تر از ۳ نفر قرار گرفتند. تعداد ۸ روستا شامل روستاهای ارهان، الگزیر، پیر سقا، جداقیه، چرگر، خراسانلو، داشبلاغ و کبود چشمه دارای بعد خانوار ۳ تا ۳,۹۹ هستند. در گروه روستاهای با بعد خانوار ۴ تا ۴,۹۹ سرو جهان قرار گرفته است و در گروه روستاهای ۵ نفر به بالا نیز هیچ روستایی قرار نگرفته است. لازم به ذکر است که در سرشماری ۹۵ آمار روستای مهستان حذف شده است. نمودار(....) رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان صابین قلعه بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵ را نشان داده است.

نمودار شماره ۲۸: رتبه‌بندی و گروه‌بندی روستاهای دهستان صابین قلعه بر اساس بعد خانوار در سال ۱۳۷۵-۱۳۹۵

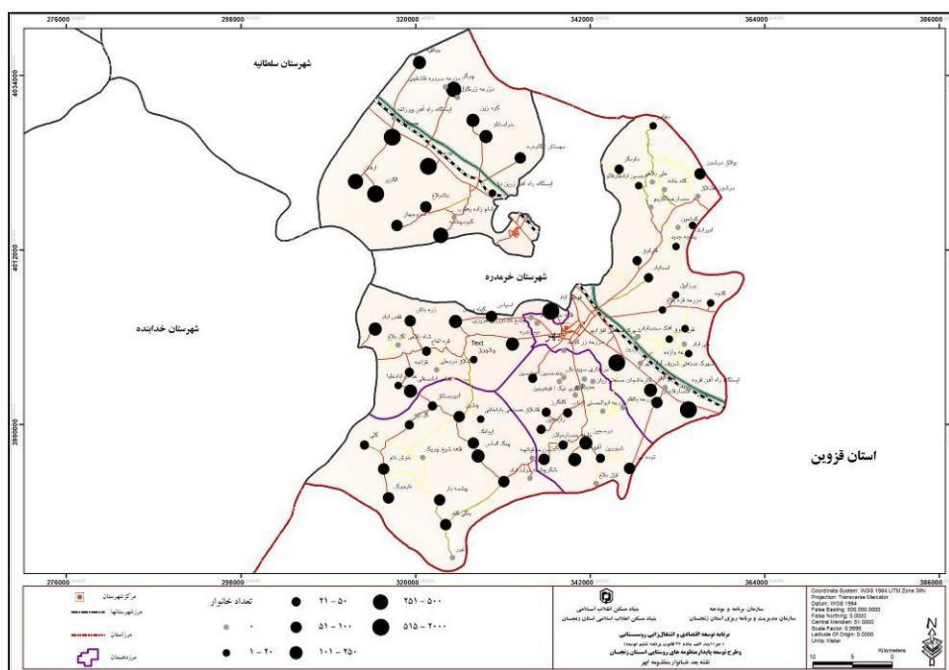
در ادامه به بررسی متوسط بعد خانوار منظومه در مقایسه با استان و کشور پرداخته شده است. جدول زیر متوسط بعد خانوار در استان زنجان را در دوره‌های مختلف نشان داده است.

جدول ۹۸: متوسط بعد خانوار در دوره های مختلف سرشماری

دهستان	ابهر	استان زنجان		کشور	سال	شرح
		رتبه	مقدار			
۴,۱۵	۳,۸۴	۱۷	۴	۴,۳	۱۳۸۵	متوسط بعد خانوار
۳,۳۹	۳,۴۲	۲۰	۳,۵۴	۳,۵۵	۱۳۹۰	
۳,۱۶	۳,۲	۲۱	۳,۲۸	۳,۳۰	۱۳۹۵	

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

بعد خانوار در کل کشور در سال ۱۳۹۵ برابر با ۳,۳ بوده که این نسبت در استان زنجان کم تر بوده و به رقم ۳,۲۸ رسیده است. این در حالی است که در شهرستان ابهر بعد خانوار ۳,۲ بوده و نسبت به بعد خانوار استانی و کشوری کم تر بوده که بر اساس محاسبات مشاور این دهستان با دارا بودن بعد خانوار ۳,۱۶، دارای بعد خانوار ک نسبت به شهرستان، استان و کشور می باشد. سیاستهای جمعیتی، کنترل زادوولد، توسعه بهداشت و مهاجرت از عمده ترین دلایلی است که می توان نام برد.

نقشه شماره ۶۰: نقشه بعد خانوار منظومه

۱-۵-۱-۳- تحرک جمعیت و مهاجرت

پدیده مهاجرت یکی از پیچیده ترین پدیده های جمعیتی و رابطه ای این پدیده با فرایند گسترش شهری و شهرنشینی در جوامع، پدیده ای به مراتب پیچیده تر است. پیچیده تر از اینها فرایند سازگاری مهاجرت در شهرهاست؛ چراکه زندگی شهری تنها مسئله سکونت در شهر نیست بلکه متضمن رعایت اصول و آدابی است که در مجموع زیر اجتماعی و اقتصادی و فرهنگ شهری را تشکیل می دهند (جمالی، ۱۳۸۱: ۱). علاوه بر این، مهاجرت و جابجایی مکانی انسانها، به عنوان موضوعی پایدار در رشته های گوناگون علوم انسانی و اجتماعی، توجه پژوهشگران را به خود معطوف داشته است. پویایی رابطه انسانها با مکان در قلب پدیده مهاجرت قرار داشته است. به علت گستردگی مهاجرت در دنیای امروز، همه جوامع بشری به نحوی با چالش مهاجرت به خصوص مهاجرت جوانان مواجه هستند

(سجادپور، ۱۳۸۴: ۶۴). در مطالعه مهاجرت و انواع آن، صاحب نظران جمعیتی به گونه‌هایی اشاره کرده و به طبقه‌بندی‌هایی دست زده‌اند. عده‌ای در بررسی‌های خود، از مهاجرت‌های طبیعی یا عادی (الف) و بی‌رویه یا کنترل نشده (ب) سخن به میان می‌آورند و منظور آن‌ها از این مقوله‌ها از یک سو آن است که آیا مهاجرت افراد برنامه‌ریزی شده و منظم است یا بی‌برنامه و غیرمنظم و از سوی دیگر اینکه آیا مهاجرت به‌عنوان یک پدیده عادی و بهنجار مطرح است یا به‌صورت یک مسئله مرضی و نابهنجار. گونه دیگر طبقه‌بندی مهاجرت از ویلیام پترسون (W. Peterson) است که در این مورد پنج نوع مهاجرت اصلی تشخیص می‌دهد: ابتدائی، اجباری، غیراختیاری، اختیاری و جمعی. مهاجرت ابتدائی کوچ سرگردانان مانند شکارگران، گردآورندگان خوراک و شبانکارگان را در برمی‌گیرد؛ مهاجرت اجباری به انتقال یا جابه‌جائی مردم به وسیله دولت اشاره دارد؛ در مهاجرت غیراختیاری، مهاجرت قدرت تصمیم دارند ولی بنا به عللی وادار به مهاجرت می‌شوند؛ مهاجرت اختیاری معمولاً به تحرک افرادی که انگیزه یافتن چیزهای تازه، حادثه‌جوئی و بهبود زندگی دارند اطلاق می‌شود؛ و مهاجرت جمعی زمانی صورت می‌گیرد که به شکل یک شیوه و الگوی گروهی باشد (رانگ، ۱۳۴۹؛ ۹۷).

۱- عادی و طبیعی و با برنامه	}	۱- از نظر برنامه‌ریزی	} عوامل طبیعی
۲- بی‌رویه و کنترل نشده		۲- از نظر تعداد افراد	
۱- فردی	}	۳- از نظر زمان مهاجرت	
۲- جمعی و خانوادگی			
۱- موقت و کوتاه مدت	}	۴- از نظر مسافت طی شده	
۲- دائم و بلند مدت			
۱- نزدیک	}	۵- از نظر خواست مهاجرین	
۲- دور			
۱- ارادی	}	۶- از نظر قلمرو و سیاسی	
۲- اجباری			
۱- شهر به شهر	}	۲- خارجی	
۲- روستا به شهر			
۳- روستا به روستا			
۱- منطقه‌ای	}		
۲- درون قاره‌ای			
۳- میان قاره‌ای			

یکی از مهم‌ترین انواع مهاجرت، مهاجرت روستاییان به شهر می‌باشد. مهاجرت روستایی برای اولین بار در سال ۱۸۹۲ میلادی توسط گراهام انگلیسی به کار برده شد. معادل‌های این عبارت که در منابع گوناگون ذکر می‌گردند عبارت از: کوچ داخلی، برون کوچی روستاها، روستاگریزی، خالی شدن روستا، برون کوچی روستا به شهر و درنهایت ترک سرزمین (پیتیه، ۱۳۶۹: ۱ به نقل از قاسمی اردهانی). علل مهاجرت، وابسته به ویژگی‌های مختلف شخصیتی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی افراد متفاوت است هدف عده‌ای از مهاجرت، اشتغال است و قصد عده‌ای دیگر تحصیل، ازدواج و... که نتایج متفاوتی دارد.

بیلز بارو و اوبری (Bilsborrow and Oberai) با در نظر گرفتن نظریات مختلف در حوزه مهاجرت، علل مهاجرت را در موارد زیر خلاصه کرده‌اند؛

مهاجرت‌های روستایی از حوزه‌هایی که در آن‌ها فرصت‌های شغلی کمتری وجود دارد به طرف حوزه‌هایی که دارای امکانات شغلی بیشتری است صورت می‌گیرد؛ در صورتی که اختلاف درآمد شهر و روستا زیاد باشد، مهاجرت به شهر

به ویژه به شهرهای بزرگ انجام می شود؛ همه مردم، در دوره ی کارایی عمر خود (سن میان سالی) آرزو مندند به حداکثر درآمد دست یابند و مهاجران روستایی در این سنین به امید دست یافتن به حداکثر درآمد، به شهرها مهاجرت می کنند؛ تسلط مدل دوگانه اقتصادی (بخش جدید و بخش معیشتی) بدون ارتباط باهم، سبب مهاجرت های روستایی می شود؛ عوامل دفع در روستاها و عوامل جذب در شهرها، مهاجرت های روستایی را شتاب می بخشد. در بخش معیشتی امکان جذب نیرو کار تازه وجود ندارد، در حالی که بخش های جدید اقتصادی شهر، هر روز طالب نیروی کار تازه ای است (شکویی، ۱۳۷۳: ۴۷۰-۴۷۱). جمع آوری آمار و اطلاعات جمعیتی در مورد تعداد مهاجرین از منابع مختلف صورت می گیرد که عبارت اند از؛ سرشماری، دفاتر ثبت جمعیت، اطلاعات مربوط به ورود و خروج مهاجرین که از طریق مراجع مربوط به مهاجرت تهیه می شود و بررسی های پرسشنامه ای که برای سنجش جابه جایی های جمعیتی طراحی می شوند. اطلاعات در مورد مهاجرت داخلی معمولاً از سرشماری ها اخذ می شوند. ولی بسیاری از سرشماری ها مقایسه مکان مبدأ افراد با مکان های سکونت جاری آن ها را ممکن نمی سازند و فقط می توانند مهاجرت طول عمر (مقایسه محل های تولد با محل سکونت فعلی) را بسنجند و این نوع اطلاعات، جابه جایی های واسط را حذف می کنند. به خصوص آمار مهاجرت برگشتی (زمانی که فرد به خارج از محل سکونت خود مهاجرت کرده و بعداً به محل تولد خود برگشته است) را نمی توانند مورد ارزیابی قرار دهند. سؤالات درباره محل سکونت در زمان آخرین سرشماری و محل سکونت در ۵ یا ۱۰ سال قبل، امکان سنجش مهاجرت را تا حدودی میسر می سازد. ولی ارزیابی دقیق و معنادار از مهاجرت داخلی تنها به وسیله آمارهای سرشماری امکان پذیر نیست. از این رو برای مقایسه و بررسی های تطبیقی مهاجرت، لازم است نرخ مهاجرت را برای هر منطقه محاسبه نماییم. بدون توجه به نوع داده های قابل دسترس در مورد مهاجرت، اهمیت آن ها برای جمعیت های متفاوت، می تواند از طریق محاسبه میزان های مناسب ارزیابی شود (کازمی پور، ۱۳۸۳). جدول توزیع نسبی مهاجران داخلی بر حسب جریان های مهاجرت در سرشماری های ۹۰ - ۱۳۵۵ را نشان داده است. در ادامه مهاجران وارد شده طی ۵ سال گذشته بر حسب استان محل اقامت قبلی و علت مهاجرت نشان داده شده است.

جدول شماره ۹۹: مهاجران وارد شده طی ۱۰ سال گذشته بر حسب استان محل اقامت قبلی و علت مهاجرت (نفر)

محل اقامت	جمع	جستجوی کار	جستجوی کار بهتر	انتقال شغلی	تحصیل	پایان تحصیل	انجام خدمت وظیفه	پایان خدمت وظیفه	پیروی از خانوار	سایر	اظهار نشده
زنجان	۱۶۱۶۷۵	۸۶۷۸	۶۸۴۰	۷۱۲۹	۲۴۶۳۱	۴۳۱۴	۶۶۳۰	۳۰۲۲۶	۵۶۶۷۴	۱۱۰۲۹	۵۵۲۳
درصد	۱۰۰	۵٫۳۷	۴٫۲۳	۴٫۴۱	۱۵٫۲۳	۲٫۶۷	۴٫۱	۱۸٫۷	۳۵٫۰۵	۶٫۸۲	۳٫۴۲

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

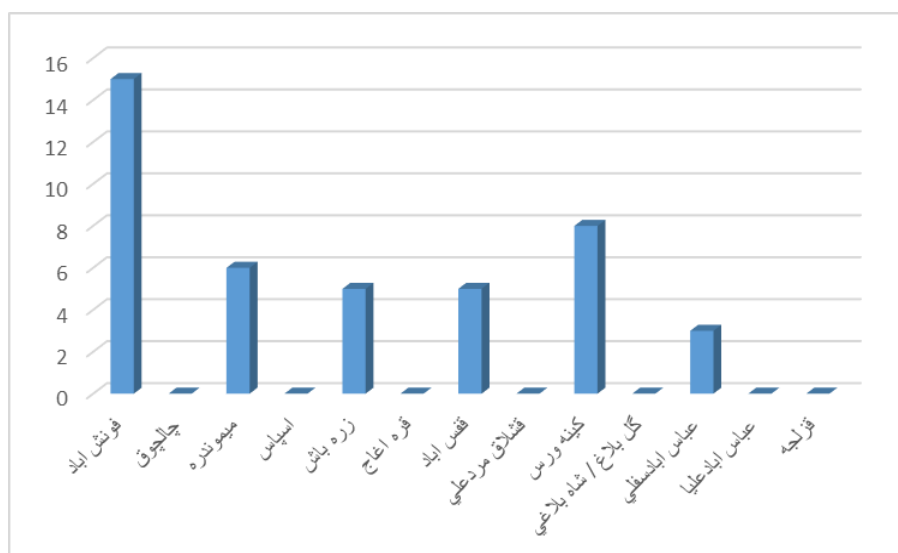
با توجه به نتایج جدول در بین علل مختلف مهاجرت، متغیر «پیروی از خانوار» با ۳۵٫۰۵ درصد به عنوان مهم ترین عامل با درصد تأثیر بالا می باشد. در ادامه بحث در جدول به بررسی تعداد مهاجرت پرداخته شده است. جدول زیر تعداد مهاجرت در دهستان ابهرود را نشان میدهد.

جدول شماره ۱۰۰: تعداد مهاجرین دهستان ابهر رود

تعداد مهاجرین	روستا	تعداد مهاجرین	روستا
۰	قشلاق مردعلی	۱۵	فونش آباد
۸	کینه ورس	۰	چالچوق
۰	گل بلاغ / شاه بلاغی	۶	میموندره
۳	عباس ابادسفلی	۰	اسپاس
۰	عباس ابادعلیا	۵	زره باش
۰	قرلجه	۰	قره اغاج
		۵	قفس آباد

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نتایج نشان می دهد بیشترین میزان مهاجرت مربوط به روستای فونش آباد با تعداد ۱۵ نفر می باشد و بعد از آن روستای کینه ورس با تعداد ۸ نفر در رتبه دوم قرار دارد و کم ترین میزان مهاجرت مربوط به عباس آباد سفلی با ۲ نفر می باشد. لازم به ذکر است که در روستاهای چالچوق، اسپاس، قره آقاج، قشلاق مردعلی، گل بلاغ، عباس آباد علیا و قرلجه اتفاق نیفتاده است. نسبت مهاجرت در بقیه روستاها نیز متفاوت است که در جدول و نمودار نشان داده شده اند.

نمودار شماره ۲۹: تعداد مهاجرین خروجی دهستان ابهر رود

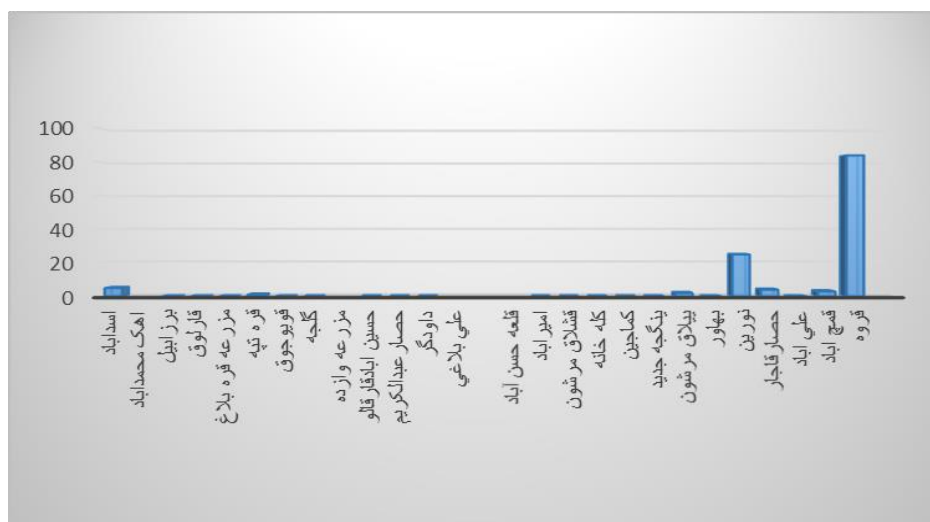
در ادامه به بررسی تعداد مهاجران دهستان حومه پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۰۱: تعداد مهاجرین دهستان حومه

تعداد مهاجرین	روستا	تعداد مهاجرین	روستا
	قلعه حسن آباد	۵	اسداباد
۰	امیرآباد		اهک محمدآباد
۰	قشلاق مرشون	۰	برزابیل
۰	کله خانه	۰	قارلوق
۰	کماجین	۰	مزرعه قره بلاغ
۰	ینگجه جدید	۱	قره تپه
۲	ییلوق مرشون	۰	قویوجوق
۰	بهاور	۰	گلجه
۲۵	نورین		مزرعه وازده
۴	حصار قاجار	۰	حسین اباد قارقالو
۰	علی آباد	۰	حصار عبدالکریم
۳	قمچ آباد	۰	داودگر
۸۴	قره		علی بلاغی

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نتایج نشان می دهد بیشترین میزان مهاجرت مربوط به روستای قره با تعداد ۸۴ نفر می باشد و بعد از آن روستای نورین با تعداد ۲۵ نفر در رتبه دوم قرار دارد. کم ترین میزان مهاجرت مربوط به روستای قره تپه با ۱ نفر می باشد. لازم به ذکر است که در روستاهای آهک محمد آباد، قارلوق، برزابیل، مزرعه قره بلاغ، قویوجوق، گلجه، مزرعه وازده، حسن آباد قارقالو، حصار عبدالکریم، داودگر، علی بلاغی، قلعه حسن آباد، قشلاق مرشون، کله خانه، کماجین، ینگجه جدید، بهاور و علی آباد مهاجرت اتفاق نیفتاده است. نسبت مهاجرت در بقیه روستاها نیز متفاوت است که در جدول و نمودار نشان داده شده اند.

نمودار ۳۰: تعداد مهاجران دهستان حومه

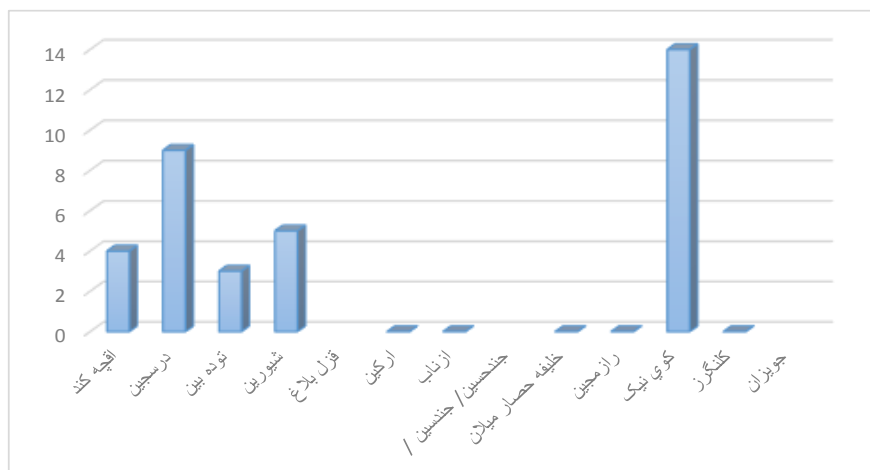
در ادامه به بررسی تعداد مهاجران دهستان در سنجین پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۰۲: تعداد مهاجرین دهستان درسجین

تعداد مهاجرین	روستا	تعداد مهاجرین	روستا
۰	جند حسین	۴	اچچه کند
۰	خلیفه حصار میلان	۹	درسجین
۰	رازمجین	۳	توده بین
۱۴	کوی نیک	۵	شیورین
۰	کلنگرز	۰	قزل بلاغ
	جويزان	۰	ارکین
		۰	ازناب

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نتایج نشان می دهد بیشترین میزان مهاجرت مربوط به روستای کوی نیک با تعداد ۱۴ نفر می باشد و بعد از آن روستای درسجین با تعداد ۹ نفر در رتبه دوم قرار دارد. کم ترین میزان مهاجرت مربوط به توده بین با ۲ نفر می باشد. لازم به ذکر است که در روستاهای قزل بلاغ، ارکین، ازناب، چند حسین، خلیفه حصار میلان، رازمجین، کلنگرز و جويزان مهاجرت اتفاق نیفتاده است. نسبت مهاجرت در بقیه روستاها نیز متفاوت است که در جدول و نمودار نشان داده شده اند.

نمودار ۳۱: تعداد مهاجران دهستان درسجین

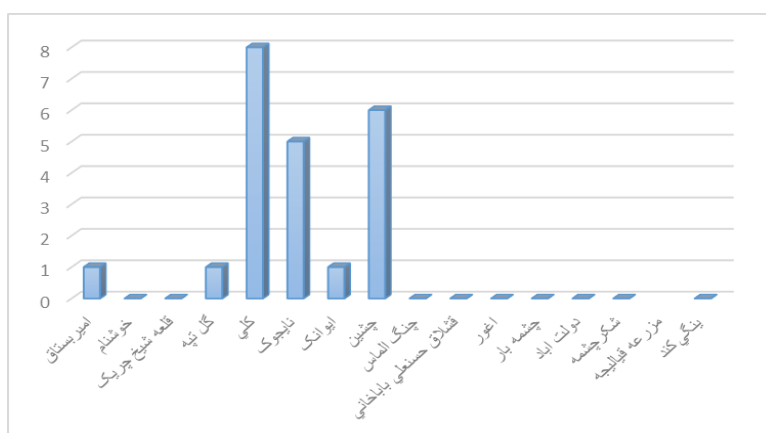
در ادامه به بررسی تعداد مهاجران دهستان دولت آباد پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۰۳: تعداد مهاجرین دهستان درسجین

تعداد مهاجرین	روستا	تعداد مهاجرین	روستا
۰	چنگ الماس	۱	امیربستانق
*	قشلاق حسنعلی باباخانی	۰	خوشنام
۰	اغور	۰	قلعه شیخ چریک
۰	چشمه بار	۱	گل تپه
۰	دولت اباد	۸	کلی
۰	شکر چشمه	۵	نایجوک
۰	مزرعه قیالیجه	۱	ایوانک
۰	ینگی کند	۶	چشین

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نتایج نشان می دهد بیشترین میزان مهاجرت مربوط به روستای کلی با تعداد ۸ نفر می باشد و بعد از آن روستاهای چشین با تعداد ۶ نفر در رتبه دوم قرار دارد. کم ترین میزان مهاجرت مربوط به روستاهای امیربستاق، گل تپه و ایوانک با ۱ نفر می باشد. لازم به ذکر است که در روستاهای خوشنام، قلعه شیخ چریک، چنگ الماس، آغور، چشمه یار، دولت آباد، شکرچشمه، مزرعه قالیچه و ینگلی کند مهاجرت اتفاق نیفتاده است. نسبت مهاجرت در بقیه روستاها نیز متفاوت است که در جدول و نمودار نشان داده شده اند.

نمودار ۲۲: تعداد مهاجران دهستان دولت آباد

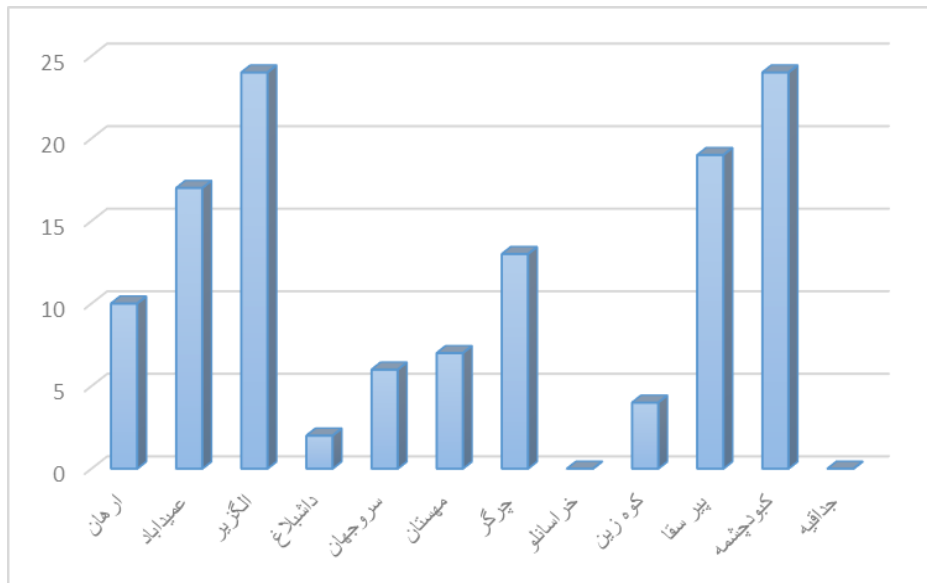
در ادامه به بررسی تعداد مهاجران دهستان صابین قلعه پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۰۴: تعداد مهاجرین دهستان صابین قلعه

تعداد مهاجرین	روستا	تعداد مهاجرین	روستا	دهستان
۱۳	چرگر	۱۰	ارهان	
۰	خراسانلو	۱۷	عمیدآباد	
۴	کوه زین	۲۴	الگزیر	
۱۹	پیر سقا	۲	داشبلاغ	
۲۴	کبودچشمه	۶	سروجهان	
۰	جداقیه	۷	مهستان	

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نتایج نشان می دهد بیشترین میزان مهاجرت مربوط به روستای الگزیر و کبود چشمه با تعداد ۲۴ نفر می باشد و کم ترین میزان مهاجرت مربوط به روستای داشبلاغ با ۲ نفر می باشد. لازم به ذکر است که در روستاهای خراسانلو و جداقیه مهاجرت اتفاق نیفتاده است. نسبت مهاجرت در بقیه روستاها نیز متفاوت است که در جدول و نمودار نشان داده شده اند.

نمودار ۳۳: تعداد مهاجران دهستان صابین قلعه

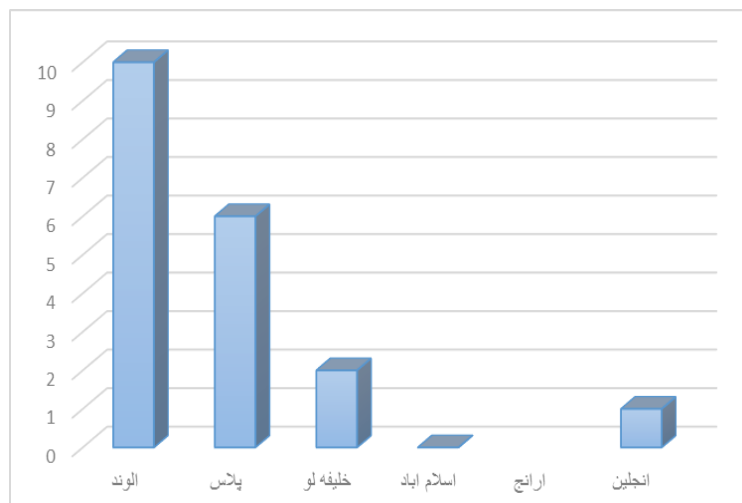
در ادامه به بررسی تعداد مهاجران دهستان الوند پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۰۵: تعداد مهاجرین دهستان الوند

تعداد مهاجرین	روستا	تعداد مهاجرین	روستا	دهستان
۰	اسلام آباد	۱۰	الوند	
	ارانج	۶	پلاس	
۱	انجلین	۲	خلیفه لو	

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نتایج نشان می دهد بیشترین میزان مهاجرت مربوط به روستای الوند با تعداد ۱۰ نفر می باشد و کم ترین میزان مهاجرت مربوط به روستای انجلین با ۱ نفر می باشد. لازم به ذکر است که در روستاهای اسلام آباد و ارانج مهاجرت اتفاق نیفتاده است. نسبت مهاجرت در بقیه روستاها نیز متفاوت است که در جدول و نمودار نشان داده شده اند.

نمودار ۳۴: تعداد مهاجران دهستان الوند

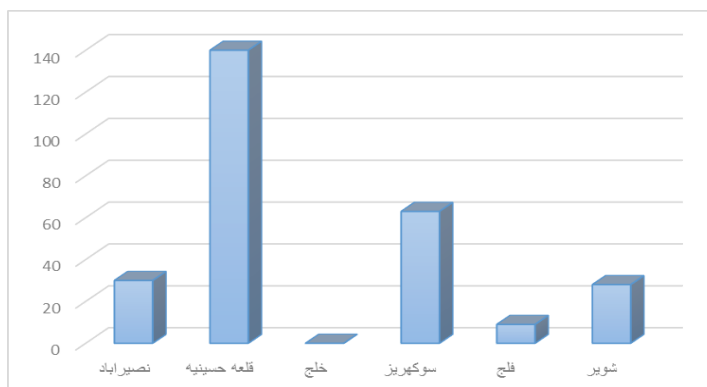
در ادامه به بررسی تعداد مهاجران دهستان خرمدره پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۰۶: تعداد مهاجرین دهستان خرمدره

تعداد مهاجرین	روستا	تعداد مهاجرین	روستا
۶۳	سوکهریز	۳۰	نصیرآباد
۹	فلج	۱۴۰	قلعه حسینییه
۲۸	شویر	۰	خلج
۱۵	اردجین	۱۰	رحمت آباد
۵	باغ دره	۵	ویستان بالا
	کلوچ/کوچ	۲	ویستان پایین

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نتایج نشان میدهد بیشترین میزان مهاجرت مربوط به روستای قلعه حسینییه با تعداد ۱۴۰ نفر و پس از آن سوکهریز با ۶۳ نفر می باشد و کم ترین میزان مهاجرت مربوط به روستای ویستان پایین با ۲ نفر می باشد. لازم به ذکر است که در روستاهای خلج و کلوچ مهاجرت اتفاق نیفتاده است. نسبت مهاجرت در بقیه روستاها نیز متفاوت است که در جدول و نمودار نشان داده شده اند.

نمودار ۳۵: تعداد مهاجران دهستان خرمدره

پس از بررسی میزان مهاجرت سکونتگاهها با استفاده از روش کیفی «درخت مشکل»، علل و پیامدهای مهاجرت روستایی منظومه مورد تحلیل قرار می گیرند.

تصویر شماره ۱۴: درخت علل و پیامدهای مهاجرت

به طور کلی آنچه روستاهای مورد مطالعه، در امر مهاجرت بالأخص مهاجرت جوانان روستایی اشتراک دارند، نبود شغل در محل و در نتیجه مهاجرت برای جستجوی شغل با درآمد نسبی بیشتر از روستا یا سکونتگاه محل اقامت فعلی است. کمبود امکانات ورزش مهمترین دلیل دیگر برای این امر است. عدم وجود کارخانجات تبدیلی نیز جوانا را به امر مهاجرت تشویق می کند. امکانات زیربنایی ناکافی نیز از دلایل دیگر می باشد. خشک سالی های مداوم و کمبود منابع آبی در این سکونتگاه ها باعث خشک شدن باغات و کم بهره شدن زمین های زراعی شده است. جوان روستایی که از کسب درآمد در روستا ناامید شده اند برای زندگی بهتر راهی شهرهای دور و نزدیک می شوند. بعضی از این جوانان، به علت پاره ای از مسائل همچون پیری والدین و... زندگی در روستای کم درآمد را به مهاجرت ترجیح می دهند. وجود اعتیاد و افزایش طلاق در روستاها وجود مشکلات و مسائل اجتماعی، کاهش سرزندگی و کاهش پویایی اجتماعی را منعکس می کند.

۱-۵-۲- ساختارهای آموزشی

۱-۵-۲-۱- امکانات آموزش تحصیلی، مذهبی و حرفه ای

اماکن و تأسیسات آموزشی، زیرساخت های آن و منابع انسانی مورد نیاز بیانگر امکانات آموزش تحصیلی، مذهبی و حرفه ای می باشد. با توجه به آمار سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ و اظهار دهبیاری ها و شورای اسلامی، سکونتگاه های منظومه ابهر و خرمدره در وضع موجود امکانات آموزشی در روستاهای منظومه ابهر و خرمدره وجود دارد که در بخش های کالبدی و اقتصادی بدان ها پرداخته شده است.

۱-۵-۲-۲- سطح آموزش و سواد (با تاکید بر ساخت های سنی و جنسی)

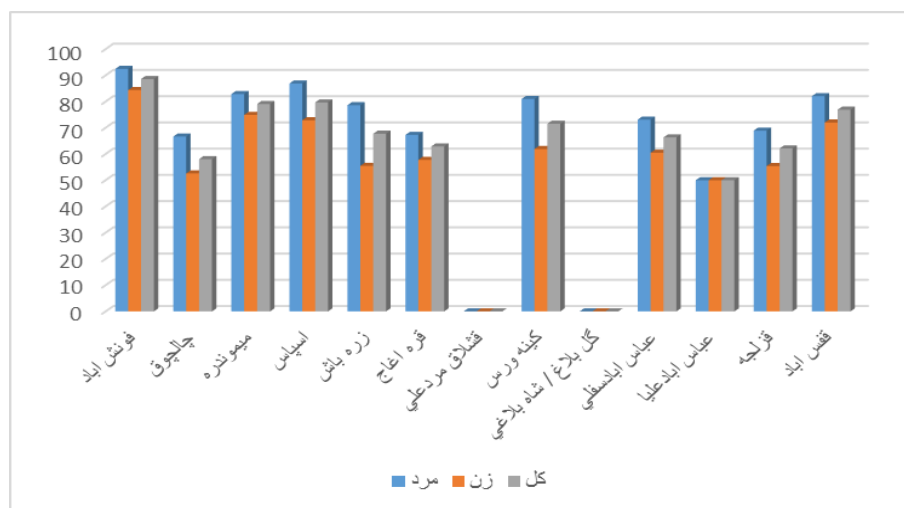
سواد و آموزش از جمله شاخص های مهم توسعه انسانی محسوب می گردد که توانایی بالقوه هر اجتماع شهری و روستایی را در تسلط بر محیط و عوامل تولید و نیز در رویارویی با سایر اجتماعات انسانی به منظور پاسخگویی به نیازهای زمان نشان می دهد. از سویی دیگر شاخص مذکور و سطح برخورداری از آن، یکی از مؤلفه های مهم فرهنگی و زمینه ساز دستیابی توسعه و تعالی هر اجتماع محسوب می شود. این توان بالقوه زمانی که در قالب فنی و فناوری ظاهر می شود؛ قادر است تا عرصه های ادراکی انسان را به پهنه های کارکردی تبدیل کند و با همپوشانی بیشتر مرز این دو، زمینه رفاه و آسایش بیشتر انسان را فراهم سازد. در این ارتباط آنچه در مناطق و حوزه های روستایی کشور ما مشهود است، عدم انطباق نوع و نحوه آموزش های رسمی و تربیت نیروی انسانی با نیازهای ساختاری اجتماع روستایی می باشد. چنانکه امروزه شاهد گریز بی چون و چرای نیروهای متخصص و آموزش دیده از روستاها به شهرها هستیم. نرخ باسوادی جمعیت ۶ ساله و بیش تر براساس نتایج سرشماری ۱۳۹۵ در استان زنجان و در کل کشور ۶/۸۷ درصد می باشد. بالاترین نرخ باسوادی مربوط به استان تهران با ۹/۲ درصد و کم ترین آن مربوط به استان سیستان و بلوچستان با ۷۶ درصد باسوادی است. استان زنجان از این نظر در جایگاه؟؟؟ در بین استان های کشور قرار دارد. در ادامه به بررسی وضعیت سواد جمعیت منظومه روستایی ابهر به تفکیک دهستان ها، شامل «جمعیت ۶ ساله و بیشتر»، «باسواد»، «بی سواد» و «جمعیت محصل» پرداخته و با استفاده از آنها به بررسی نرخ باسوادی مردان، نرخ باسوادی زنان و نرخ باسوادی کل پرداخته شده است. در ابتدا در جدول به بررسی وضعیت سواد جمعیت دهستان ابهرود پرداخته می شود.

جدول ۱۰۷: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان ابهرود

نرخ باسوادی کل	نرخ باسوادی زنان	نرخ باسوادی مردان	جمعیت محصل			بی سواد			باسواد			جمعیت ۶ ساله و بیشتر			آبادی
			زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	
۸۸,۵۸	۸۴,۳۸	۹۲,۴۷	۱۵۰	۱۶۲	۳۱۲	۱۱۹	۶۲	۱۸۱	۶۴۳	۷۶۱	۱۴۰۴	۷۶۲	۸۲۳	۱۵۸۵	فونش آباد
۵۸,۰۶	۵۲,۶۳	۶۶,۶۷	۰	۱	۱	۹	۴	۱۳	۱۰	۸	۱۸	۱۹	۱۲	۳۱	چالچوق
۷۹,۰۶	۷۴,۹۲	۸۲,۸۷	۴۹	۷۲	۱۲۱	۷۴	۵۵	۱۲۹	۲۲۱	۲۶۶	۴۸۷	۲۹۵	۳۲۱	۶۱۶	میموندره
۷۹,۶۸	۷۲,۸۷	۸۶,۸۹	۱۸	۲۷	۴۵	۳۵	۱۶	۵۱	۹۴	۱۰۶	۲۰۰	۱۲۹	۱۲۲	۲۵۱	اسپاس
۶۷,۷۷	۵۵,۴۷	۷۸,۶۲	۱۱	۱۶	۲۷	۵۷	۳۱	۸۸	۷۱	۱۱۴	۱۸۵	۱۲۸	۱۴۵	۲۷۳	زره باش
۶۲,۸۹	۵۷,۷۸	۶۷,۳۱	۵	۷	۱۲	۱۹	۱۷	۳۶	۲۶	۳۵	۶۱	۴۵	۵۲	۹۷	قره آقاج
۷۱,۵۵	۶۱,۰۹	۸۱	۳۲	۶۰	۹۲	۱۱۲	۵۷	۱۶۹	۱۸۲	۲۴۳	۴۲۵	۲۹۴	۳۰۰	۵۹۴	کینه ورس
۶۶,۳۵	۶۰,۴۸	۷۳,۰۱	۱۲	۱۶	۲۸	۶۶	۳۹	۱۰۵	۱۰۱	۱۰۶	۲۰۷	۱۶۷	۱۴۵	۳۱۲	عباس آباد سفلی
۵۰	۵۰	۵۰	۰	۰	۰	۵	۴	۹	۵	۴	۹	۱۰	۸	۱۸	عباس آباد علیا
۶۲,۱۶	۵۵,۴۱	۶۸,۹۲	۵	۱۰	۱۵	۳۳	۲۳	۵۶	۴۱	۵۱	۹۲	۷۴	۷۴	۱۴۸	قزلجه
۷۶,۹۲	۷۲,۰۲	۸۲,۰۷	۳۰	۲۳	۵۳	۵۴	۳۳	۸۷	۱۳۹	۱۵۱	۲۹۰	۱۹۳	۱۸۴	۳۷۷	قفس آباد
۷۸,۰۵	۷۲,۰۴	۸۴,۰۴	۳۱۲	۳۹۴	۷۰۶	۵۸۳	۳۴۱	۹۲۴	۱۵۳۳	۱۸۴۵	۳۳۷۸	۲۱۱۶	۲۱۸۶	۴۳۰۲	دهستان

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول در دهستان ابهرود نرخ باسوادی برای مردان ۸۴,۴ درصد، نرخ باسوادی برای زنان ۷۲,۴ درصد و نرخ باسوادی کل ۷۸,۰۵ درصد می باشد. در این دهستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای فونش آباد با ۸۸,۵۸ درصد و کم ترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای عباس آباد علیا با ۵۰ درصد می باشد. نمودار؟؟؟ نرخ باسوادی دهستان ابهرود را نشان می دهد.

نمودار شماره ۳۶: نرخ باسوادی روستاهای دهستان ابهرود

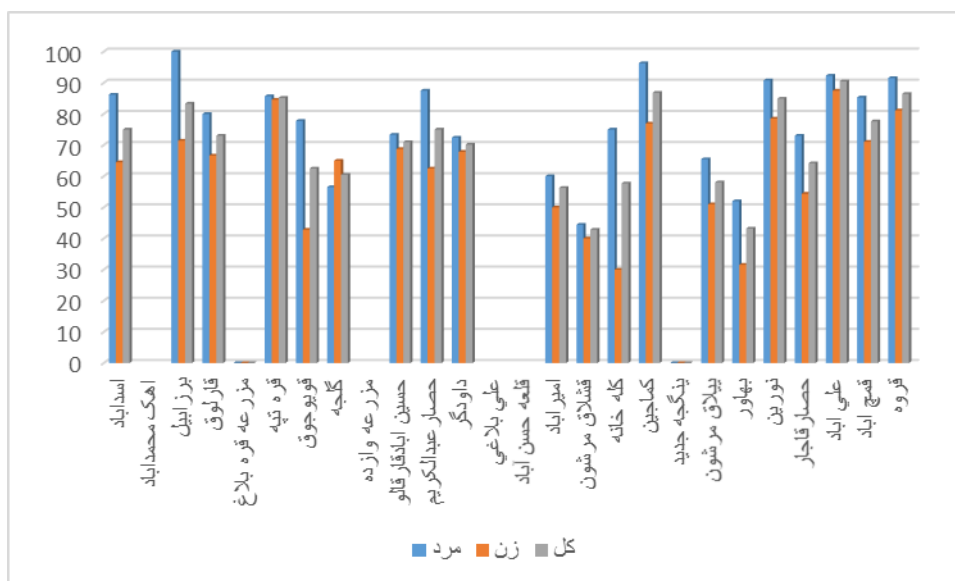
در ادامه در جدول به بررسی نرخ باسوادی دهستان حومه پرداخته شده است.

جدول ۱۰۸: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان حومه

نرخ باسوادی کل	نرخ باسوادی زنان	نرخ باسوادی مردان	جمعیت محصل			بی سواد			باسواد			جمعیت ۶ ساله و بیشتر			آبادی
			زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	
۷۵	۶۴,۵۲	۸۶,۲۱	۴	۲	۶	۱۱	۴	۱۵	۲۰	۲۵	۴۵	۳۱	۲۹	۶۰	اسدآباد
۸۳,۳۳	۷۱,۴۳	۱۰۰	۳	۱	۴	۴	۰	۴	۱۰	۱۰	۲۰	۱۴	۱۰	۲۴	برزابیل
۷۳,۰۴	۶۶,۶۷	۸۰	۱۲	۸	۲۰	۲۰	۱۱	۳۱	۴۰	۴۴	۸۴	۶۰	۵۵	۱۱۵	قارلوق
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	مزرعه قره بلاغ
۸۵,۱۹	۸۴,۶۲	۸۵,۷۱	۱	۰	۱	۲	۲	۴	۱۱	۱۲	۲۳	۱۳	۱۴	۲۷	قره تپه
۶۲,۵	۴۲,۸۶	۷۷,۷۸	۰	۲	۲	۴	۲	۶	۳	۷	۱۰	۷	۹	۱۶	قویوجوق
۶۰,۴۷	۶۵	۵۶,۵۲	۲	۲	۴	۷	۱۰	۱۷	۱۳	۱۳	۲۶	۲۰	۲۳	۴۳	گلجه
۷۰,۹۷	۶۸,۷۵	۷۳,۳۳	۲	۳	۵	۵	۴	۹	۱۱	۱۱	۲۲	۱۶	۱۵	۳۱	حسین آباد قارقالو
۷۵	۶۲,۵	۸۷,۵	۱	۰	۱	۳	۱	۴	۵	۷	۱۲	۸	۸	۱۶	حصار عبدالکریم
۷۰,۱۸	۶۷,۸۶	۷۲,۴۱	۳	۳	۶	۹	۸	۱۷	۱۹	۲۱	۴۰	۲۸	۲۹	۵۷	داودگر
۵۶,۲۵	۵۰	۶۰	۰	۰	۰	۳	۴	۷	۳	۶	۹	۶	۱۰	۱۶	امیرآباد
۴۲,۸۶	۴۰	۴۴,۴۴	۱	۱	۲	۳	۵	۸	۲	۴	۶	۵	۹	۱۴	قشلاق مرشون
۵۷,۶۹	۳۰	۷۵	۱	۲	۳	۷	۴	۱۱	۳	۱۲	۱۵	۱۰	۱۶	۲۶	کله خانه
۸۶,۷۹	۷۶,۹۲	۹۶,۳	۶	۴	۱۰	۶	۱	۷	۲۰	۲۶	۴۶	۲۶	۲۷	۵۳	کماجین
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	ینگجه جدید
۵۸,۰۴	۵۱,۰۲	۶۵,۴۷	۸	۷	۱۵	۷۲	۴۸	۱۲۰	۷۵	۹۱	۱۶۶	۱۴۷	۱۳۹	۲۸۶	ییلایق مرشون
۴۳,۱۸	۳۱,۵۸	۵۲	۳	۲	۵	۱۳	۱۲	۲۵	۶	۱۳	۱۹	۱۹	۲۵	۴۴	بهاور
۸۴,۹۱	۷۸,۵۳	۹۰,۷۹	۱۸۱	۲۳۰	۴۱۱	۱۸۷	۸۷	۲۷۴	۶۸۴	۸۵۸	۱۵۴۲	۸۷۱	۹۴۵	۱۸۱۶	نورین
۶۴,۱۷	۵۴,۳۹	۷۳,۰۲	۵	۳	۸	۲۶	۱۷	۴۳	۳۱	۴۶	۷۷	۵۷	۶۳	۱۲۰	حصار قاجار
۹۰,۴۸	۸۷,۵	۹۲,۳۱	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۷	۱۲	۱۹	۸	۱۳	۲۱	علی آباد
۷۷,۶۳	۷۱,۰۷	۸۵,۲۹	۳۲	۲۰	۵۲	۴۶	۲۰	۶۶	۱۱۳	۱۱۶	۲۲۹	۱۵۹	۱۳۶	۲۹۵	قمچ آباد
۸۶,۴۶	۸۱,۱۵	۹۱,۵۳	۲۰۶	۲۶۸	۴۷۴	۲۲۳	۱۰۵	۳۲۸	۹۶۰	۱۱۳۵	۲۰۹۵	۱۱۸۳	۱۲۴۰	۲۴۲۳	قروه
۸۱,۸۶	۷۵,۷۴	۸۷,۷۱	۴۷۲	۵۵۹	۱۰۳۱	۶۵۲	۳۴۶	۹۹۸	۲۰۳۶	۲۴۶۹	۴۵۰۵	۲۶۸۸	۲۸۱۵	۵۵۰۳	دهستان

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول در دهستان حومه نرخ باسوادی برای مردان ۸۷,۷۱ درصد، نرخ باسوادی برای زنان ۷۵,۷۴ درصد و نرخ باسوادی کل ۸۱,۸۶ درصد می باشد. در این دهستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای علی آباد با ۹۰,۴۸ درصد و کم ترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای بهاور با ۴۳,۱۸ درصد می باشد. نمودار ??? نرخ باسوادی دهستان حومه را نشان می دهد.

نمودار شماره ۴۷: نرخ باسوادی روستاهای دهستان حومه

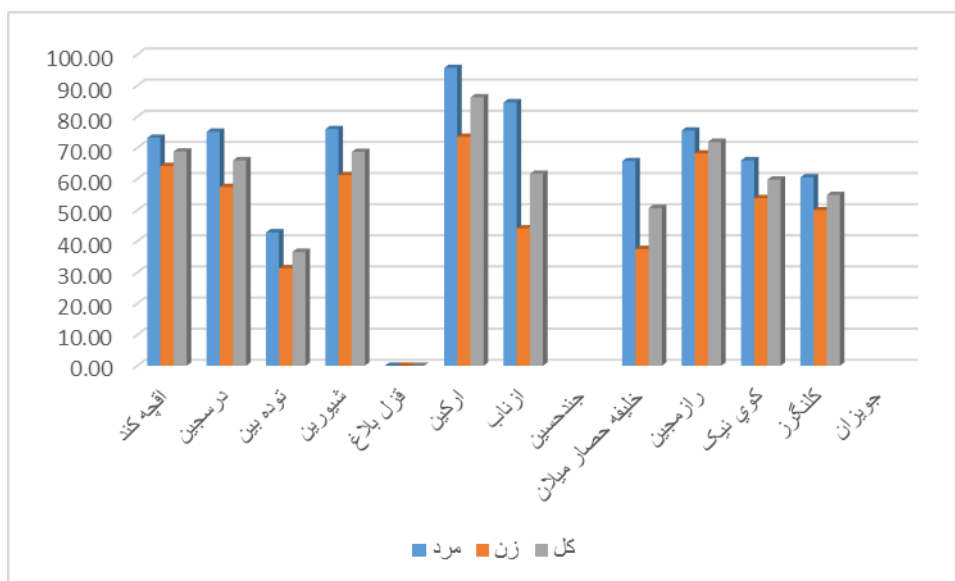
در ادامه در جدول نرخ باسوادی دهستان درسجین پرداخته شده است.

جدول ۱۰۹: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان درسجین

نرخ باسوادی کل	نرخ باسوادی زنان	نرخ باسوادی مردان	جمعیت محصل			بی سواد			باسواد			جمعیت ۶ ساله و بیشتر			آبادی
			زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	
۶۸,۸۱	۶۴,۱۵	۷۳,۲۱	۵	۱۰	۱۵	۱۹	۱۵	۳۴	۳۴	۴۱	۷۵	۵۳	۵۶	۱۰۹	آقچه کند
۶۶	۵۷,۴۲	۷۵,۱۷	۱۹	۱۵	۳۴	۶۶	۳۶	۱۰۲	۸۹	۱۰۹	۱۹۸	۱۵۵	۱۴۵	۳۰۰	درسجین
۳۶,۵۹	۳۱,۳۴	۴۲,۸۶	۴	۵	۹	۴۶	۳۲	۷۸	۲۱	۲۴	۴۵	۶۷	۵۶	۱۲۳	توده بین
۶۸,۶۹	۶۱,۲۲	۷۶	۱۰	۱۱	۲۱	۱۹	۱۲	۳۱	۳۰	۳۸	۶۸	۴۹	۵۰	۹۹	شیورین
۸۶,۲۵	۷۳,۵۳	۹۵,۶۵	۶	۱۴	۲۰	۹	۲	۱۱	۲۵	۴۴	۶۹	۳۴	۴۶	۸۰	ارکین
۶۱,۶۷	۴۴,۱۲	۸۴,۶۲	۲	۴	۶	۱۹	۴	۲۳	۱۵	۲۲	۳۷	۳۴	۲۶	۶۰	ازناب
۵۰,۶۷	۳۷,۰۵	۶۵,۷۱	۰	۳	۳	۲۵	۱۲	۳۷	۱۵	۲۳	۳۸	۴۰	۳۵	۷۵	خلیفه حصار میلان
۷۱,۹۱	۶۸,۱۸	۷۵,۵۶	۴	۱۱	۱۵	۱۴	۱۱	۲۵	۳۰	۳۴	۶۴	۴۴	۴۵	۸۹	رازمجین
۵۹,۰۸	۵۳,۸۵	۶۶	۶	۱۰	۱۶	۲۴	۱۷	۴۱	۲۸	۳۳	۶۱	۵۲	۵۰	۱۰۲	کوی نیک
۵۴,۸۸	۵۰	۶۰,۵۳	۳	۲	۵	۲۲	۱۵	۳۷	۲۲	۲۳	۴۵	۴۴	۳۸	۸۲	کلنگرز
۶۲,۵۶	۵۴,۰۲	۷۱,۴۸	۵۹	۸۵	۱۴۴	۲۶۳	۱۵۶	۴۱۹	۳۰۹	۳۹۱	۷۰۰	۵۷۲	۵۴۷	۱۱۱۹	دهستان

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول در دهستان درسجین نرخ باسوادی برای مردان ۷۴۱,۴۸ درصد، نرخ باسوادی برای زنان ۵۴,۰۲ درصد و نرخ باسوادی کل ۶۲,۵۶ درصد می باشد. در این دهستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای ارکین با ۸۶,۲۵ درصد و کم ترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای توده بین با ۳۶,۵۹ درصد می باشد. نمودار؟؟؟ نرخ باسوادی دهستان درسجین را نشان می دهد.

نمودار ۳۸: نرخ باسوادی روستاهای دهستان در سنجین

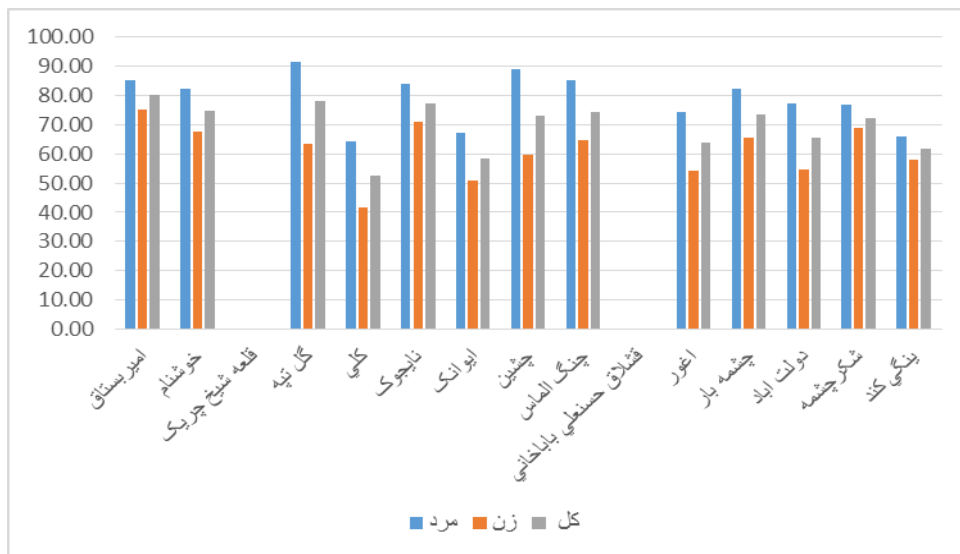
در ادامه در جدول نرخ باسوادی دهستان دولت آباد پرداخته شده است.

جدول ۱۱۰: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان دولت آباد

نرخ باسوادی کل	نرخ باسوادی زنان	نرخ باسوادی مردان	جمعیت محصل			بی سواد			باسواد			جمعیت ۶ ساله و بیشتر			آبادی
			زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	
۸۰,۳۳	۷۵,۴۱	۸۵,۲۵	۷	۱۰	۱۷	۱۵	۹	۲۴	۴۶	۵۲	۹۸	۶۱	۶۱	۱۲۲	امیر بستاق
۷۵	۶۷,۷۴	۸۲,۲۶	۲۱	۱۳	۳۴	۴۰	۲۲	۶۲	۸۴	۱۰۲	۱۸۶	۱۲۴	۱۲۴	۲۴۸	خوشنام
۷۸,۰۲	۶۳,۶۴	۹۱,۴۹	۵	۴	۹	۱۶	۴	۲۰	۲۸	۴۳	۷۱	۴۴	۴۷	۹۱	گل تپه
۵۲,۵	۴۱,۴۶	۶۴,۱	۳	۵	۸	۲۴	۱۴	۳۸	۱۷	۲۵	۴۲	۴۱	۳۹	۸۰	کلی
۷۷,۲۵	۷۰,۸۳	۸۴,۰۷	۱۱	۱۷	۲۸	۳۵	۱۸	۵۳	۸۵	۹۵	۱۸۰	۱۲۰	۱۱۳	۲۳۳	نایچوک
۵۸,۶۴	۵۰,۸۶	۶۷,۳۱	۷	۷	۱۴	۵۷	۳۴	۹۱	۵۹	۷۰	۱۲۹	۱۱۶	۱۰۴	۲۲۰	ایوانک
۷۳,۱۸	۵۹,۶۶	۸۹,۱۱	۵	۱۴	۱۹	۴۸	۱۱	۵۹	۷۱	۹۰	۱۶۱	۱۱۹	۱۰۱	۲۲۰	چشین
۷۴,۴۹	۶۴,۵۶	۸۵,۲۶	۲۲	۲۸	۵۰	۷۳	۲۸	۱۰۱	۱۳۳	۱۶۲	۲۹۵	۲۰۶	۱۹۰	۳۹۶	چنگ الماس
۶۳,۸۸	۵۴,۲۴	۷۴,۳۱	۱۰	۱۰	۲۰	۵۴	۲۸	۸۲	۶۴	۸۱	۱۴۵	۱۱۸	۱۰۹	۲۲۷	آغور
۷۳,۶۲	۶۵,۴۸	۸۲,۲۸	۷	۱۴	۲۱	۲۹	۱۴	۴۳	۵۵	۶۵	۱۲۰	۸۴	۷۹	۱۶۳	چشمه یار
۶۵,۵۲	۵۴,۵۵	۷۷,۴۸	۱۴	۱۱	۲۵	۵۵	۲۵	۸۰	۶۶	۸۶	۱۵۲	۱۲۱	۱۱۱	۲۳۲	دولت آباد
۷۲,۴۱	۶۸,۷۵	۷۶,۹۲	۰	۲	۲	۵	۳	۸	۱۱	۱۰	۲۱	۱۶	۱۳	۲۹	شکر چشمه
۶۱,۸۴	۵۷,۸۹	۶۵,۷۹	۳	۳	۶	۱۶	۱۳	۲۹	۲۲	۲۵	۴۷	۳۸	۳۸	۷۶	ینگی کند
۷۰,۴۷	۶۱,۳۴	۸۰,۲۵	۱۱۵	۱۳۸	۲۵۳	۴۶۷	۲۲۳	۶۹۰	۷۴۱	۹۰۶	۱۶۴۷	۱۲۰۸	۱۱۲۹	۲۳۳۷	دهستان

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول در دهستان دولت آباد نرخ باسوادی برای مردان ۸۰,۲۵ درصد، نرخ باسوادی برای زنان ۶۱,۳۴ درصد و نرخ باسوادی کل ۷۰,۴۷ درصد می باشد. در این دهستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای امیربستاق با ۸۰,۳۳ درصد و کم ترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای توده بین با ۵۲,۵ درصد می باشد. نمودار ??? نرخ باسوادی دهستان دولت آباد را نشان می دهد.

نمودار ۳۹: نرخ باسوادی دهستان دولت آباد

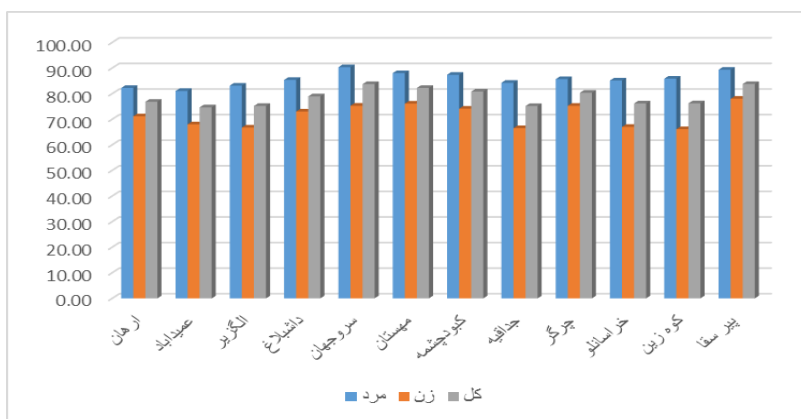
در ادامه در جدول نرخ باسوادی دهستان صایین قلعه پرداخته شده است.

جدول ۱۱۲: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان صایین قلعه

نرخ باسوادی کل	نرخ باسوادی زنان	نرخ باسوادی مردان	جمعیت محصل			بی سواد			باسواد			جمعیت ۶ ساله و بیشتر			آبادی
			زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	
۷۶,۸۴	۷۱,۱۶	۸۲,۲۵	۶۱	۹۱	۱۵۲	۱۲۲	۷۹	۲۰۱	۳۰۱	۳۶۶	۶۶۷	۴۲۳	۴۴۵	۸۶۸	ارهان
۷۴,۶۶	۶۸	۸۱,۰۵	۱۵۹	۲۰۶	۳۶۵	۳۰۳	۱۸۷	۴۹۰	۶۴۴	۸۰۰	۱۴۴۴	۹۴۷	۹۸۷	۱۹۳۴	عمید آباد
۷۵,۲	۶۶,۷۵	۸۳,۱۴	۱۲۵	۲۰۰	۳۲۵	۲۷۶	۱۴۹	۴۲۵	۵۵۴	۷۳۵	۱۲۸۹	۸۳۰	۸۸۴	۱۷۱۴	الکزیر
۷۸,۹۵	۷۳,۰۳	۸۵,۳۷	۱۰	۱۰	۲۰	۲۴	۱۲	۳۶	۶۵	۷۰	۱۳۵	۸۹	۸۲	۱۷۱	داشبلاغ
۸۳,۷۴	۷۵,۲۸	۹۰,۳۵	۱۳	۲۰	۳۳	۲۲	۱۱	۳۳	۶۷	۱۰۳	۱۷۰	۸۹	۱۱۴	۲۰۳	سرو جهان
۸۲,۲۵	۷۶,۱۲	۸۸,۰۳	۲۶	۳۴	۶۰	۳۲	۱۷	۴۹	۱۰۲	۱۲۵	۲۲۷	۱۳۴	۱۴۲	۲۷۶	مهستان
۸۰,۸۳	۷۴,۱۴	۸۷,۳۷	۷۴	۹۱	۱۶۵	۹۸	۴۹	۱۴۷	۲۸۱	۳۳۹	۶۲۰	۳۷۹	۳۸۸	۷۶۷	کبود چشمه
۷۵,۱۶	۶۶,۵۲	۸۴,۲۳	۲۶	۲۹	۵۵	۷۸	۳۵	۱۱۳	۱۵۵	۱۸۷	۳۴۲	۲۳۳	۲۲۲	۴۵۵	جداقیه
۸۰,۳۶	۷۵,۲۵	۸۵,۶۸	۶۹	۸۷	۱۵۶	۹۹	۵۵	۱۵۴	۳۰۱	۳۲۹	۶۳۰	۴۰۰	۳۸۴	۷۸۴	چرگر
۷۶,۱۸	۶۷,۰۴	۸۵,۱۶	۳۷	۴۴	۸۱	۵۹	۲۷	۸۶	۱۲۰	۱۵۵	۲۷۵	۱۷۹	۱۸۲	۳۶۱	خراسانلو
۷۶,۲۳	۶۶,۱۴	۸۵,۸۶	۲۹	۳۹	۶۸	۶۴	۲۸	۹۲	۱۲۵	۱۷۰	۲۹۵	۱۸۹	۱۹۸	۳۸۷	کوه زین
۸۳,۷۷	۷۸,۰۲	۸۹,۳۵	۱۶۰	۱۷۷	۳۳۷	۱۸۰	۹۰	۲۷۰	۶۳۹	۷۵۵	۱۳۹۴	۸۱۹	۸۴۵	۱۶۶۴	پیر سقا
۷۸,۱۲	۷۱,۲	۸۴,۸۳	۷۸۹	۱۰۲۸	۱۸۱۷	۱۳۵۷	۷۳۹	۲۰۹۶	۳۳۵۴	۴۱۳۴	۷۴۸۸	۴۷۱۱	۴۸۷۳	۹۵۸۴	دهستان

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول در دهستان صایین قلعه با نرخ باسوادی برای مردان ۸۴,۸۳ درصد، نرخ باسوادی برای زنان ۷۱,۲ درصد و نرخ باسوادی کل ۷۸,۱۲ درصد می باشد. در این دهستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای پیرسقا با ۸۳,۷۷ درصد و کم ترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای عمید آباد با ۷۴,۶۶ درصد می باشد. نمودار ??? نرخ باسوادی دهستان صایین قلعه را نشان می دهد.

نمودار ۴۰: نرخ باسوادی دهستان صابین قلعه

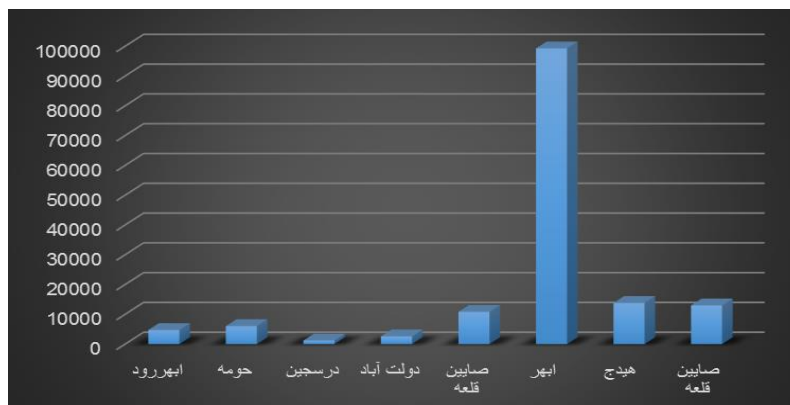
تحلیل ساختار توزیع جغرافیایی جمعیت در سطح شهرستان

بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ شهرستان ابهر جمعیتی معادل ۱۵۱۵۲۸ دارد. شهر ابهر ۶۵،۵۲۵ درصد از جمعیت شهرستان را در خود جای داده است و پس از آن شهرهای هیدج و صابین قلعه با سهمی بالغ بر ۹،۱۳۳ و ۸،۵۷۲ درصد در رتبه های بعدی قرار دارند به عبارت دیگر ۸۳،۲۲۸ درصد جمعیت شهرستان در نقاط شهری این شهرستان متمرکز شده است. در میان دهستان ها نیز، دهستان صابین قلعه ۷،۱۴۹ درصد جمعیت شهرستان را به خود اختصاص داده است و کم ترین میزان جمعیت مربوط به دهستان درسجین است که ۰،۷۸۹ درصد جمعیت شهرستان را به خود اختصاص داده است. جدول شماره..... جمعیت، مساحت و تراکم جمعیت را به تفکیک دهستان و شهر نشان می دهد.

جدول شماره ۱۱۳: جمعیت، مساحت و تراکم جمعیت به تفکیک دهستان

شهرستان	دهستان	جمعیت		مساحت		تراکم جمعیت ( )
		نفر	سهم	کیلومتر مربع	سهم	
ابهر	ابهرود	۴۷۳۴	۲،۱۲۴	۲۳۷،۱۷	۱۲،۳۱	۱۹،۹۶
	حومه	۶۰۴۵	۳،۹۸۹	۵۳۷،۴۴	۲۷،۹۰	۱۱،۲۵
	درسجین	۱۱۹۷	۰،۷۸۹	۲۲۳،۴۷	۱۱،۶۰	۵،۳۶
	دولت آباد	۲۶۰۵	۱،۷۱۹	۳۹۸،۲۸	۲۰،۶۸	۶،۵۴
	صابین قلعه	۱۰۸۳۳	۷،۱۴۹	۵۲۹،۸۱	۲۷،۵۱	۲۰،۴۵

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

نمودار ۴۱: جمعیت شهرها و دهستان های شهرستان ابهر

ماخذ: مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

-سطح آموزش و سواد

سواد و آموزش از جمله شاخص های مهم توسعه انسانی محسوب می گردد که توانایی بالقوه هر اجتماع شهری و روستایی را در تسلط بر محیط و عوامل تولید و نیز در رویارویی با سایر اجتماعات انسانی به منظور پاسخگویی به نیازهای زمان نشان می دهد. از سویی دیگر شاخص مذکور و سطح برخورداری از آن، یکی از مؤلفه های مهم فرهنگی و زمینه ساز دستیابی توسعه و تعالی هر اجتماع محسوب می شود. این توان بالقوه زمانی که در قالب فنی و فناوری ظاهر می شود؛ قادر است تا عرصه های ادراکی انسان را به پهنه های کارکردی تبدیل کند و با همپوشانی بیشتر مرز این دو، زمینه رفاه و آسایش بیشتر انسان را فراهم سازد. در این ارتباط آنچه در مناطق و حوزه های روستایی کشور ما مشهود است، عدم انطباق نوع و نحوه آموزش های رسمی و تربیت نیروی انسانی با نیازهای ساختاری اجتماع روستایی می باشد. چنانکه امروزه شاهد گریز بی چون و چرای نیروهای متخصص و آموزش دیده از روستاها به شهرها هستیم. در ادامه به بررسی وضعیت سواد جمعیت منظومه روستایی ابهر به تفکیک دهستان ها، شامل «جمعیت ۶ساله و بیشتر»، «باسواد»، «بی سواد» و «جمعیت محصل» پرداخته شده است. در ابتدا در جدول به بررسی وضعیت سواد جمعیت دهستان .... پرداخته می شود.

جدول شماره ۱۱۴: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان ابهرود، ۱۳۹۵

روستا	جمعیت ۶ ساله و بیشتر	جمعیت ۶ ساله و بیشتر بی سواد	مرد ۶ ساله و بیشتر	مرد باسواد	مرد بیسواد	مرد وضع سواد اظهار نشده	زن ۶ ساله و بیشتر	زن باسواد	زن بی سواد	زن وضع سواد اظهار نشده	جمعیت محصل داخل کشور	جمعیت محصل خارج کشور	جمعیت مرد محصل خارج کشور	جمعیت زن محصل خارج کشور
فونش اباد	۱۵۸۵	۱۴۰۴	۱۸۱	۸۲۳	۷۶۱	۶۲	۷۶۲	۶۴۳	۱۱۹	۰	۳۱۲	۱۶۲	۱۵۰	۱
چالچوق	۳۱	۱۸	۱۳	۱۲	۸	۴	۱۹	۱۰	۹	۰	۱	۱	۰	۰
میموندره	۶۱۶	۴۸۷	۱۲۹	۳۲۱	۲۶۶	۵۵	۲۹۵	۲۲۱	۷۴	۰	۱۲۱	۷۲	۴۹	۲
اسپاس	۲۵۱	۲۰۰	۵۱	۱۲۲	۱۰۶	۱۶	۱۲۹	۹۴	۳۵	۰	۴۵	۲۷	۱۸	۰
زره باش	۲۷۳	۱۸۵	۸۸	۱۴۵	۱۱۴	۳۱	۱۲۸	۷۱	۵۷	۰	۲۷	۱۶	۱۱	۱
قره اغاج	۹۷	۶۱	۳۶	۵۲	۳۵	۱۷	۴۵	۲۶	۱۹	۰	۱۲	۷	۵	۰
کینه ورس	۵۹۴	۴۲۵	۱۶۹	۳۰۰	۲۴۳	۵۷	۲۹۴	۱۸۲	۱۱۲	۰	۹۲	۶۰	۳۲	۰
عباس اباد سفلی	۳۱۲	۲۰۷	۱۰۵	۱۴۵	۱۰۶	۳۹	۱۶۷	۱۰۱	۶۶	۰	۲۸	۱۶	۱۲	۰
عباس اباد علیا	۱۸	۹	۹	۸	۴	۴	۱۰	۵	۵	۰	۰	۰	۰	۰
قزلجه	۱۴۸	۹۲	۵۶	۷۴	۵۱	۲۳	۷۴	۴۱	۳۳	۰	۱۵	۱۰	۵	۰
قفس اباد	۳۷۷	۲۹۰	۸۷	۱۸۴	۱۵۱	۳۳	۱۹۳	۱۳۹	۵۴	۰	۵۳	۲۳	۳۰	۰

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

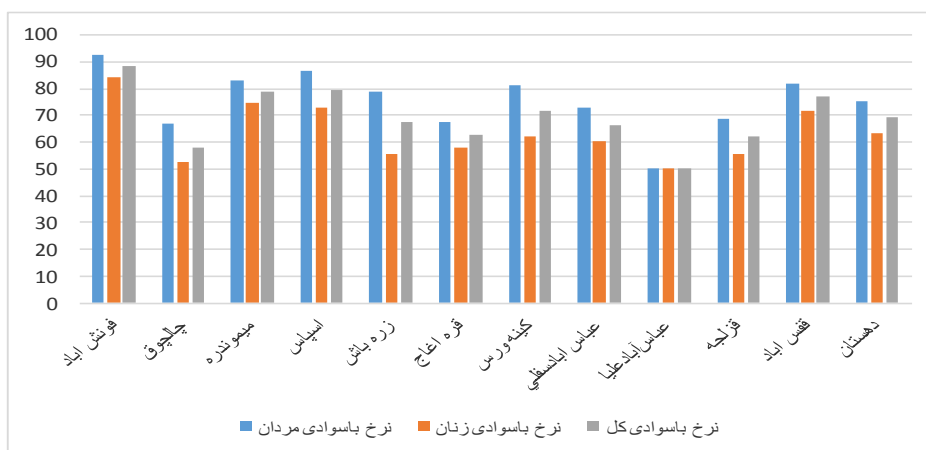
در ادامه با استفاده از جدول بالا به بررسی نرخ باسوادی مردان، نرخ باسوادی زنان و نرخ باسوادی کل پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۱۵: بررسی نرخ باسوادی دهستان ابهرود

دهستان	قفس اباد	قرلجه	عباس آبادعلیا	عباس آبادسفلی	کینه ورس	قره افاج	زره باش	اسپاس	میمندره	چلچوق	فونش اباد	نرخ باسوادی / روستا
نرخ باسوادی مردان	۷۵,۴	۶۸,۹۲	۵۰,۰۰	۷۳,۱۰	۸۱,۰۰	۶۷,۳۱	۷۸,۶۲	۸۶,۸۹	۸۲,۹	۷۶۶,۰	۹۲,۴	
نرخ باسوادی زنان	۶۳,۴	۵۵,۴۱	۵۰,۰۰	۶۰,۴۸	۶۱,۹۰	۵۷,۷۸	۵۵,۴۷	۷۲,۸۷	۷۴,۹	۵۲,۶	۸۴,۳	
نرخ باسوادی کل	۶۹,۴	۶۲,۱۶	۵۰,۰۰	۶۶,۳۵	۷۱,۵۵	۶۲,۸۹	۶۷,۷۷	۷۹,۶۸	۷۹,۰۶	۵۸,۰	۸۸,۵	

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول در دهستان ابهرود نرخ باسوادی برای مردان ۷۵,۵ درصد، نرخ باسوادی زنان ۶۳,۴ درصد و نرخ باسوادی کل ۶۹,۴ درصد می باشد. در این دهستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای فونش اباد (۸۸,۵) درصد و پایین ترین آن مربوط به روستای عباس آبادعلیا (۵۰,۰۰) درصد می باشد و این در حالی است که بالاترین نرخ باسوادی مردان مربوط به روستای فونش اباد (۹۲,۴) و پایین ترین نرخ باسوادی مردان مربوط به روستای عباس آبادعلیا (۵۰,۰۰) می باشد. محاسبه نرخ باسوادی زنان نیز نشان میدهد که در این دهستان، روستای فونش اباد (۸۴,۳) دارای بالاترین نرخ باسوادی و روستای عباس آبادعلیا (۵۰,۰۰) دارای پایین ترین نرخ باسوادی است. نمودار زیر نرخ باسوادی دهستان ابهرود را نشان داده است.

نمودار شماره ۴۲: نرخ باسوادی دهستان ابهرود

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

در ادامه به بررسی وضعیت سواد جمعیت دهستان حومه، شامل «جمعیت ۶ ساله و بیشتر»، «باسواد»، «بی سواد» و «جمعیت محصل» به تفکیک روستاها پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۱۷: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان حومه، ۱۳۹۵

روستا	جمعیت ۶ ساله و بیشتر	جمعیت ۶ ساله و بیشتر باسواد	مرد ۶ ساله و بیشتر	مرد باسواد	مرد بیسواد	مرد وضع سواد اظهار نشده	زن ۶ ساله و بیشتر	زن باسواد	زن بی سواد	زن وضع سواد اظهار نشده	جمعیت حاصل داخل کشور	جمعیت مرد حاصل داخل کشور	جمعیت زن حاصل داخل کشور	جمعیت حاصل خارج کشور	جمعیت مرد حاصل خارج کشور	جمعیت زن حاصل خارج کشور
اسداباد	۶۰	۴۵	۱۵	۲۹	۲۵	۴	۳۱	۲۰	۱۱	۰	۶	۲	۴	۰	۰	
برزابیل	۲۴	۲۰	۴	۱۰	۱۰	۰	۱۴	۱۰	۴	۰	۴	۱	۴	۰	۰	
قارلوق	۱۱۵	۸۴	۳۱	۵۵	۴۴	۱۱	۶۰	۴۰	۲۰	۰	۲۰	۸	۱۲	۰	۰	
مزرعه قره بلاغ	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
قره تپه	۲۷	۲۳	۴	۱۴	۱۲	۲	۱۳	۱۱	۲	۰	۱	۰	۱	۰	۰	
قویوجوق	۱۶	۱۰	۶	۹	۷	۲	۷	۳	۴	۰	۲	۲	۲	۰	۰	
گلجه	۴۳	۲۶	۱۷	۲۳	۱۳	۱۰	۲۰	۱۳	۷	۰	۴	۲	۲	۰	۰	
حسین ابادقارقالو	۳۱	۲۲	۹	۱۵	۱۱	۴	۱۶	۱۱	۵	۰	۵	۳	۴	۰	۰	
حصار عبدالکریم	۱۶	۱۲	۴	۸	۷	۱	۸	۵	۳	۰	۱	۰	۱	۰	۰	
داودگر	۵۷	۴۰	۱۷	۲۹	۲۱	۸	۲۸	۱۹	۹	۰	۶	۴	۴	۰	۰	
امیراباد	۱۶	۹	۷	۱۰	۶	۴	۶	۳	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
قشلاق مرشون	۱۴	۶	۸	۹	۴	۵	۵	۲	۳	۰	۲	۱	۱	۰	۰	
کله خانه	۲۶	۱۵	۱۱	۱۶	۱۲	۴	۱۰	۳	۷	۰	۳	۲	۳	۰	۰	
کماجین	۵۳	۴۶	۷	۲۷	۲۶	۱	۲۶	۲۰	۶	۰	۱۰	۴	۴	۰	۰	
ینگجه جدید	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
بیلاق مرشون	۲۸۶	۱۶۶	۱۲۰	۱۳۹	۹۱	۴۸	۱۴۷	۷۵	۷۲	۰	۱۵	۷	۸	۰	۰	
بهاور	۴۴	۱۹	۲۵	۲۵	۱۳	۱۲	۱۹	۶	۱۳	۰	۵	۲	۳	۰	۰	
نورین	۱۸۱۶	۱۵۴۲	۲۷۴	۹۴۵	۸۵۸	۸۷	۸۷۱	۶۸۴	۱۸۷	۰	۴۱۱	۲۴۰	۱۸۱	۰	۰	
حصار قاجار	۱۲۰	۷۷	۴۳	۶۳	۴۶	۱۷	۵۷	۳۱	۲۶	۰	۸	۳	۵	۰	۰	
علی اباد	۲۱	۱۹	۲	۱۳	۱۲	۱	۸	۷	۱	۰	۲	۱	۱	۰	۰	
قمچ اباد	۲۹۵	۲۲۹	۶۶	۱۳۶	۱۱۶	۲۰	۱۵۹	۱۱۳	۴۶	۰	۵۲	۲۰	۳۲	۰	۰	
مرکز انتقال نفت ابهر	۲۵	۲۵	۰	۱۳	۱۳	۰	۱۲	۱۲	۰	۰	۶	۳	۳	۰	۰	
قره	۲۴۲۳	۲۰۹۵	۳۲۸	۱۲۴۰	۱۱۳۵	۱۰۵	۱۱۸۳	۹۶۰	۲۲۳	۰	۴۷۴	۲۶۸	۲۰۶	۲	۱	

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

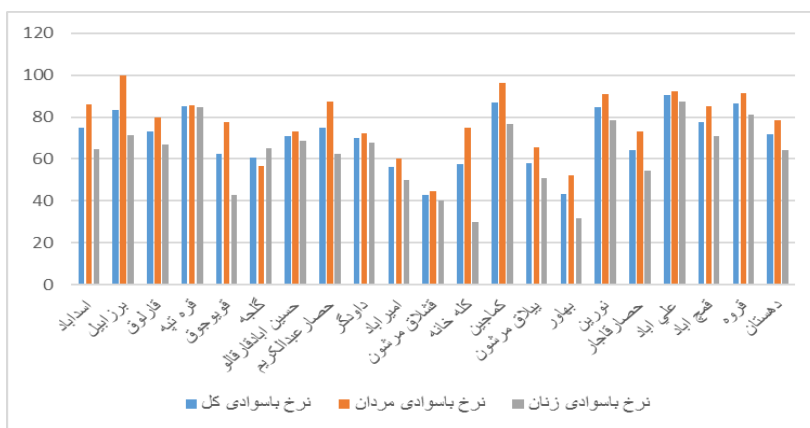
با استفاده از جدول بالا به بررسی نرخ باسوادی مردان، نرخ باسوادی زنان و نرخ باسوادی کل پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۳۸: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان حومه، ۱۳۹۵

روستا/ نرخ	نرخ باسوادی کل	نرخ باسوادی مردان	نرخ باسوادی زنان
اسداباد	۷۵	۸۶,۲	۶۴,۵
برزابیل	۸۳,۳	۱۰۰	۷۱,۴
قارلوق	۷۳	۸۰	۶۶,۷
قره تپه	۸۵,۲	۸۵,۷	۸۴,۶
قویوجوق	۶۲,۵	۷۷,۸	۴۲,۹
گلجه	۶۰,۵	۵۶,۵	۶۵
حسین ابادقارقالو	۷۱	۷۳,۳	۶۸,۸
حصار عبدالکریم	۷۵	۸۷,۵	۶۲,۵
داودگر	۷۰,۲	۷۲,۴	۶۷,۹
امیراباد	۵۶,۳	۶۰	۵۰
قشلاق مرشون	۴۲,۹	۴۴,۴	۴۰
کله خانه	۵۷,۷	۷۵	۳۰
کماجین	۸۶,۸	۹۶,۳	۷۶,۹
بیلاق مرشون	۵۸	۶۵,۵	۵۱
بهاور	۴۳,۲	۵۲	۳۱,۶
نورین	۸۴,۹	۹۰,۸	۷۸,۵
حصار قاجار	۶۴,۲	۷۳	۵۴,۴
علی اباد	۹۰,۵	۹۲,۳	۸۷,۵
قمچ اباد	۷۷,۶	۸۵,۳	۷۱,۱
قروه	۸۶,۵	۹۱,۵	۸۱,۱
دهستان	۷۱,۶	۷۸,۴	۶۴,۱

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول در دهستان حومه نرخ باسوادی برای مردان ۷۱,۶ درصد، نرخ باسوادی زنان ۷۸,۴ درصد و نرخ باسوادی کل ۶۴,۱ درصد می باشد. در این دهستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای علی اباد (۹۰,۵) درصد و پایین ترین آن مربوط به روستای بهاور (۴۳,۲) درصد می باشد و این در حالی است که بالاترین نرخ باسوادی مردان مربوط به روستای کماجین (۹۶,۳) و پایین ترین نرخ باسوادی مردان مربوط به روستای بهاور (۵۲,۰۰) می باشد. محاسبه نرخ باسوادی زنان نیز نشان می دهد که در این دهستان، روستای علی اباد (۸۷,۵) دارای بالاترین نرخ باسوادی و روستای کله خانه (۳۰,۰۰) دارای پایین ترین نرخ باسوادی است. نمودار زیر نرخ باسوادی دهستان حومه را نشان داده است.

نمودار شماره ۴۳: نرخ باسوادی دهستان حومه

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

در ادامه به بررسی وضعیت سواد دهستان درسجین، شامل «جمعیت ۶ ساله و بیشتر»، «باسواد»، «بی‌سواد» و «جمعیت محصل» به تفکیک روستاها پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۰۹: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان درسجین، ۱۳۹۵

روستا	جمعیت ۶ ساله و بیشتر	جمعیت ۶ ساله و بیشتر بی سواد	جمعیت ۶ ساله و بیشتر	مرد ۶ ساله و بیشتر	مرد باسواد	مرد بیسواد	مرد وضع سواد اظهار نشده	زن ۶ ساله و بیشتر	زن باسواد	زن بی سواد	زن وضع سواد اظهار نشده	جمعیت محصل داخل کشور	جمعیت محصل خارج کشور	جمعیت مرد محصل داخل کشور	جمعیت زن محصل داخل کشور	جمعیت محصل خارج کشور	جمعیت مرد محصل خارج کشور
اچچه کند	۱۰۹	۷۵	۳۴	۵۶	۴۱	۱۵	۰	۵۳	۳۴	۱۹	۰	۱۵	۰	۱۰	۵	۰	۰
درسجین	۳۰۰	۱۹۸	۱۰۲	۱۴۵	۱۰۹	۳۶	۰	۱۵۵	۸۹	۶۶	۰	۳۴	۰	۱۵	۱۹	۰	۰
توده بین	۱۲۳	۴۵	۷۸	۵۶	۲۴	۳۲	۰	۶۷	۲۱	۴۶	۰	۵	۰	۴	۵	۰	۰
شیورین	۹۹	۶۸	۳۱	۵۰	۳۸	۱۲	۰	۴۹	۳۰	۱۹	۰	۲۱	۰	۱۱	۱۰	۰	۰
ارکین	۸۰	۶۹	۱۱	۴۶	۴۴	۲	۰	۳۴	۲۵	۹	۰	۲۰	۰	۱۴	۶	۰	۰
ازناب	۶۰	۳۷	۲۳	۲۶	۲۲	۴	۰	۳۴	۱۵	۱۹	۰	۶	۰	۴	۲	۰	۰
خلیفه حصار میلان	۷۵	۳۸	۳۷	۳۵	۲۳	۱۲	۰	۴۰	۱۵	۲۵	۰	۳	۰	۳	۰	۰	۰
رازمجین	۸۹	۶۴	۲۵	۴۵	۳۴	۱۱	۰	۴۴	۳۰	۱۴	۰	۱۵	۰	۱۱	۴	۰	۰
کوی نیک	۱۰۲	۶۱	۴۱	۵۰	۳۳	۱۷	۰	۵۲	۲۸	۲۴	۰	۱۶	۰	۱۰	۶	۰	۰
کلنگرز	۸۲	۴۵	۳۷	۳۸	۲۳	۱۵	۰	۴۴	۲۲	۲۲	۰	۵	۰	۲	۳	۰	۰

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

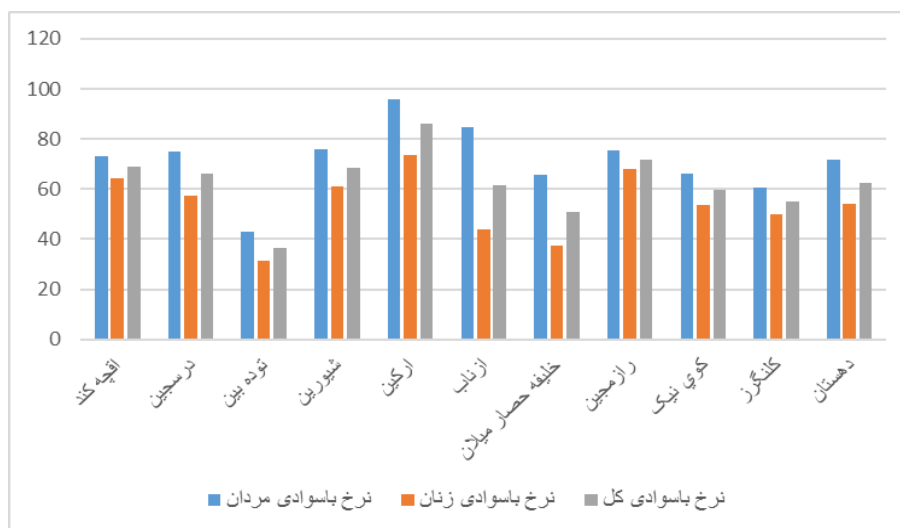
با استفاده از جدول بالا به بررسی نرخ باسوادی مردان، نرخ باسوادی زنان و نرخ باسوادی کل پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۱۰: نرخ باسوادی منظومه، دهستان درسجین، ۱۳۹۵

روستا/ نرخ باسوادی	نرخ باسوادی مردان	نرخ باسوادی زنان	نرخ باسوادی کل
اچچه کند	۷۳,۲	۶۴,۲	۶۸,۸
درسجین	۷۵,۲	۵۷,۴	۶۶
توده بین	۴۲,۹	۳۱,۳	۳۶,۶
شیورین	۷۶	۶۱,۲	۶۸,۷
ارکین	۹۵,۷	۷۳,۵	۸۶,۳
ازناب	۸۴,۶	۴۴,۱	۶۱,۷
خلیفه حصار میلان	۶۵,۷	۳۷,۵	۵۰,۷
رازمجین	۷۵,۶	۶۸,۲	۷۱,۹
کوی نیک	۶۶	۵۳,۸	۵۹,۸
کلنگرز	۶۰,۵	۵۰	۵۴,۹
دهستان	۷۱,۵۴	۵۴,۱۲	۶۲,۵۴

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول در دهستان درسجین نرخ باسوادی برای مردان ۷۱,۵۴ درصد، نرخ باسوادی زنان ۵۴,۱۲ درصد و نرخ باسوادی کل ۶۲,۵۴ درصد می باشد. در این دهستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای ارکین (۸۶,۳) درصد و پایین ترین آن مربوط به روستای توده بین (۳۶,۶) درصد می باشد و این در حالی است که بالاترین نرخ باسوادی مردان مربوط به روستای ارکین (۹۵,۷) و پایین ترین نرخ باسوادی مردان مربوط به روستای کلنگرز (۶۰,۵) می باشد. محاسبه نرخ باسوادی زنان نیز نشان می دهد که در این دهستان، روستای ارکین (۷۳,۵) دارای بالاترین نرخ باسوادی و روستای توده بین (۳۱,۳) دارای پایین ترین نرخ باسوادی است. نمودار زیر نرخ باسوادی دهستان درسجین را نشان داده است.

نمودار شماره ۴۴: نرخ باسوادی دهستان درسجین

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

در ادامه به بررسی وضعیت سواد دهستان دولت آباد، شامل «جمعیت ۶ ساله و بیشتر»، «باسواد»، «بی سواد» و «جمعیت محصل» به تفکیک روستاها پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۱۱: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان دولت آباد، ۱۳۹۵

روستا	جمعیت ۶ ساله و بیشتر	جمعیت ۶ ساله و بیشتر باسواد	مرد ۶ ساله و بیشتر	مرد باسواد	مرد بیسواد	مرد وضع سواد اظهار نشده	زن ۶ ساله و بیشتر	زن باسواد	زن بی سواد	زن وضع سواد اظهار نشده	جمعیت محصل داخل کشور	جمعیت محصل خارج کشور	جمعیت مرد محصل خارج کشور	جمعیت مرد محصل داخل کشور
امیربستاق	۱۲۲	۹۸	۲۴	۶۱	۵۲	۹	۶۱	۴۶	۱۵	۰	۱۷	۰	۱۰	۷
خوشنام	۲۴۸	۱۸۶	۶۲	۱۲۴	۱۰۲	۲۲	۱۲۴	۸۴	۴۰	۰	۳۴	۰	۱۲	۲۱
گل تپه	۹۱	۷۱	۲۰	۴۷	۴۳	۴	۴۴	۲۸	۱۶	۰	۹	۰	۴	۵
کلی	۸۰	۴۲	۳۸	۳۹	۲۵	۱۴	۴۱	۱۷	۲۴	۰	۸	۰	۵	۳
نایجوک	۲۳۳	۱۸۰	۵۳	۱۱۳	۹۵	۱۸	۱۲۰	۸۵	۳۵	۰	۲۸	۰	۱۷	۱۱
ایوانک	۲۲۰	۱۲۹	۹۱	۱۰۴	۷۰	۳۴	۱۱۶	۵۹	۵۷	۰	۱۴	۰	۷	۷
چشین	۲۲۰	۱۶۱	۵۹	۱۰۱	۹۰	۱۱	۱۱۹	۷۱	۴۸	۰	۱۹	۰	۱۴	۵
چنگ الماس	۳۹۶	۲۹۵	۱۰۱	۱۹۰	۱۶۲	۲۸	۲۰۶	۱۳۳	۷۳	۰	۵۰	۰	۲۸	۲۲
اغور	۲۲۷	۱۴۵	۸۲	۱۰۹	۸۱	۲۸	۱۱۸	۶۴	۵۴	۰	۲۰	۰	۱۰	۱۰
چشمه بار	۱۶۳	۱۲۰	۴۳	۷۹	۶۵	۱۴	۸۴	۵۵	۲۹	۰	۲۱	۰	۱۴	۷
دولت آباد	۲۳۲	۱۵۲	۸۰	۱۱۱	۸۶	۲۵	۱۲۱	۶۶	۵۵	۰	۲۵	۰	۱۱	۱۴
شکر چشمه	۲۹	۲۱	۸	۱۳	۱۰	۳	۱۶	۱۱	۵	۰	۲	۰	۲	۰
ینگى کند	۷۶	۴۷	۲۹	۳۸	۲۵	۱۳	۳۸	۲۲	۱۶	۰	۶	۰	۳	۳

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

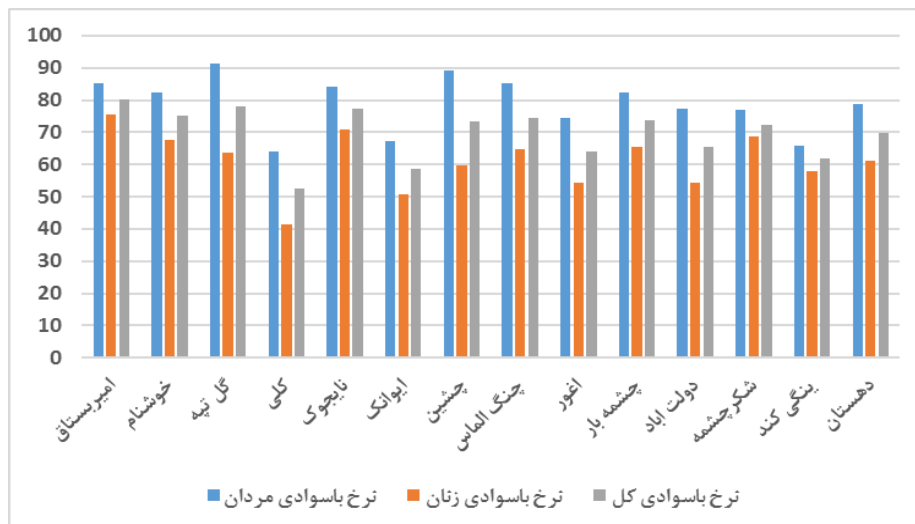
با استفاده از جدول بالا به بررسی نرخ باسوادی مردان، نرخ باسوادی زنان و نرخ باسوادی کل پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۱۲: نرخ باسوادی منظومه، دهستان دولت آباد، ۱۳۹۵

روستا/ نرخ باسوادی	نرخ باسوادی مردان	نرخ باسوادی زنان	نرخ باسوادی کل
امیربستاق	۸۵,۲	۷۵,۴	۸۰,۳
خوشنام	۸۲,۳	۶۷,۷	۷۵,۰
گل تپه	۹۱,۵	۶۳,۶	۷۸,۰
کلی	۶۴,۱	۴۱,۵	۵۲,۵
نایجوک	۸۴,۱	۷۰,۸	۷۷,۳
ایوانک	۶۷,۳	۵۰,۹	۵۸,۶
چشین	۸۹,۱	۵۹,۷	۷۳,۲
چنگ الماس	۸۵,۳	۶۴,۶	۷۴,۵
اغور	۷۴,۳	۵۴,۲	۶۳,۹
چشمه بار	۸۲,۳	۶۵,۵	۷۳,۶
دولت آباد	۷۷,۵	۵۴,۵	۶۵,۵
شکر چشمه	۷۶,۹	۶۸,۸	۷۲,۴
ینگى کند	۶۵,۸	۵۷,۹	۶۱,۸
دهستان	۷۸,۹	۶۱,۲	۶۹,۷

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول در دهستان دولت آباد نرخ باسوادی برای مردان ۷۸,۹ درصد، نرخ باسوادی زنان ۶۱,۲ درصد و نرخ باسوادی کل ۶۹,۷ درصد می باشد. در این دهستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای امیربستاق (۸۰,۳) درصد و پایین ترین آن مربوط به روستای کلی (۵۲,۵) درصد می باشد و این در حالی است که بالاترین نرخ باسوادی مردان مربوط به روستای امیربستاق (۸۵,۲) و پایین ترین نرخ باسوادی مردان مربوط به روستای ینگ کند (۶۵,۸) می باشد. محاسبه نرخ باسوادی زنان نیز نشان می دهد که در این دهستان، روستای امیربستاق (۷۵,۴) دارای بالاترین نرخ باسوادی و روستای کلی (۴۱,۵) دارای پایین ترین نرخ باسوادی است. نمودار زیر نرخ باسوادی دهستان دولت آباد را نشان داده است.

نمودار شماره ۴۵: نرخ باسوادی دهستان دولت آباد

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

در ادامه به بررسی وضعیت سواد دهستان صابین قلعه، شامل «جمعیت ۶ ساله و بیشتر»، «باسواد»، «بی سواد» و «جمعیت محصل» به تفکیک روستاها پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۱۳: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان صابین قلعه، ۱۳۹۵

روستا	جمعیت ۶ ساله و بیشتر	جمعیت ۶ ساله و بیشتر باسواد	جمعیت ۶ ساله و بیشتر بی سواد	مرد ۶ ساله و بیشتر	مرد باسواد	مرد بیسواد	مرد وضع سواد اظهار نشده	زن ۶ ساله و بیشتر	زن باسواد	زن بی سواد	زن وضع سواد اظهار نشده	جمعیت محصل داخل کشور	جمعیت محصل خارج کشور	جمعیت مرد محصل داخل کشور	جمعیت زن محصل داخل کشور	جمعیت مرد محصل خارج کشور	جمعیت مرد محصل خارج کشور
ارهان	۸۶۸	۶۶۷	۲۰۱	۴۴۵	۳۶۶	۷۹	۰	۴۲۳	۳۰۱	۱۲۲	۰	۰	۰	۹۱	۶۱	۰	۰
عمیدآباد	۱۹۳۴	۱۴۴۴	۴۹۰	۹۸۷	۸۰۰	۱۸۷	۰	۹۴۷	۶۴۴	۳۰۳	۰	۲	۲	۲۰۶	۱۵۹	۲	۲
الگزیر	۱۷۱۴	۱۲۸۹	۴۲۵	۸۸۴	۷۳۵	۱۴۹	۰	۸۳۰	۵۵۴	۲۷۶	۰	۰	۰	۳۲۵	۲۰۰	۰	۰
داشبلاغ	۱۷۱	۱۳۵	۳۶	۸۲	۷۰	۱۲	۰	۸۹	۶۵	۲۴	۰	۰	۰	۲۰	۱۰	۰	۰
سروجهان	۲۰۳	۱۷۰	۳۳	۱۱۴	۱۰۳	۱۱	۰	۸۹	۶۷	۲۲	۰	۰	۰	۳۳	۲۰	۰	۰
مهستان	۲۷۶	۲۲۷	۴۹	۱۴۲	۱۲۵	۱۷	۰	۱۳۴	۱۰۲	۳۲	۰	۰	۰	۶۰	۳۴	۰	۰
کبودچشمه	۷۶۷	۶۲۰	۱۴۷	۳۸۸	۳۳۹	۴۹	۰	۳۷۹	۲۸۱	۹۸	۰	۰	۰	۱۶۵	۹۱	۰	۰
جداقیه	۴۵۵	۳۴۲	۱۱۳	۲۲۲	۱۸۷	۳۵	۰	۲۳۳	۱۵۵	۷۸	۰	۱	۱	۵۵	۲۹	۰	۰
چرگر	۷۸۴	۶۳۰	۱۵۴	۳۸۴	۳۲۹	۵۵	۰	۴۰۰	۳۰۱	۹۹	۰	۰	۰	۱۵۶	۸۷	۰	۰
خراسانلو	۳۶۱	۲۷۵	۸۶	۱۸۲	۱۵۵	۲۷	۰	۱۷۹	۱۲۰	۵۹	۰	۰	۰	۸۱	۴۴	۰	۰
کوه زین	۳۸۷	۲۹۵	۹۲	۱۹۸	۱۷۰	۲۸	۰	۱۸۹	۱۲۵	۶۴	۰	۰	۰	۶۸	۳۹	۰	۰
پیر سقا	۱۶۶۴	۱۳۹۴	۲۷۰	۸۴۵	۷۵۵	۹۰	۰	۸۱۹	۶۳۹	۱۸۰	۰	۲	۵	۳۳۷	۱۷۷	۱۶۰	۱۶۰

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با استفاده از جدول بالا به بررسی نرخ باسوادی مردان، نرخ باسوادی زنان و نرخ باسوادی کل پرداخته شده است.

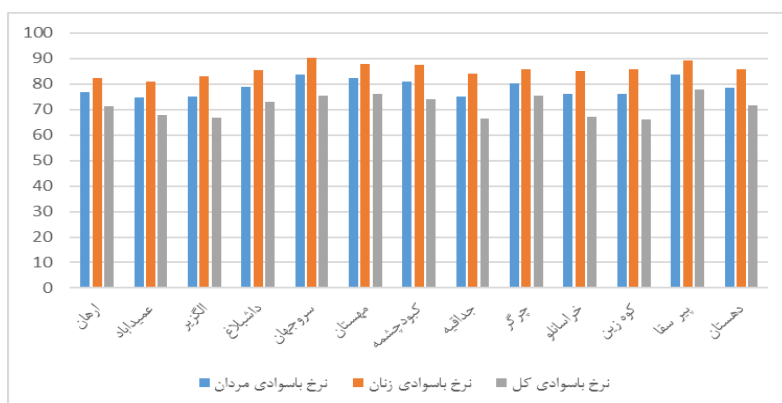
جدول شماره ۱۱۴: نرخ باسوادی منظومه، دهستان صابین قلعه، ۱۳۹۵

روستا/ نرخ باسوادی	نرخ باسوادی مردان	نرخ باسوادی زنان	نرخ باسوادی کل
ارهان	۷۶,۸	۸۲,۲	۷۱,۲
عمیدآباد	۷۴,۷	۸۱,۱	۶۸,۰
الگزیر	۷۵,۲	۸۳,۱	۶۶,۷
داشبلاغ	۷۸,۹	۸۵,۴	۷۳,۰
سروجهان	۸۳,۷	۹۰,۴	۷۵,۳
مهستان	۸۲,۲	۸۸,۰	۷۶,۱
کبودچشمه	۸۰,۸	۸۷,۴	۷۴,۱
جداقیه	۷۵,۲	۸۴,۲	۶۶,۵
چرگر	۸۰,۴	۸۵,۷	۷۵,۳
خراسانلو	۷۶,۲	۸۵,۲	۶۷,۰
کوه زین	۷۶,۲	۸۵,۹	۶۶,۱
پیر سقا	۸۳,۸	۸۹,۳	۷۸,۰
دهستان	۷۸,۷	۸۵,۷	۷۱,۵

با استفاده از جدول بالا به بررسی نرخ باسوادی مردان، نرخ باسوادی زنان و نرخ باسوادی کل پرداخته شده است.

توجه به نتایج جدول در دهستان صابین قلعه نرخ باسوادی برای مردان ۷۸,۷ درصد، نرخ باسوادی زنان ۸۵,۷ درصد

و نرخ باسوادی کل ۷۱,۵ درصد می باشد. در این دهستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به روستای پیر سقا (۷۸,۰) درصد و پایین ترین آن مربوط به روستای کوه زین (۶۶,۱) درصد می باشد و این در حالی است که بالاترین نرخ باسوادی مردان مربوط به روستای پیر سقا (۸۳,۸) و پایین ترین نرخ باسوادی مردان مربوط به روستای جداییه (۷۵,۲) می باشد. محاسبه نرخ باسوادی زنان نیز نشان می دهد که در این دهستان، روستای سروجهان (۹۰,۴) دارای بالاترین نرخ باسوادی و روستای عمیدآباد (۸۱,۱) دارای پایین ترین نرخ باسوادی است. نمودار زیر نرخ باسوادی دهستان صایین قلعه را نشان داده است.

نمودار شماره ۴۶: نرخ باسوادی دهستان صایین قلعه

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

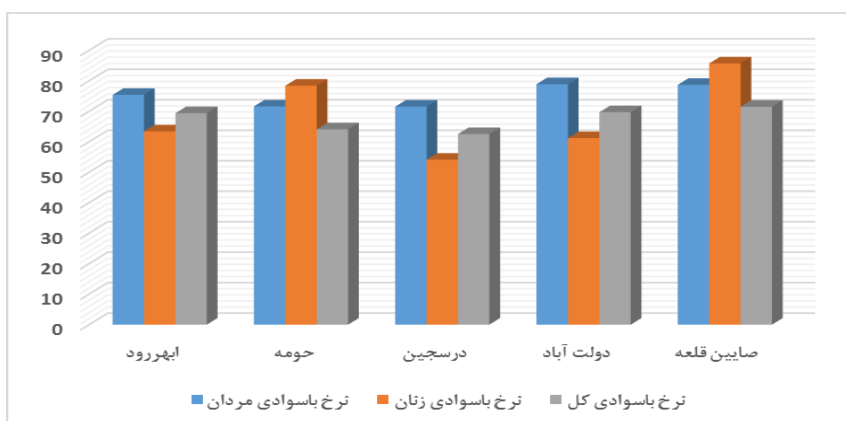
با توجه به آنچه گذشت در جدول زیر به بررسی نرخ باسوادی به تفکیک دهستان پرداخته شده است.

جدول شماره ۱۰۵: وضعیت سواد جمعیت منظومه، دهستان خرمدره، ۱۳۹۵

روستا/ نرخ باسوادی	نرخ باسوادی مردان	نرخ باسوادی زنان	نرخ باسوادی کل
ابهررود	۷۵,۴	۶۳,۴	۶۹,۴
حومه	۷۱,۶	۷۸,۴	۶۴,۱
درسجین	۷۱,۵۴	۵۴,۱۲	۶۲,۵۴
دولت آباد	۷۸,۹	۶۱,۲	۶۹,۷
صایین قلعه	۷۸,۷	۸۵,۷	۷۱,۵
جمع	۷۵,۲	۶۸,۶	۶۷,۴

ماخذ: مرکز آمار ایران ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

با توجه به نتایج جدول در شهرستان ابهر نرخ باسوادی برای مردان ۷۵,۲ درصد، نرخ باسوادی زنان ۶۸,۶ درصد و نرخ باسوادی کل ۶۷,۴ درصد می باشد. در این شهرستان بالاترین نرخ باسوادی کل مربوط به دهستان صایین قلعه (۷۱,۵) درصد و پایین ترین آن مربوط به دهستان حومه (۶۴,۱) درصد می باشد و این در حالی است که بالاترین نرخ باسوادی مردان در این شهرستان مربوط به دهستان دولت آباد (۷۸,۹) و پایین ترین نرخ باسوادی مردان مربوط به دهستان ابهررود (۷۵,۴) می باشد. محاسبه نرخ باسوادی زنان نیز نشان می دهد که در این شهرستان، دهستان صایین قلعه (۸۵,۷) دارای بالاترین نرخ باسوادی و دهستان درسجین (۶۲,۵۴) دارای پایین ترین نرخ باسوادی است. نمودار زیر نرخ باسوادی منظومه ابهر را نشان داده است.

نمودار شماره ۴۷: نرخ باسوادی منظومه ابهر

۱-۵-۳- مهارت‌های فردی و گروهی

۱-۵-۴- طایفه بندی سطح سکونتگاه‌های منظومه

۱-۵-۵- روابط و مناسبات فردی و گروهی

۱-۵-۵-۱- مشارکت و همیاری

۱-۵-۵-۲- اعتماد جمعی

۱-۵-۵-۳- انسجام اجتماعی در سطح روستاها

۱-۵-۶- ارزش‌ها، باورها و هنجارهای اجتماعی - فرهنگی (دینی، مذهبی و...)

۱-۵-۷- پهنه بندی اجتماعی - فرهنگی (با تاکید بر همگرایی و واگرایی)

جمع بندی: قابلیت‌ها و محدودیت‌های ساختار اجتماعی - فرهنگی

۱-۶- ساختار اقتصادی در سطح سکونتگاه‌ها و منظومه

یکی از مهم‌ترین موضوعات در بررسی وضعیت روستاهای کشور، مطالعه ساختار اقتصادی آنهاست (عبدلی و ورهرامی، ۱۳۸۹: ۱). روستا و ساختار اقتصاد آن از بدو پیدایش تاکنون قرابت زیادی با کشاورزی داشته تا جای که این نزدیکی را در تعاریف ارائه شده از روستا نیز می‌توان شاهد بود (جوان و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۸). کشاورزی از قدیمی‌ترین شکل فعالیت اقتصادی و تولیدی جامعه است (طالب، ۱۳۸۲: ۲۲۴) و نقش آن در توسعه و ثبات اقتصادی سیاسی و بین‌المللی کشورها انکارناپذیر است (Clare, ۲۰۰۱: ۲۲).

به طوری که تأمین کننده سرمایه برای سایر بخش‌های اقتصادی، فروش محصولات آنها به بازارهای جهانی و افزایش درآمدهای ارزی (شکوری، ۱۳۸۴: ۱۴) و یک بخش مهم اقتصادی جهت توسعه و کاهش فقر در مناطق روستایی کشورهای در حال توسعه بوده و تأمین کننده مواد خام و نیروی کار ارزان برای بخش صنعت می‌باشد (آسایش، ۱۳۸۵: ۱۲). یکی از مهم‌ترین راه‌های شناخت جوامع روستایی، بررسی ساختار اقتصادی آن جوامع می‌باشد. زیرا حیات جوامع روستایی با حیات اقتصادی آنان ارتباط تنگاتنگی دارد. از آنجا که موجودیت مادی و معنوی اجتماعات روستایی مبتنی بر شیوه معیشت و نحوه تولید آنان می‌باشد، بنابراین برای بررسی دقیق پیرامون اقتصاد یک روستا ابتدا بایستی شیوه تولید آنان مورد کنکاش قرار گیرد. پر واضح است شیوه تولید محصول و نحوه معیشت،

تابعی از شیوه تفکر و میزان دانش بومی موجود در بهره گیری از ابزار و آلات کشاورزی می باشد. بدیهی است با ارتقاء سطح دانش بومی و ارتقاء تکنولوژی های کشاورزی، ساختارهای اقتصادی تغییر و در نتیجه شیوه تولید محصول و نوع زندگی نیز تغییر می یابد (خاشعی، ۱۳۸۸: ۷۷). لذا در این قسمت از تحقیق با توجه به اهمیت مسائل اقتصادی در زندگی روزمره روستاییان و افزایش کیفیت زندگی آنها در این قسمت از تحقیق به بررسی ساختار اقتصادی روستاهای مورد مطالعه در منظومه ابهر از استان زنجان پرداخته می شود.

۱-۶-۱ منابع اقتصادی منظومه های روستایی ابهر و روستاهای آن

منابع اقتصادی، تأمین کننده درآمد، اشتغال و سرمایه گذاری در سکونتگاه های روستایی می باشد و روستاییان با نبوغ فردی و یا جمعی اقدام به کشت و زرع بر روی این منابع کرده از آن طریق گذران زندگی می کنند (آسایش، ۱۳۸۵: ۱۰۸). لازم به ذکر است که مهم ترین منبع اقتصادی در نواحی روستایی کشاورزی است که اغلب روستاییان به آن اشتغال دارند و مهم ترین منبع درآمد نیز به شمار رفته و در تولیدات آن در بازارهای داخلی و خارجی به فروش می رسد (محمدی یگانه، ۱۳۹۲: ۶۹). منابع اقتصادی منظومه های روستایی شهرستان ابهر عبارتند از: منابع طبیعی، منابع انسانی و منابع انرژی و سوخت و غیره می باشد.

۱-۱-۶-۱-۱ منابع طبیعی تولید (آب، خاک و ...)

آب گنج مشترک انسان ها است که باید به نسل های آینده انتقال یابد و یک منبع بسیار ارزشمند جهت، حفظ زندگی انسان، فرآیندهای تولید، و اکوسیستم به شمار می رود (Qian, ۲۰۱۶: ۲۳) و اصلی ترین توان محیطی برای توسعه بخش کشاورزی و بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی کشاورزان است (شننورک، ۱۳۹۰: ۱). در همین راستا، منابع آبی موجود در منظومه های ابهر که صرف آبیاری در بخش کشاورزی یا شرب می شود؛ شامل منابع آب های سطحی و زیرزمینی می باشد. منابع آب سطحی شامل رودخانه ها روان آب ها بوده و منابع آب زیرزمینی نیز چاه، چشمه و قنات را در برمی گیرد. لذا در این قسمت از تحقیق روستاهای که منابع آبی سطحی (رودخانه) برخوردار هستند و از آن استفاده می کنند آورده شده است. مهم ترین رودخانه جاری و منبع تأمین آب روستاییان در سرتاسر شهرستان ابهر و شریان حیاتی این منطقه رودخانه ابهر رود است. جهت جریان این رودخانه شمال غربی - جنوب شرقی می باشد و شاخه ای از رودخانه شور فشاپویه بوده و در شهرها و شهرستان های صائین قلعه، هیدج، ابهر، خرمدره، ضیاء آباد در جنوب تاکستان، قزوین، کرج، تهران و قم جریان دارد و از دو شاخه فصلی و دایمی تشکیل شده است. سرچشمه شاخه فصلی آن از کوه سرآهند در حوالی گردنه الله اکبر شهرستان سلطانیه است و شاخه دایمی آن به نام کینه ورس نیز از کوه های رستم، سالارداغی و سندان سرچشمه می گیرد. این شاخه از شعبات متعددی تشکیل شده و با جهت شمال باختری به جنوب خاوری در نزدیکی ابهر به شاخه فصلی می پیوندد و با نام ابهر رود جریان می یابد. روستاهای در متعددی در مسیر رودخانه از آب آن جهت مصارف مختلف، کشاورزی، صنعتی شرب و ... استفاده می کنند. یکی دیگر از منابع آبی مهم این منظومه، سد کینه ورس است که در فاصله ۱۴ کیلومتری جنوب غربی شهرستان ابهر و حدود ۵ کیلومتری روستای کینه ورس قرار دارد. این سد بر روی شاخه کینه ورس از رودخانه ابهر رود که از جنوب به طرف شمال جریان داشته و به دشت تاکستان وارد می شود با مختصات جغرافیایی ذیل احداث می شود. سد کینه ورس در سال های قبل از انقلاب توسط مهندسین مشاور کاژ - سانپو بر روی شاخه

کینه ورس از شاخه های رودخانه ابهر رود به منظور ذخیره آب جهت تامین آب شرب شهر ابهر و همچنین توسعه کشاورزی و باغداری حد فاصل ابهر و تاکستان مورد نظر قرار گرفت. دریاچه سد کینه ورس محل مناسبی برای تفریح، گذران اوقات فراغت، ماهی گیری و ورزش های آبی است که مردم استان زنجان به خصوص شهرستان ابهر، در فرصت های مناسب از طبیعت اطراف دریاچه این سد استفاده می کنند.

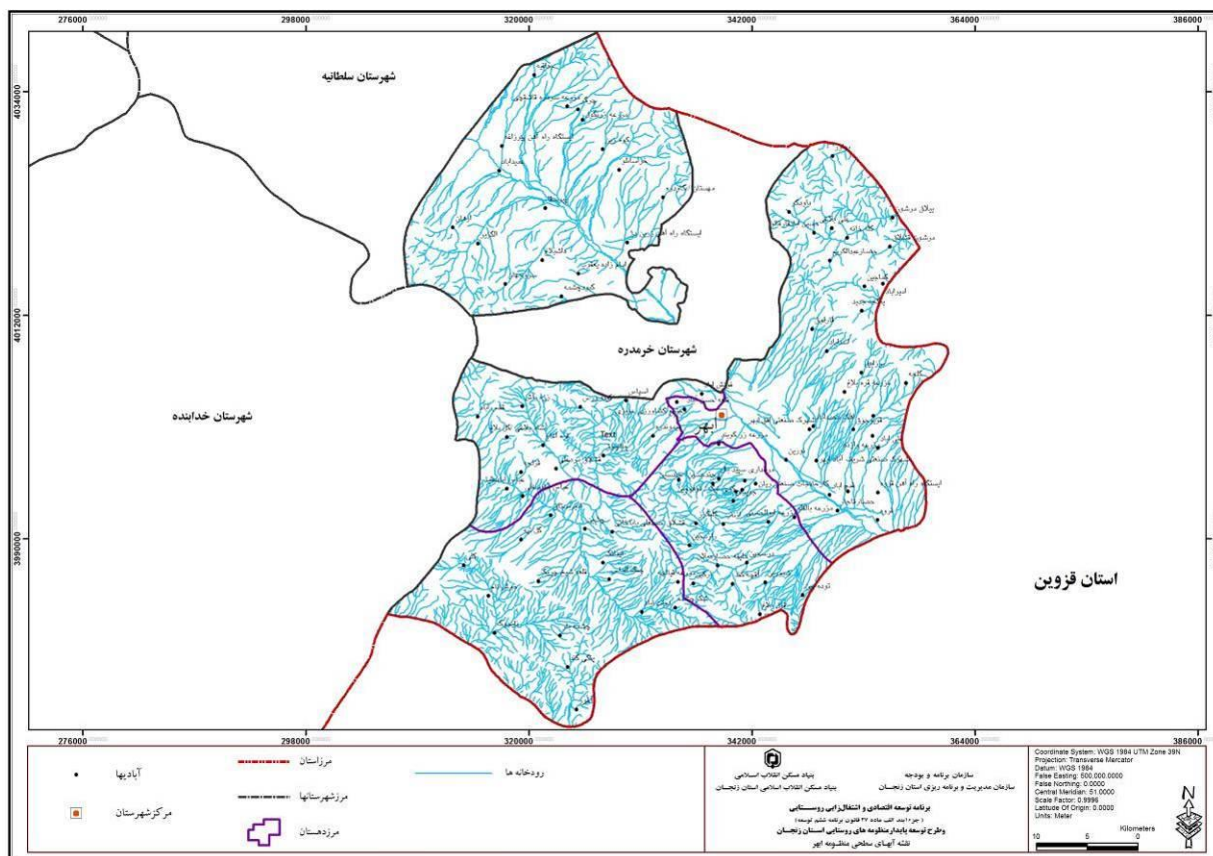
روستاها از نظر استفاده از آب های سطحی:

استفاده از آب های سطحی، طبق سرشماری کشاورزی مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۳ در محدوده مورد مطالعه (شهرستان ابهر) متفاوت است. چنانچه استفاده از رودخانه دائمی از طریق موتور پمپ دیزلی یا الکتروپمپ در دهستان دولت آباد با ۳ بهره بردار بیشترین تعداد استفاده کننده را دارد. تعداد استفاده کننده از رودخانه فصلی از طریق موتور پمپ دیزلی یا الکتروپمپ در دهستان صائین قلعه با ۴ بهره بردار بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. همچنین تعداد بهره برداران از آب بند در دهستان های ابهرود با ۳۱ بهره بردار و در دهستان حومه با ۴۸ بهره بردار بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. همچنین، تعداد ۲۴ روستا در سطح شهرستان ابهر از رودخانه دائمی از طریق نهر و کانال بهره برداری می کنند، تعداد ۳۵ آبادی در سطح شهرستان ابهر از رودخانه فصلی و به طریق نهر و کانال استفاده می نمایند، همچنین تعداد ۷ روستا از سدهای بتونی یا خاکی (از طریق نهر و کانال) جهت آبیاری راضی خود استفاده می کنند.

جدول ۱۰۶: تعداد بهره برداران استفاده کننده از منابع آب های سطحی

تعداد آبادی های استفاده کننده از							
سطح جغرافیایی	رودخانه دائمی از طریق موتور پمپ دیزلی یا الکتروپمپ	رودخانه فصلی از طریق موتور پمپ دیزلی یا الکتروپمپ	آب بندان	رودخانه دائمی از طریق نهر و کانال	رودخانه فصلی از طریق نهر و کانال	سدهای بتونی یا خاکی (از طریق نهر و کانال)	سایر (برکه، آبگیر طبیعی و زهکش چاه های سطحی و...)
ابهرود	۱	۰	۳۱	۷	۵	۴	۸
حومه	۱	۰	۳۰	۷	۹	۰	۱۴
درسجین	۰	۰	۶	۳	۰	۱	۰
دولت آباد	۳	۱	۰	۵	۹	۰	۱۵
صائین قلعه	۰	۴	۱۸	۲	۱۲	۲	۱۱
شهرستان ابهر	۵	۵	۸۵	۲۴	۳۵	۷	۴۸

مأخذ: سرشماری کشاورزی مرکز آمار ایران، ۱۳۹۳

نقشه شماره ۶۲: منابع آب های سطحی در شهرستان ابهر

آبهای زیر زمینی

آبهای زیرزمینی شهرستان ابهر عبارتند از؛ چشمه، چاه و قنات. لذا، در محدوده منظومه ابهر تعداد ۲۸۴ حلقه چاه عمیق و نیمه عمیق وجود دارد که دهستان صائین قلعه با ۱۸۶ حلقه چاه بیشترین تعداد را داراست و در دهستان دولت آباد طبق سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۳ هیچ حلقه چاهی به چشم نمی خورد. همین طور، در کل این منظومه، تعداد ۱۹۵ رشته قنات موجود است که دهستان درسجین با ۱۳۳ رشته بیشترین تعداد قنات را دارد. همچنین در این منظومه با توجه به وجود ویژگی های کوهستانی و پیاکوهی این منظومه تعداد زیادی چشمه وجود دارد، چنانچه، تعداد چشمه های دائمی این شهرستان برابر با ۱۰۲۵ رشته می باشد که بیشترین تعداد آن در دهستان حومه (۴۹۸ رشته) قرار دارد. همچنین از ۴۱۹ چشمه فصلی این شهرستان، بیشترین تعداد آن در دهستان ابهرود (۱۲۰ رشته) قرار دارد. لازم به ذکر است که حدود ۸۵ آببندان در منظومه ابهر موجود می باشد که بیشترین تعداد آب بند در دهستان ابهرود وجود دارد و در دهستان دولت آباد نیز هیچ آببندانی به چشم نمی خورد. لازم به ذکر است که در این منظومه ۴۸ عدد از سایر منابع آبی سطحی و زیر زمینی مانند؛ برکه، آبگیر طبیعی و زهکش چاه های سطحی و ... به چشم می خورد که روستاییان در مواقع مختلف سال از آن استفاده می کنند.

جدول ۱۰۷: تعداد آبدی‌های استفاده کننده از منابع آب‌های زیر زمینی و آب بندان و سایر منابع آب

سطح جغرافیایی	تعداد چاه عمیق (ونیمه عمیق)	تعداد قنات	تعداد چشمه		تعداد آب بندان	سایر (برکه، آبگیر طبیعی و زهکش چاه‌های سطحی و)
			فصلی	دایمی		
ابهر رود	۲۱	۸	۱۶۱	۱۲۰	۳۱	۸
حومه	۶۹	۱۲	۴۹۸	۸۴	۳۰	۱۴
درسجین	۸	۱۳۳	۸۹	۳۵	۶	۰
دولت آباد	۰	۱۶	۱۵۱	۷۵	۰	۱۵
صایین قلعه	۱۸۶	۲۶	۱۲۶	۱۰۵	۱۸	۱۱
شهرستان	۲۸۴	۱۹۵	۱۰۲۵	۴۱۹	۸۵	۴۸

مأخذ: سرشماری کشاورزی مرکز آمار ایران، ۱۳۹۳

منابع خاکی شهرستان ابهر

تمامی اراضی که توان تولید محصولات کشاورزی، مرتعی، جنگلی و صنعتی را دارند و امور زیربنایی در گستره آنها انجام می‌گیرد، منابع خاکی کشور به‌شمار می‌روند (پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۳: ۴۴۲). بنابراین می‌توان گفت که، در شهرستان ابهر حدود ۶۲۱۵۲ هکتار منابع خاکی جهت کشت اراضی (زراعت) وجود دارد که بیشترین مساحت منابع خاکی جهت کشت اراضی در دهستان صایین قلعه با ۱۷۷۶۲ هکتار و کمترین مساحت اراضی قابل کشت در دهستان ابهر رود با ۱۵۷۶ هکتار قرار دارد. از ۵۲۳۶ هکتار منابع خاکی برای کشت باغ و قلمستان در شهرستان ابهر، بیشترین مساحت در دهستان صایین قلعه با ۱۵۸۹ هکتار و کمترین مساحت در دهستان ۷۸۱ هکتار قرار دارد.

جدول شماره ۱۰۸: منابع خاکی کشاورزی در شهرستان ابهر

شهرستان	کل		اراضی زراعی		باغ و قلمستان	
	تعداد بهره بردار	مساحت (هکتار)	تعداد بهره بردار	مساحت (هکتار)	تعداد بهره بردار	مساحت (هکتار)
شهرستان	۱۰۱۳۰	۶۲۱۵۲	۴۷۲۸	۵۶۹۱۶	۵۴۰۲	۵۲۳۶
ابهر رود	۱۵۷۶	۹۲۵۱	۶۹۲	۸۳۸۰	۸۸۴	۸۷۱
حومه	۵۱۵۸	۱۱۵۰۰	۸۰۲	۱۰۱۳۲	۱۳۵۶	۱۳۶۸
درسجین	۱۶۶۴	۹۶۶۷	۶۲۴	۸۴۶۵	۱۰۴۰	۱۲۰۲
دولت آباد	۱۱۴۷	۱۳۹۷۳	۷۳۳	۱۳۷۶۷	۴۱۴	۲۰۶
صایین قلعه	۳۵۸۷	۱۷۷۶۲	۱۸۷۸	۱۶۱۷۳	۱۷۰۹	۱۵۸۹

مأخذ: مرکز آمار، ۱۳۹۳

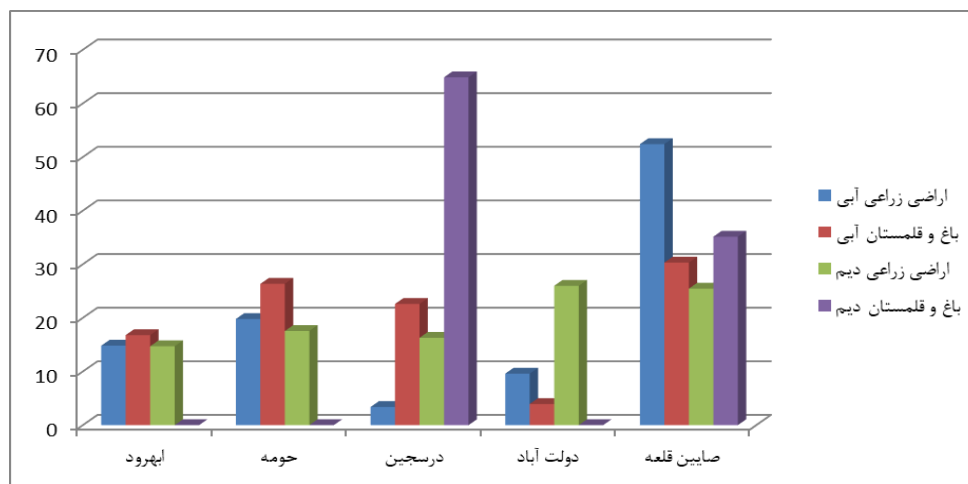
از بین منابع خاک کشاورزی ۵۴۹۷ هکتار را اراضی زراعی آبی و ۵۱۸۲ هکتار را باغ و قلمستان آبی تشکیل می‌دهد و ۵۱۴۱۹ هکتار را اراضی زراعی دیم و ۳۷ هکتار نیز باغ و قلمستان دیم تشکیل می‌دهد. بنابراین می‌توان گفت بیشتر منابع خاکی شهرستان ابهر را اراضی دیم تشکیل می‌دهد. به طوری که بیشترین مساحت اراضی زراعی دیم مربوط به دهستان دولت آباد با ۱۳۱۶۸ هکتار و کمترین مساحت مربوط به دهستان ابهر رود با ۷۴۵۵ هکتار می‌باشد. در زمینه اراضی زراعی آبی می‌توان گفت که ۵۲۴۱ درصد از اراضی زراعی شهرستان در دهستان صایین قلعه قرار دارد و کمترین مساحت مربوط به دهستان درسجین با ۳۳۸ درصد می‌باشد.

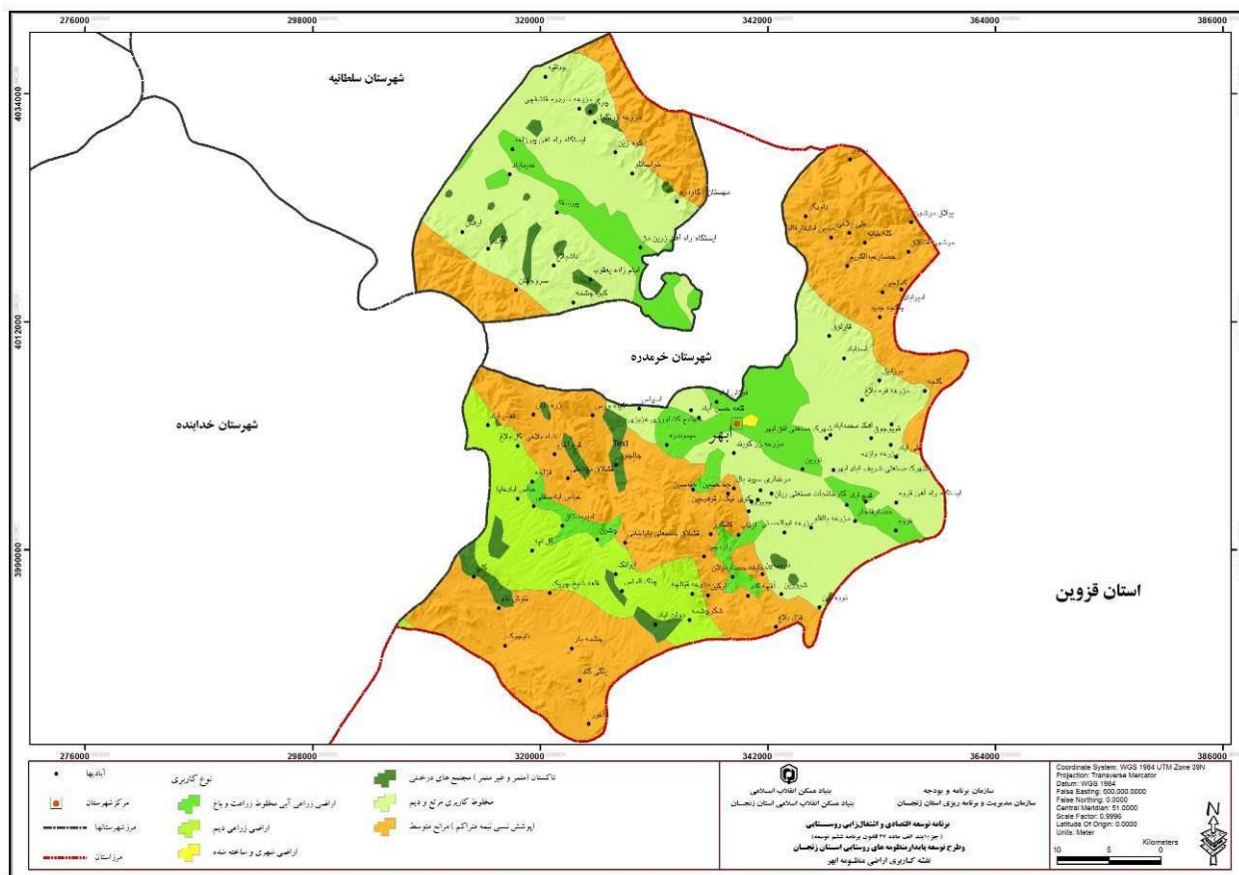
جدول شماره ۱۳۹: منابع خاکی دیم و آبی شهرستان ابهر

منابع خاکی	اراضی زراعی آبی	باغ و قلمستان آبی	اراضی زراعی دیم	باغ و قلمستان دیم
شهرستان	تعداد بهره بردار	۵۳۶۰	۲۵۶۹	۵۴
	مساحت (هکتار)	۵۱۸۲	۵۱۴۱۹	۳۷
	درصد از مساحت	۱۶۷۹	۱۴۷۱	۰
ابهررود	تعداد بهره بردار	۸۸۳	۲۸۴	۱
	مساحت (هکتار)	۸۷۰	۷۴۵۵	۰
	درصد از مساحت	۱۳۵۴	۴۲۵	۳
حومه	تعداد بهره بردار	۱۳۶۵	۸۸۹۷	۰
	مساحت (هکتار)	۱۹۷۹	۱۷۵۶	۰
	درصد از مساحت	۱۰۰۷	۵۸۶	۳۵
درسجین	تعداد بهره بردار	۱۱۷۱	۸۲۵۴	۲۴
	مساحت (هکتار)	۲۲۶	۱۶۲۹	۶۴۸۶
	درصد از مساحت	۴۱۳	۲۹۴	۱
دولت آباد	تعداد بهره بردار	۲۰۴	۱۳۱۶۸	۰
	مساحت (هکتار)	۳۹۴	۲۵۹۸	۰
	درصد از مساحت	۱۷۰۴	۹۷۰	۱۴
صایین قلعه	تعداد بهره بردار	۱۵۷۱	۱۲۹۰۲	۱۳
	مساحت (هکتار)	۳۲۷۱	۲۵۴۶	۳۵۱۴
	درصد از مساحت	۵۲۴۱	۳۰۳۲	۰

مأخذ: سرشماری کشاورزی مرکز آمار ایران، ۱۳۹۳

نمودار ۴۸: منابع خاکی دیم و آبی شهرستان ابهر

نقشه شماره ۶۳: منابع خاک شهرستان ابهر

۱-۶-۱-۲ کیفیت و کمیت منابع انسانی (نیروی کار، مهارت‌ها و...)

ویلیام تریسی، در واژه نامه منابع انسانی^۱، منابع انسانی را به‌عنوان «افرادی که کار می‌کنند و سازمان را به فعالیت می‌اندازند» تعریف می‌کند. منابع انسانی همچنین یک وظیفه یا شغل سازمانی است که با افراد سروکار دارد و با مسائل مربوط به افراد مثل پاداش و مزد، استخدام، مدیریت عملکرد و آموزش مرتبط است (مهجری، ۲۰۱۷: ۲). کمیت منابع انسانی عبارت است از میزان و حجم کمی منابع انسانی در بخش‌های مختلف اقتصادی، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و خصوصی هست و کیفیت منابع انسانی بیانگر کیفیت و قابلیت‌های نیروی انسانی در بخش‌ها و سازمان‌های مذکور می‌باشد. به‌همین جهت در ادامه بحث به بررسی نیروی کار و مهارت‌های نیروی انسانی پرداخته شده است:

الف) نیروی کار

نیروی کار یک جامعه، عبارت است از تعداد افرادی که بر اساس **قانون**، در سن اشتغال قرار گرفته‌اند. این رقم مجموع بیکاران هر کشور را نیز در بر می‌گیرد. برابر آخرین گزارش منتشره توسط **سازمان بهره‌وری آسیا (APO)** در سال ۲۰۱۳ میلادی، ایران در شاخص سطح بهره‌وری نیروی کار در بین ۲۳ کشور آسیایی رتبه هفتم را کسب کرده، این درحالی است که رتبه ایران در سال ۱۹۹۵ میلادی در بین ۲۳ کشور آسیایی رتبه ۶ بوده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). اشتغال و بیکاری، از جمله موضوع‌های اساسی اقتصاد هر کشوری است، به‌گونه‌ای که

^۱- Human Resources (HR)

افزایش اشتغال و کاهش بیکاری، به عنوان یکی از شاخص های توسعه یافتگی جوامع تلقی می شود. نرخ بیکاری یکی از شاخص هایی است که برای ارزیابی شرایط اقتصادی کشور مورد استفاده قرار می گیرد.

طرح آمارگیری نیروی کار با هدف برآورد شاخص های نیروی کار به صورت فصلی و سالانه و همچنین تغییرات آن در کل کشور، نقاط شهری، نقاط روستایی و تغییرات سالانه در استان ها با روش نمونه گیری چرخشی^۱ در فصول مختلف سال اجرا می شود. این طرح اولین بار در سال ۱۳۸۴ آغاز شد و از آن زمان تاکنون در ماه میانی هر فصل اجرا شده است. پیش از آن، طرح دیگری تحت عنوان آمارگیری از ویژگی های اشتغال و بیکاری خانوار اجرا می شد. طرح مذکور اولین بار در سال ۱۳۷۳ و پس از آن در سال های ۱۳۷۶ تا ۱۳۷۹ یکبار در سال و فقط در ماه آبان و از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۲ در ماه میانی هر فصل و در سال ۱۳۸۳ در ماه های اردیبهشت و خرداد انجام گرفت (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵: ۱). لذا، در این قسمت به تفکیک دهستان منظومه روستایی ابهر به بررسی نیروی کار موجود در هر یک از روستاها پرداخته می شود.

- دهستان ابهرود

دهستان ابهرود طبق آخرین سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ دارای ۴۷۳۴ نفر جمعیت است که از این تعداد جمعیت، جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر حدود ۴۰۳۴ نفر را شامل می شود که از بین آن ها، ۱۳۹۳ نفر جمعیت شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر و ۱۶۰ نفر بیکار ۱۰ ساله و بیشتر هستند. ۱۵۵۳ نفر جمعیت فعال و ۲۴۸۱ نفر جمعیت غیرفعال اعم از دانش آموزان، دانشجویان، زنان خانه دار، افراد بالای ۶۵ سال و غیره را تشکیل می دهند. لذا از نظر نرخ اشتغال می توان گفت که، همه روستاهای دهستان ابهرود بالاتر از ۸۰ درصد شاغل وجود دارد و تنها در روستاهای زره باش با ۲۱/۷ درصد، عباس آباد سفلی ۲۰/۶۹ درصد، قفس آباد با ۲۰/۸۶ درصد، غیره نیروی بیکار وجود دارد که جهت یافتن شغل و درآمد مناسب مجبور به مهاجرت به شهرهای بزرگ و صنعتی می شوند. همان طور که در جدول زیر نشان داده شده است شاخص اشتغال برای کل دهستان ابهرود حدود ۸۹/۷ درصد و نرخ بیکاری نیز ۱۰/۳ درصد برآورد شده است و ۴ روستا در زمینه بیکاری پایین تر از میانگین دهستان قرار دارند و از نظر اشتغال نیز ۶ روستا پایین تر از میانگین دهستان قرار دارند.

^۱ - Rotation Sampling

جدول (۱۱۰): نیروی کار فعال در نواحی روستایی دهستان ابهر رود منظومه ابهر

نام آبادی	جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر		جمعیت بالایی ۱۰ سال	شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر	بیکاران ۱۰ ساله و بیشتر	جمعیت فعال	جمعیت غیرفعال	نرخ اشتغال	نرخ بیکاری
	مرد	زن							
فونش اباد	۷۶۲	۷۰۱	۱۴۶۳	۶۱۷	۲۶	۶۴۳	۸۲۰	۹۵,۹۶	۴,۰۴
چالچوق	۱۲	۱۹	۳۱	۷	۰	۷	۲۴	۱۰۰	۰
میموندره	۲۹۶	۲۸۰	۵۷۶	۱۶۰	۳۵	۱۹۵	۳۸۱	۸۲,۰۵	۱۷,۹۵
اسپاس	۱۱۳	۱۱۸	۲۳۱	۸۸	۲	۹۰	۱۴۱	۹۷,۷۸	۲,۲۲
زره باش	۱۳۶	۱۲۳	۲۵۹	۸۳	۲۳	۱۰۶	۱۵۳	۷۸,۳	۲۱,۷
قره اغاج	۴۹	۴۳	۹۲	۳۲	۶	۳۸	۵۴	۸۴,۲۱	۱۵,۷۹
قشلاق مردعلی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
کینه ورس	۲۹۱	۲۸۴	۵۷۵	۱۵۱	۱۰	۱۶۱	۴۱۴	۹۳,۷۹	۶,۲۱
گل بلاغ / شاه بلاغی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
عباس ابادسفلی	۱۳۷	۱۵۹	۲۹۶	۹۲	۲۴	۱۱۶	۱۸۰	۷۹,۳۱	۲۰,۶۹
عباس ابادعلیا	۸	۱۰	۱۸	۵	۱	۶	۱۲	۸۳,۳۳	۱۶,۶۷
قزلجه	۷۰	۷۰	۱۴۰	۴۸	۴	۵۲	۸۸	۹۲,۳۱	۷,۶۹
قفس اباد	۱۷۶	۱۷۷	۳۵۳	۱۱۰	۲۹	۱۳۹	۲۱۴	۷۹,۱۴	۲۰,۸۶
کل دهستان	۲۵۰	۱۹۸۴	۴۰۳۴	۱۳۹۳	۱۶۰	۱۵۵۳	۲۴۸۱	۸۹,۷	۱۰,۳

مآخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

-دهستان حومه

دهستان حومه طبق آخرین سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ دارای ۶۰۱۶ نفر جمعیت است که از این تعداد جمعیت، جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر حدود ۵۱۵۱ نفر را شامل می شود که از بین آنها، ۱۶۹۶ نفر جمعیت شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر و ۲۰۲ نفر بیکار ۱۰ ساله و بیشتر هستند. ۱۸۹۸ نفر جمعیت فعال و ۳۲۵۳ نفر جمعیت غیرفعال اعم از دانش آموزان، دانشجویان، زنان خانه دار، افراد بالای ۶۵ سال و غیره را تشکیل می دهند. در این دهستان بیشترین میزان نرخ اشتغال مربوط به روستاهای قره تپه، قویوچوق، حسین آباد قارقالو، حصار عبدالکریم، داودگر، امیرآباد با ۱۰۰ درصد و بیشترین میزان بیکاری مربوط به روستای نورین با ۳,۹۵ درصد می باشد. همان طور که در جدول زیر نشان داده شده است. شاخص اشتغال برای کل دهستان حومه حدود ۸۹,۳۶ درصد که روستاهای اسدآباد، قارلوق، گلجه، ینگجه جدید، ییلاق مرشون، نورین، حصار قاجار، قمچ آباد نرخ اشتغال کم تر از دهستان دارند و نرخ بیکاری نیز ۱۰,۶۴ درصد برآورد شده است که ۳ روستای کله خانه، علی آباد و قروه در زمینه بیکاری پایین تر از میانگین دهستانی قرار دارند.

جدول شماره ۱۱۲: نیروی کار فعال در نواحی روستایی دهستان حومه منظومه ابهر

نرخ بیکاری	نرخ اشتغال	جمعیت غیرفعال	جمعیت فعال	بیکاران ۱۰ ساله و بیشتر	شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر	جمعیت بالای ۱۰ سال	جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر		نام آبادی
							زن	مرد	
۲۲,۲۲	۷۷,۷۸	۳۲	۲۷	۶	۲۱	۵۹	۳۰	۲۹	اسداباد
-	-	-	-	-	-	-	-	-	اهک محمدآباد
۰	۱۰۰	۱۶	۸	۰	۸	۲۴	۱۴	۱۰	برزابیل
۱۱,۶۳	۸۸,۳۷	۶۴	۴۳	۵	۳۸	۱۰۷	۵۴	۵۳	قارلوق
-	-	-	-	-	-	-	-	-	مزرعه قره بلاغ
۰	۱۰۰	۱۱	۱۶	۰	۱۶	۲۷	۱۳	۱۴	قره تپه
۰	۱۰۰	۸	۷	۰	۷	۱۵	۷	۸	قویوجوق
۱۷,۶۵	۸۲,۳۵	۲۴	۱۷	۳	۱۴	۴۱	۱۹	۲۲	گلجه
-	-	-	-	-	-	-	-	-	مزرعه واژده
۰	۱۰۰	۱۹	۱۲	۰	۱۲	۳۱	۱۶	۱۵	حسین ابادقارقالو
۰	۱۰۰	۸	۸	۰	۸	۱۶	۸	۸	حصار عبدالکریم
۰	۱۰۰	۲۸	۲۶	۰	۲۶	۵۴	۲۶	۲۸	داودگر
-	-	-	-	-	-	-	-	-	علی بلاغی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	قلعه حسن آباد
۰	۱۰۰	۷	۹	۰	۹	۱۶	۶	۱۰	امیرآباد
۰	۱۰۰	۸	۶	۰	۶	۱۴	۵	۹	قشلاق مرشون
۱۰	۹۰	۱۵	۱۰	۱	۹	۲۵	۱۰	۱۵	کله خانه
۲۰,۸۳	۷۹,۱۷	۲۴	۲۴	۵	۱۹	۴۸	۲۴	۲۴	کماجین
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بینگجه جدید
۲۱,۷۷	۷۸,۲۳	۱۵۴	۱۲۴	۲۷	۹۷	۲۷۸	۱۴۲	۱۳۶	بیلاق مرشون
۰	۱۰۰	۲۱	۲۲	۰	۲۲	۴۳	۱۹	۲۴	بهاور
۱۳,۶۶	۸۶,۳۴	۱۱۶۴	۵۲۷	۷۲	۴۵۵	۱۶۹۱	۸۲۳	۸۶۸	نورین
۳۰,۹۵	۶۹,۰۵	۷۷	۴۲	۱۳	۲۹	۱۱۹	۵۷	۶۲	حصار قاجار
۹,۰۹	۹۱,۹۱	۹	۱۱	۱	۱۰	۲۰	۷	۱۳	علی آباد
۲۱,۷۴	۷۸,۲۶	۱۹۰	۹۲	۲۰	۷۲	۲۸۲	۱۵۱	۱۳۱	قمچ آباد
۰	۱۰۰	۱۳	۱۲	۰	۱۲	۲۵	۱۲	۱۳	مرکز انتقال نفت ابهر
۶,۲۴	۹۳,۷۶	۱۳۹۳	۸۸۲	۵۵	۸۲۷	۲۲۷۵	۱۱۱۵	۱۱۶۰	قروه
۱۰,۶۴	۸۹,۳۶	۳۲۵۳	۱۸۹۸	۲۰۲	۱۶۹۶	۵۱۵۱	۲۵۲۸	۲۶۲۳	دهستان

ماخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

- دهستان درسجین

دهستان حومه طبق آخرین سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ دارای ۱۱۹۷ نفر جمعیت است که از این تعداد جمعیت، جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر حدود ۱۰۵۸ نفر را شامل می شود که از بین آن ها، ۳۹۵ نفر جمعیت شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر و ۵ نفر بیکار ۱۰ ساله و بیشتر هستند. ۴۰۰ نفر جمعیت فعال و ۶۵۸ نفر جمعیت غیرفعال اعم از دانش آموزان، دانشجویان، زنان خانه دار، افراد بالای ۶۵ سال و غیره را تشکیل می دهند. در این دهستان اکثر روستاها دارای نرخ اشتغال ۱۰۰ درصد هستند فقط روستاهای توده بین (۹۴,۸۸)، ازناپ (۹۴,۷۴) و خلیفه حصار میلان (۹۳,۱۱) دارای نرخ اشتغال کمتر از ۱۰۰ می باشند. و بیشترین میزان بیکاری مربوط به روستای

خلیفه حصار میلان با ۶,۹ درصد می باشد. همان طور که در جدول زیر نشان داده شده، شاخص اشتغال برای کل دهستان در سنجین ۹۸,۷۵ درصد می باشد که روستاهای فقط روستاهای توده بین (۹۴,۸۸)، از ناب (۹۴,۷۴) و خلیفه حصار میلان (۹۳,۱۱) دارای نرخ اشتغال کمتر از دهستان می باشند و نرخ بیکاری نیز ۱,۲۵ درصد برآورد شده است.

جدول شماره ۱۱۳: نیروی کار فعال در نواحی روستایی دهستان در سنجین منظومه ابهر

نرخ بیکاری	نرخ اشتغال	جمعیت غیرفعال	جمعیت فعال	بیکاران ۱۰ ساله و بیشتر	شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر	جمعیت بالای ۱۰ سال	جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر		نام آبادی
							زن	مرد	
۰	۱۰۰	۶۲	۳۹	۰	۳۹	۱۰۱	۴۸	۵۳	اقچه کند
۰	۱۰۰	۱۹۱	۹۸	۰	۹۸	۲۸۹	۱۴۹	۱۴۰	در سنجین
۵,۱۳	۹۴,۸۸	۸۰	۳۹	۲	۳۷	۱۱۹	۶۴	۵۵	توده بین
۰	۱۰۰	۵۵	۳۶	۰	۳۶	۹۱	۴۵	۴۶	شیورین
-	-	-	-	-	-	-	-	-	قزل بلاغ
۰	۱۰۰	۲۹	۴۱	۰	۴۱	۷۰	۳۱	۳۹	ارکین
۵,۲۷	۹۴,۷۴	۳۸	۱۹	۱	۱۸	۵۷	۳۲	۲۵	از ناب
-	-	-	-	-	-	-	-	-	جندحسین
۶,۹	۹۳,۱۱	۴۵	۲۹	۲	۲۷	۷۴	۳۹	۳۵	خلیفه حصار میلان
۰	۱۰۰	۵۰	۳۲	۰	۳۲	۸۲	۴۲	۴۰	رازمجین
۰	۱۰۰	۵۹	۳۵	۰	۳۵	۹۴	۵۰	۴۴	کوی نیک
۰	۱۰۰	۴۹	۳۲	۰	۳۲	۸۱	۴۳	۳۸	کلنگرز
-	-	-	-	-	-	-	-	-	جويزان
۱,۲۵	۹۸,۷۵	۶۵۸	۴۰۰	۵	۳۹۵	۱۰۵۸	۵۴۳	۵۱۵	دهستان

مآخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

- دهستان دولت آباد

دهستان دولت آباد طبق آخرین سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ دارای ۲۶۰۵ نفر جمعیت است که از این تعداد جمعیت، جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر حدود ۲۱۹۰ نفر را شامل می شود که از بین آن ها، ۹۶۷ نفر جمعیت شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر و ۳۹ نفر بیکار ۱۰ ساله و بیشتر هستند. ۱۰۰۶ نفر جمعیت فعال و ۱۱۸۴ نفر جمعیت غیرفعال اعم از دانش آموزان، دانشجویان، زنان خانه دار، افراد بالای ۶۵ سال و غیره را تشکیل می دهند. در این دهستان بیشترین میزان نرخ اشتغال مربوط به روستاهای خوشنام، نایجوک، چنگ الماس، آغور، شکرچشمه و ینگگی کند با نرخ اشتغال ۱۰۰ درصد و بیشترین میزان بیکاری مربوط به روستای کلی با ۲۶,۸۳ درصد می باشد. شاخص اشتغال برای کل دهستان دولت آباد ۹۶,۱۲ درصد می باشد که روستاهای کلی، گل تپه، ایوانک و چشین دارای نرخ اشتغال کمتر از دهستان می باشند و نرخ بیکاری دهستان دولت آباد نیز ۳,۸۸ درصد برآورد شده است.

جدول شماره ۱۱۴: نیروی کار فعال در نواحی روستایی دهستان دولت آباد منظومه ابهر

نرخ بیکاری	نرخ اشتغال	جمعیت غیرفعال	جمعیت فعال	بیکاران ۱۰ ساله و بیشتر	شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر	جمعیت بالای ۱۰ سال	جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر		نام آبادی
							زن	مرد	
۱,۸۹	۹۸,۱۱	۶۳	۵۳	۱	۵۲	۱۱۶	۵۸	۵۸	امیربستاق
۰	۱۰۰	۱۱۶	۱۱۲	۰	۱۱۲	۲۲۸	۱۱۶	۱۱۲	خوشنام
-	-	-	-	-	-	-	-	-	قلعه شیخ چریک
۶,۸۹	۹۳,۰۲	۴۳	۴۳	۳	۴۰	۸۶	۴۰	۴۶	گل تپه
۲۶,۸۳	۷۳,۱۷	۳۲	۴۱	۱۱	۳۰	۷۳	۳۸	۳۵	کلی
۰	۱۰۰	۱۱۸	۹۲	۰	۹۲	۲۱۰	۱۱۰	۱۰۰	نایجوک
۱۴,۱۵	۸۵,۸۵	۱۰۸	۱۰۶	۱۵	۹۱	۲۱۴	۱۱۴	۱۰۰	ایوانک
۵,۹۵	۹۴,۰۵	۱۲۶	۸۴	۵	۷۹	۲۱۰	۱۱۳	۹۷	چشین
۰	۱۰۰	۲۲۴	۱۵۱	۰	۱۵۱	۳۷۵	۱۹۴	۱۸۱	چنگ الماس
-	-	-	-	-	-	-	-	-	فشلاق حسنعلی باباخانی
۰	۱۰۰	۹۹	۱۱۶	۰	۱۱۶	۲۱۵	۱۱۰	۱۰۵	اغور
۱,۵۴	۹۸,۴۶	۸۳	۶۵	۱	۶۴	۱۴۸	۷۸	۷۰	چشمه بار
۳,۱۳	۹۶,۸۸	۱۲۱	۹۶	۳	۹۳	۲۱۷	۱۱۲	۱۰۵	دولت آباد
۰	۱۰۰	۱۷	۱۰	۰	۱۰	۲۷	۱۶	۱۱	شکر چشمه
-	-	-	-	-	-	-	-	-	مزرعه قیالیجه
۰	۱۰۰	۳۴	۳۷	۰	۳۷	۷۱	۳۵	۳۶	یئگی کند
۳,۸۸	۹۶,۱۲	۱۱۸۴	۱۰۰۶	۳۹	۹۶۷	۲۱۹۰	۱۱۳۴	۱۰۵۶	دهستان

مآخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

دهستان صابین قلعه

دهستان صابین قلعه طبق آخرین سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ دارای ۱۰۸۳۳ نفر جمعیت است که از این تعداد جمعیت، جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر حدود ۸۸۴۷ نفر را شامل می شود که از بین آنها، ۳۱۰۵ نفر جمعیت شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر و ۲۹۲ نفر بیکار ۱۰ ساله و بیشتر هستند. ۳۳۹۷ نفر جمعیت فعال و ۵۴۵۰ نفر جمعیت غیرفعال اعم از دانش آموزان، دانشجویان، زنان خانه دار، افراد بالای ۶۵ سال و غیره را تشکیل می دهند. در این دهستان بیشترین میزان نرخ اشتغال مربوط به روستای سرو جهان با نرخ اشتغال ۹۵,۲۴ درصد و بیشترین میزان بیکاری مربوط به روستای الگزیز با ۱۹,۷۴ درصد می باشد. شاخص اشتغال برای کل دهستان دولت آباد ۹۱,۰۴ درصد می باشد که عمیدآباد، داشبلاغ، کوهزین و پیرسقا دارای نرخ اشتغال کم تر از دهستان می باشند. لازم به ذکر است که نرخ بیکاری دهستان دولت آباد نیز ۸,۶ درصد برآورد شده است.

جدول شماره ۱۱۵: نیروی کار فعال در نواحی روستایی دهستان صابین قلعه منظومه ابهر

نرخ بیکاری	نرخ اشتغال	جمعیت غیرفعال	جمعیت فعال	بیکاران ۱۰ ساله و بیشتر	شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر	جمعیت بالای ۱۰ سال	جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر		نام آبادی
							مرد	زن	
۷,۳۵	۹۲,۶۵	۴۸۸	۳۱۳	۲۳	۲۹۰	۸۰۱	۳۹۳	۴۰۸	ارهان
۹,۵۶	۹۰,۴۴	۱۱۸۷	۶۱۷	۵۹	۵۵۸	۱۸۰۴	۸۹۴	۹۱۰	عمیدآباد
۶,۳۳	۹۳,۶۷	۹۵۷	۶۱۶	۳۹	۵۷۷	۱۵۷۳	۷۶۲	۸۱۱	الگزیر
۱۹,۷۲	۸۰,۲۸	۹۳	۷۱	۱۴	۵۷	۱۶۴	۸۶	۷۸	دانشبلاغ
۴,۷۶	۹۵,۲۴	۱۲۹	۶۳	۳	۶۰	۱۹۲	۸۶	۱۰۶	سروجهان
۵,۳۶	۹۴,۶۴	۱۳۷	۱۱۲	۶	۱۰۶	۲۴۹	۱۱۸	۱۳۱	مهستان
۵,۲۳	۹۴,۷۷	۴۱۹	۲۸۷	۱۵	۲۷۲	۷۰۶	۳۵۲	۳۵۴	کبودچشمه
۵,۷۹	۹۴,۲۱	۲۳۳	۱۹۰	۱۱	۱۷۹	۴۲۳	۲۱۷	۲۰۶	جداقیه
۷,۵۵	۹۲,۴۵	۴۵۱	۲۶۵	۲۰	۲۴۵	۷۱۶	۳۶۹	۳۴۷	چرگر
۹,۹۲	۹۰,۸	۲۱۱	۱۲۱	۱۲	۱۰۹	۳۳۲	۱۶۳	۱۶۹	خراسانلو
۱۲,۵۸	۸۷,۴۲	۲۰۱	۱۵۱	۱۹	۱۳۲	۳۵۲	۱۷۱	۱۸۱	کوه زین
۱۲,۰۱	۸۷,۹۹	۹۴۴	۵۹۱	۷۱	۵۲۰	۱۵۳۵	۷۵۲	۷۸۳	پیر سقا
۸,۶	۹۱,۴	۵۴۵۰	۳۳۹۷	۲۹۲	۳۱۰۵	۸۸۴۷	۴۳۶۳	۴۴۸۴	دهستان

مآخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

ب) مهارت‌ها

در عصر حاضر مهارت تأثیر بسزایی در انجام مطلوب و بهینه کارها، ایجاد رضایت‌مندی و ارتقای انگیزه در افراد دارد که در نهایت موجب توسعه منابع انسانی و افزایش بهره‌وری می‌شود (Tabibzadeh & Lashgarara, ۲۰۱۳: ۶۳). در این میان، مهارت انسانی یعنی داشتن توانایی و قدرت تشخیص در زمینه ایجاد محیط تفاهم و همکاری و انجام دادن کار به وسیله دیگران، فعالیت مؤثر به عنوان عضو گروه، درک انگیزه‌های افراد و تأثیرگذاری بر رفتار آنان. در همین راستا در این قسمت از تحقیق اقدام به شناسایی مهارت‌های روستاییان در منظومه‌های روستایی شهرستان ابهر پرداخته شده است. لذا، جهت شناسایی مهارت‌های روستاییان در زمینه‌های مختلف از روش کیفی نظریه‌مبنایی (گرانند تئوری) استفاده شده است. جهت جمع‌آوری داده‌ها از مطالعات میدانی، جلسات مشارکتی که در روستاهای بالای ۲۰ خانوار برگزار گردید و مصاحبه‌های نیمه‌ساخت‌دار یافته استفاده شده است، که با انجام حدود ۵۷ مصاحبه اشباع نظری حاصل شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با روش استراس و کوربین هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها صورت گرفت. در این روش داده‌های کیفی به‌دست آمده از جلسات مشارکتی و مصاحبه‌ها به‌صورت دستی و با روش کدگذاری در سه مرحله آزاد، محوری و گزینشی مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج تحلیل نشان داد، مهمترین مهارت‌های موجود در بین روستاییان عبارتند از: مهارت کارآفرینی (مهارت‌های شخصی، مهارت‌های مدیریتی و مهارت‌های فنی)، مهارت‌های فنی (مهارت صنعتی و مهارت خدماتی)، مهارت‌های اجتماعی (مهارت مشارکت، اعتماد، آموزش و انسجام) و مهارت‌های انسانی (مهارت ارتباطی، مهارت اداری، مهارت مالی و حسابداری و مهارت مدیریتی).

جدول شماره ۱۱۶: مهارت‌های انسانی در شهرستان ابهر

شاخص	مقوله	مفاهیم
مهارت کارآفرینی	مهارت‌های شخصی	۱) کنترل و نظم درونی (پافشاری برای رسیدن به هدف)، ۲) ریسک‌پذیری در فعالیت‌های تولیدی بخصوص در زمینه تیزآب کردن انگور، ۳) نوآوری در تولید کفش، ۴) توانایی اداره کارگاه، ۵) تغییرمحوری، ۶) پافشاری، مقاومت و پشتکار، ۷) دور اندیش بودن، ۸) مهارت در شناسایی و درک نیازهای روستاییان و برآورده نمودن آنها.
	مهارت‌های مدیریتی	۱) توانایی برنامه‌ریزی و تعیین اهداف، ۲) تصمیم‌گیری، ۳) روابط انسانی قوی، ۴) مهارت در چانه‌زنی برای فروش و بازاریابی محصولات کشاورزی ۵) ایجاد کسب و کار کوچک و جدید، ۶) امکان‌سنجی اقتصادی، ۷) امکان‌سنجی فنی، تجربه راه‌اندازی کار جدید، ۸) چگونگی تأسیس کسب و کار کوچک، ۹) مهارت در انجام محاسبات مالی و حساب سود و زیان، ۱۰) مهارت در رقابت با رقبای کسب موفقیت بیشتر، ۱۱) بازاریابی، ۱۲) مهارت در برنامه‌ریزی و هدف گذاری، ۱۳) مهارت در مکاتبات اداری مورد نیاز برای اخذ وام و فروش، ۱۴) توانایی رهبری کسب و کار جدید در روستا.
	مهارت‌های فنی	۱) مهارت‌های نوشتاری، ۲) ارتباطات شفاهی یا ارتباطات کلامی، ۳) نظارت یا ارزیابی محیط، ۴) مدیریت کسب و کار، ۵) مهارت کار با کامپیوتر، آشنایی با اینترنت و کسب و کارهای اینترنتی، ۶) مهارت شنیداری، ۷) توانایی سازماندهی، ۸) مدیریت مشارکتی، ۹) مهارت در شناسایی و تولید محصولات جدید.
مهارت فنی	مهارت صنعتی	۱) مکانیکی ماشین‌آلات کشاورزی و غیرکشاورزی در غالب روستاها، ۲) مهارت کفاشی و کفش‌دوزی، ۳) مهارت تولیدکشمش و تیزآب کردن انگور، ۴) تراشکاری، ۵) جوشکاری، ۶) دریل کار و اره کار، ۷) مهارت توسعه دامداری و زراعت، ۸) مهارت تولید صنایع دستی مانند قالیبافی؛ ۹) مهارت پرورش ماهی.
	مهارت خدماتی	۱) خیاطی، ۲) برقکاری، ۳) لوله‌کشی، ۴) تعمیرکار لوازم برقی، ۵) تعمیر لوازم خانگی، ۶) تعمیرگوشی همراه و تلفن، ۷) مهندس کشاورزی، ۸) مهندس مخابرات
مهارت اجتماعی	مهارت مشارکت	۱) مذاکره در زمینه مشکلات روستا، ۲) توانایی مشارکت مالی و جانی در امور مربوط به روستا، ۳) مشارکت در پروژه‌های عمرانی روستا، ۴) مشارکت در تصمیم‌گیری‌های محلی، ۵) مشارکت در حفظ و سالم‌سازی محیط‌زیست روستا، ۶) تعامل با شورا و دهیاری، ۷) مهارت‌های مذاکره و ۷) تعامل با مشتریان و غیره
	مهارت افزایش انسجام	۱) هماهنگ کردن، ۲) رویکرد خدمت‌رسانی، ۳) ایجاد امنیت اجتماعی، ۴) جلوگیری از بروز اختشاش و دعوا در سطح روستا، ۵) کاهش بزهکاری، جلوگیری از مهاجرت بی‌رویه جوانان، ۶) شرکت در جلسات شوراها، ۷) شرکت در جلسات مربوط به روستا در زمینه کشاورزی، ۸) افزایش همدلی و صمیمیت در روستا، ۹) توانایی تغییر ارزش‌های مشترک در طی زمان.
	مهارت افزایش اعتماد	۱) متقاعد کردن مردم به اعتماد به مسئولین، ۲) توانایی افزایش اعتماد مردم به یکدیگر، ۳) شناخت توانایی خبرگان محلی جهت اداره و مدیریت روستا، ۴) افزایش سطح اعتماد مردم روستا به افراد غریبه وارد شده به روستا، ۵) میزان اعتماد مردم به مهاجرین، ۶) توانایی افزایش اعتماد مردم روستا به مسافری (گردشگران)، ۷) توانایی افزایش اعتماد مردم به نهاد «دهیاری» و «شورای اسلامی» و عملکرد آن، ۸) توانایی افزایش اعتماد مردم به «مراکز خدمات روستایی»، ۹) توانایی افزایش اعتماد مردم به شرکت تعاونی روستایی، ۱۰) توانایی افزایش اعتماد مردم به نهادهای اجتماعی موجود در روستاها (مثل بسیج، هیأت امنای مسجد و...).
	مهارت آموزش	۱) تعلیم دادن و ابلاغ کردن، ۲) توانایی آموزش و ترویج و توسعه کشاورزی، ۳) توانایی ترویج و توسعه کسب و کارهای کوچک روستایی و کارآفرینی روستایی، ۴) توانایی آموزش روستاییان در زمینه ازدواج زودهنگام و دیرهنگام، ۵) توانایی آموزش در زمینه کنترل ناهنجاری‌های اجتماعی.
مهارت انسانی	مهارت مدیریتی	۱) مهارت در برنامه‌ریزی و پیش‌بینی، ۲) مهارت در تعیین هدف، ۳) قدرت تصمیم‌گیری، ۴) مدیریت حسابداری و مالی، ۵) مدیریت زمان، ۶) مدیریت منابع انسانی و مهارت مدیریتی کارکنان، ۷) توانایی حل مسئله، ۸) مدیریت توسعه شکل مهارت، ۹) توانایی مدیریت مشکلات بخش باغداری، ۱۰) توانایی مدیریت ریسک و بحران، ۱۱) توانایی مدیریت امور زراعت، باغداری و دامداری.
	مهارت مالی و حسابداری	۱) توانایی حسابداری، ۲) توانایی بررسی مسائل مالی، ۳) توانایی جذب منابع مالی لازم، ۴) آشنایی با مسائل اقتصادی روستا، ۵) مهارت در انجام محاسبات مالی و حساب سود و زیان، ۶) مهارت در استفاده بهینه از

منابع مالی و فیزیکی، (۷) توانایی قیمت گذاری محصولات روستاییان (کشاورزی، صنعتی و...).		
(۱) مشارکت و اقدام عملی در نوآوری، (۲) آشنایی با تکنیک های اجرایی و برنامه ریزی، (۳) توانایی تجزیه و تحلیل شکست ها، (۴) مهارت ارزیابی محیط، (۵) آگاهی از محیط پیرامون خود، (۶) توانایی منطقی عملکردن و متفکر بودن، (۷) توانایی کشف شیوه های جدید در انجام فعالیت ها، (۸) درک فرصت ها و تهدیدهای محیط، (۹) توانایی کسب اطلاعات، (۱۰) مهارت در شناسایی و درک نیازها و برآورده کردن آنها	مهارت ادارگی	
(۱) برقراری ارتباط با دیگران، (۲) توانایی انجام کار گروهی، (۳) توانایی جلب همکاری، (۴) توانایی به کارگیری فنون صحیح مذاکره، (۵) توانایی تأثیرگذاری بر مهارت ارتباطی دیگران، (۶) توانایی متقاعد کردن دیگران، (۷) توانایی در مکاتبات اداری (فروش، وام و غیره)، (۸) توانایی رقابت با رقبای	مهارت ارتباطی	

مأخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷

بنابراین، به طور کلی می توان گفت که، مهارت های موجود در بین نیروی انسانی در منظومه روستایی شهرستان ابهر در بخش های زراعت (مانند کاشت انواع محصولات کشاورزی و استفاده از روش های مختلف جهت به حداقل رسانی سود حاصل از تولیدات زراعی و غیره)، بخش باغداری (تولید انگور، تیزآب کردن آن به صورت سنتی و نمیه صنعتی و تولید کشمش)، دامداری (مانند نگهداری انواع دام های بزرگ و کوچک از نژادهای مختلف، طریقه چرای دام، تهیه مرتع های مناسب برای چرای دام، تهیه لبنیات از شیر آن و غیره)، توسعه پرورش ماهی و مهارت در زمینه مشارکت اجتماعی روستاییان و در بخش خدمات و تنوع اقتصاد روستایی در سال های اخیر نمود بیشتری داشته است.

۱-۶-۳-۱ منابع انرژی و سوخت

انرژی از مهمترین نیازهای جامعه بشری و دسترسی به منابع انرژی پایا و پایدار بنیانی اساسی برای رسیدن به توسعه است (Howells, ۲۰۰۵: ۱۸۳۶). بر همین مبنا، سطوح مصرف انرژی به عنوان معیاری برای شناسایی سطوح پیشرفت اقتصادی و اجتماعی در یک ناحیه و تقاضا برای انرژی هدایت گر بهره برداری از منابع محیطی است (Shuwen et al, ۲۰۰۹: ۱۴۴۰). همزمان با توسعه اقتصادی، جوامع به صورت کلی از سوخت های بیوماس به منابع سوختی راحت تر مانند گاز مایع، برق و نفت روی آورده و این روند نه تنها در شهرها، بلکه در روستاها هم دیده می شود. با این حال، نمونه های زیادی وجود دارد که دلالت بر نقش بیوماس به عنوان منبع مهم انرژی در کشورهای در حال توسعه آسیایی-چین، هند، پاکستان، تایلند و ویتنام - دارد (Nansaor et al, ۲۰۱۳: ۱۱۷)؛ اما گذار جوامع مختلف از سوخت های سنتی به سمت سوخت های مدرن (گاز مایع، به ویژه در نواحی با جمعیت کمتر) با چالش هایی نیز مواجه بوده است. افزون بر فقدان سرمایه کافی و کمبود منابع انرژی و سوخت های نوین که بهبود استانداردهای زندگی مردم روستایی را کاهش می دهند، یکی از موانع اصلی برای تسهیل استفاده از این انرژی ها ناآگاهی سیاست گذاران درباره عواملی است که تعیین کننده انتخاب نوع انرژی به وسیله کاربران روستایی است (شریف زاده و شهرکی، ۱۳۹۳: ۱۲۰). با این وجود می توان گفت که، منابع تأمین انرژی روستایی در کشور ما همانند بسیاری از کشورهای دیگر دنیا به دو دسته اصلی منابع انرژی تجاری (نفت سفید، گازوئیل، برق، گاز طبیعی و گاز مایع) و منابع انرژی سنتی (هیزم، زغال چوب، فضولات حیوانی و شاخ و برگ درختان) تقسیم می شود (شادی طلب و نایه در، ۱۳۸۸: ۶۹). در همین راستا، در ادامه به بررسی منابع سوخت و انرژی در منظومه ابهر (به تفکیک دهستان در منظومه) پرداخته می شود.

دهستان ابهررود

مطالعات نشان داد مهمترین منابع سوخت و انرژی در دهستان ابهررود از منظومه ابهر منابع انرژی تجاری مانند؛ شبکه سراسری برق در همه روستاهای دهستان به غیر از قشلاق مردعلی و گل بلاغ/شاه بلاغ، نفت و گازوئیل در روستاهای چالچوق، زره‌باش، عباس آبادسغلی، عباس آباد علیا، قره‌آقاج، قزلجه، قشلاق مردعلی، قفس آباد، گاز لوله‌کشی در روستاهای اسپاس، فنوش آباد، قفس آباد، کینه‌ورس، میمون‌دره بوده است. لازم به ذکر است که براساس نتایج سرشماری ۱۳۹۵ روستای گل بلاغ/شاه بلاغ فاقد اطلاعات بوده است. همچنین منابع تأمین انرژی مانند: موتور برق دیزلی، انرژی نو (خورشیدی، بادی و...) در هیچ کدام از روستاهای این دهستان وجود ندارد. لازم به ذکر است که روستاهای که از خدمات گاز لوله‌کشی محروم هستند، جهت تهیه نفت و گازوئیل مورد نیاز خود به نمایندگی‌های پخش نفت سفید در روستاهای زره‌باش، عباس آبادسغلی، فنوش آباد، قفس آباد، کینه‌ورس و میمون‌دره مراجعه می‌کنند و انرژی سوخت مورد نیاز خود را دریافت می‌کنند.

جدول شماره ۱۱۷: منابع انرژی و سوخت دهستان ابهررود

نام آبادی	شبکه سراسری برق	موتور برق دیزلی	انرژی نو (خورشیدی، بادی و...)	گاز لوله‌کشی	جایگاه سوخت	نمایندگی پخش نفت سفید	نفت و گازوئیل بشکه‌ای
اسپاس	✓	-	-	✓	-	-	-
چالچوق	✓	-	-	-	-	-	✓
زرهباش	✓	-	-	-	-	✓	✓
عباس آباد سغلی	✓	-	-	-	-	✓	✓
عباس آباد علیا	✓	-	-	-	-	-	✓
فونش آباد	✓	-	-	✓	-	✓	-
قره آقاج	✓	-	-	-	-	-	✓
قزلجه	✓	-	-	-	-	-	✓
قشلاق مردعلی	-	-	-	-	-	-	✓
قفساباد	✓	-	-	-	-	✓	✓
کینه‌ورس	✓	-	-	✓	-	✓	-
گلبلاغ / شاه بلاغ	•	•	•	•	•	•	•
میمون‌دره	✓	-	-	✓	-	✓	-

مآخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

- دهستان حومه

طبق مطالعات میدانی و کتابخانه‌ای مهمترین منابع انرژی در این دهستان عبارت‌اند از؛ خدمات شبکه سراسری برق در روستاهای اسدآباد، برزابیل، بهاور، حسین آباد قارقالو، حصار عبدالکریم، حصار قاجار، داودگر، علی آباد، قارلوق، قرو، قشلاق مرشون، قمچ آباد، قویوجوق، کله‌خانه، گلجه، نورین، مزرعه قره‌بلاغ و مجتمع کشاورزی عزیزی وجود دارد، نفت و گازوئیل روستاهای اسدآباد، برزابیل، بهاور، حسین آباد قارقالو، حصار عبدالکریم، داودگر، علی آباد، قارلوق، قشلاق مرشون، قویوجوق، کله‌خانه، گلجه، مجتمع کشاورزی عزیزی استفاده می‌شود و خدمات گاز لوله‌کشی در روستاهای حصار قاجار، قروه، قمچ آباد و نورین وجود دارد و سایر روستاها فاقد این منبع سوخت و انرژی هستند.

به همین مردم این دهستان جهت تأمین نفت و گازوئیل مصرفی خود به نمایندگی پخش نفت سفید در روستاهای حصار قاجار، قارلوق، قره، قشلاق مرشون و نورین مراجعه می کنند. همچنین، موتور برق دیزلی و انرژی نو (خورشیدی، بادی و...) در هیچ کدام از روستاهای این دهستان موجود نیست.

جدول شماره ۱۱۸: منابع انرژی و سوخت دهستان حومه

نام آبادی	شبکه سرآسری برق	موتور برق دیزلی	انرژی نو (خورشیدی، بادی و...)	گاز لوله کشی	جایگاه سوخت	نمایندگی پخش نفت سفید	نفت و گازوئیل بشکه ای
اسداباد	✓	-	-	-	-	-	✓
امیرآباد	-	-	-	-	-	-	-
برزابیل	✓	-	-	-	-	-	✓
بهاور	✓	-	-	-	-	-	✓
حسین آباد قارقالو	✓	-	-	-	-	-	✓
حصار عبدالکریم	✓	-	-	-	-	-	✓
حصار قاجار	✓	-	-	✓	-	✓	-
داودگر	✓	-	-	-	-	-	✓
علی آباد	✓	-	-	-	-	-	✓
قارلوق	✓	-	-	-	-	✓	✓
قره تپه	-	-	-	-	-	-	-
قره	✓	-	-	✓	✓	✓	-
قشلاق مرشون	✓	-	-	-	-	✓	✓
قمچ آباد	✓	-	-	✓	-	-	-
قویوجوق	✓	-	-	-	-	-	✓
کله خانه	✓	-	-	-	-	-	✓
کماجین	-	-	-	-	-	-	-
گلجه	✓	-	-	-	-	-	✓
نورین	✓	-	-	✓	-	✓	-
مزرعه قره بلاغ	✓	-	-	-	-	-	-
علی بلاغی	-	-	-	-	-	-	-
آهک محمد آباد	-	-	-	-	-	-	-
قلعه حسن آباد	-	-	-	-	-	-	-
ینگجه جدید	-	-	-	-	-	-	-
شهرک صنعتی افق ابهر	-	-	-	-	-	-	-
مجتمع کشاورزی عزیزی	✓	-	-	-	-	-	✓

مآخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

- دهستان درسجین

طبق مطالعات میدانی و کتابخانه‌ای در دهستان درسجین، در روستاهای درسجین، توده بین، شیورین، ارکین، ازنا، آچه کند، خلیفه حصار-میلان، رازمجین، قوهجین، کلنگرز و مرکز آموزش رزمی مقدماتی شهید زین‌الدین انرژی برق سرآسری موجود است. لازم به ذکر است که این دهستان فاقد گاز لوله کشی است و روستاهای این دهستان از منبع انرژی نفت و گازوئیل استفاده می کنند. چنانچه، روستاهای درسجین، توده بین، شیورین، ارکین،

ازناب، آقچه کند، خلیفه حصار میلان، رازمجین، قوه جین، کلنگرز و مرکز آموزش رزمی مقدماتی شهید زین الدین به دلیل نداشتن گاز لوله کشی، از نفت برای تأمین سیستم گرمایشی ساختمان و منازل مسکونی، پخت و پز، و موتورهای پمپ آب، تهیه نان و... استفاده می کنند. روستاهای این دهستان جهت تأمین نفت و گازوئیل مورد نیاز خود به نمایندگی پخش نفت سفید در روستاهایی درسجین، شیورین، ازناب، خلیفه حصار میلان، رازمجین و قوهجین مراجعه می کنند.

جدول شماره ۱۱۹: منابع انرژی و سوخت دهستان درسجین

نام آبادی	شبکه سراسری برق	موتور برق دیزلی	انرژی نو (خورشیدی، بادی و...)	گاز لوله کشی	جایگاه سوخت	نمایندگی پخش نفت سفید	نفت و گازوئیل بشکه ای
درسجین	✓	-	-	-	-	✓	✓
مزرعه بالغو	-	-	-	-	-	-	-
توده بین	✓	-	-	-	-	-	✓
شیورین	✓	-	-	-	-	✓	✓
فزل بلاغ	-	-	-	-	-	-	-
مزرعه ابوالحسنی	-	-	-	-	-	-	-
ارکین	✓	-	-	-	-	-	✓
ازناب	✓	-	-	-	-	✓	✓
آقچه کند	✓	-	-	-	-	-	✓
جند حسین	-	-	-	-	-	-	-
خلیفه حصار میلان	✓	-	-	-	-	✓	✓
رازمجین	✓	-	-	-	-	✓	✓
قوهجین	✓	-	-	-	-	✓	✓
کلنگرز	✓	-	-	-	-	-	✓
مزرعه زرکوبند	-	-	-	-	-	-	-
مرکز آموزشی رزمی مقدماتی شهیدزینالدین	✓	-	-	-	-	-	✓
جویزان	-	-	-	-	-	-	-

مآخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

- دهستان دولت آباد

دهستان دولت آباد طبق سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ دارای ۱۴ نقطه روستایی دارای سکنه است که در همه روستاهای این دهستان از منابع انرژی تجاری استفاده می کنند. به طوری که از جمله منابع انرژی و سوخت تجاری که در این دهستان مورد استفاده قرار می گیرد، شبکه برق سراسری است که همه روستاهای این دهستان به غیر از مزرعه قالیجه، قشلاق حسنعلی باباخانیو قلعه شیخ چریک از این منبع انرژی استفاده می کنند. از دیگر منبع انرژی و سوخت در این دهستان گاز لوله کشی است که تنها در روستای گل تپه جهت تأمین مایحتاج خود بهره مند می شوند. همچنین در روستاهای که خدمات گاز لوله کشی وجود ندارد، از نفت و گازوئیل به عنوان منبع سوخت و انرژی استفاده می نمایند. روستاهای که از نفت به عنوان مهمترین منبع تأمین انرژی و سوخت استفاده می کنند عبارتند از: آغور، چشمه یار، دولت آباد، شکر چشمه، ینگه کند، ایوانک، چشین، چنگ الماس، امیر بستاق، خوشنام،

کلی و نایجوک. این روستاها جهت تهیه نفت مصرفی خود به نمایندگی پخش نفت سفید در روستاهای آغور، دولت آباد، ینگى کند، ایوانک، چشین، چمگ الماس، امیربستاق، خوشنام، کلی و نایجوک مراجعه می کنند و نفت مصرفی خود را دریافت می کنند. همچنین روستاها از منابع سوخت و انرژی نوین مانند، موتور برق دیزلی و انرژی نو (خورشیدی، بادی و...) محروم هستند.

جدول ۱۲۰: منابع انرژی و سوخت دهستان دولت آباد

نام آبادی	شبکه سراسری برق	موتور برق دیزلی	انرژی نو (خورشیدی، بادی و...)	گاز لوله کشی	جایگاه سوخت	نمایندگی پخش نفت سفید	نفت و گازوئیل بشکه ای
آغور	✓	-	-	-	-	✓	✓
چشمه-یار	✓	-	-	-	-	-	✓
دولت آباد	✓	-	-	-	-	✓	✓
شکر چشمه	✓	-	-	-	-	-	✓
مزرعه قیالیجه	-	-	-	-	-	-	-
ینگى کند	✓	-	-	-	-	✓	✓
ایوانک	✓	-	-	-	-	✓	✓
چشین	✓	-	-	-	-	✓	✓
چنگ الماس	✓	-	-	-	-	✓	✓
قشلاق حسنعلی باباخانلو	-	-	-	-	-	-	-
امیر بستاق	✓	-	-	-	-	✓	✓
خوشنام	✓	-	-	-	-	✓	✓
قلعه شیخ چریک	-	-	-	-	-	-	-
گل تپه	✓	-	-	✓	-	-	-
کلی	✓	-	-	-	-	✓	✓
نایجوک	✓	-	-	-	-	✓	✓

مآخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

- دهستان صابین قلعه

دهستان صابین قلعه طبق سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۰ دارای ۱۲ نقطه روستایی دارای سکنه است که در همه روستاهای این دهستان از منابع انرژی تجاری استفاده می کنند. به طوری که از جمله منابع انرژی و سوخت تجاری که در این دهستان مورد استفاده قرار می گیرد، شبکه برق سراسری است که همه روستاهای این دهستان به غیر از مزرعه زرنگول، مزرعه سردره قاشقچی از این منبع انرژی استفاده می کنند. از دیگر منبع انرژی و سوخت در این دهستان گاز لوله کشی است که تنها در روستای ارهان، الگزیر، عمیدآباد، پیر سقا جهت تأمین مایحتاج خود بهره مند می شوند. همچنین در روستاهای که خدمات گاز لوله کشی وجود ندارد، از نفت و گازوئیل به عنوان منبع سوخت و انرژی استفاده می نمایند. روستاهای که از نفت به عنوان مهمترین منبع تأمین انرژی و سوخت استفاده می کنند عبارتند از: جداقیه، خراسانلو، چرگر، کوه زرین، سرو جهان، گاودره، داشبلاغ و کبود چشمه. این روستاها جهت تهیه نفت مصرفی خود به نمایندگی پخش نفت سفید در روستاهای الگزیر، عمیدآباد، جداقیه،

خراسانلو، چرگر، کوه‌زرین، پیرسقا، گاودره، داش‌بلاغ و کیودچشمه مراجعه می‌کنند. همچنین روستاها از منابع سوخت و انرژی نوین مانند، موتور برق دیزلی و انرژی نو (خورشیدی، بادی و...) محروم هستند.

جدول شماره ۱۲۱: منابع انرژی و سوخت دهستان صابین قلعه

نام آبادی	شبکه سراسری برق	موتور برق دیزلی	انرژی نو (خورشیدی، بادی و...)	گاز لوله‌کشی	جایگاه سوخت	نمایندگی پخش نفت سفید	نفت و گازوئیل بشکه‌ای
ارهان	✓	-	-	✓	-	-	-
الگزیر	✓	-	-	✓	-	✓	-
عمید آباد	✓	-	-	✓	-	✓	-
جداقیه	✓	-	-	-	-	✓	✓
خراسانلو	✓	-	-	-	-	✓	✓
چرگر	✓	-	-	-	-	✓	✓
کوه‌زرین	✓	-	-	-	-	✓	✓
مزرعه زرنگول	-	-	-	-	-	-	-
مزرعه سردره قاشقچی	-	-	-	-	-	-	-
پیرسقا	✓	-	-	✓	-	✓	-
سرو جهان	✓	-	-	-	-	-	✓
گاودره	✓	-	-	-	-	✓	✓
داشبلاغ	✓	-	-	-	-	✓	✓
کیود-چشمه	✓	-	-	-	-	✓	✓

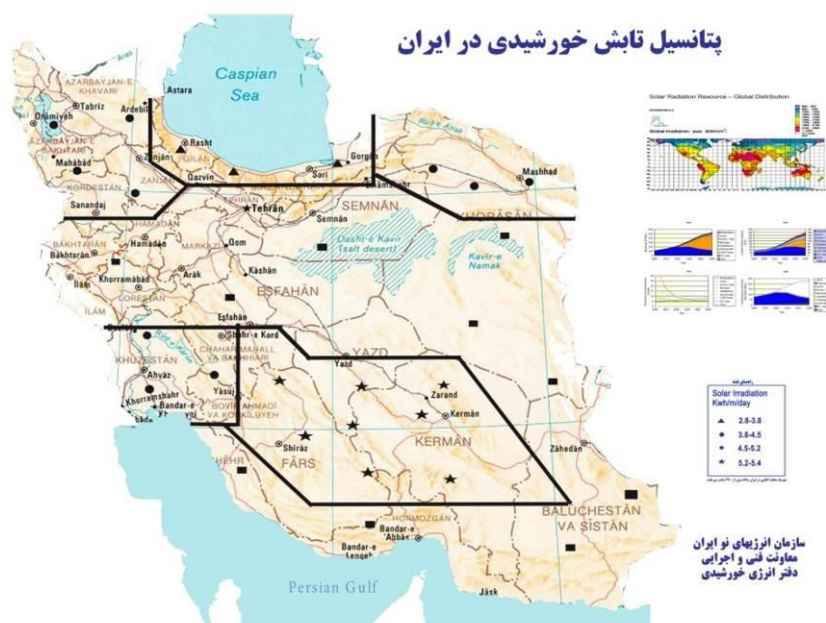
مآخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

ظرفیت انرژی‌های تجدیدپذیر

۱- منابع انرژی درآمدی یا تجدیدپذیر در شهرستان ابهر عبارتند از: انرژی خورشیدی (آفتابی) و انرژی بادی.

۱- انرژی آفتاب: انرژی خورشید به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم می‌تواند به دیگر اشکال انرژی تبدیل شود، همانند گرما و الکتریسیته. انرژی خورشید برای حرارت آب، استفاده دینامیکی، حرارت فضاپی ساختمان‌ها، خشک کردن تولیدات زراعتی و تولید انرژی الکتریسیته مورد استفاده قرار می‌گیرد. انرژی خورشیدی یکی از منابع انرژی‌های تجدیدپذیر و از مهمترین آنها می‌باشد. میزان تابش انرژی خورشیدی در نقاط مختلف جهان متغیر بوده و در کمربند خورشیدی زمین بیشترین مقدار را داراست. کشور ایران نیز در نواحی پرتابش واقع است. مطالعات نشان می‌دهد که استفاده از تجهیزات خورشیدی در ایران مناسب بوده و می‌تواند بخشی از انرژی مورد نیاز کشور را تأمین نماید. ایران کشوری است که به گفته متخصصان این فن با وجود ۳۰۰ روز آفتابی در بیش از دو سوم مساحت آن و متوسط تابش ۴/۵ تا ۵/۵ کیلووات ساعت بر متر مربع در روز یکی از کشورهای با پتانسیل بالا در زمینه انرژی خورشیدی معرفی شده است. برخی از کارشناسان انرژی خورشیدی ادعا می‌کنند که ایران در صورت تجهیز مساحت بیابانی خود به سامانه‌های دریافت انرژی تابشی می‌تواند انرژی مورد نیاز بخش‌های گسترده‌ای از منطقه را نیز تأمین و در زمینه صدور انرژی برق فعال شود. بر اساس نقشه تابش خورشیدی در ایران، پتانسیل تابش خورشیدی استان زنجان بین ۳/۸ تا ۴/۵ کیلووات ساعت بر متر مربع در روز است. چنانچه، استان زنجان در زمره استان‌های مستعد و با پتانسیل بالا برای استفاده از انرژی خورشیدی به‌شمار می‌رود. مناطق مختلف استان زنجان دارای روزهای آفتابی

خوب و کم ابر و با دمای متعادل هستند که از فاکتورهای مهم در افزایش راندمان نیروگاه‌های خورشیدی می‌باشد. در صورت نصب یک کیلووات سامانه خورشیدی در استان زنجان، می‌توان بطور متوسط ۱۸۰۰ کیلووات ساعت انرژی برق در طول سال تولید کرد. در استان زنجان، حمایت از گسترش انرژی‌های تجدیدپذیر و پاک بالاخص انرژی خورشیدی با اعلام تعرفه‌های مناسب خرید تضمینی برق از نیروگاه‌های تجدیدپذیر و پاک به مدت ۲۰ سال توسط دولت در حال انجام است و این نیروگاه‌ها به راحتی قابل نصب بر روی پشت بام و یا سایر فضاهای محدود شهری و روستایی می‌باشند. شرکت توزیع نیروی برق استان زنجان به عنوان نماینده سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا)، اقدام به فراهم آوردن زیرساخت‌های لازم جهت خرید برق تولیدی نیروگاه‌های خورشیدی احداث شده توسط مشترکین تا سقف ظرفیت انشعاب نموده است.

تصویر شماره ۱۵: پتانسیل تابش انرژی خورشیدی در ایران

۲- انرژی باد: در ایران با توجه به وجود مناطق بادخیز، بستر مناسبی جهت گسترش بهره‌برداری از توربین‌های بادی وجود دارد. از مهمترین پروژه‌های انجام شده در زمینه انرژی بادی، اطلس بادی کشور است که توسط سازمان انرژی‌های نو ایران تهیه شده و به عنوان یکی از پروژه‌های ملی در صنعت انرژی باد محسوب می‌گردد. طبق اطلس بادی تهیه شده و بر اساس اطلاعات دریافتی از ۶۰ ایستگاه و در مناطق مختلف کشور، میزان ظرفیت اسمی سایت‌ها در حدود ۶۰۰۰۰ مگاوات می‌باشد. بر پایه پیش‌بینی‌های انجام شده، میزان انرژی قابل استحصال بادی کشور از لحاظ اقتصادی بالغ بر ۱۸۰۰۰ مگاوات تخمین زده می‌شود که موید پتانسیل قابل توجه کشور در زمینه احداث نیروگاه‌های بادی و همچنین اقتصادی بودن سرمایه‌گذاری در صنعت انرژی بادی می‌باشد. در انجام پروژه پتانسیل سنجی بادی در ایران شرکت مایر آلمان نیز به عنوان مشاور همکاری داشته است و بر اساس مطالعات شرکت مذکور پتانسیل بادی قابل استحصال در کشور در حدود ۱۰۰ هزار مگاوات برآورد گردیده است. بر اساس نقشه پتانسیل انرژی باد در شهرستان ابهر دارای پتانسیل متوسط به بالایی از نظر انرژی بادی است. سرعت باد در این منطقه کمتر از ۵/۵ الی ۷/۵ متر بر ثانیه در نواحی مختلف شهرستان متفاوت می‌باشد (سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا)، ۱۳۹۷).

تصویر شماره ۱۶: پتانسیل انرژی بادی در ایران (مأخذ: سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا)، ۱۳۹۷) مالکیت عوامل تولید

در نظام اقتصادی اسلام، گر چه انواع مالکیت عوامل تولید (خصوصی، دولتی و عمومی) پیش‌بینی شده است، اما منابع طبیعی و عوامل تولید یا در مالکیت دولت است و یا دولت به عنوان نماینده و حافظ منافع عامه مردم، سرپرستی آن را به عهده دارد. به همین دلیل بهره‌برداری از این منابع از انعطاف زیادی برخوردار می‌باشد. اگر در اجرای دستورالعمل‌ها و رهنمودهای ارائه شده شریعت تحقق پیدا کند، ضمن برخورداری از کارایی بالا از تمرکز ثروت در دست گروهی خاص و توزیع ناعادلانه جلوگیری شده و عامه مردم از منابع بهره‌برداری از منابع استفاده می‌کنند (فراهانی‌فرد، صادقی، ۱۳۸۵: ۱۴۵).

۱-۲-۱- مالکیت و ساختار حقوقی بهره‌برداری از منابع آب

اصولاً یکی از مباحث مهم حفاظت از منابع آبی آنست که بدانیم مالکیت منابع آبی چه وضعیت و ساختاری دارد و آیا تعلق این مالکیت به یک شخص تکلیفی را برای مالک در جهت حفاظت و حرأست بوجود می‌آورد یا آنکه صرف داشتن مالکیت ایجاد حق و اختیار برای مالک در پی دارد؟ مضافاً صرف داشتن حق بهره‌برداری از آب بدون داشتن مالکیت چه آثاری دارد؟ آیا می‌توان به استناد قاعده فقهی و مشهور اذن در شئی اذن در لوازم آن نیز هست (جعفری‌لنگرودی، ۱۳۸۶: ۲۹۷)..

۱-۲-۲- مالکیت زمین و انواع آن (ابعاد، وسعت زمین‌های روستایی و...)

(بند مالکیت عوامل تولید در دست تدوین است و فعلاً آماده نشده است)

املاک موقوفی

وقف سنت حسنه‌ای است که از دیرباز به اشکال گوناگون در تاریخ بشر وجود داشته است و اسلام نیز آن را در مسیری روشن، منطقی و هدف‌دار مورد استفاده قرار داده است و تفاوتی که وقف با صدقات موقتی دارد، پایدار بودن و ماندگار بودن آن است. همچنین، وقف در مبانی دینی اسلام، در زمره باقیات‌الصالحات قرار دارد و فرد واقف با این

عمل، خیر کثیر را نصیب خود کرده است. به طور کلی، بیش از ۵۲۰ موقوفه در شهرستان ابهر وجود دارد و از این تعداد موقوفه، ۹۰ موقوفه متصرفی منفعتی و مابقی موقوفات غیرمتصرفی و در قالب مساجد و حسینیه و تکایا است، که در این تعداد موقوفه، بیش از ۲۵۰۰ رقبه ثبت شده و در سامانه اوقاف دارای کد هستند. علاوه بر این طبق آمارهای رسمی، در زمینه املاک موقوفی در سطح شهرستان ابهر می توان گفت که در کل این شهرستان، حدود ۴۴۵۶۶۷۸۵ متر مربع اراضی موقوفه وجود دارد، که ۳۷۸۲۰ متر مربع کاربری آموزشی، ۱۴۸۸۴ متر مربع کاربری بهداشتی، ۱۷۸۶۲ متر مربع کاربری خدماتی، ۴۴۱۱۸۰۹۵ متر مربع کاربری کشاورزی و ۵۴۶۹ به کاربری تجاری اختصاص دارد.

جدول ۱۱۳: کاربری های موقوفه و امور خیریه در شهرستان ابهر

ابهر	آمار مورد نیاز موارد مورد بررسی
۲۲۳۳	تعداد اراضی موقوفه (به متر مربع)
۴۴۵۶۶۷۸۵	مساحت اراضی موقوفه (به متر مربع)
۱۷	تعداد کاربری موقوفه (آموزشی)
۳۷۸۲۰	مساحت کاربری موقوفه (آموزشی-متر مربع)
۷	تعداد کاربری موقوفه (بهداشتی)
۱۴۸۸۴	مساحت کاربری موقوفه (بهداشتی-متر مربع)
۷	تعداد کاربری موقوفه (خدماتی)
۱۷۸۶۲	مساحت کاربری موقوفه (خدماتی-متر مربع)
۱۴۰۱	تعداد کاربری موقوفه (کشاورزی)
۴۴۱۱۸۰۹۵	مساحت کاربری موقوفه (کشاورزی-متر مربع)
۱۴۶	تعداد کاربری موقوفه (تجاری)
۵۴۶۹	مساحت کاربری موقوفه (تجاری-متر مربع)

مأخذ: اداره کل امور خیریه و اوقاف استان زنجان، ۱۳۹۷

۱-۶-۳- ساختار تولید و تأسیسات تولیدی

تغییر ساختاری شامل چهار فرایند پی در پی به صورت کاهش سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی و اشتغال، مهاجرت از بخش روستایی به بخش شهری به عنوان محرک شهرگرایی، گسترش اقتصاد مدرن صنعتی و خدماتی و انتقال جمعیت به نرخ های پایین تر زاد و ولد و مرگومیر در مناطق شهری ناشی از استانداردهای سلامت و بهداشت می باشد (۱۴۷۹: ۲۰۰۲، Timmer). بنابراین، تغییر ساختار تولید یکی از ابعاد تبدیل ساختاری محسوب می شود. پسی نتی (۱۹۸۱) باور دارد که تغییرات ساختار تولید می تواند ترکیب بین بخشی اقتصاد را مختل نماید. شواهد کشورهای در حال توسعه نشان می دهد که رشد و توسعه اغلب بر اساس تغییر ساختار تولید به سمت فعالیت های تولیدی با بازده بالاتر انجام می گیرد. براساس مطالعات صورت گرفته از جمله جانسون (۱۹۷۰)، در فرایند توسعه اقتصادی تغییر ساختار تولید با افزایش سهم بخش های صنعت و خدمات و کاهش سهم بخش کشاورزی در تولید همراه است. آنچه از نوشته های کوزنتس قابل مشاهده است، اهمیت نقش تغییر ساختار تولید بر توزیع درآمد در اقتصاد می باشد. طبق استدلال کوزنتس (۱۹۵۵: ۱۲) در صورتی که افزایش اشتغال در بخش صنعت با انتقال نیروی کار از بخش کشاورزی به بخش صنعت همراه باشد، با افزایش سهم نسبی بخش صنعت از تولید و اشتغال، نیروی کار از بخش کشاورزی با درآمد پایین و نابرابری پایین به بخش صنعت با درآمد بالاتر و

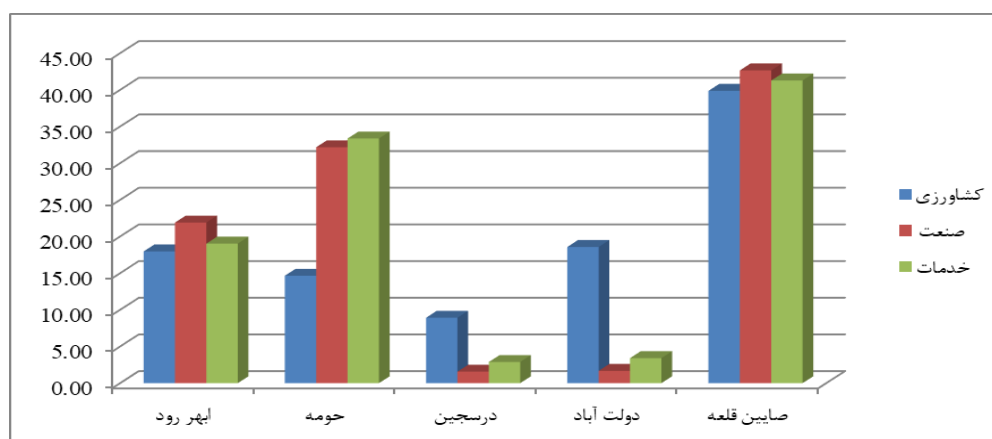
نابرابری بالاتر حرکت می نمایند که نتیجه آن افزایش نابرابری توزیع درآمد می باشد (ابونوری و فراهتی، ۱۳۹۴: ۲). بر این اساس به بررسی ساختار تولید و تأسیسات تولیدی در منظومه روستایی شهرستان ابهر پرداخته می شود. در این قسمت به بررسی میزان شاغلان در بخش های سه گانه اقتصادی (صنعت، خدمات و کشاورزی) در دهستان های شهرستان ابهر پرداخته می شود. نتایج و بررسی ها در این زمینه نشان داد که، در کل سطح شهرستان ۵۹۵۹ نفر مستقیم در بخش کشاورزی، ۱۸۴۰ نفر در بخش صنعت و ۹۳۵ نفر در بخش خدمات مشغول فعالیت هستند. در بخش کشاورزی دهستان صایین قلعه با ۲۳۷۶ نفر معادل ۳۹/۸۷۲ درصد شهرستان و دهستان ابهر رود با ۱۰۷۱ نفر معادل ۱۷/۹۷۳ درصد سطح شهرستان بیشترین میزان شاغلان در بخش کشاورزی را دارا می باشند و دهستان درسجین با ۸،۹۲ درصد کمترین میزان شاغلان در این بخش را دارد. در بخش صنعت نیز دهستان صایین قلعه با ۴۲/۶۶ درصد (۷۸۵ نفر) و دهستان حومه با ۳۲/۱۷۴ درصد (۵۹۲ نفر) بیشترین تعداد شاغلان در بخش صنعت را دارد. همچنین در بخش خدمات نیز دهستان صایین قلعه با ۴۱/۲۸۳ درصد (۳۸۶ نفر شاغل در بخش خدمات) و دهستان حومه با ۳۳/۳۶۹ (۳۱۲ نفر شاغل) بیشترین تعداد شاغلان در این بخش را دارا می باشند.

جدول ۱۱۴: وضعیت و ساختار اشتغال در بخش های اقتصادی

نام دهستان	شاغلان در بخش کشاورزی (نفر)	درصد شاغلان در بخش کشاورزی	شاغلان در بخش صنعت (نفر)	درصد شاغلان در بخش صنعت	شاغلان در بخش خدمات (نفر)	درصد شاغلان در بخش خدمات
ابهر رود	۱۰۷۱	۱۷،۹۷	۴۰۳	۲۱،۹۰	۱۷۸	۱۹،۰۳
حومه	۸۷۳	۱۴،۶۵	۵۹۲	۳۲،۱۷	۳۱۲	۳۳،۳۶
درسجین	۵۳۲	۸،۹۲	۲۹	۱،۵۷	۲۷	۲،۸۸
دولت آباد	۱۱۰۷	۱۸،۵۷	۳۱	۱،۶۸	۳۲	۳،۴۲
صایین قلعه	۲۳۷۶	۳۹،۸۷	۷۸۵	۴۲،۶۶	۳۸۶	۴۱،۲۸
کل شهرستان	۵۹۵۹	۱۰۰	۱۸۴۰	۱۰۰	۹۳۵	۱۰۰

مأخذ: مرکز آمار، ۱۳۹۵ و محاسبات مشاور، ۱۳۹۷

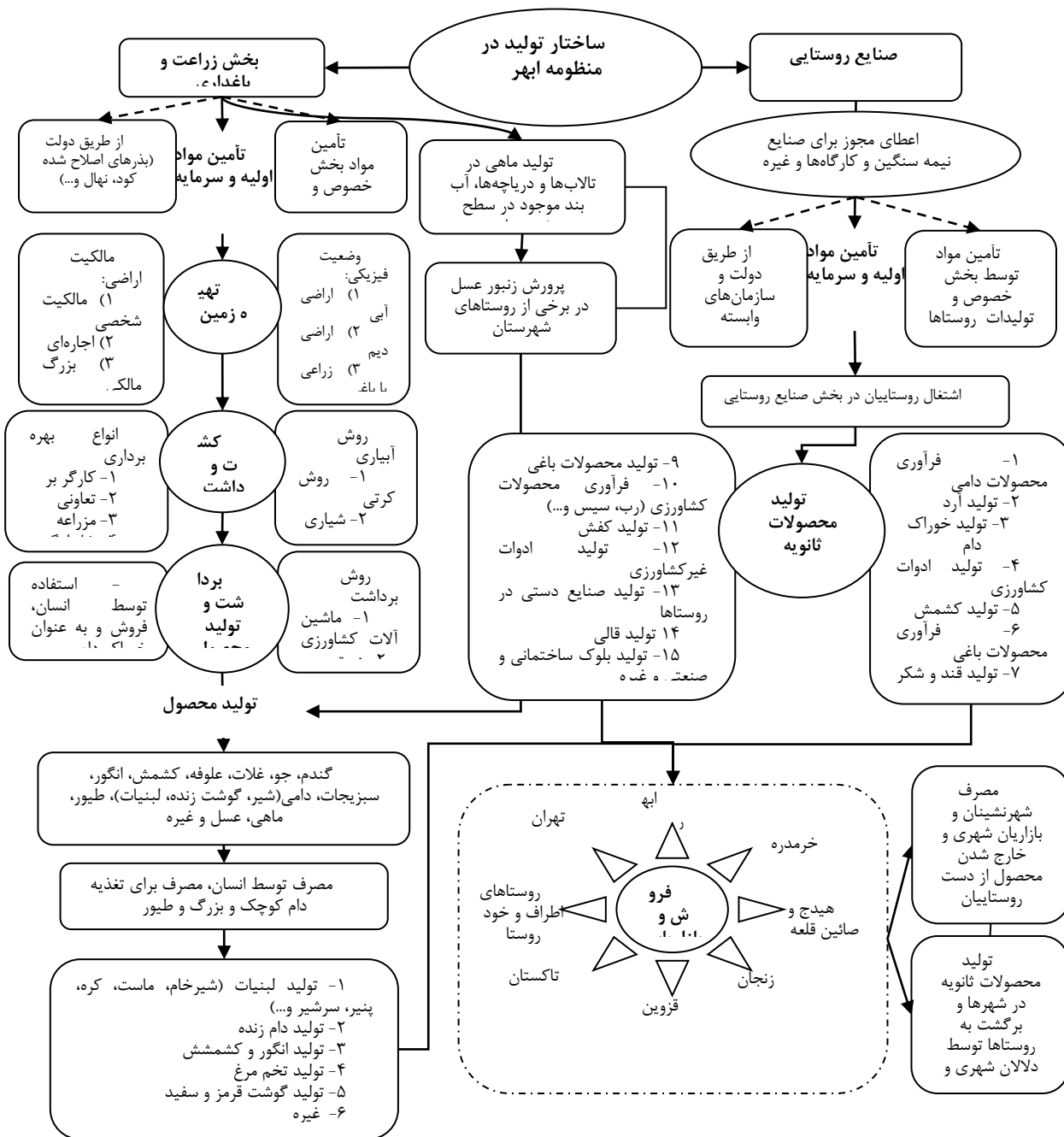
همان طوری که نمودار زیر نشان می دهد، بخش خدمات در دهستان های صایین قلعه و حومه بخش کشاورزی در دهستان های صایین قلعه و دولت آباد و بخش صنعت نیز در دهستان صایین قلعه شاغلان زیادی را دارد.

نمودار ۴۹: وضعیت و ساختار اشتغال در بخش های اقتصادی

نتایج حاصل از جلسات مشارکتی در منظومه روستایی ابهر نشان داد که در این محدوده ساختار تولیدات روستایی بر پایه بخش کشاورزی (بخصوص باغات انگور) و خدمات استوار است و مردم این منطقه از این طریق امرار

و معاش می کنند. ساختار تولیدات این منطقه با تولیدات مواد اولیه یا دریافت آن از بازارهای آزاد یا توسط دولت تأمین می شود و سپس در مراحل مختلف به تولید رسیده و در بازارهای مختلف به فروش می رسد. ولی نکته قابل تأمل در این زمینه درآمد اندک روستاییان از تولیدات خود و سود کلان واسطه های از این تولیدات می باشد. چنانچه بیشتر محصولات تولیدی روستاییان این منطقه توسط بازاریان، واسطه ها و دلالان شهری خریداری شده و در بازارهای مختلف ناحیه ای، منطقه ای و حتی کاغاً جهانی به فروش می رسد.

نمودار شماره ۵۰: ساختار تولید در نواحی روستایی شهرستان ابهر

از نظر تأسیسات تولیدی نیز می توان گفت، در سطح شهرستان ابهر ۴۸۰ دستگاه تراکتور مدل رومانی که بیشترین تعداد آن در دهستان دولت آباد، ۷۷۱۵ دستگاه تراکتور از مدل مسی فرگوسن که بیشترین تعداد آن در دهستان

صایین قلعه، ۱۰ تراکتور از مدل جاندر که در دهستان های حومه (۵ تراکتور مدل جاندر) و دهستان صایین قلعه (۵ تراکتور مدل جاندر) و ۷ تراکتور از سایر مدل ها وجود دارد. همچنین حدود ۹ کمباین از مدل جاندر که بیشترین تعداد آن در دهستان دولت آباد، ۷ کمباین از مدل کلاس که ۶ عدد از این کمباین ها در دهستان صایین قلعه قرار دارد و ۴ کمباین از سایر مدل وجود دارد و بالاخر تعداد ۱ تیلر نیز در سطح شهرستان موجود است که در دهستان صایین قلعه قرار دارد.

جدول ۱۱۵: وضعیت تأسیسات تولیدی در بخش کشاورزی در شهرستان ابهر

تیلر	تعداد کمباین				تعداد تراکتور				دهستان
	سایر	مسی فرگوسن	کلاس	جاندر	سایر	جاندر	مسی فرگوسن	انیورسال (رومانی)	
۰	۱	۰	۰	۲	۰	۰	۱۱۸	۸۲	ابهر رود
۰	۰	۰	۱	۲	۶	۵	۱۲۹	۵۳	حومه
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۰	۳	درسجین
۰	۰	۰	۰	۳	۰	۰	۷۵	۳۱۲	دولت آباد
۱	۳	۰	۶	۲	۱	۵	۴۰۹	۳۰	صایین قلعه
۱	۴	۰	۷	۹	۷	۱۰	۷۷۱	۴۸۰	کل شهرستان

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

همین طور در سطح شهرستان ابهر تعداد ۳ باب تعمیرگاه ماشین های غیر کشاورزی که در دهستان های حومه، درسجین و صایین قلعه هر کدام یک باب، تعداد ۱۶ نفر تعمیرکار ماشین های کشاورزی که بیشترین تعداد آن در دهستان دولت آباد با ۱۳ نفر بیشترین تعداد را داراست، تعداد ۱ باب تعمیرگاه تجهیزات آبیاری تحت فشار که در دهستان حومه، تعداد ۱ نفر تعمیرکار تجهیزات آبیاری تحت فشار در دهستان، تعداد ۱ دهنه فروشگاه لوازم یدکی ماشین آلات کشاورزی در دهستان دولت آباد وجود دارد. همان طور که مشاهده می شود، منظومه ابهر از لحاظ واحدهای خدماتی و پشتیبانی و ماشین های کشاورزی و تجهیزات آبیاری تحت فشار در سطح خیلی پایینی قرار دارد.

جدول ۱۱۶: تعداد واحدهای خدماتی و پشتیبانی ماشین های کشاورزی و تجهیزات آبیاری تحت فشار بر حسب دهستان

تعداد فروشگاه لوازم یدکی ماشین آلات کشاورزی	تعداد تعمیرگاه ماشین های غیر کشاورزی	تعداد تعمیرکار ماشین های کشاورزی	تعداد تعمیرگاه تجهیزات آبیاری تحت فشار	تعداد تعمیرکار تجهیزات آبیاری تحت فشار	تعداد فروشگاه لوازم یدکی ماشین آلات کشاورزی	تعداد فروشگاه تجهیزات آبیاری تحت فشار
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۲	۱	۱	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰	۱	۱۳	۰	۰	۱	۰
۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۰	۳	۱۶	۱	۱	۱	۰

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

علاوه بر سطح شهرستان در این قسمت از تحقیق به بررسی تأسیسات عمومی و تولیدی و پشتیبانی در منظومه روستایی در سطح شهرستان ابهر به تفکیک دهستان پرداخته می شود:

دهستان ابهرود

بررسی الگوی توزیع فضایی تأسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان ابهرود نشان می‌دهد که این دهستان فاقد تأسیسات عمومی و پشتیبانی می‌باشد.

جدول ۱۱۷: تأسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان ابهرود

شرح	پایگاه آتش نشانی	تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی	تعمیرگاه ماشین آلات غیرکشاورزی	مرکز خدمات جهاد کشاورزی
اسپاس	-	-	-	-
چالچوق	-	-	-	-
زره باش	-	-	-	-
عباس ابادسفلی	-	-	-	-
عباس ابادعلیا	-	-	-	-
فونش آباد	-	-	-	-
قره آغاج	-	-	-	-
قزلجه	-	-	-	-
قشلاق مردعلی	-	-	-	-
ققس آباد	-	-	-	-
کینه ورس	-	-	-	-
گلبلاغ / شاه بلاغ	-	-	-	-
میمون دره	-	-	-	-
جمع	-	-	-	-

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

دهستان حومه

بررسی الگوی توزیع تأسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان حومه از شهرستان ابهر نشان می‌دهد در این دهستان ۱ واحد تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی در روستای قروه، ۱ واحد تعمیرگاه ماشین آلات غیرکشاورزی در روستای قروه موجود است.

جدول ۱۱۸: تأسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان حومه

شرح	پایگاه آتش نشانی	تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی	تعمیرگاه ماشین آلات غیرکشاورزی	مرکز خدمات جهاد کشاورزی
اسداباد	-	-	-	-
امیرآباد	-	-	-	-
برزابیل	-	-	-	-
بهاور	-	-	-	-
حسینابادقارقالو	-	-	-	-
حصار عبدالکریم	-	-	-	-
حصار قاجار	-	-	-	-
داودگر	-	-	-	-
علیاباد	-	-	-	-
قارلوق	-	-	-	-
قره تپه	-	-	-	-
قروه	-	*	*	-

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

شرح	پایگاه آتش نشانی	تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی	تعمیرگاه ماشین آلات غیر کشاورزی	مرکز خدمات جهاد کشاورزی
قشلاقمرشون	-	-	-	-
قمچاباد	-	-	-	-
قویوجوق	-	-	-	-
کلخانه	-	-	-	-
کماجین	-	-	-	-
گلجه	-	-	-	-
نورین	-	-	-	-
بیلاقمرشون	-	-	-	-
مزرعه قره بلاغ	-	-	-	-
علی بلاغی	-	-	-	-
آهک محمد آباد	-	-	-	-
قلعه حسن آباد	-	-	-	-
ینگجه جدید	-	-	-	-
جمع	-	۱	۱	-

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

- دهستان درسجین

بررسی الگوی توزیع تاسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان ابهرود نشان می دهد که این دهستان فاقد تاسیسات عمومی و پشتیبانی می باشد.

جدول ۱۱۹: تاسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان حومه

شرح	پایگاه آتش نشانی	تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی	تعمیرگاه ماشین آلات غیر کشاورزی	مرکز خدمات جهاد کشاورزی
درسجین	-	-	-	-
مزرعه بالعلو	-	-	-	-
توده بین	-	-	-	-
شیورین	-	-	-	-
قزل بلاغ	-	-	-	-
مزرعه ابوالحسنی	-	-	-	-
ارکین	-	-	-	-
ازناب	-	-	-	-
اقچه کند	-	-	-	-
جند حسین	-	-	-	-
خلیفه حصار میلان	-	-	-	-
رازمجین	-	-	-	-
قوهجین	-	-	-	-
کلنگرز	-	-	-	-
مزرعه زرکوبند	-	-	-	-
جویزان	-	-	-	-
جمع	-	-	-	-

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

- دهستان دولت آباد

بررسی الگوی توزیع تاسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان دولت آباد از شهرستان ابهر نشان می دهد در این دهستان ۱ واحد پایگاه آتش نشانی در روستای دولت آباد، موجود است.

جدول شماره ۱۲۰. تاسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان دولت آباد

شرح	پایگاه آتش نشانی	تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی	تعمیرگاه ماشین آلات غیرکشاورزی	مرکز خدمات جهاد کشاورزی
آغور	-	-	-	-
چشمه بار	-	-	-	-
دولت آباد	*	-	-	-
شکرچشمه	-	-	-	-
مزرعه قیالیجه	-	-	-	-
ینگی کند	-	-	-	-
ایوانک	-	-	-	-
چشین	-	-	-	-
چنگ الماس	-	-	-	-
قشلاق حسنعلی باباخانلو	-	-	-	-
امیر بستاق	-	-	-	-
خوشنام	-	-	-	-
قلعه شیخ چریک	-	-	-	-
گل تپه	-	-	-	-
کلی	-	-	-	-
نایچوک	-	-	-	-
جمع	۱	-	-	-

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

- دهستان صایین قلعه

بررسی الگوی توزیع تاسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان صایین قلعه در شهرستان ابهر نشان می دهد در این دهستان ۱ واحد پایگاه آتش نشانی (در روستای عمیدآباد)، ۴ واحد تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی (در روستاهای خراسانلو، چرگر، گاودره، کبود چشمه)، ۴ واحد تعمیرگاه ماشین آلات غیرکشاورزی (در روستاهای عمیدآباد، خراسانلو، چرگر، گاودره) و ۲ واحد مرکز خدمات جهاد کشاورزی در روستاهای عمیدآباد و چرگر موجود است.

جدول شماره ۱۲۱: تاسیسات عمومی و پشتیبانی در سطح دهستان صایین قلعه

شرح	پایگاه آتش نشانی	تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی	تعمیرگاه ماشین آلات غیرکشاورزی	مرکز خدمات جهاد کشاورزی
ارهان	-	-	-	-
الکزیر	-	-	-	-
عمید آباد	*	-	*	*
جداقیه	-	-	-	-
خراسانلو	-	*	*	-
چرگر	-	*	*	*
کوه زرین	-	-	-	-

شرح	پایگاه آتش نشانی	تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی	تعمیرگاه ماشین آلات غیرکشاورزی	مرکز خدمات جهادکشاورزی
مزرعه زرنگول	-	-	-	-
مزرعه سردره قاشقچی	-	-	-	-
پیر سقا	-	-	-	-
سرو جهان	-	-	-	-
گاودره	-	*	*	-
داشبلاغ	-	-	-	-
کبود چشمه	-	*	-	-
جمع	۱	۴	۴	۲

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

فعالیت‌های اقتصادی

برای رسیدن به توسعه اقتصادی در کشور، باید از تمامی توان‌های اقتصادی در بخش‌های مختلف سود برد. نگرش تک بعدی به بخش‌های اقتصادی، عامل عقیم ماندن توان‌های محیطی در بهره‌وری از منابع می‌گردد. بنابراین، باید توجه داشت که توسعه اقتصادی در هر سرزمین، وابسته به کارآیی، تلفیق و ترکیب بهینه بین بخش‌های اقتصاد (کشاورزی، صنعت و خدمات) است (مطیعی لنگرودی، ۱۳۹۰: ۱۳). از این‌رو در تمام دنیا، اقتصاد روستایی نقش بسیار مهمی در اقتصاد ملی کشورها دارد. بخش قابل توجهی از شاغلین هر کشوری، به‌خصوص در کشورهای در حال توسعه، در حوزه‌های روستایی به کار مشغول هستند. تولیدات کشاورزی همچون محصولات زراعی، باغی و دامی، علاوه بر تأمین غذای مردم به‌عنوان مواد خام و اولیه، چرخ صنایع را به گردش در می‌آورد و یا به‌عنوان کالاهای مصرفی در شهرها، توسط مشاغل خدماتی به فروش می‌رسد. تولیدات کشاورزی نقش مهمی در خودکفایی اقتصادی، استقلال سیاسی، امنیت غذایی و کسب ارز دارد. به مدت هزاران سال تولیدات کشاورزی منشأ ثروت و قدرت ملل و دولت‌ها بوده است. امروزه نیز کمتر کشوری بدون توجه به اقتصاد روستایی قادر به تأمین نیازهای حیاتی شهروندان خود است (بدری، ۱۳۹۱: ۷). لذا در این قسمت از به بررسی وضعیت بخش‌های اقتصادی (کشاورزی، صنعت و خدمات) در طرح‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی در شهرستان ابهر، استان زنجان پرداخته می‌شود.

الف) فعالیت‌های تولید کشاورزی (زراعی، باغی، دامی و...)

بخش کشاورزی در توسعه اقتصادی کشورهای در حال توسعه، از نظر تأمین نیازهای غذایی مردم (۱۱: ۲۰۰۷، Uniamikogbo)، تأمین مواد اولیه و نیروی کار صنایع (۷۶: ۲۰۱۰، Chowdhury)، اشتغال افراد و ایجاد درآمد (۲: ۲۰۱۰، Anthony) اهمیت زیادی دارد. در این میان، بخش کشاورزی به‌عنوان یکی از زیربخش‌های اساسی اقتصاد در فرایند توسعه خود نیازمند تخصیص بهینه منابع، امکانات و خدمات در جهت دستیابی به اهداف برنامه‌های توسعه است (عبدالله زاده و همکاران، ۱۳۹۰: ۴۷). علاوه بر این، به اعتقاد بیشتر صاحب نظران، کشاورزی در سطوح مختلف دارای نقش‌های مهم و اساسی است، از جمله، داشتن سهم عمده در رسیدن به اهداف توسعه هزاره‌ی سوم (توسعه‌ی پایدار و کاهش فقر)، درآمدزایی فقرای روستایی کشورهای در حال توسعه (۳: ۲۰۰۳، Whelan)، ایجاد امنیت غذایی، کاهش مخارج غذایی در بودجه‌ی خانوار، تغییر ساختار اقتصاد مصرفی به ساختار اقتصاد تولیدی (قدیری معصوم، ۱۳۸۲: ۱۱۷)، تثبیت قیمت محصولات کشاورزی، استفاده مناسب از زیر

ساخت‌های جغرافیایی در نواحی روستایی، وابستگی عمیق با منابع طبیعی و اثر گذاری بر پایداری محیطی، کاربرد بودن بخش کشاورزی و زمینه ساز فعالیت‌های غیر کشاورزی در روستا و ناحیه است (Dallhamer, ۲۰۰۷: ۴۳). با وجود این، بررسی‌ها نشان می‌دهد از عوامل اصلی بروز مهاجرت‌های روستایی در کشورهای در حال توسعه، نابرابری در تولیدات و فرصت‌های کاری و منابع مالی اندک در بخش کشاورزی (LIU, ۲۰۰۸: ۴)، نابرابری میان بخش اقتصادی مناطق شهری (صنعت) و روستایی (کشاورزی) (Jaylson, ۲۰۰۶: ۳۵)، نابرابری فرصت‌های سرمایه گذاری در بخش صنعت و کشاورزی (Peter, ۲۰۰۴: ۷) و انجام سرمایه‌گذاری‌ها اندک در بخش کشاورزی می‌باشد، بنابراین جهت کاهش مهاجرت‌های روستایی، دستیابی به توسعه کشاورزی متوازن امری ضروری می‌باشد (Aileen, ۲۰۰۶: ۳۲). به همین جهت و با توجه به اهمیت بخش کشاورزی و تولیدات آن در توسعه روستایی در این قسمت به وضعیت تولیدات کشاورزی در روستاهای شهرستان ابهر، استان زنجان پرداخته می‌شود. ابهر یکی از شهرهای شرقی استان زنجان و دومین شهرستان با اهمیت بعد از زنجان است. ابهر از نخستین زیستگاه‌های انسانی ایران است. این شهرستان از نظر توپوگرافی در انتهای کوه‌های زنجان جنوبی قرار گرفته است و دارای رود مهمی بنام ابهر رود است. در همین راستا، عوامل مختلفی باعث رونق کشاورزی در این شهرستان شده است، که مهمترین آنها عبارتند از: ۱) وجود جریان رودخانه ابهر رود که باعث به وجود آمدن سرزمین‌های آبرفتی و حاصلخیز نسبتاً وسیع اطراف آن شده است، ۲) وجود آب و هوای مساعد جهت ایجاد و رشد کشاورزی و دامداری، ۳) دسترسی راحت به بازارهای فروش و غیره.

تولیدات زراعی: در این بخش از تحقیق به بررسی تولیدات زراعی (غلات، نخود، گندم، جو و ...) در منظومه ابهر به تفکیک روستا و دهستان پرداخته می‌شود:

دهستان ابهر رود: در بین محصولات زراعی ابتدا به بررسی وضعیت سطح زیر کشت (هکتار) و تولیدات (تن) غلات و حبوبات روستاهای دهستان ابهر رود پرداخته شده است. آمارها نشان می‌دهد در یک سال زراعی، از بین غلات تنها گندم و جو کشت می‌شود و بیشترین تولیدات غلات در زمینه تولید گندم است و همه روستاهای دهستان در زمینه تولید گندم و جو فعالیت می‌کنند و بیشترین تولید گندم در روستاهای قفس‌آباد، حدود ۲۶۴ تن گندم دیمی و ۱۰۸۰ گندم آبی) و قره آقاج (۷۵۲ گندم آبی و ۱۸ تن گندم دیمی) است. همچنین در زمینه تولید حبوبات نیز، تنها محصولات نخود (بیشترین تولید نخود با ۹۰ تن در زره‌باش و قره‌آقاج)، لوبیا (بیشترین تولید لوبیا با ۲۷۶ تن در روستای فونش‌آباد) و عدس (بیشترین میزان تولید عدس با ۹۰ تن در روستای قره‌آقاج) تولید می‌شود.

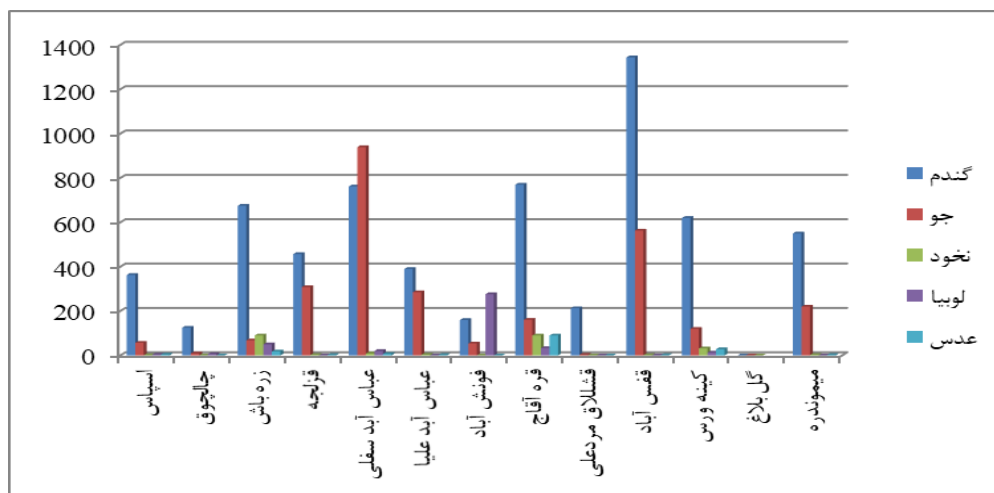
جدول شماره ۱۲۲: میزان و سطح تولیدات غلات و حبوبات در دهستان ابهر رود

آبادی	کشت و تولید	غلات (هکتار)				حبوبات (هکتار)			
		گندم		جو		نخود		لوبیا	
		آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم
اسپاس	زیر کشت (هکتار)	۱۵	۵۰	۳	۳	۰	۳	۰	۳
	تولید (تن)	۳۱۰	۱۲	۴۵	۱	۰	۴	۰	۴
چالچوق	زیر کشت (هکتار)	۰	۱۰	۰	۰	۰	۳	۰	۰
	تولید (تن)	۱۲۵	۰	۰	۰	۰	۶	۰	۰
زره باش	زیر کشت (هکتار)	۲۵	۱۵	۱۵	۱۸۰	۰	۲۵	۰	۵۰
	تولید (تن)	۶۰۰	۷۵	۵۳	۹۰	۰	۵۰	۰	۱۸

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

آبادی	کشت و تولید	غلات (هکتار)								حبوبات (هکتار)					
		گندم				جو				نخود		لوبیا		عدس	
		آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم
قزلجه	زیر کشت (هکتار)	۳	۴۴۸	۲	۳۰۰	۰	۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۹	۴۴۸	۳۰۰	۸	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
عباس آباد	زیر کشت (هکتار)	۴	۷۵۰	۲	۹۸۰	۰	۲۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۱۲	۷۵۰	۹۳۱	۸	۰	۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
عباس آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	۳۹۰	۰	۳۰۰	۰	۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۰	۳۹۰	۲۸۵	۰	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
فنوش آباد	زیر کشت (هکتار)	۴۰	۰	۱۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۱۶۰	۰	۰	۵۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
قره آغاج	زیر کشت (هکتار)	۵	۷۲۵	۵	۱۵۰	۰	۱۸۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۱۸	۷۵۲	۱۴۳	۱۸	۰	۹۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
قشلاق	زیر کشت (هکتار)	۱	۲۱۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۳	۲۱۰	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
قفس آباد	زیر کشت (هکتار)	۸۰	۱۰۸۰	۲۵	۵۰۰	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۲۶۴	۱۰۸۰	۴۵۰	۱۱۳	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
کینه ورس	زیر کشت (هکتار)	۴۵	۴۶۲	۱۵	۶۰	۰	۷۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۱۵۸	۴۶۲	۶۰	۶۰	۰	۳۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
شاه بلاغی	زیر کشت (هکتار)	۸	۲۱۶	۵	۱۰۰	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۲۸	۲۱۶	۹۰	۲۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
میموندره	زیر کشت (هکتار)	۱۰	۵۲۰	۵	۲۰۰	۰	۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۳۰	۵۲۰	۲۰۰	۲۰	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
کل دهستان	زیر کشت (هکتار)	۲۳۴	۵۸۳۶	۹۰	۲۶۶۵	۰	۴۷۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
	تولید (تن)	۸۱۰	۵۸۶۳	۲۵۲۸	۳۶۹	۰	۲۳۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

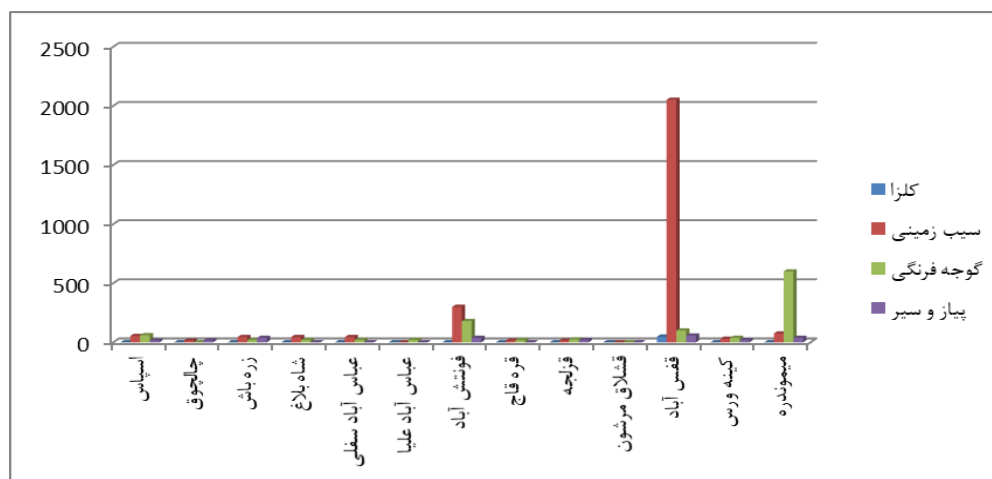
نمودار ۵۷: میزان تولید غلات و حبوبات در دهستان ابهرود

همچنین مهمترین محصولات صنعتی کشت شده در بین روستاهای دهستان کلزا است که فقط در روستای قفس آباد (با ۴۸ تن در سال) کشت می شود. همچنین مهمترین سبزیجات کشت شده در روستاهای دهستان عبارتند از؛ سیب زمینی (بیشترین تولید آن در روستای قفس آباد با ۲۰۵۲ تن)، گوجه فرنگی (بیشترین تولید آن با ۶۰۰ تن در روستای میمون دره)، پیاز و سیر (بیشترین تولید آن با ۵۷ تن در روستای قفس آباد). بنابراین به طور کلی می توان گفت، مهمترین محصول تولیدی در روستاهای این دهستان، کلزا، سیب زمینی، گوجه فرنگی، پیاز و سیر می باشد.

جدول شماره ۱۲۳: میزان و سطح تولیدات صنعتی و سبزیجات در دهستان ابهر رود

آبادی	شاخص های مورد بررسی	محصولات صنعتی											سبزیجات			
		کلزا	آفتابگردان	هقندر قند	سایر با نام	سبزیجات برگی	سیب زمینی	گوجه فرنگی	بادمجان	لوبیا سبز	فلفل سبز	سیر	پیاز و سیر	شلغم	کدو	
اسپاس	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۲	۳	-	-	-	-	-	۱	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۶۰	۵۴	-	-	-	-	-	۱۵	-	
چالچوق	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۰	۱	-	-	-	-	-	۱	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۰	۱۵	-	-	-	-	-	۱۷	-	
زره باش	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۱	۳	-	-	-	-	-	۲	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۲۰	۴۵	-	-	-	-	-	۳۸	-	
شاه بلاغی	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۱	۳	-	-	-	-	-	۰	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۲۰	۴۵	-	-	-	-	-	۰	-	
عباس آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۱	۳	-	-	-	-	-	۰	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۲۰	۴۵	-	-	-	-	-	۰	-	
عباس آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۱	۰	-	-	-	-	-	۰	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۲۰	۰	-	-	-	-	-	۰	-	
علیا	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۱	۱۵	-	-	-	-	-	۲	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۱۸۰	۳۰۰	-	-	-	-	-	۳۸	-	
فنوش آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۱	۱	-	-	-	-	-	۰	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۱۹	۱۵	-	-	-	-	-	۰	-	
قره آغاچ	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۱	۱	-	-	-	-	-	۱	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۲۵	۱۵	-	-	-	-	-	۱۹	-	
قزلجه	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۰	۰	-	-	-	-	-	۰	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۰	۰	-	-	-	-	-	۰	-	
قشلاق	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۰	۰	-	-	-	-	-	۰	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۰	۰	-	-	-	-	-	۰	-	
مرشون	زیر کشت (هکتار)	۱۶	-	-	-	-	۵	۷۶	-	-	-	-	-	۳	-	
	تولید (تن)	۴۸	-	-	-	-	۱۰۰	۲۰۵۲	-	-	-	-	-	۵۷	-	
قفس آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۲	۲	-	-	-	-	-	۱	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۳۸	۳۰	-	-	-	-	-	۱۹	-	
گینه ورس	زیر کشت (هکتار)	۰	-	-	-	-	۲۰	۵	-	-	-	-	-	۲	-	
	تولید (تن)	۰	-	-	-	-	۶۰۰	۷۵	-	-	-	-	-	۳۸	-	
میموندره	زیر کشت (هکتار)	۱۶۰	-	-	-	-	۴۰	۱۱۰	-	-	-	-	-	۱۱	-	
	تولید (تن)	۴۸	-	-	-	-	۱۱۰۲	۲۶۹۱	-	-	-	-	-	۲۴۱	-	
دهستان	زیر کشت (هکتار)	۱۶۰	-	-	-	-	۴۰	۱۱۰	-	-	-	-	-	۱۱	-	
	تولید (تن)	۴۸	-	-	-	-	۱۱۰۲	۲۶۹۱	-	-	-	-	-	۲۴۱	-	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۵۸: میزان تولید محصولات صنعتی و سبزیجات در دهستان ابهرود

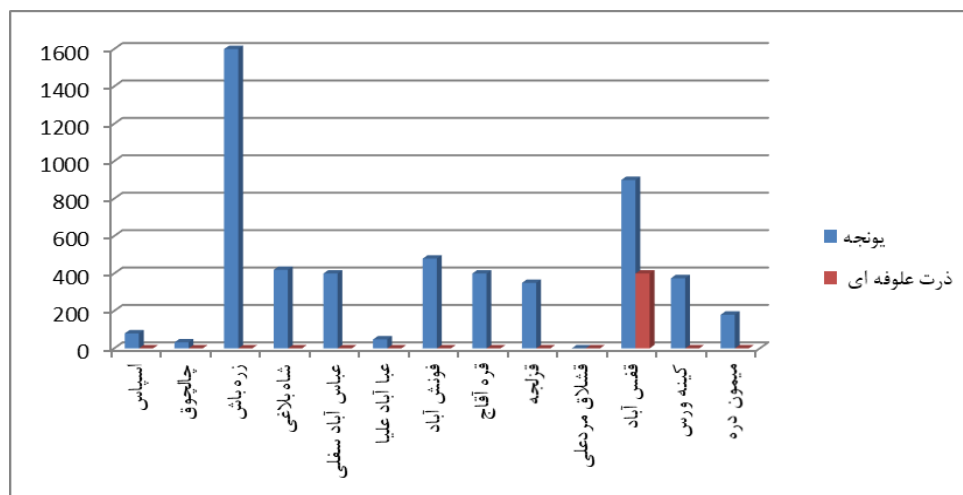
نتایج در زمینه وضعیت سطح زیرکشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای روستاهای دهستان ابهرود نشان داد که مهمترین نباتات علوفه‌ای تولیدی در این دهستان عبارت‌اند از؛ یونجه به روش آبی (بیشترین تولید یونجه متعلق به روستای زره‌باش با ۱۶۰۰ تن) و ذرت علوفه‌ای که فقط در روستای قفس‌آباد (۴۰۰ تن) کشت می‌شود. لازم به ذکر است که سایر نباتات علوفه‌ای و محصولات جالیزی در سطح دهستان کشت نمی‌شود.

جدول شماره ۱۲۴: میزان و سطح تولیدات محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای در دهستان ابهرود

آبادی	شاخص‌های مورد بررسی	محصولات جالیزی				نباتات علوفه‌ای							
		خریزه	هندوانه	خیار	سایر	ذرت علوفه‌ای		یونجه		جو علوفه‌ای		سایر	
						آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم		آبی
اسپاس	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	۱۰	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	۸۰	-	-	-	-	-
چالچوق	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	۴	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	۳۲	-	-	-	-	-
زره باش	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	۲۰۰	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	۱۶۰۰	-	-	-	-	-
شاه بلاغی	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	۶۰	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	۴۲۰	-	-	-	-	-
عباس آباد	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	۵۰	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	۴۰۰	-	-	-	-	-
عباس آباد علیا	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	۸	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	۴۸	-	-	-	-	-
فنوش آباد	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	۶۰	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	۴۸۰	-	-	-	-	-
قره آغاچ	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	۵۰	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	۴۰۰	-	-	-	-	-
قزلجه	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	۵۰	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	۳۵۰	-	-	-	-	-
قشلاق مردعلی	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	۰	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	۰	-	-	-	-	-
قفس آباد	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	۱۰	-	-	-	-	-	-

-	-	-	-	-	۴۰۰	-	۹۰۰	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	۰	-	۷۵	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	کینه ورس
-	-	-	-	-	۰	-	۳۷۵	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	۰	-	۳۰	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	میموندره
-	-	-	-	-	۰	-	۱۸۰	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	۱۰	-	۶۹۷	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	دهستان
-	-	-	-	-	۴۰۰	-	۵۲۶۵	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۵۹: میزان تولید محصولات جالیزی و نباتات علوفه ای دهستان ابهرود

همچنین در بین محصولات باغی تولید شده در بین روستاهای دهستان ابهرود بیشترین میزان تولید متعلق به محصول انگور (۱۲۰۰۸ تن) و زردآلو (۵۱۳۵ تن) است. چنانچه انگور در همه روستاهای هدف طرح به غیر از عباس آباد علیا و قشلاق مردعلی وجود دارد و بیشترین میزان تولید انگور مربوط به روستاهای کینه ورس با ۴۲۰۰ تن و میموندره با ۳۰۰ تن می باشد و در زمینه زردآلو نیز بیشترین میزان تولید متعلق به روستای اسپاس با ۴۸۰۰ تن در سال می باشد. به طور کلی تولیدات باغی در سطح دهستان ابهرود شامل سیب، گلابی، آلبالو، هل و شلیل، زردآلو، انگور، بادام و گردو می باشد.

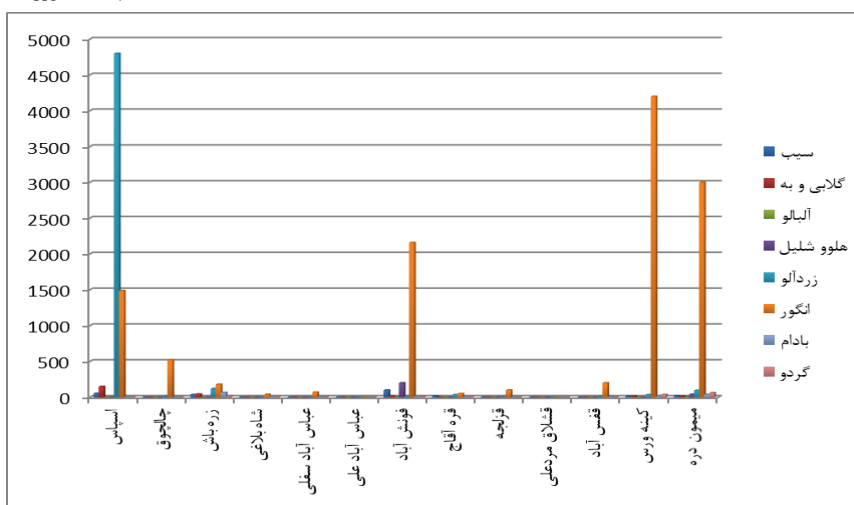
جدول شماره ۱۲۵: میزان تولید و سطح کشت تولیدات باغی دهستان ابهرود

روستا	شاخص های مورد بررسی	سیب	گلابی	به	آلبالو	گوجه	آلو	هل و شلیل	شفتالو	زردآلو	شلیل	انگور	بادام	گردو
اسپاس	زیر کشت (هکتار)	۳	۱۰	-	۰	-	-	۰	-	۴۰۰	-	۱۲۴	۲	۳
	تولید (تن)	۵۴	۱۵۰	-	۰	-	-	۰	-	۴۸۰۰	-	۱۴۸۸	۷	۸
چالچوق	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۱	-	۴۰	۰	۱
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۱۲	-	۵۲۰	۰	۲
زره باش	زیر کشت (هکتار)	۲	۳	-	۰	-	-	۰	-	۱۰	-	۱۵	۲۰	۶
	تولید (تن)	۳۸	۴۵	-	۰	-	-	۰	-	۱۲۰	-	۱۸۰	۶۶	۱۵
شاه بلاغی	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۰	-	۴	۳	۵
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۰	-	۴۰	۱۰	۱۳
عباس آباد سفلی	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۰	-	۷	۲	۲
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۰	-	۷۰	۷	۴

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

روستا	شاخص های مورد بررسی	سیب	گلادیو به	به	آلبالو	گوجه	آلو	هلوو شلیل	شفتالو	زردآلو	شلیل	انگور	بادام	گردو
عباس آباد علیا	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	-	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	-	۰	۰	۰
فنوش آباد	زیر کشت (هکتار)	۵	۱	-	۱	-	-	۵	-	۱	-	۱۸۰	۴	۵
	تولید (تن)	۱۰۰	۱۵	-	۵	-	-	۲۰۰	-	۱۲	-	۲۱۶۰	۱۳	۱۱
قره آجاج	زیر کشت (هکتار)	۱	۰	-	۰	-	-	۰	-	۳	-	۵	۲	۳
	تولید (تن)	۱۸	۰	-	۰	-	-	۰	-	۳۶	-	۵۰	۷	۸
قرلجه	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۱	-	۱۰	۱	۱
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۱۱	-	۱۰۰	۳	۲
قشلاق مردعلی	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۰
قفس آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۱	-	۲۰	۲	۱
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	-	۰	-	۱۲	-	۲۰۰	۷	۳
کینه ورس	زیر کشت (هکتار)	۱	۱	-	۰	-	-	۰	-	۳	-	۳۹۰	۴	۱۵
	تولید (تن)	۱۵	۱۵	-	۰	-	-	۰	-	۳۶	-	۴۲۰۰	۱۳	۳۸
میموندره	زیر کشت (هکتار)	۱	۱	-	۱	-	-	۱	-	۸	-	۲۵۰	۱۲	۲۵
	تولید (تن)	۲۳	۱۵	-	۵	-	-	۴۰	-	۹۶	-	۳۰۰۰	۴۰	۶۳
دهستان	زیر کشت (هکتار)	۱۳	۱۶	-	۲	-	-	۶	-	۴۲۸	-	۱۰۰۵	۵۲	۶۷
	تولید (تن)	۲۴۸	۲۴۰	-	۱۰	-	-	۲۴۰	-	۵۱۳۵	-	۱۲۰۰۸	۱۷۳	۱۶۷

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۶۰: میزان تولیدات باغی دهستان ابهرود

- دهستان حومه

در دهستان حومه در یک سال زراعی، از بین غلات تنها گندم و جو کشت می شود و بیشترین تولیدات غلات در زمینه تولید گندم است و همه روستاهای دهستان به غیر از قشلاق مرشون در زمینه تولید گندم و جو فعالیت می کنند و بیشترین تولید گندم در روستاهای قره (۹۶۰ تن گندم دیمی و ۸۸۰ گندم آبی) و نورین ۲۸۸ گندم آبی و ۸۰۰ تن گندم دیمی) صورت می گیرد. همچنین در زمینه تولید حبوبات نیز، مهم ترین محصول کشت شده در سطح دهستان لوبیا با ۱۷۹ تن می باشد. علاوه بر لوبیا، نخود و عدس نیز در سطح دهستان کشت می شود. لازم

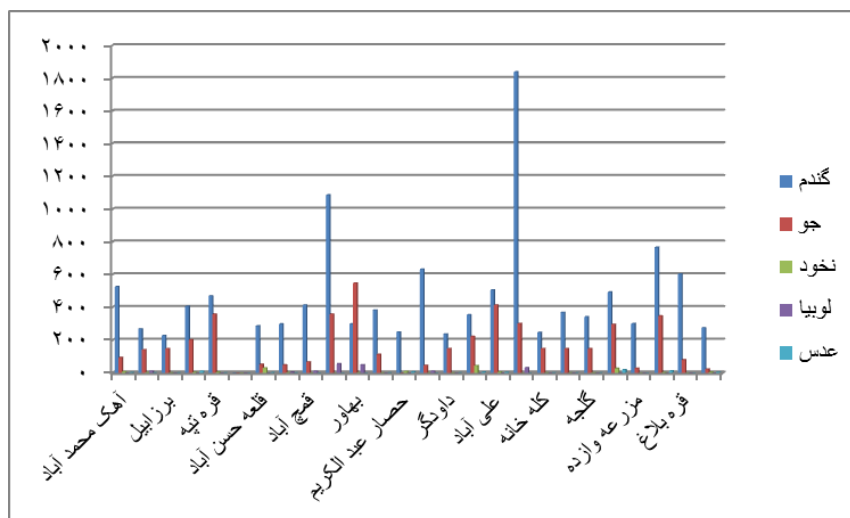
به ذکر است که بیشترین میزان تولید لوبیا در روستاهای نورین با ۵۸ تن و بهاور با ۵۱ تن قرار دارد. در زمنه نخود و عدس نیز بیشترین میزان تولید به ترتیب مربوط به روستاهای قمچ آباد (۱۷ تن نخود) و ینگجه جدید (۲۱ تن عدس) می باشد.

جدول شماره ۱۲۶: میزان و سطح تولیدات غلات و حبوبات در دهستان حومه

آبادی	کشت و تولید	غلات (هکتار)				حبوبات (هکتار)							
		جو		گندم		نخود		لوبیا		عدس		سایر	
		آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم
آهک	زیر کشت (هکتار)	۰	۱۰۰	۰	۵۲۸	۰	۲۰	۰	۰	۱۲	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۹۵	۰	۰	۵۲۸	۹	۰	۰	۰	۴	۰	۰	۰
اسد آباد	زیر کشت (هکتار)	۲	۱۵۰	۵	۲۲۵	۱	۳	۱	۵	۳	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۱۳۵	۸	۱۸	۲۵۲	۱	۱	۲	۱۲	۲	۰	۰	۰
برزابیل	زیر کشت (هکتار)	۰	۱۵۰	۰	۲۳۰	۰	۵	۰	۰	۵	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۱۵۰	۰	۰	۲۳۰	۲	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
قارلوق	زیر کشت (هکتار)	۰	۲۰۴	۰	۴۸۰	۰	۱۰	۰	۰	۳۰	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۲۰۴	۰	۰	۴۰۸	۵	۰	۰	۰	۱۲	۰	۰	۰
قره تپه	زیر کشت (هکتار)	۰	۳۰۰	۰	۴۲۷	۰	۱۰	۰	۰	۳	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۳۶۰	۰	۰	۴۷۲	۶	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
قشلاق	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قلعه حسن	زیر کشت (هکتار)	۵	۳۰	۲۸	۱۳۵	۵	۶	۵	۰	۶	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۳۰	۲۳	۱۲۶	۱۶۲	۱۳	۱۸	۱۸	۰	۳	۰	۰	۰
قویوجوق	زیر کشت (هکتار)	۰	۵۰	۰	۳۰۰	۰	۸	۰	۰	۳	۳	۰	۰
	تولید (تن)	۵۰	۰	۰	۳۰۰	۴	۰	۰	۶	۱	۰	۰	۰
قمچ آباد	زیر کشت (هکتار)	۱۵	۰	۸۰	۹۶	۰	۰	۰	۵	۰	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۶۸	۳۲۰	۹۶	۹۶	۰	۰	۰	۱۲	۰	۰	۰	۰
نورین	زیر کشت (هکتار)	۸۰	۰	۲۰۰	۲۸۸	۰	۰	۰	۲۵	۰	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۳۶۰	۸۰۰	۲۸۸	۲۸۸	۰	۰	۰	۵۸	۰	۰	۰	۰
بهاور	زیر کشت (هکتار)	۰	۵۵۰	۰	۳۰۰	۰	۷	۰	۰	۳	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۵۵۰	۰	۰	۳۰۰	۳	۰	۰	۵۱	۰	۰	۰	۰
حسین آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	۱۲۰	۰	۳۸۴	۰	۴	۰	۰	۳	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۱۱۴	۰	۰	۳۸۴	۲	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
حصار عبد	زیر کشت (هکتار)	۱۲	۰	۴۵	۴۶۴	۰	۰	۰	۵	۰	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۰	۰	۰	۲۵۰	۱۰	۰	۰	۰	۸	۰	۰	۰
حصار قاجار	زیر کشت (هکتار)	۱۲	۰	۴۵	۴۶۴	۰	۰	۰	۵	۰	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۴۷	۱۷۱	۴۶۴	۴۶۴	۰	۰	۰	۱۲	۰	۰	۰	۰
داودگر	زیر کشت (هکتار)	۰	۱۵۰	۰	۲۳۸	۰	۳	۰	۰	۴	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۱۵۰	۰	۰	۲۳۸	۱	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
علی بلاغی	زیر کشت (هکتار)	۰	۲۵۰	۰	۳۷۵	۰	۱۰	۰	۰	۱۳	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۲۲۵	۰	۰	۳۵۶	۴۵	۰	۰	۰	۶	۰	۰	۰
علی آباد	زیر کشت (هکتار)	۴	۴۰۰	۸	۴۸۰	۱۵	۰	۰	۰	۱۰	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۴۰۰	۱۶	۲۸	۴۸۰	۷	۰	۰	۰	۵	۰	۰	۰

-	-	۰	۰	۱۵	-	۰	۰	۶۵	۱۰	۲۲۰	۹۶۰	زیر کشت (هکتار)	قروه
		۰	۰	۳۳		۰	۰	۱۰	۲۹۳	۸۸۰	۹۶۰	تولید (تن)	
-	-	۰	۴	۰	-	۰	۳	۰	۱۵۰	۰	۲۴۸	زیر کشت (هکتار)	کله خانه
		۰	۱	۰		۰	۲	۱۵۰	۰	۰	۲۴۸	تولید (تن)	
		۰	۴	۰		۰	۳	۰	۱۵۰	۰	۳۷۰	زیر کشت (هکتار)	کماجین
		۰	۱	۰		۰	۱	۱۵۰	۰	۰	۳۷۰	تولید (تن)	
-	-	۰	۲	۰	-	۰	۲	۰	۱۵۰	۰	۳۴۴	زیر کشت (هکتار)	گلجه
		۰	۱	۰		۰	۱	۱۵۰	۰	۰	۳۴۴	تولید (تن)	
-	-	۰	۶۰	۱	-	۰	۶۵	۵	۲۸۰	۵	۴۸۰	زیر کشت (هکتار)	ینگجه جدید
		۰	۲۱	۱		۰	۲۹	۲۸۰	۱۸	۱۵	۴۸۰	تولید (تن)	
-	-	۰	۰	۰	-	۰	۰	۰	۳۰	۵	۲۸۸	زیر کشت (هکتار)	مزرعه وازده
		۰	۰	۰		۰	۰	۳۰	۰	۱۵	۲۸۸	تولید (تن)	
-	-	۰	۳۵	۰	-	۰	۷	۰	۳۵۰	۰	۷۶۸	زیر کشت (هکتار)	بیلاق مرشون
		۰	۱۴	۰		۰	۴	۳۵۰	۰	۰	۷۶۸	تولید (تن)	
-	-	۰	۰	۰	-	۰	۰	۱۸	۰	۳۰	۵۰	زیر کشت (هکتار)	قره بلاغ
		۰	۰	۰		۰	۰	۰	۸۱	۱۰۵	۵۰۰	تولید (تن)	
-	-	۰	۱۳	۰	-	۰	۱۴	۰	۲۵	۰	۲۷۶	زیر کشت (هکتار)	امیرآباد
		۰	۵	۰		۰	۶	۲۵	۰	۰	۲۷۶	تولید (تن)	
-	-	-	۲۰۷	۶۴	-	۸	۱۸۷	۲۱۸	۳۵۴۹	۶۷۱	۸۸۹۸	زیر کشت (هکتار)	دهستان
		-	۸۷	۱۷۹	-	۱۷	۱۵۲	۳۵۵۸	۹۱۴	۲۴۷۸	۹۱۴۲	تولید (تن)	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۶۱: میزان تولید غلات و حبوبات دهستان حومه

همچنین مهمترین محصولات صنعتی کشت شده در روستاهای دهستان، کلزا است که فقط در روستاهای نورین (با ۱۰۲ تن در سال) و قمچ آباد (۱۸ تن در یال) کشت می‌شود. همچنین مهمترین سبزیجات کشت شده در نواحی روستایی این دهستان عبارتند از: سیب زمینی (بیشترین تولید آن در روستای نورین با ۱۱۱۰ تن)، گوجه‌فرنگی (بیشترین تولید آن در روستاهای حصار قاجار ۲۰۰۰ تن و قمچ آباد ۲۰۰ تن)، پیاز و سیر (بیشترین تولید آن با ۱۲۵ تن در روستای نورین). بنابراین به طور کلی می‌توان گفت، مهمترین محصول تولیدی در روستاهای دهستان، کلزا، سیب‌زمینی، گوجه‌فرنگی، پیاز و سیر می‌باشد.

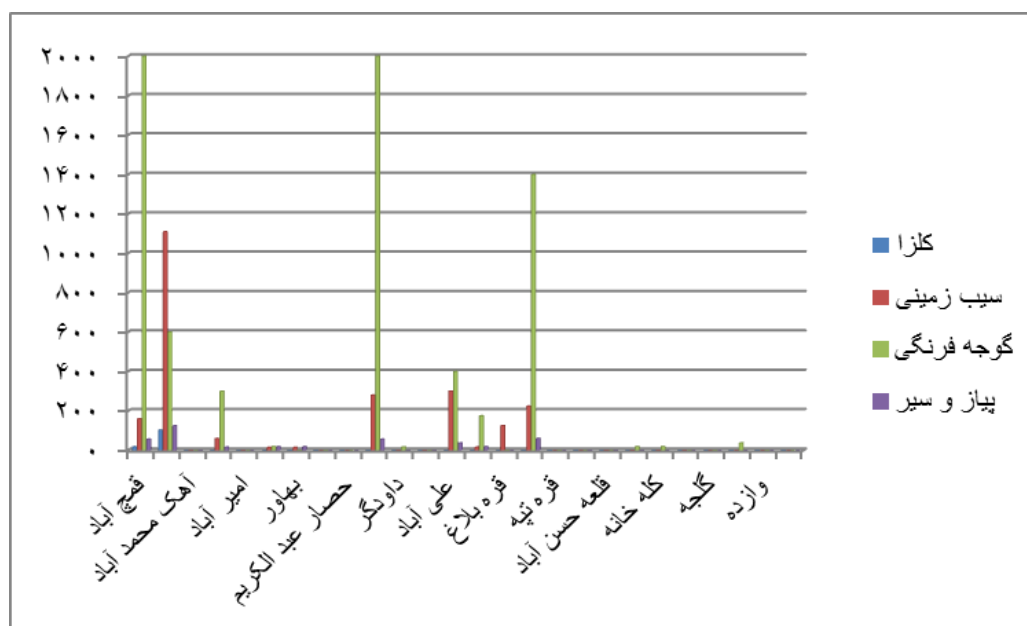
جدول شماره ۱۲۷: میزان و سطح تولیدات صنعتی و سبزیجات در دهستان حومه

آبادی	محصولات صنعتی						سبزیجات									
	کنجد	سویا	کزیا	آفتابگردان	چغندر قند	سایر با نام	سبزیجات	سیب زمینی	گوجه فرنگی	بادمجان	لوبیا سبز	فلفل سبز	سیر	پیاز و سیر	شلغم	کدو
قمج آباد	زیر کشت (هکتار)	-	-	۶	-	-	-	۸	۵۰	-	-	-	-	۳	-	-
	تولید (تن)	-	-	۱۸	-	-	-	۱۶۰	۲۰۰۰	-	-	-	-	۵۷	-	-
نورین	زیر کشت (هکتار)	-	-	۳۴	-	-	-	۳۷	۱۵	-	-	-	-	۵	-	-
	تولید (تن)	-	-	۱۰۲	-	-	-	۱۱۱۰	۶۰۰	-	-	-	-	۱۲۵	-	-
آهک محمد آباد	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
اسد آباد	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۴	۱۰	-	-	-	۱	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۶۰	۳۰۰	-	-	-	۱۷	-	-	-
امیر آباد	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
برزاییل	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۱	۱	-	-	-	۱	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۱۵	۱۹	-	-	-	۱۸	-	-	-
بهاور	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۱	۰	-	-	-	۱	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۱۵	۰	-	-	-	۱۸	-	-	-
حسین آباد	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
قارقالو	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
حصار عبد الکریم	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
حصار قاجار	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۱۰	۵۰	-	-	-	۳	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۲۸۰	۲۰۰۰	-	-	-	۵۷	-	-	-
داودگر	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۱	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۱۷	-	-	-	۰	-	-	-
علی بلاغی	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
علی آباد	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۱۰	۱۰	-	-	-	۲	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۳۰۰	۴۰۰	-	-	-	۳۸	-	-	-
قارلوق	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۱	۵	-	-	-	۱	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۱۶	۱۷۵	-	-	-	۱۹	-	-	-
قره بلاغ	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۵	۰	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۱۲۵	۰	-	-	-	۰	-	-	-
قره	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۹	۳۵	-	-	-	۳	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۲۲۵	۱۴۰۰	-	-	-	۶۰	-	-	-
قره تپه	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
قشلاق	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
قلعه حسن آباد	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۰	-	-	-	۰	-	-	-
قویجوق	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۱	-	-	-	۰	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۱۹	-	-	-	۰	-	-	-

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

آبادی	محصولات صنعتی															سبزیجات				
	کبچد	سویا	کلزا	آفتابگردان	چغندر قند	سایر با نام	سبزیجات	سیب زمینی	گوچه فرنگی	بادمجان	لوبیا سبز	فلفل سبز	سیب	پیاز و سیر	شلغم	کدو				
کله خانه	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۱	-	-	-	-	۰	-	-				
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۱۹	-	-	-	-	۰	-	-				
کماجین	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	-	-	-	-	-	۰	-	-				
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	-	-	-	-	-	۰	-	-				
گلجه	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	-	-	-	-	-	۰	-	-				
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	-	-	-	-	-	۰	-	-				
یبلاق	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	۲	-	-	-	-	۰	-	-				
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	۳۸	-	-	-	-	۰	-	-				
مرشون	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	-	-	-	-	-	۰	-	-				
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	-	-	-	-	-	۰	-	-				
وازده	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	-	-	-	-	-	۰	-	-				
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	-	-	-	-	-	۰	-	-				
پنگجه	زیر کشت (هکتار)	-	-	۰	-	-	-	۰	-	-	-	-	-	۰	-	-				
	تولید (تن)	-	-	۰	-	-	-	۰	-	-	-	-	-	۰	-	-				
دهستان	زیر کشت (هکتار)	-	-	۴۰	-	-	-	۸۲	۱۷۱	-	-	-	-	۱۹	-	-				
	تولید (تن)	-	-	۱۲۰	-	-	-	۲۲۴۶	۶۶۸۷	-	-	-	-	۳۹۲	-	-				

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۶۲: میزان تولید محصولات صنعتی و سبزیجات دهستان حومه

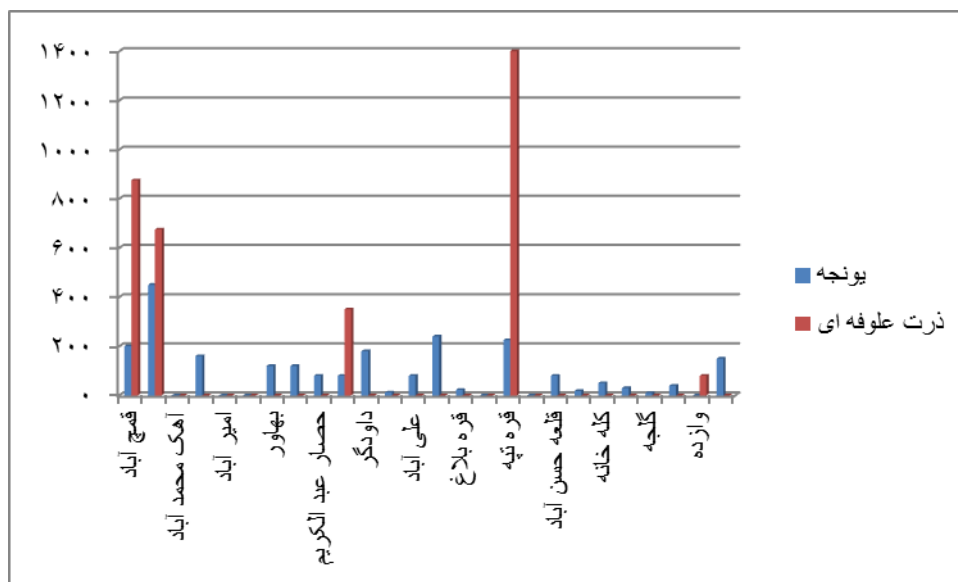
نتایج در زمینه وضعیت سطح زیر کشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای روستاهای دهستان حومه نشان داد که مهمترین نباتات علوفه‌ای تولیدی در این دهستان عبارت اند از یونجه به روش آبی (بیشترین تولید یونجه متعلق به روستای قارلوق با ۲۴۰ تن و روستای قروه با ۲۲۰ تن) و ذرت علوفه‌ای به روش آبی که در روستاهایی قمچ‌آباد، نورین، حصار قاچار، قروه و مزرعه کشت می‌شود که بیشترین تولید مربوط به روستای قروه با ۱۴۰۰ تن می‌باشد. لازم به ذکر است که سایر نباتات علوفه‌ای و محصولات جالیزی در سطح دهستان کشت نمی‌شود.

جدول شماره ۱۲۸: میزان و سطح تولیدات محصولات جالیزی و نباتات علوفه ای در دهستان حومه

آبادی	محصولات جالیزی				نباتات علوفه‌ای										
	خریزه	هندوانه	خیار	سایر	یونجه		ذرت علوفه‌ای		جو علوفه‌ای		شیدر		سایر		
					آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی
قمج آباد	-	-	-	-	۲۵	-	۲۵	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۲۰۰	-	۸۷۵	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
نورین	-	-	-	-	۵۰	-	۱۵	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۴۵۰	-	۶۷۵	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
آهک محمد آباد	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
اسد آباد	-	-	-	-	۲۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۱۶۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
امیر آباد	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
برزائیل	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
بهاور	-	-	-	-	۲۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۱۲۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
حسین آباد	-	-	-	-	۳۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۱۲۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
حصار عبد الکریم	-	-	-	-	۲۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۸۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
حصار قاجار	-	-	-	-	۱۰	-	۱۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۸۰	-	۳۵۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
داودگر	-	-	-	-	۳۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۱۸۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
علی بلاغی	-	-	-	-	۳	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۱۲	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
علی آباد	-	-	-	-	۱۶	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۸۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
قارلوق	-	-	-	-	۳۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۲۴۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
قره تپه	-	-	-	-	۵	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۲۳	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
قره بلاغ	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
قروه	-	-	-	-	۳۰	-	۳۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۲۲۵	-	۱۴۰۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
قشلاق	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
قلعه حسن آباد	-	-	-	-	۱۰	-	۱۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)
	-	-	-	-	۸۰	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)
قویجوق	-	-	-	-	۳	-	۰	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)

-	-	-	-	-	-	۰	-	۱۸	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۰	-	۱۰	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	کله خانه
-	-	-	-	-	-	۰	-	۵۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۰	-	۱۰	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	کماجین
-	-	-	-	-	-	۰	-	۳۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۰	-	۲	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	گلجه
-	-	-	-	-	-	۰	-	۱۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۰	-	۵	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	بیلاق
-	-	-	-	-	-	۰	-	۴۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۲	-	۰	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	مزرعه وازده
-	-	-	-	-	-	۸۰	-	۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۰	-	۳۰	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	ینگجه
-	-	-	-	-	-	۰	-	۱۵۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۸۲	-	۳۲۹	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	دهستان
-	-	-	-	-	-	۳۳۸۰	-	۲۱۶۸	-	-	-	-	-	تولید (تن)	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۶۳: میزان تولید محصولات جالیزی و نباتات علوفه ای در دهستان حومه

همچنین در بین محصولات باغی تولید شده در بین روستاهای دهستان حومه بیشترین میزان تولید متعلق به محصول انگور (۱۵۲۷۲ تن) و هلو و شلیل (۴۰۹۰ تن) است. چنانچه بیشترین میزان تولید انگور مربوط به روستاهای نورین با ۴۵۵۰ تن و قره با ۴۲۰۰ تن می باشد و در زمینه هلو و شلیل نیز می توان گفت که این محصول فقط در روستاهای قمچ آباد و قلعه حسن آباد کشت می شود که بیشترین میزان تولید متعلق به روستای قمچ آباد با ۴۰۰۰ تن در سال، می باشد. به طور کلی تولیدات باغی در سطح دهستان حومه شامل سیب، گلایی، آلبالو، هلو، شلیل، زردآلو، انگور، بادام و گردو می باشد.

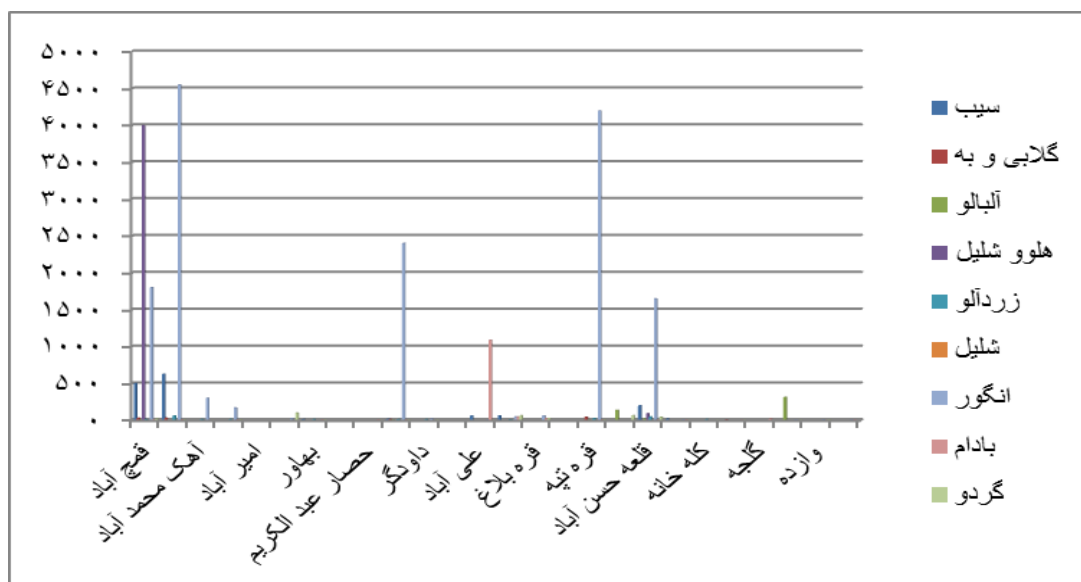
جدول شماره ۱۲۹: وضعیت سطح زیر کشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات باغی روستاهای دهستان حومه

روستا	سیب	گلابیو به	به	آلبالو	هلو و شلیل	شفتالو	زردآلو	شلیل	انگور	بادام	گردو
قمچ آباد	زیر کشت (هکتار)	۲۰۰	۲	-	۱	-	۱۰۰	-	۱۵۰	۵	۸
	تولید (تن)	۵۰۰	۳۰	-	۱۲	-	۴۰۰۰	-	۱۸۰۰	۱۵	۲۰
نورین	زیر کشت (هکتار)	۲۵	۲	-	۵	-	-	-	۳۵۰	۳	۴
	تولید (تن)	۶۲۵	۳۰	-	۶۰	-	-	-	۴۵۵۰	۱۰	۱۰
آهک محمد آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۱	-	۰	-	۳۰	۰	۱
	تولید (تن)	۰	۰	-	۱۲	-	۰	-	۳۰۰	۰	۳
اسد آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۱	-	۰	-	۱۷	۳	۴
	تولید (تن)	۰	۰	-	۱۲	-	۰	-	۱۷۰	۱۰	۱۰
امیر آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۱
برزاییل	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۲	۰	۰
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۲۴	۰	۱۰۰
بهاور	زیر کشت (هکتار)	۱	۰	-	۱	-	۰	-	۰	۳	۴
	تولید (تن)	۱۵	۰	-	۱۲	-	۰	-	۰	۱۰	۱۰
حسین آباد	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۱
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۱
حصار عبد الکریم	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۰	۳	۲
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۰	۱۰	۴
حصار قاجار	زیر کشت (هکتار)	۱	۱	-	۱	-	۰	-	۲۰۰	۲	۳
	تولید (تن)	۱۸	۱۵	-	۱۲	-	۰	-	۲۴۰۰	۷	۸
داودگر	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۱	-	۰	-	۲	۰	۳
	تولید (تن)	۰	۰	-	۱۲	-	۰	-	۲۰	۰	۸
علی بلاغی	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۰
علی آباد	زیر کشت (هکتار)	۳	۰	-	۰	-	۰	-	۱	۳۳۰	۲
	تولید (تن)	۶۰	۰	-	۰	-	۰	-	۱۰	۱۰۸۹	۴
قارلوق	زیر کشت (هکتار)	۳	۰	-	۱	-	۰	-	۵	۱۵	۲۶
	تولید (تن)	۶۰	۰	-	۱۰	-	۰	-	۵۰	۵۰	۶۴
قره تپه	زیر کشت (هکتار)	۱	۰	-	۰	-	۰	-	۵	۸	۱۰
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۶۰	۲۶	۲۶
قره بلاغ	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۰	۰	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۰
قروه	زیر کشت (هکتار)	۳	۳	-	۲	-	۰	-	۲۸۰	۳	۴
	تولید (تن)	۰	۴۵	-	۲۴	-	۰	-	۴۲۰۰	۱۰	۱۰
قشلاق	زیر کشت (هکتار)	۰	۳	-	۰	-	۰	-	۰	۰	۳۰

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

روستا	سیب	گلایه و به	به	آلبالو	هلوو شلیل	شفتالو	زردآلو	شلیل	انگور	بادام	گردو
مرشون	تولید (تن)	۰	۰	۱۳۵	۰	-	۰	-	۰	۰	۶۶
قلعه حسن آباد	زیر کشت (هکتار)	۱۰	۰	۳	۲	-	۴	-	۱۵۰	۳	۱۸
	تولید (تن)	۲۰۰	۰	۲۱	۹۰	-	۴۸	-	۱۶۵۰	۱۰	۴۵
قویجوق	زیر کشت (هکتار)	۱	۰	۰	۰	-	۰	-	۱	۲	۱
	تولید (تن)	۲۰	۰	۰	۰	-	۰	-	۱۰	۷	۳
کله خانه	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	۰	۰	-	۱	-	۲	۰	۱
	تولید (تن)	۰	۰	۰	۰	-	۱۲	-	۰	۰	۳
کماجین	زیر کشت (هکتار)	۰	۱	۰	۰	-	۰	-	۰	۱	۱
	تولید (تن)	۰	۱۰	۰	۰	-	۰	-	۰	۳	۳
گلجه	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	۰	۰	-	۰	-	۲	۰	۰
	تولید (تن)	۰	۰	۰	۰	-	۰	-	۰	۲۰	۰
بیلاق مرشون	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	۷۰	۰	-	۰	-	۱	۰	۲
	تولید (تن)	۰	۰	۳۱۵	۰	-	۰	-	۸	۰	۴
وازده	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	۰	۰	-	۰	-	۱	۱	۳
	تولید (تن)	۰	۰	۰	۰	-	۰	-	۱۰	۳	۸
ینگجه جدید	زیر کشت (هکتار)	۲	۰	۰	۰	-	۰	-	۱	۲	۳
	تولید (تن)	۰	۰	۰	۰	-	۰	-	۱۰	۷	۰
دهستان	زیر کشت (هکتار)	۲۵۰	۱۲	۱۰۶	۱۰۲	-	۱۹	-	۱۲۰۰	۳۸۴	۱۳۱
	تولید (تن)	۱۴۹۸	۱۳۰	۴۸۷	۴۰۹۰	-	۲۲۶	-	۱۵۲۷۲	۱۲۸۷	۴۱۱

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۶۴: میزان تولید محصولات باغی در دهستان حومه

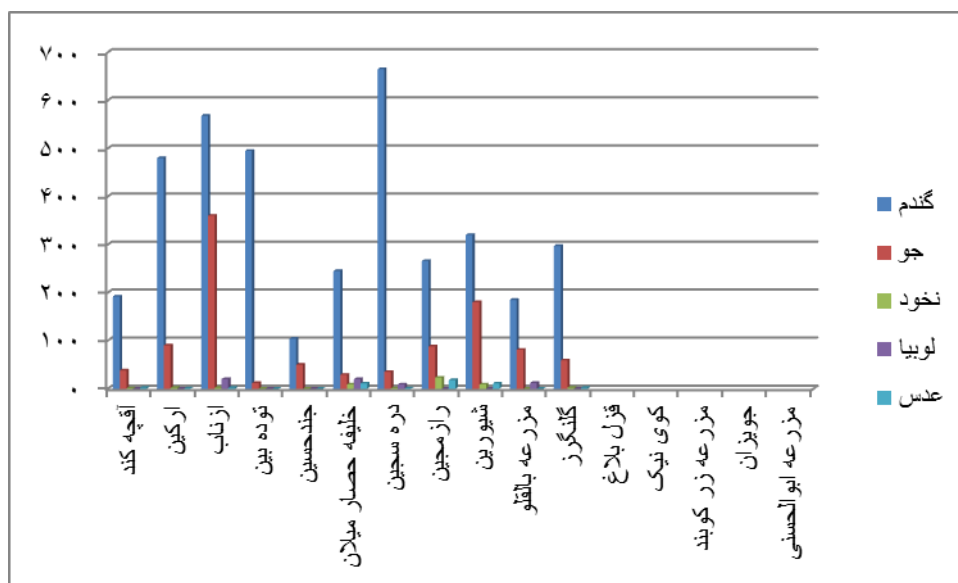
دهستان درسجین

آمارها نشان می دهد در یک سال زراعی، از بین غلات تنها گندم و جو کشت می شود و بیشترین تولیدات غلات در زمینه تولید گندم است و همه روستاهای دهستان در زمینه تولید گندم و جو فعالیت می کنند که بیشترین تولید گندم مربوط به روستای درسجین (۶۴۰ تن گندم دیمی و ۲۵ گندم آبی) می باشد. همچنین در زمینه تولید حبوبات نیز، تنها محصولات نخود (بیشترین تولید نخود با ۲۳ تن در رازمجین)، لوبیا (بیشترین تولید لوبیا با ۲۰ تن در خلیفه حصار میلان) و عدس (بیشترین میزان تولید عدس با ۱۸ تن در روستای رازمجین) تولید می شود.

جدول شماره ۱۳۰: میزان تولید و سطح زیر کشت غلات و حبوبات در دهستان درسجین

آبادی	کشت و تولید	غلات (هکتار)				حبوبات (هکتار)			
		گندم		جو		نخود		لوبیا	
		دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی
آقچه کند	زیر کشت (هکتار)	۱۹۲	۰	۴۰	۰	۳	۰	۰	۵
	تولید (تن)	۱۹۲	۰	۰	۳۸	۱	۰	۰	۲
ارکین	زیر کشت (هکتار)	۴۸۰	۰	۱۰۰	۰	۵	۰	۰	۴
	تولید (تن)	۴۸۰	۰	۰	۹۰	۲	۰	۰	۱
ازناب	زیر کشت (هکتار)	۴۸۰	۲۵	۳۰۰	۱۵	۴	۰	۸	۳
	تولید (تن)	۴۸۰	۸۸	۶۰	۳۰۰	۲	۰	۲۰	۲
توده بین	زیر کشت (هکتار)	۴۸۰	۵	۰	۳	۰	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۴۸۰	۱۵	۱۲	۰	۰	۰	۰	۰
جندحسین	زیر کشت (هکتار)	۱۰۴	۰	۵۰	۰	۰	۰	۰	۰
	تولید (تن)	۱۰۴	۰	۰	۵۰	۰	۰	۰	۰
خلیفه حصار میلان	زیر کشت (هکتار)	۱۹۲	۵	۲۰	۳	۲۰	۰	۱۰	۳۰
	تولید (تن)	۲۳۰	۱۵	۹	۲۰	۹	۰	۲۰	۱۱
دره سجین	زیر کشت (هکتار)	۶۴۰	۷	۱۵	۵	۳	۰	۴	۳
	تولید (تن)	۶۴۰	۲۵	۲۰	۱۵	۱	۰	۹	۱
رازمجین	زیر کشت (هکتار)	۲۶۰	۲	۸۰	۰	۵۲	۰	۰	۵۲
	تولید (تن)	۲۶۰	۶	۸۰	۸۰	۲۳	۰	۰	۱۸
شیورین	زیر کشت (هکتار)	۳۲۰	۰	۲۰۰	۰	۲۰	۰	۰	۳۰
	تولید (تن)	۳۲۰	۰	۰	۱۸۰	۹	۰	۰	۱۱
مزرعه بالقلو	زیر کشت (هکتار)	۲۵	۴۰	۰	۱۸	۰	۰	۵	۰
	تولید (تن)	۲۵	۱۶۰	۸۱	۰	۰	۰	۱۲	۰
گلنگرز	زیر کشت (هکتار)	۲۷۸	۳	۵۰	۲	۵	۰	۰	۴
	تولید (تن)	۲۸۸	۹	۹	۵۰	۲	۰	۰	۲
قزل بلاغ	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	-	-
کوی نیک	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	-	-
مزرعه زر کوبند	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	-	-
جویزان	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	-	-
مزرعه ابوالحسنی	زیر کشت (هکتار)	-	-	-	-	-	-	-	-
	تولید (تن)	-	-	-	-	-	-	-	-
دهستان	زیر کشت (هکتار)	۳۴۵۱	۸۷	۸۵۵	۴۶	۱۱۲	۱۳۱	۲۷	۴۸
	تولید (تن)	۳۴۹۹	۳۱۸	۱۹۹	۸۲۳	۴۹	۶۱	۶۱	۴۸

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۶۵: میزان تولید غلات و حبوبات در دهستان درسجین

همچنین مهمترین سبزیجات کشت شده در روستاهای دهستان درسجین عبارتند از؛ سیب زمینی (بیشترین تولید آن در روستای ازناب با ۱۶۰۰ تن)، گوجه فرنگی (بیشترین تولید آن با ۵۰۰۰ تن در روستای ازناب)، پیاز و سیر (بیشترین تولید آن با ۵۲ تن در روستای درسجین). لازم به ذکر است که در سطح دهستان محصولات صنعتی کشت نمی‌شود.

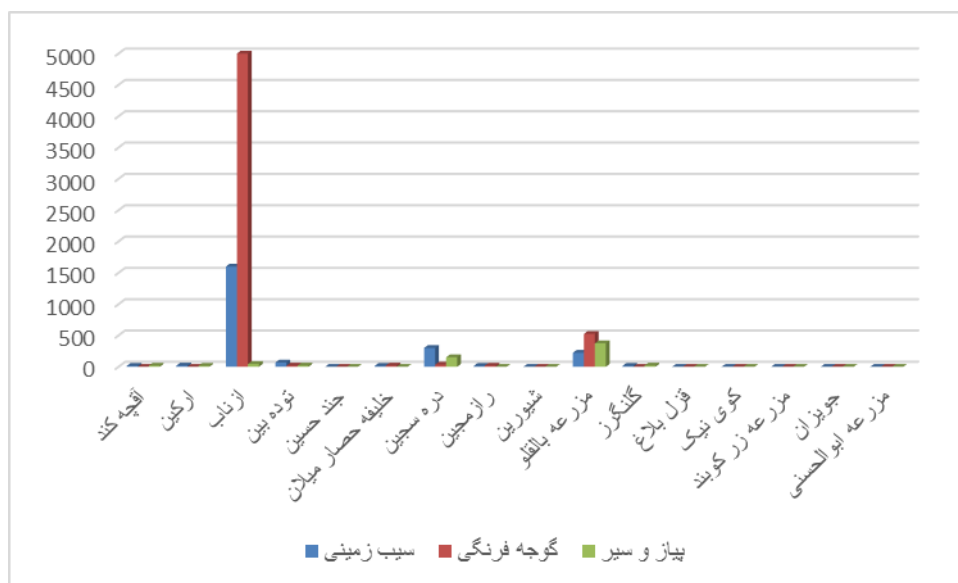
جدول شماره ۱۳۱: وضعیت سطح زیرکشت و تولیدات محصولات صنعتی و سبزیجات روستاهای دهستان درسجین

آبادی	محصولات صنعتی															
	کنجد	سویا	کلزا	آفتابگردان	چغندر قند	سایر با نام	سبزیجات برگی	سیب زمینی	گوجه فرنگی	بادمجان	لوبیا سبز	فلفل سبز	سیر	پیاز و سیر	شلغم	کدو
آقچه کند	-	-	۰	-	-	-	-	۱	۰	-	-	-	-	۱	-	-
	-	-	۰	-	-	-	-	۱۵	۰	-	-	-	-	۱۸	-	-
ارکین	-	-	۰	-	-	-	-	۲	۰	-	-	-	-	۱	-	-
	-	-	۰	-	-	-	-	۲۰	۰	-	-	-	-	۱۵	-	-
ازناب	-	-	۰	-	-	-	-	۴۰	۱۰۰	-	-	-	-	۳	-	-
	-	-	۰	-	-	-	-	۱۶۰۰	۵۰۰۰	-	-	-	-	۴۵	-	-
توده بین	-	-	۰	-	-	-	-	۴	۱	-	-	-	-	۱	-	-
	-	-	۰	-	-	-	-	۶۸	۱۹	-	-	-	-	۱۹	-	-
جند حسین	-	-	۰	-	-	-	-	۰	۰	-	-	-	-	۰	-	-
	-	-	۰	-	-	-	-	۰	۰	-	-	-	-	۰	-	-

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

-	-	۰	-	-	-	-	۱	۱	-	-	-	-	۰	-	-	زیر کشت(هکتار)	خلیفه حصار میلان
-	-	۰	-	-	-	-	۱۹	۱۵	-	-	-	-	۰	-	-	تولید (تن)	
-	-	۸	-	-	-	-	۱۰	۱۵	-	-	-	-	۰	-	-	زیر کشت(هکتار)	دره سجین
-	-	۱۵۲	-	-	-	-	۳۵	۳۰۰	-	-	-	-	۰	-	-	تولید (تن)	
-	-	۰	-	-	-	-	۱	۱	-	-	-	-	۰	-	-	زیر کشت(هکتار)	رازمجین
-	-	۰	-	-	-	-	۱۸	۱۵	-	-	-	-	۰	-	-	تولید (تن)	
-	-	۰	-	-	-	-	۰	۰	-	-	-	-	۰	-	-	زیر کشت(هکتار)	شیورین
-	-	۰	-	-	-	-	۰	۰	-	-	-	-	۰	-	-	تولید (تن)	
-	-	۱۵	-	-	-	-	۱۵	۹	-	-	-	-	۳	-	-	زیر کشت(هکتار)	مزرعه بالقلو
-	-	۳۷۵	-	-	-	-	۵۲۵	۲۲۵	-	-	-	-	۹	-	-	تولید (تن)	
-	-	۱	-	-	-	-	۰	۱	-	-	-	-	۰	-	-	زیر کشت(هکتار)	گلنگرز
-	-	۱۹	-	-	-	-	۰	۱۵	-	-	-	-	۰	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت(هکتار)	قزل بلاغ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت(هکتار)	کوی نیک
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت(هکتار)	مزرعه زر کوبند
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت(هکتار)	جويزان
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت(هکتار)	مزرعه ابوالحسنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	۳۰	-	-	-	-	۱۲۵	۷۴	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت(هکتار)	دهستان
-	-	۶۴۳	-	-	-	-	۵۶۱۶	۲۲۷۳	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۶۶: میزان تولید محصولات صنعتی و سبزیجات در دهستان درسجین

نتایج در زمینه وضعیت سطح زیر کشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای روستاهای دهستان درسجین نشان داد که مهمترین نباتات علوفه‌ای تولیدی در این روستاها عبارتند از؛ یونجه به روش آبی (بیشترین تولید یونجه متعلق به روستای توده بین با ۹۶ تن) و ذرت علوفه‌ای که فقط در روستاهای ازناب (۱۸۰۰ تن در سال) و مزرعه بالقلو (۶۰۰ تن در سال) کشت می شود. لازم به ذکر است که محصولات جالیزی در سطح دهستان کشت نمی‌شود.

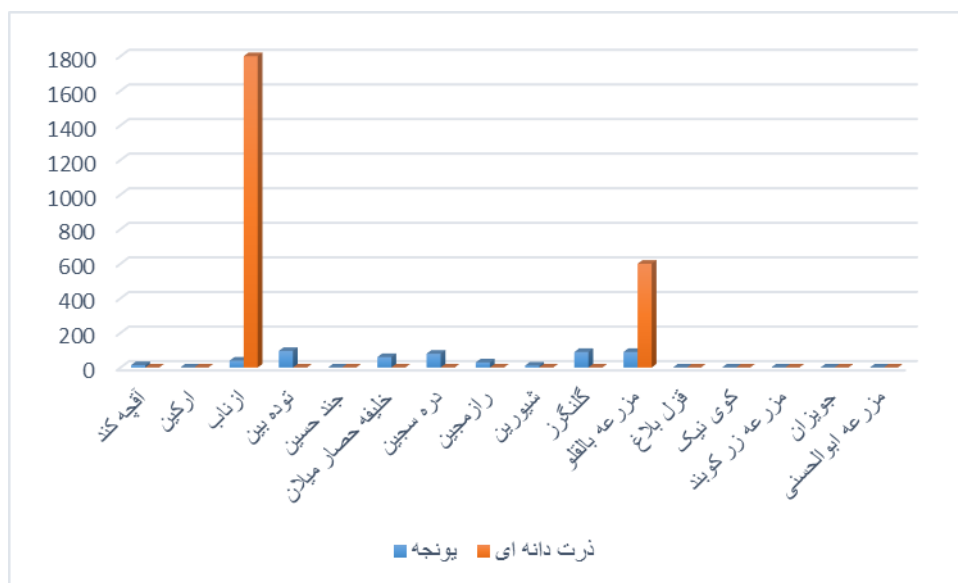
جدول شماره ۱۳۲: وضعیت سطح زیر کشت و تولیدات محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای روستاهای شهرستان ابهر

آبادی	محصولات جالیزی				نباتات علوفه‌ای								
	خریزه	هندوانه	خیار	سایر	یونجه		ذرت علوفه‌ای		جو علوفه‌ای		شدر	سایر	
					آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم			آبی
آقچه کند	-	-	-	-	-	۷	-	۰	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	۱۴	-	۰	-	-	-	-	-
ارکین	-	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-
ازناب	-	-	-	-	-	۵	-	۳۰	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	۴۰	-	۱۸۰۰	-	-	-	-	-
توده بین	-	-	-	-	-	۱۲	-	۰	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	۹۶	-	۰	-	-	-	-	-
جند حسین	-	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	۰	-	۰	-	-	-	-	-
خلیفه حصار میلان	-	-	-	-	-	۱۰	-	۰	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	۱۰	-	۰	-	-	-	-	-

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

-	-	-	-	-	-	۰	-	۶۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۰	-	۱۰	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	دره سجین
-	-	-	-	-	-	۰	-	۸۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۰	-	۵	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	رازمجین
-	-	-	-	-	-	۰	-	۳۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۰	-	۳	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	شیورین
-	-	-	-	-	-	۰	-	۱۱	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۰	-	۱۵	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	گلنگرز
-	-	-	-	-	-	۰	-	۹۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	۱۵	-	۱۰	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	مزرعه بالقلو
-	-	-	-	-	-	۶۰۰	-	۹۰	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	قزل بلاغ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	کوی نیک
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	مزرعه زر کوبند
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	جویزان
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	مزرعه ابوالحسنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
														زیر کشت (هکتار)	دهستان
														تولید (تن)	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۶۷: میزان تولید محصولات جالیزیو نباتات علوفه ای در دهستان درسجین

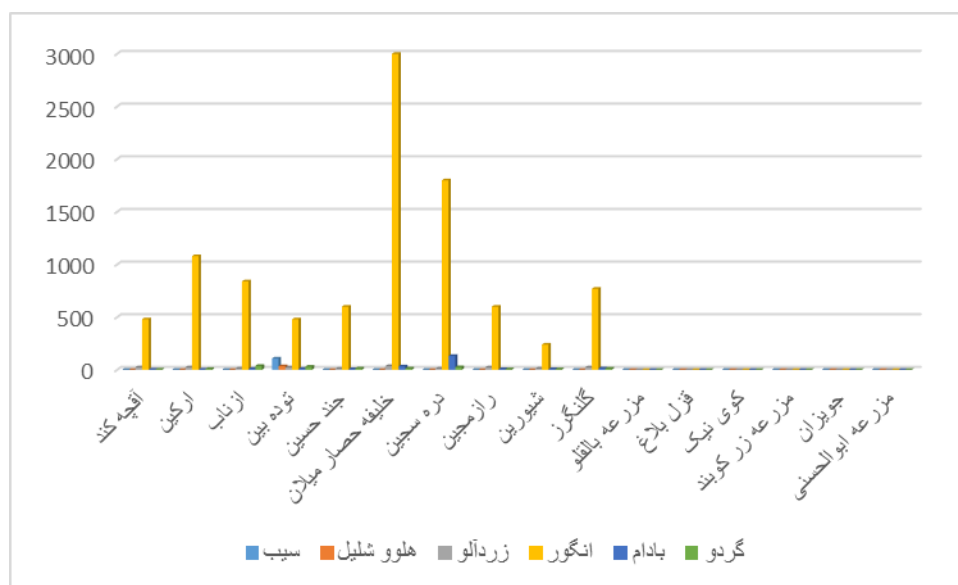
همچنین در بین محصولات باغی تولید شده در بین روستاهای دهستان درسجین بیشترین میزان تولید متعلق به محصول انگور (۹۸۹۰ تن) و بادام (۲۲۵ تن) است. چنانچه بیشترین میزان تولید انگور مربوط به روستاهای خلیفه حصار میلان با ۳۰۰۰ تن و درسجین با ۱۸۰۰ تن می باشد و در زمینه بادام نیز می توان بیشترین میزان تولید متعلق به روستای درسجین با ۱۳۲ تن در سال می باشد. به طور کلی تولیدات باغی در سطح دهستان درسجین شامل سیب، هلو و شلیل، زردآلو، انگور، بادام و گردو می باشد.

جدول شماره ۱۳۳: وضعیت سطح زیر کشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات باغی روستاهای دهستان درسجین

روستا	سیب	گلادیو به	به	آلبو	گوجه	آلو	هلو و شلیل	شفتالو	زردآلو	شلیل	انگور	بادام	گردو
آقچه کند	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	۰	-	-	۰	-	۲۰	-	۴۰	۱	۱
	تولید (تن)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۲۴	-	۴۸۰	۳	۳
ارکین	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۲۰	-	۹۰	۱	۳
	تولید (تن)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۲۴	-	۱۰۸۰	۳	۸
ازناپ	زیر کشت (هکتار)	۲	۰	-	-	-	۰	-	۱۰	-	۷۰	۳	۱۵
	تولید (تن)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۱۲	-	۸۴۰	۱۰	۳۸
توده بین	زیر کشت (هکتار)	۶	۰	-	-	-	۱	-	۲۰	-	۴۰	۳	۱۲
	تولید (تن)	۱۰۸	۰	-	-	-	۳۵	-	۲۴	-	۴۸۰	۱۰	۳۰
جند حسین	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۱۰	-	۵۰	۲	۵
	تولید (تن)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۱۰	-	۶۰۰	۷	۱۳
خلیفه حصار میلان	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۳۰	-	۲۰۰	۱۰	۵
	تولید (تن)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۳۶	-	۳۰۰۰	۳۳	۱۳
دره سجین	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۱۰	-	۱۵۰	۴	۱۰
	تولید (تن)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۱۲	-	۱۸۰۰	۱۳۲	۲۵
رازمجین	زیر کشت (هکتار)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۲۰	-	۵۰	۲	۲
	تولید (تن)	۰	۰	-	-	-	۰	-	۲۴	-	۶۰۰	۷	۵

۳	۲	۲۰	-	۱,۰	-	۰	-	-	۰	-	۰	۰	زیر کشت (هکتار)	شیورین
۶	۷	۲۴۰	-	۱۲	-	۰	-	-	۰	-	۰	۰	تولید (تن)	
۵	۴	۷۰	-	۲,۰	-	۰	-	-	۰	-	۰	۰	زیر کشت (هکتار)	گلنگرز
۱۱	۱۳	۷۷۰	-	۲۴	-	۰	-	-	۰	-	۰	۰	تولید (تن)	
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	زیر کشت (هکتار)	مزرعه بالقلو
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	قزل بلاغ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	کوی نیک
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	مزرعه زر کوبند
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	جویزان
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	مزرعه ابوالحسنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
۶۱	۳۲	۷۸۰	-	۱۷	-	۱	-	-	۰	-	۰	۸	زیر کشت (هکتار)	دهستان
۱۵۲	۲۲۵	۹۸۹۰	-	۲۰۲	-	۳۵	-	-	۰	-	۰	۱۰۸	تولید (تن)	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۶۸: میزان تولید محصولات باغی دهستان درسجین

دهستان دولت آباد

آمارها نشان می دهد در یک سال زراعی، از بین غلات تنها گندم و جو کشت می شود و بیشترین تولیدات غلات در زمینه تولید گندم است و همه روستاهای دهستان دولت آباد در زمینه تولید گندم و جو فعالیت می کنند که بیشترین تولید گندم مربوط به روستای درسجین (۶۴۰ تن گندم دیمی و ۲۵ گندم آبی) می باشد. همچنین در زمینه تولید حبوبات نیز، تنها محصولات نخود (بیشترین تولید نخود با ۲۳ تن در رازمجین)، لوبیا (بیشترین تولید لوبیا با ۲۰ تن در خلیفه حصار میلان) و عدس (بیشترین میزان تولید عدس با ۱۸ تن در روستای رازمجین) تولید می شود.

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

-	-	۰	۱۱	۲۴	-	۰	۱۲	۰	۲۰۰	۰	۳۸۴	زیر کشت (هکتار)	ینگ کنده
-	-	۰	۴	۲۴۰	-	۰	۵	۲۰۰	۰	۰	۳۸۴	تولید (تن)	
-	-	۰	۷۰	۲	-	۰	۵۰	۰	۱۵۰۰	۳	۱۴۴۰	زیر کشت (هکتار)	خوشنام
-	-	۰	۳۵	۳	-	۰	۲۵	۱۵۰۰	۰	۹	۱۴۴۰	تولید (تن)	
-	-	۰	۰	۱	-	۰	۲	۱	۵	۱	۸۰	زیر کشت (هکتار)	قشلاق بالاخان
-	-	۰	۰	-	-	۰	۱	۵	۴	۳	۸۰	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	مزرعه قالیچه
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	۰	۳۵۶	۰	۹۱	-	۰	۴۸۴	۲۹	۷۴۷۱	۳۴	۹۷۸۳	زیر کشت (هکتار)	دهستان
-	۰	۱۷۴	۰	۳۷۰	-	۰	۲۲۳	۷۲۳۱	۱۲۲	۱۱۳	۱۰۱۳۱	تولید (تن)	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

دهستان صایین قلعه

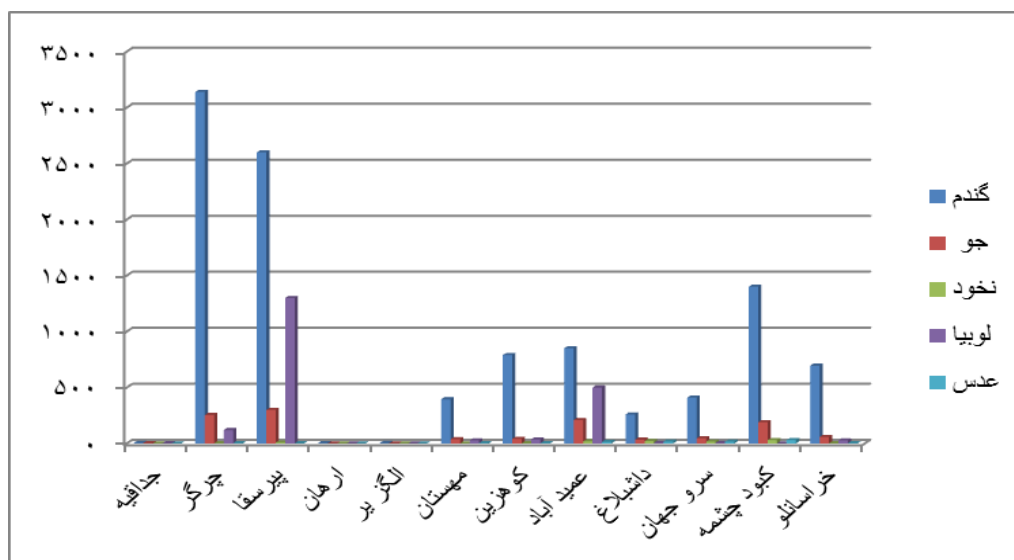
آمارها نشان می دهد در یک سال زراعی، از بین غلات در دهستان صایین قلعه تنها گندم و جو کشت می شود و بیشترین تولیدات غلات در زمینه تولید گندم است و همه روستاهای دهستان در زمینه تولید گندم و جو فعالیت می کنند که بیشترین تولید گندم مربوط به روستاهای چرگر (۲۰۰۰ تن گندم دیم و ۱۱۳۹ تن گندم آبی) و پیرسقا (۶۷۵ تن گندم دیم و ۱۹۲۵ تن گندم آبی) می باشد. همچنین در زمینه تولید حبوبات نیز، تنها محصولات نخود (بیشترین تولید نخود با ۳۰ تن در روستای کبود چشمه)، لوبیا (بیشترین تولید لوبیا با ۱۳۰۰ تن در پیرسقا) و عدس (بیشترین میزان تولید عدس با ۳۰ تن در روستای کبود چشمه) تولید می شود.

جدول شماره ۱۳۵: میزان تولید و سطح زیر کشت غلات و حبوبات در دهستان صایین قلعه

آبادی	کشت و تولید	غلات (هکتار)										حبوبات (هکتار)			
		گندم		جو		نخود		لوبیا		عدس		سایر			
		دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی		
جداقیه	زیر کشت (هکتار)	۶۰۰	۱۲۰	۵۰	۱۰۰	۲۰	-	-	۸۰	۳۰	-	-	-		
	تولید (تن)	۲	۳	۱۰۵	۲	۰,۵	-	-	۲	۰,۵	-	-	-		
چرگر	زیر کشت (هکتار)	۲۰۰۰	۲۵۳	۱۵	۶	۵	-	-	۶۰	۱۰	-	-	-		
	تولید (تن)	۲۰۰۰	۱۱۳۹	۱۲۰	۱۳۵	۲	-	-	۱۲۰	۴	-	-	-		
پیرسقا	زیر کشت (هکتار)	۴۵۰	۴۰۰	۲۵	۵۰	۴	۵	-	۵۰۰	۵	-	-	-		
	تولید (تن)	۶۷۵	۱۹۲۵	۲۵	۲۷۵	۱	۸	۰	۱۳۰۰	۲	-	-	-		
ارهان	زیر کشت (هکتار)	۶۰۰	۱۵	۱۰۰	-	۶۰	-	-	-	۸۰	-	-	-		
	تولید (تن)	۱,۵	۲,۵	۱	-	۰,۳۵	-	-	-	۰,۳۵	-	-	-		
الگزیر	زیر کشت (هکتار)	۷۰۰	۳۵	۱۵۰	-	۸۰	-	-	-	۷۵	-	-	-		
	تولید (تن)	۱,۸	۲,۵	۱	-	۰,۴۵	-	-	-	۰,۴۵	-	-	-		
مهستان	زیر کشت (هکتار)	۳۰۰	۲۵	۱۵۰	۳۰	۲	۰	۰	۱۵	۱۰	۰	۰	۰		
	تولید (تن)	۳۰۰	۹۵	۱۲	۲۷	۱	۰	۰	۲۷	۴	۰	۰	۰		

-	-	-	۸	۲۰	-	-	۵	۱۰	۱۸	۵۰	۶۰۰	زیر کشت (هکتار)	کوهزین
۰	۰	۰	۳	۳۶	۰	۰	۲	۱۸	۲۴	۱۹۰	۶۰۰	تولید (تن)	
۰	۰	۵	۱۰	۵۰۰	۰	۱۰	۱۰	۸۰	۱۳۰	۴۵۰	۴۰۰	زیر کشت (هکتار)	عمید آباد
۰	۰	۵	۱۰	۵۰۰	۰	۱۰	۱۰	۸۰	۱۳۰	۴۵۰	۴۰۰	تولید (تن)	
۰	۰	۲	۱۵	۷	۰	۲	۲۰	۵	۳۰	۱۰	۲۵۰	زیر کشت (هکتار)	داشبلاغ
۰	۰	۲	۱۵	۷	۰	۲	۲۰	۵	۳۰	۱۰	۲۵۰	تولید (تن)	
۰	۰	۱	۱۶	۵	۰	۱	۱۵	۷	۴۰	۱۰	۴۰۰	زیر کشت (هکتار)	سرو جهان
۰	۰	۱	۱۶	۵	۰	۱	۱۵	۷	۴۰	۱۰	۴۰۰	تولید (تن)	
-	-	۰	۷۰	۰	۰	۰	۷۵	۰	۱۵۰	۱۰	۶۰۰	زیر کشت (هکتار)	کبود چشمه
۰	۰	۰	۳۰	۰	۰	۰	۳۰	۰	۱۹۰	۵۰۰	۹۰۰	تولید (تن)	
-	-	-	۸	۱۵	-	-	۶	۴	۳۰	۲۵	۶۰۰	زیر کشت (هکتار)	خراسانلو
-	-	-	۳	۲۷	-	-	۲	۴۵	۱۴	۹۵	۶۰۰	تولید (تن)	
-	-	۸	۳۳۷	۱۲۰۲	-	۱۸	۳۰۲	۲۹۲	۸۸۸	۱۴۰۳	۷۵۰۰	زیر کشت (هکتار)	دهستان
-	-	۸	۸۸,۳	۲۰۲۴	-	۲۱	۸۴	۵۹۴	۵۸۹	۴۴۲۲	۶۱۳۰	تولید (تن)	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۶۹: میزان تولید غلات و حبوبات در دهستان صابین قلعه

همچنین مهمترین محصولات صنعتی کشت شده در بین روستاهای این دهستان، کلزا است که بیشترین میزان تولید آن متعلق به روستاهای عمیدآباد با ۱۸۰ تن در سال، چرگر با ۵۲ تن در سال می باشد. همچنین مهمترین سبزیجات کشت شده در این روستاها عبارتند از؛ سیب زمینی (بیشترین تولید آن در روستای چرگر با ۶۰ تن)، گوجه فرنگی (بیشترین تولید آن با ۴۰۰ تن در روستای عمیدآباد)، پیاز و سیر (بیشترین تولید آن با ۱۲۵ تن در روستای نورین)، سیر (بیشترین تولید آن با ۳۴ تن در روستای عمیدآباد) و پیاز و سیر (بیشترین تولید آن با ۳۴ تن در روستای عمیدآباد). بنابراین به طور کلی می توان گفت، مهمترین محصول تولیدی در روستاهای دهستان، کلزا، سیب زمینی، گوجه فرنگی، سیر و پیاز می باشد.

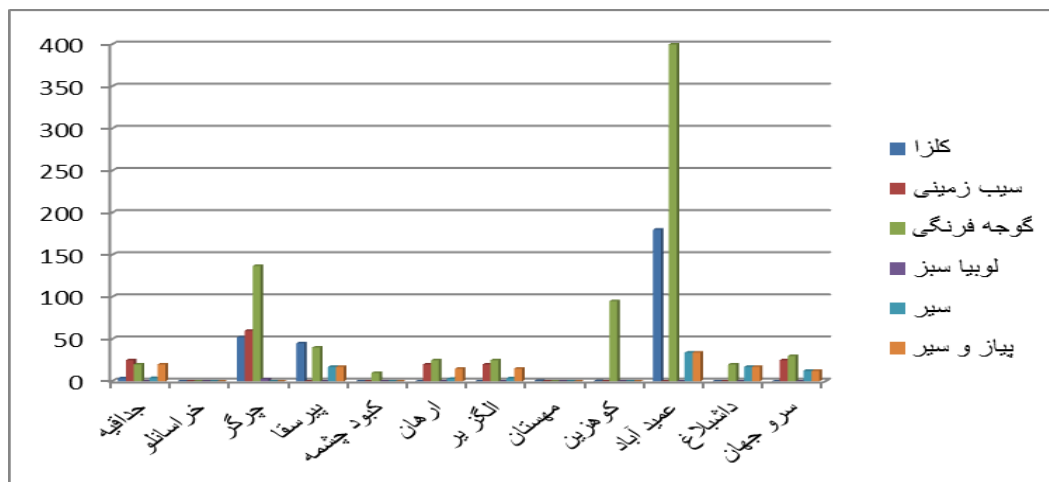
جدول شماره ۱۳۶: وضعیت سطح زیر کشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات صنعتی و سبزیجات دهستان صابین قلعه

کدو	شلغم	پیاز و سیر	سبزیجات							محصولات صنعتی					آبادی		
			سیر	فلفل سبز	لوبیا سبز	بادمجان	گوجه فرنگی	سیب زمینی	سبزیجات برگی	سایر با نام	چغندر قند	آفتابگردان	کلبا	سویا			کنجد
-	-	۲۰	۴	-	-	-	۲۰	۲۵	-	-	-	-	۳,۵	-	-	زیر کشت (هکتار)	جداقیه
-	-	۲۰	۴	-	-	-	۲۰	۲۵	-	-	-	-	۳,۵	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	خراسانلو
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	-	-	-	۱	-	۵,۵	۲	-	-	-	-	۱۵	-	-	زیر کشت (هکتار)	چرگر
-	-	-	-	-	۲,۵	-	۱۳۷	۶۰	-	-	-	-	۵۲	-	-	تولید (تن)	
-	-	۰,۵	۰,۵	-	-	-	۱	۱	-	-	-	-	۱۰	-	-	زیر کشت (هکتار)	پیرسقا
-	-	۱۷	۱۷	-	-	-	۴۰	-	-	-	-	-	۴۵	-	-	تولید (تن)	
-	-	۰	۰	۰	۰	۰	۰,۵	۰	-	-	-	-	۰	-	-	زیر کشت (هکتار)	کبود چشمه
-	-	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰	۰	-	-	-	-	۰	-	-	تولید (تن)	
-	-	۲	۰,۵	-	-	-	۲	۵	-	-	-	-	-	-	۵	زیر کشت (هکتار)	ارهان
-	-	۱۵	۳	-	-	-	۲۵	۲۰	-	-	-	-	-	-	۰,۲	تولید (تن)	
-	-	۲	۱	-	-	-	۵	۵	-	-	-	-	-	-	-	زیر کشت (هکتار)	الگزیر
-	-	۱۵	۳,۵	-	-	-	۲۵	۲۰	-	-	-	-	-	-	-	تولید (تن)	
-	-	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	-	-	-	۱,۵	-	-	زیر کشت (هکتار)	مهستان
-	-	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	-	-	-	۰,۵	-	-	تولید (تن)	
-	-	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۰	-	-	-	-	۱	-	-	زیر کشت (هکتار)	کوهزین
-	-	۰	۰	۰	۰	۰	۹۵	۰	-	-	-	-	۰,۲	-	-	تولید (تن)	
-	-	۱	۱	۰	۰	۰	۱۰	۵	-	-	-	-	۵۲	-	-	زیر کشت (هکتار)	عمید آباد
-	-	۳۴	۳۴	۰	۰	۰	۴۰۰	۰	-	-	-	-	۱۸۰	-	-	تولید (تن)	
-	-	۰,۵	۰,۵	۰	۰	۰	۰,۵	۰,۵	-	-	-	-	۰	-	-	زیر کشت (هکتار)	داشبلاغ

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

-	-	۱۷	۱۷	۰	۰	۰	۲۰	۰	-	-	-	-	۰	-	-	تولید (تن)	
-	-	۰,۵	۰,۵	۰	۰	۰	۱	۱	-	-	-	-	۰	-	-	زیر کشت (هکتار)	سرو جهان
-	-	۱۲,۵	۱۲,۵	۰	۰	۰	۳۰	۲۵	-	-	-	-	۰	-	-	تولید (تن)	
		۲۶,۵	۸	۰	۱	۰	۴۹,۵	۴۴,۵	۰	۰	۰	۰	۸۳	۰	۵	زیر کشت (هکتار)	دهستان
		۱۳۰,۵	۹۱	۰	۲,۵	۰	۸۰۲	۱۵۰	۰	۰	۰	۰	۲۸۱,۲	۰	۰,۲	تولید (تن)	

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۷۰: میزان تولید محصولات صنعتی و سبزیجات دهستان صابین قلعه

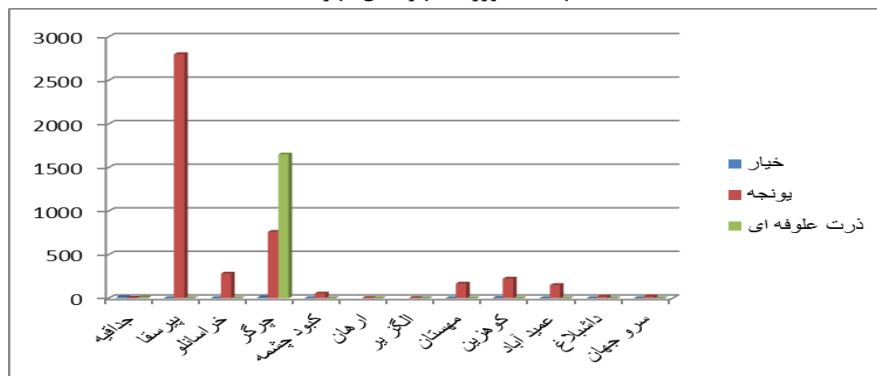
نتایج در زمینه وضعیت سطح زیر کشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای روستاهای دهستان صابین قلعه نشان داد که مهمترین محصول جالیزی روستاهای دهستان خیار است که بیشترین تولید آن مربوط به روستای چرگر با ۱۲ تن می‌باشد. همچنین مهمترین نباتات علوفه‌ای تولیدی در این روستاها عبارتند از: یونجه به روش آبی (بیشترین تولید یونجه متعلق به روستای پیرسقا با ۲۸۰۰ تن) و ذرت علوفه‌ای (بیشترین تولید آن متعلق به روستای چرگر ۱۶۵۰ تن) است.

جدول شماره ۱۳۷: وضعیت سطح زیر کشت و تولیدات محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای در دهستان صابین قلعه

آبادی	محصولات جالیزی				نباتات علوفه‌ای							
	خریزه	هندوانه	خیار	سایر	یونجه		ذرت علوفه‌ای		جو علوفه‌ای		شبدر	سایر
					آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم		
جداقیه	-	-	۵	-	-	۶۰	-	۱۰	-	-	-	-
	-	-	۱۲	-	-	۳	-	۶	-	-	-	-
پیرسقا	-	-	-	-	-	۲۰۰	-	۳	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	۲۸۰۰	-	-	-	-	-	-
خراسانلو	-	-	-	-	۱۰	۲۵	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	۷	۲۷۵	-	-	-	-	-	-
چرگر	-	-	۲	-	۲۰	۷۰	-	۳۰	-	-	-	-

															(هکتار)
						۱۶۵۰		۷۵۰	۱۲		۹,۵				تولید (تن)
					۳۰	۰		۵	۱۰	۰	۰				زیر کشت (هکتار)
					۱۵	۰		۱۵	۴۰	۰	۰				تولید (تن)
								۱۰۰			۲				زیر کشت (هکتار)
								۲,۵							تولید (تن)
								۱۵۰			۲,۵				زیر کشت (هکتار)
								۲,۵							تولید (تن)
								۱۵	۵	۰	۰				زیر کشت (هکتار)
								۱۶۵	۳	۰	۰				تولید (تن)
								۲۰	۸	۰	۰,۵				زیر کشت (هکتار)
								۲۲۰	۴,۵	۰	۲				تولید (تن)
								۱۵۰	۰	۰	۰				زیر کشت (هکتار)
								۱۵۰	۰	۰	۰				تولید (تن)
								۱۰	۸	۰	۰				زیر کشت (هکتار)
								۱۰	۸	۰	۰				تولید (تن)
								۱۰	۱۰	۰	۰				زیر کشت (هکتار)
								۱۰	۱۰	۰	۰				تولید (تن)
						۴۳		۸۱۵	۷۱		۱۲				زیر کشت (هکتار)
						۱۶۵۶		۴۴۰۳	۸۴,۵		۲۳,۵				تولید (تن)

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۷۱: تولیدات (تن) محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای در دهستان صابین قلعه

همچنین در بین محصولات باغی روستاهای دهستان صابین قلعه بیشترین میزان تولید متعلق به محصول سیب و انگور است. چنانچه این دو محصول در همه روستاهای دهستان وجود دارد و بیشترین میزان تولید سیب در روستای چرگر با ۲۲۰۰ تن در سال و پیرسقا با ۲۰۰۰ تن در سال تولید می‌شود و در زمینه انگور نیز بیشترین میزان تولید

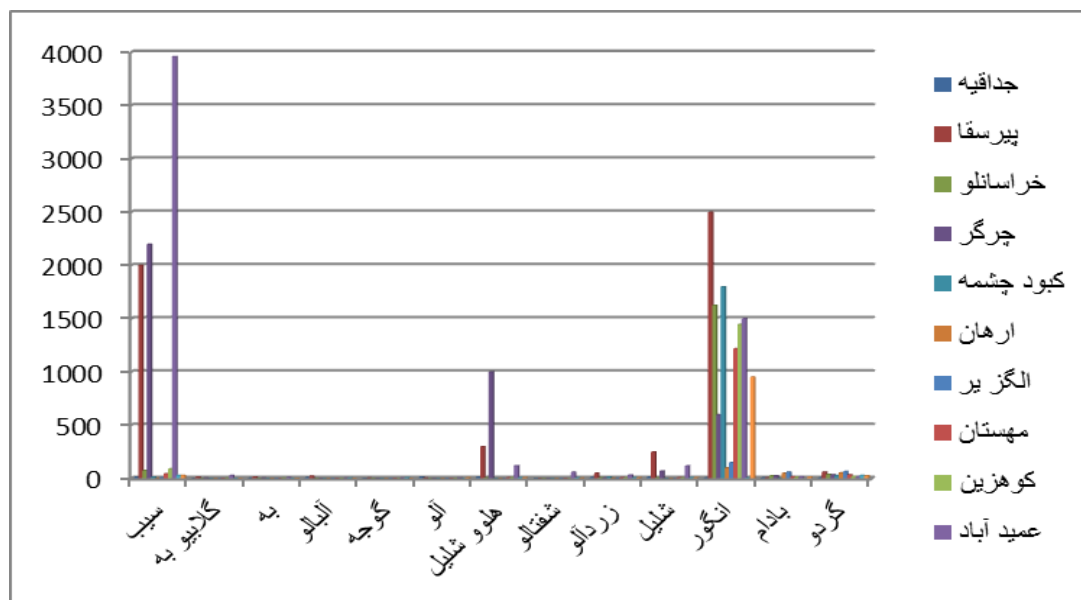
انگور متعلق به روستاهای نورین با ۴۵۵۰ تن در سال، ۲۵۰۰ تن در روستای پیرسقا و ۱۶۲۵ تن در روستای خراسانلو می باشد.

جدول شماره ۱۳۸: وضعیت سطح زیر کشت (هکتار) و تولیدات (تن) محصولات باغی در دهستان صابین قلعه

روستا	ببر	گلپوبه	ه	آلبالو	گوجه	آلو	هلو و شلیل	شفتالو	زردآلو	شلیل	انگور	بادام	گردو
جداقیه	زیر کشت (هکتار)	۴۰	۲	۱	-	۲	۳	-	۵	۳	۱۲۰	۲۰	۲۵
	تولید (تن)	۱۵	-	۵	-	۱۵	۱۵	-	۹	۱۵	۸	۶	۸
پیرسقا	زیر کشت (هکتار)	۸۰	۱,۵	۱,۵	۴	۱	۱۱	-	۵	۱۱	۲۵۰	۴	۲۰
	تولید (تن)	۲۰۰۰	۱۵	۱۵	۲۴	۳	۳۰۰	-	۵۰	۲۵۰	۲۵۰۰	۸	۶۰
خراسانلو	زیر کشت (هکتار)	۵	۰,۵	۰,۵	-	-	۱	-	۱	۱	۱۶۵	۱۴	۱۵
	تولید (تن)	۷۵	۲,۵	۲,۵	-	-	۸	-	۸	۸	۱۶۲۵	۲۵	۳۸
چرگر	زیر کشت (هکتار)	۱۱۰	۱	۱	-	۰,۵	۴۰	-	۱	۳	۷۵	۱۲	۱۲
	تولید (تن)	۲۲۰۰	۵	۵	۰	۰	۲,۵	۱۰۰۰	۸	۷۰	۶۰۰	۲۷	۳۴
کیود چشمه	زیر کشت (هکتار)	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۱۵۰	۱,۵	۳
	تولید (تن)	۱۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵	۰	۱۸۰۰	۳	۳۰
ارهان	زیر کشت (هکتار)	۵	-	-	۱	-	-	-	۳	-	۱۰۰	۵۰	۵۵
	تولید (تن)	۵	-	-	۱	-	-	-	۳	-	۱۰۰	۵۰	۵۵
الگزیر	زیر کشت (هکتار)	۷	-	-	۱	-	-	-	۴	-	۱۵۰	۶۰	۶۵
	تولید (تن)	۷	-	-	۱	-	-	-	۴	-	۱۵۰	۶۰	۶۵
مهستان	زیر کشت (هکتار)	۳	۰,۵	۰,۵	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۱۲۴	۱۰	۱۲
	تولید (تن)	۴۵	۲,۵	۲,۵	۰	۰	۸	۰	۸	۰	۱۲۲۰	۱۸	۳۶
کوهزین	زیر کشت (هکتار)	۶	۱	۱	۰	۰	۰,۱	۰	۱	۱	۱۲۵	۷	۷
	تولید (تن)	۹۰	۵	۵	۰	۰	۰,۵	۰	۸	۰	۱۴۴۵	۱۳	۲۱
عمید آباد	زیر کشت (هکتار)	۱۸۰	۴	۱	۱	۱	۶	۳	۴	۶	۱۵۰	۸	۸
	تولید (تن)	۳۹۶۰	۳۰	۱۰	۵	۴	۵	۱۲۰	۶۰	۳۲	۱۵۰۰	۱۶	۲۰
داشبلاغ	زیر کشت (هکتار)	۲	۰,۵	۰,۵	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۹۰	۶	۱۰
	تولید (تن)	۳۰	۲,۵	۲,۵	۵	۸	۰	۸	۸	۸	۸	۸	۲۸
سرو	زیر کشت	۲	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۱	۱	۰,۵	۱	۱	۱۱۹	۸	۹

													جهان
۲۵	۱۴	۹۵۲	۸	۸	۴	۸	۸	۰	۲,۵	۲,۵	۲,۵	۳۰	(هکتار)
													تولید (تن)
۲۴۱	۲۰۰,۵	۱۶۱۸	۲۸	۲۹	۴,۵	۶۵	۷,۶	۳	۹,۵	۷,۵	۱۱,۵	۴۴۲	زیر کشت (هکتار)
۴۲۰	۲۴۰	۱۱۹۰۸	۴۹۵	۱۶۰	۷۲	۱۴۷۵	۳۶	۱۵	۴۸,۵	۵۰	۶۵	۸۴۷۲	تولید (تن)

مأخذ: جهاد کشاورزی شهرستان ابهر، ۱۳۹۷

نمودار ۷۲: میزان تولید محصولات باغی در دهستان صابین قلعه

صنایع روستایی شهرستان ابهر

یکی دیگر از بخش‌های اقتصادی پویا و فعال نواحی روستایی و شهری شهرستان ابهر بخش صنایع است. به در همین راستا، شهرستان ابهر دارای ۵ شهرک صنعتی هیدج، شریف، افق، ابهر ۴، صائین قلعه که از این تعداد در ۲ شهرک صنعتی امکان استقرار صنایع میسر می‌باشد. بر اساس آمار موجود تعداد کارگاه‌های بزرگ صنعتی فعال شهرستان ابهر برابر ۱۲۳ واحد با اشتغال ۸۲۸۷ نفر نیروی انسانی بوده است. در این شهرستان عمده سرمایه‌گذاری در صنعت شامل محصولات غذایی و آشامیدنی ۲۰ مورد، منسوجات ۳۶ مورد، دباغی - کیف و کفش ۱ مورد، چوب و محصولات چوبی ۳ مورد، محصولات لاستیک و پلاستیک ۱۱ مورد، محصولات کانی غیر فلزی ۱۶ مورد، وسیله نقلیه موتوری ۲ مورد و ساخت کاغذ و مصنوعات کاغذی ۸ مورد بوده است و در این شهرستان سرمایه‌گذاری در صنعت نساجی اعم از واحدهای در حال بهره‌برداری و طرح‌های نیمه تمام نسبت به سایر صنایع و مناطق استان چشم‌گیر و مطلوبیت خاصی داشته است. همچنین، این شهرستان دارای امکانات نسبی از نظر زیر بناهای صنعتی می‌باشد که اگر این زیربنایها از نظر کمی و کیفی توسعه یابد می‌تواند در استمرار و توسعه صنایع دیگر نقش خوبی داشته باشد، شهرستان ابهر به لحاظ شاخص اشتغال زائی و تعداد واحد صنفی موجود دومین شهرستان استان زنجان محسوب می‌گردد. در سال‌های اخیر به لحاظ انتقال قسمتی از خط تولید ریخته‌گری و تغییر محصولات تولید شرکت پلاستیک به تولیدی قطعات پلاستیکی و همچنین اقداماتی که در خصوص انتقال قسمتی از شرکت سایپا دیزل به شهرستان ابهر صورت گرفته، این امر می‌تواند نسبت به سایر صنایع چشمگیرتر باشد. به‌طور کلی توسعه صنعتی در این شهرستان در وضعیت کنونی و آینده، در اثر مرکزیت و وجود امکانات زیربنایی و رفاهی و راه‌های ارتباطی

مناسب بوده و توسعه یافتگی صنعتی را در آینده این شهرستان توجیه می نماید. در صنایع غذایی بالاترین ضریب تمرکز به میزان ۲ مربوط به شهرستان ابهر می باشد در شهرستان ابهر صنایع غذایی کانی غیر فلزی و فلزی با فاصله نزدیک نسبت به یکدیگر رشته های تولیدی غالب محسوب می شوند. ۴۲ درصد از ظرفیت فنی اشتغال زایی صنایع روستایی در حال احداث در شهرستان ابهر تمرکز دارد و بالاترین ضریب تمرکز مکانی ظرفیت های اشتغال زایی به میزان ۲/۵ مربوط به شهرستان ابهر است.

در همین راستا، قابلیت ها و توان های بخش صنعت در شهرستان به شرح زیر می باشد؛

- قرار گرفتن شهرستان در مسیر جاده ترانزیت - آزاد راه - راه آهن و ...
- همجواری با استان های مهم صنعتی کشور بخصوص استان قزوین و تهران.
- وجود واحدهای صنعتی قوی در زمینه نساجی و قطعات خودرو و صنایع کانی غیر فلزی.
- دسترسی به شبکه قوی انتقال برق، گاز، نفت.
- برخورداری از پتانسیل های آبی و ظرفیت مناسب معدن.
- زمینه بسیار مناسب ایجاد صنایع گوناگون تبدیلی زراعی، باغی و دامی.
- لذا در این قسمت شهرک های صنعتی فعال و در دست احداث شهرستان ابهر طی جدول زیر آورده شده است.

جدول شماره ۱۳۹: شهرک های صنعتی فعال و در دست احداث شهرستان ابهر

نام شهرک / ناحیه صنعتی	وضعیت شهرک	فاصله شهرک از مرکز شهرستان کیلومتر	وسعت شهرک (هکتار)	وضعیت راه دسترسی به شهرک یا ناحیه	دسترسی به برق صنعتی در شهرک یا ناحیه	دسترسی به گاز در شهرک یا ناحیه	دسترسی به آب در شهرک یا ناحیه	دسترسی به تلفن در شهرک یا ناحیه	قیمت هر متر مربع زمین در شهرک (ریال)	دسترسی به کارگاهی آماده
هیدج	واگذاری زمین	۱۲	۶۶,۱۱	دارد	دارد	دارد	دارد	دارد	۲۴۱۵۰۰	دارد
شریف	واگذاری زمین	۵	۸۴,۲۲	دارد	دارد	دارد	دارد	دارد	۲۹۴۰۰۰	-
افق	واگذاری زمین	۱۰	۷۶۵,۷۵	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد	۲۹۴۰۰۰	-
ابهر ۴	مصوب	-	-	-	-	-	-	-	-	-
صائین قلعه	آماده سازی	-	۱۰۰	-	-	-	-	-	-	-

مأخذ سازمان صنعت، معدن و تجارت، ۱۳۹۷

علاوه بر شهرک های صنعتی فوق الذکر، در این شهرستان کارگاه های صنعتی فعال نیز وجود دارد و مهمترین کارگاه های صنعتی موجود عبارتند از؛

فعالیت های بسته بندی، عمل اوری و حفاظت از فساد میوه و سبزیجات نباتات، چاپ، ساخت انواع لوکوموتیو راه آهن و تراموا و تجهیزات حمل و نقل ریلی، تولید-سیمان-آهک-گچ، ساخت انواع بلبرینگ -چرخ دنده-تجهیزات مکانیکی انتقال نیر، ساخت سایر محصولات کانی غیر فلزی طبقه بندی نشده در جای دیگر، ساخت ماکارونی رشته فرنگی محصولات اردی مشابه، تولیدات از دانه های آسیاب شده، ساخت محصولات و سموم دفع افات و سایر مواد شیمیائی مورد مصرف، صابون و پاک کننده ها دترژانها فراورده های تمیزکننده و پرداخت، تولید کاکائو شکلات و انواع نقل و آب نبات، ساخت ماشین الات کشاورزی و جنگل داری، ساخت انواع محصولات پلاستیکی، ساخت کالاهای بتونی-سیمانی و گچ، ساخت تجهیزات پزشکی و جراحی و وسایل ارتوپدی، ساخت کالاهای بتونی-سیمانی و گچ، آماده سازی و ریسندگی الیاف نساجی بافندگی منسوجات، استخراج سنگ -شن و ماسه و خاک رس، ساخت انواع تانکر-مخزن و کانتینرهای فلزی، فعالیت های بسته بندی، ساخت انواع محصولات پلاستیکی، آماده سازی و ریسندگی

الیاف نساجی بافندگی منسوجات، ساخت ماکارونی رشته فرنگی محصولات اردی مشابه، ساخت انواع محصولات پلاستیکی و فعالیت‌های بسته‌بندی و غیره وجود دارد و در حال فعالیت هستند..

جدول شماره ۱۴۰: صنایع کارگاهی موجود در شهرستان ابهر

نام واحد	آدرس کارگاه	گروه فعالیت ۴ رقمی	گروه فعالیت ۲ رقمی
تندیس پوپک ابهر	۱۵ کیلومتری ابهر به قزوین ورودی روستای حصار قاجار نرسیده به روستا	فعالیت‌های بسته‌بندی (۷۴۹۵)	سایر فعالیت‌های خدمات مهندسی (۷۴)
خرم شهد آذر	ابتدای روستای نورین- روبروی شهرک صنعتی شریف ابهر	عمل‌آوری و حفاظت از فساد میوه و سبزیجات نباتات (۱۵۱۳)	محصولات غذایی و آشامیدنی‌ها (۱۵)
نیلگون نگار پارسیان	ابهر- کیلومتر ۱۷ ابهر به تاکستان روبروی روستای قره	چاپ (۲۲۲۱)	انتشار و چاپ و تکثیر (۲۲)
توسعه صنایع ریلی ایرانیان	ابهر روبروی روستای قره خ ساین	ساخت انواع لوکوموتیو راه آهن و تراموا و تجهیزات حمل و نقل ریلی (۳۵۲۰)	سایر تجهیزات حمل و نقل (۳۵)
گج الماس	ابهر شناط بالای راه آهن کیلومتر ۲	تولید-سیمان-آهک-گچ (۲۶۹۴)	سایر محصولات کانی غیرفلزی (۲۶)
فولاد چرخ	ابهر شریف آباد مقابل شرکت تافت ریس	ساخت انواع بلبرینگ -چرخ دنده- تجهیزات مکانیکی انتقال نیرو (۲۹۱۳)	ساخت ماشین آلات و تجهیزات (۲۹)
اورشن	ابهر کیلومتر ۲۰ جاده ترانزیت ابهر - زنجان بخش مرکزی روستای پیرزاغه	ساخت سایر محصولات کانی غیرفلزی طبقه بندی نشده در جای دیگر (۲۶۹۹)	سایر محصولات کانی غیرفلزی (۲۶)
تعاونی رشته بری بهدیس محمدی	ابهر نصیرآباد حاشیه جاده ترانزیت	ساخت ماکارونی رشته فرنگی محصولات اردی مشابه (۱۵۴۴)	محصولات غذایی و آشامیدنی‌ها (۱۵)
سلطانعلی نظری	بین هیدج و نصیر آباد	تولیدات ازدانه های آسیاب شده (۱۵۳۱)	محصولات غذایی و آشامیدنی‌ها (۱۵)
فناوری نانو رسیس	جاده ازنا ب - کیلومتر ۱۰- اراضی جندحسین	ساخت محصولات و سموم دفع آفات و سایر مواد شیمیائی مورد مصرف (۲۴۲۱)	ساخت مواد و محصولات شیمیائی (۲۴)
صنایع بهداشتی ساین	جاده ترانزیت تهران تبریز - ۱۷ کیلومتری ابهر - روبروی روستای قره - روبروی شرکت پوشینه	صابون و پاک کننده هادترژانها فراورده‌های تمیزکننده و پرداخت (۲۴۲۴)	ساخت مواد و محصولات شیمیائی (۲۴)
تعاونی شیرین شقایق ابهر	روستای پیرسقا- خیابان امام - کوچه حافظ - پلاک ۳۱	تولید کاکائو شکلات و انواع نقل و آبنبات (۱۵۴۳)	محصولات غذایی و آشامیدنی‌ها (۱۵)
محمدحسین عباسی	روستای امید آباد- خیابان سعدی	ساخت ماشین آلات کشاورزی و جنگل داری (۲۹۲۱)	ساخت ماشین آلات و تجهیزات (۲۹)
صنایع پلاستیک پوشینه	زنجان ابهر کیلومتر ۱۷ جاده ابهر- تاکستان روبروی روستای قره	ساخت انواع محصولات پلاستیکی (۲۵۲۰)	محصولات ازلاستیک و پلاستیک (۲۵)
زیور معروفخانی	شریف آباد جاده ترانزیت تقاطع کمربندی روبروی صفابار	ساخت کالاهای بتونی-سیمانی و گچی (۲۶۹۵)	سایر محصولات کانی غیرفلزی (۲۶)
تعاونی صحت کاوش ابهر	شناط-بلوار دکتر بهشتی کوچه شهید معصومی	ساخت تجهیزات پزشکی و جراحی و وسایل ارتوپدی (۳۳۱۱)	ابزار پزشکی-اپتیکی-دقیق-ساعت (۳۳)
مردعلی عزیزی	شناط میدان حر نرسیده به شهرک مسکونی ستاره	ساخت کالاهای بتونی-سیمانی و گچی (۲۶۹۵)	سایر محصولات کانی غیرفلزی (۲۶)
تولیدی پارس دکور	صائین قلعه - کیلومتر ۲ بعد از صائین قلعه	اماده سازی وریسندگی الیاف نساجی بافندگی منسوجات (۱۷۱۱)	ساخت منسوجات (۱۷)
رنگین نقش سیمین	کیلومتر ۱۷ جاده ابهر - تاکستان، روبروی روستای قره	چاپ (۲۲۲۱)	انتشار و چاپ و تکثیر (۲۲)
صنایع شنی مهرعود درخشان	کیلومتر ۲۵ جاده خرمدره-زنجان-جنب ماسه شویی اورشن-اراضی روستای عمید آباد	استخراج سنگ -شن و ماسه و خاک رس (۱۴۱۰)	استخراج سایر معادن (۱۴)

طرح توسعه پایدار منظومه های روستاهای شهرستان ابهر

محصولات فلزی فابریکی (۲۸)	ساخت انواع تانکر-مخزن و کانتینرهای فلزی (۲۸۱۲)	کیلومتر ۴ جاده ترانزیت ابهر- شریف آباد	تانکر سازی پیمان ابهر
سایر فعالیتهای خدمات مهندسی (۷۴)	فعالیت های بسته بندی (۷۴۹۵)	کیلومتر ۴۵ اتوبان ابهر زنجان ۷ کیلومتر بعد از صائین قلعه جاده روستای چرگر	زرین تاک ابهر
محصولات ازلاستیک وپلاستیک (۲۵)	ساخت انواع محصولات پلاستیکی (۲۵۲۰)	کیلومتر ۵ ابهر به تاکستان- روبروی سپند آرشام	تدبیر بنای ماکان
ساخت منسوجات (۱۷)	آماده سازی وریسندگی الیاف نساجی بافندگی منسوجات (۱۷۱۱)	کیلومتر ۶۵ جاده زنجان- تهران منطقه صنعتی حسین آباد	یرجین
محصولات غذایی و آشامیدنی ها (۱۵)	ساخت ماکارونی رشته فرنگی محصولات اردی مشابه (۱۵۴۴)	کیلومتر ۸ جاده ابهر به رشت روستای قارلوق	مهین باقری
محصولات ازلاستیک و پلاستیک (۲۵)	ساخت انواع محصولات پلاستیکی (۲۵۲۰)	مجتمع صنعتی نورین-خیابان ۵ فاز ۲ - جنب شرکت چکاد صنعت	بسپار صنعت پژوه
سایر فعالیتهای خدمات مهندسی (۷۴)	فعالیت های بسته بندی (۷۴۹۵)	نصیرآباد خیابان امام پلاک ۲۰	مجید امیرخانی

مأخذ: اداره صنعت و معدن و تجارت، ۱۳۹۷

معادن

در بخش معدن نیز، شهرستان ابهر دارای ۴۵ معدن فعال و غیرفعال می باشد که به لحاظ تعداد، ۲۶ درصد معادن کل استان زنجان را شامل می شود. شهرستان ابهر با دارا بودن ۱۳ معدن فعال سیلیس با استخراج سالانه بیش از ۷۰۰۰۰۰ تن، علاوه بر تأمین سیلیس مورد نیاز استان بخش عمده ای از نیاز استان های مجاور به این ماده معدنی را نیز تامین می کند. همچنین این شهرستان با دارا بودن ۶ واحد معدن سنگ آهن از جمله معادن آهن سرخه دیزج و مروارید بیشترین سهم را در تولید سنگ آهن استان زنجان را دارد. از دیگر معادن شهرستان می توان به معادن گرانیت، خاک صنعتی و کائولن اشاره نمود، مهمترین معادن قابل ذکر شهرستان معادن سیلیس قزلجه شاه بلاغی، طهماسب آباد، کلنگرز و چالچوق، معادن گرانیت گوادر و خراسان لو می باشد. در جدول زیر مشخصات معادن شهرستان ابهر را مورد توجه قرار می دهد.

جدول شماره ۱۴۱: معادن شهرستان ابهر در سال ۱۳۹۵

ذخیره معدن (تن)	میزان استخراج سالیانه اسمی (تن)	نام معدن
۱۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	سیلیس چشین
۵۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	سیلیس طهماسب آباد
۱۲۶۶۳۸۸	۴۰۰۰	گرانیت خراسانلو ۱
۱۵۰۰۰۰۰	۳۰۰۰	گرانیت خراسانلو ۲
۵۰۰۰۰۰	۳۰۰۰	گرانیت خراسانلو ۳
۱۰۰۰۰۰	۳۵۰۰	گرانیت خراسانلو ۴
۱۵۰۰۰۰	۴۰۰۰	گرانیت گوادر
۲۲۳۵۸۸۴	۸۰۰۰	گرانیت گوادر ۱
۲۶۳۵۸۰	۵۰۰۰	گرانیت گوادر ۲
۱۵۵۰۰۰	۴۰۰۰	گرانیت گل سنگ
۴۵۰۰۰	۳۰۰۰	گرانیت کوه زین ۲
۲۷۰۰۰	۵۰۰۰	تراورتن درسجین
۳۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	کائولن گاودره
۴۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	کائولن خراسانلو
۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰	خاک صنعتی بهاور
۷۰۰۰۰۰	۷۰۰۰	خاک صنعتی قشلاق
۳۴۰۰۰۰	۵۰۰۰	خاک صنعتی اسلام آباد
۳۲۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰	خاک صنعتی مرشون
۱۶۵۲۳۵	۱۰۰۰۰	خاک صنعتی خراسانلو
۹۱۵۱۰	۳۵۰۰	گرانیت امیر ۱
۱۳۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	گرانیت امیر ۲
۷۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	سیلیس چالچوق
۶۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	سیلیس چالچوق ۲
۵۴۷۰۰۰۰	۱۵۰۰۰	سیلیس کلنکرز
۴۹۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	سیلیس قزلچه شاه بلاغی
۱۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	پوزولان سرخه دیزج
۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	آهن با شکند
۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	آهن گوزلدره
۳۶۰۰۰۰	۱۲۵۰۰	دولومیت گوزلدره
۱۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	سنگ لاشه ویستان
۲۰۰۰۰۰۰	۲۶۵۰۰۰	آهن مرواریه
۱۱۲۰۰	۲۰۰۰	آهن ارجین
۳۳۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	آهن سرخه دیزج
۱۳۰۰۰۰	۲۶۰۰۰	آهن علی آباد
۲۷۵۰۰	۳۵۰۰	سرب و روی باریک آب
۳۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	سنگ لاشه خراسانلو
۸۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	سیلیس قوهجین
۶۵۵۰۰۰	۳۰۰۰۰	سیلیس شیورین

۴۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	سیلیس شکر چشمه
۵۰۰۰۰	۳۰۰۰	گرانیت والایش
۷۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	سیلیس ازناپ
۳۴۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	سیلیس ترکانده
۴۵۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	سیلیس ترکانده ۲
۲۴۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	سیلیس اورنه

مأخذ: سازمان صنعت، معدن و تجارت، ۱۳۹۵

تسهیلات روستایی پرداختی کمیته امداد امام خمینی

کمیته امداد امام خمینی (ره) با الهام از تعالیم شرع مقدس همواره سعی بر این دارد که اصولی‌ترین و شایسته‌ترین خدمات را نسبت به مددجویان مورد حمایت انجام دهد. بر همین اساس طرح‌ها و فعالیت‌های خودکفایی را در رأس برنامه‌های خود قرار داده و در طی سال‌های اخیر اقدام به اعطای تسهیلات روستایی براساس گروه‌های فعالیت نموده است. چنانچه این کمیته در شهرستان ابهر در زمینه دامداری، کشاورزی، خدمات، حمل و نقل، طیور، قالبیافی، زنبورداری، طیور، صنایع دستی، شیلات، صنفی و صنعتی و غیره اقدام به اعطای تسهیلات به مددجویان خود نموده است. در سال ۱۳۹۶ در زمینه دامداری ۱۸۷ مورد، در زمینه خدمات ۴ مورد، در زمینه زنبورداری ۳ مورد و در زمینه صنفی و صنعتی ۴ مورد اقدام به اعطای تسهیلات نموده است. با بررسی جدول زیر می‌توان گفت که میزان اعتبارات اعطای این کمیته در زمینه دامداری بیشتر بوده و خواهان زیادی داشته است

جدول شماره ۱۴۲: تسهیلات روستایی پرداختی کمیته امداد امام خمینی (ره) از سال ۱۳۹۲ الی ۷ ماهه سال ۱۳۹۷ بر

اساس گروه فعالیت در شهرستان ابهر

مبالغ (میلیون ریال)		تسهیلات روستایی پرداختی کمیته امداد امام خمینی (ره)										
سال ۱۳۹۷ (۷ ماهه)		سال ۱۳۹۶		سال ۱۳۹۵		سال ۱۳۹۴		سال ۱۳۹۳		سال ۱۳۹۲		گروه فعالیت
مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	
	۲۱	۱۸۷		۱۱۳		۱۵۲		۱۲۳		۱۱۲		دامداری
	۱	۳		۰		۰		۲		۲		کشاورزی
	۰	۴		۴		۸		۷		۴		خدمات
	۰	۰		۳		۳		۳		۲		حمل و نقل
	۰	۱		۴		۰		۰		۵		قالبیافی
	۱	۳		۶		۳		۲		۰		زنبورداری
	۰	۰		۱		۰		۳		۱۰		طیور
	۰	۰		۰		۰		۰		۲		صنایع دستی
	۰	۰		۰		۰		۰		۰		شیلات
	۱	۴		۲		۳		۵		۳		صنفی و صنعتی
۳,۴۹۵	۲۴	۳۳,۷۸۰	۲۰۲	۱۶,۳۰۰	۱۳۳	۲۰,۹۸۸	۱۶۹	۱۵,۵۲۷	۱۴۵	۱۲,۶۰۵	۱۴۰	استان

مأخذ: کمیته امداد امام خمینی (ره)، ۱۳۹۷

گردشگری

ابهر یکی از مهم ترین و ارزشمندترین مکان های جهانگردی و توریستی استان زنجان به شمار می آید که برای توسعه و گسترش صنعت گردشگری از ظرفیت های قابل توجهی برخوردار است. روستاهای تاریخی و بیلاقی اطراف شهرستان ابهر که نمایانگر جلوه های زیبای طبیعی و غلبه انسان بر طبیعت هستند، بقعه زیبای امامزاده ها که از اعتقادات خاص مردم و معماری روزگار خود حکایت دارند، معماری بارزش مساجد، تپه های متعدد تاریخی و مهم تر از همه امامزاده های متعدد که نقطه اوج آثار دیدنی منطقه به شمار می رود، همگی در مجموع نوید یک گردش طولانی و جذاب در طبیعت و تاریخ منطقه را به بازدید کنندگان می دهند. وجود آثار تاریخی با شهرت جهانی و همچنین طبیعت زیبا همراه با غارهای مشهور، سبب شده که شهرستان ابهر همواره از بازدید کنندگان متعدد داخلی و خارجی برخوردار باشد. با وجود این که با ارزش ترین بناهای تاریخی استان زنجان در محدوده شهرستان ابهر واقع شده اند ولی امکانات اقامتی و توریست پذیری منطقه ابهر شایسته و پاسخگوی مسافران این خطه از استان زنجان نیست. به نظر می رسد که با اندکی توجه در زمینه تبلیغات اصولی و همچنین سرمایه گذاری در ساخت مراکز شایسته اقامت میهمانان داخلی و خارجی و رواج و گسترش فرهنگ صحیح توریسم پذیری در میان مردم منطقه، رونق تاریخی این منطقه به آن باز گردانده شود و این ناحیه به یکی از جذاب ترین مناطق توریستی استان تبدیل گردد.

روستای درسجین

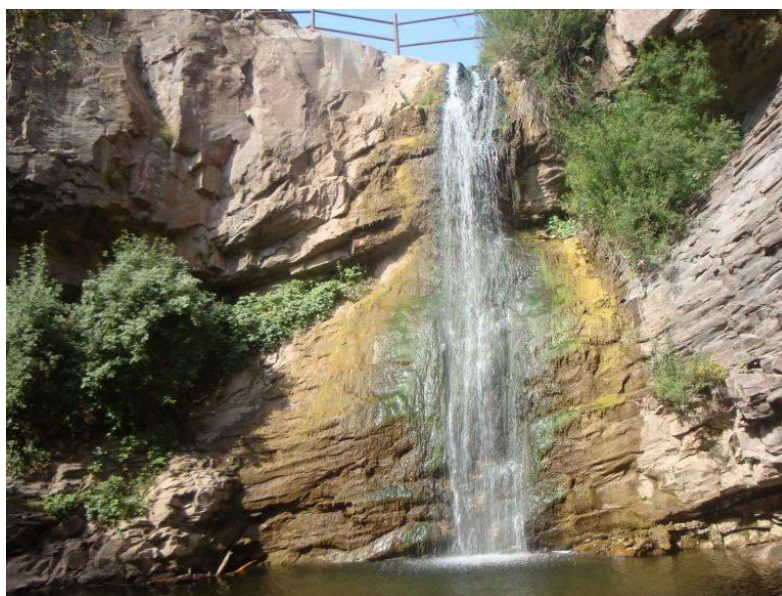
درسجین روستایی از توابع بخش مرکزی شهرستان ابهر در استان زنجان ایران است. روستای درسجین دارای آب و هوای کوهستانی بوده ارتفاع از سطح دریا ۱۶۸۰ است و در آن محصولات باغی مانند: انگور، بادام و گردو کشت می شود. از محصولات دیگر این دهستان می توان به کشت دیم گندم و جو نیز اشاره کرد. این دهستان به دلیل بافت قدیمی و داشتن شبکه پر پیچ و خم معابر در حال حاضر به عنوان یکی از چند روستای گردشگری استان زنجان انتخاب شده است و در حال حاضر سازمان میراث فرهنگی در حال این روستا می باشد. روستای «درسجین» از توابع شهرستان ابهر که پیشینه تاریخی آن به قبل از اسلام باز می گردد، به دلیل دارا بودن ویژگی های شاخص معماری، گویش متفاوت مردمان آن و بهره مندی از موهبت های طبیعی به عنوان یکی از روستاهای دارای بافت با ارزش در کشور معرفی شده است.

ابهرود

این رودخانه از دو شاخه دائمی و فصلی تشکیل یافته است. شاخه فرعی آن از حوالی چمن سلطانیه سرچشمه می گیرد و در نزدیکی ابهر به شاخه اصلی می پیوندد. شاخه اصلی آن از کوه های غرب و جنوب غربی ابهر سرچشمه می گیرد. جهت جریان این رودخانه شمال غربی - جنوب شرقی می باشد و پس از گذشتن از شهرهای صائین قلعه، هیدج، ابهر، خرمدره، ضیاءآباد در جنوب تاکستان به رود شور می پیوندد. در حال حاضر سد کینه ورس بر روی این رودخانه اجرا می شود که با تکمیل سد جاذبه طبیعی این رودخانه بیشتر خواهد شد.

آبشار گله خانه

آبشار گله خانه در ۱۵ کیلومتری شمال شرق ابهر و در مسیر ییلاق مرشون (مرچین) واقع شده است. مسیر دسترسی به آبشار گله خانه (کوله خانه) از میان باغات پربار و درختان سرسبز منطقه می گذرد که در آن میان درختان بلند سپیدار و گردو، جلوه خاصی دارند. تقریباً یک کیلومتر مانده به روستای مرشون، یک راه انحرافی خاکی در کنار جاده می باشد که به روستا و آبشار گله خانه منتهی می شود. در کنار روستا، رودخانه کوچکی جاری است که با حرکت در امتداد رودخانه و به سمت پایین به آبشار آن خواهید رسید. شهرستان ابهر و خرمدره در دره های بسیار سرسبز و زیبا واقع شده اند و به جهت داشتن خاکی حاصلخیز و اقلیمی مطلوب، یکی از مراکز اصلی تولیدات زراعی و باغی استان زنجان محسوب می شوند.

تصویر شماره ۱۷: نمایی از آبشار گله خانه

تپه تاریخی قلعه تپه ابهر

محوطه تاریخی تپه قلعه در روستای قلعه در ۳ کیلومتری شمال باختری سلطانیه، در قسمت جنوب باختری چمن سلطانیه، به ابعاد ۷۰×۱۴۰ متر و به ارتفاع ۱۵ متر قرار گرفته است. این تپه از نظر آثار باستانی بسیار غنی بوده و براساس مطالعات انجام شده روی سه لایه از این تپه، نتایج خوبی به دست آمده است. در لایه های زیرین قلعه تپه، سفال هایی با نقش داغدار دیده شده که به وفور در لایه های پایین و اطراف تپه پراکنده شده و انتساب نخستین لایه تمدنی آن را به اواخر هزاره دوم قبل از میلاد تایید می کنند. فراوانی ظروف معروف سلطان آبادی و سفال های مشخصه سلطانیه با لعاب فیروزه ای و نقش مشکی در لایه دوم، تعلق آن را به دوران ایلخانی قطعی کرده است. لایه سوم تپه قلعه نیز به بقایای قصر معروف فتحعلی شاه قاجار تعلق دارد. پژوهشگران و باستان شناسان، تپه قلعه سلطانیه را بقایای قصر سوگلی فتحعلی شاه قاجار می دانند.

سد کینه ورس

سد کینه ورس در شهرستان ابهر و در فاصله ۱۴ کیلومتری جنوب غربی این شهرستان و حدود ۵ کیلومتری روستای کینه ورس قرار دارد. این سد بر روی شاخه کینه ورس از رودخانه ابهر رود که از جنوب به طرف شمال جریان

داشته و به دشت تاکستان وارد می شود. قرار است بزودی کلاس آموزشی قایقرانی و اسکی روی اب در دریاچه این سد برگزار شود و این محل با طبیعت زیبایش به یک منطقه تفریحی تبدیل شود.

تصویر شماره ۱۸: نمایی از سد کینه ورس

چشمه علی بلاغی

چشمه علی بلاغی یکی از چشمه های شهرستان ابهر در جاده ابهر به قیدار واقع شده است. این چشمه که در هر ثانیه ۱۰ لیتر آبدهی دارد دارای ویژگی های مذهبی نیز بوده و مردم در مناسبت های مختلف جهت برآورده شدن راز و نیازهای خود در آن حضور پیدا می کنند و یکی از جاذبه های گردشگری شهرستان ابهر می باشد. این چشمه در سمت جنوب ابهر در دامنه ملا داغی و ارتفاع حدود ۷۰۰ متری از سطح جاده قرار گرفته است؛ روستاهای چالچوق و چشین در اطراف آن قرار دارند. آب آن فراوان است و از دامنه کوه بیرون می آید که بسیار زلال و خنک و گواراست و در فصول مختلف به یک اندازه جاری است. در قسمت شرق آن غارهای متعددی وجود دارد که مهمترین آنها غار “زگیل” است که چند صد متر طول دارد و در صورت کاوش احتمال وجود غاری بزرگ در این قسمت زیاد است، زیرا حذف از سنگ های رسوبی تشکیل شده و وجود آب نیز مزید بر علت است.

امامزاده یحیی

امامزاده یحیی در دهستان صائین قلعه از توابع بخش مرکزی شهرستان ابهر، بر روی یک مکان تاریخی واقع شده است. بنای امامزاده تماماً از آجرهای به ابعاد ۲۱×۲۱×۵ سانتی متر ساخته شده است. ورودی بنا مشرف بر یک هشتی است که عرض آن حدوداً نصف عرض شبستان بوده و به طور قرینه احداث گردیده است. در سقف مسطح هشتی از تیر و تخته استفاده شده است. با توجه به قطر دیوارها، به نظر می رسد که سقف آن قوسی بوده و در طول زمان فروریخته است. پلان این بنا با بقعه قیدار نبی واقع در خدابنده قابل مقایسه می باشد. شبستان امامزاده دارای پلان مربع بوده که عرفچین گنبد به واسطه چهار گوشواره بر روی جرزهای چهارگانه استوار گردیده است. سبک این بنا از نوع گنبد های دو پوششی زنگوله ای است و دیوارها نقش حائل را دارند. در قسمت داخلی هیچ نوع تزئیناتی در ارتباط با معماری وجود ندارد و سطح بنا با اندود گچ پوشانیده شده است. از نمای بیرونی منتهی الیه گنبد یک ردیف کاشی

به رنگ آبی فیروزه‌ای به‌عنوان دلیل کاشی‌کاری اجرا گردیده و تزئینات آن منحصر به چند کاشی مزبور است. در داخل شبستان ضریح بسیار زیبایی بر روی مزار نهاده شده که از چوب چیت اشباع ساخته شده و به استناد کتیبه موجود، از مصنوعات لاهیجان است که در کتیبه «لاهیجان» قید گردیده است. در منتهی‌الیه این ضریح کتیبه زیبایی به خط ثلث خفی سوره یس نوشته شده و سپس نقوش و طرح‌های گیاهی و اسلیمی در سطوح ضریح حکاکی گردیده است. در وسط ضلع شمالی ضریح، کتیبه زیبای دیگری به خط ثلث نوشته شده و در متن آن جمله «این صندوق مرقد منور و معطر و مطهر حضرت غفران بنا فردوس ... امامزاده یحیی علیه و علی آبائه الاکرام ...» قید گردیده و تاریخ کتابت و ساخت ضریح سال ۷۵۸ هجری قمری شده است. با توجه به سبک ساختمانی و ترکیب کلی بنا احتمال دارد که بنای امامزاده متعلق به قرن هشتم هجری قمری باشد. به نوشته محققین، نسب ایشان به امام موسی کاظم (ع) می‌رسد.

تصویر شماره ۱۹: نمایی از بقعه امامزاده یحیی

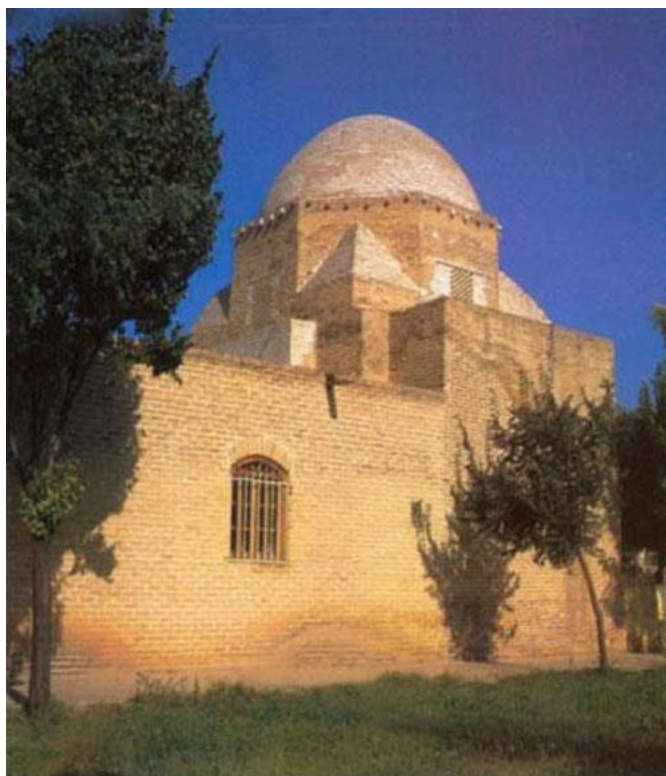
امامزاده زیدالکبیر

امامزاده زیدالکبیر یکی از بقعه‌های معتبر و معروف شهرستان ابهر است که در قسمت شرقی شهر ابهر قرار دارد و از نظر سبک معماری، در این منطقه بی‌نظیر است. این بنا با زیبایی خاص با پلان مستطیل که در زوایای جبهه جنوبی دو نیم دایره آن را قطع نموده طراحی و اجرا گردیده است. بنا ابتدا بر روی دو ردیف سنگ سبز تراشیده استوار و بقعه آن با آجر به طور ساده ایجاد شده است. قرینه‌سازی در این بنا در دو جبهه شرقی و غربی شامل چهار ایوان است که از طریق دهلیزها به یکدیگر مرتبط می‌شوند. بر فراز بقعه گنبد زیبایی از نوع گنبدهای مخروطی یا نوک تیز با دو پوشش بر جرزهای چهارگانه نشسته است. ریشه گنبد ابتدا مربع و سپس به دایره تبدیل شده و در کمر گنبد تزئیناتی از آجر به‌عنوان قرنیز با سبک زیبایی اجرا گردیده است. در تزئینات نیمه تمام گنبد کاشی‌های آبی و زرد چشمگیر می‌باشد. روی در ورودی بقعه که از چوب چیت است، طرح‌های زیبای هندسی و اسلیمی حک شده و قطعه شعری به خط نسخ بر روی آن نقش بسته است. با توجه به متن شعر، بنا در سال ۸۵۰ هجری قمری به

دست استاد حسین مرمت شده اما سبک معماری و نحوه اجرای بنا حاکی از احداث آن در قرن نهم هجری قمری می باشد. به عبارت دیگر این بنا در سال ۸۵۰ قمری تعمیر نشده بلکه احداث گردیده است.

بقعه پیراحمد زهرنوش

بقعه پیراحمد زهرنوش یکی از آثار تاریخی ارزشمند شهرستان ابهر می باشد که در منتهی الیه جنوبی شهر ابهر قرار دارد. این مقبره شامل بقعه ها و حجره های متعدد است که در وضعیت کلی فضاها با یکدیگر ارتباط دارند. بقعه اصلی با پلان چهارطاقی بنا شده که با ایجاد شکست در جرزها، به ۲۰ وجهی تبدیل گردیده و تماماً از آجر می باشد. بی پیرایه بودن ظاهر این بقعه، صوفیانه بودن بنا را بیش از پیش تأکید می نماید. بر فراز این چهارطاقی، گنبد زیبایی به سبک پنج او هفت و همانند با گنبدهای دوران سلجوقی استوار گشته است. در ورودی با یک پله از کف محوطه از سمت شمالی تعبیه شده و قبر پیر در وسط این بقعه در سرداب با پلان صلیب (چلیپا) با اجرای ۵ پله از کف بنا، قرار دارد. سقف قبر و بازوی صلیب با طاق های جناغی بسیار زیبا طرح و اجرا شده است که از این نظر با سبک قبر سلطان چلیبی قابل مقایسه می باشد. هیچ نوع کتیبه و سنگ قبری که دلالت بر تاریخ احداث بنا و موتیفی جهت تاریخ گذاری باشد، در این بنا مشاهده نشده است. با توجه به معروفیت این بقعه به پیراحمد زهرنوش و مطابقت آن با قول صاحب کتاب «مناقب» که می نویسد: «ابهر در قرن چهار، چهارصد صوفی و زاهد و عابد و خرقه پوش و خرقه بخش داشته که در خانقاه خودشان که فعلاً به پیراحمد مشهور است به سر می بردند که یکی از آنها قطب الدین احمد بود»، بنابراین بقعه متعلق به مولانا قطب الدین ابهری متوفی به سال ۵۷۷ هجری قمری است. ایشان علاوه بر برخورداری از معارف صوفیان، محدث نیز بوده است. با توجه به شخصیت صاحب بقعه و سبک معماری، تاریخ این بنا را می توان در حدفاصل اواخر قرن ششم هجری تا اوایل قرن هشتم هجری قمری دانست.

تصویر شماره ۲۰: نمایی از بقعه پیراحمد زهرنوش

